FLACĂRA

Nr. 7 (56) – 1 APRILIE 1955

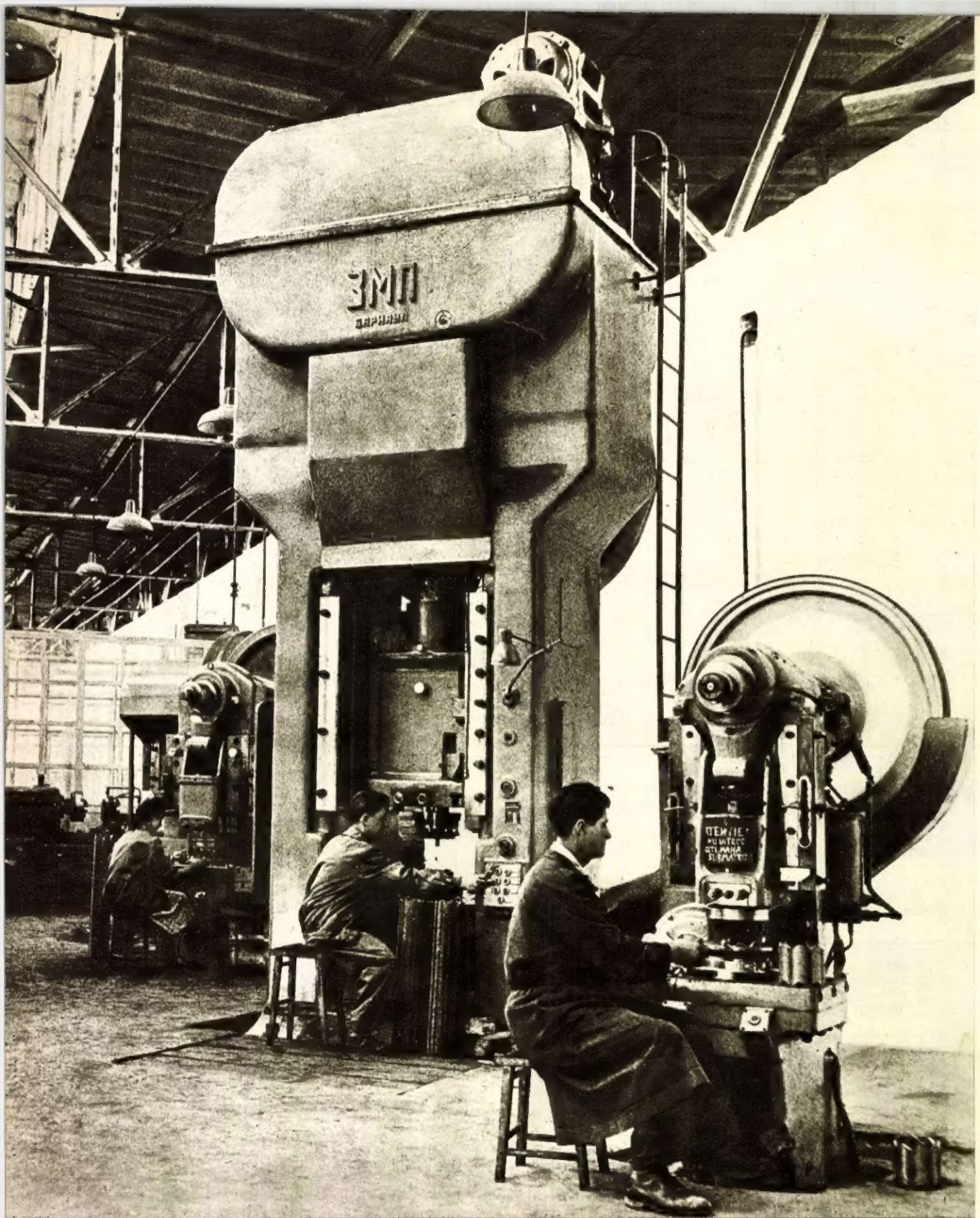

Cu fiecare apăsare pe buton iese o nouă carcasă de rulment din această modernă presă verticală sovietică...

Fotografie de la fabrica de rulmenți din Moldova de A. Rozenthal

---

COPERTA I: Două generații. Nichita Mărgineanu, țăran muncitor din comuna Sucutard, reg. Cluj, care a obținut anul trecut o recoltă de 5.700 kg porumb la hectar, transmite experiența sa celor doi copii ai lui, Viorel și Maria.

Fotografie de A. LOVINESCU

COPERTA a IV-a: Meșteșugarii cooperatori participă și ei la lupta întregului popor muncitor pentru construirea socialismului. In fotografie: utemistul Nicolau Dumitru, de la cooperativa meșteșugărească „Deșteptătorul", lucrînd la repararea unui teodolit.

Fotografie de F. BRANDRUP

FLACĂRA
REVISTĂ BILUNARĂ SOCIAL-POLITICĂ ȘI LITERAR-ARTISTICĂ
Nr. 7 (56) — 1 aprilie 1955

PORNESC TRACTOARELE

Primăvara asta s-a strecurat hoțește. A făcut să iasă colțul ierbii, dezmiardă ramurile copacilor și-i îndeamnă pe oameni să vorbească numai și numai despre ea.

La Zorleni e o forfotă plină de veselie. Azi pleacă din S.M.T.-ul de aci, la S.M.T.-ul din Bogdănești, rămas în urmă cu reparațiile, o echipă de zece oameni, să-i ajute pe cei de acolo. Pleacă și Gheorghe Țaga, și Olaru, și Gălan. Băieții s-au urcat pe platformă, inginerul mecanic s-a așezat alături de ei, motorul duduie și, în fluturări de mîini, pornește „echipa fulger".

Și pentru că am vorbit de reparații, trebuie să facem de la început anumite precizări tehnice. Motoarele au o viață a lor, cercetată, studiată de specialiști. Ca să lucreze și să trăiască, trebuie să le îngrijești. Se spune adeseori: „a mărit viața tractorului cu 600 ore între două reparații". Asta se cheamă că omul a avut grijă de motor, că a turnat motorina filtrînd-o, că a gresat la timp, a curățit noroiul.

Cine s-ar fi apropiat, într-o seară de toamnă a anului 1954, de o tarla aflată nu departe de Sîrbi, ar fi văzut, la lumina unui foc roșietic, un I.A.R. decapotat și un tractorist trebăluind la motorul lui. Iar dacă ar fi zăbovit cîtăva vreme și ar fi așteptat să-l vadă pe cel care lucra scoțîndu-și nasul din motor, poate s-ar fi mirat recunoscînd figura rumenă și părul lung al Tincăi Igescu. S-ar fi mirat, bineînțeles, ca om care nu-i de prin partea locului. Mai întîi, pentru că tractoristele brigăzii, Cristina și Georgeta — ca și șeful lor, Tinca — sînt vechi în meserie. În al doilea rînd, pentru că ele și-au întreținut mașinile mai bine decît alți tractoriști.

Vorbeam mai sus doar despre cel care „s-ar fi apropiat într-o seară de toamnă", dar în orice seară a vreunei campanii, el ar fi găsit brigada de fete lucrînd la întreținerea mașinilor.

Iar hărnicia aceasta nu poate fi înțeleasă dacă-i cunoști numai pe cei din brigadă și nu-l cunoști pe șeful ei. Și dacă amintim aici pe Tinca Igescu ca pe un șef bun — iar de alții va mai fi vorba — să nu-l uităm pe Vasile Vieru, care a reușit să „prăbușească" toate tractoarele din brigada lui, la Ghermănești. Numai ce-l vedeai netezindu-și părul, o mînă înfiptă în buzunar și hai prin sat, ca un cocoș. Veneau cei din secția politică, venea directorul; Vieru era gata să recunoască că a greșit, lăsa nasul în jos, apoi lua hoinăreala de la cap. Întîi a reușit să rupă prezonul la o bielă care a spart blocul motorului. Apoi au „căzut" și celelalte două tractoare. Cînd tovarășul Vasile Sterian a ajuns la brigadă, de furie n-a mai putut vorbi. Se oprise și privea la fața nepăsătoare a lui Vieru.

L-a chemat în vagonul-dormitor. A închis ușa. Vieru s-a înnegrit deodată.

— Ce vrei, măi? — a murmurat directorul, ca să nu strige. Ai omorît motoarele, mii de lei, ne-ai dat planul peste cap!... Măăă...

De ciudă, abia vorbea. „Mă rupe în bătaie", s-a gîndit Vieru. Dar n-a pățit nici măcar atît! A tăcut, boțindu-și puțin fața, apoi și-a luat lucrurile și a fugit. A doua zi, Boghiu și Macovei sosiră din stațiune cu două KD-uri, reluară lucrul și-l terminară la timp.

„În clipa aceea — povestea apoi directorul — mi-am amintit de Makarenko, de palma pe care i-a dat-o lui Zadorov..."

Din campania de reparații

Campania de reparații n-a început la timp — în luna noiembrie încă se mai lucra pentru plan. Apoi, la începutul lui decembrie s-au reparat zece tractoare. Asta a fost salvarea. Pentru că pe urmă, unii tractoriști au plecat acasă de sărbătorile de iarnă și au uitat să mai vină. Macovei, Țaga, Olaru, Ghimpu și Florea au trebuit să lucreze singuri. Apoi, într-o bună zi, au apărut și ceilalți, grăbiți, de parcă i-ar fi gonit din spate primăvara: „Cînd începem? Cum? Cu ce șef? Cîți hantri? Să ieșim o dată la lucru!..." În sfîrșit, întorcîndu-se în stațiune, reparațiile au căpătat un ritm mai viu. De altfel, Zorleni-ul are acum un atelier nou, luminos și organizat, în care poți lucra în voie, nu că în cel din anul trecut.

Țaga era tot frunte. Ritmul de lucru i-a cuprins și pe unii dintre proaspeții absolvenți ai școlilor de tractoriști. Astfel, Alexandru Tilici a învățat într-o săptămînă să „facă" linii de arbori și să lucreze la mașina de centicubare a pompelor de injecție.

În sfîrșit, fură gata motoarele KD-urilor și IAR-urilor, fură gata semănătorile și cultivatoarele, dar plugurilor le lipseau piese.

În 25 februarie încă nu le aveau. Nici pentru motoarele de irigat. Dar greul era trecut. De la atelierele centrale ale hidrocentralei

După cursul teoretic are loc lecția practică, condusă de A. Adochiței, mecanicul-controlor.

Cînd se blochează lanțul macaralei n-ai vreme să stai mult pe gînduri. Miliuță Molnar nu s-ar fi cățărat mai repede nici la o probă de G. M. A.

„V. I. Lenin" sosiseră o parte a motoarelor date acolo pentru reparat. Venise și cel de la Tecuci — mai prost lucrat.

Primăvara sosise cu adieri calde în S.M.T. și pe porțile cîmpiilor, și pe cele ale atelierului, care terminase grosul reparațiilor. Rămăsese o codiță, cauzată de lipsa de piese, o codiță păcătoasă care te împiedica la tot pasul.

Dar de departe veneau atîtea arome nedeslușite, puțin amețitoare, că nu se putea să nu rămîi cu privirea ațintită în zare, spre dealurile umede și negre, și să nu te înveselești.

Cam la această vreme am sosit în Zorleni.

Comentariu critic

În camera de oaspeți atît focul într-o sobă mică de tablă, în care nu poți sufla prea tare, ca să nu i se bolteaască pereții.

Din camerele alăturate, dormitoare ale tractoriștilor, se aude o hărmălaie cumplită. Se povestesc glume, se rîde tare, mai răsună cîte o bufnitură. Și, deodată, într-unul din dormitoare se face liniște. Cineva citește greoi, declamator. Se deosebește un cuvînt curios „bro-o-oclin"... Brooklyn! E „Domnișoara Woolworth"! Fata care, așezată în vitrină, ca un manechin, momește clienții.

— Și de ce stă acolo, întreabă o voce.

— Să facă reclamă.

— Și stă toată vremea? Nu se mișcă de loc?

— De loc — spune recitatorul.

— Încearcă numai să le pui așa pe fetele noastre! — se aude un glas fornăit. L-ar face pe burghez sarmale... Cu vitrina-n cap și p-aici ți-i valea...

Gălăgii de primăvară

Pe autorul comentariului l-am cunoscut a doua zi. E înalt, subțire, are o frunte albă, rotunjită pe margini, și un nas roșietic ce arată anume înclinație. Vorbește nițeluș gutural, fără modulații, „cu elocința unui robinet de apă caldă" — cum spunea Balzac — sau ca Tomazian, cum e mai modern. Este, însă, fără doar și poate, un mare povestitor. Amestecă imaginea colorată cu comentariul sfătos; e ba hazliu, ba voit naiv, ba viclean, ba pocăit, vorbind cu o figură imobilă, cum au acei cîntăreți de balalaică ai căror obraji rămîn nemișcați în vreme ce degetele lor rup strunele.

O dată cu el, cu Vasile Giurgiucanu, a mai venit și Iancu Vida, care e mecanic de sector. Pe cît e primul de șugubăț și o face pe spășitul, pe atît e al doilea de închis și frămîntat.

Ei s-au cunoscut cu vreo șase luni în urmă — tractoristul și mecanicul de sector.

Primul își strîmbase plugul, lucrînd noaptea. Se dusese la vagon, lăsîndu-și tractorul în grija șefului de brigadă, și tocmai se întorcea fumînd, cînd a văzut un om mărunțel mergînd pe drum, cu niște fiare roșii în spinare. „Șine o fi piticu' ăsta, cu hiarele în spate?" — și-a spus Giurgiucanu.

— Șine să te-ntrebe de-ngrijit, cînd scoteai hîrtioara scrisă și-i arătai: uiti șinși suti di hectărașe, uiti șasi suti de hăntrișori, arați, semănați, puricați, dezmierdați!...

— Vezi, vezi — spune încet Vida. S-a terminat cu asta.

Giurgiucanu se mai alintă nițel. E și mai tînăr ca celălalt și a luat anul trecut steagul de fruntaș pe regiune și Medalia Muncii.

— Dumneata istorisești frumos — spun — dar cărți citești?

— Păi, cum să nu citesc? Citesc și asta... și cărți... și tot așa, citesc, mai răsfoiesc, mă mai uit, învăț, omul trebuie...

Dar, înainte de afla ce „trebuie omul", îmi iau îngăduința să-i întreb direct, și el spune că nu-i place să citească. Se plictisește. „Eh, bibliotecarule — spun în gînd — tovarășe Simion Octav, uite, dacă nu îndemni oamenii!"

— Dar dimineața ce păzeai în colțul casei? — întreb, amintindu-mi că-i văzusem nemișcat, pri-

— Șine să te-ntrebe de-ngrijit, cînd scoteai hîrtioara scrisă și-i arătai: uiti șinși suti di hectărașe, uiti șasi suti de hăntrișori, arați, semănați, puricați, dezmierdați!...

— Vezi, vezi — spune încet Vida. S-a terminat cu asta.

Giurgiucanu se mai alintă nițel. E și mai tînăr ca celălalt și a luat anul trecut steagul de fruntaș pe regiune și Medalia Muncii.

— Dumneata istorisești frumos — spun — dar cărți citești?

— Păi, cum să nu citesc? Citesc și asta... și cărți... și tot așa, citesc, mai răsfoiesc, mă mai uit, învăț, omul trebuie...

Dar, înainte de afla ce „trebuie omul", îmi iau îngăduința să-i întreb direct, și el spune că nu-i place să citească. Se plictisește. „Eh, bibliotecarule — spun în gînd — tovarășe Simion Octav, uite, dacă nu îndemni oamenii!"

— Dar dimineața ce păzeai în colțul casei? — întreb, amintindu-mi că-i văzusem nemișcat, privind peste cîmp vreme îndelungată.

Giurgiucanu rîde.

— Era un băietan urcat pe un KD-eu reparat de mine. Voiam să văd: greșește? Imediat îl dădeam jos și duceam „roșiorul" la loc.

— Și-i de mirare — spun — cîte ai dumneata de istorisit, dacă nu citești. Și-apoi, vorbești pînă noaptea tîrziu și dimineața te scoli și prinzi a cotrobăi și a umbla...

— Asta e o metodă — spune el.

— Metodă?

— Dumneavoastră ați văzut acum că primăvara tot lipăie pe-aici primprejur. Da' băieții, mai ales de cînd s-au mai terminat reparațiile, s-au obișnuit la iernare. Dorm, și iacă se mai întind, și iar mai dorm. Și ca mîine, scoală-te la patru, culcă-te la zece. Ba mai ară și cîte o noptișoară. Ei, lăsați pe mine, Giurgiucanu! Îi țin de poveți pînă le cade geană peste geană și adorm vorbind. Iar dimineață bocănesc, boncăluiesc, tușesc, scap

Să nu credeți că aci se face o probă de putere între tractoare. Are loc rodajul la rece.

„Piticu' cu hiarele" era Vida. De-abia numit mecanic de sector, găsise — controlînd brigăzile — plugul strîmb al lui Vasile. Săltase cele patruzeci de kilograme pe umăr și pornise, cale de doi kilometri, la fierăria din sat. Acolo, oamenii în sărbătoare; era cine mai știe ce fel de hram. Nu lucra nimeni. Nici cărbuni nu erau. Vida a tăiat lemne, a umflat foalele, a ciocănit, și după trei ore se întorcea, lac de sudoare și foarte mulțumit.

— Ei, că teribel mai ești, tovarășe! — a spus tractoristul. Eu... sînt Vasile Giurgiucanu și-ți mulțămesc foarte mult. Ei, prieteni, ia veniți să vedeți minune!

— Bine, bine — a spus mărunțelul. Asta-i datoria mea. Lasă minunile, să nu te-apuce sara!...

Acum stau amîndoi în fața mea și zîmbesc de cele povestite.

— Da' grijă de mașină nu prea aveai — spune Vida, deodată serios. Întreținerea rămînea pe jos.

puțintica conștiință de proaspăt absolvent, care se încăpățînează să nu lucreze și să umble neîngrijit.

Dar caricaturistul nu-i răspunde.

La ședința care urmează, Gălan e de părere că s-a purtat „cinstit".

— Cum?

— L-am anunțat pe tovarășul inginer că plec.

— Ei, și? Acolo, tot nouă au rămas, în loc de zece.

— Era greu...

— Era greu pentru toți. Ai fugit, și gata. Ne faci de rîs. Omul se mai poate ascunde, pînă nu dă de greutăți.

Pînă în urmă cu cîteva zile, Gălan trecea drept mecanic priceput, om de încredere. Priceput o fi, dar de fugit, a fugit.

Și el rămîne mai departe în atelier cu toate că oamenii îi spun să se întoarcă. Și e din ce în ce mai întunecat. „Îl fierbe ambiția" — spun tractoriștii.

S-ar putea ca din fiertura asta să iasă ceva bun.

Fugarul

De la Bogdănești, din echipa trimisă să-i ajute pe cei de acolo, s-a întors Șterian Gălan. A fugit. Oamenii se string în jurul lui.

— Și cum a fost, mă?

— Rău. Camere bune. Dar, o cantină proastă, să fie a draculpi. Și un ceai pe care nici n-ați pune gura. Și mai era cîte unul, că de-i ceream o piesă, zicea: „Da' ce, pe mine mă ajuți? Vezi-ți de treabă!" Ei, dacă n-au nevoie de ajutor... M-am întors și gata!

După cîteva ore, apare la „Urzica" stațiunii o caricatură. Un tractor face semn cu mîna și strigă, iar un om, ducînd o sacoșă pe deget, merge repede, făcînd pe surdul.

— Ce te-ai apucat să-l desenezi?

— îl ceartă Biclea pe caricaturist.

Caricatura trebuie că-i roade

Adieri

Cursurile profesionale, neglijate o vreme, se redeschid. În cantină, s-a pregătit o măsuță acoperită cu hîrtie roșie, se împart caiete și creioane, se afișează programul. După prima oră, fetele aduc ziare și-și învelesc caietele. Băieții privesc o vreme, glumind cu bunăvoie, apoi aduc și ei ziare și se pornește o întrecere veselă, școlărească.

Înainte de ora de practică, tractoristele ies în pragul vechii clădiri cenușii — reci și neprimitoare — și rămîn în capul scării. De peste cîmp, vine o boare caldă, care te îmbie s-o aspiri deschizînd buzele.

— Ce cald s-a făcut! — spune una din fete, înfiorîndu-se. Acum, numai să numărăm ceasurile, pînă om ieși pe coclauri.

Rîde Tinca Igescu, descoperind un șirag de dinți albi și, sub puful ușor al obrazului, pielea i se rumenește. Cristina Ene privește în zare, ridicîndu-și profilul aspru, iar Georgeta Scutaru și-a lăsat capul pe spate, de parcă nu și-ar mai putea duce cozile grele; iar genele lungi îi tremură.

— Și Vasilica ce face? — întreabă deodată Tinca.

Vasilica e soția lui Sterian Gălan, cel fugit de la Bogdănești. Pînă mai anul trecut era și ea pe tractor. S-a măritat, a născut și are acum un băiat de peste trei luni.

— Zicea că rămîne pe lîngă casă — spune Cristina — și copilul... și alte... Da' am fost ieri pe la ea. Stătea cu nasul în geam și se uita... Zic: „Ce faci?" „Ascult" — spune. „Ce?" „Da' tu n-auzi?" se auzea o bătaie de „KD"-eu. „Și?" „Cum, și? Dacă Sterian nu mă lasă, eu tot mă duc. Tare mi-i dor de dealurile astea!..."

— E bine pe dealurile astea — spune Tinca, respirînd adînc. Georgeta tace și numai privirea ochilor ei umezi, înnegurați, arată că în clipa asta coboară un clin deluros, la volanul unui KD-eu ale cărui șenile se învîrt, neafundîndu-se în pămîntul negru și moale.

Macovei!

A venit azi Rotaru, președintele gospodăriei colective la care a lucrat Macovei și în campania de toamnă, să-l ceară și pentru cea de primăvară. S-au obișnuit cu el. Și moșnegii spun: „la uite, cum îi merge limba în gură!" L-au întrebat o dată:

— Ci fel di Costică ești?
— Cum ci fel?
— Cum îți mai spuni?
— Macovei.
— Tii, ca pe Macovei!
— Rîdeți di mini, oameni buni?
— Nu rîdem, flăcăule. Aici a fost cu agitația unul Macovei Ghiță cînd s-a făcut colectiva...
— Asta-i frati-meu, activistul.
— Bun, bun di tăt. El a fost cu noi la temelie, matali la pereți. O să facem o casă bună, colectiva noastră cu familia Macoveilor.

Și acum au venit să-l ceară. Dar niți la practică, s-a mutat magazia de alimente, s-a făcut un alt club — cu dușumea cam urîtă, dar luminos, cu fotomontaje și elemente decorative diferite.

Se lucrează și la o scenă de șase pe patru metri, cu cortină, culise, cușcă de sufler, becuri, decoruri și reflectoare. Pînă a începe, au fost discuții și văicăreli. S-a vorbit de economii, bani, forme, „avem altele pe cap", „întîi producția", „să ne gîndim bine". Apoi, într-o zi, podiumul a fost gata și, cînd să se ridice panourile laterale, iar au fost „altele pe cap", și lucrările s-au oprit.

Președintele comitetului de întreprindere și tovarășii din secția politică s-au obișnuit cu mijloace „economice". Repetiții de jocuri pe sală, recitări în odaia comitetului de întreprindere. Și tocmai acum cînd a început să se lucreze scena și clubul e gata să găzduiască recenzii de cărți și concursuri de șah, în curte a porfire de gospodar răbdător și perseverent, nu uită să atragă atenția asupra lucrurilor mărunte, grijuliu ca în acest tumult să nu se strice ceva, să nu se uite ceva.

Se aude vocea nazalizată a lui Giurgiucanu, care, prinzînd steagurile pe vagon, le vorbește: „Stați așa, frumușelelor. Vezi, vîntule, de stema aiasta, că se desprinde".

Macovei pornește motorul, încordat, serios, dar trăgînd cu coada ochiului la cei care-l privesc.

Acum, se mai bate la repezeală cîte o scîndură vagoanelor-dormitor care n-au fost reparate la timp și așa cum trebuia.

Ciocănesc și tîmplarul, și tractoriștii. Cei care n-au treabă stau în fața mașinilor, buluc, încălzindu-și palmele la flăcările ce joacă deasupra unor băltițe de motorină.

Curățate, lustruite, KD-urile strălucesc, aliniate bot lîngă bot. Steagurile încep să fîlfîie.

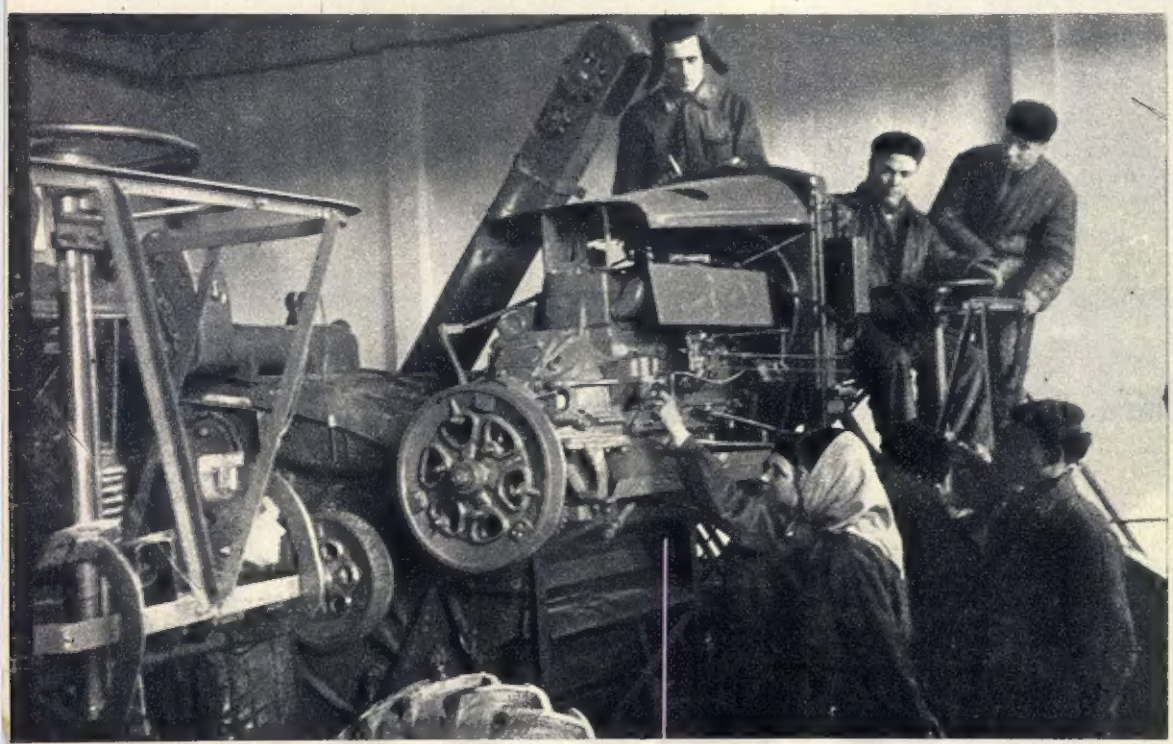

Au sosit noile combine sovietice S4 și tractoriștii au și început să-și dispute titlul de viitor combiner.

Inginerul Dragomir — responsabilul cursurilor profesionale, controlînd caietele.

Motoarele s-au încălzit, duduitul lor se aude mai slab, regulat, eșapamentul nu mai scapă abur albicios. Și, deodată, o șenilă prinde să se învîrtească, tractorul se rotește încetișor și pornește spre poartă. A pornit primul KD.

Mulți înghit în sec. E greu să-i vezi pe alții plecînd înaintea ta. Și vîntul, vîntul ăsta care vine dinspre dealuri, dinspre cîmpii!... Ei, de-ai putea să simți zvîcnitura plugului înfigîndu-se adînc, adînc, răsturnînd brazda, să simți vibrația manetei, vibrația mașinii!...

— Lasă, că vă prindem din urmă — spune Costică Macovei, încet, ca pentru el.

Și în ochii tuturor citesc același lucru: „Numai de-ar porni mai repede, mai repede, mai repede!..."

Înaintea plecării

Anul trecut s-a transformat Colțul Roșu în dormitor. Fusese o mare și bruscă nevoie de paturi. Apoi, nu s-a mai interesat nimeni de un nou Colț Roșu și abia acum, cu ajutorul elevilor tractoriști venit o forfotă grozavă care-i face pe oameni să uite nu numai podiumul scenei, dar să părăsească și atelierele, remizele. Se scot KD-urile—„roșioarele astea cu șenile" — cum spune Giurgiucanu — se aduc steaguri, tablouri.

Directorul și inginerii fac cunoscute locurile de muncă ale brigăzilor și mașinile tractoriștilor. Brigăzile respective încep să curețe vagonul, fug la magazie, cară căldărușe și pîlnii, cearșafuri, pături, biblioteci volante.

Tovarășul Iorgu Dorin, șeful secției politice, calm, sfătos, trece de la un tractor la altul, glumește, își amintește de cîte o întîmplare. Toți activiștii secției au fost mai toată vremea plecați pe teren, pentru a sprijini alegerile în gospodării colective și întovărășiri, și cît au stat în stațiune, de-abia au apucat să ajute munca culturală. Acum, iureșul și veselia plecatului i-a cuprins și pe ei.

Inginerul agronom, Dragomir,

C. COMAN

Fotografii de A. MIHAILOPOL

Una din puternicile demonstraţii populare antirăzboinice care au loc în prezent în numeroase oraşe din Germania occidentală.

PACEA VA BIRUI

de acad. Şt. MILCU
membru al Comitetului permanent pentru apărarea păcii din R.P.R.

Au trecut şase ani de la organizarea mişcării mondiale pentru apărarea păcii. În acest timp, mişcarea a crescut, luînd proporţii uriaşe. Iată, drept pildă, ţara noastră: de la un mic număr de comitete şi cîteva sute de mii de aderenţi, astăzi numărăm milioane de luptători activi pentru pace. Alături de sutele de milioane de oameni de pretutindeni, care luptă pentru aceeaşi cauză, poporul nostru este mîndru că face parte din invincibila armată a păcii.

Acum şase ani, cînd a răsunat pentru prima dată, la Congresul de la Paris—Praga, cuvîntul delegaţilor a 600 de milioane de oameni, forţele întunecate ale războiului au înconjurat cu tăcere, şi chiar cu ironie, lucrările Marii Adunări a Popoarelor. Se părea că au dreptate, întrebîndu-se ce pot face savanţii, artiştii, muncitorii şi ţăranii, care n-au nici bombe, nici coaliţii militare şi capital, împotriva unor forţe care dispun, pentru scopuri militare, de cea mai mare parte a bugetelor ţărilor lor.

Şi, totuşi, partizanii păcii au pornit lupta, cu îndîrjire şi curaj, împotriva acelor care pregătesc războiul. Milioane şi milioane de oameni şi-au spus cuvîntul, din casă în casă, de la om la om. Popoarele lumii au devenit o uriaşă forţă în lupta pentru pace.

S-a constituit Consiliul Mondial al Partizanilor Păcii, s-au ţinut succesiv congresele mondiale la Paris şi Praga, în 1949, la Varşovia în 1950, la Budapesta în 1953. Aceste congrese au făcut să apară în arena politică a lumii un factor nou. S-a putut vedea că popoarele au încetat de a mai fi pasive în problema păcii şi a războiului. Acest fapt nou a fost lapidar formulat de I. V. Stalin, prin cuvintele, care şi azi răsună ca o vibrantă chemare la luptă dîrză pentru zădărnicirea unui nou război: *„Pacea va fi menţinută şi consolidată dacă popoarele vor lua în propriile lor mîini cauza menţinerii păcii şi o vor apăra pînă la capăt"*.

Asia luptă pentru pace. La unul din mitingurile populare din China, o studentă mongolă exprimă cu înflăcărare hotărîrea popoarelor Asiei de a bara drumul războiului.

Milioanele de semnături puse pe Apelul de la Stockholm, împotriva armelor de exterminare în masă, au frînat folosirea acestor arme în Coreea. Aşa s-au împlinit cuvintele profetice ale lui Joliot Curie, rostite la deschiderea primului Congres Mondial: *„Va trebui să ţineţi seama de noi!"*

Fiecare din congresele şi sesiunile Consiliului Mondial al Păcii a însemnat un pas înainte făcut de forţele păcii şi o înfrîngere a forţelor agresive.

Să ne reamintim de Apelul pentru pacea lumii, din decembrie 1949; de Apelul de la Stockholm, din martie 1950, pentru interzicerea armelor de exterminare în masă; de manifestul şi rezoluţiile Congresului de la Varşovia din 1950, referitoare la definirea agresiunii şi la interzicerea armelor atomice, pentru dezarmare şi dezvoltarea relaţiilor economice şi culturale; de rezoluţiile sesiunii de la Berlin, din februarie 1951, referitoare la soluţionarea paşnică a problemei germane, japoneze şi coreene şi lupta pentru pace în toate ţările dependente şi colonii; de sesiunea de la Viena, din noiembrie 1951, în care s-au lansat Apelul către O.N.U. şi către popoarele lumii şi rezoluţiile privitoare la dezarmare, la încheierea unui Pact între cele cinci mari puteri, la problema germană şi la relaţiile culturale; de sesiunea de la Oslo,

din martie-aprilie 1952, în care s-a lansat Apelul împotriva războiului bacteriologic; de sesiunea de la Berlin, din iulie 1952, în care s-au votat rezoluții pentru încetarea războiului din Coreea și împotriva remilitarizării Germaniei; de sesiunea Consiliului Mondial al Păcii de la Budapesta, din iunie 1953, în care s-a elaborat declarația cu privire la deschiderea unei campanii mondiale în favoarea tratativelor; de sesiunea de la Stockholm, din noiembrie 1954, în care s-au examinat problemele privind securitatea popoarelor Europei, Asiei și Americii Latine, precum și problemele dezarmării și interzicerii armelor de exterminare în masă.

Dar cine ar putea uita oare momentul istoric al lansării vibrantei chemări a sesiunii de la Viena a Biroului Consiliului Mondial al Păcii împotriva pregătirii războiului atomic.

Cu nobilă emoție, întreaga omenire iubitoare de pace a îmbrățișat Apelul de la Viena, iar amploarea fără precedent pe care a căpătat-o actuala campanie mondială pentru strîngerea de semnături pe acest Apel glăsuiește despre răsunetul puternic pe care l-a avut în inimile oamenilor chemarea la mobilizarea tuturor forțelor păcii, pentru zădărnicirea noilor crime împotriva umanității, puse la cale de atomiștii războinici din S.U.A. și de complicii lor.

Mișcarea pentru pace a reușit să zguduie conștiința a milioane de oameni pînă deunăzi indiferenți, să-i solidarizeze în lupta comună pentru neutralizarea forțelor care pregătesc războaiele de exterminare și cotropire. Mișcarea popoarelor pentru pace a devenit o forță puternică prin extensiunea și numărul participanților, a devenit cea mai uriașă mobilizare umană a timpurilor noastre.

Această forță a împiedicat folosirea armei atomice în Coreea, a contribuit la încheierea armistițiului în Coreea, a pus capăt războiului din Vietnam, a împiedicat izbucnirea unor noi războaie în diferite puncte ale globului, într-un cuvînt, a ținut și ține în frîu pe aventurierii imperialiști cuprinși de delirul războiului atomic.

Forțele păcii au învins și atunci cînd ele nu erau așa de mari și puternice cum sînt astăzi. Și cu cît cresc aceste forțe, cu atît mai puține perspective au cercurile agresive imperialiste de a-și înfăptui planurile nebunești.

Acum, mai ales, cînd în arena mondială și în ce privește armele nucleare superioritatea se află de partea Marii Uniuni Sovietice, cînd s-a prăbușit șantajul atomic practicat de militariștii americani, acum, mai mult ca oricînd, devine limpede pentru orice om cu judecată că există o forță cu mult mai puternică decît armele morții: *voința popoarelor*; că există o armă mai puternică decît cea mai perfecționată bombă cu hidrogen: *lupta unită a popoarelor* împotriva celor care vor să azvîrle omenirea în prăpastia unui nou război pustiitor.

Voința popoarelor, lupta lor activă sînt în stare să impună pacea, să asigure triumful luminoaselor idei ale menținerii păcii și colaborării internaționale.

Marile idei conducătoare ale mișcării pentru pace sînt, în același timp, obiective ale politicii externe a țărilor pașnice. Mișcarea pentru pace a promovat idei clare și simple, care corespund realității și adevăratelor aspirații ale popoarelor. Sînt unanim cunoscute principiul rezolvării pașnice a problemelor litigioase pe calea tratativelor, ideea posibilității coexistenței pașnice a statelor cu sisteme sociale diferite, principiul neamestecului străin în treburile interne ale statelor, ideea dezarmării treptate, a interzicerii războiului atomic, chimic și bacteriologic.

Politica externă a Uniunii Sovietice și a țărilor democrat-populare este bazată tocmai pe ideea necesității și a posibilității coexistenței pașnice între statele capitaliste și cele socialiste.

Marele savant francez Fr. Joliot-Curie, președintele Consiliului Mondial al Păcii, semnînd primul Apelul de la Viena împotriva pregătirii unui război atomic.

Coexistența pașnică conduce la adoptarea ideii reglementării pe calea acordurilor a problemelor în litigiu și renunțarea la forță sub orice formă. Aplicarea acestui principiu la conferința de la Geneva a dus la încetarea războiului din Vietnam și la o oarecare înviorare a relațiilor economice și culturale între țările din apus și răsărit.

Dar numai enunțarea ideilor clare și corespunzătoare realităților nu soluționează problemele. Orice om care iubește cu adevărat pacea trebuie să știe că, pentru a învinge forțele agresive, este nevoie să lupte, pentru ca ideile păcii, să cuprindă conștiința tuturor oamenilor cinstiți și să se transforme în acțiune. Iată de ce în aceste zile, sute de milioane de oameni, din toate țările, semnează cu însuflețire Apelul de la Viena și își intensifică lupta împotriva ratificării acordurilor de la Londra și Paris, împotriva reînarmării Germaniei occidentale, împotriva planurilor de incendiere a Asiei, împotriva amestecului străin în problemele naționale sau politice ale statelor, împotriva războiului atomic, pentru dezarmarea treptată și pentru utilizarea în scopuri pașnice a energiei nucleare.

Mișcarea pentru pace a ridicat un văl de pe mintea a milioane de oameni în ce privește problemele păcii și ale războiului. Ei și-au dat seama că războiul nu este o fatalitate. O nouă forță, de proporții uriașe, însuflețește marea armată a păcii: conștiința solidarității umane pentru apărarea păcii și înțelegerii între popoare.

★

La chemarea lansată în numele acestei nobile acțiuni, încă de la începutul mișcării pentru pace, am ieșit din izolarea muncii mele în laborator și clinică; am participat la multe acțiuni ale partizanilor păcii și am luptat, după puterile mele, pentru ideea prieteniei între oameni și popoare, care a frămîntat mințile și a făcut să bată inimile celor mai buni oameni de-a lungul secolelor și mileniilor.

Sensul adînc al activității creatoare a unui om de știință și a unui medic a devenit pentru mine mai clar și mai imperativ. Am cunoscut în mișcarea pentru pace oameni de seamă, iluminați ai dragostei de oameni. Înfățișări ale vieții obișnuite au căpătat noi înțelesuri și alte dimensiuni.

În zilele ultimei sesiuni de la Stockholm a Consiliului Mondial al Păcii (noiembrie 1954), la care am participat ca membru al delegației romîne, drumul spre sala reuniunii trecea prin aleile grădinii zoologice a orașului. Cu cîtă bucurie simplă și prospețime răsunau vocile copiilor suedezi care priveau acolo diferitele animale! Cu cîtă emoție am privit mamele care învățau copiii să hrănească din palmă vrăbiile guralive și lacome! După asemenea priveliști, intram cu mai multă hotărîre și însuflețire în ședințele noastre de lucru. Într-un fel, noi luptam pentru ca și mamele, și copiii suedezi să se poată bucura de viață, așa cum trebuie să se bucure toate mamele și copiii din toate țările.

Tot în acea grădină — în Djurgaarden — am privit lupii liberi și ne-am înfricoșat. De fapt, erau frînați de șanțuri și valuri de pămînt. Fiarele ne priveau plictisite și se agitau neputincioase...

Mișcarea mondială pentru pace a făcut ceva asemănător în calea războiului. A ridicat, ca un val uriaș, conștiința omenirii în fața agresorilor și a oprit mîinile ucigașe care amenință viața noastră pașnică și existența speciei noastre.

Prezidiul sesiunii de la Stockholm a Consiliului Mondial al Păcii (noiembrie 1954). De la stînga la dreapta: Ilya Ehrenburg (U. R. S. S.), Jean Laffitte (Franța), Jiichiro Matsumoto (Japonia), Sven Hector (Suedia), Duncan Jones (Anglia), James Endicott (Canada).

În fund se vede corpul principal al noii clădiri și chiar din aspectul său exterior se poate bănui marea capacitate a acestei fabrici. E o clipă de răgaz — cauzată de venirea fotografului — și inginerii sovietici și romîni, care au lucrat pe șantier, stau de vorbă, așteptînd țăcănitul aparatului foto. Ca de obicei cînd se întîlnesc cu specialiștii sovietici, inginerilor romîni care au studiat în U.R.S.S, li se împrospătează amintirile despre Moscova și Leningrad, despre fabricile vizitate, despre marile șantiere, și, uneori, de prin buzunare apar fotografii cu date: „14.II. Kazan", „25. IV. Leningrad — Ermitaj împreună cu Colea și Viktor". De astă dată, tinerii noștri ingineri vor nota: „Amiază însorită, iarna 1955, împreună cu tovarășii Pokrovski, Racenko, Karasev. Înainte cu șase luni de darea în folosință a fabricii de penicilină."

FABRICA DE PENICILINĂ

S-a terminat montarea robustelor pompe sovietice de vacuum. Ele vor realiza un vid puternic, necesar procesului de producție a penicilinii. Ca și restul aparatelor acestei fabrici, pompele de vid sînt comandate automat și numai introducerea curentului electric la tablou lipsește pentru ca funcționarea lor să poată începe.

Text de C. CONSTANTINESCU

Fotografii de M. IVANCIU

Corpuri de clădiri înalte, la roșu, și în jur dealuri moicome, pe care primăvara timpurie a făcut să apară colțul ierbii.

Departe de vuietul orașului, s-au înălțat aici, masive, zidurile fabricii de penicilină.

Autoclave uriașe, fermentatoare, care străbat etaje, o mulțime de aparate care fac trecerea între laborator și fabrică — toate importate din Uniunea Sovietică — au și fost montate.

S-a lucrat și iarna, făcîndu-se o încălzire provizorie; și, în vreme ce crivățul șuiera afară, montorii munceau în marile hale, nestingheriți. Dacă, în timpul construcției, șantierul a necesitat un număr foarte mare de muncitori, cînd va fi gata, fabrica aceasta va funcționa cu o mînă de tehnicieni, de calificare superioară, special instruiți, care vor dirija operațiunile mecanic și electric, cu ajutorul tablourilor de comandă, al manetelor, butoanelor.

În pragul toamnei, se vor face probele tehnologice, apoi producția va porni în plin, furnizînd uriașe cantități de antibiotice, atît de necesare apărării sănătății poporului.

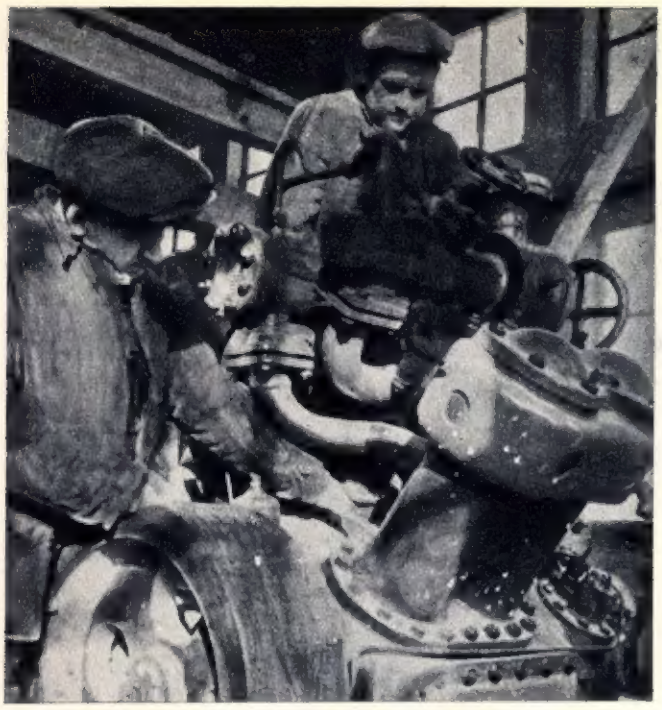

Pregătirea culturilor, asigurarea funcționării vivariumului, circuitul lichidelor, închiderea fiolelor, funcționarea laboratoarelor, a frigiderelor etc. — toate acestea cer un mare consum de energie. Pompele de diferite tipuri vor realiza nu numai subpresiuni, ci și suprapresiuni. Iată, în fotografie, montarea unui modern compresor de amoniac.

Aceste fermentatoare — numite fermentatoarele intermediare — sînt socotite mici; au numai... cinci mii de litri capacitate. Fiecare dintre ele este înzestrat cu un motor electric — fiind un fel de mică uzină de sine stătătoare. În fotografie: montorul Alecu Dumitru lucrînd într-una din sălile fermentatoarelor intermediare. Se observă motorul electric și carcasa axului care transmite mișcarea de rotație în corpul fermentatorului.

Sînt pe acest șantier oameni care au făcut montaj la fabrica de praf de lapte de la Remetea, la Tunel-Intrare la Hidrocentrala „V.I. Lenin", au montat compresoare, au lucrat la termocentrala Doicești, la „Electromontaj", au lucrat în Ardeal, Muntenia, Moldova. Dacă veți urmări pe hartă drumul parcurs de acești montori veți avea o imagine asemănătoare cu aceea a hărților de descoperiri geografice — numai că aici punctele vor oglindi rapida dezvoltare a industriei Republicii. Montorul trebuie să rezolve zilnic probleme noi. Iată-l pe Traian Constantinescu și membrii echipei lui, așezînd „în picioare" unul dintre uriașele fermentatoare cu ajutorul căruia se va prepara prețiosul antibiotic.

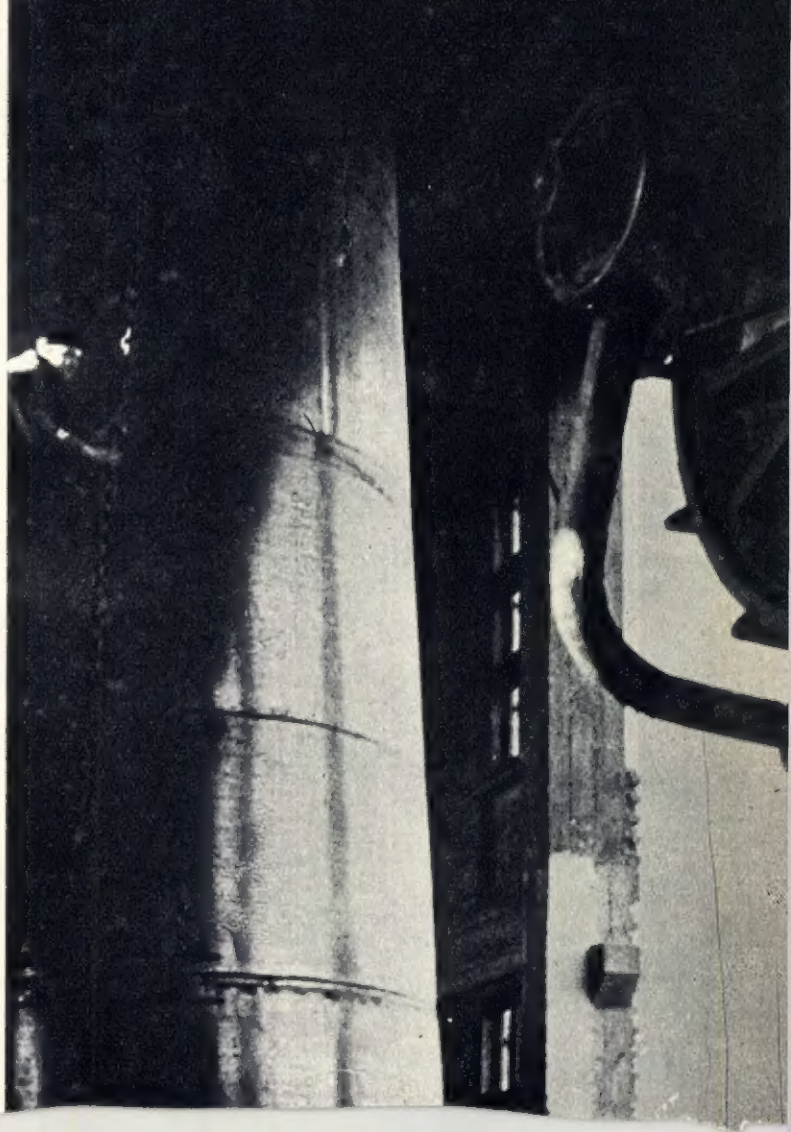

ACTUALITĂŢI TEATRALE...

„DON CARLOS"

PE SCENA TEATRULUI MUNICIPAL

La peste un deceniu de cînd pe scena Naţionalului au trăit, prin arta unor mari actori ca N. Bălţăteanu şi Al. Critico, neuitaţii eroi din „Don Carlos", valorosul colectiv al Teatrului Municipal prezintă din nou publicului bucureştean marea piesă a lui Schiller. El cinsteşte astfel — ca şi multe alte teatre din ţară — comemorarea a 150 de ani de la moartea lui Friederich Schiller, organizată în întreaga lume datorită iniţiativei Consiliului Mondial al Păcii.

În centrul acţiunii acestei piese se află povestea de dragoste a lui Don Carlos, fiul regelui Filip al II-lea al Spaniei, pentru Elisabeta, fiica lui Henric al II-lea, monarhul Franţei. Don Carlos şi Elisabeta fuseseră logodiţi, dar, din motive politice, Filip al II-lea desface logodna şi se căsătoreşte el cu Elisabeta. Schiller foloseşte această intrigă romantică pentru a-şi exprima ideile sale progresiste în luptă cu obscurantismul şi fanatismul religios care dominau în acea epocă. In piesă apar cîteva figuri luminoase, care luptă cu pasiune pentru înfăptuirea ţelului lor. Este vorba de Don Carlos (Fory Etterle), marchizul de Posa (Septimiu Sever), regina Elisabeta (Clody Berthola).

Filip (Toma Dimitriu) este tipul monarhului despotic, dominat, la rîndul său, de închiziţie, reprezentată în piesă de călugărul viclean şi intrigant Domingo (Mircea Balaban).

În concepţia directorului de scenă W. Siegfried, este valorificat conţinutul progresist al piesei — spre deosebire de anterioarele spectacole, în care s-au accentuat mai mult aspectele romantice ale acţiunii — adevăratele intenţii ale lui Schiller fiind astfel limpede dezvăluite.

Conţinutul de idei al piesei „Don Carlos", ce se desprinde din învelişul romantic al acţiunii, înscrie această operă de valoare în patrimoniul dramaturgiei clasice universale.

Scenă din piesă: Clody Berthola (regina Elisabeta) şi Fory Etterle (Don Carlos).

...ŞI CINEMATOGRAFICE

„SCIUSCIA"

In primii ani de după război, pe străzile oraşelor italiene, soldaţii englezi şi americani din armata de ocupaţie se adresau micilor lustragii, cu expresia: *„shoeshine!"*. Adică: „lustruieşte-mi, ghetele". De aici s-a născut numele „Sciuscia", pe care-l poartă şi eroii filmului realizat în 1946 de Vittorio de Sica.

Filmul „Sciuscia", este închinat copiilor italieni şi problemei educării acestora, într-un moment de acută criză pe care o străbate Italia. Ca şi în filmul maghiar „Undeva în Europa", eroii filmului lui de Sica sînt copiii hoinari ce vagabondează pe străzile oraşelor ruinate de bombardamente, recurgînd la orice numai ca să-şi poată asigura chiar şi o existenţă mizeră.

Giuseppe şi prietenul său, eroii principali ai filmului, sînt şi ei nişte „sciuscia", nişte mici lustragii. Visul lor e să-şi cumpere un cal, cu care să se plimbe afară din oraş. Nişte cunoscuţi îi momesc cu o afacere, din care ar putea cîştiga suma ce le este necesară ca să-şi cumpere calul. E vorba să plaseze cîteva pături furate de la armata americană. Copiii, tentaţi, primesc şi se duc cu păturile la o ghicitoare, căreia i le vînd pentru cîteva mii de lire. Dar imediat apar în casa prezicătoarei şi cunoscuţii copiilor. Dîndu-se drept inspectori de poliţie, ei percheziţionează casa şi confiscă „obiectele delicte" pe care, desigur, le vor revinde altcuiva, repetînd această înscenare din care cîştigau atît de lesne bani.

Cînd înţelege că a fost victima unei înşelătorii, ghicitoarea se adresează poliţiei şi cercetările duc la identificarea micilor infractori, care sînt arestaţi a doua zi după ce-şi cumpăraseră calul. Increzători în promisiunea ce le fusese făcută, că „orice s-ar întîmpla, dacă îşi ţin gura, persoane influente îi vor scăpa", cei doi „sciuscia" nu vor să destăinuie numele celor cărora le-au servit ca unelte.

Copiii sînt trimişi la o şcoală de corecţie. De acum încolo, ei îşi vor petrece zilele între zidurile îngrozitorului stabiliment, chinuiţi, pe de o parte, de metodele de „educaţie" ale diriginţilor, pe de altă parte, de dorul de libertate şi de dorul calului lor, pe care-l lăsaseră la un ţăran.

Filmul „Sciuscia", unul din cele mai dramatice filme pe care le-a produs cinematografia realistă italiană după război, înfăţişează în continuare viaţa în şcolile de corecţie, unde copiii sînt striviţi moraliceşte, iar după ce ispăşesc o pedeapsă de cîţiva ani, sînt din nou azvîrliţi în stradă, pradă aceleiaşi mizerii şi, în plus, cu cîteva vicii dobîndite în „şcoală".

Animaţi de dragoste faţă de eroii filmului lor, regizorul Vittorio de Sica şi scenaristul Cesare Zavattini au realizat, pe lîngă scenele de puternic protest împotriva metodelor „educative", şi numeroase momente în care au surprins, cu desăvîrşită artă, sufletul copiilor. Rămîne pentru totdeauna viu în mintea spectatorilor momentul în care Giuseppe şi prietenul lui se plimbă călare, pe o cîmpie însorită, cu pelerine pe umeri ca nişte cavaleri medievali, de asemenea se întipăresc în memoria spectatorului scena arestării copiilor şi cea a procesului, cînd sala tribunalului este invadată de micii lustragii, prietenii celor judecaţi.

Din păcate, sfîrşitul sumbru al acestui film lasă spectatorului o impresie apăsătoare. Finalul, specific zavattinian, confirmă cuvintele pe care le-a spus cîndva scenaristul. Cesare Zavattini mărturisea că nu-i plac decît filmele în care scenariul nu pune o concluzie, în care drama se continuă în sală, în inimile spectatorilor. Ca şi „Sciuscia", celelalte filme realizate de Zavattini în colaborare cu Vittorio de Sica — „Hoţii de biciclete" şi „Umberto D" — se termină printr-un semn de întrebare.

„Sciuscia", primul film realizat după război de Vittorio de Sica, anunţă calităţile ce s-au dezvoltat mai tîrziu în creaţia marelui regizor italian: simplitatea în compoziţie, grija pentru amănuntul artistic, compoziţia plastică a cadrelor şi poezia cu care învăluie micile întîmplări zilnice, viaţa oamenilor simpli.

Va reuşi oare experienţa? Studenta Leczka Judith, din anul IV al Facultăţii de chimie a Universităţii „Bolyai" din Cluj, urmăreşte cu atenţie sinteza organică la care lucrează preparatorul Vodner Ioan.

Fotografie de M. Mayer.

Priviți obrajii acestor copii, îmbujorați de razele jucăușe ale soarelui și de bucuria de a fi din nou în parcurile atît de dragi lor! Nu este oare cea mai bună dovadă că a sosit primăvara?

MAIAKOVSKI

– 25 DE ANI DE LA ÎNCETAREA DIN VIAŢĂ A POETULUI –

AMERICANII SE MIRĂ...

Scrutînd
de pe-al ei ţărm, din depărtare,
sovietele,
de parcă le-ar minca —
şi ridicîndu-se-n vîrf de picioare,
fără-a clipi,
America priveşte
prin ochelarii-i straşnici de baga.
Ce-o fi cu oamenii aceia,
specie rară,
muncind
departe-acolo,
năzdrăvani?
Un fel
de cincinal plan inventară...

Şi-acum,
îl termină
în patru ani!
Yankeul metru
nu-l chip
să-i măsoare.
Căci nici dolari
şi nici vreun sfanţ
nu-i mînă.
Ei toţi,
cu forţa lor de oameni, arzătoare,
muncesc,
neîntrerupt,
întreaga săptămînă.
Ce soi de oameni sînt?
Cum s-au călit!
Dar cine-i
potrivi
la muncă astfel?
Nu-i mînă
vreun ciomag —
şi-au făurit
ei singuri,
bloc,
o disciplină de oţel!

Misteri!
la voi,
de multă vreme-i lege
avîntul
să-l tocmiţi cum vreţi,
pe bani.
Misteri grăsani,
voi
nu veţi înţelege
din ce-şi trag
comuniştii
ăst elan.
Burghezi,
miraţi-vă de comunista zare —
în muncă,
'n avioane,
în vagoane,
curînd
pe-America,
mult sprintenă-n picioare,
o vom ajunge
şi-o vom şi întrece.

1929

În româneşte de **Eugen JEBELEANU**

CEA MAI BUNĂ POEZIE

Auditorii
să le încurce sînt ispitiţi,
întrebări spinoase,
cu duiumul,
răsună.
— Tovarăşe Maiakovski,
am vrea să ne citiţi
poezia dumneavoastră
cea mai bună.
Cărei din ele
cinstea să i-o fac?
Mă gîndesc întruna,
rezemat de masă.
Poate asta
le va fi pe plac,
poate cealaltă
este mai frumoasă?
Caut prin poeme vechi
— sînt de acord.
Sala-n aşteptare
amuţi.
Un redactor al ziarului *Muncitorul din nord*
încet,
la ureche-mi şopti...
Atunci,
lăsînd baltă tonul poetic,
urlai
mai tare
decît trîmbiţele din lerihon:
— Tovarăşi,
chiar astăzi,
oraşul Şanhai
l-au luat muncitorii
şi oştile din Canton.

Parcă lanţuri
în mîini ar fi rupt,
sala-n ovaţii creştea,
tunător —
cinci,
zece minute,
neîntrerupt.
Aplaudă Iaroslavi
de zor
Părea că furtuna,
spre China zburînd,
notelor lui Chamberlain
dă un răspuns.
Şi vase cu boturi de-oţel,
manevrînd,
plecau din Şanhai
pe ascuns.
Poetica pleavă
nu pot s-o compar,
nici cea mai înaltă
a poetului laudă
cu acest simplu fapt,
din ziar,
pe care Iaroslavi
atîta-l aplaudă.
Mai strînsă
şi mai vie
unitate
decît acea muncitorească,
poţi să vezi?
Muncitor din Iaroslavi,
ce pe-un frate
aplaudă-l
pe culi chinez!

1927

În româneşte de **V. FELEA**

FRONTUL INIMII

de Tiberiu UTAN

„Dar eu, de fapt
vreau doar atît
s-avem poeți
și mulți,
și buni,
și diferiți.

Vladimir Maiakovski

Vladimir Maiakovski și sora sa, Olga, în anii copilăriei

Mesajul poetic al lui Vladimir Maiakovski se adresează în aceeași măsură tuturor poeților, indiferent dacă viziunea artistică a acestora este apropiată sau nu, înrudită sau nu, cu a lui. Căci după cum toți aezii anticei Elade și toți rapsozii timpurilor apuse s-au înfruptat din mana cerească a geniului homeric tot așa cu greu s-ar putea vorbi despre vreunul dintre poeții luptători ai epocii victoriei revoluției proletare, care să nu fi învățat de la Maiakovski, a cărui experiență artistică a atins toate strunele poeziei.

★

Pentru agricultor, frumusețea unei zile de primăvară e legată, în primul și în primul rînd, de faptul că va putea să-și lucreze bine pămîntul; pentru un turist sau pentru un cercetător al naturii, de faptul că va avea posibilitatea să facă, în bune condiții climaterice, o excursie sau o expediție științifică; pentru pictor, de faptul că va găsi în natură un model pentru peisajul schițat încă din primăvara trecută... Tot așa, unii poeți își însușesc din mesajul maiakovskian latura exterioară, de versificație, alții sistemul imagistic, alții metoda de atacare pieptișă a problemelor ș.a.m.d.

În opera multora, nu vom găsi la întîia privire elemente de contingență vădită cu opera lui Maiakovski, dar la o analiză mai atentă, vom recunoaște fie nota din patetica partinică a lui Maiakovski, fie reveniri stăruitoare la tema prieteniei popoarelor, la tema internaționalismului proletar, fie alte aspecte proprii operei maiakovskiene. Dar nu numai acestea sînt învățăturile care le putem desprinde din mesajul poetic al lui Vladimir Vladimirovici.

■

La un seminar de măiestrie artistică din Institutul de literatură din Moscova, l-am întrebat pe Mihail Svetlov dacă l-a cunoscut cumva mai îndeaproape pe Vladimir Maiakovski

„Noi eram foarte tineri pe atunci — mi-a răspuns autorul „Grenadei". Maiakovski ne cunoștea însă pe fiecare, cunoștea nota personală a poeziei fiecăruia dintre noi. O dată, ieșeam pe poarta clădirii voastre (pe atunci aci nu era institut), cînd Maiakovski tocmai intra. Purta în mînă bastonul gros cu care îi plăcea uneori să iasă pe stradă. Parcă-l văd și acum pe poet... L-am salutat.

— Svetlov — îmi spuse el, fără să se oprească — ți-am citit „aghitca" din „Izvestia". Nu mi-a plăcut. De ce te apuci de ceea ce nu poți face cu îndemînare și talent?

De atunci — a încheiat Svetlov — Maiakovski nu mi-a mai spus așa ceva. Asta poate pentru că și eu m-am străduit să nu-i dau prilejul, urmîndu-i întru totul sfatul laconic."

Înțelegînd, ca nimeni altul, cît de deosebite de toate celelalte arme de luptă sînt armele artei, Maiakovski își îndemna contemporanii să creeze arme poetice cît mai diferite, cît mai eficace, cu care să poată lovi dușmanul, cu care să poată înarma clasa, așa cum le dictează conștiința comunistă și talentul. Cenușiul, platul, lipsa de personalitate poetică sînt o adevărată primejdie pentru poezie: „Și pentru voi, /și pentru mine/ o singură teamă persistă: /Ca sufletul să nu prindă rugină/, să nu urcăm la rangul /de poezie comunistă/ șabloanele, /cupletul de duzină" [1]).

Îndemnul spre originalitatea creatoare ni se pare nouă a fi una dintre învățăturile ce se desprind din acest mesaj maiakovskian.

★

Apărînd unitatea de monolit a tinerei poezii sovietice, unitate amenințată de RAPP, care încuraja scindarea armatei poeților în mai multe tabere, Maiakovski publică, în 1926, în paginile gazetei „Komsomolskaia Pravda", cunoscuta sa manifestare poetică „Mesaj poeților proletari". Vladimir Maiakovski pune în acest „mesaj", în mod categoric, unele probleme ale eticei scriitoricești: „Să ne lăsăm/ de-a mai vîrî fitiluri, pile, /în broderii/ de fraze prea abile... În poezie /nu cunosc rudele,/ prietenii,/ frații,/ cu protecții /nu prea/ se-ncheagă rima/"... probleme care — în treacăt fie spus — nu și-au pierdut din păcate actualitatea.

Poetul apără critica îndrăzneață și vioaie între scriitori, această lege a dezvoltării poeziei realist socialiste: „/Iar dacă v-am certat,/ cîteodată, /și pana către voi mi-am repezit,/ înseamnă/ c-am făcut-o/ cu sînge/, înseamnă/ că rimele,/ mai mult decît voi,/ le-am ascuțit/"...

Dar deosebit de importantă și de actuală ni se pare una dintre problemele „Mesajului", și anume problema principialității raporturilor poeților noștri, a spiritului tovărășesc de dragoste și sprijinire reciprocă, de strînsă unitate pe acest „front al inimii" care este poezia.

Oare nu întîlnim și în zilele noastre poeți care substituie criticii constructive, tovărășești, răutatea incisivă? Oare nu mai întîlnim dintre aceia care „vor să-și cucerească" .../nume mari/ și ajutoare/ mahalalei cer"? Oare nu mai sînt scriitori care, sub greutatea cuvîntului lor, încearcă să strivească critica celor tineri? Nu sînt toate acestea fenomene care nu-și mai merită locul în rîndurile ucenicilor lui Maiakovski și care ne distrag adeseori atenția de la obiectivul principal?

Îndemnul spre *unitate în acțiuni*, spre atmosfera tovărășească, atît de propice muncii de creație, ne se pare a fi încă o minunată învățătură ce se desprinde din mesajul acestui maestru al gîndirii artistice:

Hai, tovarăși,
să mergem la pas!
N-avem nevoie de peruci lălăi
ca chelboșii.
Iar
luptă dacă vrem,
au mai rămas
destui dușmani
de ceilaltă parte
a barricadelor roșii.

În zilele acestea ale noastre, cînd omenirea dă lupte decisive pentru pace și fericire, și acest mesaj maiakovskian își păstrează întreaga sa valoare.

—

[1]) In romînește de Mihu Dragomir

Maiakovski în anul 1905, elev al liceului din Kutaisi.

În anul 1930, a avut loc expoziția „20 de ani de activitate" a lui Maiakovski. În fotografie: Vladimir Maiakovski alături de A. Fadeev, A. Surkov și V. Starski, într-un colț al expoziției.

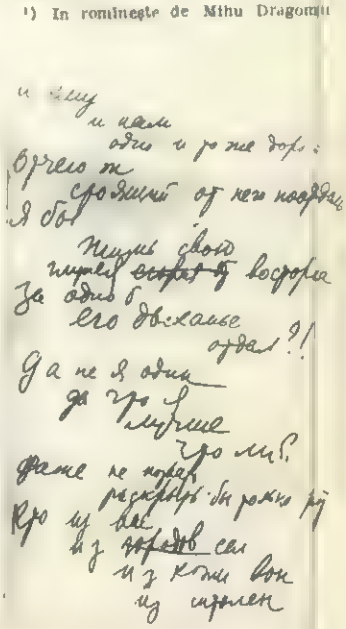

Pagini din manuscrisele lui Maiakovski, fragment din poemul „Vladimir Ilici Lenin".

Marele poet recită poemul „Horoşo" („E bine!") la muzeul politehnic.

MAIAKOVSKI IN OGONIOK

de Valentin KATAEV

Lui Maiakovski îi plăcea să-şi publice operele în ediţii de masă sau publicaţii de mare tiraj. Numai în revista „Ogoniok", în timpul vieţii lui, s-au publicat peste 20 de poezii. Alte două poezii, „Notă Chinei" şi „Versuri despre paşaportul sovietic", au apărut imediat după moartea poetului.

Mi-amintesc bine de acea zi — acum 30 de ani — cînd Maiakovski a venit pentru prima dată la redacţia revistei „Ogoniok". Era în primăvara anului 1923, cu puţin înainte de apariţia primului număr al revistei. Ţara trecea prin zile grele. Vladimir Ilici era bolnav. Boala lui Lenin era atît de gravă, încît guvernul a publicat un buletin special despre starea sănătăţii lui. Oamenii se frămîntau în jurul afişelor de pe zidurile caselor. O umbră de durere şi grijă dădea oraşului un aspect posomorît, care contrasta cu soarele viu de primăvară, cu strălucirea ferestrelor şi cu cerul albastru de deasupra cupolelor violete ale mănăstirii Strastnii.

Maiakovski a intrat în redacţia revistei „Ogoniok" îmbrăcat într-un trenci subţire de primăvară, cu şapcă şi un baston agăţat de braţ, cu o ţigară groasă în colţul gurii puternic conturate şi energice. Rezemîndu-se de uşă, poetul mi-a citit ultima lui poezie, pe care o scrisese chiar atunci:

„Întunecînd cu umbra-i ziua de primăvară,
S-a aflat buletinul guvernului..."

Poezia, deşi simplă, era genială. Sentimentul general al poporului sovietic era exprimat cu o forţă nemaivăzută. Erau cuvinte unice, care corespundeau stării noastre sufleteşti. Parcă mai aud şi acum rezonanţele vocii grave a lui Vladimir Vladimirovici, parcă mai văd şi acum cuta adîncă şi scurtă care-i despărţea vertical sprîncenele:

„Nu!
Nu trebuie!
Fulgerului poţi să-i poruncești să se oprească?
Nu!
Nu poţi întrece glasul furtunii!
În veci
Din mii de pagini,
Va răsuna ca o alarmă
Glasul lui Lenin."

Poezia „Noi nu credem" a fost publicată în primul număr al revistei. Aşa a început Maiakovski să colaboreze la „Ogoniok". Aşa au apărut în presă rîndurile devenite clasice: „Nu va slăbi voinţa lui Lenin în voinţa puterii de milioane a partidului", „În veci va bate inima lui Lenin în pieptul revoluţiei"...

Scriitorul nu uita revista „Ogoniok". De obicei venea în timpul zilei, scotea din buzunar o foaie de hîrtie liniată, împăturită în patru, în care începeau exact cele 35 de versuri ale celebrei „scări" a lui Maiakovski şi îşi citea noua sa operă colaboratorilor revistei. Aşa ne-a fost dat să auzim multe dintre cele mai bune poezii ale lui: „Kiev", „Noi sîntem nişte Edisoni de un avînt nemaivăzut", „Marşul brigăzilor de şoc" şi multe altele. Poetul publica în „Ogoniok" şi celebrele sale reclame în versuri. Maiakovski acorda o importanţă principială muncii sale în acest domeniu şi se supăra cînd nu eram de acord cu el. Poetul avea între altele o reclamă scrisă anume pentru "Ogoniok":

„Cît poţi mai iute-aleargă
Să cumperi
„Ogoniok".

În anul 1923 Maiakovski a adus poezia umoristică „Schema rîsului", cu ilustraţii proprii: şase imagini lucrate în peniţă, cu tuş, în maniera ascuţită a satiricelor „Vitrine ROSTA"[1]). Comicul poeziei consta în rime neaşteptate şi în concluzii logice şi mai neaşteptate. Era vorba de o ţărancă ce mergea pe şinele căii ferate ducînd lapte şi care era gata-gata să fie călcată de un tren rapid:

„Băbuţa-ar fi fost strivită sub roţi.
Zadarnic sirene o sută urlau!
Trecu pe acolo-un ţăran cu carne de miel în desagă
Şi să se ferească la timp o făcu să înţeleagă".

Şi deodată, cu totul pe neaşteptate, şi comică tocmai din cauza aceasta, urmează concluzia:

. . . . . .
„A salvat-o ziua în amiază mare.
Trăiască mijlocaşul
Care face comerţ cu carne
de miel!"

Această glumă în versuri a fost publicată în nr. 5 al revistei abia născute.

Spre sfîrşitul vieţii sale, după un interval de timp destul de mare, Maiakovski a revenit la dramaturgie. El a scris mai întîi „Ploşniţa", iar apoi „Baia".

În această epocă, poetul a publicat în „Ogoniok" două note despre aceste piese. Notele cuprind cîteva din cele mai importante idei ale sale despre dramaturgie şi, mai ales, despre comedie. Iată ce a scris, între altele, Maiakovski în nr. 2 din anul 1929 al revistei „Ogoniok", în legătură cu piesa lui, „Ploşniţa":

„Îmi vine greu să mă consider pe mine ca autor al acestei comedii. Materialul prelucrat şi introdus în comedie constă dintr-o mulţime de fapte din viaţa de toate zilele, care au ajuns în mîinile şi în capul meu, venind din toate părţile, în timpul muncii mele de ziarist şi publicist, mai ales la „Komsomolskaia Pravda". ...Piesa este o comedie publicistică, cu probleme, cu tendinţă, şi acest lucru izvorăşte din activitatea ziaristică pe care am dus-o.

...Am căutat, în orice chip, ca această comedie să se distingă de tipul obişnuit al operelor care redau lucruri de mult trecute. Piesa este o armă a luptei noastre. Această armă trebuie ascuţită şi curăţată cu ajutorul unor colective mari"

Şi iată ce scria Maiakovski în nota sa „Ce este „Baia?" „Pe cine spală?" (nr. 47):

„Baia" spală şi curăţă pe birocraţi... Greutatea, dar şi sensul teatrului de astăzi, este de a face ca agitaţia, propaganda şi tendinţa să fie pline de viaţă".

Aceste idei ale marelui poet despre teatru sînt foarte importante.

Celebra poezie „Versuri despre paşaportul sovietic" a fost publicată pentru prima oară tot în „Ogoniok", după moartea poetului. Îmi amintesc bine cum ne-a citit-o el, pe cînd trăia. Îmi amintesc cu cîtă forţă şi mîndrie pronunţa cuvintele: „cu seceră" şi „cu ciocan"; cum s-a ridicat apoi în picioare, ţinînd sus, deasupra capului, carnetul lui de notiţe şi a strigat:

„Priviţi!
Jinduiţi-mă!
Sînt cetăţean
al marelui Stat Sovietic!"

Aşa mi s-a întipărit în minte Maiakovski pentru tot restul vieţii.

Maiakovski, recitind (1920).

[1]) Agenţia telegrafică de difuzare la care a lucrat Maiakovski „Vitrine ROSTA" — caricaturi cu comentarii satirice în versuri. Maiakovski lucra atît caricaturile, cît şi versurile.

OPERA LUI MAIAKOVSKI ÎN ŢARA NOASTRĂ

În zilele noastre, unul dintre numele de cîntăreţi ai năzuinţelor popoarelor, rostite cu cea mai mare mîndrie, este cel al lui Vladimir Maiakovski, cel mai talentat poet al epocii sovietice — cum l-a numit I. V. Stalin. Faima şi versul marelui cîntăreţ al mersului spre comunism au trecut de mult orice graniţe, pretutindeni aducînd speranţă, bucurie şi încredere. Încă de pe cînd era în viaţă marele poet, opera sa a devenit cunoscută multor cititori din patria noastră, prin traducerile în limba franceză apărute în străinătate în acei ani.

Dar tipărirea în tiraje mari şi răspîndirea în mase a scrierilor lui Vladimir Maiakovski au devenit posibile în ţara noastră numai după eliberarea de sub jugul fascist. De atunci, numai în editura Cartea Rusă au apărut traduceri din opera lui Vladimir Maiakovski într-un tiraj de aproape 90.000 de exemplare. Tălmăcirile au fost făcute de cei mai valoroşi poeţi ai noştri contemporani: Mihai Beniuc, Cicerone Theodorescu, Mariu Banuş, Nina Cassian, Mihu Dragomir şi alţii. Cu înflăcărare au fost primite în traducerea românească poemele „Vladimir Ilici Lenin", „Poemului lui Octombrie" şi, mai ales, recentul volum de „Opere alese".

Numele lui Maiakovski este rostit cu pietate şi entuziasm ori de cîte ori este vorba de întărirea temeliilor noii noastre culturi. Un exemplu din multe la Bicaz, un grup de constructori ai hidrocentralei au constituit un cenaclu căruia i-au dat numele de Vladimir Maiakovski.

Maiakovski a scris mult pentru cei tineri, chiar foarte tineri. Editura Tineretului a tipărit în ultimii ani numeroase lucrări literare din opera marelui poet, într-un tiraj total de aproape 150.000 de exemplare în limba română, 25.000 de exemplare în limba maghiară şi circa 10.000 de exemplare în limba germană. Printre titlurile tipărite se află cunoscutele scrieri ale lui Maiakovski pentru copii şi tineret: „Tineretului", „Ce e bine, ce e rău", „Ce să fiu?", „Iată-o cărticică-n dar despre mare, despre far". De mare dragoste se bucură Vladimir Maiakovski în rîndurile tinerilor scriitori. O brigadă de agitaţie formată din tineri scriitori din Capitală, ce se deplasează prin fabrici, uzine, şantiere, citind producţii proprii, ajutînd în munca de culturalizare a şantierelor, poartă de asemenea numele lui Vladimir Maiakovski.

Anii ce vin ne vor aduce alte traduceri din opera marelui poet; dintre cele mai aşteptate sînt cele anunţate pe curînd de către poetul Cicerone Theodorescu: tălmăcirea în româneşte a poemelor „150.000.000" şi „Horaţo" (E bine).

Toate acestea — oricît de sumar au fost relatate — vorbesc despre nepărmurita dragoste şi cinstire pe care poporul român i-o aduce lui Vladimir Maiakovski la 25 de ani de la moartea sa.

V. MAIAKOVSKI

LINIŞTE IN APUS!

Mai curat e asfaltul
decît pana hulubului.
Ce-i chelia bancherului?
Mai alb e-un trotuar.
(După ce-au fost
cadavrele
strînse-n camioane
şi sîngele
şters
pe pavajul murdar).
Pe largi bulevarde
nişte pui de burjui
sorb basmul dădacei
şi mîngîie
urşii de pluş
(după ce
au fost gaze
pompate-n baloane,
spre poloni auzi
tunuri
urlînd
în urcuş).
Pacifici domni,
strălucind în jilindre,
fac pe limbi bătături
— ce dueluri cu spade!
(după ce-au fost
trimise
afganilor arme
şi bombe
bandiţilor albi,
cu grămada!)
Husarii
descalecă
şi-n cafenea.
Infanteria
se-amuză
într-o lene civilă.
În friguri
turbate
azi fierb vreo cîţiva.
Clocoteşte războiu-n
această idilă.
A tras cineva
după colţul de stradă,
iar sîngele-n picuri
— punct lîngă punct —
cu-o dîră aprinsă
în sînge-o să prade
tot globul pămîntului
— nu degeaba-i rotund!
O ţintă
le trebuie:
inima noastră,
şi-un lucru
vor cei
ce comandă „război"!
Cuicînd răsculaţii,
mulţimi să gonească
în foc,
pentru dînşii,
ca turme de oi.
De-al-ncăierărilor
sînge i-e sete —
iar mîine,
în mase
cu tancuri întrînd,
războiul de sînge,
va vrea
să se-mbete!
Cu păsări blindate
lăsînd pe pămînt
o dîră de urme
ucigaşe
şi gaze,
sălbatic
se-nfoarce din ani de măcel:
mîndreţea de cai
e-o grămadă de oase.
Războiul, schelet gălbejit,
îl cuicase,
şi sus
cosaşa morţii —
e-albastru oţel.
Noi,
clienţi la en-gros
pentru cîrji şi proteze,
noi,
carnea de tun,
prinzul
gurii de fier,
la-nfiţi August
vom face
mulţimi
să vibreze,
protestu-l
vom bate
în cuie pe cer.
Jos
praful de puşcă,
politica voastră!
Destul
ne-aţi ţinut
tot cu frica-n sîn!
E prima
republică
muncitorească!
În lături
războinică
haită de cîini!
Noi
cerem azi pace!
Dar dacă ne-atingeţi!
vedea-veţi
companii
întregi
cum porneşc.
Pe front
întîlni-veţi
voi, aţîţătorii,
un singur
puternic
front muncitoresc!

1929

în româneşte de
VERONICA PORUMBACU

POEMUL LUI OCTOMVRIE

MUZICIENI DIN AUSTRIA ÎN ŢARA NOASTRĂ

Trei oameni de artă din Austria, prof. dr. Iohann Weber, pianist (în mijloc), şi compozitorii Otto Sigl şi Alfred Uhl, au sosit în ţara noastră la invitaţia Institutului Romîn pentru Relaţiile Culturale cu Străinătatea. Ei au fost salutaţi cu simpatie de iubitorii de muzică din Capitală cu ocazia concertului de muzică contemporană austriacă, ce a avut loc de curînd în sala Ateneului R. P. R.

COLABORAREA CULTURALĂ ÎNTRE R. P. R. ŞI R. P. CHINEZĂ

Recent s-au desfăşurat la Bucureşti, într-o atmosferă prietenească, lucrările Comisiei mixte romîno-chineze în vederea elaborării planului de muncă pe anul 1955 pentru aplicarea acordului de colaborare culturală între R. P. R. şi R. P. Chineză. Planul a fost semnat din partea romînă de Mihail Roşianu, preşedintele Institutului Romîn pentru Relaţiile Culturale cu Străinătatea, iar din partea chineză de Ke Bo-nian, ambasadorul R. P. Chineze la Bucureşti.

fotocronica FLACĂRII

Cursa de probă!... Mult au aşteptat clipa aceasta muncitorii, inginerii şi tehnicienii de la Atelierele I. T. B. din Capitală, care au lucrat la realizarea prototipului primului autobus romînesc. Şi acum iată că acest autobus elegant şi spaţios — avînd o capacitate de 60 persoane — construit pe şasiu „Steagul Roşu", a pornit în prima sa cursă. Curînd, după cursa de probă, aceste autobuze vor începe să fie produse în serie.

Nu se poate spune că această fetiţă nu e mulţumită de alegerea făcută. Doar la Expoziţia cu vînzare a confecţiunilor de primăvară pentru bărbaţi, femei şi copii, ce s-a deschis de curînd la magazinul „Victoria" din Bucureşti, a avut ce alege! Produsele fabricii „Gheorghe Gheorghiu-Dej" din Capitală, prezentate în cadrul expoziţiei, sînt variate şi frumoase...

„Priviţi ce mobilă frumoasă!" pare a spune această fovăraşă. Într-adevăr, la noul magazin de prezentare şi desfacere a mobilei, deschis de puţină vreme în calea Victoriei din Capitală, se găseşte mobilă frumoasă şi de bună calitate.

BUDAPESTA în zilele de lucru

de Páll ARPÁD,
redactor al ziarului „Előre", organ al Sfaturilor populare din R. P. R.

Stăteam cu prietenul meu, unul dintre dramaturgii Studioului maghiar de filme, pe măgura dealului Hármas-határhegy și ne uitam, tăcuți, la miile și miile de clădiri ale orașului ce se întindea la picioarele noastre, la coșurile de fabrici, la Dunărea leneșă ce se pierdea în depărtare, la podurile ce se arcuiau zvelte peste trupul ei de apă. Sus, unde stăteam noi, vîntul rece șuiera a pustiu, răscolind frunzele uscate, zbîrlindu-ne părul. Jos, în vale, puncte minuscule alergau încoace și încolo, tramvaiele țiuiau, mașinile claxonau. Din cînd în cînd, se auzea geamătul prelung al unei sirene de vapor.

Între ieri și mîine...

Spre stînga, unde Dunărea cotește cu grijă, îmbrățișînd cu o mișcare delicată insula Csepel, o adevărată pădure de coșuri se ridică spre cer. Fumul se înalță vesel, învăluind întreaga insulă. Prin anul 1948, ultima dată cînd am trecut pe aici, nu fumegau toate coșurile, întreprinderea lucra cu capacitate redusă de producție. Parcă îmi răsună încă în urechi cuvintele amare, dîrze, rostite atunci de muncitori: *„Bandiții au demontat mașinile, le-au furat; iar americanii nu vor să ni le restituie!"*

Mai încoace, insula Margareta împarte în două apele Dunării. În fața insulei, peste apă, se întinde podul cel mai zvelt al Budapestei.

O clipă privirile noastre se opresc asupra nenumăratelor turnulețe ale parlamentului și asupra arcurilor boltei; admirăm proporțiile puternice și bogata varietate a măreței clădiri, încîntătoarea armonie în care fantezia înaripată a artistului, simțul monumentalului și minuțiozitatea elementelor decorative se unesc. În 1948, cupola clădirii privea spartă spre cer, unele dintre turnulețe erau răsturnate. Parcă pălăria le-ar fi alunecat într-o parte, dar nu cum lunecă pălăria pe care un flăcău și-o trîntește haiducește pe ureche, ci ca cea a omului care și-o trage pe ochi în chip de obidă și umilință...

Ia te uită, ce mîndru sclipesc azi, la zece ani de la eliberare, turnurile clădirii restaurate!

Și acum, o ultimă privire circulară.

La Obuda, spre Aquincum, se vede un pîlc de case albe, care, privite de la distanță, par mărunte: parter, un etaj sau două... Contrastează atît de vădit cu celelalte cartiere ale orașului, așa cum, într-un port mare, luntrele mititele se deosebesc de uriașele cargoboturi transoceanice.

— Prea mici... — hotărăște, cu un gest scurt, prietenul și interlocutorul meu. Ocupă prea mult loc. Aici trebuie să se ridice blocuri mari, cu multe etaje.

Vorbește cu un aer indiferent, nu perorează, dar cine știe ce imagini noi se nasc în fantezia lui învăpăiată! Poate că, de pe acum, el vede întregul cartier refăcut, cu clădiri uriașe, cu parcuri admirabile, cu cete de copii jucîndu-se veseli în preajma șantierului naval „Gheorghe Gheorghiu-Dej"...

De altfel, încrederea în ziua de mîine este un element tipic în felul de a trăi și a gîndi al budapestanilor.

Pe chei, punctele minuscule se vînzolesc ca mai înainte, tramvaiele țiuie și mașinile claxonează la fel. Punctele acelea minuscule, oamenii, sînt cei care transformă și înfrumusețează, pe zi ce trece, noua Ungarie și capitala ei, Budapesta.

Cum stăm cu simțul timpului?

Văcarii din Hortobágy își înfig bățul în pămînt și, după umbra lui, spun cît e ceasul. Cetățeanul din Budapesta n-are nevoie de asemenea „metodă"; el știe pe ce vreme se găsește, chiar dacă nu are ceas. Bunăoară, femeile care întrețin curățenia la hotel simt în fiecare fibră cadența timpului, într-atît mișcările monotone, ritmice, ale lucrului de fiecare zi le-au intrat în sînge, în mușchi, în întreaga ființă. Șoferul căruia mă adresez abia greșește opt-zece minute. Într-o zi, îmi uitasem ceasul la hotel și, la stația de tramvai, mă adresai unui călător. Omul îmi răspunse prompt, asemenea unui orologiu vorbitor; simțul timpului îi funcționa de minune, doar cu trei minute o luase înainte.

În majoritatea lor, oamenii Budapestei nu numai că au un simț minunat al timpului, dar și prețuiesc timpul. Cei cu care îmi dădeam întîlnire pe stradă, sau în altă parte, soseau, de obicei, cum se spune... la țanc.

Iată, însă, că sînt și cazuri cînd faimosul simț al timpului dă greș...

Veneam cu tovarășul Kozák, un activist sindical, tocmai din strada Dózsa György și ne îndreptam spre Piața Stalin. Omul, îndesat, cu ochi scăpărători, cu părul vîlvoi, îmi vorbea cu însuflețire despre probleme de muncă și despre sport. Ne oprirăm o clipă, privind la copacii legănați din Parcul Orașului, la copia miniaturală a cetății din Hunedoara, a cărei umbră vibra pe oglinda apei. Din toată piața, o singură clădire se deosebea de celelalte în privința stilului: reședința C.C.S.

— E nouă? — întrebai pe tovarășul Kozák.

— Aș!... — dădu el din mînă. E veche.

— Veche? — repetai întrebarea, surprins și neîncrezător.

— Păi, are vreo șase ani...

Știam că, în mod curent, vechi se cheamă ceea ce e dinainte de eliberare, și nou ceea ce s-a clădit de atunci încoace. S-o fi poticnit omul?...

— Dar atunci ce zici de monumentul miltenar?

— A!... începu să rîdă Kozák — apoi acela e preistoric...

Ulterior, i-am dat dreptate; am înțeles că nu e vorba de o simplă greșeală. Cutreierînd cartierele îndepărtate de prin împrejurimile șoselei Béke-ut și pînă jos, la Ujpest, am observat că pe locurile unde înainte de eliberare se întindeau maidane cu gropi pline cu gunoaie, se înalță azi blocuri impunătoare, cu sute de apartamente confortabile. Cartierele acestea,

renăscute din ruini, au azi fabrici, școli, cămine culturale, pline de viață, cu porțile larg deschise pentru copii, pentru tineret, pentru adulți.

În lumina realităților de azi, cifrele statistice devin mai grăitoare: în urmă cu zece ani, după război, în Budapesta se găseau 14.000 de case în ruină și 54.000 avariate. E ca și cum întreaga populație a unui oraș de mărimea Clujului ar fi rămas fără adăpost. În 1949, cam 95 la sută din aceste clădiri erau deja reparate; și, deși mai sînt și azi greutăți, numai în momentul de față se clădesc 5.000 de locuințe noi.

Șase ani înseamnă mai mult decît 2.000 de zile. Cîte probleme n-a rezolvat tovarășul Kozák, în fabrici, în uzine, cîte clădiri noi n-a văzut înălțîndu-se pe atîtea străzi și piețe, în acest răstimp! Cum să nu i se pară vechi ceea ce era nou înainte de aceste două mii de răsărituri și apusuri!...

Imaginea străzii

Cutreieri străzile Budapestei noi în zilele de lucru. Ești purtat de șuvoiul zgomotos, tălăzuitor, al mulțimii. Întîlnești, la tot pasul, tineri veseli, oameni mai în vîrstă, toți bine îmbrăcați și deopotrivă de grăbiți. Timpul e răcoros și observi că multe din femeile îmbrăcate cu gust poartă pantaloni lungi. Vitrinele luminoase te încîntă. Sus, fulgeră luminile de neon. La stopuri, ca apele rîului stăvilite de o stîncă uriașă, mulțimea se oprește. Și tot astfel se oprește la vitrine, în fața cinematografelor. Cîte priviri, cîte mișcări caracteristice nu ți se întipăresc în minte!

Poți uita oare forfota din fiecare dimineață cînd muncitorii și muncitoarele se îndreaptă spre locurile lor de muncă? În jurul orei 6, tramvaiele și autobusele sînt arhipline. Privești această mulțime agitată și te gîndești că mîine dimineață ziarul „Szabad Nèp" va scrie poate despre succesele în muncă ale muncitorului fruntaș care, în drum spre fabrică, se urcă acum grăbit în tramvai. Căci el, și împreună cu el mii și mii de muncitori și muncitoare dau orașului nota caracteristică Budapestei oamenilor muncii.

Sau, cine ar putea uita zîmbetul fericit al strungarului Hegedüs Gyorgy — șomer cu lunile în trecut, astăzi fruntaș al întrecerii socialiste — pe care-l vezi ieșind acum cu soția sa dintr-un mare magazin, purtînd în brațe aparatul de radio pe care l-a cumpărat mai adineauri! N-am să uit nici expresia plină de amărăciune de pe chipul soldatului pe care l-am întîlnit în fața teatrului Madách: nu mai găsise bilet pentru „Romeo și Julieta" și poate că în săptămîna aceasta nu va mai găsi, deoarece în Budapesta, numeroasele teatre, săli de concerte, cinematografe sînt luate cu asalt. Setea de cultură, dragostea de artă a budapestanilor sînt atît de mari, încît este imposibil de găsit un bilet de teatru pentru aceeași zi. Și, cum aș putea uita ochii drăcoși ai țăngăilor care parcă-ți spun: „las'pe noi, că în antract tot o să ne strecurăm!"

Bați străzile marelui oraș și ai oarecum impresia că răsfoiești istoria Ungariei. Și nu mă gîndesc la locuri istorice răscunoscute, ca, de pildă, Cîmpul Șîngelui, unde nu se poate să nu-ți aduci aminte de executarea grupului revoluționar al lui Martinovics, nici la muzee, la palatul Marii Adunări Naționale, la statuile lui Kossuth și Petőfi. Dar chiar un restaurant modest, curățel, cu aer familiar, ca „Pilvax", evocă figura lui Petőfi. Mă gîndesc cu emoție la tineretul febril, cu sufletul clocotitor, care-i asculta cuvintele în acest local, la 15 martie 1848. În restaurantul „Hungaria", cînd văd grupurile de scriitori, gazetari și actori discutînd, mă gîndesc că tot astfel, la una din mese, acum patruzeci-cincizeci de ani, Ady Endre discuta despre literatură, despre politică, despre treburile țării...

Pionierii

Pe la amiezi, orașul răsună de risetele lor pline de voioșie. Îi găsești pretutindeni. Cravatele lor roșii apar pe bulevarde, ca macii înfloriți în holde.

Am văzut pe omuleții aceștia isteți și sprinteni în timpul serviciului, la calea ferată a pionierilor.

Un om cu aspect puțin prietenos se opri în fața ghișeului.

— Dă-mi un bilet, piciule, pînă la Dealul Széchenyi.

„Piciul" lăsă numaidecît arșicele cu care se îndeletnicea în clipele libere. Nici nu se mai uită la partenerul său de joc; într-o clipă deveni un „casier" serios și grav.

— Poftim restul la 10 florini.

Cred că se simțea puțin jignit. Auzi dumneata: „piciule!"... Și poate că s-a reținut să nu protesteze numai pentru că — ce-l drept e drept — se ridicase de la arșice.

Conductorul trenului este, de asemeni, un pui de om disciplinat și serios. Doar bucleie blonde și neastîmpărate îți cam compromit autoritatea. În orice caz, încercările de a le ascunde sub chipiu se dovedesc zadarnice. După fiecare stație, conductorul trece, cu gravitatea unui om mare, din vagon în vagon. Tușește, îți dai seama că vrea să-și îngroașe vocea:

— Biletele, vă rog! Cine s-a mai urcat?

Gravitatea aceasta ține pînă la stația Jánoshegy. De aceeași disciplină dau dovadă și impiegații: toți ridică tăbliețele de semnalizare, salută, iar cînd trenul iese din stație, fac stînga-mprejur și se întorc în gară. Dar la stația Jánoshegy impiegatul e o fetiță cu codițe lăsate pe spate. Conductorul nostru o salută reglementar și plin de importanță, apoi, de pe scări, îi scoate limba.

Fetița roșește, își pune ochii-n pămînt, dar salută mai departe, pînă trece și ultimul vagon...

Privesc peisajul. Parcă aș umbla pe plaiuri ardelene, pe cursul Arieșului, sau prin munții Gilăului. Mă pomenesc că trag cu urechea: nu cumva se aude vuietul Arieșului? Copaci uriași, păduri mari de fagi; dincolo de piscul cu vedere minunată apar și brazii.

★

Au trecut zece ani de la zilele de neuitat ale eliberării Ungariei de către glorioasa Armată Sovietică. La Budapesta, se aprind milioane de becuri electrice; orașul se scaldă în lumină. Pe Dealul Gellert, Statuia Libertății, feeric luminată, se înalță cu brațele deschise. Parcă ar sta de veghe, apărînd pacea, securitatea și munca creatoare a orașului de orice uneltire amenințătoare.

Traducere de A. ALBU

Zi de sărbătoare la șantierele navale „Gheorghe Gheorghiu-Dej" din Budapesta: este lansat încă un vapor, care va porni în prima lui cursă pe Dunăre.

Grija pentru condițiile de viață ale celor ce muncesc ocupă un loc de frunte în preocupările Partidului și Guvernului în R. P. Ungară. Asemenea blocuri noi de locuințe muncitorești ca cele din Budapesta se întîlnesc în multe localități din țară.

Povestea „POVEȘTII ȚAPULUI"

Compozitorul Max Eizicovici

Viața muzicală a țării noastre a înregistrat un eveniment de o deosebită însemnătate, din păcate insuficient discutat în presă: prezentarea de către Opera de Stat din Cluj a primei opere originale create în ultimii ani, lucrare ce concretizează, cea dintîi, eforturile muzicienilor noștri de a făuri o operă națională. Este vorba de „Povestea țapului", realizată de compozitorul clujan Max Eizicovici pe libretul lui Ilie Balea și Ion Bartalis.

În momentul de față, cînd mai mulți compozitori și libretiști se dovedesc a fi preocupați de crearea unor opere românești, discutarea problemelor de creație ridicate de „Povestea țapului" ar fi fost de un incontestabil ajutor, chiar și pentru sporirea calității acestei opere (prezentată nu demult într-o nouă versiune, superioară premierei ce a avut loc la București în vara anului 1954).

Compozitorul este din 1946 profesor la catedra de compoziție a conservatorului „Ch. Dima" din Cluj, pe care l-a și condus cîțiva ani ca director, și a fost unul din întemeietorii Operei Maghiare de Stat din Cluj. În această calitate, el a ajutat efectiv la formarea noii generații de muzicieni clujeni, educată în spiritul dragostei pentru muzica populară, pe care el însuși a cules-o ani de-a rîndul și a folosit-o creator în lucrările sale.

Cu prilejul acestei noi premiere, ne-am adresat tovarășului Max Eizicovici cu rugămintea de a răspunde cîtorva întrebări adresate redacției de către cititorii noștri.

Prima întrebare cerea unele amănunte asupra felului în care s-a născut ideea operei „Povestea țapului". Iată și răspunsul compozitorului:

„Sînt de atunci aproape cinci ani. Mă frămînta de mai multă vreme dorința de a începe să lucrez o operă. Ani de-a rîndul căutasem un libret care să formeze baza muzicii mele, pentru că aveam convingerea — care nu m-a părăsit nici astăzi — că opera e unul dintre cele mai accesibile genuri ale muzicii, că ea poate ajuta mult — tocmai datorită specificului ei — la educația muzicală a maselor. La noi, în Cluj, oamenii vin cu mult drag la spectacolele celor două opere existente, iar eu încercam ca, desigur, și alți compozitori — un sentiment nu prea plăcut cînd știam că ei nu pot vedea pe aceste scene nici o operă națională. Tradiții nu aveam în acest domeniu; experiență, la fel. Totuși, începutul trebuia făcut, oricîte îndoieli am fi avut asupra reușitei noastre. Am găsit atunci, citind niște lucrări ale lui Marșak, un basm-feerie care mi-a comunicat multă emoție și în care am văzut o eventuală idee de operă: eroul principal al acestui basm-feerie era un țap tînăr — întruchipînd frumusețea morală, vrednicia, cinstea și curajul — singurul sprijin a doi bătrîni ce locuiau într-o căsuță de la marginea pădurii. Și fără a mă opri prea mult asupra desfășurării acțiunii, am și început să transpun în muzică prima parte a lucrării, acolo unde era evocată atmosfera plină de căldură și înțelegere în care trăiau la început cei doi bătrîni și țapul lor.

Pe parcurs, însă, mi-am dat seama că basmul, așa cum se prezenta el ca basm, nu-mi putea furniza suficient material pentru un conflict muzical dramatic, intens, pentru conturarea unor personaje vii, puternice. Și atunci, pornind de la ideea lucrării lui Marșak, tovarășii Balea și Bartalis au creat un libret cu totul nou, în care sînt povestite suferințele țapului, căzut pradă tartorelui datorită slăbiciunii sale, dar salvat pînă la urmă de prietenii săi credincioși. Libretul era străbătut de ideea — de o înaltă valoare etică — a triumfului forțelor binelui asupra forțelor întunericului și avea situații în care ciocnirea directă, dramatică, dintre forțele adverse, alterna cu momente de lirism plin de duioșie sau cu altele de voioșie tinerească. Asupra acestui libret am pornit să-mi lucrez muzica și, o mărturisesc, abia mai tîrziu, după premiera ce a avut loc în vară la București, mi-am dat seama că libretul, cu personajele sale convenționale care nu puteau încerca trăirile intense ale oamenilor, nu era cel mai nimerit pentru o operă menită să exprime un bogat conținut de idei și sentimente. Că noi am fi putut, păstrînd caracterul de basm, dar înlocuind țapul, ursul, tartorele, cu personaje omenești, să dăm mai multă autenticitate și intensitate conflictului, mai multă expresivitate caracterizării muzicale a personajelor. Faptul că noi nu am înțeles de la început acest lucru, a dus la unele din slăbiciunile pe care întregul spectacol libret, muzică, montare le prezintă astăzi".

Am dori să ne împărtășiți felul în care ați conceput de dramaturgia muzicală a „Poveștii țapului"

„Preocuparea mea centrală a fost de a izbuti să exprim muzical acea idee etică de care am vorbit mai sus, acel contrast puternic dintre forțele binelui și ale răului al căror conflict încheagă dramatic opera. Am urmărit deci crearea a două sfere intonaționale, pentru caracterizarea fizionomiei morale a celor două lumi opuse. Personajele pozitive își au fiecare motivele caracteristice, ce se repetă la apariția lor: țapul, o temă veselă, vioaie, care, pe măsură ce personajul se maturizează datorită suferințelor sale, se îmbogățește cu intonații mai sobre, mai dramatice; bătrînii, o melodie lirică, caldă; ursul cel bun, asemenea. În general, sfera de intonații ce conturează lumea binelui poartă o puternică amprentă a muzicii populare din Ardeal, în care se împletesc atît elemente ale folclorului românesc, cît și ale celui maghiar. Spre deosebire de acestea, motivele ce caracterizează forțele răului — tartorele, ielele, spiridușii — au intonații aspre, cromatice, demonice. Cu toate că opera are părți închise — arii, duete, terțete, coruri — nu am urmărit obișnuita formă a operei italiene, în care aria sau duetul sînt oarecum rupte de desfășurarea dramatică a acțiunii, ci am căutat să mă apropii mai mult de forma dramei muzicale. Unitatea operei e determinată de travaliul tematic, la care sînt supuse acele leit-motive ce caracterizează personajele și care revin mereu în desfășurarea muzicală a acțiunii. Tema căminului, de pildă, care domină în prima parte a operei, o regăsim izbucnind din orchestra și atunci cînd ielele îl ispitesc pe țap, ca pentru a-i aminti dedulceața căminului și a-l face să nu asculte îndemnul perfid al trimișilor tartorului; și atunci cînd țapul se află în împărăția întunericului, unde pare a anunța că bătrînii nu l-au uitat, ci-l caută, îndurerați. Acest motiv liric al căminului revine în final cu accente triumfale, ca pentru a ilustra victoria forțelor binelui. În general, m-am străduit să fac din orchestră un element dramatic, activ, care să întregească acțiunea, și să nu o rezum la rolul de acompaniament pasiv."

Ce planuri de creație aveți pentru viitor?

„Despre acestea aș dori să vorbesc mai puțin, pentru că e bine mai întîi să faci ceea ce ți-ai propus și apoi să vorbești. În prezent, lucrez la o operă istorico-comică, al cărei libret îi aparține tot lui Ilie Balea, și care se va numi, poate, „Săliștencele". Acțiunea se bazează pe un fapt istoric autentic, petrecut în secolul al XV-lea. Mai multe, însă, nu vă pot spune acum, pentru că ar fi, cred, prematur și lipsit de modestie. Ce rost are să vorbești despre ceva ce n-ai realizat încă?... În orice caz, mă voi strădui să izbutesc mai bine ca în „Povestea țapului."

Cititorii „Flacării" așteaptă cu încredere, împreună cu nenumărații iubitori de muzică din țara noastră, viitoarele creații ale autorului operei „Povestea țapului".

S.F

Scenă din opera „Povestea țapului"

CĂLĂREȚUL DE ARAMĂ

de Oleg DANOVSKI
artist emerit al R.P.R.

Gheorghe Cotovelea (Evșeni) și Puța Niculescu (Parașa) într-o scenă din baletul „Călărețul de Aramă".

Este lucru știut: fiecare artist e înclinat să considere arta pe care el o slujește drept cea mai complexă și profundă, mai exigentă și mai emoționantă. Și cum aceasta, cred, nu este un păcat prea mare, o să-mi permit și eu o considerație de acest fel: ceea ce dă valoare unică baletului este tocmai faptul că el se încheagă din contopirea mai multor arte — mișcarea plastică și muzica, drama și poezia, pictura și sculptura. Un dansator trebuie să fie în felul său un muzicant; spun „în felul său" fiindcă, spre deosebire de un cîntăreț sau un instrumentist care exprimă muzica prin mijloace auditive, dansatorul exprimă muzica vizual, o cîntă prin mișcările corpului său. Dansatorul trebuie să aibă și un puternic simț al frumosului plastic, pentru că el desenează, sculptează în spațiu — cu propriile sale mișcări și nu numai oarecari linii geometrice, fie ele oricît de pure și grațioase; desenul său trebuie să aducă în el viața omului, autentica, vibrînda. Dansatorul este și actor, dar un actor mut. Ca să poată exprima gîndurile și sentimentele omenești, trebuie să-și angajeze întregul său corp; ca să poată fi înțeles, trebuie să-și încordeze la maximum întreaga sa ființă.

Socot că dacă baletul nostru tînăr a progresat atît de mult în ultimul timp, dacă el a reușit să dea „Călărețul de arama" la valoarea lui actuală, este datorită înțelegerii celor arătate mai sus.

Pînă la însemnatul său calitativ înregistrat de baletul nostru sub conducerea tînărului maestru sovietic Igor Smirnov, înțelegerea aceasta a trecut prin diferite etape. Și aceste etape au fost marcate de fiecare nou balet sovietic montat în ultimii ani de către maeștrii sovietici. „Fîntîna din Bacciserai", ca și colaborarea cu solista din Erevan, Seda Vasilieva Sarkizian, ne făceau cunoștință în 1947 cu baletul sovietic, cu felul nou de a dramatiza coregrafia, cu un balet al cărui conținut intens dramatic, bogat în idei și simțăminte, trebuia exprimat în formele pure, nealterate, ale baletului clasic. Or, toate aceste ridicau probleme extrem de dificile în fața coregrafiei noastre, care, căzută în parte sub influența școlii expresioniste occidentale, nu se preocupase pînă atunci cu perseverență de redarea realistă a conținutului, și care, în numele căutării unor așa-zise „forme noi", începuse să dezagrege, să diformeze baletul clasic. Mai tîrziu, tematica complet nouă a „Macului roșu", ca și munca cu maestrul Kurilov, ne au dus la simplitatea și veridicitatea interpretării dramatice, la eliminarea pantomimei convenționale din dansul clasic vechi, la găsirea unor noi forme de

Scenă din actul II al baletului.

expresie coregrafică bazate pe tradiția baletului clasic. Mai apoi, colaborarea cu artistul poporului M. M. Gabovici la cea de a doua redacție a „Macului roșu" a dus mai departe realizările noastre anterioare, pe linia adîncirii conținutului, a tendinței de a contopi dansul cu pantomima, astfel ca artistul să nu nareze acțiunea pantomimic, ci să redea prin dans actiuni vii, dramatice.

Trecînd prin școala acestor maeștri sovietici, care aduceau la noi vibrația, suflul înviorător al neegalatului în lume balet sovietic, ansamblul nostru coregrafic a căpătat forțele necesare pentru a putea pune în scenă „Călărețul de aramă". Aceasta în primul rînd, pentru că ultimul balet pus în scenă la noi aducea o temă cu totul nouă, o temă filozofică netratată pînă atunci coregrafic și care, tocmai prin subtilitatea ideilor conținute, cerea dansului un limbaj cum nu se poate mai transparent și elocvent. Chiar maestrul Glier, compozitorul muzicii, ne povestea cîte îndoieli au existat la început asupra posibilității de a trata în balet tematica marelui poem pușkinian în care, după cum nota Bielinski, „vedem participarea dureroasă a unei personalități care suferă din cauza alegerii locului pentru noua capitală (Petersburgul înălțat de Petru cel Mare pe malul Nevei, n. r.) unde au pierit atîția oameni — și inima noastră distrusă de compătimire este gata să se tulbure împreună cu acest nenorocit; deodată, însă, privirea noastră căzînd asupra statuii vinovatului gloriei noastre (statuia lui Petru cel Mare, numită „Călărețul de aramă", n. r.) se închină în fața sa... Și cu inima smerită recunoaștem victoria elementului general asupra elementului particular, fără a renunța la compătimirea față de suferința acestui element particular. Noi recunoaștem că acest gigant de bronz nu a putut cruța individualitatea, gîndul său fiind îndreptat asupra soartei poporului și a statului, pe acest gigant îl apără necesitatea istorică".

Iată prin urmare că, în locul baletului în care variațiile de dans — uneori necerute de desfășurarea logică a acțiunii — alternau cu pantomima naivă, noi trebuia să exprimăm prin dans întreaga tragedie a tînărului Evgheni, care-și pierde iubita în timpul unei cumplite revărsări a Nevei și care, în marea lui disperare, își pierde mințile, blestemînd colosul de bronz — statuia ecvestră a lui Petru.

Trebuia să urmărim deci, în primul rînd, o interpretare dramatică de mare intensitate, care să poată înfățișa gama bogată și variată a simțămintelor eroului principal, Evgheni. Maestrul Smirnov a lucrat cu cei doi interpreți ai lui Evgheni, Gabriel Popescu și Gheorghe Cotovelea, pentru redarea cît mai nuanțată a acestor stări sufletești: Evgheni e întîi un tînăr sfios și puțin stîngaci, plin de lirism și discreție în dragostea lui pură pentru Parașa. Apoi, în timpul furtunii, închis în camera sa, sufletul îi este cuprins de neliniște și îndoială, iar cu încetul acest zbucium se transformă într-o deznădejde care-l împinge să înfrunte mînia oarbă a Nevei revărsate. Disperarea lui atinge paroxismul cînd își dă seama că Parașa lui a pierit în valuri și atunci în mintea lui se

Gabriel Popescu (Evgheni) și Irinel Licie (Parașa) într-o scenă din actul II, tabloul VI.

coboară întunericul: Evgheni înnebunește și o ia la goană pe străzi.

Maestrul Smirnov nu a lăsat nici o clipă interpretul să iasă din rol, să rămînă numai dansator. El a trebuit să-și trăiască personajul pînă la totala identificare. Fiecare mișcare de dans, fiecare pas al lui a trebuit să exprime ceva, să aibă o logică dramatică perfectă.

Asupra fugii lui Evgheni pe străzile orașului, al cărui conținut interpreții nu și l-au putut apropia ușor, maestrul a revenit de zeci și zeci de ori, cu o răbdare de fier și cu exigență nesfîrșită. Aceeași exigență a manifestat-o Igor Smirnov și asupra tehnicii coregrafice. E vorba despre acea tehnică care, după cum spune Galina Ulanova, „se transformă din dictator ce ține balerina încătușată în groaza veșnică de a nu greși mișcarea, într-un ajutor atît de credincios, încît nimic nu-l poate înlocui, și pe care nimeni nu o remarcă, nici publicul, nici balerina însăși".

Din intransigența artistică a maestrului sovietic de balet, din minuțiozitatea, aș zice savantă, cu care își pregătea lucrul, din seriozitatea cu care urmărea cel mai mărunt element al spectacolului și nu renunța pînă nu-l vedea desăvîrșit, am avut eu personal cel mai mult de învățat.

Și fără îndoială aceste însușiri — care au stimulat personalitatea creatoare a fiecărui interpret — au avut o contribuție la deosebitele lor realizări. Este interesant de observat cum, avînd de interpretat aceleași personaje Evgheni și Parașa — cele două cupluri de dansatori (Gabriel Popescu-Irina Liciu ; Gheorghe Cotovelea-Pușa Niculescu) și-a creat fiecare în mod personal rolul, au creat tipuri oarecum deosebite temperamental. Gabriel Popescu e remarcabil prin tehnica sa, prin intensul suflu

Nicolae Bazaco în rolul lui Petre I.

Parașa și prietenele ei (actul II).

Evgheni (Gabriel Popescu) într-un dramatic moment din actul IV.

În medalion : Arapul lui Petru I și Regina Balului.

Dans din actul I.

dramatic care-l imprimă personajului, mai ales în scenele nebuniei. Gheorghe Cotovelea e emoționant în scenele de lirism și de duioșie, anunțînd de la prima intrare în scenă drama ce se va dezlănțui.

În timp ce Pușa Niculescu dă personajului o notă de drăgălășenie sprințară, de cochetărie grațioasă, Irinel Liciu e dramatică în lirismul ei și vaporoasă, iar dialogurile ei coregrafice cu partenerul sînt excepționale prin expresivitatea lor.

Realizatorii acestui balet au mai avut de rezolvat și problema, foarte dificilă de astă dată, a decorului. În „Călărețul de aramă" decorul e un personaj viu, s-ar putea spune că dansează chiar, o dată cu interpretul: revărsarea Nevei e un duet între Evgheni și valurile răscolite; statuia lui Petru are viața ei, semnificația ei adîncă în economia spectacolului, la fel și Petersburgul, „adevăratul erou al poemului", cum îl numește Bielinski. Efectele scenice, depinzînd de o tehnică foarte complicată, trebuiau astfel realizate încît să nu înăbușe ideile, ci să urmărească și să sublinieze stările psihice ale eroilor.

Fără îndoială că realizarea unui astfel de spectacol — care ridică probleme dramatice, de tehnică coregrafică și scenografică neîntîlnite de noi pînă acum — a impulsionat colectivul nostru în mersul său înainte, jucînd un rol de seamă în dezvoltarea lui viitoare. „Călărețul de aramă" a contribuit în mod neîndoielnic ca baletul nostru să-și ia locul de cinste printre artele surori pe care, poate, foarte curînd, în măsura în care va fi mai departe sprijinit, va putea să le cheme la întrecere.

LUMINI ÎN AMURG

de ASZTÁLOS István
laureat al Premiului de Stat

Ilustrație de V. CRIVĂȚ

Întreaga lună aprilie vremea fusese ploioasă, dar pînă la urmă cerul se curăți. Pe bolta albastră nu puteai zări nici pui de nor; soarele strălucea cu toată puterea lui. Mugurii s-au desfăcut mătăsoși, iar pe sub tufe au răsărit sumedenie de toporași.

Lui Fodor Ferenc, porcarul colectivei, om trecut de șaizeci de ani, fără un dinte în gură, îi place tare mult căldura asta. Bucuros ar face și el ceea ce face cîinele său: întins la pămînt și-ar coace burta la soare. Dar el nu poate face așa ceva, și-apoi nici nu se cuvine. I-au fost încredințate doar șaptezeci de dobitoace, șaptezeci de scroafe fătate; toate negre, cu ștergar alb, bălțate, de soi Bazna. Seamănă între ele de zici că-s dintr-o singură mamă. Dar numai pe dinafară. Pe dinăuntru îs de șaptezeci de feluri. Aia de acolo, de pildă, îi scroafa tînără de tot; cînd își amintește de purceii ei, nu mai zice nici „doamne ajută" și o și tunde la fugă către fermă. Azi o judecase cu bîta nu mai puțin de zece ori, și totuși s-a pornit și a unsprezecea oară. De alta trebuie să aibă și mai multa grijă, căci e în stare să sfîșie cîinele. E o scroafă bătrînă, care-și teme purceii cînd nu-s lîngă ea.

— Băga-s-ar dracu-n dragostea voastră de mamă! le suduie el fără încetare.

Pentru sudalmele astea lui i se cuvin zile-muncă, cîte trei sferturi de zi-muncă pe zi; și de-aia nu se cade să lenevească. Omul să facă bine sa stea în picioare, o dată ce-i așa de bine plătit.

Asta îl neliniștea pe el mai mult decît orice: plata asta bună. Încă de astă-toamnă îl neliniștește. Pînă atunci se temea că s-a lăsat prostit: și-a dat puținul său pămînt și acuma, la bătrînețe, rămîne gol-goluț. Multe de toate se mai vînturau pe atunci prin sat. Mai apoi însă, pe la împărțirea veniturilor, pentru cele două sute zece zile-muncă ale sale a căpătat grîu, porumb, bani și altele, atîtea că n-a avut loc în casă pentru toate. Călca peste cucuruz și dormea pe grîu. Nici pe vremea cînd se afla în floarea vîrstei nu agonisea atîta, și doar pe atunci din zori pînă-n noapte îmboldea boii, secera, îmblătea ori căra lemne pentru grof.

La început nici nu știa ce să facă el cu atîtea bucate. Au trecut doar mai bine de cinci ani de cînd îi văduv; are doi feciori la oraș, iar fata e în colectivă, cu bărbat cu tot. Nu știa ce să facă cu agoniseala, dar nici nu-l lăsa inima s-o risipească. Era ca un lup căruia i-au căzut colții: măcar să simtă mirosul mielului dacă nu-l mai poate sfîșia. Își păzea fiecare bob ca ochii din cap. A mai vîndut ceva cînd și-a cumpărat cizme și veștminte noi, dar ce-a rămas, a pus prevăzător la păstrare. Cînd îl întreba fata ce are de gînd cu atîtea bucate, se prefăcea ca nu-i aude întrebarea.

Mai mult îl neliniștea gîndul că într-o bună zi i-ar putea trece cuiva prin cap că i-au dat prea mult; că lui nu i se cuvine atîta... Gîndul ăsta nu-i dă pace. Zadarnic îi spune și președintele, și organizatorul, să se ducă acasă, pentru că și-a îndeplinit norma; el stă pînă seara tîrziu la fermă și-și face de lucru în jurul scroafelor.

În ultimele zile a tot chibzuit: să vîndă ceea ce îi prisosește și să-și cumpere o vacă și un ceas? Dorința lui cea mai fierbinte este să aibă un ceas de buzunar. Unul cum are Guszti Gyuri, brigadierul, care și-l cumpărase încă astă-toamnă, îndată după împărțire, și-l poartă legat cu lanț în buzunar. Îl scoate, se chiorăște către soare, apoi începe să țipe: „Ce dumnezeu, la uite ce tîrzie-i vremea și noi n-am făcut nimic !..." Un ceas ca ăsta îi trebuie și lui.

Acum, iată-l: cu căciulă de miel, cu suman ponosit pe umeri, stă cu bărbia sprijinită în bîtă și cu spatele la soare și se gîndește la cumpărarea ceasului.

... L-ar cumpăra bucuros, dar știe că-i va fi rușine să-l poarte. N-a mai avut ceas niciodată, se teme că l-ar rîde lumea... „La naiba, ce mai oameni sînt pe lume!" — mormăie el furios. Și apoi și vaca aia, — el nu e acasă toată ziua. „Cine s-o mulgă, cine să aibă grijă de ea? Fata lui?... Dar ce, să cumpere vacă pentru fată-sa?... Praf s-alege de toate! Nu mai e de trăit singur!" — se gîndește pus pe harță și, văzînd că scroafa cea tînără își ciulește iar urechile către fermă, aruncă deodată bîta înaintea ei, încît scroafa se întoarce îndată între celelalte.

La vîjîitul bîtei, sare și cîinele speriat.

„Ei, puturosul naibii! îl suduie moșneagul. Eu să le păzesc? Hai? Tu îți încălzești liniștit puricii... Iar acum îți zgîiești ochii în pămînt, hai? Știi ce spunea domnul administrator Szalánki — acolo să-l calce nevoia, unde se află! — știi ce spunea? Cine-și pleacă ochii, trebuie pălmuit! Ei, bîta, adă bîta!"

Cîinele apucă bîta și i-o aduce, pășind prevăzător, parc-ar purta un pahar cu apă.

— Ei, așa da! îl laudă moșul și iarăși se întoarce cu spatele la soare.

Multă vreme nu se mai întîmplă nimic. Apoi vede că se apropie iar bătrîna Boriș Bodi.

„La dracu'! Că doar de mult nu mai e Boriș Bodi. Acum e Bodi Borbala, — rîde el în sinea lui. Dar cîndva a fost Boriș. Hei, ce mai fată a fost!... Îi ședeau sînii, mai să-i spargă cămașa!"

Îi pare bine că baba vine iar. Nu face nici o mișcare; o pîndește numai cu coada ochiului. Vede de aici că are un sac pe braț. Vine în cring după vreascuri. Astă-toamnă au cioplit oamenii acolo grinzi. Cu vreascuri uscate, repede dă în clocot ciorba... „Numai că ce nevoie are să ocolească pe aici, pe la mine!"

Tare l mai sîcîie întrebarea asta, mai să moară de curios.

„Uite, drace, nici nu vine aici..." Și curiozitatea lui se dezumflă deodată.

Într-adevăr, Bodi Borbala cotește la dreapta, între tufe.

Moșul își încrețește fruntea pe gînduri, apoi se întoarce bănuitor. „De buna seama că vine cineva pe drum". Îl recunoaște de departe. E tovarășul Augustin, organizatorul de partid al colectivei. De felul lui e român, iar de meserie, strungar. A fost trimis aici de la atelierele C.F.R. din Dej. E om firav, de parcă nici umbră nu face, dar bărbia lui puternică arată voință.

„Dumnezeul lui de cîine! gîndește moșul, privind speriat la cîinele său, de grija lui m-ar putea fura ziua în amiază mare. Uite cum mă găsește omul ăsta!"

— Hei! Pe el! Țiba! — șuieră către cîine.

Cîinele nu pricepu. Pe omul ăla care vine îl cunoaște. Porcii se mișcă de colo pînă colo, scurmă; ce rău a făcut? Dac-ar fi om, cîinele ar da din umeri, dar cum e numai cîine, stă, privind nedumerit la porcar.

— Țiba! șuieră mînios porcarul. Hei, nie! Și ridică bîta. Văzîndu-i mișcarea, scroafa cea tînără sforăie tare o dată și se aruncă într-o parte spre o altă scroafă ce rîma fără să bănuiască nimic. Izbitura o face să grohăie speriată, și să țîșnească între alte două, care la rîndul lor prind a grohăi și, într-o clipă, jumătate din turmă grohăie și sare încoace și încolo, de parc-ar fi niște soldați la instrucție, executînd la comandă, fel de fel de mișcări.

Cîinele lătră acum, dîndu-le ocol, iar cînd tovarășul Augustin ajunge lîngă el, Fodor Ferenc nu-și mai află locul de atîta treabă.

— Servus, tovarașe! Te-ai sculat? Așteaptă puțin, numai să le adun pe dumnealor! — strigă moșul alergînd cu bîta ridicată după o scroafă, după alta, apoi întorcînd-o din drum pe a treia; în cele din urmă îi ajută și organizatorul. Aleargă și ei, și cîinele, în toate părțile, pînă cînd, cu chiu cu vai, adună iar turma la un loc. Scroafele, îngrămădite laolaltă, pîndesc neîncrezătoare cu ochii lor mici. Bătrînul își șterge fruntea, gîfîie zgomotos, dar e încîntat în sufletul lui.

— Nu le mai poți stăpîni, zice.

Îs tare neastîmpărate, diavolițele. Ce le

apucă? întreabă tovarășul Augustin sufiind greu.

— Nu sînt de acord, glumește bătrînul. Știi, la vremea asta li se adună laptele și i-ar duce acasă la purcei — îi explică el pe urmă, ca un cunoscător, și-i privește fața iscoditor, căutînd să ghicească pricina venirii sale acolo.

— Hei, nie! — strigă la scroafa cea tînără, care acum se pregătește cu tot dinadinsul să pornească spre casă.

— Pornisem către baraj și mă gîndeam să dau și pe aici — spune tovarășul Augustin. Vrei să-ți punem difuzor în casă?

Bătrînul clipește des și cugetă: „Zău că n-ar fi rău". Auzise despre asemenea lucruri.

— N-ar strica, dar — mă rog, cît o să coste?

Organizatorul face un gest cu mîna.

— Pentru cinci lei pe lună poți asculta la muzică pînă te saturi.

Bătrînului nu i se pare mult. Întreabă totuși:

— Mai ieftin nu se poate cu nici un chip? Pentru trei lei să zicem...

Tovarășul Augustin rîde:

— Nu, nu, cu nici un chip nu se poate. Toată lumea plătește atîta.

Bătrînul dă din cap a încuviințare:

— Bine! Atunci băgați-l și la mine.

Organizatorul cată la scroafe.

— Uite că s-au liniștit.

Bătrînul clipește surprins, privindu-le cu coada ochiului, apoi dă din mîini a neputință.

— Eah! Asta ține cît ține la femeile cuvioase cucernicia după spovedanie.

Tovarășul Augustin privește la obrazul zbîrcit, scorojit de vînt, al porcarului, și-l apucă mila.

— Munca asta nu-i prea grea pentru dumneata, bade Fodor? Dacă vrei vorbesc cu președintele să te repartizăm la o muncă mai ușoară.

Bătrînul se holbează la el un timp, uluit, apoi țîșnește spaima din el:

— Mai dă-te-n colo, să nu faci una ca asta! Nu mă cruța tocmai pe mine!

Acum e de-a dreptul deznădăjduit.

Organizatorul cată mirat la el.

— Doar binele ți-l vreau... Și adineauri am văzut cum...

— Ce știi tu cum mi-i mie mai bine? se înfierbîntă bătrînul.

În cele din urmă tovarășul Augustin se resemnează. Îi înscrie pe bătrîn pentru instalarea difuzorului, dă binețe și pleacă. Bătrînul îl petrece cu ochii multă vreme. „Gata s-o pățesc"... gîndește el rușinat. Apoi cugetă: „ce om ales... cum m-a cinstit... a venit la mine..." Și deodată îl apucă mila pentru tovarășul Augustin, că-i așa de slab.

„Da, da, pentru că are mult de umblat și încoace și încolo, încît nu rămîne carne pe el. Degeaba — gîndește — mai sînt multe lipsuri în colectivă. Mulți mai caută încă să-l tragă pe sfoară. Ca mine, adineauri..." Acum se rușinează și mai tare. „Încă nu ne-am învățat să ne lepădăm de apucături de-astea", încearcă el să-și mai netezească vina. Clatină din cap. „Ce ți-i și cu omul! Nu-și descuie sufletul nici măcar în fața celuia care-i vrea numai binele..." Și iar dă din cap: „nu strică, zău, să-și mai cerceteze omul sufletelul său, să vadă ce zace în el".

Cîinele latră înspre tufe, iar lui — fără veste — îi vine-n minte baba.

— Adică de-aia te-ai ascuns. Boriș Bodi...?

Privește spre tufe și o vede într-adevăr răsărind pe Boriș Bodi, o femeie bătrînă, văduvă. Așa, făptura ei nu ar arăta-o bătrînă din cale afară; mai mult obrajii ei vorbesc de vremea trecută și mai cu seamă pentru că-s slabi, uscați și plini de-amărăciune. Buzele subțiri i-s strînse cu asprime; așa se apropie de bătrîn.

— Să dea dumnezeu bine!

— Asemenea și ție, Boriș, răspunde bătrînul — și nu se poate stăpîni să nu întrebe: după vreascuri ai venit, nu?

Rușinea răzbate în obrajii bătrînei. Te pomenești că și-o fi dat moșul ăsta seama din ce pricină tot trece ea pe aici... Își pleacă privirile, apoi înciudată își înalță fruntea amărîtă: „ei, dacă și-a dat seama, bine a făcut. Măcar să știe." Ar vrea să glumească, dar vocea îi rămîne uscată și, ceea ce-i mai rău, chiar batjocoritoare:

— Ce-i? Au venit să vadă dacă nu pierzi vremea de pomană?

Bătrînului astfel de vorbe nu-i plac. I-o și retează dintr-una:

— La noi nu se obișnuiește.

Femeia, văzînd că-i rost de harță, uită de toate celelalte și îndată își dovedește meșteșugul:

— Știu eu cum îi la dumneavoastră. Pe ăla care lucrează, toți îl îndeamnă, iar ăilalți trag chiulul. Fiecare vrea zile-muncă pe degeaba. Dar averea nu se cuvine ălora care-o prădăluiesc...

Bătrînul caută s-o domolească:

— Văd că ai zăbovit printre ciori pînă le-ai deprins binișor croncănitul.

— De ce ciori? Îs oameni și ei și vorbesc numai cu dreptate.

— Nu mai umbla tu să faci din drac înger.

— De ce? Oare e rînduială la dumneavoastră? Află că nimic nu-i la locul lui, toate-s vraiște...

Fața bătrînului se cam amărăște:

— Văd că nici tu nu ți-ai uitat limba-n mîne-ta.

Femeia nu mai ascultă. Începe a înșira:

– Grapele le-au lăsat afară-n cîmp; căruțele alea multe de var nestins, în ogradă, în ploaie; răsadnițele descoperite și nepăzite, iar găinile au scurmat bunătatea de răsaduri! Dumneata crezi că noi nu vedem?

Fodor Ferenc se posomorăște. Îi sfîie că toate astea sînt adevărate.

– Cît vedeți voi? întrebă bătăios. Pînă-n vîrful nasului, se înfurie el într-o clipă. Și dacă-i așa de rău la noi în colectivă, de ce vrei să te unești cu mine?

Bătrîna simte că i s-a oprit inima în loc. Cum poate fi cineva așa de neobrăzat? Bucuros s-ar repezi cu unghiile la el, dar o podidesc lacrimile și plînge, scîncind.

— Nu mai pot trăi acolo, Ferenc. Îmi numără bucățurile ce le duc la gură. Mi-am scris pămîntul pe ei și-am ajuns cîrpă în casă. Li-s ca o povară; și mîncarea mi-o dau din milă.

Bătrîna stă deznădăjduită în fața lui Fodor Ferenc. El o privește cu ochi mijiți. Nu-i place să vadă om plîngînd.

— Hei, nie! strigă el la scroafe, numai ca să se afle în treabă.

Scroafele și-au rîmat culcuș mai la umbră și stau liniștite, tolănite în răcoarea pămîntului proaspăt scurmat. În cele din urmă se întoarce către bătrînă.

— Ei vezi, la noi așa ceva nu se află, nu se mai pomenește. S-a isprăvit. Cine lucrează cumsecade, își capătă partea, nu-i stă nimeni în cîrcă. Îi tare bine pentru bătrîni aici, crede-mă! Știi cît grîu mai am acasă? Și cucuruz? Și cartofi? O duc bine, Boriș; m-am gîndit să-mi cumpăr și vacă.

Femeia îl ascultă uluită, invidia și nesațul i se întipăresc pe față. Din toată inima ar vrea să-l audă pe moșneag rostind vorbele pe care ea le așteaptă de-atîta amar de vreme, pentru care s-a abătut de-atîtea ori pe-aici. Dar cum vorbele nu sînt rostite, își înghite dorința și, oftînd, îl întreabă obosită:

— Și ăsta, Augustin ăsta, ce fel de om îi?... Se spune că ține parte rominilor, fiindcă-i și el...

Fodor Ferenc se revoltă:

— Ăsta? Ăsta mi-i mie, Boriș dragă, mai aproape decît un fiu. Și are grijă de mine!... Și acum a venit ca să-mi spule că-mi bagă muzică în casă. Ai să vezi ce om îi...

Pe bătrînă mai s-o podidească lacrimile. „Am să văd. Atunci îi tare bine. Atunci toate-s așa cum trebuie. Atunci omul ăsta are anumite gînduri în privința ei". Mai bucuros ar plînge. E cum nu se poate mai tulburată.

— Ei, mă duc — murmură cu jumătate gură, dar nu se urnește, ba îl lasă pe bătrînul Fodor s-o țină de mînă, oprind-o:

— Nu te duce, mai ai vreme cu vreascurile alea... Și o bate ușurel cu palma peste umeri. Doar nu-și va aduce femeie în casă pe nevăzute!

— ... Hi, ce mai fată ai fost tu, Boriș — spune el, ca să nu tacă. Și n-o mai mîngîie pe umeri.

Bătrîna îl rabdă o vreme, apoi îi dă brînci.

— Mai du-te-n colo, moșnege. Atîta ne-ar mai trebui să ne vadă cineva. O flacără îi fulgeră prin ochi cînd adăugă: nu știi, dumneata, că întîi vine peștitul și apoi giugiulitul? Rîde și bătrînul. Rîde tăcut. Îi place cum s-au aprins obrajii bătrînei. Apoi Borbala Bodi plecă. Pășește cam țeapăn, știind că cineva privește în urma ei — și nu un oarecine, ci unul care are șapte măji de grîu. Și asta acuma, cînd au mai rămas numai două luni pînă la seceriș.

În rominește de **Remus LUCA.**

Letiția PAPU

Grăjdarul colectivei

No, hăi, Plăvane, nu întinde botul
La sfîrșit. Ți-ai mîncat doar porția ta,
Și n-ai puteri să-nghiți tu singur totul,
Că nu ești Troi, chiaburul din Vîlcea.

Crezi c-am uitat? Pe tine, pe Joian,
(Dar oare vă mai aminiți și voi?)
Eu v-am adus aici acum un an,
Erați pe-atunci singurii mei boi.

Sta inima-mi de grijă să se sfarme
Și umedă mi-era privirea grea,
V-am aninat canafii roșii-n coarne
Și ca pe mort femeia vă jelea.

Hai, dracilor, v-ați îngrășat de bine,
Și să te părtinesc ai mai puteri?

Mă mir, Plăvane, că nu ți-e rușine...
Ce crezi că numai singur ești aci?

De umăru-mi tu capul blînd ți-l freci,
Îți pare rău că sîntem azi bogați?
Aveam doi boi și-acum am patruzeci,
Nici nu visai, Plăvane, atîția frați.

Ia uite ce bălțați, ce porumbaci!
Și sîrji ca-mi veniră de departe,
Ca pepenul, grăjdare, ai să-i faci
Că-i îngrijim, băiete, după carte!

Și cînd vă văd pe toți stînd la lărgime
Parcă mă-ndeamnă inima să cînt,
Și-abia acuma milă mi-e de tine
Că ți-o fi fost urît în grajdul strîmt

BĂTĂLIA DINĂUNTRU...

— povestire ştiinţifică —

de dr. O MOSCOVICI

Prin alăturatul material, răspundem tov. Săduncă Aurel, din Călăraşi, care ne-a rugat să-i explicăm ce se petrece în corpul omenesc în cazul unei infecţii, cum se apără organismul împotriva microbilor şi în ce fel îl ajută diferite medicamente la învingerea acestora.

Petre se răsuci neliniştit în pat. Nu putea să adoarmă. Înainte de a-l fura somnul încercase, ca de obicei, să citească, dar, după vreo două pagini, se pomeni că urmăreşte acelaşi rînd, fără să înţeleagă nimic. Gîndurile îi zburau în altă parte. Tăietura de la mînă, căreia dimineaţa, la fabrică, nu-i dăduse nici o importanţă începea să-l supere. Renunţă la citit şi stinse lumina. Dar nici aşa nu izbuti să adoarmă. De unde neliniştea care punea încet stăpînire pe el? Îşi duse brusc mîna la frunte. Avea febră. Să fi fost oare din cauza fleacului de tăietură? Nu putea crede... Doar se mai tăiase şi altădată... Şi, totuşi, lama cuţitului, care dintr-o neatenţie i se înfipsese adînc în mînă, nu prea era curată... Gheorghe Manu care se afla atunci lîngă el şi care văzuse sîngele ţîşnind din rană, îl îndemnase să se ducă la infirmerie; dar el nu-l luase în serios. Se legase cu batista şi-şi văzuse mai departe de lucru... Poate c-ar fi trebuit să-l asculte pe Gheorghe...

Îngrijorat îşi pipăi rana prin batistă, apoi îşi pipăi cealaltă mînă. Mîna rănită i se păru umflată, fierbinte şi simţi într-însa nişte împunsături ca de cuţit. Oare ce se petrecea înăuntru, dincolo de învelişul de piele, de parcă toată mîna îi clocotea?

★

...De pretutindeni din adîncul ranei soseau apărătorii, leucocitele[1]). Şi doar nu trecuseră decît cîteva clipe de cînd comandamentul suprem, creierul, care preluase cu energie comanda, primise, cu iuţeala fulgerului, pe calea reţelei de nervi, vestea alarmantă că, o dată cu o serie de corpuri străine, invadaseră teritoriul şi cîteva coloane de streptococi[2]). Leucocitele, care primiseră ordinul să apere organismul, porniseră disciplinate împotriva invadatorilor.

Miile de apărători înaintau acum anevoie, căţărîndu-se cu prelungirile lor pe stîlpii muşchilor sfîrtecaţi de lama cuţitului. Jur împrejur se ridicau pereţii înalţi ai ţesuturilor deşirate. Coloanele muşchilor retezaţi în terase se prefăcuseră parcă în uriaşe stalagmite, în fundul unei grote prăbuşite, peste care se prăvăliseră stîncile bolţei. De undeva din perete, sîngele care ţîşnise dintr-un vas tăiat se rostogolise în cascadă, din treaptă în treaptă, se împietrise în picuri mari şi atîrna ca nişte ciorchini rubinii pe trunchiuri devastate de furtuni. În beznă coloanelor înecate în lacuri de sînge şi împreunate de liane fibroase de cheag rubiniu, apărătorii îşi croiau neobosiţi drumul către locul unde fusese semnalată prezenţa inamicului. O dată cu ei, organizate în coloane, soseau şi elementele de reconstrucţie[3]), care trebuiau să refacă teritoriile devastate.

Curînd, după păienjenişul lianelor apărură primele grupe de streptococi... Ambele armate se pregăteau pentru atac... Avangarda apărătorilor ajunsese tocmai pe o nouă terasă, cînd, de sus, dintre pilonii de muşchi care formau ca un zid în faţa lor, se năpustiră cu furie hoardele de invadatori. La un semnal scurt, apărătorii se opriră pe marginea platoului, gata să primească asaltul... Streptococii se apropiară cu repeziciune. Cîteva clipe, şi lupta corp la corp trebuia să înceapă...

Deodată, însă, la un nou semnal, apărătorii începură să folosească o armă necunoscută invadatorilor: să-i împroaşte cu opsonine[4]). Lichidul ucigător ţîşnea ca din nişte aruncătoare de flăcări, semănînd panica în rîndurile streptococilor. Acţiunea apărătorilor era atît de neaşteptată, încît atacul streptococilor fu brusc oprit şi primele lor rînduri, complet dezorganizate, încercară o uşoară retragere spre a se regrupa. Dar deruta era atît de mare şi opsoninele îi zăpăciseră într-atît, încît streptococii, aproape orbiţi şi înmuiaţi cu totul, reprezentau o pradă uşoară pentru leucocite, care îi prindeau între prelungirile lor şi îl înghiţeau.

Deşi primele rînduri ale invadatorilor fură străpunse, bătălia continua să se desfăşoare cu cea mai mare încrîncenare. Pe cîmpul de luptă soseau mereu nenumărate coloane care se aruncau vijelios asupra leucocitelor. La rîndul lor, apărătorii îşi reorganizau în grabă trupele, urcînd în linie de bătaie terasa accidentată.

Începu o luptă aprigă, corp la corp. De amîndouă părţile luptătorii cădeau cu miile. Streptococii, care în momentul pătrunderii lor găsiseră un teren prielnic, îşi instalaseră

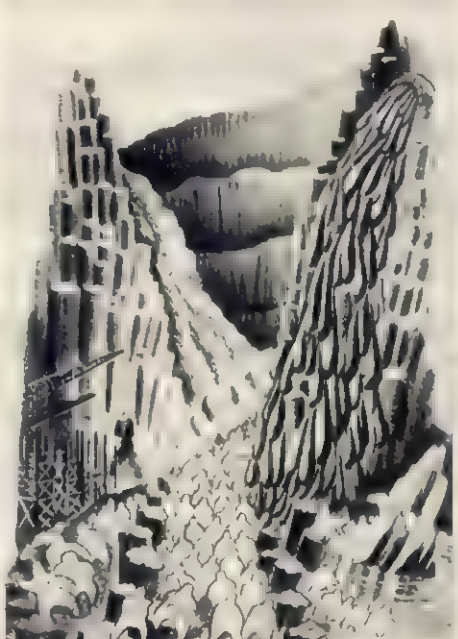

imediat tabăra şi începuseră să se înmulţească cu repeziciune. Fiecare inamic care cădea pe cîmpul de luptă era înlocuit de alţi zece. În faţa puhoiului invadatorilor, apărătorii din primele rînduri, sleiţi de luptă şi îngreuiaţi de streptococii înghiţiţi, păraseau anevoie locul. Îndreptîndu-se spre forturile ganglionilor limfatici. În locul lor soseau mereu, în număr tot mai mare, alte leucocite, cu forţe proaspete. Cu toate acestea, apărătorii începură să facă cu greu faţă situaţiei: streptococii veneau cu sutele de mii... Asta nu însemna însă de fel abandonarea luptei de apărare. Mai mult: elementele de reconstrucţie lucrau de zor, chiar în apropierea cîmpului de bătaie. Neobosite, puneau cărămidă lîngă cărămidă, întreţesînd cu fibre noi spaţiul dintre pilonii rupţi. În felul acesta, refacerea regiunilor distruse înainta cu paşi reperi.

Minutele treceau în goană. Pe cîmpul de bătaie zăceau în nenumărate mormane, cadavrele celor căzuţi din amîndouă taberele. Ele trebuiau grabnic înlăturate; alt fel lupta nu se mai putea desfăşura şi eforturile apărătorilor ar fi fost zădărnicite. La o comandă scurtă, se formară imediat cîteva sute de echipe de curăţare a terenului. O parte din ele începură să se ocupe de corpurile străine, aliate ale streptococilor. Cu o admirabilă îndemînare, leucocitele topeau vecinătatea acestor corpuri, împresurîndu-le cu lichidul vîscos[5]) rezultat din topire, şi cu al cărui ajutor urmăreau să le scoată din teritoriul invadat... Apărătorii din celelalte echipe înghiţeau cu miile leucocitele şi streptococii căzuţi şi, astfel încărcaţi, porneau pe căile limfatice care duceau la ganglioni.

Cu toate aceste eforturi, depuse atît în luptă cît şi în munca de reconstrucţie, apărarea devenea din ce în ce mai slabă. Streptococii, care se înmulţiseră peste măsură, reuşiră să cîştige teren şi începură să se apropie pas cu pas de căile principale care duceau spre interior. În faţa acestei situaţii, în ganglionii limfatici regionali s-a dat alarma. Imediat s-au luat cele mai serioase măsuri pentru organizarea rezistenţei în aceste puncte fortificate. Ordinele primite de la comandamentul suprem erau doar clare: înaintarea inamicului trebuia oprită aici, căci căderea forturilor ar fi însemnat pătrunderea streptococilor în circuitul sangvin şi, deci, periclitarea existenţei întregului organism. Şi, deşi forturile erau bine întărite, la nivelul lor efectuîndu-se un control riguros a tot ce venea din afară, activitatea din interiorul lor fu înzecită. În fiecare clipă soseau aici mii de leucocite sleite, pline cu resturi dăunătoare de pe cîmpul de luptă, sle erau luate în primire de leucocite noi şi duse la staţiile de carantină, spre a fi triate. În acelaşi timp, în forturi se organizară febril cîteva sute de echipe de pază, formate din leucocite tinere şi bine instruite. Şi, curînd, prin poarta care ducea spre interior, o bună parte din ele porniră pe toate căile arteriale pentru a patrula în sînge.

Comandamentul suprem veghea neobosit. El ordonase tuturor organelor să fie pregătite în cazul cînd inamicul ar fi reuşit să pătrundă în circulaţia sangvină şi acum controla îndeplinirea ordinului. Într-adevăr, toate mijloacele de apărare fuseseră mobilizate. Starea de alarmă era decretată pretutindeni. Aceste măsuri erau neapărat necesare... Veştile care soseau arătau că streptococii, favorizaţi de distrugerile găsite la locul de pătrundere, reuşiseră să înfrîngă rezistenţa locală şi înaintau acum, ca un puhoi pe căile limfatice, spre forturile ganglionilor...

★

...Petre se deşteptă brusc. Era buimac. Tîmplele îi zvîcneau, era transpirat şi se simţea fără vlagă. Întinse mîna pe plapumă şi mişcarea asta îi provocă o durere vie la subsuoară. Speriat, cercetă locul şi simţi o umflătură dureroasă şi fierbinte. Ar fi vrut să-şi trezească soţia, să-i spună că se simte prost, dar renunţă iute la această idee. Aprinse buimăcit lampa de noapte, scotoci în noptieră, scoase o pastilă de sulfamidă şi o înghiţi cu apă. Apoi se culcă la loc, frămîntat, leoarcă de transpiraţie...

★

...Purtată de şuvoiul apei, sulfamida trecu în goană istmul gîtlejului şi înaintă cu repeziciune pe calea esofagului. Vestea asta se răspîndi ca fulgerul prin tot organismul: sosesc ajutoare! Oboseala prinse să dispară, forţele reînviară. Pretutindeni activitatea fu reluată cu elan. Leucocitele porniră din nou la luptă; forturile trimiseră noi detaşamente de apărare. În acest timp ajutoarele se apropiau. Porţile cardiei[6]) se deschiseră larg, lăsînd să treacă transportul de sulfamidă. Stomacul dirijă încărcătura către poarta pilorului[7]), iar celulele intestinale se pregătiră s-o primească şi s-o distribuie în organism.

---

[1]) Globulele albe ale sîngelui.
[2]) Microbi foarte răspîndiţi în natură şi care produc uneori infecţii foarte grave.
[3]) Celule care au menirea să refacă ţesuturile distruse.
[4]) Substanţă secretată de leucocite, cu ajutorul căreia acestea reuşesc să imobilizeze microbii şi să-i distrugă apoi prin încorporare.
[5]) Puroiul.
[6]) Sfincter (strîmtoare) muscular aşezat între esofag şi stomac şi care se deschide spre a lăsa să treacă alimentele.
[7]) Ca şi cardia pilorul e o strîmtoare ce se află între stomac şi intestin.

Și astfel, într-un timp record, transportată de sînge pe căile vasculare, sulfamida inundă întreg teritoriul de luptă. Efectul fu miraculos. La primul contact cu noul aliat al apărătorilor, streptococii fură daţi peste cap şi începură să se retragă în dezordine. Mişcările lor deveniră din ce în ce mai greoaie şi, profitînd de aceasta, leucocitele îi atacară vijelios, înghiţindu-i cu sutele. Orice încercare de împotrivire a invadatorilor deveni zadarnică şi, curînd, retragerea lor se transformă într-un dezastru. Situaţia lor era cu atît mai disperată cu cît nu le mai sosea nici un ajutor din tabără: orice posibilitate de legătură cu aceasta fusese blocată de către noul aliat al apărătorilor care, folosind căile vasculare lăturalnice, reuşise să o înconjoare. Bătălia se desfăşura acum pe două fronturi. În timp ce leucocitele luptau să lichideze ultimele rămăşiţe ale invadatorilor din căile limfatice, începu şi asediul taberei lor.

În acest timp, în spatele frontului se ducea o luptă intensă pentru ca activitatea să reintre în normal: leucocitele epuizate de luptă erau înlocuite cu altele tinere; pretutindeni acţiunea de curăţire, refacere şi reorganizare era în toi. Dar veştile care soseau de la trupele ce înconjurau tabăra inamică nu erau prea încurajatoare... Cîteva forturi fuseseră cucerite, dar, cu toate atacurile repetate, poziţiile principale nu putuseră fi străpunse. Streptococii îşi reveniseră treptat din buimăceala primelor momente şi, la adăpostul fortificaţiilor, în tabără, activitatea de înmulţire a efectivelor începuse să se înteţească. Se impuneau urgent noi transporturi masive de sulfamidă şi comandamentul suprem aştepta din clipă în clipă sosirea lor. Dar ele întîrziau şi forţele existente erau pe sfîrşite...

Mai trecură doar cîteva minute şi deznodămîntul fatal se produse... Streptococii, înmulţiţi peste măsură, se năpustiră cu violenţă asupra trupelor de împresurare a taberei şi, în cîteva clipe, le desfiinţară. Apoi, într-un iureş sălbatic, înaintară pe căile limfatice, ajunseră la forturile ganglionare şi, după o scurtă bătălie, le străpunseră. Drumul le era liber. Orice rezistenţă fusese sfărîmată. Primele coloane de streptococi pătrunseră în sînge...

★

...Omul încercă să deschidă ochii, dar efortul i se păru prea mare. Oare unde se afla? Parcă avea jar în vine şi în juru-i totul era rece şi umed. O durere ascuţită îi străpungea capul, iar mîinile îi zăceau fără vlagă de-a lungul corpului, de parcă n-ar fi fost ale lui. Cu greu reuşi să întredeschidă pleoapele. O lumină supărătoare îi izbi vederea şi pe ea distinse parcă două pete mişcătoare. Închise ochii, apoi îi deschise iar... De cîteva ori la rînd şi, în sfîrşit, recunoscu parcă într-una din petele negre, mişcătoare, pe soţia lui şi, în cealaltă, pe Manciu, medicul întreprinderii. Şi parcă Manciu mînuia o seringă cu acul înfipt în dopul unei sticluţe. Şi parcă vorbea ceva de septicemie, de penicilină...

★

...Lichidul limpede îşi făcu loc în carne, alunecă printre fibrele muşchilor şi ajunse în căile vasculare. Fără zăbavă pătrunse apoi pe toate ramificaţiile de acces, în întreg teritoriul. Invadatorii, înnebuniţi de spaimă, începură să fie urmăriţi pînă în cele mai mici unghere. Curînd nici un ascunziş nu mai fu sigur şi nici o scăpare nu mai era cu putinţă. În iureşul lui victorios, valul de penicilină nu se opri nici o clipă. Coloanele de streptococi, care pînă atunci circulau nestingherite, începură să fie atacate pe rînd de noul apărător. Cu o rapiditate uimitoare ele erau învăluite, ţintuite locului şi dezarmate.

În urma valului de apărare, soseau în goană leucocitele. Ele înghiţeau cu repeziciune streptococii incapabili de a mai opune vreo rezistenţă, curăţau terenul de resturile dăunătoare şi, în teritoriile unde cu puţin înainte invadatorii îşi însemnaseră trecerea prin distrugeri şi durere, acum totul îşi recăpăta cu încetul activitatea normală.

Tabăra inamică trecea prin momente grele. Atacaţi din toate părţile, cedînd forturile unul după altul, streptococii din redută încercau o rezistenţă zadarnică. Din ce în ce mai înghesuiţi în teritoriul care se reducea văzînd cu ochii, ei nu mai aveau nici o posibilitate de ieşire din impas. Şi rezistenţa taberei începu să cedeze....

★

...Pe tre deschise din nou ochii. Razele vesele ale soarelui se jucau zglobii pe cuvertura patului. Omul se simţea istovit ca după o lungă călătorie. Privi lung mîna bandajată, apoi îşi lăsă uşor capul pe pernă, gîndindu-se la întîmplarea din ajun. Încet, pe faţa lui liniştită se aşternu un somn adînc, reparator.

FILMUL ŞI A TREIA DIMENSIUNE

În întunericul sălii, acolo unde ne-am obişnuit să vedem ecranul, s-a deschis deodată, ca prin vrajă, o poartă prin care năvăleşte spre noi lumea cu frumuseţile ei, cu spaţiul ei nemărginit. Păşim şi noi printre poiene fermecate, sub cerul limpede al unui minunat peisaj ucrainean, scăldat în razele asfinţitului. Depărtările, străbătute de zvon de glasuri tinere, ne sorb parcă în necuprinsul lor. Pornim încet pe ulicele satului ucrainean, străjuite de garduri împletite, cu oale pestriţe înfipte în bulumaci. O luăm pe urmele unui tînăr cazac, care s-a rupt pe furiş din pîlcul de cîntăreţi şi se strecoară pe uliţă cu bandura în mînă. De n-ar fi grija de a nu-l pierde din ochi, am fi ispitiţi să tragem spre noi una din crengile de cireşi înfloriţi care atîrnă la o palmă deasupra capului nostru, poleite de lumina dulce a amurgului. Pe nesimţite, sîntem şi noi cuprinşi, ca şi tînărul Levko, de farmecul nopţii de mai...

Nu, n-aţi greşit... E într-adevăr vorba de aceeaşi „Noapte de mai" evocată de Gogol în cunoscuta sa povestire. Numai că, de astă dată, pornisem cu închipuirea spre sala unui cinematograf din Moscova, să asistăm la proiecţia filmului stereoscopic (în relief) în culori, realizat după povestirea lui Gogol. Mulţi dintre noi au văzut poate acest film în versiunea „plată", care a rulat pe ecranele noastre. Dar alte sute de mii de spectatori au asistat, în sălile cinematografelor stereoscopice din Moscova, Leningrad sau Kiev, la proiecţia filmului în relief care alături de mişcare, sunet şi culoare, redă şi volumul corpurilor, spaţiul în care ele se mişcă.

Care este „taina" filmului cu trei dimensiuni? Vom încerca mai jos s-o explicăm cititorilor „Flacării".

Scenă din filmul „Noapte de mai", care a rulat în Uniunea Sovietică pe ecranul cinematografului cu proiecţie în relief „Moscova".

Aţi încercat vreodată să priviţi un obiect aflat în faţa dumneavoastră, mai întîi cu ochiul drept şi apoi cu cel stîng? Aţi băgat de seamă, fără îndoială, că fiecare ochi vede o porţiune oarecum deosebită a obiectului şi stabileşte în mod diferit poziţia lui în raport cu obiectele înconjurătoare.

Din clipa în care îl privim, însă, cu amîndoi ochii, imaginile obiectului se contopesc şi el ni se înfăţişează cu reliefu său şi cu poziţia sa exactă în spaţiu.

Cum se explică acest fenomen? Distanţa dintre cei doi ochi — în medie 63-65 mm — produce un decalaj între imaginile percepute de fiecare ochi. Suprapunerea în creier a acestor două impresii dă naştere la o imagine unică, corespunzînd volumului obiectelor. Aceasta este vederea binoculară, principalul factor al perceperii spaţiului. E drept că senzaţia de spaţiu, de relief, mai e legată şi de o serie de elemente secundare, cum ar fi culoarea, lumina şi umbra, densitatea aerului, mişcarea obiectelor şi, uneori, posibilitatea de a explora cu privirea spaţiul înconjurător.

Dar, în imaginile obţinute pe suprafeţele plane — desen, fotografie sau ecran cinematografic — astfel de elemente nu pot decît sugera spaţiul, fără a-l reconstitui nicicum.

Aceasta nu reuşeşte s-o facă decît *stereoscopia*[1]), care se bazează pe principiul vederii binoculare.

Un obiect fotografiat din două puncte de vedere, a căror depărtare este egal proporţionată de distanţa dintre ochii omeneşti, ne va apare în relief în momentul cînd cele două imagini sînt percepute simultan de ochii noştri.

[1]) Stereoscopia — termen provenit din limba greacă, care înseamnă perceperea reliefului, a volumului corpului.

Stereoscopia a apărut în secolul trecut, nu mult după inventarea fotografiei. Iar mai tîrziu, după apariţia cinematografului, spiritele inventive s-au pus în mişcare pentru a o folosi în această nouă ramură a artei.

Calea anevoioasă a filmului în relief

La început, chestiunea părea să fie dintre cele mai simple. Dar, în practică, se constată că a proiecta o imagine stereoscopică mişcătoare într-o sală de cinematograf e o treabă mult mai complicată decît se credea la prima vedere.

Problema care se punea în momentul în care existau cele două imagini, corespunzînd vederii celor doi ochi, era de a oferi fiecărui ochi numai imaginea care îi este destinată. Imaginea din stînga — ochiului stîng; cea din dreapta — celui drept.

Procedeele de selectare a imaginilor au apărut cu duiumul, începînd încă din primii ani ai secolului nostru. În ciuda diversităţii lor, ele se pot grupa în două mari categorii: procedee care necesită dispozitive ajutătoare individuale, în dreptul ochilor spectatorilor şi procedee de separare a imaginilor în faţa ecranului.

Din prima categorie, fac parte diverse sisteme de ochelari şi instalaţii, dintre care cele mai multe sînt acum curiozităţi de muzeu.

Dar există şi o altă cale: aceea a procedeelor fără ochelari, cu ajutorul cărora publicul poate urmări spectacolul fără nici un fel de dispozitiv individual şi în care separarea imaginilor destinate celor doi ochi se face prin intermediul unei reţele aflate în faţa ecranului.

Pe această cale s-a dezvoltat procedeul sovietic de film în relief.

În ce constă procedeul sovietic

Pornind de la principiul că numai sistemele fără ochelari sînt indicate pentru proiectarea filmelor în relief în săli mari, în fața a mii de spectatori, inventatorul procedeului sovietic de film în relief, S. P. Ivanov, și-a bazat cercetările pe principii elaborate de cercetători mai vechi, ca Berthier, Ives, Estanave și Noaillon.

În fața ecranului pe care sînt proiectate cele două imagini, se află o rețea selectoare, care are rolul de a masca fiișii din ecran, pentru a nu lăsa să apară fiecărui ochi decît imaginea care-i corespunde.

Primul stereoecran, construit de S. P. Ivanov, avea o rețea din 30.000 de fire din sîrmă de cupru și cîntărea 6 tone. Instalat în cinematograful „Moscova", el a permis proiectarea, la 4 februarie 1941, a primului film sovietic în relief, „Concertul".

S.P. Ivanov, ajutat de inginerul V. T. Ivanov și de regizorul Andrievski, a construit apoi un nou ecran, a cărui rețea nu mai e formată din fire de sîrmă, ci din nenumărate și minuscule lentile conice din materie plastică. Noul ecran e mult mai luminos și îmbunătățește simțitor condițiile de vizionare, deoarece nu mai pretinde spectatorului să păstreze o poziție imobilă în cursul vizionării.

Împotriva senzaționalului — pentru o artă adevărată

Încă de la primele filme, cu caracter mai mult experimental, cum erau „Concertul", apoi „Robinson Crusoe" și „Mașina 22-12", regizorii sovietici Andrievski și Nemolaev au simțit pericolul pe care-l reprezintă exagerarea efectului de șoc, specularea senzației de relief, pierderea controlului asupra spațiului.

O dată cu realizarea filmelor în culori „În stepă", „Noapte de Mai" și, recent, „Aleko", au ieșit în evidență noi și interesante probleme legate de compoziția imaginii, jocul actorilor, construcția decorului, înregistrarea sunetului etc.

Cine a văzut, chiar în versiunea „plată", filmul „Noapte de Mai" își poate da seama, de pildă, din scenele de la malul lacului, compuse mai mult în adîncime, de puterea cu care se impune spectatorului senzația că se află în mijlocul peisajului, în mijlocul acțiunii.

Un apreciabil pas înainte pe drumul folosirii celei de a treia dimensiuni, ca element hotărîtor al limbajului artistic în film, îl constituie recentul film „Aleko", adaptarea operei cu același titlu, compusă de Rahmaninov după poemul lui Pușkin, „Țiganii". A treia dimensiune face aci parte integrantă din însăși dramaturgia filmului, senzația de spațiu, de adîncime, contribuind în mod hotărîtor la efectul dramatic al unor episoade.

Pe umeiul acestei din urmă realizări, se poate afirma că filmul stereoscopic sovietic intră în era sa de maturizare, folosind cu măiestrie relieful, alături de mișcare, culoare și sunet, pentru crearea unor imagini artistice de valoare, pentru transmiterea unor idei înaintate.

Dar acolo unde cinematografia este un „business!"

Și în lumea capitalistă se vorbește mult în ultima vreme, despre a treia dimensiune. Mai bine zis, se face zgomot în jurul ei. Se merge pînă acolo, încît se proclamă „deschiderea unei noi ere în arta filmului".

Pentru a ne da seama cît de puțin are comun cu arta această bombă publicitară, e suficient să pomenim cîteva titluri de filme americane în trei dimensiuni, ca „Omul cu masca de ceară", „Am trăit de două ori", sau sloganurile cu care au fost lansate aceste filme: „Leul sare asupra ta!", „Fata ți se aruncă în brațe!" sau „Primești săgeata între ochi!", „Cuțitul ți se înfige în inimă!" sau „Sînii Marylinei Monroe vor sfîșia ecranul".

De altfel, ceea ce ni se prezintă sub diverse nume exotice și brevetate, ca: Cinerama, Cinescopul, 3D., Full-Vision, Natural-Vision etc., drept „mari inovații ale secolului", nu sînt decît invenții vechi gătite în reclamă nouă. Cît privește Cinerama și Cinescopul, ele nici nu sînt măcar procedee de film în relief, ci simple paleative, menite să înșele pe spectator. În orice caz, succesul de curiozitate de care s-au bucurat aceste noutăți tehnice în momentul apariției lor, s-a uzat foarte curînd. Specularea cu ajutorul reliefului, a senzațiilor tari, a erotismului și sadismului, readuce spectacolul cinematografic la caracterul său din anii copilăriei cinematografului, cînd el nu constituia decît o atracție de bîlci, vecină cu panopticul. Singura deosebire este că acum atracția e mai puțin nevinovată: în slujba propagandei crimei și depravării sînt puse astăzi mijloacele mai active de influențare ale celei de a treia dimensiuni.

Iar atunci cînd interesele oamenilor de afaceri nu sînt amestecate în invenții interesante, acestea rămîn, din lipsă de mijloace, cu totul nebăgate în seamă. Așa e cazul fraților Betti din Italia, sau al lui Spinelli, în Franța, care nu găsesc nicăieri sprijinul necesar extinderii lucrărilor lor în domeniul filmului în relief.

Condiții asemănătoare au tăiat avîntul celor cîțiva cercetători romîni care, în anii regimului burghezo-moșieresc, au încercat să contribuie la experimentarea cinematografiei în relief. Ar putea fi pomenite nume ca al lui Dumitru Daponte, Nicolae Sitlo, profesor T. V. Ionescu, N. Barbelian, care au experimentat procedee de film în relief destul de interesante pentru epoca respectivă.

În prezent, cercetările întreprinse de colaboratori ai Institutului de cercetări și prototipuri cinematografice au infinit mai multe șanse de succes. Tema acestor cercetări, punerea la punct a unui sistem de filmare integrală în relief și în culori, pe peliculă obișnuită, necolorată, este deosebit de interesantă și atrăgătoare.

★

Cum va arăta cinematograful de mîine e greu de prevăzut. Progresele uluitoare pe care le face, pe zi ce trece, tehnica filmului și a televiziunii ne îndeamnă la prudență în emiterea de pronosticuri. Dar oricare din aceste ecrane ar cîștiga pasionanta cursă a progresului tehnic, de un lucru putem fi siguri: că, pusă în slujba păcii și a fericirii omului, cinematografiei i se rezervă un viitor strălucit.

Ana ROMAN

București

de Șan ALEXANDRU

Orașul meu de ani și ani mă știe,
Din depărtata mea copilărie.
Copil, apoi pe-aceleași străzi bărbat,
Cu drag orașul l-am cutreierat.

Prin pînza serilor mă avînt hoinar
Să-l cer cetății farmecele în dar:
Cerul înalt cu jucăușe ape
Și oamenii, să-i simt pe toți aproape.

Orașul meu iubit, întors la viață,
Își poartă o nouă, neștiută față,
Un chip de mult dorit, dar neaflat
În anii cîntecelor de băiat.

Un chip care-l al oamenilor săi:
Pe buze,
Zîmbet,
În priviri,
Văpăi.
Cetatea mea în anii bărbăției
E azi o capitală-a bucuriei.

Văd Bucureștiul cucerind înaltul,
Același este el și totuși altul,
Mai ieri am fost și nu erau pe-alci
Nici parc și nici solar pentru cei mici.

Unde e noul bloc, acum un an
Se tolănea, îmi pare, un maidan.
Unde-i havuzul, parcă a fost o groapă,
Nu delicata horbotă de apă.

Și nu era în pînzele chindiei
Lăcașul dansului și-al melodiei,
A cărui umbră vine să se culce
Pe malul rîului cu apă dulce.

Azi, meșterii nu mai clădesc sub bice,
Clopotnițele vechi rămîn pitice,
Vizată cu cărbune pe hîrtii
Cetatea se înalță zi de zi.

Și dacă mergi și mergi cu pasul rar
Ca să ajungi amurgul la hotar
Și prinzi acea zvîcnire de lumină
Cînd nu-i nici zi, iar seara stă să vină,

Vezi prin perdele străvezii de nor
Orașul cum va fi în viitor,
Cu simfonia albelor palate
Și-i simți în fine inima, cum bate.

Bătaia auzindu-i înțelegi
Că e a ta, dar și a țării-ntregi
Să știe asta furul ce-o pîndește!

Orașul oamenilor liberi crește.

ARHANGHELII în „prea neutrala" Elveție

de Horia LIMAN

Ce frumoși sînt, iarna, Alpii elvețieni! Iată, Saint-Bernard-ul, cepleșit de vastele zăpezi, strălucește sub lucirea de oțel a unui soare ca un ochi metalic și rece. Iar Mont Cervin, construit parcă de o mînă omenească, își păstrează sub hlamida albă de nea — ultimitoarele-i contururi de turn medieval...

P-aici să fi trecut oare, în drumul său spre Berna, misteriosul pistolar Dimitriu, atît de greu de identificat de către vigilenta poliție federală elvețiană? Dac-ar fi să credem relatarea ticluită de agenția „Ansa", poliția federală „a izbutit să stabilească identitatea unuia dintre cei doi fugari care au participat în noaptea de 14 spre 15 februarie la zgomotoasa asaltare a legației romîne de la Berna. Potrivit acestei informații, ar fi vorba de un anume „Dimitriu" (nu s-a dezvăluit numele de familie), fost ofițer, înalt de 1,68 m, cu păr negru și pieptănat spre spate. Înainte de a pătrunde în Elveția, „Dimitriu" ar fi locuit la Veneția. Semnalmentele acestui „Dimitriu" ar fi fost transmise poliției statelor occidentale, precum și poliției internaționale, în vederea cercetărilor."

Precis, ca un ceasornic de fabricație elvețiană. Păcat numai că, dintr-o inexplicabilă neglijență a fabricii „Ansa", informației îi lipsește... minutarul. Iată de ce, unele amănunte apar ușor învăluite ca într-un nor de ceață, estompate de redactorii notei informative, întocmai ca însăși neutrala politica a departamentului federal. „Dimitriu", care n-are nume de familie, este „înalt de 1,68 m". Nici un centimetru mai mult, nici un centimetru mai puțin. Ei are păr negru și-l piaptănă numai „spre spate". De-aici, poliția federală ar putea trage o concluzie pur și simplu revelatoare pentru tot ceea ce s-a întîmplat cu prilejul „zgomotoasei asaltări a legației romîne de la Berna" și anume, că „Dimitriu" are ciuf în față, că adică este zbîrlit. Poliția federală este însă o poliție neutră a unui stat neutru. Iată de ce ea a și transmis semnalmentele numitului „Dimitriu" poliției „statelor occidentale", ca și celei „internaționale" (?!). Elveția este doar un stat neutru. Să descurce, deci, misterul de nepătruns, polițiile altor state, ceva mai interesate în afacerea atît de „zgomotoasă" de la Berna.

Ce frumos e lacul Boden! În apele lui totdeauna limpezi, cerul pur se oglindește ca în ochii albaștri ai unei fecioare. Și n-au trecut nici măcar trei decenii de cînd prin locurile acestea se înălțau, în zboruri line și „experimentale", păsările albe cu aripi de metal, aripile avioanelor germane. Pe malul lacului cu ape albastre se fabricau avioane pentru viitoarea „Luftwaffe" a lui Göring, se fabricau avioane germane pe teritoriul neutralei Elveții. Un camuflaj, din care acționarii elvețieni au avut numai de cîștigat. Și ce frumos se oglindește albastrul cer al neutralei Elveții în apele limpezi ale lacului Boden, chiar și azi, cînd trustul „Octogon" - - în fruntea căruia se află prea distinsul maior hitlerist Oster, membru al războinicului departament Blank — reluînd experiența anilor dintre cele două războaie mondiale fabrică de zor armamentul noului Wehrmacht în pregătire! Onorabilul domn Klein din Lucerna are și el acțiuni la „Octogon". Prea cinstitul cetățean al prea neutralei Elveții este cumnatul generalului von Seekt și reprezentantul din Elveția al băncii doctorului Schacht, „eminența cenușie" a lui Hitler, în trecut, și a lui Adenauer, în zilele noastre.

„Octogon" fabrică arme pentru Germania occidentală. Elveția, însă, Elveția e neutră. Facă domnul Klein ce crede el că-i mai bine. Neutri sîntem... și bani să iasă!

Domnul Klein are o identitate foarte precisă. El se înrudește cu un fost general al kaiserului Wilhelm al II-lea și face afaceri grase cu doctorul hitlerist Schacht. Doctorul Hjalmar Schacht face, la rîndu-i, afaceri foarte rentabile cu monopolurile americane, iar onorabilul „neutru" Klein așijderea. Cercul „neutralității" tuturor, precum se vede, este perfect rotund. El are o identitate precisă, ca de ceasornic elvețian. „Dimitriu", însă, n-are nume de familie. De aceea, prea neutra poliție a tot atît de neutrei Elveții nu se amestecă într-o întîmplare atît de „zgomotoasă".

Agenția „Ansa" presupune că așa-zisul „Dimitriu" ar fi trăit pînă acum la Veneția. Cine ar putea să știe cu precizione? „Dimitriu" nu are nume de familie. Și nici nu este un ceasornic. Numai ceasornicele elvețiene sînt precise. Iar Veneția are lagune urît mirositoare și nu-i prea indicat să-ți vîri nasul în ele. Mai ales cînd „Dimitriu" duhnește tot a sînge, cînd te numești neutra Elveție și cînd atît de limpezi sînt apele lacului Leman...

„Tribune de Genève", deși apare în Elveția, nu dispune de deștepta tor. Pînă — hăt! - - în ziua de 2 martie, încă mai sforăia liniștit. Dac-ar fi să-i credem bîlbîielile întretăiate de sforăituri — „mineni nu are cunoștință, în Elveția, de manifestările unor teroriști romîni". Nici măcar poliția federală, deși a izbutit - după grele încercări și îndelungi suferințe — să captureze pe un anume „Dimitriu", care se piaptănă „spre spate" și s-a născut fără nume de familie, care poartă pistol de fabricație germană la brîu și se mascheză ca un gangster din Chicago, care a descins la Berna dintr-o mașină a trupelor de ocupație americane din Germania occidentală și este mînjit din creștet pînă-n tălpi de sîngele șoferului Șetu.

Mihail Fărcășanu, fûhrerul haidamacilor de la Berna, dezmințit și el: „Teroriști? Doamne ferește! Nu s-a pomenit niciodată așa ceva în Elveția". Et s-a solidarizat, însă, la o conferință de presă, cu „romînii liberi, care luptă pentru eliberarea țării lor".

În neutrala țară elvețiană minuitorii de pistoale și de mitraliere sînt „liberi", bineînțeles, să și „elibereze" țara, chiar dacă aceasta s-ar petrece pe spațiul destul de limitat al unei legații de la Berna. Nu a considerat „Philadelphia Inquirer" că „eliberatorii" înarmați cu două mitraliere și pistoale de fabricație germană sînt „adevărați eroi?" Nu a proclamat ilustrul ziar american că asasinii lui Aurel Șetu „și-au cîștigat stima oamenilor civilizați de pretutindeni"? Poliția federală a prea neutralei Elveții face o perfectă mutră neutrală, ca

închide cu grijă și imparțialitate un ochi, iar cu celălalt clipește a încurajare: „Trageți, băieți!"

Romînii „liberi" de la Berna nu sînt legionari. Cu mîna pe conștiință, toată suflarea „liberă" a „liberului" occident încearcă să ne demonstreze aceasta. Numai bietul corespondent din Madrid al agenției „United Press" și-a dat, din întîmplare, în petic. El a scăpat o vorbă și n-a mai putut s-o prindă din urmă nici cu zeci de telegrafi. „Cercurile de emigranți romîni — spune limbutul — declară că au motive întemeiate să creadă că lovitura de la Berna de la 15 februarie a fost concepută și plănuită de Horia Sima, liderul mișcării „Garda de fier" din Madrid." Să ne îndoim, oare, cînd atît de bine recunoaștem mîna „liderului"?

Horia Sima a fost agent al Intelligence Service-ului și al Gestapoului. În 1944, la Viena, a format un „guvern al refugiului", sub ocrotirea caldă și din îndemnul lui Papa Himmler. Un pumn de lepădături. Azi, el se află stabilit la Madrid, sub pulpana altui agent al Gestapoului, al Intelligence Service-ului, dar și al O.S.S.-ului lui Allan Dulles, banditul Franco. Aviatorii hitleriști își au însă aeroporturile lor pe teritoriul neutralei Elveții, la Zisseln și Grenchen, ca și la Streitenbach. De ce nu și-ar exercita dexteritatea la școlile aviației de bombardament germane de pe pămîntul prea neutralei Elveții. Și „eliberatorii" romîni, care au dat un strălucit examen de huliganism în sediul legației R.P.R. de la Berna și care tot cu dolari americani se hrănesc? Să fim neutri, domnilor de la poliția federală, să ne punem zece perechi de mănuși albe cînd îi anchetăm la nesfîrșit pe excelențele lor asasinii cu labe pline de sînge năclăit. Elveția este doar o oază a neutralității!

„Arhanghelii" lui Corneliu Zelea Codreanu și-au cîștigat de mult — vorba trepădușului de la „Philadelphia Inquirer" — „stima oamenilor civilizați de pretutindeni". De pretutindeni... unde domnește majestatea sa dolarul. Ei au venit în neutrala Elveție a lui Oster și Klein, a lui Dulles și Schacht, cu foarte vechi și redutabile state de jefuitori, incendiatori, spărgători de capete și maeștri-spintecători. Ei nu sînt primejdioși pentru vacile elvețiene și nici pentru politica federală. Ei nu-s decît niște băieți cu părul negru și pieptănat spre spate, care nu depășesc înălțimea de 1,68 m și nici măcar n-au nume de familie. Ei nu sînt luptători pentru pace și cu atît mai puțin comuniști. Ei au venit în prea neutra Elveție pentru a trage cu mitraliera și a face să curgă sînge de oameni pașnici. Ei sînt „arhanghelii", pur și simplu, și au „suflete de crin".

În prea neutra Elveție a lui Oster și Klein, soarele se oglindește în apa înțemenită a lacului Boden. Apă sinilie și cer albastru, ca reflexele zăpezilor nesfîrșite de pe crestele munților Alpi sau ca acelea ale unui pumnal de legionar.

„Arhanghelii" lui Corneliu Zelea Codreanu au reapărut cu mitraliera și cu pumnalul în labe. În prea neutrala Elveție a vacilor cu ugerul plin și a poliției cu ochelari de cal...

Ce rece scapără soarele pe crestele înzăpezite ale Alpilor și în ferestrele caselor umile de la Berna, sub care se ascund chipuri de oameni întunecați!

Ce rece scapără! Ca un avertisment...

TELEFONISTA

de C. BACIU

Ilustrații de N. POPESCU

Planul de electrificare a creat în Republică o sumedenie de meserii noi. Felul în care acestea existau înainte e atît de rudimentar și de piticesc, încît se poate spune că totul a fost făcut de la început.

Printre oamenii cu îndeletnicire nouă (meserie ar fi exagerat spus), sînt și mirașii. Ei aveau (și au) sarcina de a măsura nivelul apei, a face simple măsurători în legătură cu gheața în timpul iernii și ar trebui să se ocupe și de ceea ce se numește „debit solid".

Între nivelul unei ape curgătoare și debitul ei, există o strînsă legătura matematică. Dacă se cunoaște nivelul zilnic, se cunoaște debitul zilnic, se pot întocmi curbe, planuri, se pot proiecta instalații de alimentare sau de forță care folosesc apa.

Pentru măsurarea nivelului apei se folosesc mirele — un soi de metri arvatici, formați din plăci de zinc colorate. Mirașul — cel care le „citește" și înseamnă datele — locuiește, de obicei, în apropierea locului unde se află mira — lucru ce constituie — printre altele — o garanție că operația va fi îndeplinită și pe vreme proastă.

Mirașul nostru, pare-se, nu era acasă și-l înlocuia frate-său. După ce am trecut cu toții să vedem nivelul — și în felul acesta să ne dăm seama dacă citirea s-a făcut bine și la vreme — am urcat spre ograda lui Mășcat.

În acea vreme, unii tehnicieni ai Institutului nostru de cercetări — cu toate că „teoretic" erau lămuriți asupra faptului că nu trebuie să angajeze chiaburi, din lene și interes nu respectau această cerință. Chiaburii aveau locuință bună, țuică — iar adeverința lăsată de Institutul nostru o suceau cum voiau. În coclaurile munților, hîrtioara de miraș, pe care într-o stampilă palidă apărea cuvîntul București, căpăta aproape greutatea unei delegații pentru trebi obștești și-i ștergea posesorului jumătate din păcatele trecutului.

Dionisie Mășcat, mirașul, era chiabur. Vasile, frate-său (cel care ne strigase), doar mijlocaș înstărit, dar îi scăpărau palmele după avere. Aflînd că pe chiaburi îi dăm afară, Dionisie obișnuia să dispară la venirea noastră și să-l lase pe Vasile — diplomat dibaci — să potrivească lucrurile. De cum vedea skodița, își lua straița și se muta la vreun fin: cum plecam, cum venea acasă.

Ograda lui Vasile Mășcat era pe coastă. În cerdac, atîrnau scoarțe colorate, noi, și o femeie bătea pernele — desigur, pentru paturile noastre.

Cînd am intrat, Vasile a sărit de la masă, ajutîndu-ne să ne dezbrăcăm, apoi a strigat-o pe „babă" să aducă mîncare.

S-au înfățișat pe masă doi pui fripți și o farfurie cu mujdei de usturoi. Într-un butoiaș miniatură, de trei litri, era țuică. Și „baba" — care ne servea — și Mășcat ne priveau pe sub sprîncene, cu o șiretenie rece.

Eram hotărît să schimb mirașul în chiar ziua aceea și nu știam cu cine. Slugărnicia lui Vasile, sub care strălucea încrederea în propria lui îndemînare de a ne păcăli, părea că ne face să devenim caraghioși, pe toți trei. Știam că seara se va întoarce de la Buzău președintele comitetului executiv și voiam să vorbesc mai întîi cu el despre asta.

Avînd însă vreme destulă pînă la înserare, m-am dus spre țărm, unde știam că se află piua Mășcaților — trecută pe numele fratelui celui mare.

Pe drum, treceau cîteva femei, unele călare, bărbătește, altele stînd pe o parte a șeii. Purtau marame negre, de sub care ieșea tivul alb al unor basmale. Aveau șal pe umeri unele, cojocele altele, și ciorapi de lînă în ghete. Veneau din satele afundate în stejari, acolo unde n-ajunge linia îngustă a trenului forestier.

— Ați venit după mălai?

— Dînsele după mălai, eu după ziare — răspunse o femeie subțirică. N-au cum să vină ziarele și avem treizeci și cinci de abonați în sat, tovarășe. Eu sînt cu „fuzarea."

— Foarte bine. Să trăiești!

De emoție, n-am mai ridicat probleme de etimologie în legătură cu cuvîntul „fuzarea". M-am gîndit numaidecît însă la Mășcat, care se ascundea, spunîndu-i în gînd: „Ai să iei treize'și cinci de pumni în cap, neiculiță. O să te saturi de piuă și de moară".

Pînă seara nu mai era mult și nu mai voiam să mai dormim la Vasile. Socoteam că aveam să ne descurcăm repede la comitetul provizoriu, așa că am plecat pe urmele lui Vasile să-i spun cum să ne vedem a doua zi și l-am ajuns la cabina telefonică, în toiul unui scandal cumplit. Și, pentru că cititorul nu e dator să urmeze aceeași cale întortochiată spre a se lămuri, așa cum s-a întîmplat cu autorul acestor rînduri, iată o mică istorioară (nu e chiar istorioară, dar termenul e consacrat).

În urmă cu zece ani, Vasile luase de suflet o fetișcană a unei rubedenii sărace, care murise apoi pe front. Era o fată muncitoare și tăcută. Vasile o folosea ca slugă,

---

Din suita de istorisiri de călătorie „Nu departe de castelul prințesei"

tot promiţîndu-i o zestre bună, iar fata — Mărîuca — lupra cu îndîrjire, fără să arate că face asta pentru cele promise.

Crud şi ager, viclean şi încrezut, Vasile era sigur că Mărîuca începuse să-l îndrăgească pe el şi pe nevastă-sa, fiindcă mintea slabă a fetichii se încurca în vorba lui înflorată.

Ea locuia într-o odăiţă mică, unde ţăranii lăsau abaua adusă pentru piuă. Acolo, avea o laiţă, o mescioară şi cîteva cuie bătute în perete, în care-şi ţinea agăţate straiele.

Nu demult, într-o seară, venise cam încurcată la Vasile.

— Nene, am să-ţi spun ceva.

— Zi — răspunse Măşcat, cu gura plină de mîncare, rumen şi înveselit ca de obicei.

— Sînt în vorbă cu un băiat. Zestrea aia nu mi-i da-o?

Vasile a pălit de ciudă, dar a zîmbit.

— Stai puţin, fetico. Sînt cu gura plină. Asta nu e o socoteală care se face cu una, cu două.

După aceea, el şi femeia au chemat-o pe fată înăuntru.

Închipuiţi-vă odaia cu două paturi de oraş, cu un dulăpior plin, într-un colţ, cu o masă largă, cu perne multe şi ţoale. Pe un pat sta dînsa, mătuşa, legată bine la cap, cu buzele strînse. Pe alt pat nene-său, sorbind ţuică dintr-o cană de lut.

— Ei, ia spune, Mărîuco.

Măşcat a cîntărit fata cu chibzuială. Avea trupul mic, îndesat, sînii mari, împungînd cămaşa şi, deodată, a socotit: „Mă, că prost am fost că nu m-am dus o dată peste ea. Era bine şi-atuncea, era bine şi-acuma, că n-o mai lua nimeni".

— Păi, vă rugam să daţi zestrea aia cît o fi. Sînt în vorbă cu un băiat şi m-a cerut...

— Cine?

— Grigore...

— Care?

— Frînarul.

— Ihî. Uite, zestre-ţi dau, da' Grigore nu-mi place. Nu-i el urît, dar prea s-a băgat în politică. El umblă cu utemeul prin sat, să-şi facă socotelile pe spinarea oamenilor.

— Da' dumneata ziceai că-mi dai.

Mărîuca a ridicat privirea din pămînt, uitîndu-se limpede în ochii lui Măşcat. „Adică, vrei să ma judeci?" — a înţeles el.

— O să-ţi dau cînd ai să-ţi găseşti alt băiat. O să-ţi căutăm noi, că tu eşti prea tinerică, fato.

Mărîuca n-a spus nimic şi a ieşit. Mătuşa a început să blesteme.

— Trebuia s-o dai de pămînt.

— Nu te prosti, femeie. Eu n-am treabă cu miliţia şi cu ăştia de la partid. Ea tot a noastră rămîne.

Dar în aceeaşi seară, fata a dispărut. A fugit cu Grigore, fie o rudă a lui, la Pătîrlage, şi s-a cununat. S-a întors abia peste şase luni, telefonistă chiar la Varlaamu şi a cerut lui Măşcat bani, fiindcă îl slugărise atîta vreme. El n-a vrut să-i dea, căci avea acte că o luase de suflet şi, minoră fiind, o cerea înapoi. Ca să nu-şi aprindă paie-n cap, se ducea tot la cîte două-trei zile sa mai vorbească cu ea, ca un tată, s-o hotărască să vină înapoi, să stea cu Grigore în odăiţa din spatele casei.

La astfel de discuţie familiara picasem şi eu. Se auzea o voce aspră de fată răzbind din căscioara scundă, apoi glasul domol, reţinut, al lui Măşcat.

— Atuncea măcar să nu mai calci pe aci — spunea Mărîuca, în vreme ce mă plecam sub pragul de sus al uşii.

La intrarea mea, cearta s-a oprit. Înăuntru erau mai mulţi oameni, ţărani din partea locului, cu desagi vărgaţi, rezemaţi în ţapină, şi ascultau pe cei doi, zîmbind cu puţină uimire, ca la un fel de spectacol. Mărîuca m-a cercetat să înţeleagă cam ce fel de om oi fi, iar Măşcat mi-a zîmbit cu toată gura.

— Asta-i fata, don' inginer, care mi-a fugit!

Pînă atuncea nu-mi spusese nimic de ea. Aflasem totul de la oamenii din sat. Şi-acum voia să mă ia drept martor al lui, sau, în tot cazul, un soi de aliat într-ale moralei de familie.

— A fugit? Bine a făcut! — am spus. Eu însă aud că trebuie să-i dai şi nişte zestre.

Oamenii au izbucnit în rîs. Ani de zile, jupuiţi încetişor de chiaburul — luat drept mijlocaş înstărit — îi admirau încă şiretenia şi se alăturau la vorbele de duh. Ştiau toţi că degeaba a trecut Vasile mijlocaş, că el are tot atîta avere ca frate-său, numai că oi mai puţine, şi asta tot printr-un vicleşug. De cele spuse de mine rîdeau cum se rîde la o replică scenică, fără vreun fel de ură. Vasile a simţit asta şi înveselindu-se, mi-a spus:

— Dar dumneavoastră de-abia aţi ajuns aici, azi de dimineaţă, don' inginer. Cum aţi aflat tot?

— De la oameni ştiu. Vorba e, dacă ai să-i dai zestre sau nu.

— Asta e o socoteală a mea. Eu i-am făcut zestrea.

— Ba mai mult satul, cumetre Măşcat: satul mînă de la mînă, cu zeciuială la aba, cu uruială la mălai.

He! a tuşit scurt cineva între oameni. Şi toţi s-au foit deodată, ca şi cum ar fi vrut să se apropie, cu toate că n-aveau cum, decît dacă ar fi scos la repezeală unul din pereţi.

— D-voastră vă arde de glumă, don'inginer, şi cu am venit s-o învăţ de bine. Aici e sat, nu-i oraş. O fată trebuie să asculte de părinţi, alt fel ajunge la gura lumii. D-voastră le ştiţi pe ale d-voastră, noi pe ale noastre.

Ce cunoscute, ce lustruite erau aceste „înţelepciuni" provocatoare! Cine, care a fost în munca de agitaţie la ţară, n-a auzit „argumentele" acestea chiabureşti, care vor să înece tot satul într-o oală şi să-l înfăţişeze ca străin, duşmănos muncitorilor. În cazuri de astea, prelucrarea şi exemplele n-au nici haz, nici efect.

— D-voastră, sigur, că aveţi alte obiceiuri, dar dacă nu vrei să dai zestre fetei, dă-i dupa tocmeală, pentru zece ani de lucru.

— Cum o să ia copil bani de la tată?

— Ia staţi, staţi! — a mormăit o voce groasă din uşă şi un tînăr, cu cojocul tras peste salopetă, a intrat înăuntru, negru de păcura şi funingine.

— Ţi-am spus să nu mai calci pe-aici, mă „tată-socrule" — a spus el, strîmbîndu-se la ultimele cuvinte. — Ai luat-o pe fată să-ţi slugărească cu acte. Gata, ai acoperire, bani nu-i dai. Da' să nu mai vii pe aici. Auzi? Oameni buni, faceţi loc...

— Mi-o dă legea înapoi, măi Grigore.

— Prost mai eşti — a spus tînărul, cu o ură rece. — Prost eşti, cumetre! N-ai să înţorci tu legea muncitorilor să-ţi fie ţie bine, că atuncea se cheamă că ne legam singuri de gît piatra şi sărim în apă. Şi ieşi o dată! — a adăugat, vorbind apăsat.

Oamenii s-au dat deoparte. Mută, fără zîmbet, opinia aceasta publică de pădurari se arăta a fi de partea lui Grigore. Măşcat a zîmbit şi, cu cea mai neaşteptată candoare, mi-a spus:

— Ei, mergem, don'inginer?

— Nu, că cu n-am venit cu dumneata. Mai rămîn.

— Ai, ai, că şi cu hîrtiuţa dumneavoastră de la Bucureşti ne bate la cap hoţul ăsta — a spus frînarul după aceea.

— Dumneata cum faci serviciul? Cîte dou'ş' pe ore la rînd? — am întrebat.

— Da, aşa. Două'ş'pe cu două'ş' patru.

— Şi dumneata, la telefon?

— Eu stau mai toată vremea pe aici.

— V-ar veni greu să citiţi metrul ăla din apă?

— Mira?

— Da.

— Nu. Eu dau o fugă, rog pe cineva să stea cîteva minute la telefon, şi o citesc.

— Păi, iscăliţi atuncea contractul ăsta. Îl liberăm noi pe Măşcat de osteneală. Anunţăm şi comitetul provizoriu că dumneavoastră sînteţi acum angajaţii noştri.

Mărîuca s-a înroşit.

— Şi ce-o să spună Măşcaţii?

— Dracu' să-i ia.

— Dracu' să-i ia — a repetat, cu ochii strălucind de bucurie, Grigore. Să mă iertaţi dacă vă întreb: sînteţi membru de partid?

— Da.

— Şi eu sînt. Dacă vreţi să-mi spuneţi atuncea: o fată de şaptespe' ani poate să se căsătorească oricînd vrea, fără să-i întrebe pe părinţi?

Întrebarea era mult prea... juridică. Pus într-o dilemă de principiu, am mormăit, încurcat şi stîngaci:

— Uite, trebuie văzut cum scrie legea. Cînd te duci la raion, întreabă pe un avocat. Da'oricum căsătoria e facuta, s-a terminat.

În seara aceea, ne-am adus toate lucrurile în unica odăiţă a celor doi soţi Vişan. După ce am vorbit şi am mai vorbit noi, călătorii, am deschis cîte o carte, iar Grigore a început să scrie.

— Ce faci acolo? Socoteli?

— Nu, îi fac Mărîucăi plan de studiu.

— !?

— Îi fac plan de studiu, să înveţe Istoria Partidului. Eu am fost la şcoală, ea încă nu. Cum să înveţe în coclaurii ăştia?

Şi soţul a continuat să scrie, gîndindu-se îndelung. Din camera de alături, se auzea vocea Mărîucăi, chemînd la telefon.

Afara era noapte. O noapte neagra, într-un sat risipit sub coaste, în care asemenea a doua negre castele, se ridicau moara şi piua fraţilor Măşcat. Mi se parea că aud ciocanele piuei: brum, brum, brum, brum — căzînd nu în jghiabul cu pînzet, ci peste casele cele mai amărîte de sub coastă.

Dar iata că, la lumina lămpii de gaz, Grigore facea un plan de studiu pentru nevastă-sa. Cu cîţi ani sărise oare înainte în istorie acest locşor al văii Buzăului! Cîţi soţi „intelectuali" burghezi ar sta aplecaţi seara asupra mesei de lucru, pentru a-şi învăţa soţiile? Cîţi soţi burghezi ar fi în stare de asemenea curăţenie sufletească, cîţi, de asemenea gingăşie simplă?

Sufletul muncitoresc al combinatului forestier urcase de-a lungul vaii, o dată cu oamenii. Şi oamenii îi schimbau acum pe oameni, schimbau obiceiurile, schimbau valea.

După vreo oră, Grigore s-a ridicat, a trecut alături şi l-am auzit şoptind: „Treci de învaţă. Lasă, că stau eu aici. Hai, că pînă sîmbăta trebuie să termini, fato".

Mărîuca a intrat, şi el i-a luat locul la telefon. De seara aceasta mi-am amintit adeseori, trecînd pe la Varlaamu sau Brebu, pe la Gura Teghii sau Gura Milei, de cîte ori auzeam chemarea telefonistelor.

Fără cablele subţiri, aninate prin făget şi brădet, exploatarea padurii s-ar opri. Prin aceste fire, vin comenzile centrului, se cer vagoane, se cheamă oameni, se lasă liniile libere sau se închid. Fără reţeaua telefonică, exploatarea ar fi un orb, silit să sară peste gropi.

Şi, după cum nu-ţi poţi închipui aceste locuri fără hăulitul ţapinarilor, nu ţi-i poţi închipui lipsit de chemarea prelungă ce a moştenit ceva din melodiosul cod sonor al celor de mai sus: „Alouuu, Gura Teeghii? Alouuu, Varlaamuuu, Varlaamuuu, alouuu"...

Tot învîrtind manivela telefonului hîrîitor şi îmbătrînit ca o caterincă, Grigore îşi modula vocea groasă cu acele „uuu"-uri prelungi, sincopate la coadă. Mărîuca a întors o clipă privirea spre uşă şi mi s-a părut că şopteşte ceva de una singură.

Am tras cu urechea, dar n-am mai auzit nimic. Ea lăsase creionul jos, buzele i se întredeschiseră uşor şi se uita parcă prin perete la omul care, în camera de alături, tot spunea: alouuu, alouuu.

Socotindu-mă de prisos în această tînără căsnicie de învăţăcei, mi-am tras gulerul şubei peste ochi şi am adormit, legănat de sforăitul scăzut al lui nea Petrache.

Țesutul covoarelor nu este un lucru ușor. Dar cînd ai un bun sfătuitor treaba merge. În fotografie: tînăra Lucreția Boceanschi, din comuna Leșu, regiunea Cluj, învață să țese sub îndrumarea mătușei sale.

Fotografie de M. Mayer

Înainte vreme, la transportul buturilor erau înhămate vitele şi de multe ori chiar şi oamenii. Astăzi, însă, la centrul mecanizat Dornişoara, munca aceasta o fac puternicele tractoare sovietice KT-12.

Fotografie de I. Schinderman

FOILETON

Despre bolile DE COMPORTARE PROFESIONALĂ

L-am găsit pe doctorul Criticescu în camera sa de lucru. Pe biroul de nuc masiv, se aflau mormane de dosare şi fişe, cartoteci şi hîrtii cu însemnări.

Ca să-i cruţ timpul, am renunţat la introducere.

— Am aflat că faceţi cercetări în legătură cu bolile de comportare profesională. V-am ruga să ne relataţi unele dintre rezultatele cercetărilor dv.

Fără a se lăsa mult rugat, doctorul Criticescu deschise un caiet şi începu să citească:

Chiulocardita acută şi cronică

Chiulocardita este o boală ale cărei forme se mai menţin, din nenorocire, acolo unde bolnavii nu au fost încă dezintoxicaţi prin trezirea conştiinţei lor profesionale.

Crizele de *chiulocardită acută* apar la unii pacienţi încă de dimineaţă prin fenomene paralitice, fiind ţintuiţi în pat. Dacă bolnavul are suficientă voinţă, se deschleştează, îşi azvîrle plapuma şi se pregăteşte de plecare. Uneori îl vezi în apropierea locului său de muncă, nu numai în stare normală, cînd toate fenomenele paralitice au dispărut, ci, dimpotrivă, alergînd chiar, alergînd cu sufletul la gură să prindă condica.

Dacă pacientul nu are suficientă voinţă, cade imediat la idei. Apar fenomene nervoase de ipohondrie — îşi caută o boală — se convinge că-i bolnav.

Acestea sînt fenomene acute — adică periodice — care apar din cînd în cînd.

Chiulocardita cronică — adică permanentă — are cu totul alte forme.

Fenomenele paralitice nu apar dimineaţa. Dimpotrivă, bolnavii pleacă de acasă bine dispuşi — nu aleargă, nu fug, ajung la timp la întreprindere, pot fi chiar fruntaşi la pontaj.

Considerînd că şi-au îndeplinit principala lor sarcină zilnică — pontajul — cei atinşi de chiulocardită cronică, o dată intraţi în întreprindere pot cădea într-una din cele două forme ale bolii: forma activă sau forma pasivă.

Chiulocardita cronică activă prezintă fenomene ca: hipertrofia bunei dispoziţii (adică exces de veselie), locvoree (adică vorbă lungă), plimbaristică, fenomene de sufocaţie şi altele.

Excesul de veselie şi locvoreea se manifestă prin provocarea unor nesfîrşite discuţii care au ca principale subiecte: clima trecută, prezentă şi viitoare, completarea şi comentarea buletinelor şi rezultatelor „Pronosport", aspecte inedite din viaţa casnică şi intimă a bolnavului sau a altora, transmiterea ultimelor anecdote, moda zilei, ultimul film etc. Considerînd că sarcina lui în colectiv a fost îndeplinită, în organismul bolnavului apar fenomene de plimbaristică, simte nevoia să-şi continuie misiunea de propagator al bunei dispoziţii şi în alte colective.

Reîntors în biroul său, el simte o atracţie specială pentru telefon, fiind magnetizat. Pacientul comunică familiei că se află într-o perfectă stare de sănătate şi că atmosfera de la birou e minunată.

Buna creştere, care caracterizează pe bolnavul de chiulocardită cronică, îl obligă ca din cînd în cînd să se intereseze şi de starea sănătăţii rudelor şi prietenilor din oraş.

În întreprindere, bolnavul consideră că şi-a îndeplinit misiunea. Apar fenomenele de sufocaţie. Trebuie neapărat să iasă la aer. Îşi stabileşte ţinta, pleacă la vînătoare după un bilet de voie. Înainte de a ieşi, el dă o raită pe la prieteni, spre a achiziţiona diverse mari şi mici comisioane.

Chiulocardita cronică pasivă are cu totul alte manifestări. Bolnavul se caracterizează printr-o extraordinară încetineală în mişcări. O dată ce a reuşit să se instaleze în faţa mesei sale de lucru, bolnavului îi apar fenomene de tipicărie ca: suflatul în repetate rînduri al prafului de pe masă, studierea amănunţită a vîrfului fiecărui creion în parte, aranjarea şi rearanjarea hîrtiilor. Îndeplinind sarcinile legate de munca profesională, el trece la studierea amănunţită a buzunarelor, controlarea portofelului, netezirea şi aranjarea după serie a bancnotelor, aranjarea gulerului şi a cravatei, potrivirea cu pieptănaşul a firelor de păr recalcitrante etc.

Bolnavul manifestă o deosebită grijă pentru hrănirea organismului său. Pachetelul adus cu grijă de acasă este desfăcut la ora fixă. Degustarea alimentelor se desfăşoară după un ritual deosebit, deoarece bolnavul de chiulocardită cronică pasivă este foarte sensibil la indigestii. De aceea el îşi rumegă hrana cu multă încetineală.

Dacă este obligat să folosească bufetul, sînt pipăite pe rînd toate chiflele, pentru a fi găsite cele care întrunesc toate calităţile ce i se par strict necesare.

Tot în vederea unei bune digestii, el îşi acordă după mîncare un repaus odihnitor.

Dacă din întîmplare este şi fumător, îşi planifică orele de fumat pentru fiecare ţigară în parte. La ora respectivă trece la ritualul alegerii din pachet a celei mai bune ţigări, pe care o introduce cu graţie şi cu o neîntrecută măiestrie în ţigaret. Cu multă eleganţă pufăie şi urmăreşte cu privirea drumul fumului către tavan.

După un timp oarecare începe să prezinte simptome de orologiomanie, care se manifestă printr-un interes deosebit pentru viteza acelor ceasornicului din perete. Dacă are şi ceas propriu şi crede că timpul s-a scurs prea încet, îşi verifică ora exactă.

Am prezentat numai unele aspecte ale chiulocarditei acute şi ale chiulocarditei active şi pasive.

Din cercetările făcute rezultă că tratamentul care a dat cele mai bune rezultate este masajul. Bolnavul trebuie frecat cu ou şi cu oţet.

Birocratita cronică

Birocratita cronică este o boală internă. S-a observat că la unii bolnavi apar fenomene febrile, adică bolnavul este scuturat de friguri. El simte nevoie să se acopere. Pentru aceasta el foloseşte uneori 6 pînă la 8 plăpumi pentru diverse acoperiri. Aceste plăpumi poartă denumiri diferite, de la caz la caz, cum ar fi: viza, parafă, aprobare, supraviză, referat etc.

Bolnavul de birocratită cronică este de multe ori un stimulator al sportului şi în special al crosului. El pune oamenii pe drumuri, să alerge de la un etaj la altul, de la o instituţie la alta.

El poartă în permanenţă asupra sa un brici foarte bine ascuţit, pe care-l încearcă de cîteva ori pe zi, tăind firul în patru.

Medicamentaţia cea mai eficace este o soluţie concentrată alcătuită din sare caustică, acid critic şi spirit sarcastic, care ustură, arde, dar vindecă.

Soluţia nu este administrată bolnavului, ci aplicată la adresa lui în gazeta de perete, în coloanele presei sau chiar prin unde radiofonice.

Îngîmfarditâ purulentă

Îngîmfardita purulentă este o boală muşchiulară şi în acelaşi timp cerebrală.

Primul fenomen de manifestare a bolii este înţepenirea. Un individ atins de această boală este băţos. Boala se localizează de obicei la nas. În felul acesta, chiar dacă din născare nu are nasul cîrn, el are nasul în sus. Boala atacă şi vederea bolnavului, care nu-şi mai vede lungul nasului.

Fiind băţos şi închipuindu-şi că se află la înălţime, el nu vede pe cei din jurul său şi este foarte greu să se ajungă la el.

Pentru tratamentul acestei boli au fost încercate diferite metode.

Criticomicina, ultima mea descoperire, aplicată prin injecţii repetate, s-a dovedit a nu da întotdeauna, în cazurile de îngîmfarditâ purulentă, rezultate mulţumitoare. Organismul unor bolnavi este uneori refractar inoculărilor cu criticomicină, boala persistînd.

S-a constatat ca, în aceste cazuri ceea ce dăuneaza bolnavului este altitudinea. O dată coborît de la înălţimea care îi dauna, el devine vindecabil prin injecţii cu criticomicină.

Familiarita

Dacă bolile analizate mai sus ating cîteodată numai un singur individ, familiarita atacă întotdeauna două sau mai multe persoane.

Se crede că cei atinşi de familiarită au colice, dureri de stomac. Pentru a-şi potoli dureri - ei se bat reciproc pe burtă.

Cazurile studiate în aceasta direcţie au dovedit că există focare de microbi infiltraţi în ţara noastră, încă de pe vremea oligarhiei turceşti. Taifasul cafenelei este un aspect semnificativ.

Familiarita nu dă cazuri mortale la indivizi, dar dă în schimb foarte mulţi timpi morţi. De multe ori boala ia aspectul unor manii religioase, bolnavii simţind nevoia să-şi clădească diverse biserieute. Combaterea bolii cere măsuri de igienă radicala, adică izolarea pacienţilor, prin îndepărtarea unui contaminat de altul. Leacul este alifia numită „unguent spargeogascit" cuvînt care vine de la expresia bine cunoscută „spargeţi gasca"!

Ploconiromanie

Ploconiromania este o boala cerebro-vertebrală. Ea atacă întotdeauna şira spinării. Bolnavul în

cauza umbla indoit de şale. Unul din elementele exterioare care ajută la stabilirea unui diagnostic precis şi rapid al bolii este zîmbetul mieros al ploconiromanului.

Bolnavul are aptitudini sportive, este foarte „săritor", pentru a fi pe placul anumitor oameni.

Ploconiromanul are şi mania curăţeniei. El are întotdeauna asupra sa diverse ustensile ca, de exemplu, perii mari, perii mici, periuţe, măturici şi altele. Din cauza maniei sale, atunci cînd zăreşte în preajma sa o persoană sus-pusă, se caţără şi îşi pune în funcţie una din uneltele sale.

Ploconiromanul suferă şi de o boală a capului cu care face mişcări continue de aprobare şi de admiraţie în faţa oricărei vorbe a superiorului său. În contact însă cu inferiorii sau egalii lui în grad, bolnavul prezintă fenomenele „îngîmfarditei".

Aplicată în doză progresivă, criticomicina a dat rezultate foarte bune.

Aci doctorul Criticescu îşi întrerupse lectura şi-mi spuse:

Desigur că mai există o serie de alte asemenea maladii, cum ar fi de pildă, demagogomania cu complicaţiile ei lozincardice, şedintomania, delirium panicoruin, care se manifestă prin căderea în panica guraăscita, arivisto-carierita şi din păcate încă altele. Toate sînt însă vindecabile. Esenţialul este să pui un diagnostic just şi să prescrii remediul corespunzător

În clipa aceea simţii că doctorul mă priveşte cam ciudat, parcă profesional.

Îl întrebai:

- Aţi observat ceva la mine, tovarăşe profesor?

- Da. Mi se pare că şi dv., aveţi boală de comportare profesională.

-- Anume?

- Indiscreţiomania. E frecventa chiar şi la unii ziarişti. Vă voi face o fişa de pacient şi vă voi prescrie un remediu. Dar pînă una-alta v-aş ruga să nu povestiţi nimănui nimic din ceea ce v-am relatat, deoarece cercetările nu sînt încă încheiate.

- Fiţi fără grijă, nu voi povesti nimănui nimic

...După cum vedeţi, m-am ţinut de cuvînt.

Gh. FILIMON

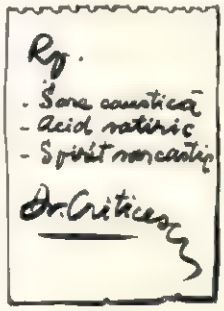

Aşa arată „locuinţele" fazanilor, în care aceştia sînt repartizaţi fie pe familii fie singuri.

LA O CRESCĂTORIE DE FAZANI

Trecînd peste podeţul de lemn al Teuzului, apoi pe drumul dintre lanurile aurii de grîu, am ajuns repede în marginea pădurii Adea. Drumul prin pădure mi-a părut foarte scurt În faţă zburau spre adîncul pădurii păsări cu penaj strălucitor, iar din cînd în cînd cîte o căprioară se pierdea în desişul copacilor.

În inima pădurii, într-un loc înconjurat de un brîu de salcîmi, se înalţă o vilă frumoasă, în jurul căreia se afla mai multe clădiri mici. Rostul lor este de a asigura cele mai bune condiţii de creştere a fazanilor. Astfel, în una din aceste clădiri e bucătăria unde se pregăteşte hrana păsărilor, care sînt foarte pretenţioase la mîncare. Dimineaţa, Ion Pîrvu, bucătarul crescătoriei, le pregăteşte o hrană gustoasă: mămăliga cu praf de carne şi sînge, ovăz încoltit şi floarea soarelui. Puii sînt şi mai pretenţioşi. În primele patru zile de la ieşirea lor din ou, ei se hrănesc numai cu larve de furnici, albuş de ou uscat şi griş. Din şapte în şapte zile puilor li se schimbă meniul.

E greu să spui care din cele aproape 1.000 păsări e mai frumoasă. Fazanii argintii şi aurii, găinuşele arămii sau fazanii pentru vînat, cu penele lor multicolore? Cele mai multe păreri arată că mai frumoşi sînt fazanii argintii. Natura a fost, într-adevăr, darnică cu ei. Pe spate au pene albe, cu desene gingaşe, gîtul de un roşu ţipător, un moţ negru, coada albă şi restul corpului acoperit cu pene negre, sclipitoare; ei reprezintă o adevărată podoabă a pădurii.

În dreapta cotetelor, au fost amenajate, în ultimii ani, clocitoarele. Din acestea ies anual cîte 7-8 sorii de pui

În anii democraţiei populare, crescătoria de fazani din pădurea Adea s-a dezvoltat mult. În fiecare an se lansează în păduri cîte 6.000 fazani, pentru a se îmbogăţi vînatul. Din această crescătorie se obţin pînă la 10.000 ouă pe an, din care o bună cantitate se trimite în alte părţi ale ţării Numai în primele 6 luni ale anului trecut, crescătoria a livrat 4.000 ouă unor crescătorii din Focşani şi Ploeşti.

Dacă în trecut în aceste locuri veneau la vînătoare şi distrugeau în mod sistematic vînatul doar regele şi curtenii săi, astăzi vînătoarea se face în mod raţional de către oamenii muncii. În iarna trecută s-a organizat aici o vînătoare la care au participat fruntaşi în întrecerea socialistă din diferite fabrici şi instituţii din ţara noastră.

I. BORŞAN
corespondent-Arad

Ora mesei... Ingrijitoarea Maria Toda dă puilor de fazani larve de furnici, strînse din pădure.

În numeroase oraşe şi sate din R. P. Chineză, continuă să aibă loc mari mitinguri prin care poporul chinez înfierează pe agresorii ciankaişti şi îşi manifestă hotărîrea fermă de a lupta cu şi mai multă tndrăjire pentru eliberarea Taivanului. În fotografie: un aspect de la unul din mitingurile populaţiei din regiunea Fuciou.

fotocronica FLACĂRII

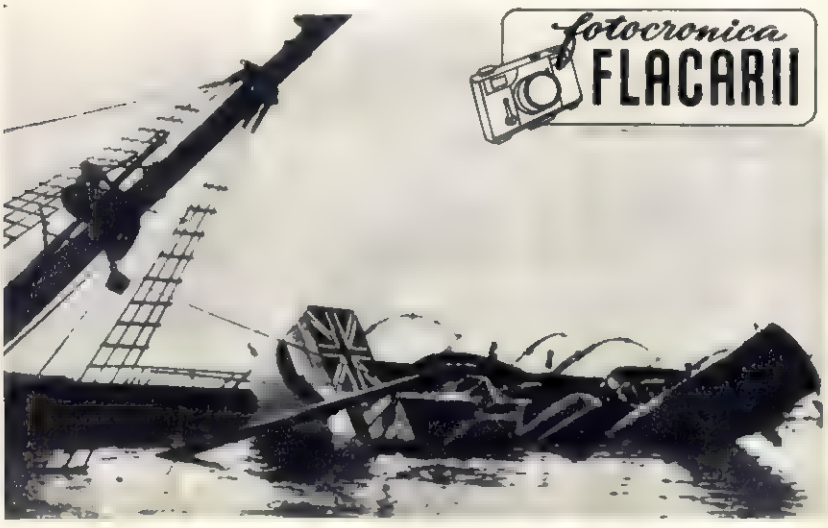

Iată încă o ispravă a piraţilor ciankaişti. Şi de astă dată, după cum se vede în fotografie, proiectilele lor au nimerit nu un vapor chinez, ci vasul comercial englez „Edenţale". Protectorii londonezi ai clicii de aventurieri din Taivan au avut prilejul să constate, o dată mai mult, că atît avioanele cît şi bombele care au scufundat, în apele chineze, un vapor sub pavilion britanic, sînt de proveniență americană...

Sub cele mai variate forme, poporul englez îşi exprimă dezacordul cu politica lui Churchill de remilitarizare a Germaniei occidentale. Pentru a protesta împotriva acestei politici trădătoare, numeroşi cetăţeni londonezi au trimis lui Winston Churchill această carte poştală de dimensiuni neobişnuite (90 x 70 cm), în care ei declară că, alături de întregul popor englez, sînt pentru pace şi colaborare internaţională, pentru tratative, împotriva războiului. Această acţiune a fost iniţiată de deputatul Arthur Lewis din West Ham North-London. Iată-l, în fotografie, ţinînd în mînă originala carte poştală adresată lui Churchill.

Colonialiştii englezi îşi intensifică teroarea în Kenia. După cum relatează însăşi presa britanică, în lagărele de concentrare din Kenia sînt deţinuţi în prezent 800 000 negri, iar din octombrie 1952 şi pînă astăzi au fost ucişi 8.600 de negri. În fotografie: o patrulă britanică a capturat un grup de tineri, a căror „vină" constă în faptul că vor să trăiască liberi.

Criza de locuinţe este atît de acută la Paris, încît în fiecare noapte staţiile metroului se transformă în adevărate dormitoare comune pentru cetăţenii lipsiţi de adăpost. Imaginea dezolantă redată de fotografia noastră contrastează în chip izbitor cu viaţa de lux şi desfrîu a marii burghezii franceze, înhămată la carul politicii americane.

Răspundem cititorilor

DESPRE OPERA LUI PETRU PONI

Cu prilejul împlinirii a 30 de ani de la moartea marelui savant romîn Petru Poni, tov. ing. Harangea Dumitru, de la Fabrica Chimică nr. 10, ne-a rugat să publicăm un articol în care să vorbim despre opera marelui om de știință.

„Flacăra" a solicitat tovarășului profesor universitar Eugen Angelescu, șeful catedrei de chimie organică de la Facultatea de Chimie a Universității „C.I. Parhon" din București, să răspundă la această cerere.

Petru Poni

Regimul nostru democrat-popular știe să prețuiască așa cum se cuvine opera acelor oameni de știință progresiști din trecut care, cu toate piedicile și cu toate greutățile întîmpinate, au luptat pentru punerea științei lor în slujba poporului și au putut realiza o școală în care s-au format cadrele de oameni de știință ce ajută azi la construirea socialismului în țara noastră.

Unul dintre cei mai mari oameni de știință progresiști din trecutul nostru a fost Petru Poni, profesor de chimie la Universitatea din Iași. Născut la 4 ianuarie 1841, în satul Secărești, comuna Băiceni, județul Iași, el urmează școala primară la Tîrgul Frumos și apoi, la Iași, Academia Mihăileană. După terminarea liceului, pleacă la Paris, unde urmează chimia la Sorbona, lucrînd în laboratoarele lui Sainte-Claire Deville, M. Berthelot, Wurtz etc. După obținerea licenței, se reîntoarce în țară și este numit profesor de fizică și chimie la Academia Mihăileană, iar mai apoi în 1878, devine profesor la Universitatea din Iași.

În 1891, catedra de chimie se scindează în catedra de chimie minerală și cea de chimie organică. Petru Poni rămîne titularul catedrei de chimie minerală, unde profesează pînă în 1911, cînd este pensionat. În urma anilor grei de după primul război mondial, P. Poni moare, la 2 aprilie 1925, în vîrstă de 84 de ani.

Meritul cel mai mare al profesorului Poni este că a organizat, la Universitatea din Iași, un laborator în care au început să se facă cercetări originale. Trebuie să se știe că lucrările lui sînt un model de precizie și de metodă. Lucrările asupra petrolului sînt cu adevărat clasice. Poni este cel dintîi cercetător care a reușit să izoleze, din petrolul nostru, hidrocarburi pure, pe care le-a identificat, și asupra cărora a făcut diverse reacții. Înafară de petrol, el a mai studiat sarea, multe minerale și ape minerale din țara noastră.

Un alt mare merit al lui Petru Poni este acela că a jucat un rol de frunte la crearea, în pofida tuturor greutăților existente, a mediului prielnic studiului chimiei la noi în țară. Ca profesor, Petru Poni a fost un model de conștiinciozitate și exactitate. A sprijinit mulți tineri studenți merituoși, acordîndu-le ajutoare și burse. Autor de cărți didactice, recomandate în mai toate liceele din Moldova, el a dezvoltat gustul multor tineri pentru chimie și a format numeroși elevi care au activat și activează fie în învățămînt, fie în industrie, mai ales în industria petroliferă.

Pentru a cinsti memoria acestui savant legat de popor, regimul nostru democrat-popular a dat unei mari fabrici de produse chimice — fabrica de îngrășăminte chimice din Valea Călugărească — numele lui Petru Poni.

TEATRELE DIN ȚARĂ ȘI REPERTORIUL ORIGINAL

Tov. Bradu Mircea, student la Institutul de literatură și critică literară „Mihail Eminescu", dorește să știe ce este nou în repertoriul teatrelor din provincie.

Multe dintre piesele originale cu temă actuală, care se reprezintă în această stagiune pe scenele teatrelor din țară, au primit prețuirea și respectul spectatorilor grație reprezentanților din Capitală. Pe cele care au cunoscut primire călduroasă din partea publicului și care, prin conținutul lor, slujesc cel mai mult cauza comună a poporului nostru, teatrele din țară le-au îmbrățișat cu căldură. Așa, de pildă, Teatrul de Stat din Orașul Stalin a montat „Schimbul de onoare" a lui Mihail Davidoglu, Teatrul Național din Craiova, Teatrul de Stat din Arad, ca și secțiile germană și maghiară ale Teatrului de Stat din Timișoara și Teatrul Maghiar de Stat din Sft. Gheorghe au în repertoriu piesa „Mielul turbat" a lui Aurel Baranga „Arcul de triumf", de același autor, se joacă la Teatrul Național din Cluj. Lucrarea dramatică a lui Horia Lovinescu „Lumina de la Ulmi" ocupă un loc de frunte în repertoriul teatrelor de stat din Baia Mare, Sibiu, Timișoara și al Teatrului Maghiar de Stat din Cluj. La Teatrul Național din Craiova va fi reprezentată piesa Mariei Banuș „Îndrăgostiții". „Drumul soarelui" de Virgil Stoenescu a fost reprezentată în această stagiune la teatrele de Stat din Bacău, Pitești, Ploești, Brăila. Ea va fi montată și la Teatrul de Stat din Constanța. De asemeni, în repertoriul Teatrului de Stat din Constanța figurează și piesa lui Nicolae Tăutu „Furtuni de primăvară". „Vara furtunoasă" a lui Valeriu Luca se joacă la Teatrul Național din Iași.

Scenă din „Mielul turbat" în interpretarea Teatrului de Stat din Arad.

O caracteristică importantă a actualei stagiuni la teatrele din țară o constituie străduința neobosită pentru promovarea pieselor noi, de actualitate, care nu au fost încă jucate. „Citadela sfărîmată", recenta piesă a lui Horia Lovinescu, care oglindește descompunerea unei familii burgheze, a fost inclusă în repertoriul Teatrului Național din Cluj și al Teatrului de Stat din Reșița. Momentul eliberării patriei noastre, contribuția comuniștilor în înfăptuirea acestui măreț eveniment, stă la baza noii lucrări a lui Mihail Davidoglu „Orașul în flăcări", a cărei reprezentare va avea loc la Teatrul Național din Iași și la teatrele din Brăila, Timișoara, Turda. Despre atenția care trebuie acordată de către părinți creșterii și educației tinerelor vlăstare, vorbește piesa Lucici Demetrius „Atențiune copii", pe care Teatrul de Stat din Arad și cel din Orașul Stalin au cuprins-o în repertoriul lor actual. Mircea Ștefănescu și-a extras tema noii sale piese „Patriotica romînă", dintr-una din perioadele cele mai negre ale trecutului țării noastre, perioada fascizării țării. Piesa va fi jucată la Teatrele de Stat din Petroșani și Bacău. Cu mult interes au primit teatrele noastre piesa lui Tiberiu Vornic „Negurî risipite", care are ca temă lupta țăranilor muncitori pentru transformarea socialistă a agriculturii. Atît Teatrul Secuiesc de Stat din Tg. Mureș cît și cel Maghiar din Oradea au înscris această lucrare în actualul lor repertoriu. Printre piesele noi, care ridică unele din problemele cele mai importante ale actualității noastre, se numără și „Calul troian" a lui Al. Șahighian, care se va juca la Teatrul de Stat din Reșița și care tratează problema vigilenței, satirizînd cu ascuțime figura unui șef de cadre, îngîmfat, gură-cască, carierist. „Avansarea șefului" de Eugen Naum demască de asemenea carierismul și lichelismul unor funcționari ce pot cădea lesne victime ale dușmanului. Piesa a fost inclusă în repertoriul Teatrului Național din Cluj și al teatrelor de stat din Sibiu și Turda.

Teatrele în limbile minorităților naționale din țara noastră și-au fixat în repertoriile lor și piese noi ale dramaturgilor aparținînd acestor minorități. Teatrul Secuiesc din Tg. Mureș, de pildă, și-a programat piesa istorică „Doamna noastră" de A. Horvath, cel maghiar din Sft. Gheorghe, piesa „Așa cresc oamenii" (Torent de primăvară) de Balla Karoly etc. Aspecte importante din lupta comuniștilor în ilegalitate aduce piesa lui Leontin Lupeș „Rupere de nori", din repertoriul Teatrului Evreesc de Stat din Iași. La Teatrul de Stat din Arad se va juca piesa Mioarei Cremene „Trestiile de aur", la Național din Cluj „Fata apelor" de Veronica Porumbacu, ș.a.m.d.

Toate cele de mai sus arată că, repertoriul teatrelor noastre, mai bogat și mai variat, răspunzînd mai direct decît în trecut la frămîntările și aspirațiile spectatorilor noștri, marchează în actuala stagiune, un pas însemnat înainte în privința promovării dramaturgiei originale.

CUM FUNCȚIONEAZĂ MOTOARELE CU REACȚIE

Tov. Dobrescu Gh., maistru mecanic la uzinele Mao Tze-dun din București, ne întreabă care este principiul pe care se bazează funcționarea motoarelor cu reacțiune.

La această întrebare răspunde tov. conf. univ. ing. Al. Stratilescu.

În ultimii ani atenția noastră a fost atrasă de apariția unor avioane ce au o viteză mult mai mare decît cea a aeroplanelor obișnuite și fac un zgomot diferit de al acestora. Interesul pentru aceste avioane a sporit cînd s-a aflat că ele nu sînt prevăzute cu motoare cu elici, ci sînt acționate de un nou sistem de propulsie, numit motor cu reacție. Cu această ocazie mulți dintre noi și-au pus întrebarea: cum pot motoarele cu reacție să asigure propulsia avioanelor, fără a folosi elici?

Pentru a răspunde la această întrebare este nimerit ca în prealabil să facem o mică incursiune în domeniul fizicii. În natură forțele apar totdeauna perechi: fiecărei forțe exercitate de un corp asupra unui alt corp îi corespunde o forță contrară, numită reacție, exercitată de cel de al doilea corp asupra primului. Pentru a ne da mai bine seama de aceasta, să luăm un exemplu. Iată, de pildă: dacă aruncăm cu putere o bilă grea de metal, ea se deplasează datorită forței exercitate de noi; în același timp însă și corpul nostru este împins înapoi, datorită forței de reacție pe care bila o exercită, la rîndul ei, asupra noastră. Același lucru se întîmplă dacă bila este aruncată de un tun, care, după cum se știe, se mișcă înapoi la fiecare tragere, datorită aceleiași forțe de reacție care, în cazul tunului, se numește forță de recul.

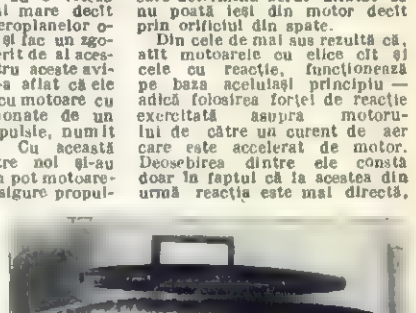

Fruicioasul rus, Konstantin Țiolkovski, a stabilit încă din anul 1903 legile matematice ale propulsiei prin reacție.

Trecînd acum la un avion obișnuit, observăm că, prin rotirea elicei, palele ei aruncă în spate un curent de aer, care poate fi bine observat, dacă stăm în spatele aparatului. Aerul împins de elice exercită la rîndul lui o împingere, adică o forță de reacție, asupra palelor elicii, producînd astfel forța de propulsie a avionului.

În cazul motorului cu reacție situația este asemănătoare; în adevăr, printr-un orificiu plasat în partea din față, acesta captează aer din atmosferă, care, în timp ce traversează motorul, este împins spre un al doilea orificiu, aflat în spate, pe unde iese cu o viteză mult mai mare decît cea avută la intrarea în motor. Prin aceasta, aerul, accelerat de către motor, exercită la rîndul lui o forță de reacție asupra pereților interiori ai motorului, realizînd în acest fel forța de propulsie. Accelerarea curentului de aer care străbate motorul se obține încălzind acest aer cu căldura produsă de arderea unui combustibil. Ca rezultat al încălzirii, aerul se dilată, mărindu-și volumul; datorită acestui fapt, viteza lui la ieșirea din motor este mult mai mare decît la intrare, unde aerul, fiind rece, are un volum mult mai redus.

Pentru a împiedica aerul dilatat să iasă și prin orificiul din fața motorului — în care caz nu s-ar mai realiza accelerarea dorită a curentului de aer — motoarele cu reacție sînt prevăzute cu niște dispozitive, ce creează, în partea din față a motorului, o presiune sporită, care determină aerul dilatat să nu poată ieși din motor decît prin orificiul din spate.

Din cele de mai sus rezultă că, atît motoarele cu elice cît și cele cu reacție, funcționează pe baza aceluiași principiu — adică folosirea forței de reacție exercitată asupra motorului de către un curent de aer care este accelerat de motor. Deosebirea dintre ele constă doar în faptul că la acestea din urmă reacția este mai directă, ea avînd loc între aer și motorul propriu-zis, fără folosirea unui organ intermediar, cum este elicea; astfel se explică și denumirea — de motoare cu reacție directă sau, prescurtat, motoare cu reacție — dată acestei categorii de motoare.

Față de motoarele de aviație cu reacție prezintă — înafară de dezavantajele unui consum de combustibil mai ridicat — însemnate avantaje. Principalul lor avantaj constă în aceea că forța de propulsie pe care o dezvoltă rămîne aproape neschimbată cînd crește viteza de zbor, pe cînd forța de propulsie a motoarelor cu elice scade pe măsură ce crește viteza de zbor, în așa fel încît cînd aceasta se apropie de 800 km oră, scăderea propulsiei devine atît de jenantă încît face imposibilă depășirea acestei viteze. Folosirea pentru vitezele de zbor mari a motoarelor cu reacție este, deci, întru totul indicată, mai ales că, în afară de menținerea neschimbată a forței de propulsie, ele mai prezintă și avantajul de a avea dimensiuni mult mai mici și de a fi mult mai ușoare decît motoarele clasice.

În adevăr, realizarea motoarelor cu reacție a permis ca viteza maximă a avioanelor să fie mult sporită, astfel că azi depășirea unei viteze de 1100 km/oră a devenit ceva obișnuit la avioanele rapide, iar pentru un viitor apropiat se întrevăd viteze de peste 2500 km/oră. Pentru viteze de zbor mai mici, sub 600 km/oră, utilizarea motoarelor cu reacție nu este însă recomandabilă, deoarece consumul lor de combustibil este, pentru aceeași forță de propulsie, mult mai ridicat decît al motoarelor cu elice.

CE SE ASCUNDE SUB FIRMA „UNIUNII VESTEUROPENE"

Tovarășul Dănilă Victor, de la fabrica de biciclete „București", cere să publicăm un scurt articol în care să se arate ce este și ce scopuri urmărește așa-numita „Uniune vesteuropeană".

După prăbușirea proiectului „comunității defensive europene" (c.d.e.), cercurile agresive din occident au căutat o altă formulă, menită să îmbrace același conținut ca și al „c.d.e.", și anume: reînvierea militarismului german în Germania occidentală și includerea acesteia în grupările agresive din apus.

În acest scop, acordurile semnate la Paris la 23 octombrie 1954 prevăd crearea unei așa-numite „uniuni vesteuropene", care urmează să devină coloana de șoc a blocului agresiv al Atlanticului de nord. La această grupare militaristă a țărilor vesteuropene, înghebată de militariștii americani, înafară de Franța, Anglia, Italia, Belgia, Olanda, Luxemburg, participă și Germania occidentală. Scopul real al acestei grupări este acela de a pune la cale o agresiune împotriva Uniunii Sovietice și a celorlalte țări ale lagărului socialist.

Dacă vom compara acordurile de la Paris cu defuncta „comunitate defensivă europeană", vom vedea că deosebirea dintre ele este aproape inexistentă. După cum se știe, „c.d.e."-ul prevedea includerea armatei vestgermane în așa-numita „armată europeană"; potrivit acordurilor de la Paris, se proiectează includerea Wehrmachtului refăcut în „armata vesteuropeană".

Potrivit acordurilor de la Paris, în „uniunea vesteuropeană" rolul conducător îl va juca Germania occidentală. Iar conform art. 4 din protocolul I al acordurilor, consiliul „uniunii vesteuropene" va putea rezolva prin majoritatea simplă de voturi problemele privind controlul asupra armamentelor. Astfel, dacă Germania occidentală va dori ca în loc de cele 12 divizii prevăzute prin acordurile de la Paris să creeze 60 de divizii, este de ajuns ca să fie sprijinită, de pildă, de guvernele celor trei țări din Benelux (Belgia, Olanda, Luxemburg) pentru ca un eventual protest al Franței împotriva acestei măsuri să fie imediat respins.

Protocolul nr. 4 al acordurilor de la Paris prevede crearea unui

— de o parte ați renunțat la ea...

— dar pe de altă parte ea trebuie să fie convinsă pe deplin.

Desen de Boris EFIMOV

așa-zis „organ al uniunii vesteuropene pentru controlul asupra înarmărilor". Dar existența acestui organ urmărește în realitate un singur scop: să arunce praf în ochii poporelor. Într-adevăr, acordurile de la Paris nu prevăd nici un fel de sancțiune împotriva acelor țări — și aici este vorba în primul rînd de Germania occidentală — care ar depăși proporțiile de fabricare a armamentului. Dimpotrivă, după cum a mărturisit însuși ziarul american „New York Times", acest „control" asupra înarmărilor nu poate împiedica remilitarizarea Germaniei occidentale și probabil nu va împiedica reînvierea statului major german cu toate pericolele, ce decurg de aici.

Crearea „uniunii vesteuropene" și includerea în aceasta a Germaniei occidentale, urmăresc să lege de mîini și de picioare întregul popor german și să-l subordoneze puterii monopoliștilor vestgermani. Prin aceasta, guvernele S.U.A., Marii Britanii și Franței vor să rădărnicească unificarea Germaniei într-un stat unit, pașnic și democratic și să deschidă calea spre transformarea Germaniei occidentale într-un focar de revanșă și agresiune în Europa.

În același timp, ca și în cazul „c.d.e.", membrii „uniunii vesteuropene" își pun forțele lor armate *nemijlocit* în subordinea comandamentului forțelor armate ale N.A.T.O. din Europa, deci implicit la dispoziția generalului american care comandă forțele armate ale blocului atlantic. Mai poate fi vorba în acest caz de menținerea suveranității țărilor care fac parte din N.A.T.O.? Hotărît, nu!

Caracterul agresiv și adevăratele țeluri ale așa-zisei „uniuni vesteuropene" explică împotrivirea pe care o întîmpină acordurile de la Paris în țările din Europa occidentală.

În aceste zile, toate popoarele Europei occidentale își intensifică lupta lor, dîndu-și seama că renunțarea la aceste acorduri și realizarea unei înțelegeri între marile puteri ar contribui la destinderea încordării internaționale și la restabilirea unității Germaniei pe baze pașnice și democratice.

DESPRE SIMFONIE

Tovarășele Teodorescu Crina și Runcan Simona, eleve ale școlii nr. 17 din București, vor să afle ce se înțelege prin simfonie.

Simfonismul este acel principiu de creație care urmărește dezvăluirea unei idei, a unui conținut de viață, prin intermediul unui sistem complex de imagini muzicale care se înfruntă, se ciocnesc, alternează, se dezvoltă, între ele putînd exista un raport de conflict, contrast sau de strînsă înrudire. Baza acestor imagini muzicale o constituie *temele* muzicale, care sînt supuse unor serii întregi de transformări, cunoscute sub denumirea de dezvoltare simfonică.

Aceste procedee dau posibilitatea exprimării unui conținut de o deosebită complexitate și forță dramatică: lupta forțelor antagonice ale vieții, lumea trăirilor sufletești ale oamenilor și a marilor aspirații sociale, momentele de odihnă, de joc, de meditație, tablouri de natură, imaginea marilor sărbători sau a mișcări populare etc.

Simfonismul, ca principiu de creație, nu se referă în mod neapărat la muzica scrisă pentru orchestra simfonică; numeroase lucrări de muzică de cameră sînt compuse pe baza principiului simfonic, după cum, adesea, lucrări concepute pentru orchestră, n-au nimic comun cu gîndirea simfonică propriu-zisă.

Simfonismul s-a afirmat ca tip specific de gîndire muzicală începînd cu ultimele decenii ale secolului al XVIII-lea. „Simfonismul — spunea marele muzicolog sovietic B. Asafiev — reprezintă o măreață revoluție în conștiința și tehnica compozitorilor; începe acum epoca asimilării independente de către muzică a marilor idei și gîndiri ale omenirii. Simfonia, ca gen muzical, este numai o consecință a acestui fenomen".

În cazul simfoniei, modul simfonic de construire a imaginilor muzicale are în vedere posibilitățile de expresie ale orchestrei simfonice. Trăsăturile caracteristice acestui gen — începînd să se contureze încă în secolul al XVIII-lea în muzica lui Haydn și Mozart — se cristalizează și se maturizează în simfoniile marelui Beethoven. Structura muzicală clasică a simfoniei se bazează pe succesiunea citorva părți, fiecăreia dintre acestea fiindu-i proprie o anumită sferă de imagini. Majoritatea simfoniilor clasice sau contemporane sînt alcătuite, de obicei, din patru părți, care se înlănțuie în modul următor: prima parte (allegro), are o mișcare repede, cu caracter dramatic, precedată fiind uneori de o introducere lentă; partea a doua se caracterizează prin mișcarea lentă (andante, adagio), prin lirism și cantabilitate; partea a treia este dominată de cele mai multe ori de ritmul preguant și sprinten de dans sau joc plin de însuflețire (menuet, vals, scherzo); partea a patra apare ca o concluzie a ciclului simfonic, și a fost adesea concepută de compozitori ca un triumf al luptei, ca o sărbătoare a poporului. Aceasta nu este, firește, decît o schemă foarte generală, de la care compozitorii s-au abătut de nenumărate ori, în funcție de conținutul, ideea pe care urmăreau s-o exprime prin muzica lor. La Cesar Franck, de pildă, simfonia are trei părți, în timp ce Berlioz mărește numărul acestora la cinci. Partea a doua din Simfonia a IX-a de Beethoven este un scherzo impetuos, iar finalul simfoniei „Patetica" de Ceaikovski are un caracter profund tragic.

Cîteva cuvinte, despre cei mai de seamă reprezentanți ai simfoniei. Tradițiile simfoniei lui Beethoven — care se făcuse ecoul generoaselor idei de eliberare și înfrățire a poporelor, de la începutul secolului al XIX-lea — au fost continuate de Schubert, Schumann, Brahms, Mahler, care au lărgit sfera stărilor sufletești cuprinse în operele aparținînd acestui gen. Prin muzica lui Berlioz („Simfonia fantastică"), simfonia s-a dezvoltat pe linia programatismului, deja existent embrionar în muzica lui Beethoven. Compozitorul francez C. Franck a dezvoltat o altă linie, izvorînd din simfoniile beethoveniene — legătura tematică dintre cele patru părți ale simfoniei — dînd un strălucit model de simfonie așa-zisă ciclică.

În muzică rusă s-au manifestat două linii esențiale de dezvoltare ale simfoniei: simfonia eroico-epică, — reprezentată de compozitori ca Borodin și Glazunov, — și simfonia lirico-dramatică, al cărei strălucit prototip îl constituie lucrările lui Ceaikovski. Tradițiile muzicii clasice ruse sînt azi continuate de compozitorii sovietici, printre care Prokofiev, Miaskovski, Șostakovici, Haciaturian sînt proeminenți maeștri ai simfoniei.

Simfonia românească se afirmă ca un gen în necontenit progres. Prin lucrările lor, compozitori ca I. Dumitrescu, A. Mendelsohn, M. Andrieu, S. Toduță, N. Buiciiu, S. Natra dovedesc, cu măiestrie mereu crescîndă, posibilitatea de dezvoltare simfonică a celulei melodice de esență populară, pe baza unui conținut legat de viața și năzuințele poporului nostru.

Filarmonica de Stat din București, dirijată de maestrul George Georgescu.

ȘERPII CEI MAI MARI

Care sînt cei mai mari șerpi din lume, ne întreabă tovarășii Petrescu Gh. și Petrenco Andrian, din București.

În folclorul nostru există numeroase basme cu zmei, create în îndepărtate vremuri de fantezia populară. Aceste ciudate animale sînt prezentate în chip de șerpi uriași, cu aripi și cu mai multe capete pe care le taie pe rînd Făt-Frumos cu paloșul său grozav. De asemenea există legende cu balauri uriași, dintre care unul a fost ucis cu o sabie nemaipomenită, de Iovan Iorgovan. Zice legenda că, zvîrcolindu-se de durerea rănii, balaurul acesta ar fi săpat Valea Cernei, la Corcoaia, unde sînt niște chei foarte frumoase, tăiate de rîu în piatră de var. Că apoi, așa clopîrtit cum era, tîrîndu-se cu greu pînă la peștera Golubaț, și-a dat acolo ultima suflare, iar din stîrvul lui putrezit, au ieșit veninoasele muște columbace. Bineînțeles că știința nu confirmă nimic din asemenea legende.

Pe suprafața pămîntului trăiesc peste o mie de specii de șerpi; cei mai numeroși, și în același timp cei mai mari, trăiesc în țările calde, la ecuator și tropice.

Șerpii cei mai mari care există astăzi în lume sînt pitonii și boa. Lungimea lor maximă nu trece niciodată de 10 m. Pitonul trăiește în partea de sud-est a Asiei, în India, Indochina, arhipelagul Malaez — precum și în Africa. Diferitele sale specii au lungimi cuprinse între 5 pînă la 10 metri. Șarpele boa și boa de baltă sau anaconda, trăiesc în America de Sud. Diferitele specii de boa au lungimi cuprinse între 3 și 10 metri, iar cele de anaconda între 6 și 10 m. Se înțelege că grosimea acestor șerpi este proporțională cu lungimea lor, iar mijlocul le este întotdeauna mai gros, mai ales după ce înghit cîte o căprioară, un păun sau alte vietăți.

Cît privește șerpii din țara noastră, cei mai mari sînt: șarpele de pădure sau al lui Esculap, lung de 1,60 m și cel dungat, ce poate atinge lungimi pînă la 2 m. Acesta din urmă trăiește în poieni de păduri, în tufișuri scunde de unde-și pîndește prada — șoareci, șobolani, cîrtițe, șopîrle și păsărele diferite. Cînd este deranjat părăsește tufișul și-și caută adăpost, ondulîndu-și în așa fel corpul în mișcare, de parc-ar pluti deasupra ierbii. Iritat, el mușcă puternic, însă mușcătura lui nu este veninoasă, cu toate că poate fi destul de dureroasă.

Piton înghițind o pasăre.

O CURIOZITATE FILATELICA: STAMPILA MUTA

Pionierii Rabinovici Ienică și Grigorescu Aurel, din Capitală, doresc să cunoască ce este „stampila muta".

Răspundem acestei cereri, publicînd materialul de față.

Colecționarea plicurilor cu stampile oficiale este relativ puțin răspîndită la noi, în raport cu alte state, unde există zeci de mii de asemenea colecționari. Cele mai apreciate colecții sînt cele cu stampilele din Austria veche.

Cele mai rare și mai căutate asemenea piese sînt stampilele denumite mute, adică acelea care nu au nici dată și nici text.

Aceste stampile cu diferite forme geometrice au fost întrebuințate mai ales între anii 1840-1880. Ele sînt interesante nu numai prin forma lor, ci și datorită scopului pentru care au fost întrebuințate. Există o întreagă literatură ce se ocupă de aceste stampile întrebuințate în așa numita epocă prefilatelică și clasică a filateliei.

Dintre aceste stampile cele mai cunoscute sînt cele denumite „crucile de Malta".

Găsim interesant să reproducem cîteva din aceste stampile, arătînd și scopul pentru care au fost întrebuințate.

1. Stampila (tuș roșu) întrebuințată pentru trimiteri al căror „porto" a fost achitat în bani la șeful oficiului poștal.

2. Stampila (tuș roșu) pentru trimiterile ce nu au fost expediate regulat în ziua predării, din cauza unei greșite cartări.

3. Stampila (tuș albastru) pentru corespondența care din cauza adresei incomplete nu a putut fi expediată în ziua prezentării.

4. Stampila (tuș roșu) pentru scrisori ce au fost depuse după închiderea sacilor de poștă.

5. Stampila (tuș violet) întrebuințată la trimiterile externe, care au pierdut legătura poștală.

6-7. Stampile întrebuințate pentru trimiteri insuficient francate.

8. Stampilă întrebuințată pînă acum cîțiva ani la cîteva oficii poștale din Scoția.

9. Stampilă întrebuințată în această formă numai în districtul poștal apusean al Londrei, pentru trimiterile insuficient francate.

Hai să învățăm ci

Primele biciclete au apărut la noi abia pe la sfîrșitul secolului trecut. Ca sport, ciclismul s-a dezvoltat mult mai tîrziu. Cîteva concursuri ușoare la „șosea" și atîta tot.

Această slabă dezvoltare își găsea explicația în faptul că ciclismul e un sport care necesită echipament ce nu stătea la îndemîna oricui. În condițiile statului burghez, el nu putea fi practicat decît de o mînă de privilegiați.

Astăzi, ciclismul a devenit la noi un sport de masă. Pretutindeni, în toate colțurile țării, tineretul are posibilitatea să practice acest frumos sport, prin secțiile de ciclism ale asociațiilor și colectivelor sportive. La dispoziția acelora care l-au îndrăgit stau biciclete moderne de curse, echipament și antrenori. Pentru elementele talentate, Comitetul pentru Cultură Fizică și Sport de pe lîngă Consiliul de Miniștri inițiază, în fiecare vară, tabere și cantonamente în București și în alte centre importante din țară. Din aceste tabere, puse sub îndrumarea celor mai buni antrenori, s-au ridicat elemente tinere, fruntași ai ciclismului, ca Dumitrescu, Moiceanu, Zanone, Milea etc.

★

— Vin! Vin cicliștii! Uite-l pe Șandru! Ba nu, e Sebe! Șandru e al doilea, în tricoul roșu...

În pluton strîns, cicliștii urcă ultima serpentină înainte de a ajunge la Breaza,

Cînd condițiile atmosferice nu sînt favorabile, ciclistul se poate antrena în sală. Rola este o „șosea artificială" pe care ciclistul „înghite" kilometri. Și, cu toate că e lipsit de peisajul natural al șoselelor, antrenamentul acesta îl mulțumește deocamdată. ←

Tot mai multe tinere se înscriu în colectivele sportive pentru a practica ciclismul. Cornelia Vissarion din colectivul Progresul C. P. C. S., în timpul unui antrenament. →

Pregătirea fizică generală stă la baza ridicării elementelor tinere în sport. Fotografia de mai jos a fost făcută la secția de ciclism a asociației „Dinamo"-București, în timpul unui antrenament de sală. ↓

clișeul!

Nici forța mîinilor nu trebuie neglijată. Pentru aceasta exercițiile de haltere sînt cele mai indicate. Ciclistul Constantin Dumitrescu ridică cu ușurință halterа de 60 kg.

Bicicleta e tovarășul credincios al ciclistului. Trebuie s-o cunoști și s-o îngrijești pentru ca ea să te servească bine. N. Maxim studiază împreună cu ceilalți membri ai lotului național pinioanele complicate ale bicicletei de curse.

Pentru ca șaua să nu-l jeneze în timpul alergării ciclistul trebuie să atingă cu talpa piciorului întins pedala lăsată în jos.

Fotografii de A. MIHAILOPOL

însoțiți de strigătele vesele ale copiilor și de încurajările zgomotoase ale celor vîrstnici.

Hărțuielile nu contenesc. Din cînd în cînd, o încercare de evadare stîrnește animație în mulțimea de spectatori ieșită pe marginea șoselei, în întîmpinarea cicliștilor:

— Hai Sebe! Nu te lăsa, băiete! Trage acuma tare!

Dar încurajările și strigătele se curmă într-un regret general:

— L-au prins!

Fugarul, încadrat de restul plutonului, se resemnează pentru moment, pedalînd în ritmul general, avînd aspectul liniștit, și totuși mocnitor, al mării care se odihnește după zbuciumul furios al valurilor.

Deodată, din pluton a țîșnit Moiceanu. Ca risipit de o furtună năprasnică, restul plutonului s-a înșirat de-a lungul șoselei în urmărirea îndrăznețului fugar. Cu mîinile încleștate pe ghidon, cu privirea fixă, în care se citește hotărîrea neclintită de a învinge, Moiceanu pedalează din răsputeri, în ritmul unei moriște îndrăcite. Treptat, distanța dintre el și urmăritori crește.

Evadarea a reușit...

Pe dinaintea ochilor îți trec, în goana bicicletelor, tricouri roșii, verzi, albe, albastre. O clipă ai în fața ochilor viziunea unui curcubeu mișcător. Dar totul dispare după o cotitură a drumului și privindu-i așa cum se duc, pedalînd regulat, avîntul tineresc te-ndeamnă să-ți spui în șoaptă, numai pentru tine:

— Anul ăsta nu mă mai las! M-apuc de ciclism..

Val CONEA

JOCURI DISTRACTIVE

AGRICULTURA

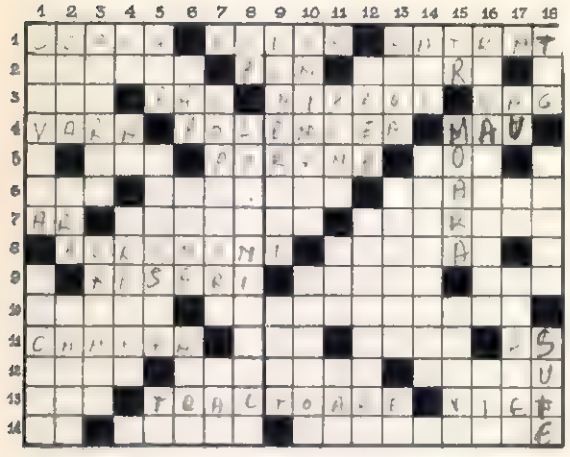

Acest joc nu face parte din concurs

ORIZONTAL: 1) Unealtă. Începă de toamnă — Forma în care se dispun cuiburile de porumb pentru a da o recoltă sporită la hectar. 2) Grîu de primăvară, întrebuințat mai mult la fabricarea pastelor făinoase. — Teren favorabil culturii cerealelor — Calificarea și sporirea numărului lor în agricultură este una din sarcinile importante trasate de partid prin proiectul de Directive al Congresului al II-lea. 3) Lac în Irlanda — Dumnealui are un mers aparte! — Rîu în U.R.S.S. — Unitate socialistă în agricultura 4) Timp prielnic cosirii cerealelor. A fecunda plantele — S.M.T. (anagr.). 5) Volum — Planta cerealiera cultivată în regiuni de munte — Ei, bine! (trans.). 6) Diminutiv masculin — Mijloc folosit în agricultura pentru udarea ogoarelor — Operație prevăzută în normele de întreținere a culturilor de bumbac. 7) Fac o muncă de primăvară — Ogoare răscolite de pluguri — Sistem de lucrare a pămîntului pentru obținerea unei fertilități maxime. 8) Inginerii ogoarelor — Una din cele mai importante bogății ale patriei noastre (pl.). 9) A încolți — Ni le furnizează cultivatorii de legume — Insecte coleoptere. 10) A accelera — Importante lucrări agricole de primăvară. 11) Plantă industrială — Comună în regiunea Baia Mare — Gaz — Două litere din pînză... 12) Lac în U.R.S.S. — Gospodarul bun o curăță primăvara de uscături... — iar toamna culege strădania muncii sale. 13) Un fel de bot bont! — Unealtă agricolă (pl.) — Se leagănă în soare plin de rod. 14) Bine cunoscut animal rebusist — Gustul parfumat al fructelor (pl.) — Luptăm contra ei dînd pămîntului îngrășăminte chimice.

VERTICAL: 1) Și-a luat-o tărănimea muncitoare în lupta pentru mărirea producției de grîu la hectar — Referitor la munca cîmpului (fem.). 2) A construi (fig.) — Răstoarna brazda — Pas la intervale mari, așa cum e porumbul semănat în cuiburile dispuse în pătrat. 3) Folosesc la lucrarea pămîntului — Ogor afînat. 4) Notă muzicală — ... și încă una — Pămînt bun pentru agricultură. 5) Termen de comparație pentru holdele coapte — Am simțit parfumul florilor — Pere... 6) Este nelipsit din turmele care urcă primăvara la munte. Leziune — Prefix în temă. 7) Recoltează ierburile (pl.) — O definiție poetică ce stă într-un pom. 8) Locul sigiliului — Plante alimentare. 9) Mijloc de a reda agriculturii terenurile arabile inundate (pl.) — A planta. 10) Lucrări care au menirea de a reda agriculturii terenurile mlăștinoase — Unealta folosită într-o operație pe care tehnica agricolă modernă o consideră drept o practică profund dăunătoare culturilor. 11) Logodnic — Încărcat cu fructe — Udă ogoarele. 12) A instala — Localitate lîngă Sibiu. 13) Fructul ce cade... copt din pom — Cade la vînturatul grîului (pl.) — Idem. 14) Adu (pop.) — Bate nituri. 15) Traian — Transformă grîul în făină — Fără gust (fig.) 16) Un soi de lasămă să te las — Este foarte necesară pentru buna dezvoltare a culturilor. 17) Manuscript — Cămăși țărănești — Cugetat. 18) Pe deplin — Pămînt întins, propice agriculturii — „Pui un un bob să iasă..."

Poșta concursului de jocuri

Reamintim participanților la concursul nostru de jocuri distractive că ultimul termen în care ne pot expedia dezlegările este 15 aprilie 1955. Nici o dezlegare trimisă după această dată nu va fi luată în considerație. Sînt socotite ca sosite în termen toate dezlegările depuse la oficiile poștale pînă în ziua de 15 aprilie inclusiv.

Atragem atenția participanților la concurs că răspunsurile de mai jos sînt valabile pentru întrebările puse de numeroși alți cititori, înafara celor al căror nume îl indicăm. Ca atare, rugăm pe toți dezlegătorii să rețină cu atenție toate lămuririle pe care le dăm în numărul de față, precum și cele date în numerele precedente.

În această ordine de idei, reamintim că în numerele de pînă acum ale revistei, am publicat următoarele materiale menite a ajuta pe participanții la concurs precum și rectificări la unele greșeli:

1) În nr. 2 (15 ianuarie) — o precizare cu privire la jocul „Carte de vizită" (din seria I)

2) În nr. 3 (1 februarie) — materialul „Cum se dezleagă jocurile distractive" și condițiile de participare la concursul nostru de jocuri.

3) În nr. 4 (15 februarie) — mai multe lămuriri privitoare la felul în care trebuie să fie trimise dezlegările, precum și precizări cu privire la dezlegarea jocurilor „Problemă feroviară" și „Carte de vizită" (din seria I);

4) În nr. 5 (1 martie) — o precizare privitoare la jocul „Romb geografic" (din seria a II-a), precum și punctajul jocului „Tot mai multe bunuri pentru oamenii muncii" (din seria a IV-a);

5) În nr. 6 (15 martie) — precizări privitoare la jocurile: „Reconstituire" (din seria a II-a); „Jocul cheilor" (din seria a V-a) și „Incursiune silabică în geografie" (din seria a V-a); de asemenea am dat și lămuriri privitoare la caricaturile „Istoria unei confecții" și „Instantanee din S.U.A.", care nu au nimic comun cu concursul.

★

Tovarășii care se adresează revistei, cerînd să li se răspundă la diferite probleme, sînt rugați să indice adresa — ce localitatea, strada și numărul.

Păcală Dumitru — Făgăraș și Petrescanu C. — Urleasca-Brăila. La un monoverb, desenul dat trebuie să fie astfel interpretat încît să dea un cuvînt format din atîtea părți și atîtea litere, cîte indică cheia.

La rebus, cheia nu e obligatorie. Dacă se dă, însă, pentru ușurarea dezlegării — fiecare cifră indică numărul de litere al cuvîntului respectiv. Semnul dintre cifre, fie cu — = :, nu face altceva decît să le despartă, fără a avea vreo altă semnificație. Deci cheia 3—4 —4—4 a rebusului grafic din nr. 3 indică literele fiecărui cuvînt. Cheia 3—2 și 3—3 indică, de asemenea, numărul de litere cuprinse în cuvintele celor două dezlegări ale rebusului cu două soluții.

Dragoș Eftimie — Slatina - Tr. Severin. La jocul „Rozeta" nr. 2 [illegible] nu poate exista confuzie, deoarece numărul de căsuțe va indica exact numele autorului.

Simion M. Ștefan — București. La careul „Pentru pace", puteți pune ori care din cele două note muzicale. Ambele soluții sînt juste și vor fi luate în considerație.

Munteanu Constantin — București. Nu puteți participa la concurs decît dacă anexați fiecărei serii de jocuri bonul de participare respectiv. La cealaltă problemă ridicată de dv., am mai răspuns că se [illegible] dezlegă numai un joc care nu are nici o greșeală. Numai astfel, vom putea selecționa premiații.

Haldan Corneliu — Hartna Darabani. Rebusul nu are cheie în mod obligatoriu. Însă reușitul de care amintiți dv., fiind mai aproape de criptografie, pentru a nu prezenta greutăți la dezlegare i s-a dat o cheie.

Ghirconiu Emil — Roman. La jocul „Birocratul", definiția la 5 vertical, partea doua, este corectă. Documentați-vă și veți afla semnificația cuvîntului.

Horea Delabrad — Aghireș-Iluj. Cheia criptografiei publicată în numărul 1 este corectă; nu s-a strecurat nici o greșeală. Dezlegarea trebuie să corespundă acestei chei. În privința cuvintelor cu același înțeles, sau înțeles diferit, ele se grupează toate sub titulatura de palindrom, cealaltă nemaifiind uzuală.

Birsan Mircea — București. La metagramă se schimbă numai prima literă a cuvîntului. Dacă la un monoverb găsiți mai multe soluții, care să corespundă aceleiași chei, le puteți trimite. Primește punctajul cele corespunzătoare, iar celelalte se anulează. De asemenea, la cartea de vizită, cuvintele trebuie să aibă o anumită succesiune; în caz contrar dezlegarea se anulează.

Vițan Gh. — Buftea. Puteți participa la concurs fără să trimiteți dezlegările tuturor jocurilor publicate în seriile acestuia. Aveți însă mai puține șanse să vă numărați printre premianți.

Ionescu Ștefan — Mihaești-Drăgănești. La jocul „Problemă feroviară" puteți trimite toate soluțiile găsite de dv.

Maria T. Neicu — Cîmpulung. Ați interpretat greșit una din condițiile concursului. Dezlegările trebuie scrise pe o singură față a filei de hîrtie (nu pe ambele fețe), dar puteți folosi atîtea file, cîte vă sînt necesare copierii tuturor dezlegărilor. Dimensiunea colilor de hîrtie pe care veți scrie dezlegările nu are nici o importanță; desigur că puteți folosi coli din caiete ori coli de hîrtie din cea denumită „ministerială". În orice caz, n-ar fi de loc plăcut pentru comisia de triere a dezlegărilor să vină soluțiile scrise pe o singură coală de hîrtie, de mărimea unui ceaușaf — așa cum au propus unii cititori.

Eugen Knapek — Arad. Fiecare dezlegare trebuie să poarte titlul jocului respectiv. Nu este obligatoriu să executați și desenul jocului, anexîndu-i dezlegarea.

V. Negrescu — Or. Stalin. Toate lucrările literare menționate în cercul „Autori și cărți" au fost traduse în limba română.

Ionel Bodnariu — Constanța. Dezlegarea jocului „Dintr-un pătrat" o respectăm în [illegible] hîrtie, cărora [illegible] liniuțele și îndoiturile respective, trebuie să i se dea forma identică cu cea a desenului din revistă.

La jocul „Problemă aritmetică" ne puteți trimite toate soluțiile; cele corespunzătoare vor primi punctajul cuvenit.

Zgonița Viena — Ploești. „Criptografia teatrală" este corect tipărită. Nu vă putem spune însă dacă ați găsit soluția justă. Cercetați în repertoriul teatrelor și veți găsi răspunsul.

Victor Zbarcea — Bușteni. La jocul „Reconstituire" faceți un desen asemănător celui din revistă, apoi îl decupați și lipiți literele pe o filă de hîrtie — sau, dacă vreți, puteți decupa direct din revistă fragmentele, lipindu-le apoi pe o filă de hîrtie. Ele pot fi lipite fie pe față, fie pe spate — după cum socotiți dezlegătorul că obține soluția corectă — cu o singură condiție: toate fragmentele să fie lipite numai pe una dintre cele două fețe (ori pe față, ori pe spate). Aceleași indicații sînt valabile și pentru „Jocul cheilor", apărut în nr. 5.

Cheia monoverbului din seria a II-a este corectă. La „Rebo", puteți interpreta figurile în ce ordine doriți.

Hugo Amsler — Sibiu. La golful de cuvinte din seria a IV-a schimbați succesiv cîte o literă în căsuța indicată și numai în rîndul al șaptelea, schimbînd din nou o literă, ce nu mai e indicată, veți ajunge la cuvîntul cerut.

Toma Temistache — București. La jocul „Problemă feroviară", prin „a nu se tampona vagoanele" se înțelege ca vagoanele să nu se lovească

Constantin Bălăfescu — București. La jocul „Rebo" se acordă patru puncte pentru ambele soluții. Numai una dintre cele două soluții primește doar două puncte.

ȘAH — ȘAH — ȘAH

L. KNOTEK

(R. Cehoslovacă)

Premiul I la concursul internațional în memoria lui A. White, 1953.

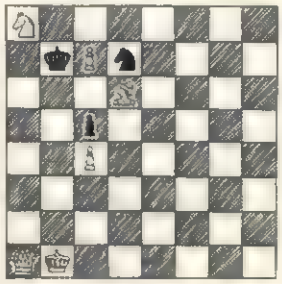

Mat în 3 mutări

(Controlul poziției: Alb: Rb1, Da1, Nd6, Ca8, Pc4, c7; Negru: Rb7, Cd7, Pc5)

REDACȚIA: BUCUREȘTI Căsuța Poștală 56 PIAȚA SCÎNTEII Tel. 7.60.10 int. 1788

ABONAMENTE: la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.

PREȚUL ABONAMENTELOR 3 luni: 9 lei; 6 luni: 18 lei; un an: 36 lei

Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin".

PRIMĂVARA LA BONN

Cuplul Dulles-Adenauer se leagănă în dulci speranțe...

Desen de
Eugen TARU

FLACARA
Nr. 7 (56) — 1 aprilie 1956

Prețul 1,50 lei

FLACĂRA

Nr. 8 (57) — 15 APRILIE 1955

Institutul de ştiinţe economice şi planificare „V. I. Lenin" din Bucureşti. În preajma examenelor, sălile cu o capacitate totală de 1.080 locuri, ale bibliotecii ce conţine 217.340 volume, sînt în permanenţă pline de studenţi.

Fotografie de A. Lovinescu

COPERTA I: V. I. Lenin în Octombrie.

Pictură în ulei de Jules PERAHIM
— lucrare aflată în Muzeul V. I. Lenin-I. V. Stalin —

COPERTA a IV-a: Bicaz. Lucrări de excavaţie pe şantierul hidrocentralei ce poartă numele marelui Lenin.

Fotografie de M. Ivanciu

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA ANUL III Nr. 8 (57)

15 aprilie 1955

REVISTĂ BILUNARĂ

SOCIAL-POLITICĂ ȘI LITERAR-ARTISTICĂ

VEACUL TRIUMFULUI LENINISMULUI

Se împlinesc optzeci și cinci de ani de cînd în orașul de pe Volga — Simbirsk (astăzi Ulianovsk) — s-a născut Volodia Ulianov, cel care avea să devină mai apoi stegarul epocii noastre, purtătorul celor mai înaintate năzuințe ale celor ce muncesc și organizatorul, și conducătorul celei mai gigantice acțiuni a oamenilor simpli în lupta lor pentru cucerirea fericirii și statornicirea ei pentru veșnicie pe pămînt. Lui Lenin, titanul omenirii, îi înalță imn de slavă nu numai popoarele marii Uniuni Sovietice, ci tot ce este om cinstit pe lume. Oamenii eliberați îi slăvesc numele pe șantiere uriașe și în întinse gospodării colective, sute de mii de muncitori și zeci de mii de studenți și profesori sînt mîndri că lucrează în fabrici și universități ce poartă numele lui. Și cîți oameni simpli de pe toate meridianele nu dau copiilor lor, în locul numelui tatălui lor, pe cel al lui Vladimir Ilici! Este în toate acestea semnul dragostei nețărmurite a oamenilor față de marele lor conducător și învățător.

Lenin! Ce mîndru, drag și apropiat sună numele lui în inima oamenilor muncii!

Mii și mii de ani de-a rîndul au suferit cei ce muncesc în lume. Și de mii de ori au încercat cei ce muncesc să scuture jugul asupritorilor stăpîni de sclavi, moșieri sau capitaliști—și să-și ia astfel soarta în propriile mîini. Dar de fiecare dată erau înfrînți, de fiecare dată asuprirea devenea din ce în ce mai crîncenă, iar oamenii umiliți, insultați, plini de mînie și disperare, ridicau ochii spre ceruri unde sperau să găsească eliberarea de chinuri.

Și iată că, în momentul cînd se părea că domnia capitalului este de nezdruncinat, cînd poeți și filozofi (agățați de sacul cu bani ai patronului) se întreceau în a-i slăvi nemurirea, se ridică deodată în pragul veacului nostru, geniul — care întruchipînd tot ce are mai bun, mai curat și mai înalt omenirea și dezvoltînd bogata învățătură a lui Marx și Engels — proclamă sfîrșitul inevitabil, apropiat al domniei capitalului.

Dar Lenin nu este numai savantul, filozoful, marele gînditor, care pune pe baza științei jaloanele căii spre eliberarea oamenilor de sub exploatare. În el se împletește geniul științific cu strategia celui mai mare comandant de oști pe care l-a cunoscut omenirea.

El organizează practic, concret, cea mai mare și mai viguroasă armată din lume, cu idealurile cele mai înalte și, în același timp, cele mai concrete din lume — armata comuniștilor — partidul comuniștilor, cel mai puternic și mai călit partid din lume, în stare să-și îndeplinească pînă la capăt sarcina de doborîre a exploatatorilor și de construire a comunismului.

Și într-adevăr, omenirea muncitoare avea — scurt timp după aceasta — să asculte cu respirația întretăiată mesajul uriaș al Marii Revoluții înfăptuite de proletariatul rus, sub conducerea partidului comuniștilor în frunte cu genialul Lenin. Și mesajul parcă grăia în limbajul sobru al faptelor: Iată, noi, muncitorii și țăranii Rusiei, ne-am eliberat! O țară imensă de sute de milioane s-a eliberat! Lucrul este posibil. Eliberarea înfăptuită la noi nu este o minune.

V. I. LENIN

Ea este rezultatul firesc al dezvoltării istoriei. Ea este rezultatul luptei și al organizării maselor de către comuniști. Deci, nu amînarea pentru vecii vecilor a dezrobirii de sub exploatare, ci organizare și luptă ca prim punct al ordinii de zi! Numai așa vor fi cucerite curînd eliberarea și pacea omenirii!

Și mesajul luminos al Revoluției, cuvîntul înaripat al lui Lenin s-a răspîndit ca fulgerul în toată lumea și oamenii muncii l-au sorbit însetați, și speranța eliberării apropiate și-a făcut loc în inimile lor.

Lenin a făurit primul stat din lume al dictaturii proletariatului. Luptînd contra forțelor unite ale capitalismului mondial, care au încercat să sugrume primul stat al muncitorilor și țăranilor, Comitetul Central al Partidului Comunist, în frunte cu Lenin, a îndrumat corabia revoluției, a învins dușmanii, a pus bazele viitoarelor victorii ale noului stat socialist. Lenin a înarmat Partidul Comunist și poporul sovietic cu genialul program al construirii socialismului, program pe baza căruia Uniunea Sovietică avea să facă un salt gigantic înainte. Sub conducerea Partidului Comunist în frunte cu marele continuator al lui Lenin, I. V. Stalin, ea a fost transformată, într un timp scurt, dintr-o țară agrară înapoiată într-o mare putere industrială și colhoznică, a cărei trăinicie și forță au fost verificate de-a lungul anilor.

Astăzi, pe drumul arătat de Lenin merg hotărîte popoarele de multe sute de milioane de oameni ale R. P. Chineze și ale celorlalte țări democrat-populare, care construiesc cu succes socialismul, urmînd cu fidelitate învățăturile leniniste. Alte sute de milioane de oameni din toate părțile lumii sorb încredere și curaj din succesele lagărului păcii și socialismului. Lupta lor pentru libertate, independență națională, democrație și progres ia o amploare din ce în ce mai mare. Ideile leniniste ale internaționalismului proletar unesc milioane de oameni în luptă.

Niciodată în istorie n-a existat o asemenea forță ca cea a lagărului socialist. Toate încercările forțelor reacționare de a opri mersul înainte al istoriei sînt sortite eșecului. Veacul nostru este veacul triumfului ideilor leniniste.

De o deosebită actualitate sînt tezele leniniste privind coexistența și întrecerea pașnică între cele două sisteme: socialist și capitalist. Politica externă a Uniunii Sovietice, bazată pe învățătura leninistă, sprijină din toate puterile înțelegerea și prietenia între popoare, indiferent de orînduirea lor socială.

Oamenii muncii din țara noastră sînt adînc recunoscători lui Lenin. Ei știu că în lupta pentru cucerirea puterii în stat și în munca pentru construirea socialismului, Partidul s-a călăuzit și se călăuzește după nemuritoarea învățătură leninistă, chezășia victoriilor noastre.

Poporul nostru îl are adînc în inima sa pe Vladimir Ilici Lenin. Ideile lui îl însuflețesc în munca sa, îl fac să-și strîngă rîndurile și mai puternic în jurul Partidului Muncitoresc Romîn și să lupte cu tot mai mult avînt pentru victoria socialismului în țara noastră. Acesta este monumentul ce-l înalță el zi de zi lui Lenin. Și în cîntecul copiilor noștri fericiți, în traiul din ce în ce mai bun al oamenilor muncii, în tot ce construim, măreț și de neclintit, poporul nostru slăvește pe Lenin.

CU NUM

— reportaj —

de Irina OPRAN

Fotografii de M. IVANCIU

„Bună dimineața, dragi ascultători", urează vocea prietenoasă a crainicei de la radio București și sute de luminițe se aprind clipind vesel în ceața vineție a dimineții. Bicazul se trezește o dată cu zorile, o dată cu muzica postului de radio.

Nu știu dacă îndemnul de a face gimnastică, transmis prin sute de difuzoare, e urmat de mulți, dar, oricum, la acea oră se pornește o forfotă veselă, ritmată parcă de notele marșului. Și în timp ce dinspre baraj încep să se audă primele „pușcături", salut adus noii zile de muncă, ca nenumărate pîrâiașe constructorii hidrocentralei ce va purta numele lui V. I. Lenin se revarsă în lung șuvoi pe șosea. Apoi încep să apară acei care au lucrat în schimbul de noapte — căci pe marele șantier lucrul nu încetează nici un moment.

Aerul rece, cu prospețimea izvoarelor, te lovește la început dîndu-ți o ușoară amețeală. Munții fumegă ca niște hogeaguri uriașe, întunecate și solemne. Bistrița șerpuiește în cotiri domoale, de parcă și-ar ascunde voit puterea.

Și parcă aducînd cu ele dimineața, încep să alunece primele plute.

Întîi l-am întîlnit, pe șosea, pe meșterul dulgher Ludovic Melniciuc. L-am întîlnit cînd ieșea din locuința sa.

Pornea tocmai spre șantier unde o parte din brigada sa lucra la cofraje. În acea zi avea multe drumuri de făcut. Brigada era împărțită în trei, patru puncte de lucru și meșterul Melniciuc (așa îi e felul) dorea să fie prezent peste tot.

Din pasul grăbit al oamenilor, din discuțiile lor, se simțea o anumită febrilitate: începea betonarea platformelor pentru macaralele-funicular. Știrea, de altfel cunoscută de toți, circula îmbrăcînd formele cele mai deosebite.

Pentru meșterul Ludovic Melniciuc, șeful brigăzii de dulgheri, însemna că întîiul drum să fie făcut spre creasta barajului, ca să se asigure încă o dată că totul e în ordine, (deși știa că Fălticica, fruntaș în muncă, dulgher cu experiență, știe să se descurce singur).

Pentru soția minerului Antonoaie Constantin era prilej de noi îngrijorări.

Bărbatul nu-i mai coborîse de pe munte de o zi și jumătate. Adică socotind noaptea, era în al patrulea schimb.

— Cum face asta? se încruntă supărat inginerul Mihai Postelnicu, aflîndu-i necazul.

— Nu-i permis să stea mai mult de un schimb. Ce dumnezeu! De data asta înroșindu-se ușurel nevasta începu să-l apere.

— Înțelegeți, tovarășe inginer, are o lucrare de răspundere. Lucrează la finisarea excavațiilor de pe platforma cabelcranelor (pronunță apăsat cuvîntul, ca să se vadă bine cît îi e de familiar totul). Are băieți tineri în echipă, trebuie să-i mai ajute, să-i controleze! Are și el dreptatea lui! Păi, nu?

— Nu! rămînea neînduplecat inginerul Postelnicu. Dumneata ar trebui să nu-l lași să nu se odihnească. Acum nu e nevoie sus de el.

Finisarea lucrărilor de excavație la batardou

Maistrul prim-miner Cornel Lupșa discută cu Gheorghe Mucenicu și brigada sa măsurile ce trebuie luate pentru finisarea excavației la platforma cabelcranului.

Pe bandă transportoare a început să fie urcat cimentul pe platforma cabelcranului. Nenumărate ore de muncă sînt astfel economisite

ELE LUI LENIN

— Mai întîi că nu-l pot convinge și apoi... e mai bătrîn ca mine și știe el ce trebuie să facă, și se îndepărtă puțin înciudată.

Mihai Postelnicu grăbi pasul parcă dorind să vadă mai iute ce fac sus acești năzdrăvani care „calcă regulamentul". Șoseaua cea nouă părea înfiptă în pădurea de brad. Peste ea, sfidînd înălțimile, căciula de nea a Ceahlăului împrumutase culoarea trandafirie a răsăritului. Cerul se limpezise într-un albastru atît de proaspăt, încît, cu toată zăpada ce se încăpățîna să stăruie, primăvara se făcea simțită pretutindeni. Pe lîngă noi urcau și coborau basculantele încărcate cu steril. De sus păreau șir lung de furnici ducînd poveri și urmînd o cale știută anume de ele, căci acum apăreau, acum dispăreau după perdeaua înșelătoare a brazilor. Tovarășii mei, învățați cu urcușul, aveau mersul ușor și sprinten al muntenilor.

De sus, priveliștea capătă măreția unei simfonii. Nici cei care o văd zi de zi nu încetează a fi fermecați. Întîlnești pe creastă mineri albiți de praful cremenei, dulgheri purtînd cu ei parfumul stăruitor al bradului, prins în cleiul lipit de haine și de mîini, betoniști și montori, tehnicieni și ingineri forfotind fără încetare pe versant, agățîndu-se ca alpiniștii pe creste de stîncă, vorbind puțin, înțelegîndu-se ușor și repede, mai ales neîngăduindu-și clipe de răgaz. Și, totuși, cînd un călător străin poposește pe șantier, oricare dintre ei întîi își îndreaptă brațul spre vale și-l îndeamnă: „privește!"

În ochi le strălucește mîndria de-a stăpîni aceste ținuturi pe care le cuceresc cu fiecare lovitură ce doboară stînca, cu fiecare mașină ce ocupă locul dezgolit.

Mai jos malurile încearcă să se apropie, ca și cum, peste Bistrița, munții ar vrea pentru ultima dată să-și dea mîna, apoi crestele se pierd într-o ceață fumurie. În susul rîului, ca o covată uriașă, valea lasă Bistrița să facă nenumărate meandre.

Deci, aci va fi lacul și prin aceste înălțimi vor pluti pescărușii!...

Meșterul Fălticica are multă răbdare cu cei tineri.

Abia după o vreme, urechea îți prinde din nou zgomotul motoarelor și ești iar plin de nerăbdare să afli șantierul. Pe meșterul Melniciuc îl pierdusem. Îl zării mai tîrziu discutînd cu meșterul Fălticica, în timp ce acesta, aplecat pe un pikhamer, sfredelea lemnul, răspîndind în jur praf auriu de rumeguș. Amîndoi dulgherii sînt fruntași ai întrecerii socialiste, amîndoi sînt porniți de pe aceleași meleaguri, de prin părțile Vișeului. Dar abia aci au început să se simtă cu adevărat concetățeni. „Înainte mai mult umblam prin lume după lucru", spune Ludovic Melniciuc. La Bicaz cei doi dulgheri se simt localnici, căci sînt pe șantier de la începuturile lui și nu se sfiesc să-și arate mîndria. Dar Melniciuc nu are timp de zăbavă: îl și văd coborînd tinerește scările montate drept pe coastă, ca să scurteze drumul spre alte puncte. — Amarnic om, spune un tînăr constructor, privindu-l cum sare tinerește treptele. E neobosit! Seara vine la noi în dormitor să ne vadă „cum dormim?" „Ce citim?" „Ce-am mai dori"? Duminicile pleacă să repare șoproane într-un S. M. T. Atîta suflet pune tov. Melniciuc că ți-e rușine să nu-l ajuți! S-a dus cu el duminica trecută la S.M.T. întreaga brigadă. Că doar nu eram să-l lăsăm singur!...

Îl privesc pe tînăr și-i citesc în ochi uimire și parcă o umbră de ciudă pentru el însuși.

— Bea și tu în fiecare dimineață apă neîncepută ca tov. Melniciuc și ai să te faci peste noapte ca el.

Glumețul stă cocoțat pe un bulumac, cu pufoaica descheiată și cioplește de zor c-o toporișcă. Pare copilandru, deși i-a mijit mustața.

Trei ingineri, toți trei tineri, conduc acest șantier. Cel mai tînăr e totuși inginerul Gheorghe Sălăgeanu, care răspunde de malul drept. Se află aci pe primul său șantier. Are totuși autoritatea unui bătrîn conducător. În plus, capacitatea de a fi pretutindeni unde e nevoie de ei și de a rezolva operativ orice problemă. Pe șantierul lui e poreclit „sfîrleaza". Am încercat zadarnic să-l prind într-un moment mai liber. S-ar părea că acest șantier e tocmai nimerit pentru tînărul inginer și pentru cantitatea de energie de care dispune.

Mai domol, cu exactitate meticuloasă dovedind calități didactice și în expunere, și în felul în care se ocupă de dezvoltarea oamenilor de pe șantier, locțiitorul șefului de șantier, Mihai Postelnicu, face parte dintre veterani (se consideră veteran pentru că a venit la Bicaz de la începuturile lucrărilor. Cunoaște șantierul așa cum un părinte conștiincios cunoaște evoluția propriului fiu). De fapt și inginerul Postelnicu e dintre cei tineri. S-a specializat în construcții hidrotehnice la Leningrad. Acum șantierul hidrocentralei e a doua școală nu numai în problemele profesionale. I se părea într-o vreme tînărului inginer că știe tot, se purta mîndru cu oamenii. Azi, oamenii îl iubesc pentru că a învățat să fie modest.

De la stînga la dreapta inginerul șef al șantierului baraj, Trelea Anton, inginerul șef adjunct, Mihai Postelnicu, și inginerul șef al sectorului barai, Coca Aurel.

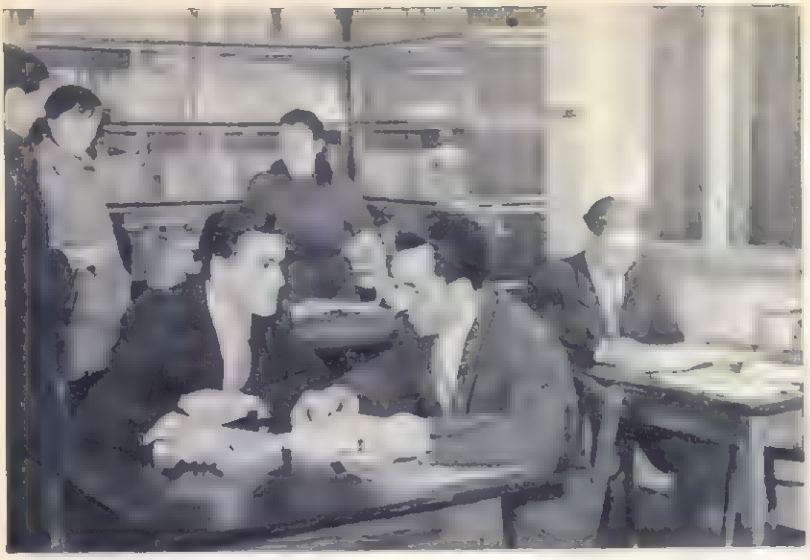

Clubul central din Dodeni, în care constructorii au toate condițiile pentru desfășurarea unei vii activități culturale.

Școala aceasta grea, știe să fie exigentă cu oamenii — dar știe să fie și darnică — îmbogățindu-i cu trăsături noi, minunate!

Poate de aceea, sînt constructorii atît de pătimaș legați de ea.

Așa, tînărul inginer Mihai Posteinicu e mîndru de succesele șantierului ca de ale lui proprii. Îmi arată cu bucurie, montată pe malul drept, banda transportoare care va duce sus cimentul și fermele metalice pentru cabelcran (macaraua-funicular). Începuse tocmai turnarea unei plăci subțiri de beton pentru nivelarea platformei macaralei. Sus pe creastă se formase un adevărat șantier. Depozit de nisip, pietriș, ciment și fier pentru beton, un concasor pentru sfărîmarea pietrei, banda transportoare. Excavatorul se transformase acum în macara și un locomotor purta cele șase bene de la betoniere la locul de turnare.

Majoritatea lucrărilor erau mecanizate. Un mic șantier model pe o creastă golașă de munte

De noi se apropiase cel de al treilea membru al „triumviratului" și șeful ei, inginerul Trelea, șeful șantierului baraj. Vîrsta mijlocie a constructorilor de la Bicaz pare a-fi în jurul lui 30 de ani.

— Știți, aici e școala pentru lucrările mai mari ce vor urma la turnarea barajului — spune el și privește cu ochi de gospodar șantierul.

Sub stîngăcia și calmul său se ascunde o nebănuită putere de muncă, energie și entuziasm. Bun organizator, (are și experiența altor șantiere mari), el ține în mînă întreaga lucrare, cunoscîndu-și oamenii și știind să-i ajute la nevoie. Ne urcăm cu el pe o creastă și de acolo, cu căldura și entuziasmul unui poet, ne descrie cum va arăta construcția metalică a cabelcranelor.

De altfel curiozitatea de a vedea montat cabelcranul a cuprins pe toți constructorii barajului. Deși cunosc aproape în amănunt, din descrierile tehnicienilor, cum vor arăta, ori de cîte ori se vorbește de aceste macarale uriașe se găsesc imediat cîțiva ascultători binevoli gata să completeze informarea, gata să se entuziasmeze. În curînd vor sosi tehnicieni din R. D. Germană pentru a ajuta la montarea pieselor. De aceea ritmul lucrărilor la platformele cabelcranelor are acea febrilitate întreținută de entuziasm și de curiozitate.

Șoseaua de pe creastă e tăiată brusc de o avalanșă de pietre descărcate de sus, de pe platforma viitoarei macarale. Un excavator încarcă fără să obosească un șir continuu de basculante. Mi se spune că foarte curînd va fi gata și aci șoseaua, și mi-e dat și mie să-mi încerc eventualele posibilități de alpinist. Într-adevăr, parapetul e gata. Cu puțină imaginație (nu privesc în jos) te poți plimba pe ei ca pe o viitoare șosea.

Priveliștea fabricii de beton îmi dă impresia unei uriașe jucării colorate vesel, în roșu, albastru, alb. O jucărie perfect mecanizată. Îl reîntîlnim pe tovarășul Melniciuc, care, și mîndru, și modest, ne arată lucrarea de dulgherie ce suportă galeriile suspendate. E opera brigăzii lui.

— Știți, e o bijuterie fabrica aceasta. Și lucrarea de dulgherie a fost grea, dar am învățat lucruri noi. E o bucurie să mai poți învăța la bătrînețe.

Îl privesc, e un om în jurul a 50 de ani, în plină putere, iar în privința căldurii cu care vorbește ai zice că a împlinit abia jumătate. Cred că atunci cînd se va scrie istoria hidrocentralei din Bicaz nu vor greși cei ce vor numi lucrarea aceasta „șantierul entuziaștilor". Veteranii, cei care sînt de la începuturile șantierului, cei care se consideră de mult localnici, sînt realmente îndrăgostiți de șantier. E o adevărată insultă să întrebi un „veteran" dacă n-ar dori să plece din Bicaz. Și cînd i-am pus această întrebare tovarășului Melniciuc, m-a privit astfel încît mi-a trecut cheful să-l mai întreb.

Vorbeam de entuziaști. Desigur, inginerul Rakosi Ladislau și brigada lui Constantin Popescu, cei care au montat sub îndrumarea tehnicienilor sovietici fabrica de beton, pot ocupa cu cinste locurile întîi ale șirului. Inginerul Rakosi e scund, nervos, mobil, ai impresia că e montat din mici resoarte, fine și foarte elastice. Te poartă prin uriașa construcție, explicînd, bucurîndu-se, cercetînd totul cu un ochi grijuliu.

Fabrica de beton are o înfățișare măreață pe fondul munților verzi. Majoritatea lucrărilor sînt executate automat.

— Pe aci va fi șoseaua pe unde vor veni camioanele de la fabrica de ciment. Privesc — o groapă uriașă — ...Îmi imaginez ca într-un basm, cum se va umple groapa și cum va apare șoseaua, terminată cu o platformă pe care patru camioane se vor putea descărca simultan.

Și apoi, într-o zi, tot ca în basme, fabrica va dispare, va dispare și șoseaua, pe aci se vor plimba vapoare și acest uriaș va fabrica betonul în alt colț al țării.

Nu degeaba clatină din cap ulmiții munteni la asemenea povestiri. Dar constructorii nu se dau niciodată în lături să-i lămurească — și se pare că nu-s lipsiți de spirit de convingere.

(Curiozitatea e mai puternică decît oboseala) și iată-ne coborînd spre locul, unde lîngă o baltă, săpată recent, așteaptă, gata de a fi lansate, trei drăgi masive. E prima flotă adevărată a Bistriței. De aci, prin propria lor forță, își vor croi drum spre Bistrița

Prima flotă a Bistriței — drăgile — așteaptă lansarea

La grădiniță a sosit azi un mic vizitator. Aurel Stanca n-are nici un fel de considerație pentru „construcțiile" fratelui său mai mare, Mitică, și ale colegilor săi; se pare că nici aceștia nu iau lucrările prea în tragic...

Deocamdată rîul curge neștiutor, în apropiere, ducîndu-și capricios plutele la vale. În curînd o forță nouă îl va răscoli din adînc, scoțînd la mal pietrișul, nisipul necesar fabricii de beton. Vor porni din Bistrița, împroșcate printr-o uriașă conductă și cu ajutorul mașinilor basculante, și al unei benzi transportoare vor ajunge în uriașele măsele, care vor transforma totul în pasta cenușie compactă a betonului.

Șantierul hidrocentralei ce va purta numele lui I. V. Lenin a intrat în perioada sa de maturizare și maturizarea sa o transmite în primul rînd celor care construiesc. Au venit oameni din cele mai depărtate colțuri din țară, mulți lăsîndu-și gospodăria. Azi se simt localnici, își pun gard în fața locuinței și seamănă zorele.

Au venit sute de neștiutori de carte. Activitatea Clubului Central nu-i mai mulțumește azi pe constructori.

— Avem prea puține cărți de literatură !

— La noi nu vin concerte !

— Trebuie să ne aranjăm mai elegant clubul, e rece încă, neprimitor !

Se fac excursii „În Chei" și pe Ceahlău și cei care întreaga săptămînă urcă crestele nu se ostenesc duminica să-și ia rucsacul și s-o pornească spre cabanele elegante și primitoare.

Se cer noi terenuri de sport și cînd se întîmplă vreo defecțiune pe fir și difuzoarele își încetează emisiunea — oamenii își trimit copiii la postul de transmisiune să se intereseze cît va dura reparația.

Priveam balta, apoi mica flotă și mă gîndeam că sînt în fața embrionului viitorului lac. Și că în mintea și mîinile oamenilor din jurul meu, stă forța uriașă care va face ca apa Bistriței să fie adunată în cupa gigantică a lacului, care va pune în mișcare turbinele de la Stejarul, va purta pe valurile sale nave și va da umiditatea dătătoare de viață ogoarelor și energie fabricilor Moldovei viitorului. Și, mai ales, lumină, multă lumină !

În familia lui Ludovic Melniciuc. „Vă place bluza mea?" întreabă Iuliana. Iată o problemă grea de rezolvat pentru mesterul dulgher...

Dăltuind imaginea MARELUI OM

de Boris CARAGEA
maestru emerit al artei din R.P.R.,
laureat al Premiului de Stat

Să înfruchipezi artistic imaginea omului înaintat al epocii noastre este o operă de mare răspundere. Pentru că artistul este acela care va dezvălui generațiilor viitoare chipul contemporanului nostru, al făuritorului erei comuniste.

Cu atît mai puternic, mai legitim, este sentimentul responsabilității artistului atunci cînd lucrează la crearea imaginii unui geniu al omenirii cum a fost Lenin. Îmi amintesc de o discuție pe care am avut-o la Moscova, nu demult, cu cîțiva sculptori sovietici — Manizer, Tomski, Vucetici. Povesteau despre pasiunea cu care marele sculptor Andreev îl urmărea pe Lenin, cu carnetul de schițe, oriunde acesta mergea să vorbească maselor și consemna, cu febrilitate, imaginea lui atît de dinamică. Andreev vorbea adesea de răspunderea pe care el o încearcă, ca artist, în fața generațiilor ce vor veni, știindu-se contemporan cu acest gigant al timpurilor noastre.

Despre sentimentul acesta mi-au vorbit toți sculptorii sovietici pe care i-am cunoscut, acest sentiment m-a frămîntat și pe mine, din primul moment în care am început să lucrez la monumentul lui Lenin. Asta s-a întîmplat acum trei ani. Trei ani de căutări neîncetate, de permanente transformări. Pentru că nu era vorba de o simplă redare a trăsăturilor fizice ale lui Lenin, ci de găsirea acelei expresii care să transmită uriașa sa personalitate de gînditor revoluționar, de conducător al popoarelor.

Căutările mele nu erau legate de „potrivirea" unei atitudini „interesante" — în sensul unei originalități totale a acesteia — ci de găsirea acelei priviri, acelor gesturi și expresii care să dezvăluie și simțămintele nutrite de poporul nostru pentru înfocatul tribun al libertății - tuturor popoarelor.

Prima sculptură — aceea care poate fi văzută la Muzeul de Artă al R.P.R. — înfățișa un Lenin avîntat, pășind sigur înainte, cu brațul întins ca pentru a arăta omenirii muncitoare drumul spre un viitor luminos. Mă nemulțumea însă faptul că nu găsisem totuși mijloacele artistice de a exprima, pe lîngă imaginea omului de acțiune, pe lîngă cea a revoluționarului cutezător, și pe cea a marelui teoretician care a fost Lenin. Această trăsătură am căutat s-o reliefez cu precădere în cea de a doua variantă, pe care am făcut-o pentru concursul monumentului Lenin al orașului București. De astă dată, Lenin, pășind înainte cu una din mîini prinsă de marginea vestei, avea mai mult calm, mai multă pondere și seninătate. Dar, cu toate că macheta a fost aprobată, eu nu mi-am încetat căutările pentru a da Bucureștiului un monument care să sintetizeze, și mai pregnant, trăsăturile acestui mare om. Pentru a-i pătrunde mai mult personalitatea, pentru a putea să mi-l apropii cît mai mult, am recitit din operele sale, am zăbovit ore întregi în muzeele „Lenin" din Moscova și Leningrad, printre marile opere de artă închinate lui, am vizitat atelierele sculptorilor sovietici care i-au dăltuit imaginea. Pe Lenin nu l-am regăsit însă numai aici. L-am simțit pretutindeni, de cum am pătruns în Uniunea Sovietică, l-am regăsit viu, nemuritor, în toate neasemuitele înfăptuiri ale popoarelor sovietice.

Întors în țară, am reînceput lucrul la noua variantă a monumentului care, cred, va reuși mai mult ca cele de pînă acum să înfățișeze pe teoreticianul revoluționar. Căutările nu s-au terminat nici acum. În fiecare zi, lucrarea pune noi probleme și e necesară găsirea unor noi expresii sugestive. Dar toate acestea nu obosesc, ci, dimpotrivă, sînt însuflețitoare. Pentru că nimic nu poate fi mai prețios ca această nobilă misiune artistică.

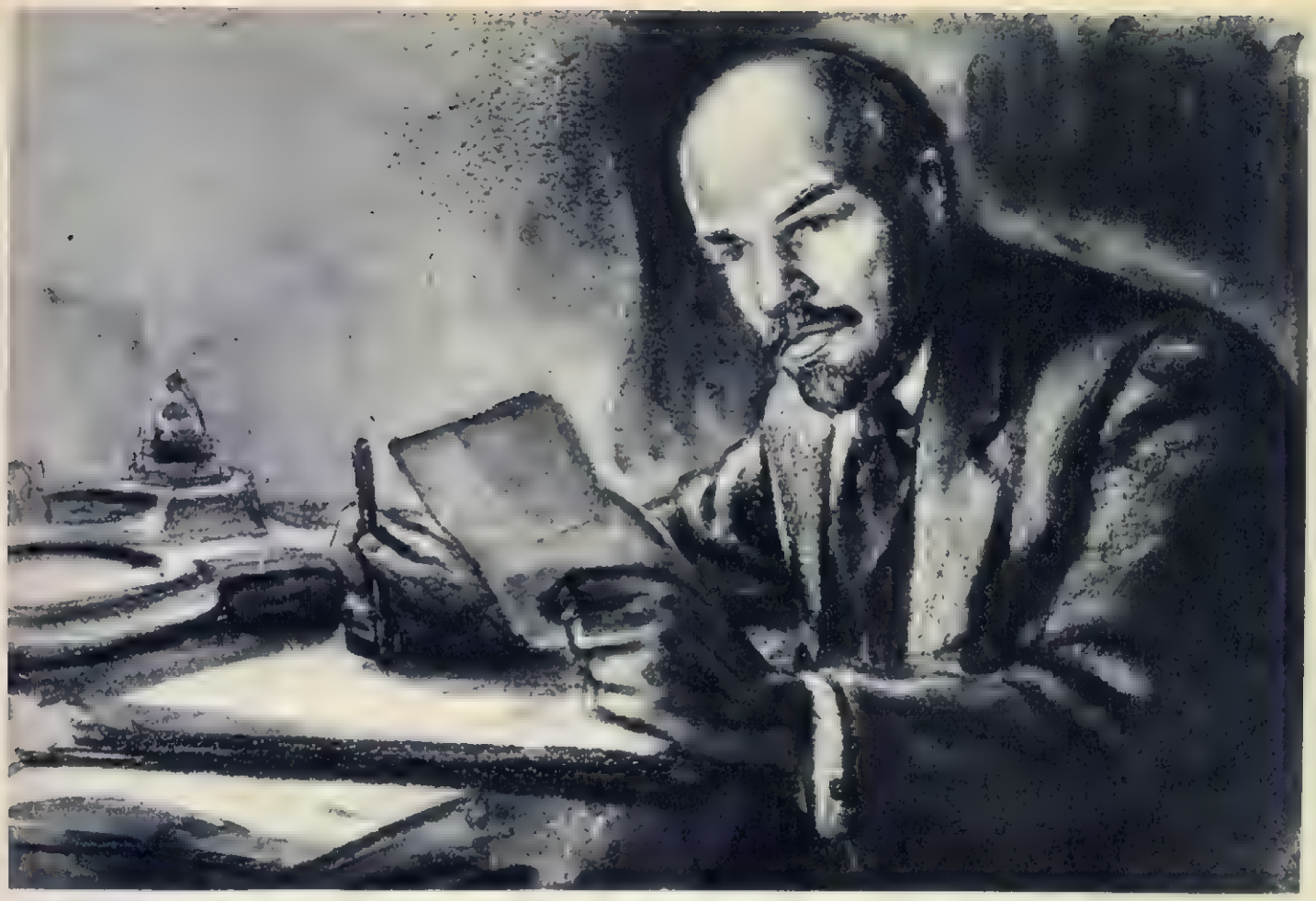

AMINTIRI DESPRE LENIN

Ilustrație de N. POPESCU

ÎNTÎLNIRI DE NEUITAT...

de T. S. ZELIKSON-BOBROVSKAIA

Am fost la Vladimir Ilici. Locuia pe atunci (pe la sfîrșitul toamnei anului 1903 — N.R.) într-o suburbie a Genevei, împreună cu Nadejda Konstantinovna și cu mama acesteia, Elizaveta Vasilievna, care nu se despărțea niciodată de fiica ei, urmînd-o chiar și în deportare sau în emigrație. „Ilicii", cum le spuneam noi lui Vladimir Ilici și Nadejdei Konstantinovna, stăteau într-o vilă mică din cartierul Secheron. Ei locuiau la etaj, unde ajungeai urcînd pe o scăriță de lemn. La parter era o bucătărie spațioasă cu o plită, pe care fierbea necontenit un ceainic mare emailat, anume pentru oaspeți. În cămăruța de alături locuia Elizaveta Vasilievna, veșnic preocupată de modesta ei gospodărie. N-apucai să schimbi cîteva cuvinte cu ea, că o și auzeai bombănind, fără răutate: „Poftim! Stau cufundați, colo sus, în cărțile și caietele lor. Vladimir Ilici se sleiește muncind și a istovit-o și pe Nadia — nici nu mai știu cum să fac ca să vină la masă".

În unele zile, cînd veneau mai mulți tovarăși deodată, Vladimir Ilici își primea oaspeții tot aici, în bucătărie, „apartamentele" de sus fiind prea strîmte.

În cele două camere de sus, mobilierul era alcătuit din mese simple, încărcate cu teancuri de reviste, manuscrise, tăieturi de ziare. Pe pereți, atîrnau rafturi înjghebate la repezeală. În fiecare cameră erau cîte două scaune și cîte un pat, acoperit cu o pătură.

În mijlocul mesei la care lucra Vladimir Ilici se găsea un abac rusesc, cu ajutorul căruia calcula, probabil, numărul gospodăriilor țărănești „cu un cal", „cu un sfert de cal" etc.

Pe masa la care lucra Nadejda Konstantinovna, se aflau „uneltele ei de producție": „cheile" cifrurilor, precum și sticluța cu cerneală simpatică pe care o folosea pentru a introduce textele cifrate printre rîndurile vreunei „felicitări cu prilejul zilei onomastice". Nadejda Konstantinovna ședea la această masă zi și noapte, descifrînd știrile primite din Rusia în legătură cu situația din organizațiile locale și cifrînd mesajele lui V. I. Lenin către diferite comitete sau diferiți activiști, cu privire la situația creată în centrele de partid din străinătate.

Cînd am intrat la ei, atît Vladimir Ilici cît și Nadejda Konstantinovna ședeau la mesele lor și lucrau. Deși îi întrerupeam de la lucru, m-au primit cu multă căldură.

Pentru prima dată, l-am văzut pe V. I. Lenin în intimitate: era îmbrăcat studențește, cu o cămașă rusească albastră petrecută peste pantaloni, această îmbrăcăminte fiind în deplină armonie cu figura lui „rusească", vînjoasă, bine legată.

Vladimir Ilici a început prin a mă întreba despre suferințele pe care le-am îndurat în închisori, despre greutățile ce le întîmpinam activînd în ilegalitate. I-am împărtășit impresiile mele din închisoarea de la Harkov, povestindu-i printre altele, că am citit acolo cartea sa „Dezvoltarea capitalismului în Rusia"; atunci Vladimir Ilici m-a compătimit în glumă pentru că am fost nevoită să studiez „plicticoasele" lui tabele...

Vladimir Ilici mi-a pus întrebări foarte amănunțite în legătură cu situația organizației din Tver, de unde veneam, interesîndu-se în deosebi de munca dusă de noi la sate, de unele detalii organizatorice ale acestei munci și de crearea comitetelor țărănești la sate. Nu și-a ascuns satisfacția, cînd i-am vorbit despre însemnătatea pe care a avut-o pentru noi broșura lui „Către săracimea satelor".

Vladimir Ilici a rîs cu poftă de păția unui propagandist de-al nostru trimis la țară. Era un propagandist foarte priceput, dar, cu toate acestea, s-a întors din sat cu o „misterioasă" scrisoare închisă prin care Comitetul țărănesc ne ruga să nu le mai trimitem pe acest propagandist. Motivele erau următoarele: „...e boier: după ce a dormit într-o izbă țărănească, a doua zi dimineața, cînd s-a spălat, a scos din buzunar o periuță și a început să-și curețe dinții".

Această curioasă și penibilă întîmplare l-a făcut pe Vladimir Ilici să-mi arate cît de important era, în condițiile de atunci ale muncii noastre ilegale de partid, să prevezi toate amănuntele, să fii întotdeauna cu ochii în patru, să cunoști la perfecție mediul în care trebuie să acționezi.

★

V. I. Lenin considera vigilența și abilitatea în lupta împotriva poliției țariste drept însușiri

Fragmente din volumul „Amintiri despre Lenin". Lucrare în pregătire la Editura „Cartea Rusă"

indispensabile unui revoluționar. În munca ilegală de partid, pe care am depus-o în anii următori, nu am uitat niciodată aceste indicații ale lui Vladimir Ilici, ceea ce a făcut ca perioadele de activitate dintre o arestare și alta să fie mai mari.

Era mișcătoare atenția pe care o acorda V. I. Lenin muncii noastre locale de partid, interesul pe care-l arăta greutăților, bucuriilor și amărăciunilor vieții de activist. Respectul cu care știa el să-ți asculte părerile, chiar și cele mai timide, îți dădea curaj.

Tare aș fi dorit să aflu de la Lenin, chiar din această primă vizită, cum se va desfășura mai departe lupta prilejuită de conflictul din sînul partidului. Dar Vladimir Ilici, fiind bine dispus și voind să se mai destindă puțin după oboseala pricinuită de problemele ce-l frămîntau, încercă de data asta să scape prin glume. În deosebi la masă, unde ne poftise Elizaveta Vasilievna, a fost foarte glumeț.

— Iată — zise Vladimir Ilici ironic — Elizaveta Vasilievna crede că se poate pune ușor capăt conflictului din partid; pentru asta trebuie neapărat ca Iuli Osipovici (Martov) să fie împăcat cu Vladimir Ilici, lucru pe care poate să-l facă Vera Ivanovna (Zasulici), la care Elizaveta Vasilievna are de gînd să meargă ca să discute problema.

La început, mi s-a părut că Ilici născocise doar în glumă acest „plan de rezolvare a situației", dar din discuție a reieșit că bătrîna mamă, în naivitatea ei, intenționa într-adevăr să meargă cu acest gînd la Vera Ivanovna Zasulici, fiind pe deplin încredințată că astfel va izbuti să restabilească în partid armonia distrusă din pricina „moșturilor lui Vladimir Ilici și ale lui Iuli Osipovici", după cum spunea ea. Și ceea ce era cel mai important — „Nadia n-o să mai sufere atîta pentru toate astea".

Glumind pe socoteala Elizavetei Vasilievna, Vladimir Ilici adăugă:

— Iuli (Martov) și cu mine umblăm acum, în Geneva, pe trotuare diferite. De îndată ce ne zărim de departe, fiecare trece pe celălalt trotuar. Cît despre Plehanov, cu el sînt în corespondență. Dar nu semnez „devotatul Dvs. Lenin", ci „trădătul de Dvs., Lenin".

În ciuda tonului glumeț cu care rostise aceste cuvinte, se simțea în ele o mare amărăciune.

★

Îi răpeam mult timp și multă atenție lui V. I. Lenin, nu numai cînd discutam seara la „Landolt"[1]), dar și cu prilejul incursiunilor individuale sau în grupuri la locuința lui. Roșesc și acum, cînd mi-aduc aminte de îndrăzneala noastră.

Mi-amintesc foarte bine de o seară, cînd, furată de cele ce spunea Ilici, am rămas pînă tîrziu în vila lor, care se afla departe de locuința mea. Pierdusem ultimul tramvai și mi-era cam teamă să merg așa de tîrziu pe jos, deoarece străzile erau pustii. Vladimir Ilici se oferi să mă conducă, vrînd să mai respire puțin aer curat.

Profitînd de acest fericit prilej de a discuta între patru ochi cu Ilici, am început să-i pun o serie de întrebări de ordin moral — care mă frămîntau foarte mult în vremea aceea, în legătură cu situația mea de revoluționară de profesie. Îndeplinind sarcinile ce-mi reveneau ca reprezentantă a „Iskrei", se întîmpla uneori să mi se pară că n-aș fi tocmai indicată pentru treaba asta, avînd în vedere calificarea mea. Organizațiile locale de partid priveau întotdeauna cu mult respect pe cel venit de la centru, ceea ce mie îmi era foarte penibil. Faptul acesta mă făcea să cred că numai tovarășii foarte înzestrați, cu un orizont politic larg, cu talente de agitator și cu cunoștințe teoretice profunde au dreptul să fie revoluționari de profesie. Cît despre revoluționarii de profesie proveniți dintre muncitori, mi se părea că ei trebuie să posede un suprasimț proletar, o însușire cu totul deosebită, care să compenseze insuficiența cunoștințelor lor teoretice.

Neposedînd nici una dintre calitățile de mai sus, mă chinuia nespus de mult gîndul că port pe nedrept înaltul titlu de revoluționar de profesie. M-am hotărît să împărtășesc de îndată lui Vladimir Ilici aceste îndoieli chinuitoare și să-i cer sfatul. Vladimir Ilici m-a ascultat foarte atent, așa cum știa el întotdeauna să asculte cînd îi vorbea cineva. Mai apoi, furat de discuție, începu să-mi spună cum își imaginează organizarea partidului și rolul acestuia în viitoarele evenimente revoluționare.

Cît despre problema ridicată de mine cu privire la dreptul de a purta numele de revoluționar de profesie, Vladimir Ilici mi-a spus că acest drept îl pot dobîndi acei oameni, care, în primul rînd și mai presus de orice, sînt devotați fără preget partidului și clasei muncitoare. Acest drept trebuie să-l aibă oamenii a căror viață se contopește cu viața partidului. Nu trebuie redusă sfera organizației revoluționare la sfera restrînsă a conducătorilor; avem nevoie de activiști permanenți, neobosiți, legați direct de mase, care să înalțe piatră cu piatră edificiul partidului.

Bineînțeles, îl ascultam cu răsuflarea tăiată, astfel încît nici n-am observat cînd am ajuns la casa unde locuiam. Mi se părea de neconceput să întrerup discuția tocmai atunci. M-am oprit descumpănită; voiam să-i propun lui Ilici să intre în casă, dar toți locatarii dormeau. Ilici stătu o clipă pe gînduri. Apoi se întoarse cu o mișcare hotărîtă și pornirăm înapoi continuîndu-ne discuția întreruptă.

Cînd am ajuns din nou la vila lui, Vladimir Ilici a început să rîdă și să glumească, spunînd că trebuie totuși să sfîrșim o dată cu condusul acasă. Dar cum el e „singurul vinovat", deoarece s-a lăsat furat de discuție, o să mă conducă pînă acasă, de data asta, definitiv.

La despărțire, Vladimir Ilici mi-a spus:

— Ceva mai multă *încredere* în propriile forțe! Trebuie să ai ceva mai multă încredere!

Cît de des am fost nevoită, în momentele cele mai grele, cele mai complicate ale muncii de partid, să fac apel la aceste cuvinte ale lui Ilici: „Ceva mai multă încredere în propriile forțe..."!

Mi se pare semnificativ faptul că Vladimir Ilici nu se împotrivea de loc cînd i se fura din timp și că nici noi, „hoții", nu simțeam nici un fel de remușcări cînd o făceam. Astfel, de pildă, prietenul meu Makar, de profesie modelator care lucrase mulți ani la uzinele „Putilov" din Petersburg, aflîndu-se pentru un timp în emigrație la Geneva, împreună cu noi, venea aproape zilnic la mine și stăruia să mergem la Ilici, să mai stăm de vorbă. Cînd îi obiectam că nu se cade să-l deranjăm atît de des pe Ilici, Makar îmi răspundea invariabil:

— Nu-i nimic, noi avem nevoie de Ilici, dar și el are nevoie de noi, căci îi aducem o adiere rusească.

Puternica atracție pe care o simțea Makar față de V. I. Lenin exprima adîncul respect ce i-l purta.

La rîndul său, Vladimir Ilici îl asculta cu multă luare aminte pe Makar, cu care stătea îndelung de vorbă. V. I. Lenin n-a încetat niciodată să ne spună că învățîndu-i pe muncitori, trebuie la rîndul tău să înveți de la ei.

Vladimir Ilici a petrecut cu noi noaptea Anului Nou 1904. Am văzut opera „Carmen" într-o montare destul de proastă, tipic elvețiană, am băut bere la „Landolt" și ne-am plimbat pe străzile Genevei, în noaptea aceea, mai animate ca de obicei.

[1]) Landolt — o cafenea-berărie dintr-o piață din centrul Genevei unde Lenin se întîlnea cu activiștii de partid bolșevici fugiți din închisoare sau din deportare (N. R.).

V. I. LENIN—REDACTOR

de V. A. KARPINSKI

În anii Puterii Sovietice, mi-a fost dat să mă întîlnesc destul de des cu Vladimir Ilici, mai ales în legătură cu problemele ziarului „Bednota"[1]).

Lui Vladimir Ilici îi plăcea foarte mult să stea de vorbă cu muncitorii și țăranii. Pentru el, a cunoaște părerea muncitorului și a țăranului de rînd era tot atît de important ca și a cunoaște părerea membrilor Comitetului Central și ai Consiliului Comisarilor Poporului.

Nadejda Konstantinovna Krupskaia îmi spunea, într-o scrisoare, că Vladimir Ilici avea multă dragoste pentru muncitori; el era deosebit de bucuros să vorbească cu ei despre lucrurile cele mai apropiate sufletului lor și le prețuia deosebit de mult părerea.

De asemenea, deși purta pe umerii lui sarcini de stat și de partid de cea mai mare importanță care cereau eforturi supraomenești, Vladimir Ilici găsea întotdeauna timp să stea de vorbă cu vreun delegat al țăranilor, cu vreun activist de la sate sau cu redactorul ziarului pentru țărani.

Prețuia foarte mult scrisorile pe care țăranii le trimiteau ziarului.

— Acestea sînt adevărate documente omenești! Așa ceva n-o să aud în nici un raport!

Așa îmi vorbea Vladimir Ilici, cînd, în calitate de redactor al ziarului „Bednota", îi arătam scrisorile primite din partea țăranilor. El asculta îndelung și cu multă atenție cum trăiește satul, care sînt păsurile lui.

— Ei, ce ne mai arată „barometrul nostru țărănesc"?

Așa începea el de obicei convorbirea noastră — Vladimir Ilici numea ziarul „Bednota", — „barometrul țărănesc".

O convorbire din iarna 1920-1921 mi s-a întipărit deosebit de puternic în minte. Treceam prin vremuri extrem de grele. Era în perioada de la sfîrșitul războiului civil, cînd sacrificiile și lipsurile oamenilor muncii atinseseră punctul culminant. Economia țărănească ajunsese într-o stare de decădere nemaiîntîlnită. Masele țărănești erau cuprinse de neliniște și de o frămîntare surdă. Chiar și țăranii cei mai înaintați și mai fermi erau frămîntați de îndoieli. Satul copleșea ziarul „Bednota" cu plîngeri și proteste. Pentru a „deschide supapa", redacția a publicat una dintre scrisorile cu cele mai furibunde acuzații la adresa Puterii Sovietice. Atunci am început să primim un adevărat șuvoi de scrisori în apărarea Puterii Sovietice. În paginile ziarului, s-a încins o discuție aprinsă.

M-am dus să vorbesc cu Vladimir Ilici. De data asta, convorbirea s-a prelungit mai mult ca de obicei. Vladimir Ilici mă copleșea cu întrebări la fiecare problemă. La fiecare scrisoare, îmi punea invariabil întrebarea:

— Dar cine scrie? Un chiabur? Un sărac? Un mijlocaș?

Uneori îi răspundeam, dar alteori dădeam din umeri, pentru că nu cunoșteam întotdeauna starea socială a corespondentului.

La sfîrșitul convorbirii, mi-a cerut să prezint un raport scris amănunțit, cu extrase din scrisorile țăranilor.

Peste cincizeci de asemenea scrisori referitoare la predările obligatorii și la situația grea a țăranilor au fost alese, studiate și apoi anexate la raportul prezentat personal lui Vladimir Ilici. M-am putut convinge foarte curînd că aceste scrisori nu au rămas nefolosite. Ascultînd raportul rostit de Lenin la Congresul al X-lea al partidului cu privire la înlocuirea predărilor obligatorii prin impozitul în natură, am simțit într-o serie de pasaje că Vladimir Ilici s-a folosit de materialul cuprins în scrisorile țăranilor.

De atunci, Vladimir Ilici a cerut redacției ziarului „Bednota" rapoarte regulate în legătură cu scrisorile primite de la țărani. Am păstrat o foaie de hîrtie, pe care Vladimir Ilici o acoperise cu scrisul său fin. Iată-o cuvînt cu cuvînt:

26.I.1922

t. Karpinski!

N-ai vrea să-mi scrii pe scurt (2-3 păginuțe, maximum) cîte scrisori vin din partea țăranilor la ziarul „Bednota"?

Ce este important (deosebit de important) și nou în aceste scrisori?

Starea de spirit?

Noutățile zilei?

N-aș putea primi asemenea scrisori *o dată la două luni?* (Următoare în jurul lui 15.III. 1922).

a) numărul mediu al scrisorilor

b) starea de spirit

c) noutățile zilei

Cu salutări comuniste *Lenin*[2])

În martie 1922, Vladimir Ilici a trimis, la rugămintea mea, un articol în legătură cu cea de a patra aniversare a ziarului „Bednota".

[1]) „Sărăcimea" (N. trad.)

[2]) V.I. Lenin, Opere, vol. 35, pag. 466

Articolul cuprindea, pe o foaie de hîrtie separată, un post-scriptum în care, după ce amintea de boala sa, Vladimir Ilici adăuga:

„De aceea nu pot să scriu ceva ca lumea pentru cea de a patra aniversare a ziarului „Bednota". Dacă articolul alăturat va fi potrivit, atunci publicați-l; dacă nu, aruncați-l la coș, va fi mai bine. Al dumneavoastră Lenin".

După ce am citit acest post-scriptum noi, toți cei din redacție, am rămas uimiți. De obicei, aproape toți autorii sînt înclinați să considere articolul lor drept o operă remarcabilă, care merită să fie publicată neapărat „în numărul următor" și numaidecît „la loc vizibil". Un autor așa modest, care să-ți spună că e mai bine să-i arunci opera la coș, trebuie să recunosc, n-am mai întîlnit niciodată în munca mea de redactor.

Articolul lui Vladimir Ilici a fost tipărit în „Bednota" din 26 martie 1922. În acest articol scria:

„Alianța muncitorilor și țăranilor — iată ce ne-a dat Puterea Sovietică. Iată în ce constă forța ei. Iată care este chezășia succeselor noastre și a victoriei noastre finale".[1])

[1]) V.I. Lenin, Opere, vol. 33, pag. 221

DASCĂL ȘI PRIETEN

de E. D. STASOVA

Am aflat pentru prima dată despre Vladimir Ilici de la Nadejda Konstantinovna Krupskaia. Pe vremea aceea, eram amîndouă învățătoare la școlile duminicale pentru muncitori și ne întîlneam adeseori. De atunci am păstrat legătura tot timpul, deși condițiile ilegalității și emigrației nu erau de natură să o înlesnească.

Îmi amintesc de scrisorile trimise de Vladimir Ilici din străinătate în Rusia, între anii 1902 și 1905. În acea perioadă, aveam de dus o luptă serioasă împotriva ziarului „Rabociaia misl" și a adepților lui, „economiștii", iar mai tîrziu împotriva menșevicilor. Cînd rîndurile noastre se răreau din cauza arestării unora dintre tovarăși, atrăgeam, cu multă prudență, oameni noi de partea noastră și în scrisorile către Vladimir Ilici ne plîngeam că nu avem destui activiști. În 1905, într-o scrisoare, Vladimir Ilici ne-a judecat aspru pentru aceasta. „E nevoie de forțe tinere — scria el. Eu aș zice că merită să fie pur și simplu împușcați pe loc aceia care își permit să spună că oameni nu-s. În Rusia sînt foarte mulți oameni, trebuie doar să recrutăm tineretul pe o scară mai largă și cu mai mult curaj, cu mai mult curaj și pe o scară mai largă, încă o dată pe o scară mai largă și încă o dată cu mai mult curaj, fără a ne teme de el".[1])

În zilele furtunoase ale primei revoluții ruse, învățîndu-ne cum trebuie pregătită insurecția armată împotriva autocrației țariste, V. I. Lenin scria: „Îndreptați-vă spre tineret. Înființați imediat grupuri de luptă peste tot și pretutindeni și în rîndurile studenților, și în rîndurile *muncitorilor îndeosebi* etc. etc. Să se organizeze imediat detașamente formate din 3 pînă la 10, pînă la 30 etc., de oameni. Să se înarmeze imediat ei singuri, fiecare cum poate, care cu un revolver, care cu un cuțit, care cu o cîrpă îmbibată cu gaz pentru a da foc etc."[2])

La sfîrșitul lui august 1905, am fost trimisă la Geneva pentru a mă ocupa de toate problemele de ordin tehnic ale Comitetului Central. Atunci l-am văzut pentru prima oară pe Vladimir Ilici. După ce am sosit la Geneva, m-am dus la locuința „Ilicilor". Așa numeam noi casa unde locuiau Vladimir Ilici, Nadejda Konstantinovna și mama acesteia — Elizaveta Vasilievna. Numai Vladimir Ilici era acasă. M-a primit în camera lor comună (care era bucătărie și sufragerie totodată) și a început să mă întrebe despre toate; despre Petersburg, despre Comitetul din Petersburg, despre ce se întîmplă în Rusia. În primăvara și în vara anului 1905 avuseseră loc congrese ale medicilor, ale personalului didactic, ale avocaților și ale altor categorii de intelectuali; ei creaseră diferite uniuni care se asociaseră într-o „Uniune a uniunilor". I-am povestit lui Vladimir Ilici despre lupta dusă de noi împotriva liberalilor la aceste congrese și în aceste uniuni. Vladimir Ilici m-a ascultat și, la sfîrșit, mi-a spus: „Știi ceva? Trebuie să prezinți un raport despre toate acestea coloniei noastre ruseștilor de aici". Am rămas descumpănită, deoarece nu mai prezentasem niciodată un raport. Dar Vladimir Ilici m-a convins că este foarte necesar să-l fac. Pregătind raportul, mi-am putut da seama ce dascăl și tovarăș minunat era Vladimir Ilici. El mi-a indicat cu multă răbdare lipsurile planului și, apoi, ale tezelor raportului. Ședința a fost prezidată de el, iar după ce am expus raportul, mi-a arătat din nou, în cîteva cuvinte, greșelile.

L-am cunoscut prima oară pe Vladimir Ilici ca orator la întrunirea social-democraților ruși de la 20 octombrie (2 noiembrie) 1905. Lenin a făcut o expunere despre evenimentele politice din Rusia. Cuvîntările lui Vladimir Ilici ți se întipăreau în memorie pe toată viața. Vladimir Ilici influența în așa măsură pe ascultători, cuvîntările lui erau pătrunse de o asemenea logică de fier, încît arareori îndrăznea cineva să-i aducă obiecții în mod direct, deschis. Cînd Lenin și-a ținut raportul, erau de față și menșevici, dar, în tot acest timp, ei n-au scos nici măcar o singură exclamație. Nimeni nu l-a întrerupt pe Ilici. După terminarea expunerii nici un menșevic n-a luat cuvîntul împotriva lui Lenin. Ei și-au exprimat obiecțiunile cu privire la tezele lui Vladimir Ilici abia a doua zi, în discuții particulare.

În aparență, Vladimir Ilici vorbea foarte simplu. De obicei se plimba de colo pînă colo, uneori își vîra degetul mare în răscroiala vestei, alteori își întindea brusc brațul drept cu arătătorul înainte. Mai tîrziu, ascultîndu-l pe Plehanov, l-am comparat fără să vreau cu Vladimir Ilici. Plehanov era un orator strălucit, vorbea frumos, știa să ridice și să coboare vocea, făcînd între timp tot felul de gesturi, ca un actor, dar n-avea forța logicii lui Lenin, puterea lui de convingere.

Vladimir Ilici era întotdeauna deosebit de atent față de tovarăși. Voi povesti un caz din viața mea personală, caz petrecut la sfîrșitul lui octombrie, tot în anul 1905. Locuiam pe atunci la o pensiune din Geneva. Într-o zi, Vladimir Ilici a venit la mine și a început să-mi pună întrebări despre activitatea dusă alături de Bauman la Moscova și despre perioada cînd am stat împreună cu acesta la închisoare. I-am povestit că Bauman era ținut izolat și că ne străduiam să stabilim legătura cu el și să-l punem la curent cu toate evenimentele. Judecarea procesului nostru fiind amînată, am intervenit ca Bauman să fie eliberat pe cauțiune, dar n-am reușit. După ce m-a ascultat, Vladimir Ilici mi-a spus: „Nadia[1]) a obținut eliberarea lui Nikolai Ernestovici, dar aceasta n-a fost spre binele lui, căci, curînd după punerea în libertate, el a fost ucis de sutele negre". Și, abia după ce mi-a spus aceasta, Vladimir Ilici mi-a întins un ziar englezesc, în care se anunța asasinarea lui Bauman. Cunoscînd prietenia mea cu Bauman, Vladimir Ilici nu voise să aflu din ziar despre moartea lui.

Iată și alte exemple, de data asta din altă perioadă, după instaurarea Puterii Sovietice, pe cînd îndeplineam funcția de secretar al C.C. al Partidului: Vladimir Ilici îl dojenea adeseori pe A. D. Țiurupa pentru că își neglija sănătatea. Ilici spunea că fiecare comunist este un bun al statului și ca atare nu se cuvine să fie irosit. Cînd Lenin a aflat că Dzerjinski se surmenase într-atît, încît avusese o hemoptizie și că nu voia să se odihnească, mi-a telefonat și mi-a propus ca C.C. al Partidului să adopte o hotărîre, prin care Dzerjinski să plece în concediu, pentru două săptămîni la Narofominsk. Pe atunci, la Narofominsk se afla cel mai bun sovhoz din preajma Moscovei și Dzerjinski putea să aibă acolo o alimentație foarte bună. Vladimir Ilici, care studia totul pînă în cele mai mici amănunte, ținuse seamă și de faptul că acest sovhoz nu avea telefon și că, deci, Dzerjinski nu va putea telefona la Moscova și se va putea odihni astfel mai bine. Vladimir Ilici se îngrijea să se procure încălțăminte sau o căciulă cutărui tovarăș, sau să se pună carafe cu apă și pahare pentru vizitatori în toate sălile Consiliului Comisarilor Poporului.

Aș vrea să vorbesc despre neobișnuita modestie a lui Lenin. La întrebarea: „ce limbi vorbiți"? — dintr-un chestionar — el a răspuns că știe „engleza, germana, franceza — prost, italiana — foarte prost". În realitate, nu era de loc așa. Țin minte că în iunie 1920, cu puțin înainte de Congresul al II-lea al Cominternului, au venit la Moscova doi reprezentanți ai partidului socialist francez, printre care și Marcel Cachin, unul dintre întemeietorii Partidului Comunist Francez. Cînd membrii C.C. s-au adunat în biroul lui, Vladimir Ilici m-a așezat lîngă el, deoarece eu, cunoscînd limba franceză, puteam la caz de nevoie, să-l ajut în discuția cu tovarășii francezi. Discuția a durat o oră și jumătate și în tot acest timp Lenin a vorbit foarte curgător în limba franceză cu tovarășii oaspeți. În tot cursul convorbirii, a trebuit să-l ajut pe Vladimir Ilici numai cu două-trei cuvinte.

Vladimir Ilici prețuia foarte mult factorul timp. Ședințele C.C. erau fixate de obicei la ora 10 dimineața. Vladimir Ilici deschidea ședința nu mai tîrziu de zece și un sfert. Timpul acordat vorbitorilor era limitat foarte strict, de obicei la două minute. Vladimir Ilici îi controla pe vorbitori cu cronometrul. El nu permitea conversații în timpul ședințelor. Deîndată ce începea cineva să vorbească, amenința cu degetul, făcea: „St! St!" și arăta prin gesturi: „Scrieți! Dacă vreți să comunicați ceva tovarășului, atunci scrieți-i, dar nu deranjați pe ceilalți cu discuțiile voastre". De aceea, în timpul ședințelor, avea loc un foarte intens schimb de bilețele. În timp ce conducea ședința, Vladimir Ilici își făcea însemnări pentru concluzii și, totodată, schimba bilețele cu cei de față. Era interzis să se fumeze în ședințe și, cu atît mai mult, să se iasă din sală. De aceea, mulți dintre fumători, procedînd ca niște școlari, se așezau în spatele sobei enorme de teracotă ce se afla în biroul lui Vladimir Ilici și fumau la gura sobei. Cînd se trecea la vot, Vladimir Ilici spunea ironic, mijindu-și șiret ochii: „Dar cum votează meșterii sobari?"

În ziua celei de a 50-a aniversări a lui V. I. Lenin, eu eram bolnavă și n-am putut să-l vizitez. Voiam totuși să-i fac o surpriză plăcută. Scotocind printre lucruri, am găsit o caricatură a cunoscutului desenator Karrik, care înfățișa sărbătorirea aniversării nărodnicului Mihailovski. În fața unei mese acoperite cu o bucată de pînză, stătea Mihailovski, profund emoționat. Într-o mînă ținea ochelarii, pe care-i scosese de pe nas, iar în cealaltă o batistă cu care tocmai își ștergea lacrimile. Mihailovski era înconjurat de Iujakov, Miakotin Struve și A. M. Kalmîkova, iar în fața mesei, stăteau doi copii: un băiețaș îmbrăcat în costum de marinar și o fetiță cu părul împletit într-o codiță atît de subțire, încît — așa cum se întîmplă de obicei la acea vîrstă — semăna cu o codiță de șoricel. Aceștia erau „puii lui Marx", veniți să-i salute pe narodnici. I-am scris lui Lenin că, pe vremea aniversării lui Mihailovski, ne aflam încă în faza copilăriei, dar acum reprezentăm un partid mare. Și aceasta, datorită muncii, talentului lui Vladimir Ilici. Lui Lenin i-a plăcut caricatura.

Seara, luînd cuvîntul la adunarea organizată de Comitetul din Moscova al P.C. (b) din Rusia cu prilejul aniversării lui, Vladimir Ilici a arătat caricatura celor prezenți. În cuvîntarea rostită, el a ridiculizat tămîierile festive, a zugrăvit pe scurt calea străbătută de partidul nostru, a vorbit despre greutățile ce ne stau în față și ne-a îndemnat să nu ne îmbătăm de succese, să nu ne îngîmfăm. În această cuvîntare a lui Lenin, ca și în întreaga lui activitate, au ieșit în evidență trăsăturile ce făceau parte organică din ființa sa: modestie excepțională, luciditate în aprecierea situației, dispreț față de elogieri și fraze pompoase.

[1]) Este vorba de soția lui N. E. Bauman, Kapitolina Polikarpovna Medvedeva care purta numele conspirativ „Nadejdea Konstantinova Kuzmina".

[1]) V. I. Lenin, Opere vol. 8, pag. 124.
[2]) V. I. Lenin, Opere vol. 9, pag. 315.

În românește de **Yvonne HAȘAN-SOLOMON** și **I. PORUBIN**

Combinatul metalurgic Reşiţa. Maistrul lăcătuş Gh. Marinică şi inginerul Richard Saffinger urmărind funcţionarea gurii de încărcare a furnalului.

Fotografie de M. IVANCIU

Peisaj din Bucegi. În fund, se vede Caraimanul.
Fotografie de A. LOVINESCU

ACTUALITĂȚI TEATRALE

— De vorbă cu interpreții „Cetadelei sfărîmate" —

De pațină vreme, spectatorii bucureșteni pot vedea pe prima scenă a țării una din cele mai valoroase lucrări ale dramaturgiei noastre originale. Este vorba de piesa „Citadela sfărîmată" a talentatului dramaturg Horia Lovinescu, cunoscut nouă din spectacolul „Lumina de la Ulmi", prezentat în stagiunea trecută de Teatrul Municipal. Ne-am adresat unora dintre interpreții principali ai piesei cu rugămintea de a ne spune cîteva cuvinte despre rolurile lor.

Iată ce ne-a răspuns artista poporului Lucia Sturdza-Bulandra, interpreta savantei Dinescu:

„Personajul pe care îl întruchipez îl aflați din înseși replicile ce le rostesc pe scenă, din acțiunile sale. În familia Dragomireștilor, această așa-zisă „citadelă" burgheză pe care o vedem de-a lungul acțiunii sfărîmîndu-se, ea, bunica de 70 de ani, este aceea care aduce un iz proaspăt de tinerețe. Pasiunea pentru munca ei științifică, dragostea ei de viață și de oameni mereu vie o fac să-și găsească de la început locul în lumea nouă; de altfel, orînduirea burgheză o încorsetase întotdeauna și ea este aceea care, încă din 1943, îi simte sfîrșitul inevitabil: „Familia voastră o să piesnească ca un dovleac răscopt la prima izbitură", le spune ea Dragomireștilor, ca apoi să adauge: „E mult timp de cînd mi-am găsit o alta (familie—N.R.) mai mare, mai frumoasă: omenirea".

De-a lungul piesei, ea este purtătoarea sigură și puternică a adevărului, de ea se sprijină cei slabi dar cinstiți, care-și caută drumul (cum sînt nepoții ei Petru și Irina), de ea se tem vestigiile lumii putrede. Nu zadarnic Petru spune despre ea că: „E singurul om întreg din casa asta". Ca apoi să-i mărturisească: „cînd intri mata în casă, bunico, parcă se deschid ușile și ferestrele!"

Trebuie să spun că acest rol mi-a plăcut mult de la început: sub asprimea ei aparentă, bătrîna savantă ascunde un suflet de aur, o rară prospețime de simțire, o mare puritate și intransigență morală".

Actorul Emil Botta, interpretul personajului Matei Dragomirescu, a făcut și el cîteva aprecieri interesante asupra rolului său:

„În ultimul tablou al piesei, Petru are cîteva replici concludente pentru caracterizarea fratelui său, Matei: „Uneori, spune el, Matei îmi apare ca un simbol. Al neputinței unei lumi vechi, roasă pe dinăuntru de atîtea otrăvuri încît nu mai poate zidi nimic".

Și, într-adevăr, acesta este Matei: intelectualul burghez cu gîndire alambicată, gratuită și sterilă. Chinuit de nerealizarea lui, de veșnica dorință de a evada din lumea în care el e veșnic protestatar în numele personalității lui așa-zis singulare, deosebite, excepționale.

Incapacitatea lui de a face ceva, egoismul său primitiv, și le ascunde în spatele unui narcisism rafinat, al unor preocupări pseudo-savante despre „funcția magică a verbului".

Și e cu atît mai primejdios, cu cît, așa cum spune și bunica, el vrea să îmbete și pe alții cu vorbe și năluci. Acest „plăsmuitor de miraje" l-a derutat pe fratele său mai mic, Petru, amețindu-i mintea tînără și aprinsă de teorii mistice, cu apologierea evadării din realitate. El e autorul moral al plecării voluntare pe front și al orbirii lui Petru; dar, mai ales, al orbirii lăuntrice a acestuia. Și tot Matei este acela care a amețit-o cu năluciri și pe Irina, în numele „unei mistice a dragostei celor aleși", și e gata să o arunce și pe ea în prăpastia destrămării sufletești.

Matei e un personaj anacronic. El nu suportă aerul tare, proaspăt, al noii lumi. Întruchipînd intelectualul burghez destrămat și steril, care, în condițiile noii lumi ce se făurește sub ochii lui reci, morți, începe să-și simtă inutilitatea, el cade, (în ultimul act Matei se spînzură), pentru că nimic nu îl ține la suprafață, pentru că nu are nici un crez".

Unul dintre rolurile cele mai complexe ale piesei este cel al Irinei, iubita lui Matei, Marcela Rusu, interpreta Irinei, ne-a conturat astfel personajul:

„Irina, ruda îndepartată a Dragomireștilor, venită în casa lor pentru a-și continua studiile, are prospețimea și sorcova de viață a unei adolescente cu o sensibilitate vibrantă, hrănită și de o literatură romantică. De-a lungul piesei, ea își afirmă cele două mari dominante ale firii ei: pe de o parte tendința puternică de a se valorifica, ca om, dorința de a munci intens, de a-și găsi un rost în viață; pe de alta, dragostea ei aproape mistică pentru Matei, omul care a fascinat-o cu nălucirile lui, cu căutările străniі în lumea „ideilor pure". O vreme, Irina a crezut că aceste două mari tendințe se pot identifica și a pus în dragostea ei pentru Matei întregul său potențial de viață. Cumplita ei dramă începe însă o dată cu trezirea din beția mistică în care o cufundase Matei: ea începe să-i vadă adevăratul chip, să-i simtă sterilitatea intelectuală și inutilitatea. Ea înțelege, cu prețul unor sfîșietoare suferințe, că incapacitatea lui de a se adapta se datorește nu superiorității sale neînțelese, ci găunoșeniei și slăbiciunii sale. Irina nu va cruța nimic pentru a-l salva pe Matei din descompunerea sa morală, pentru a-și salva dragostea căreia îi dăruise, fără rezerve, întreaga sa ființă. Dar totul e zadarnic, pentru că Matei însuși e o ficțiune, o nălucire. Cînd își va da seama că acesta a mințit-o, că e un las care preferă moartea unei vieți active, va porni, îndurerată dar nu învinsă, să-și refacă viața: „Mi-e sete de lucruri adevărate. Trebuie să rup cu tot trecutul, să rad totul pînă-n temelii, dacă vreau să trăiesc". Acestea sînt ultimele ei cuvinte.

Tînărul actor Matei Gheorghiu ne-a vorbit despre Petru, personajul pe care îl interpretează în piesa „Citadela sfărîmată".

„Petru este cel mai tînăr vlăstar al iluzoriei citadele a familiei Dragomireștilor. Spirit viu, dinamic, el simte platitudinea și meschinăria mediului în care se află și caută, după exemplul fratelui său Matei, pe care îl adoră, evadarea. Dar Petru va fi și el mințit de acest „plăsmuitor de miraje" care îi dă drept adevăruri nălucirile minții sale nevolnice. Tînărul de 18 ani va pleca pe front, purtînd pe buze formula falsă după care „a trăi primejdios" rezumă crezul vieții. Deșteptarea va fi groaznică: din război, Petru se întoarce orb și, ceea ce e mai cumplit, cu sufletul zdrobit. În întunericul în care va orbecăi, căutînd adevărul, raza de lumină i-o va aduce mai întîi bunica sa, bătrîna fiziciană, progresistă, și, mai apoi, tînăra învățătoare Caterina. Petru înțelege cît de putred a fost adevărul lui Matei, înțelege nimicnicia lui și se rupe de el, arătîndu-i disprețul și ura lui. „De singurătatea ta, tu ești vinovat, îi spune el lui Matei. Și eu doream înțelegere și omenie. Cred că le-am găsit. Dar pentru asta, a trebuit să arunc pe foc textul vechi, cum spui tu. Oh, cu cîtă satisfacție am făcut-o! Știi ce înseamnă să descoperi umanitatea? Nimic nu se poate compara cu bucuria asta. Să simți în jurul tău oameni și să mergi cu ei".

„Spre ce?", întrebă Matei.

„Spre o viață curată, fără miasme, de muncă dreaptă, de satisfacții cinstite. Spre o lume nouă".

În această lume nouă, orbul Petru și-a găsit lumina. Lumina adevărului.

Artista poporului Lucia Sturdza-Bulandra și Maria Filotti, artistă emerită a R. P. R., într-o scenă din „Citadela sfărîmată"

Marcela Rusu și Emil Botta în rolurile Irinei și al lui Matei Dragomirescu.

De la minereu la pîine (III)

SFÎRȘIT ȘI ÎNCEPUT

— reportaj —

de C. CHIRIȚĂ

Fotografii de M. IVANCIU

Din cronicile scrise sau nescrise ale anului 1944 s-ar putea afla cîteva fapte...

...Spre mijlocul acelui an, de undeva din Europa, sau din nordul Africii, s-a ridicat în văzduh un grup de bombardiere. La o oră anumită, grupul s-a divizat în două formații. Una dintre ele s-a îndreptat spre București, cealaltă spre Brașov.

Prima formație de bombardiere s-a năpustit asupra cartierului Griviței. În fața unui morman de dărîmături, stătea neclintită o femeie. Acolo fusese o casă. Acolo îi amuțise pentru totdeauna familia. Bărbatul și fiul ei. Acesta din urmă avea 17 ani. Femeia se numea Iancso Rozalia și era bucătăreasă la familia Cantacuzino.

A doua formație a culcat la pămînt uzina I.A.R. din Brașov. Și o dată cu ea, case și oameni. Muncitorii priveau uimiți scheletele de beton și gropile în care fuseseră înmormîntați laolaltă oameni, mașini, avioane. Viața fusese nizerabilă și pînă atunci. Dar viitorul, oare?... Această întrebare și-o punea cu stăruință și un muncitor mărunțel, obosit, abătut. Pe nume Micu Moise.

Și cîteva ore mai tîrziu, într-o comună de lîngă Tîrnăveni, la Sătcud, un moșneag prăfuit bătea la poarta bisericii, agitînd în mînă un plic. I-a ieșit în cale o servitoare. Și imediat după ea, un copil de 5 ani. O privea pe maică-sa cum plînge, dar nu înțelegea nimic. El nu-și cunoștea tatăl. Și nici nu mai putea să-l cunoască. Morții nu vin niciodată înapoi de pe front. Îi lăsase copilului doar numele: Cîndea. Pronumele copilului: Nicolaie.

Și tot din cronicile anului 1944 s-ar mai putea afla ceva.

...E vorba de o fetiță de vreo 10 ani, care alerga pe dealurile pline de vii ale Focșanilor. Zburdalnică, băiețoasă, făcea lucrul acesta toată vara. Acum o atrăgeau și strugurii care începeau să se coacă. Ea a fost prima care a văzut norul de colb în zare. Și a fost prima care a adus vestea în sat: „Vin rușii!"... Fata se numea Victoria. Victoria Marian...

Aceste fapte s-au petrecut în anul domnului una mie nouă sute patruzeci și patru.

Pe urmele unor bucăți de oțel

Eram la uzina de tractoare „Ernst Thälmann" din Orașul Stalin. Venisem pe urmele unor bucăți de oțel trimise aici de combinatul siderurgic din Hunedoara. În halele uzinei, aceste bucăți de oțel se transformau în piese de tractor. Tovarășii de la redacția ziarului de uzină „Tractorul" mă anunțaseră că am prins un moment fericit. Din piese mari și mărunte, se închega, zilele acestea în uzină, ultimul tractor al planului cincinal. Ultimul tractor...

Am colindat uzina de la un capăt la altul. Mi s-au povestit momente din marile bătălii care s-au dus în uzină, în cei aproape zece ani de cînd se fabrică tractoare. Am văzut, unul după altul, cele cinci tipuri de tractoare și am aflat că fiecare a însemnat o etapă în lupta pentru calitatea tractorului romînesc. Încet, încet am descoperit și instrumentele industriale prin care treceau, cu repeziciune, piesele ultimului tractor al planului cincinal. Și, în același timp, am descoperit și cîțiva oameni care au fost martorii unor fapte de cronică din anul 1944.

Uzina de tractoare, din vechea așezare de la poalele Tîmpei, e un orășel. Un orășel tînăr, proaspăt și vesel, îmbogățit an de an cu noi construcții, în care afli aproape tot ceea ce dorești. De la sală de teatru și cinema, pînă la magazine alimentare și fabrică de sifoane. Fără să mai vorbim de terenurile de sport, parcurile, cartierele de locuințe, școlile profesionale. Uzina își are proprie centrală electrică, oțelărie, turnătorie, forjă, ateliere de reparații, garaje, secții de bunuri de larg consum. Sectoarele caracteristice uzinei sînt însă cele în care se fac motoarele de tractor, șasiurile și montajul final al tractorului. Aici, bucățile de oțel și fontă suferă tot felul de metamorfoze, pînă ajung piese de tractor. În aceste fabrici, pe care înconjurîndu-le obosești, am întîlnit tăgîle de oțel, cenușii, puternice, pe care le văzusem înroșite, zvîrcolindu-se ca niște șerpi în laminoarele Hunedoarei.

La prima vedere, uzina de motoare pare o îngrămădire nesfîrșită de mașini. Strunguri, freze, raboteze, mașini de alezat, de tot felul de tipuri și dimensiuni, defilează în fața ochilor. Cele mai multe sînt de proveniență sovietică. Și aproape lîngă fiecare mașină, oameni. Într-un singur loc, am zărit un șir de mașini supravegheate numai de doi oameni. Vreo douăsprezece mașini automate pentru roți dințate.

După cîteva drumuri prin uzină, începe să se fixeze însă precis imaginea. Ceea ce părea la început o îngrămădire de mașini capătă linii și contururi exacte. Dacă ai putea privi de sus această imensă hală, ai avea impresia unui mare grup de oameni împărțit în șiruri drepte, precise. La capătul unui șir, apare un obiect. Acest obiect trece parcă din mînă în mînă, mereu înainte, așa cum lesne se poate observa pe unele șantiere de construcții, la transportul cărămizilor. Cu deosebirea că obiectul respectiv este adus cu ajutorul unei benzi și cel care-l primește nu-l înmînează nepăsător, ci-i face mai înainte o anumită operație. Apoi îl trimite mai departe. Aceasta pe fiecare șir. Și în fiecare șir, se găsesc tot felul de mașini. La capătul celălalt al șirului, piesa de motor e gata! Bucata de oțel sau fontă a devenit o piesă lucitoare, elegantă, rezistentă care poate să aibă mărimea unui trunchi de om, sau a unei rotițe de ceasornic. Și acest drum scurt, iute, sigur, nu se sfîrșește niciodată. Ca să se ajungă la acest sistem de bandă rulantă, s-au depus mari sforțări. Reorganizarea mașinilor a însemnat și reorganizarea concepției de muncă.

Efortul colectivului uzinei au dus la victoria acestui sistem nou, mult mai productiv, de fabricație. Și, bineînțeles, la victoria asupra deprinderilor vechi, asupra rutinei și lîncezelii. Așa se fac astăzi piesele pentru motorul tractorului. Ele înaintează necontenit spre marginea halei, unde mîini iscusite le împreunează armonic. Un pas, doi, trei, din nou cîțiva pași, și iată motorul gata montat. Așa se făurește prima melodie, cea mai frumoasă, cea mai grea, cea mai răsunătoare, a imnului pe care-l înalță necontenit uzina de la marginea Orașului Stalin.

Primele probe cu primul tractor dat în contul celui de al doilea cincinal.

Brigadiera I...

Trecusem de mai multe ori printre șirurile de mașini. Mă și împrietenisem de acum cu cîțiva muncitori. La capătul liniei de blocuri-motoare știam că-l găsesc pe frezorul Boroș Atila. Și mai știam că-l găsesc întotdeauna vesel, activ, plin de noutăți privitoare la activitatea echipei de fotbal a uzinei, gata oricînd să trezească printr-o vorbă glumeață vreun tovarăș din jur, căzut în lîncezeală.

La linia de arbori-motor îl urmăream cîteva clipe pe bătrînul strungar Budacher Emil, calm, meticulos, stăpîn desăvîrșit pe meseria sa.

Linia de pistoane o cam ocoleam. Erau prea multe femei acolo și mă convinsesem de acum că femeile cînd lucrează sînt tăcute, aproape posace. Căutam un prilej să intru

DE C

Victoria Marian

INCINAL

mai neoficial și mai natural în vorbă cu vreuna din ele, dar parcă mereu prilejul trecea pe lîngă mine. M-am hotărît însă, pe neașteptate. Una dintre strungărițe mi se părea cunoscută. Parcă o mai văzusem undeva, și nu demult timp. Așa, m-am pomenit lîngă strungul ei. Femeia nu-și întorcea însă ochii spre mine. Și să-i strig cîteva vorbe banale (de genul „cum mai merge" sau „cînd terminați schimbul") peste zgomotul strungului, mi se părea caraghios. Cu băieții era altceva. Un comentariu despre ultimul meci de fotbal, și calea era deschisă. Nehotărîrea n-a ținut însă mult timp. Foarte repede a început să mă prindă felul cum lucra femeia.

Piesele erau mici. Operațiunea de strunjire dura foarte puțin. Intervenția ei la strung era aproape permanentă. De aceea mi-a făcut poate impresia că e aprigă, vijelioasă. Scotea și introducea piesele în mașină din cîteva mișcări scurte și iuți, și îndemna la maximum turațiile strungului. Fără îndoială că era una din fruntașele uzinei. Era mică de statură, zdravănă, cu brațe puternice. Fața ei crestată de necazuri și vîrstă părea întinerită de emoția muncii.

Mă întrebam dacă această vijelioasă strungăriță știe că piesele la care lucrează vor fi folosite la ultimele tractoare din seria planului cincinal. Iată, găsisem în sfîrșit prilejul de a intra în vorbă cu dînsa. Și tocmai cînd mă pregăteam să fac acest lucru, am zărit deasupra strungului o placardă pe care litere mari anunțau cu mîndrie:

„AICI LUCREAZĂ BRIGADA PĂCII"

— Aici lucrează brigada păcii?

Femeia s-a uitat la mine, apoi la placardă și, zîmbind de-a binelea, mi-a răspuns:

— Da!

— Și cum vă înțelegeți cu tovarășii?

— Cu cine? Păi, în brigada aceasta nu lucrează decît femei...

Greșisem cu întrebarea, dar începutul fusese făcut. Puteam de acum să discutăm nestingheriți.

— Știți ce tractoare se fac din piesele acestea?

— Da! K.D.P.-uri. Noile tipuri. Cum să nu știu! Ba știu și altele. Știu că unele din tractoarele noastre răscolesc pămînturile îndepărtate ale Indiei.

— Nu, voiam să întreb...

— Despre ultimul tractor al planului cincinal? Piesele pentru el le-am făcut mai demult. Trebuia să-i grăbim nașterea...

Și cu aceleași mișcări iuți, vijelioase, strungărița scoase și introduse o nouă piesă în mașină.

Mă pregăteam să înnod discuția, cînd un semn făcut de cineva de la capătul liniei o determină să-și oprească brusc strungul. Și repede, repede, o porni într-acolo. Puțin contrariat, am plecat după cîteva clipe pe urmele ei. Am regăsit-o lîngă un post de prim-ajutor. Dar parcă nu mai era femeia de la strung. Pînă și figura i se schimbase. Cu gesturi prudente, prevăzătoare, blînde, spăla mîna unui strungar, rănită de șpan. Mînuia cleștele și foarfecele ca o soră. O dată terminat pansamentul, nu uită să-l dojenească pe tînăr, cerîndu-i mai multă atenție în timpul lucrului. Era numai maternitate în vorbele, privirile și gesturile sale. Mă gîndeam la dragostea și căldura cu care trebuie să-și fi îngrijit copiii.

În drum spre strung, mă prezentă celorlalte membre ale brigăzii, pe care aflasem că ea o conducea. Și în cîteva întîlniri de felul acesta, am aflat cîte ceva despre viața ei. O ascultam și o priveam mereu cu atenție și, într-una din zile, îmi dădui seama de unde o cunoșteam. Îi văzusem cunoscut-o pe Victoria Marian. Privirea mi-a fost însă atrasă de departe spre una din mașinile de la linia de cuzinești. Omul care lucra acolo se deosebea de ceilalți. pe care-i întîlnisem pînă atunci în uzină, prin proporțiile sale atletice. Un bărbat înalt, cu ceafă groasă, cu umeri lați și piept bombat. Figură bărbătească, aspră. Aflasem că-l cheamă Dăineanu Ion și s-a calificat de puțin timp. Era o plăcere să-l privești cum lucrează. Cînd făcea o mișcare cu brațul, aveai impresia că strungul tremură. Mașina părea o jucărie în mîinile sale. Iar piesele care ieșeau, la intervale scurte, regulate, din mașină, semănau și ele cu piese pentru jucării. Dar fără ele, motorul ultimului tractor al cincinalului nu se putea face.

Mă uitam în jur să-i aflu seamăn acestui voinic, staturii și forței sale, cînd am descoperit, nu departe, o fată subțirică, măruntă, plină de grație și frumusețe. Contrastul era izbitor. M-am apropiat de ea. Și în cîteva clipe, m-am convins că-i vrednică și la vorbă, și la rîs. Fără să lase însă o clipă mașina nesupravegheată. (Mai tîrziu am aflat că era obișnuită, cu sau fără voia ei, cu asemenea discuții.)

— Și cum te-ai hotărît să pleci din Focșani? — am continuat convorbirea.

— Numai dacă eram băiat nu plecam...

— ?

— Păi, sînt atîtea vii pe acolo... rar în altă parte...

Fata rîdea strengărește. Îmi demonstra nu numai prin vorbe, dar prin întreaga ei comportare, prin mișcările lejere, prin zîmbetul care nu-i dispărea de pe față, că-i place meseria și că s-a obișnuit cu dînsa.

— În școală, mă gîndeam uneori cu teamă că o să mă pierd în fața

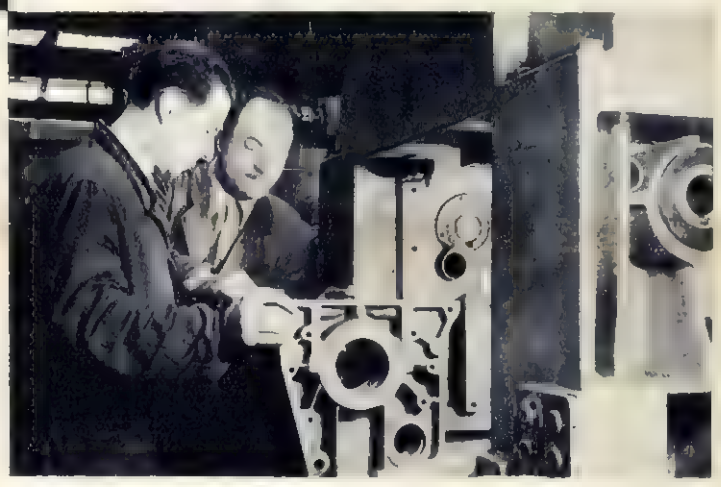

Uneori cînd mașinile se odihnesc, inginerii și tehnicienii uzinei le cercetează pentru a le aduce noi îmbunătățiri și inovații. În fotografie: inginerul Dumitru Galeș (stînga) și tehnologul Ioan Petra.

fotografia pe un panou mare din curtea uzinei și în paginile ziarului „Tractorul". Femeia aceasta era una din mîndriile fabricii de motoare, membră în comitetul de partid al uzinei.

Și se numea.. da, numele ei era Iancso Rozalia...

După 11 ani

Liniile de supape și cuzineți sînt vecine, apropiate. Dacă n-ar fi fost în apropiere, poate n-aș fi

mașinii. Și la început, chiar mi-a fost frică. Dar lucrurile grele nu se cuceresc numai cu forță. Noi, fetele, nu chiar toate, avem și alte meșteșuguri...

Care sînt aceste meșteșuguri nu mi-a mai spus Victoria Marian. Dar le-am înțeles cînd am văzut-o cum își plimbă alintător degetele pe mașină ca pe niște strune, cum îi zboară mîinile iute, dar elegant, ca niște rîndunele. Fata nu tăcuse însă, pentru că-i ghicisem gîndurile. Se întîmplase altceva,

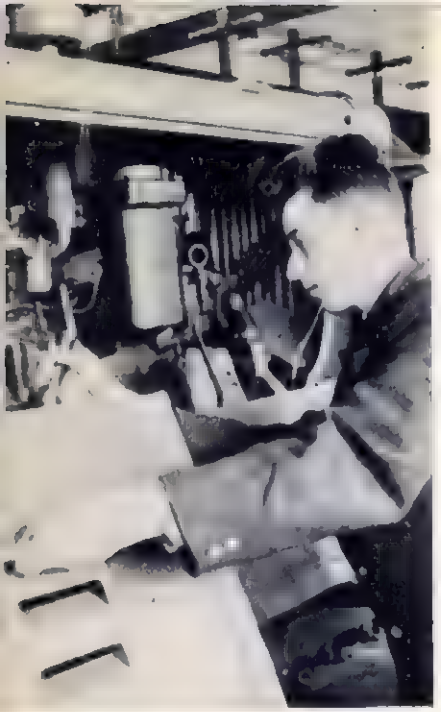

Elevul Nicolaie Cîndea vrea și el să facă o ultimă revizie a motorului ultimului tractor al cincinalului.

pentru că figura-i devenise dintr-o dată serioasă și nu-și mai lua ochii de la mașină.

M-am uitat în jur. Aspectul obișnuit. Un singur om nu se afla parcă la locul lui. Un tînăr cu pulover roșu, care se plimba de ici colo, fără nici un rost. Oare fără nici un rost? Era prea frămîntat, obrajii de culoarea puloverului, nervozitatea îi tremura în degete.

Maistrul liniei m-a lămurit mai tîrziu. Tînărul era... mă rog, cel puțin interesat de felul cum lucrează fata. Aproape în fiecare zi își petrecea cîtva timp lîngă ea. O felicita pentru iscusința sa, o admira, o îndemna să fie mereu în frunte. E drept că între timp mașina lui stătea cam... nefolosită.

— Nu, fata nu-i de vină — îmi spunea maistrul. Ea îl trimite mereu la strung, dar nici nu poate să-l alunge cu forța. Altminteri ar fi muncitor bun... și nu-i nici urîțel.

Îmi explicasem într-o clipă ușurința fetei la discuții în timpul lucrului. Maistrul mă rugă insistent să nu cumva să pomenesc numele tînărului. Parcă și așa n-o să-l recunoască toate fetele și toți băieții de la motoare...

Mă uitam la Victoria Marian, la tinerețea și frumusețea ei. O fată de 21 de ani, posesoarea unei meserii care face cinste femeii, stăpînă pe viața ei, cu viitorul strîns în mîinile sale. Oare știa dînsa cît se leagă toate acestea de cuvintele pe care le-a rostit, neștiutoare, cu aproape 11 ani în urmă, într-o dimineață de august, pe dealurile Focșanilor?

O singură învățătură...

În termeni de fabricație, tractorul se compune din motor și șasiu. Ca și motorul, șasiul se făurește într-o adevărată uzină. Și aici, mașinile sînt aranjate după procesul de fabricație, pe bandă rulantă. Cu mici excepții, aici se fabrică toate celelalte piese care compun tractorul, de la carcase și bucșe, pînă la axe și piulițe. Priveliștea se aseamănă mult cu cea de la uzina de motoare de peste drum. Aceeași afluență de tineri, femei lucrînd cot la cot cu bărbații, aceeași predominanță de mașini sovietice. Și, s-ar putea spune, aceiași oameni, harnici, atenți, preocupați să dea la timp piesele pentru ultimele tractoare ale planului cincinal. Într-o măsură, lucrul acesta e adevărat. Dar oamenii diferă mult unii de alții și ca înfățișare, și ca trăsături proprii, omenești.

Am cunoscut aici un om foarte ciudat în aparență. Mărunțel și slăbuț, să-l pierzi printre degete, pe nume Micu Moise, maistru-șef la linia de piese mici. L-am cunoscut în mai multe etape, dar niciodată îndeajuns. Cîteva vorbe, pe care mi le-a adresat însă într-o zi, m-au ajutat să pătrund în sufletul lui...

Mai întîi, n-am reușit să mă țin după el. Dispărea pe nevăzute. Mărunțel cum era, nu trebuia decît să-l pierzi din ochi o clipă, două, și-l și înghițea masa aceea frămîntată de oameni și mașini.

— Muncitorii mi-au vorbit mult despre dumneata — i-am spus într-o zi. Te-aș ruga...

Dar n-aveam pe cine să mai rog. Maistrul dispăruse...

În altă zi, l-am găsit lîngă o strungăriță, o muncitoare energică, de origine germană. O privea de mai mult timp cum lucrează la mașină. Cu șfiicîune parcă, a intrat în vorbă cu dînsa:

— Lucrezi frumos. Bună metodă. Numai puțin și-l întreci pe Dionisie... Vrei să-l întreci? Atunci ar trebui să ascuți un pic alt fel cuțitul. Numai un pic.

Și a început să-i arate, pe îndelete, cum ar trebui ascuțit cuțitul.

Nu pot să știu dacă Dionisie a fost întrecut. Știu numai că acea mică schimbare în ascuțirea cuțitului însemna o nouă metodă de muncă, cu un mai mare randament.

Altădată, l-am găsit după terminarea schimbului povestind într-un grup:

— Era mic prichindelul, supus mai dihai greșelii, dar profesorul nu l-a iertat. „De ce nu le-arăți și colegilor tăi?" — l-a întrebat profesorul. Elevul i-a răspuns curajos: „Eu nu mi-am pierdut timpul, eu am învățat!" „Poate nu-i ajută mintea pe unii, sau poate n-au prins încă dragoste de carte" — i-a spus din nou profesorul. „Treaba lor, eu am învățat!" zicea mereu elevul. „Dar tu de unde-ai învățat?" „Din cărți". „Și cărțile cine le-a făcut?" „Oameni, oameni învățați!" „Dacă gîndeau și oamenii aceștia ca tine, de unde mai învățai tu?" Elevul s-a bîlbîit, dar n-a mai putut răspunde.

Și maistrul le-a spus repede „bună ziua" muncitorilor, strecurîndu-se ca o zvîrlugă.

Ce-or fi înțeles oamenii din povestea asta, nu știu. A doua zi, însă, la gazeta uzinei a venit un tînăr cu un articol, în care mulțumea maistrului Micu Moise pentru faptul că l-a ajutat să devină strungar fruntaș. Mai departe, tînărul, pe nume Zăinescu Ioan, candidat de partid, se angaja să-l învețe meseria de strungar pe un alt tînăr, Ștefănescu Ovidiu. Simplă coincidență pesemne. Articolul a fost, bineînțeles, publicat.

Cînd l-am întîlnit din nou, nu l-am mai iertat:

— Tovarășe Micu, degeaba te-ascunzi. Te-am dibuit. Te găsesc mereu prin secție, chiar cînd nu ești aici.

De astă dată, el rămăsese mirat.

— Spune-mi ceva despre metodele pe care le aplici în conducerea secției...

— Eu nu aplic decît o singură metodă, o singură învățătură...

Cuvintele acestea le-a rostit rar și accentuat. Înțelegeam că nu va mai adăuga nici o vorbă. Și într-adevăr, s-a îndepărtat. De astă dată, cu pași înceți.

Mai tîrziu, cînd am aflat că e membru în comitetul de partid al uzinei, i-am descifrat vorbele. Maistrul Micu Moise aplică o singură învățătură în munca sa. Învățătura partidului. Și aceasta înseamnă modestie, ajutor permanent tovarășilor, curaj în promovarea cadrelor și, în primul rînd, înțelegere, blîndețe, dragoste.

Nu e de mirare de ce secția sa era printre fruntașele uzinei și trimisese înainte de vreme la montaj piesele pe care le urmăream de la sosirea mea în întreprindere.

Să dăm mîna cu viitorul...

În hala mare a montajului final, asistam la ultimele etape ale bătăliei pentru tractoare. Ele îmbogățeau, concretizau întreaga activitate a uzinei.

Corpurile tractoarelor înaintau pe bandă, într-un ritm lent, solemn. Din cînd în cînd, mersul lor se oprea și atunci grupuri de oameni răsăreau în mijlocul lor, împreunînd cu mișcări grave, nepripite, silueta de fier a tractorului. Cu fiecare metru parcurs, tractorul își îmbogățea înfățișarea, devenind, în sfîrșit, corespondentul exact al cuvîntului pe care-l reprezintă.

Uneori, gigantica hală se cufunda clipe întregi într-o tăcere inexplicabilă. Erau foarte rare aceste clipe. Nu plutea nici un zgomot, nici o mișcare. Atunci se putea observa bine fețele emoționate ale acelora care știau că unul din tractoarele pe care le montează va fi ultimul tractor al primului nostru cincinal.

Cu creta în mînă, șeful secției se îndrepta spre unul din tractoarele montate. Fața lui, ursuză de obicei, strălucea. Începu să deseneze rar cîteva semne... Da, era ultimul tractor...

Muncitori după muncitori veneau în jurul tractorului. Îl priveau. Unii în tăcere, alții schimbînd cîteva vorbe în șoaptă, alții strîngîndu-și mîinile. Își opreau parcă vorbe, strigăte, urale, în gîtlej. Știau bine că peste cîteva zile, după primul rodaj, cînd tractorul va fi gata de a porni pe ogoare, vor fi pe deplin îndreptățiți să sărbătorească evenimentul. Și a atunci...

Cîtva timp mai tîrziu, am văzut din nou tractorul aproape în același loc. Sus, în cabină, se urcase însă un băiețaș. Uimirea nu-mi era stîrnită de faptul că vedeam acolo un băiat. Ci de faptul că pe tractor îl vedeam tocmai pe acel băiat. Sînt sigur că nici cel mai îndrăzneț, cel mai nebunatic copil n-ar fi făcut lucrul acesta. Nu era numai vorba de prezența în hală a acelor doi maiștri ale căror priviri constituiau bariere de netrecut. Era însă și bariera pusă în față de propria ființă. Să te urci pe acest tractor? Pe această mașină care întruchipa rodul unor eforturi eroice? Nu era în nici unul din elevii școlii profesionale a uzinei atîta cutezanță. Și, totuși, un băiat slăbuț, blond, rușinos, aș crede cel mai cuminte elev din școală. Cîndea Nicolaie, s-a îndreptat calm, neascunzîndu-se de nimeni, plin de sfială, spre tractor. S-a urcat, încet, sus în cabină, s-a așezat pe locul tractoristului, a luat în mîn„ o manetă și, senin, a început să privească viitorul.

Cred că nimeni în lume nu l-ar fi putut opri și n-ar fi îndrăznit să-l oprească să ajungă acolo. Cîndea Nicolaie, urcat pe ultimul tractor al planului cincinal, privea viitorul. Se vedea tractorist la S.M.T.-ul din Luduș sau Tîrnăveni, trecînd cu mașina sa puternică peste ogoarele din Sălcudul natal. O vedea pe maică-sa, nu plîngînd de bucurie, ci rîzînd, cu brațele întinse spre el. Se vedea, mai departe, oprind tractorul, coborînd, sărutînd mîna maică-sii: „Am venit să mă vezi, mamă, și dacă ai nevoie de ceva..."

Micul elev mi-a destăinuit cu sinceritate și emoție gîndurile sale. I-am strîns mîna. Copilul acesta întruchipa viitorul...

Sfîrșit și început de cronică...

Din cronicile scrise și nescrise ale ultimilor ani s-ar putea afla cîteva fapte...

...La începutul anului 1945, conducerea partidului a dat sarcină muncitorilor de la I.A.R. din Brașov să pornească la construirea primului tractor românesc. Gazetele reacționare din interior și din străinătate nu-și ascundeau batjocura și neîncrederea: „Vreți să construiți tractoare? Voi importați pînă și sape din străinătate..."

La 27 decembrie 1946, pe poarta uzinei de tractoare din Brașov pătrundea hotărîtă o femeie: Iancso Rozalia, fostă bucătăreasă la prințul Cantacuzino. Cu o zi înainte, pe aceeași poartă, ieșise primul tractor românesc I.A.R. 22.

La 13 august 1950, muncitorii de la uzina de tractoare au primit o telegramă prin care Comitetul Central al Partidului îi felicita pentru construirea tractorului 5.000.

„Clasa muncitoare poate fi mîndră că numără în rîndurile ei astfel de muncitori fruntași ale căror succese sînt un exemplu pentru toți oamenii muncii din țara noastră".

Printre muncitorii fruntași cărora le erau adresate felicitările, se număra și comunistul Micu Moise.

La începutul anului 1951, a sosit în uzină o proaspătă absolventă a Școlii metalurgice din Arad, Victoria Marian. Ea a început să lucreze la primele piese ale noului tip de tractor pe șenile K.D.-35.

Și tot din cronicele ultimilor ani s-ar mai putea afla ceva...

...Într-o zi friguroasă de primăvară, un băiețandru blond și sfios, elevul Cîndea Nicolaie, s-a urcat pe unul din tractoarele montate cu cîteva minute înainte și a început să privească viitorul... Tractorul acela era ultimul tractor al primului nostru plan cincinal...

Acest din urmă eveniment s-a petrecut în anul puterii populare una mie nouă sute cinci zeci și cinci, luna martie, ziua șapte...

Cunoscutul compozitor brazilian Claudius Santoro a făcut recent un popas de 3 săptămîni în R. Cehoslovacă. Primit cu căldură de publicul compozitorul Santoro, care este şi unul din laureaţii Premiului Internaţional al Păcii, a avut un rodnic schimb de experienţă cu muzicienii cehoslovaci. În fotografie : compozitorul brazilian prezintă unor colegi din Praga noile sale compoziţii.

PE OGOARELE CHINEI NOI

Au pornit tractoarele ! Priviţi-le, nu vi se par cunoscute ? Da, sînt tractoare româneşti, trimise poporului frate chinez de către oamenii muncii din R.P.R. În fotografia noastră vedem mulţimea de ţărani muncitori chinezi, adunaţi pe cîmp spre a saluta începerea muncilor agricole de primăvară, la care iau parte acum şi tractoare fabricate în R.P.R. În medalion: un aspect de la festivitatea care a avut loc la unul din S.M.T.-urile din regiunea Hopei, cu prilejul recepţionării de către autorităţile chineze a tractoarelor şi maşinilor agricole sosite din R.P.R. La microfon : Hsien-tung, locţiitorul ministrului agriculturii al R. P. Chineze.

← Asemenea delicvenţilor de drept comun, toţi negrii din Africa de Sud trebuie să se prezinte în faţa autorităţilor rasiste spre a fi înregistraţi în fişe speciale. În felul acesta, „stăpînii-albi" socot că-i vor putea intimida pe sclavii negri, că vor înăbuşi orice încercare a acestora de a-şi cere drepturile furate.

„LUPTA CONTINUĂ"

În ciuda votului trădător al Bundestagului cu privire la ratificarea acordurilor de la Paris, milioane de germani cinstiţi din apusul Germaniei luptă cu îndîrjire împotriva celor ce pregătesc un al treilea război mondial. La München, peste 40.000 de muncitori au participat la o mare demonstraţie, purtînd pancarte cu inscripţii antirăzboinice şi avertizînd asupra pericolului de moarte pe care îl reprezintă planurile agresive americane ale clicii revanşarde de la Bonn. ↓

Paralel cu intensificarea luptei sale împotriva atîţătorilor la război imperialişti, poporul francez îşi înteţeşte şi lupta pentru satisfacerea revendicărilor sale economice. Fotografia reprezintă una din zecile de greve care au avut loc în ultima vreme în Franţa ; greva funcţionarilor de la Institutul pentru asigurări sociale din Paris.

fotocronica FLACĂRII

LA ȘOSEA

— schiță —

de Camil BACIU

Ilustrații de Tia PELTZ

Cunoașteți șoseaua la începutul primăverii? Cunoașteți aburul albăstrui care se ridică deasupra lacurilor, coroanele copacilor care au un luciu stins, cunoașteți izul pămîntului care se zvîntă? Sînt numai lumini difuze, ca și cum nerul ar fi un fluviu diafan ce curge înspre lacuri, formînd vîrtejuri luminoase în dreptul arborilor, al boschetelor, al caselor.

Te apropii de fereastră și valurile grele de lumină te ametesc; te tulbură aromele. Te aștiță, te îndeamnă să umbli. Te aștepți să se întîmple ceva, să descoperi ceva, să te întîlnești cu cineva. Dar nimeni n-ar putea să spună ce anume așteaptă să întîlnească la șosea, ce anume așteaptă să se întîmple. Ți se pare că un dirijor a ridicat bagheta și nu numai urechea e gata să primească melodii, dar ochiul e avid de culori, obrazul de căldura soarelui, narile de arome — simțurile așteaptă primele măsuri ale acestei simfonii care nu începe; se aud doar pași, rîsete și multe murmure.

Astfel îmi apare șoseaua în fiece după-amiază, cînd deschid fereastra căminului și privesc de-a lungul ei. Ceilalți locuitori ai Bucureștiului vin la șosea; noi, studenții căminiști, stăm la șosea. Dacă vreți, sîntem o insulă în acest fluviu sau o banchetă așezată în plină orchestră. De aceea ni se pot ierta multe — și plimbările lungi, și vremea pierdută la pervazul ferestrei.

Primăvara asta tîrzielnică mi-a părut totuși timpurie. Și „timpuriul" s-a datorat unui vînticel cald și unei fete. Vînticelul a venit pe nesimțite, a clătinat perdeaua și cînd m-am ridicat să închid fereastra l-am simțit ca pe o mînă de copil. „Hei, dar a venit, a venit..." mi-am spus. Și privind jos, spre linia troleibusului, am zărit o fată plimbîndu-se. Avea părul lung, de un blond cenușiu, și mergea alene, cu paltonul descheiat. De sus, și pieziș — cum priveam — i-am zărit totuși gleznele subțiri, și mai mult am simțit decît am văzut că e grațioasă.

Și primăvara, și fata grațioasă — erau cam multe pentru un căminist care învață. Am rămas la fereastră pînă cînd Matei, intrînd în cameră, m-a luat de ceafă, m-a așezat pe pat și a mîrîit: „Învață, hibridule!" — după care s-a așezat pe celălalt pat și a început să tocească.

A doua zi, Matei a deschis fereastra, s-a întins — și cînd se întinde nu mai rămîne mult loc în cameră — și-a tras doi pumni în piept ca „să se mai dezmorțească", apoi a mormăit: „Cine-i asta pletoasă, care alunecă așa?"

M-am apropiat. Era tot fata de ieri și, într-adevăr, pășea astfel încît părea că alunecă.

— Asta se strîmbă, mă, fir-ar...— a spus Matei.

— Ce-mi bați capul? Nu vezi că e singură?

— Și? Unii și singuri se strîmbă.

Mie fata îmi plăcea.

— Nu înțelegi nimic, mă. Ascultă-i pe cobzarul lui Sevcenko... *Roșu ca rubinul / A-nflorit călinul / Parc-a rîs o fată / Legănîndu-și sînul... / ...Spre Dumbrava verde / Pașii lin și-i pierde...* Omul se plimbă de primăvară. Ai vrea poate să se miște ca tine, cu numărul 46 la un picior și 47 la altul?

— 45 la amîndoi, tovarășe. Și la urma urmei, poart-o sănătos.

A treia zi, am văzut-o din nou. Nu se făcea s-o fluier, așa că am fredonat primele măsuri dintr-un concert, tare și prost, ca o goarnă. A ridicat ochii și a zîmbit. „Așa, carevasăzică — a mormăit Matei — vă dați întîlnire sub nasul meu! Și acum ce aștepți? Du-te jos".

— Cum am să dau năvală așa?!

— Uite la el, ghiocelul! Nu ți-e rușine? În ani faci bancuri și sari peste mese și aici ți-ai pus capul sub aripă. Nu cumva te-ai îndrăgostit?

— Ești nebun, frățioare!

— Hai jos, cu mine!

— Da? Hai!

Mi-am dat seama, în vreme ce fugeam pe scări, că ghetele mi-au cam îmbătrînit și că pantalonii ar merita să fie oarecum călcați.

Pe cît de vijelios am coborît, pe atît ne-am domolit cînd am ajuns jos. Matei a tușit, s-a îndreptat, a mai tușit o dată, apoi mi-a șoptit:

— Eh, să te văd...

— Pe mine? Tu m-ai adus aici... Haide acum...

— Da' ce-s bulevardist, să mă agăț așa de om?

— Atunci?

— Uită-te. Asta e voie.

Fata s-a apropiat. Avea un lodn cafeniu și dedesubt, un pulover verde și o fustă scoțiană, largă. A zîmbit iar și a trecut mai departe. S-a întors însă după doi pași și a întrebat:

— Nu vă supărați, nu știți cît e ceasul?

— Vreo... vreo cinci... șase — s-a bîlbîit Matei, luat prin surprindere.

— Mulțumesc — a răspuns și, parcă întinzînd mîna sub nasul nostru, a scos-o puțin din mîneca lodenului, a privit la un ceas extraplat și a adăugat: „E chiar „cinci-șase", vreo cinci treizeci..."

Își bătea joc de noi. Zîmbea, dar ochii ne cercetau neprietenoși, cu răceală.

— Nu vă supărați, n-aveți cumva o ferigă la dumneavoastră? — a întrebat deodată Matei foarte politicos. V-aș mulțumi din suflet, o caut de cîteva luni...

Trebuie să mărturisesc că am căscat gura, ca și fata.

— Am o ferigă, dar e acasă — a răspuns. Puteți să veniți oricînd...

În sfîrșit, intrasem în vorbă; Matei a plecat apoi și am rămas singuri. Nu era încă spre asfințit, dar umbrele începuseră să se lungească, să se subțieze. Fata m-a întrebat cum e la cămin, dacă dormim mulți în cameră, dacă e curat, dacă nu stricăm pereții. Eu răspundeam, vesel că mă plimb și că am cunoscut-o, mai mult trăgînd cu ochiul decît privind profilul ei curat, puțin aspru.

— Se duce dracului — a spus fata deodată, oarecum grosolan pentru înfățișarea ei elegantă și delicată.

— Cine se duce dracului?

— Căminul. Casa. Asta a fost o dată a noastră, asta și aia din spate, unde încă mai locuim. Dar voi o faceți praf, o să ajungă un hambar...

Și iar s-a uitat cu privirea aceea rece. A fost o strălucire. Mi s-a părut că am gustat ceva sălciu, și că gustul mi s-a răspîndit în degete și în minte.

— E cămin de stat — am spus. Aici stau zeci de studenți; stau bine. Avem baie, am instalat și alte dușuri de curînd, am făcut club și sală de lectură. Nu erau lămpi pe toate coridoarele — am pus. Dacă vă aminținți, ați lăsat instalația de calorifer puțin stricată. Am reparat-o noi, injectorul merge acum ca o seringă... Și tencuiala am refăcut-o, mai ales la bucătării... Dacă vreți, invitați-vă familia, verii, unchii, mătușile, să vină să asculte o audiție la cămin. Azi vin ei aici, în altă zi vă duceți dumneavoastră să vizitați casele lor naționalizate...

— Mitocanule! — a spus fata și nările au început să-i tremure.

Dumneavoastră, care cunoașteți lumea cît de cît, bănuiți cîtă ură de stăpîn pentru propria-i slugă se ascundea în vorba asta. Și o strîns lodenul, a rîs silit, s-a uitat din nou la ceasul ei frumos, de aur, și a plecat cu pași repezi.

M-a cuprins parcă o ușoară oboseală. Înțelegeți? Așteptasem trei zile s-o cunosc și așteptarea asta, cînd stai la șosea, în mijlocul aromelor și luminilor, e de zece ori mai plăcută, dar mai chinuitoare. Și iată, arătam ca un actor care, descoperindu-și inima în fața publicului, se trezește cu o coajă de ou în cap.

Priveam boschetele și copacii înmuguriți, casele cu arcade, ferestrele împodobite cu fier forjat, frumoasele balconașe venețiene. Casele astea toate le ridicaseră părinții noștri și le locuiseră părinții ei.

Peste lacuri, apărea, uriașă, maiestuoasa, Casa Scînteii și șoseaua curgea spre dînsa. Niciodată, ca în clipa aceea, n-am simțit șoseaua mai a noastră, cu toate grădinile și culcrile ei.

Dinspre troleibus, începură să sosească și fetele de la cămin. Mergeau la braț, chicotind ca niște fetițe, ducînd servicte, teuri, dosare. Alături de ele — parcă era tatăl lor — venea Matei.

— Ei, trubadurule — a strigat — cum a ieșit cobza? Parcă... aha!...

În clipa aceea într-un turism puțin coșcovit, alături de un domn cu fular de mătase și mănuși galbene — care conducea — a trecut fosta stăpînă a căminului, cu capul dat pe spate, pozînd într-o indiferență rece, provocatoare. Se silea să pară degajată, dar simțeam cum se crispează trecînd printre sutele de oameni care păseau domol, asemenea unui fluviu ce se rostogolește ușor.

— Aha — a spus Matei din nou — așa carevasăzică.

Fetele îl ascultau monologul, fără să înțeleagă nimic.

— Cum se plimbă pe șoseaua noastră — am spus încet. Cu ce ură se plimbă pe șoseaua noastră...!

Ciuda îmi alungase gustul sălciu, ca și cum l-ar fi ars cu un fier înroșit. Începuseră să se aprindă luminile și tot ce era difuz în începutul ăsta de primăvară, tot ce era proaspăt și tulburător mă cuprindea din nou, de astă dată parcă îndeaproape, ca ceva al meu, cunoscut și drag.

Fetele și-au dus lucrurile în cameră și apoi am pornit cu toții — noi fredonînd un cîntec și Matei mormăindu-l, amestecîndu-ne cu perechile ce se îndreptau, mereu mai mult către lacuri.

Și în urma noastră, sub cerul limpede, izvorau luminile orașului.

POPORUL ROMÎN A PARTICIPAT

LA MAREA SĂRBĂTOARE A POPORULUI MAGHIAR

Aniversarea a zece ani de cînd poporul ungar, eliberat de sub jugul fascismului de către glorioasele oşti sovietice, a pornit pe drumul unei vieţi noi, a prilejuit şi în ţara noastră numeroase manifestări sărbătoreşti. Poporul nostru, pe care burghezo-moşierimea îl îndemna la vrajbă împotriva poporului ungar, a participat în aceste zile din toată inima la sărbătoarea milioanelor de prieteni din Ungaria populară.

Relatările despre succesele obţinute de R.P. Ungară pe drumul construirii socialismului au fost salutate cu bucurie de oamenii muncii din ţara noastră prezenţi la adunările organizate în cinstea marii sărbători a poporului frate maghiar. Oamenii de cultură şi artă din R.P. Ungară, sosiţi în R.P.R., au fost obiectul unor calde manifestaţii de simpatie. Filmele maghiare au atras şi entuziasmat un numeros public.

...Numai cîteva fapte, dar care vorbesc de la sine despre prietenia ce leagă popoarele noastre, prietenie făurită în lupta împotriva asupritorilor fascişti, prietenie care astăzi se dezvoltă în lupta noastră comună pentru construirea socialismului şi apărarea păcii.

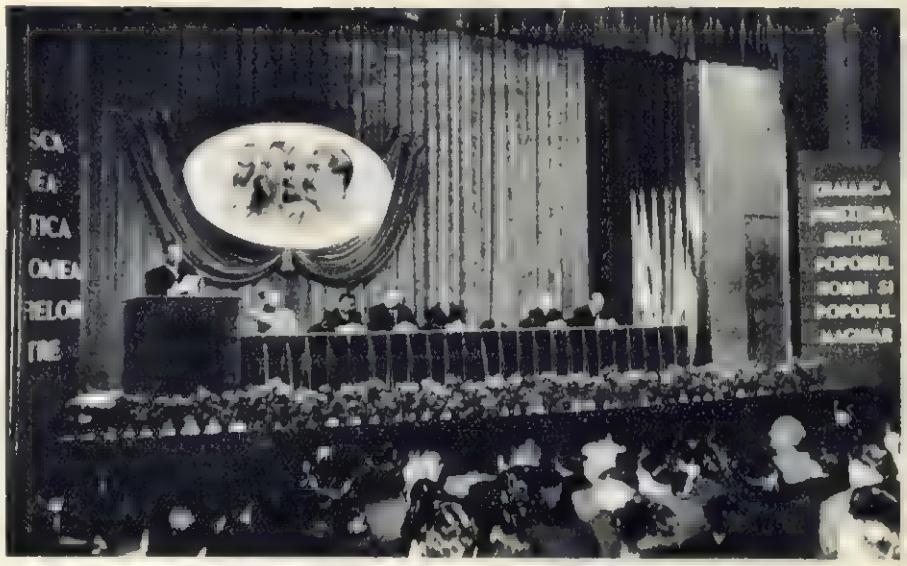

Aspect de la Adunarea festivă, consacrată celei de a zecea aniversări a eliberării Ungariei, ce a avut loc în Capitală

La Casa Ziariştilor din Capitală, a avut loc o manifestare în cadrul căreia echipa artistică a casei de cultură „Petöfi Sandor" a prezentat un program de cîntece şi dansuri populare ungare.

Lily Nemenyi, solistă a Operei de Stat din Budapesta, în rolul „Cio Cio-San" din opera lui Puccini, pe scena Teatrului de Operă şi Balet al R. P. R.

La Librăria noastră nr. 17 din Capitală a fost deschisă o expoziţie de cărţi în limba maghiară.

Între 5-10 aprilie a avut loc Festivalul filmului maghiar. În fotografie: cineaştii unguri Zoltan Fabry şi Revesz Karoly, primiţi cu flori la deschiderea Festivalului în sala „Patria" din Bucureşti.

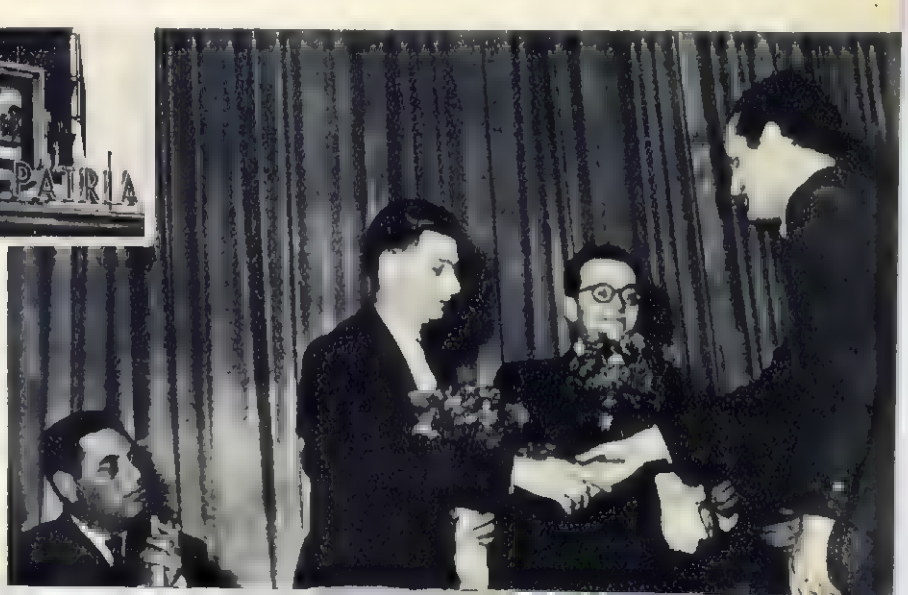

Jozsef Attila

poet al clasei muncitoare

Acum cincizeci de ani a văzut lumina zilei, într-o căsuţă de la marginea Budapestei, cel care avea să devină primul şi cel mai mare poet proletar maghiar, Iozsef Attila, fiul unui muncitor şi al unei spălătoresе. Erau vremuri grele. Maică-sa avea de întreţinut trei copii. Pe cel mai mic, pe Iozsef, îl dădu de suflet unei familii de ţărani. Revenit, după cîţiva ani, la oraş, micul Iozsef îşi ajută mama, atît cît poate s-o facă un copilandru de 7 ani. Vindea apă cu paharul la cinematografe, vindea morişti de hîrtie şi ziare, căra coşuri şi pachete la hală... Mai tîrziu, s-a angajat cu ziua la munca cîmpului. După moartea mamei sale, lucrează ca servitor pe remorcherele din port.

In aceste condiţii amarnice şi-a terminat liceul, ziua agonisindu-şi existenţa, iar noaptea învăţînd. Sub ochii săi de copilandru s-a înălţat şi s-a prăbuşit Comuna maghiară din 1919. Sub influenţa luptei clasei muncitoare el scrie de timpuriu versuri revoluţionare, pentru care, în anii liceului, e judecat de un tribunal fascist; pentru acelaşi motiv e silit, mai tîrziu, să părăsească universitatea din Szeged.

Setos de învăţătură, încearcă zadarnic să urmeze cursurile universităţii din Viena şi apoi la Sorbona. Revenit în ţară, poetul, care debutase la revista „Nyugat" (Occidentul), devine redactor la „Szép Szó" (Cuvîntul frumos). Mizeria şi boala, condiţii oferite poetului în societatea burgheză, îl împing sub roţile trenului, în 1937. Sinuciderea sa e de fapt una dintre marile crime ale societăţii burgheze, cu atît mai grea cu cît astăzi poetul n-ar împlini decît cincizeci de ani!

Numeroasele volume de versuri rămase în urma lui aduc mărturie nu numai a unui mare răzvrătit, ci şi conştiinţa unui poet pe care partidul comunist l-a înzestrat cu o concepţie ştiinţifică despre lume. In slujba măreţelor idei ale marxism-leninismului, cuvîntul său devine cu adevărat „O armă automată", aşa cum şi-a dorit el.

Continuator al minunatei tradiţii a lui Petőfi Sandor şi Ady Endre, poetul este indisolubil legat de poporul său, de patria sa. In poezia sa, el militează pentru unirea tuturor celor ce muncesc din toate ţările, împotriva exploatatorilor. De aici şi împletirea dragostei pentru patria în suferinţă, cu internaţionalismul proletar. Cu drept cuvînt el a putut spune în vestitul său poem „La Dunăre":

Arpád şi Zalán, Dojo şi Werbőczy—popoare
în mine sînt de-a valma — slavi, turci,
romîni, tătari,
în inima aceasta, trecutului datoare
c-un viitor de pace —contemporani maghiari!

Mama

Duminicile înspre seară,
o cratiţă lua de toarte,
zîmbea-n tăcere şi pe urmă
se odihnea un pic în umbră.

De la prea milostivii domni
în cratiţă-aducea mîncare,
intram în pat şi mă gîndeam
cum ei mănîncă străchini pline

Era ea, maică-mea, azi moartă,
— spălătoresele mor iute —
se-mpleticesc de-atîta umblet
şi de spălat le doare capul.

Drept munţi, au rufele murdare
şi nouri: aburii maşinii;
iar aerul de vrea să-l schimbe,
se urcă-n pod spălătoreasa.

O văd, stă ghem peste maşină.
Făptura-i şubredă şi mică
a prăpădit-o Capitalul —
să v-amintiţi, o, proletari!

De-atîtea munci se gîrbovise
şi nu ştiam că nu-i bătrînă,
în vis purte şorţ alb ca spuma
şi-o saluta atunci poştarul.

In romîneşte de **Eugen JEBELEANU**

Profită sfîntul capital

La lămpi de gaz frămînţi aluat?
Arzi cărămizi, arzînd la faţă?
Palma pe sapă ţi-a crăpat?
Te vinzi cît timp mai pari fîşneaţă?
Zaci? Te tîrăşti cu coşu-n piaţă
ori sapi o gură de canal?
Înveţi sau nu ceva în viaţă?
Profită sfîntul capital!

Pe vine ceapa o aduni?
Ori în benzină speli mătase?
Croieşti cîte-un costum mai bun?
Ori spinteci capre gălăgioase?
Munceşti? Tot te concediază.
Hoţ, cerşetor sau biet felal,
cu-o labă lumea rea te apasă.
Profită sfîntul capital!

Scrii cîte-un vers bolnav de dor?
Prepari-şi şunci de Praga poate?
Strîngi izmă? La cărbuni cobori?
Contabil-şef, ţii lungi socoate?
Cu fir pe şapcă, ros în coate,
la Szamaz, ori pe-al Senei mal?
Cît timp primeşti salar, din toate
profită sfîntul capital!

ÎNCHINARE

Tac, proletare, că-ţi ajunge!
Doar nu te-aşteaptă-un prînz regal.
Cît sînt pe glob stăpîni ai muncii,
profită sfîntul capital!

In romîneşte de **Veronica PORUMBACU**

V. I. Lenin și I. V. Stalin la Gorki – grup sculptural de Friedman și Belostoțki

VIZITÎND MUZEUL LENIN-STALIN

La cîțiva pași de piața Victoriei — în simbolică vecinătate a statuii care exprimă recunoștința poporului nostru eliberat față de glorioasa armată sovietică eliberatoare, acolo, la capătul șoselei Kiseleff, se înalță impunătorul edificiu al Muzeului „V.I. Lenin — I.V. Stalin" de pe lîngă C.C. al P.M.R.

Străbătînd sălile muzeului, te oprești cu emoție și luare aminte în fața fiecărui tablou sau facsimil, fotografie sau sculptură, răsfoind astfel filele unei cărți minunate, cartea din care soarb învățătură oamenii înaintați din toate țările lumii, cartea despre marele Partid Comunist al Uniunii Sovietice.

De la căsuța din Simbirsk pînă la nopțile albe de la Smolnîi, de la anii primelor cercuri marxiste și pînă la uriașa desfășurare a forțelor proletariatului rus în Octombrie 1917, de la primele numere ale ziarelor „Iskra" și „Proletariatis Brdzola" și pînă la triumful socialismului pe a șasea parte a globului, este o întreagă perioadă istorică. Filă cu filă, cartea acestei istorii glorioase este înfățișată în imagini vii în minunatele săli ale Muzeului. Sînt imagini care-ți vorbesc despre eroismul și înțelepciunea, despre imensa capacitate teoretică și organizatorică a marelui geniu al omenirii V.I. Lenin și a continuatorului operei sale, I.V. Stalin, despre lupta lor neînfricată în fruntea celor mai buni fii ai poporului care a sfărîmat, pentru prima oară în istoria lumii, jugul imperialist și care astăzi făurește comunismul.

★

Dacă vei răsfoi cartea de aur a Muzeului, unde vizitatorii — veniți în grupuri sau individual — își înscriu impresiile, vei citi cuvinte care exprimă recunoștința oamenilor muncii față de Partidul Muncitoresc Romîn pentru crearea acestui lăcaș dătător de forță, de încredere în izbînda cauzei socialismului. Este acolo exprimată în cuvinte simple, dar cu atît mai convingătoare, admirația fierbinte față de eroicul proletariat rus și gloriosul partid care l-a condus din victorie în victorie. Așa simt cazangiii de la uzinele „23 August", cursanții cercului de studiu al Istoriei P.C.U.S. de la uzinele „Clement Gottwald", țăranii muncitori fruntași, maiștri ai recoltelor bogate din regiunile Cluj și Hunedoara, studenții Universității „C.I. Parhon". „Muzeul ne ajută la ridicarea nivelului ideologic și politic și lupta lui Lenin și Stalin ne îndeamnă să muncim și mai mult pentru ridicarea nivelului profesional, pentru întărirea capacității de apărare a patriei noastre" — notează colectivul de ofițeri și soldați ai unității militare 03704. Alături de inscripții în limba coreeană, maghiară, rusă, găsești însemnări scrise stîngaci de mînuțe

Macheta tipografiei ilegale din Avlabar.

Crucișătorul „Potemkin" pe care a izbucnit răscoala marinarilor în iunie 1905.

Cîteva dintre ziarele leniniste apărute ilegal în Rusia țaristă: „Iskra", „Vperiod" și „Proletariatis Brdzola".

În sala de cinematograf a Muzeului. Vizitatorii vizionează un film evocînd momente din viața și lupta lui V. I. Lenin.

Aspect din sala a VII-a a Muzeului, închinată Marii Revoluții Socialiste din Octombrie

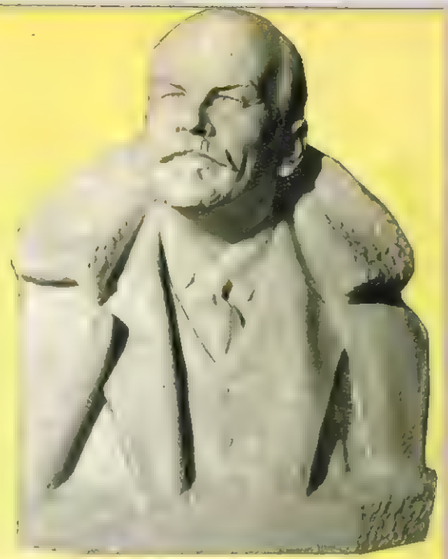

V. I. Lenin — sculptură de M. Wagner.

V. I. Lenin vorbind la uzinele „Putilov", în mai 1917 — pictură de Brodski.

Sosirea lui V. I. Lenin la Petrograd, în aprilie 1917 — de Skubko.

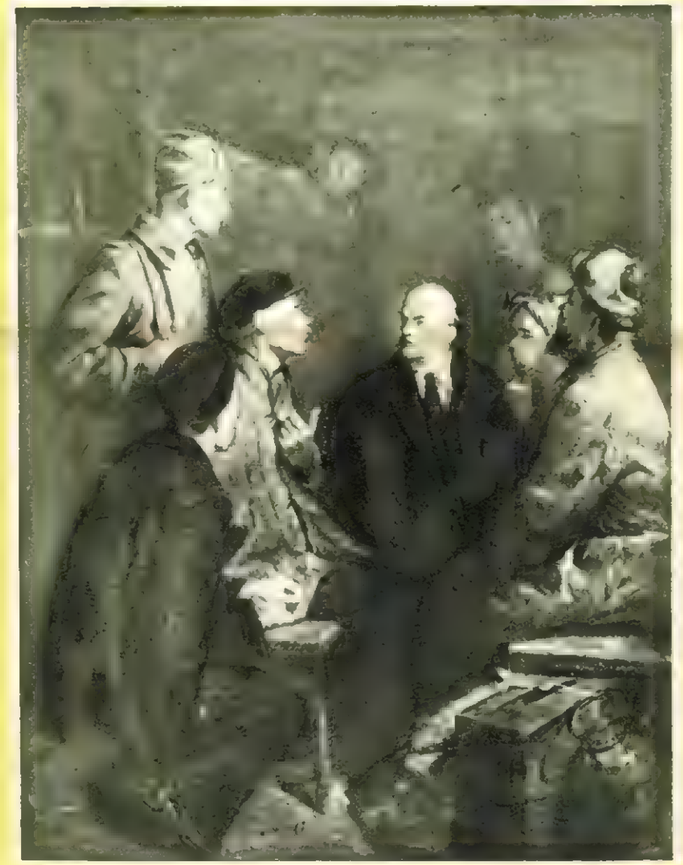

A VII-a conferință generală (din Aprilie) a P. M. S. D. (bolșevic) din Rusia — Pictură în ulei de Lidia Agricola.

V. I. Lenin pleacă în emigrație. Decembrie 1907.

de copii. „Am văzut notele lui Lenin — scrie Lazăr Georgeta. Eu nu sînt încă pioneră, dar o să-mi dau silința să fiu..."

Unii vizitatori își exprimă emoția în versuri; astfel unul citează din Maiakovski:

Să fii comunist
aceasta
știi ce-i?
Să gîndești,
să-ndrăznești
și să urci!

Iar altul, al cărui nume nu l-am putut descifra, transcrie aci o poezie originală:

Prin luptă dîrză ne-nfricată
Ați sfărîmat lanțul robiei,
Voința voastră-nflăcărată
A stăvilit o grea urgie.
În vasta voastră măreție
Veți străluci în veci de veci,
Vă va fi luptei mărturie
Eliberarea lumii-ntregi!

Iată cuvinte simple, nemeșteșugite, stîngace, izvorîte însă din inimi entuziaste, din suflete mari, din sentimente măreți. Sînt mărturii ale făuririi conștiinței noi a poporului muncitor, educat de partid, mîndru de libertatea sa, conștient de misiunea sa istorică. Sînt mărturii ale încrederii în drumul pe care păşim mereu înainte, drumul deschis pentru prima oară în istorie de gloriosul Partid Comunist al Uniunii Sovietice, drumul lui Lenin și Stalin.

Tînărul agronom

Tînărul inginer examinează grîul de toamnă de pe ogorul țăranului individual Ion Ghiciu. — N-ai semănat bine, tovarășe Ghiciu, trebuia să folosești semănătoarea!

reportaj de Ilarie MURGU

Fotografii de M. IVANCIU

Într-una din zilele acestui început de primăvară, pe șoseaua ce duce de la Afumați spre Cătunești, putea fi văzută următoarea scenă: Spre o margine a drumului, acolo unde clisa groasă trecea cu mult peste trei laturi de palmă, o droșcă se înnămolise fără speranțe de a ieși la liman. Trăsură, cai și stăpîn se trudeau mai bine de o jumătate de oră să plece din loc.

Să-i cercetăm pe rînd: trăsurica e măruntă și rablagită. Căluțul ostenit și înciudat; cu coama sa zbîrlită și înghețată, răbufnind pe nări fuioare de aburi, pare mai de grabă o sălbăticiune căzută în laț. Omul e un omuleț. Pufoaica zdravănă și pantalonii căptușiți nu pot să ascundă un trup firav ca de adolescent. Dar mustăcioara sa deasă și trăsăturile aspre ale feții ți-l înfățișează deîndată ca pe un om ce a trecut de mult de douăzeci și cinci de ani. În toată ființa sa se poate observa un continuu neastîmpăr: de la vorbele sale repezi și ascuțite, pînă la mișcările iuți ale ochilor negri și la agitația continuă a brațelor. Înoată cu bocancii în noroi și smucește dîrlogii animalului. Nici nu observă apropierea unui țăran ce pășește încet dinspre Cătunești. E numai la un pas de el cînd îi spune:

— Nu vă mai chinuiți, tovarășe inginer. Mai bine ați face calea-întoarsă. Cunosc eu gloaba asta. E bătrînă și ologită a dracului... Iar după un timp: „poate aveți o țigară?.."

Inginerul ia mîna de pe dîrlogi și o duce la buzunar, să-și caute tabacherea. O deschide și spune:

— Ia mai multe. Cîte vrei!... Uite ce te rog, nene Zaharia. Apucă-l dumneata de dîrlogi și luați-o către casă. Fii fără grijă. Cînd simte miros de iesle, merge el. Eu plec mai departe pe jos...

Și se îndepărtează deîndată, cu pași mărunți și repezi, smucind cu putere bocancii ce se încleiază la tot pasul în glodul lipicios.

Drumul pînă la Cătunești atinge aproape 24 de kilometri. A mai rămas aproape jumătate, dar tînărul îl parcurge în mai puțin de două ore. Intră ca o furtună în sediul sfatului, unde se interesează de agentul agricol Dumitru Bărbulescu. „Încă nu a sosit la sfat" — i se spune.

— De ce să soseacă? E mai comod să stai acasă!... Aș dori să vorbesc atunci cu președintele sau secretarul sfatului.

— Nu e nimeni la sfat la ora asta — răspunde aceeași voce. E doar cinci și jumătate... Iar mai apoi, adaugă: vă caută cineva de la București.

Acest „cineva" sînt eu. Inginerul mă examinează de sus pînă jos și izbucnește, apropiindu-se:

— Mata ești venit din partea I.C.A.R.-ului?

— Vă înșelați... încerc eu să protestez.

Dar inginerul n-aude, nu vede. Și-a vîrît o mînă în buzunar și scoate un pumn de mazăre, pe care mi-o așază în palmă:

— Mazăre spartă... Iată ce vor trebui să semene colectiviștii din Livedea, dacă nu ne veți trimite sămînță la timp. Azi vom merge din casă în casă să controlăm semințele. Vii și dumneata.

Mi se adresează cu atîta hotărîre, încît nu găsesc cuvinte să-i răspund. Reușesc, totuși, în cele din urmă, să-i explic că nu sînt nici pe departe agronom, ci ziarist, venit să scriu despre activitatea sa. O umbră de dezamăgire trece pe fața inginerului. Vrea să-mi zică ceva, dar în aceeași clipă intră pe ușă agentul agricol, care spune dintr-o răsuflare:

— Deputații vor sosi în cîteva clipe. Cîțiva săteni s-au oferit să sprijine voluntar acțiunea de controlare a semințelor. În special membrii organizației de partid...

O clipă, agronomul îl privește țintă, apoi ochii îi devin blînzi, copilărește de senini. Spune încet:

— Așa, măi Gheorghe. Bată-te să te bată norocul!...

Și-atunci pricepi dintr-o dată că omul acesta poate trece în cîteva clipe de la cea mai cruntă mînie, la cele mai duioase sentimente. Sau, cum se spune mai adesea, „E iute și mînios, dar încolo bun la suflet ca pîinea caldă".

Așa l-am cunoscut pe tînărul inginer Nicolaie Mitrican, proaspătul șef al circumscripției agrozooveterinare din comuna Afumați, raionul Brănești. Dar pe cît mi s-a arătat de dibaci și hotărît în munca sa de agronom, pe atît a apărut de nepriceput și de stîngaci cînd i-am cerut să-mi vorbească despre activitatea și planurile sale. Cu ce mi-au povestit mai mult alții decît el, am putut să alcătuiesc mai jos această scurtă istorioară adevărată, despre primele gînduri și fapte ale unui proaspăt absolvent al Institutului de agronomie. Întîmplările s-au petrecut în aceste zile de primăvară ale anului 1955.

★

Aș putea să încep cu ultimele cuvinte pe care și le-au urat colegii la întrunirea tovărășească din acea zi din februarie 1955, care a urmat examenului de stat. Sau aș putea să urmăresc planurile înaripate ale tînărului Mitrican, pe care acesta și le-a făcut tot timpul drumului spre Brănești.

Nu. Îl voi lăsa mai bine să aștepte, jignit și decepționat, în fața ușii președintelui Sfatului popular din Cătunești, pînă cînd acesta „va găsi timp" pentru el, așa cum s-a petrecut în cea de a doua zi a carierii sale de agronom.

În sfîrșit, e anunțat că poate să intre. Tovarășul Militaru e însă grav și puțin prietenos. Nu poate înțelege îndeosebi ce sînt circumscripțiile agrozooveterinare, care s-au înființat de curînd.

— Dumneata îmi spui că în mare aveți sarcina de a spori producția la hectar, de a răspîndi metodele înaintate, de a răspunde de îndeplinirea planului pe comună... Dar acestea sînt și sarcinile noastre, ale sfatului. Nu văd...

„Nu vede rostul acestor circumscripții" — își spuse în gînd Nicolaie Mitrican. De fapt, președintele ar trebui să vadă bine însemnătatea circumscripțiilor. Un inginer agronom sau zootehnist va putea, fără doar și poate, să îndrume mai bine activitatea de zi cu zi a țăranilor, decît un funcționar al sfatului. Dar tocmai această autoritate pe care inginerul o va căpăta în fața sătenilor pare să-l nemulțumească pe președinte...

„Așadar, frumos început, tovarășe inginer, — își spuse Mitrican simțindu-și inima mică și jignită. Ei bine, o să vedeți cu toții în curînd că treburile pot merge și alt fel".

Dar necazurile și greutățile se țin lanț și în zilele următoare. La Afumați, unde a fixat sediul circumscripției, lipsea cu desăvîrșire o clădire potrivită, lipsea locuință pentru șeful circumscripției, lipseau mijloacele de transport pentru deplasare în comunele Cătunești și Gănească, care fac parte din circumscripția sa, iar sfatul popular de aici se arăta îndeajuns de nepăsător la toate necazurile sale.

O ușoară urmă de dezamăgire și descurajare îl încearcă. Dar o rușine îl cuprinse aproape în aceeași clipă. „Nu-mi cunosc nici oamenii, nici terenurile cuprinse în raza mea, și m-am și pus pe oftate, ca o babă!... Întîi la drum, băiete! Așa, fără cal, fără mașină, „per pedes apostolorum", ca în anii studenției".

O săptămînă întreagă nu făcu altceva decît să cutreiere circumscripția. În sate, la oameni, în colective și Gostaturi.

„E adevărat, drumul de la cămin la facultate era mai scurt și mai ușor".

Iar după șapte zile de umblet, totul îi părea nebulos, fără margini și ordine, ca și cînd ar fi căzut singur și stingher în mijlocul unei lumi necunoscute. Figuri de oameni, de case, de locuri, toate i se roteau fără ordine în cap.

Era obosit și dezamăgit de-a binelea cînd, sîmbătă, se urcă în autobus spre a se întoarce spre București. Alături de el, doi țărani vorbeau. Unul dintre ei spunea:

— Ne-a sosit un agronom tînăr. A venit la noi, de parcă ar vrea

să întoarcă lumea pe dos. Şi, bietul, e un pirpiriu...

Nu, aşa nu mai merge! Va trebui să se gîndească serios la mutarea sa în Bucureşti. Pesemne că nu e potrivit pentru teren. În aceeaşi seară vorbi cu un prieten şi află c-ar găsi un post în Ministerul Industriei Chimice. Tot atunci îi spuse şi logodnicei sale că vor amîna căsătoria fixată pentru săptămîna viitoare. „O vom face după ce mă voi instala la Bucureşti".

Dar o zi de odihnă îi adună din nou gîndurile tinereşti. „E o mare ruşine!... Să dezerteze de la datorie după şapte zile de muncă?" Săptămîna ce vine va încerca să-şi înfrîngă ezitările şi abia la sfîrşitul ei va mai vedea ce e de făcut.

A doua zi, încrederea în sine era aproape cu totul restabilită. Se întoarse la Afumaţi cu un plan amănunţit de lucru. La intrarea în sfat, agentul veterinar Tudor Duşman îl anunţă că e căutat de cineva.

— Eu vă caut, se apropie de el un bărbat între două vîrste, întinzîndu-i mîna. În lipsa şi fără voia dumitale, am făcut o treabă: am mobilizat pe cei din Afumaţi în seara aceasta la căminul cultural unde auzeam că vrei dumneata să ţii o conferinţă agrotehnică. Şi, rizînd, continuă: pe mine mă cheamă Gheorghe Dinghilă şi sînt secretar de partid aici, la Afumaţi.

Nicolaie Mitrican îi strînse mîna cu emoţie şi ceru să vorbească mai multe cu el. Iar cînd fură numai ei doi, îi povesti pe îndelete şi de la inimă toate neajunsurile. Dinghilă rîse din nou.

— Lasă. După masă vei vedea că oamenii sînt bucuroşi să te asculte şi să te respecte.

În seara aceea, a trăit, de fapt, prima întîlnire adevărată cu oamenii în mijlocul cărora fusese trimis să muncească. Pînă acum, peste tot în circumscripţie, apăruse fugitiv şi abia atunci sătenii din Afumaţi îl cunoaşteau cu adevărat, auzindu-l vorbind.

Sala căminului era plină pînă la refuz. Sătenii mai în vîrstă ocupau primele locuri din faţă. Urmau apoi femeile, bărbaţii şi tineretul. Cum ziua fusese călduroasă, cei care nu încăpuseră în sală ascultau de afară, rezemaţi în coate pe pervazurile geamurilor deschise.

Nicolaie Mitrican începu cu curaj şi rumoarea se stinse în cîteva clipe. Vorbea rar şi tare, urmărind privirile ascultătorilor. Oamenii îl ascultau atenţi, dar de la o vreme, unii începură să se mişte pe laviţe, iar alţii să-şi zvîrle ochii în altă parte. Inginerul spunea tocmai:

— ...Îngroparea bălegarului duce apoi la o mai intensă activitate a microorganismelor, care fac ca materia organică să se descompună...

Deodată cineva îl întrerupse:

— Numai să aducă cei de la cooperativă din vreme microorganele din astea.

Inginerul surîse încurcat şi, după ce explică ce sînt microorganismele, continuă:

— ...Aşadar, materia organică se descompune în substanţe nutritive, lucru care face să se acumuleze azotul, ceea ce determină ca humusul...

— Ce-i aceea nutritive? — strigă cineva.

— Cum vine, adică, să cumulezi ceva?

— Ce-i azotul?

— Ce-i humusul?

Mitrican îşi simţi sîngele năvălindu-i în obraji şi urechile sfîrîindu-i de ruşine. Îşi înghiţi nodurile în gît, zîmbind stingher:

— Humusul— începu el cu ultimul cuvînt pe care-l auzise — e o substanţă...

— Şi substanţa ce este?

Acum se încurcă de-a binelea. O clipă, avu senzaţia că nu va mai putea rosti un cuvînt. Cineva se ridică şi spuse:

— Aşa nu merge, tovarăşi. Dacă vorbim toţi deodată, tovarăşul inginer nu va putea să ne explice. Să tăcem şi dînsul va vorbi pe înţelesul tuturor.

Era Gheorghe Dinghilă, secretarul organizaţiei de partid. Rumoarea se potoli şi tînărul inginer începu iar să vorbească, încordat la culme, controlînd atent fiecare expresie şi făcînd uz de toate resursele sale de sinonime, prelungi discuţiile aproape cu o oră. La urmă, cînd se îndreptă spre casă, capul îi vîjîia îngrozitor şi cămaşa i se lipise leoarcă de spinare. Auzi cum, totuşi, cineva se trudea să-l ajungă din urmă. Era Gheorghe Dinghilă, care începu să-i vorbească rîzînd tare, ca întotdeauna:

- A fost bine, tovarăşe inginer. Oamenii mi-au spus că au învăţat foarte multe lucruri interesante. Iar cît priveşte restul, nu te mai gîndi. A doua oară n-o să se mai întîmple.

...Peste două săptămîni, în dimineaţa zilei de 20 martie, o surpriză plăcută: în faţa casei în care se afla încartiruit, se opri o droşcă din care îl văzu sărind pe Tudor Duşman.

— Avem cu ce merge la Cătuneşti! Jucăria asta cu două roate ne-a fost repartizată nouă şi o vom putea folosi cînd vom dori. Calul e cam bolnăvior, dar trage el. Am telefonat la Cătuneşti pentru a se organiza mobilizarea oamenilor la conferinţă.

Un timp rece, neaşteptat, ţesuse promoroacă fină pe ochiurile adormite ale geamurilor şi albise coama căluţului. Duşman sufla în pumni şi, apucînd hamurile, urni trăsurica.

Mergînd prin sat, Mitrican putu să observe cu mîndrie şi bucurie că sătenii nu-l mai priveau chiorîş şi că mulţi dintre ei îşi scoteau pălăria, salutîndu-l bucuroşi.

Pînă la Cătuneşti opri de cîteva ori trăsura şi, coborîndu-se, cercetă loturile însămînţate, pentru a controla dacă frigul ce se năpustise peste pămîntul neînzăpezit nu piscase grîul răsărit. Pe urmă îşi desfăcu geanta şi începu să-şi recitească conferinţa pe care o va ţine. Dar aproape deîndată, observă un lucru care-l supără cumplit. Peste arătura de toamnă, un cioban bătrîn mîna din urmă o turmă de oi.

— N-am făcut treaba asta după capul meu, spuse moşul, cînd tînărul îl luă la rost. Tovarăşii mai mari m-au îndrumat. Ziceau că pămîntul a prins o pojghiţă de gheaţă care înăbuşă grîul şi e musai să o spargem cu oile.

— E de două ori treabă proastă. În primul rînd ologiţi oile, făcîndu-le să calce în bălţi îngheţate, iar pe urmă ne stricaţi semănăturile. Dacă nu vrei să ai de furcă cu mine, întoarce-te îndată în sat!...

Intrau aproape într-un cap al Cătuneştilor, cînd tînărul apucă iar să-şi revizuiască conferinţa. Încă de la primele fraze, strîmbă din nas: „...astfel, o îmbinare armonioasă între elementele fertilizante din sol şi îngrăşămîntea naturală va asigura..."

Înlocui „îmbinare" prin „împletire" şi căută sinonime pentru armonioasă şi fertilizante. Dar pînă la urmă schimbă întreaga frază: „numai în felul acesta puterea care stă în pămînt se va putea uni cu bălegarul ce-l răsturnăm noi".

La Cătuneşti, unde Nicolaie Mitrican îşi propusese să verifice sămînţa rezervată de săteni însămînţărilor de primăvară, lucrurile s-au desfăşurat aproape după voia sa. Deputaţii şi membrii de partid care s-au oferit să-l sprijine în muncă s-au strîns cam tîrziu, dar tot s-au strîns pînă la urmă. S-au format cîteva echipe care, după un instructaj amănunţit din partea inginerului agronom, au pornit din casă în casă.

În majoritatea lor, sătenii nu se pricepeau încă să încerce puterea de germinaţie a semînţelor şi inginerul le arătă cum trebuie să semene în ghivece sau în străchini un pumn de o sută boabe luate dintr-un sac, din care vor trebui să încolţească cel puţin nouăzeci. Altfel, sămînţa e slabă şi trebuie neapărat înlocuită. Şi acest din urmă lucru se făcu în multe case, convingîndu-i pe săteni să schimbe între ei grîul sau sămînţa de legume, după ce le-a explicat că valoarea nutritivă a grîului nu înseamnă că e mai mică dacă forţa sa de germinaţie s-a dovedit scăzută.

Colectivei din Livedea, unde fasolea era patruzeci la sută spartă şi mazărea mîncată de gărgăriţe, inginerul se angajă să-i procure, în cel mult zece zile, sămînţă de înaltă calitate de la I.C.A.R.-Moara Domnească.

„...Iată şi a treia săptămînă a lunii martie sfîrşită" — se gîndi el în timp ce, în ziua următoare, se întorcea agale spre Afumaţi. Bilanţul era evident, de o mie de ori mai îmbucurător. „Biata fată, mă va socoti de bună seamă sărit cînd îi voi spune deseară că nunta noastră se va putea totuşi face în scurtă vreme!..."

Frigul mai stăruia cu încăpăţînare, dar semne de îndreptare a vremii începeau să se arate.

Droşca mergea agale, la voia căluţului care-şi întetea şi îşi potolea singur pasul. Pe cer, o lună mare, lucind ca un disc de aramă, se lăsa mîngîiată de firele subţiri de nori călători, surîzînd boţeşte. În dreapta şi în stînga drumului, răsfirate şi ghemuite între spinările arcurilor, sticleau în lumina ei ochiuri de bălţi ca nişte cioburi de oglinzi. „Trebuiau grabnic făcute şi aci canale de scurgere. Altfel începerea însămînţărilor se va amîna cu cîteva zile".

Din adîncurile întunericului, o boare caldă primăvăratică le dezmierda obrajii. Mitrican îşi aminti deodată: de-a lungul acestei nopţi, cele două anotimpuri, iarna şi primăvara, îşi dădeau mîna. Era noaptea lui 21 spre 22 martie, echinoxiul de primăvară.

În dimineaţa următoare, inginerul putea să se bucure de acelaşi gînd: primăvara dorea, se vede, să se conformeze anul acesta prescripţiilor calendaristice. Prima ei zi era atît de luminoasă şi caldă, că, gospodarii Afumaţilor puteau să iasă în cămaşă şi laibăr să privească voioşi soarele cald şi strălucitor. A doua zi, timpul se încălzi atît de mult, încît spre prînz inginerul dădu fuga la S.M.T. şi, urcîndu-se pe unul din K.D.-uri, scoase o coloană întreagă de tractoare pe ogoarele întovărăşiţilor din comună.

Ing. Mitrican explică sătenilor Nicolaie Dumitru (Mijloc) şi Iordrescu Dumitru — cum trebuie verificată puterea de germinaţie a diferitelor seminţe.

— Tovarășul președinte dorește să vă vorbească urgent — află el la întoarcerea în sat.

— Doream să-ți vorbesc urgent — îi spuse tovarășul Melinescu, cînd se găsiră în birou — din mai multe motive. În primul rînd, ca să te felicit pentru frumoasa activitate din această săptămînă. Ai fost spirt. Lucrul acesta m-a îndemnat să fiu și eu mai grijuliu cu dumneata și să-ți fac rost de o droșcă. De asemenea, de azi încolo vei avea un sediu pentru circumscripție. O casă frumoasă, cu trei încăperi. Dar...

Și președintele făcu o pauză, să-și poată încreți fruntea:

— ...Sînt informat că ai dat o dispoziție ca loturile zootehnice și izlazurile comunale care aparțin sfatului să nu mai fie lucrate anul acesta cu țărani individuali, ci numai cu S.M.T.-ul. Cred că nu te-ai gîndit bine.

— În privința asta, n-a fost nevoie de prea multă chibzuială. Dispoziția ministerului e clară.

— Cu toate acestea, iată o dispoziție din partea raionului, semnată chiar de tovarășul inginer Manea Nicolae, în care se spune tocmai contrariul.

— Pentru mulți, desigur, lucrul acesta ar fi avantajos. În special pentru administratorii acestor loturi... Cu unii individuali se pot tranșa multe lucruri convenabile... Raionul a comis probabil o greșeală. Oricum, aceste loturi vor fi lucrate cu tractoarele S.M.T.ului!

Și repetă aceeași frază din nou, după patru ore de discuție cu președintele, cînd ieși din birou.

★

Săptămîna care urmă începu furtunoasă și agitată.

În fiecare zi, tînărul inginer se afla în alt sat. Înafară de conferințele ținute în cadrul cercurilor agrotehnice, el își propuse sarcini noi și importante: controlarea utilajului agricol și repararea lui în cel mai scurt timp, confecționarea de răsaduri calde, transportul îngrășămintelor pe teren, terminarea stropirii și curățirii pomilor... Cînd calul era beteag și neputincios, ceea ce se întîmpla foarte adesea, aștepta căruțe sau mașini ocazionale, dar mai de grabă o apuca pe jos. Așa făcu, numai în patru zile, peste o sută de kilometri.

Pe lîngă harta raionului și instrucțiunile de la centru, el putu să-și alcătuiască una proprie, întregită și bazată pe observațiile și experiența sa personală. Putu, astfel, să constate că planurile de cultură întocmite la centru nu erau pretutindeni cele mai bune, cum ar fi, de pildă, cultivarea sfeclei de zahăr pe un teren ca cel de la Ciuneasa, unde 80 de hectare nu sînt propice acestei plante. Cînd se ivi ședința de la raion, pe care secția agricolă a sfatului o organiza lunar, tovarășii fură peste măsură de uimiți de verva tînărului vorbitor și mai ales de mulțimea de fructe coapte după o activitate atît de timpurie. Laudele primite îl îndîrjiră și mai mult, și-l făcură să-și ia angajamentul că va termina înainte de termen repararea tuturor uneltelor agricole.

Un agronom bătrîn, ce ocupa în cadrul raionului aceeași funcție ca și el, îi spuse după ședință:

- E bună și treaba aceasta de apostolat pe care o faci, dar nu trebuie să uiți că și munca de birou își are rostul ei.

Vorbea și se chinuia în același timp să înfășoare un sul de hîrtie kilometrică, plin cu zeci de rubrici, linii și pătrățele, încît părea mai degrabă o stofă de costum scoțian.

Tînărul inginer nu-i răspunse dar gîndi, în schimb, la o metodă de simplificare a rapoartelor, pentru a-și răpi cît mai puțin timp din munca sa de teren. Așa putu să colinde fiecare gospodărie, din fiecare comună a sa pentru a îndruma oamenii să se îndrepte degrabă cu uneltele spre centrele de reparație. Acolo unde uneltele lipseau cu desăvîrșire, organiză chiar el încheierea de contracte cu S.M.T.-ul, pentru ca acesta să lucreze pămînturile țăranilor cu gospodării individuale. Treburile decurgeau destul de rapid și mulțumitor. Numai în curtea chiaburului Petre Nicola din Afumați se poticnră o vreme.

— Ar merge treaba, dacă n-ar fi h[illegible]duma asta! — spusese chiaburul. Nu se poate repara și pace.

„Huiduma" era un tractor al său, pe care agronomul îl găsi moțăind în mijlocul curții.

— Nu vrea să se miște?

— Nu și iar nu. Și, doară e interesul meu să-l văd înviat!...

Inginerul controlă tractorul cu atenție, atît cît îl putea ajuta priceperea sa în ale tehnicii, și peste o oră se întoarse cu agronomul sectorului S.M.T. și cu un mecanic de aici. Chiaburul trebui să admită că mașina putea fi reparată. Iar mecanicul de la S.M.T. îl dădu suflet în cîteva zile.

Dar lucrul cu care inginerul Nicolaie Mitrican putu să se fălească într-adevăr, după prima lună a primei sale campanii agricole, fură cele trei asociații pentru cultivarea plantelor textile, înființate la îndemnul său în Afumați, Cătrunești și Căneasa...

★

După cîteva săptămîni de la venirea sa în Afumați, la începutul lui aprilie, inginerul Nicolaie Mitrican se afla din nou în fața oamenilor, strînși în sala căminului cultural. Le vorbea despre semănatul în cuiburi așezate în pătrat, pe care voia să-l încetățenească în apropiata campanie de primăvară. Oamenii îl ascultau atenți. Vorbea doar inginerul Mitrican, „agronomul nostru"!...

— Ceea ce am făcut în ultima vreme împreună sînt lucruri frumoase, dar mărunte. Ele m-au ajutat înainte de orice să ne cunoaștem și să ne împrietenim. Adevărata luptă o dăm, însă, pe ogor. Acolo, vom arăta cum contribuim la cele 10.000.000 tone cereale pe care ni le cere partidul.

Ascultîndu-l cum vorbește, oamenii își dădeau coate, șoptindu-și:

— Nu e de loc mic și slăbuț agronomul nostru... Se prinde la trîntă cu toate greutățile...

Cu această „cutiuță pe roțile", inginerul Mitricar Nicolaie străbate zeci de kilometri zilnic.

Frumosul chip al țării mele!

de Victor TULBURE

Din munte se pornesc pîraie
Cu unde limpezi, reci și repezi,
Drept semne c-ale iernii straie
Poți Dochio, să le mai lepezi.

Că-n codru, răscolind tufișuri,
Martin, flămînd de-o lernă, bietul,
Se-ndeasă iar în smeurișuri,
Își caută iarăși mureșul.

Pe cîmp duc veste ghioceii
Că-i vreme de tractor și pluguri,
Livada-și sună clopoțeii
De frunze proaspete și muguri.

Sămînța prinde colț în glie,
Pe pajiști mieii prind coarnițe
Și cîntă-n slăvi o ciocîrlie
Și trec pe uliți școlărițe.

Din cer coboară-n serpentină
Trudite stoluri călătoare,
Poiana e de cîntec plină,
Pădurea-i plină de cîntare.

Nu-i pasăre sub bolta verde
Să n-aibă cuibul ei anume,
Ci numai cucul urma-și pierde
Strigîndu-și numele prin lume.

Poteca-n două îi-o desparte
Un rîu cu ape tremurate
Și-n ei citești ca într-o carte:
Cu poze vii și răsturnate.

Auzi, din funduri minerale,
Pîlkhamere, izbind în straturi,
De toate cîte-s ale tale
Auzi și vezi și nu te saturi.

Respiră aer dens și tare
Cu piept de foc și fier uzine,
Iubim ce-i viu și ce e soare,
Din răsputeri urîm rugina.

Iubim cu patimă curată
Lumina mai presus de toate,
Căci mîna ni-i descătușată,
Iar cîntecul în libertate.

Căci totul dat e să dezmierde
Privirea și mîndria noastră:
Pămîntul ca o mare verde
Și cerul ca o mare-albastră.

E primăvară! E lumină.
Hulubii poposesc pe schele,
Tu, pace, pururi înseninî
Frumosul chip al țării mele!

Spre viitor zvîrlirăm punțea
Hulubii i-am trimis în lume,
Tu, țară, încununî-ți fruntea
Cu-al păcii nimb, cu-al slavei nume!

Supunînd ATOMUL

Prin materialele de față răspundem tovarășilor: Radu Constantinia — București, Viorel Tioc — Hunedoara, Șerban Atanasie — Sft. Gheorghe, Stanca M. Trușcă — Alexandria, precum și altor cititori care ne-au rugat să le arătăm ce sînt izotopii radioactivi și cum pot fi ei folosiți în diferite domenii de activitate.

Pentru a răspunde la prima întrebare, trebuie să arătăm că în natură există diferite elemente care au proprietatea naturală specială de a-și dezintegra spontan atomii și de a emana, cu acest prilej, cu viteze foarte mari, raze, alfa, beta și gama. Razele alfa sînt atomi ionizați (nucleu) de heliu ; razele beta sînt electroni negativi, iar razele gama sînt radiațiuni electromagnetice. Un element radioactiv poate emite o parte din aceste radiațiuni sau pe toate. Fenomenul acesta se numește radioactivitate, iar printre elementele care-l prezintă, se numără radiul, uraniul, thoriul etc.

Oamenii de știință au descoperit însă că fenomenul de dezintegrare atomică poate fi produs și pe cale artificială, deci într-un chip mult mai convenabil din punct de vedere economic. În acest scop, atomii acelui element, hotărîți spre dezintegrarea artificială și care se caracterizează printr-o serie de proprietăți chimice specifice, sînt supuși unui așa-numit „bombardament" ce particule alfa emise de o substanță radioactivă sau cu neutroni de-o anumită energie, produși cu ajutorul anumitor reacțiuni nucleare.

În felul acesta, după operația care a avut loc, atomii elementului „bombardat" au devenit izotopi [1]), care ei înșiși pot fi radioactivi. În cazul că emit una din particulele alfa, beta sau gama. Ei pot fi izotopii aceluiași element bombardat sau pot fi izotopii altui element ; acest lucru depinde de reacțiunea nucleară efectuată.

Izotopii radioactivi sau atomii marcați, cum li se mai spune, dețin, pe baza noii proprietăți dobîndite, facultatea de a emite radiații ce impresionează placa fotografică și care pot fi urmărite și măsurate cu anumite aparate de precizie. Se desprinde clar cît de mare importanță are această calitate a izotopilor radioactivi, de a-și semnala prin radiații prezența, de oriunde se găsesc.

În natură, în organismele animale și vegetale, în diferite procese industriale și de altă natură, se petrec multe lucruri și fenomene ascunse care scapă și celor mai perfecționate aparate. Simpla utilizare, în locul elementului necesar, a izotopului său radioactiv (care, am văzut, are întocmai aceleași calități plus radioactivitatea) permite urmărirea îndeaproape a felului cum se comportă acel element, în mod obișnuit. Dar despre aceasta, cît și despre perspectivele ce se deschid țării noastre prin folosirea izotopilor radioactivi, vor vorbi oamenii de știință cărora li s-a adresat redacția noastră.

[1]) *Se numesc izotopi, atomii aceluiași element, care au mase — greutăți atomice — diferite.*

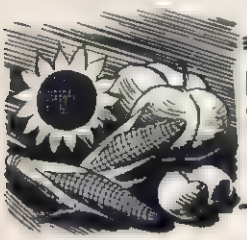

FOLOSIREA IZOTOPILOR RADIOACTIVI ÎN AGRICULTURĂ

de prof. univ. N. GIOSAN
locțiitor al Ministrului Agriculturii și Silviculturii

Am vizitat nu demult o unitate socialistă a agriculturii noastre. Printre cei cu care am stat atunci de vorbă a fost și un bătrîn țăran, cu pletele ninse. Am discutat cu dînsul despre munca din gospodărie, despre succesele și lipsurile ei. La sfîrșit, înainte de despărțire, moșneagul s-a uitat peste tarla, cu pleoapele strînse, de parc-ar fi vrut să zărească, în miopia lui, ceva în depărtare, și mi-a spus: „am să mă încăpățînez să mă țin în viață, pînă după ce oi vedea și pe ogoarele noastre crescînd bucatele cu folosul energiei atomice... După cîte am văzut prin ziare, sorocul aista nu mai e departe... Dacă Uniunea Sovietică ne dă ajutor..."

I-am reținut vorbele cu emoție și le-am cîntărit tot timpul de atunci. Este într-însele toată setea de realizări pașnice ce caracterizează azi poporul nostru, toată încrederea în viitor, în roadele prieteniei noastre cu U.R.S.S.

„Cînd oi vedea și pe ogoarele noastre crescînd bucatele, prin folosința energiei atomice..." Da, „sorocul" acesta nu e departe. Și nu e departe, deoarece în Uniunea Sovietică începuturile folosirii experimentale a izotopilor radioactivi în agricultură, s-au făcut încă acum cîțiva ani.

Rezultatele experiențelor de azi sînt din cele mai interesante și mai îmbucurătoare. Astfel, într-unul din sovhozurile de lîngă Moscova, prin tratarea sfeclei cu razele gama emise de cobaltul metalic radioactiv, conținutul de zahăr al rădăcinilor acestei plante a sporit în unele parcele de două ori, iar recolta a sporit și ea cu 10-14%. Aceasta e o singură experiență. Dar cîte altele nu sînt încă!...

Pentru agricultură, folosirea atomilor marcați (izotopii radioactivi) are o importanță hotărîtoare privind munca de cercetare științifică și, pe baza acesteia, crearea de noi soiuri de plante și rase de animale cu înaltă productivitate, îmbunătățirea sistemului de lucrare a solului, aplicarea îngrășămintelor, stimularea creșterii plantelor etc. Atomii marcați permit pătrunderea celor mai ascunse taine ale naturii, pătrunderea a însuși procesului intim al formării materiei și al vieții organismelor. Să ne gîndim, bunăoară, la fotosinteză — unul dintre cele mai importante fenomene ale vieții. Atomii marcați permit adîncirea pînă în cele mai mici amănunte a acestui admirabil proces prin care, sub acțiunea luminii, organismul vegetal produce, din bioxid de carbon și apă, materie organică.

Cu ajutorul izotopului radioactiv al carbonului, bunăoară, se poate urmări, ca într-o oglindă, asimilația bioxidului de carbon de către frunzele unei plante, precum și felul cum acesta se transformă în substanță organică. Cunoscîndu-se, deci, și stăpînindu-se acest proces, el poate fi canalizat în direcția dorită de cercetători, pentru a duce la transformările cantitative și calitative dorite. Folosind izotopii radioactivi, se pot, de asemenea, urmări dezvoltarea și repartizarea sistemului radicular (a rădăcinilor) în sol, precum și procesul absorbției de către plante a îngrășămintelor minerale. Căci, datorită atomilor marcați, elementele hrănitoare din îngrășăminte pot fi urmărite începînd de la comportarea lor în sol, pînă la apariția radioactivității din ele, în frunzele plantei. Tot în felul acesta se poate studia dezvoltarea rădăcinilor în funcție de felul cum e lucrat solul, de temperatură, de îngrășăminte, irigație, și, pe baza rezultatelor cercetărilor, se pot elabora metode agrotehnice corespunzătoare.

O largă utilizare o vor căpăta atomii marcați în lupta împotriva dăunătorilor culturilor. Și cele mai înaintate metode de azi în privința studierii factorilor distrugători și a combaterii lor, vor părea mîine, niște arme copilărești în fața uriașei puteri a atomilor marcați. Izotopii radioactivi (al arsenicului, As^{76}, de exemplu) ne vor permite studiul acestor fenomene în toată complexitatea lor: stabilirea efectelor insecticidelor, a relațiilor între plante și organismele parazitare, migrația și mișcările în sol ale insectelor dăunătoare etc.

Toate cele de mai sus sînt numai cîteva exemple de felul cum vom putea folosi pe viitor, energia atomică, în agricultura noastră.

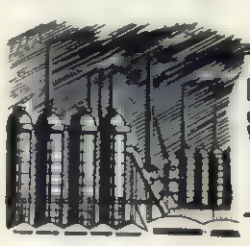

INDUSTRIA METALURGICĂ ȘI UTILIZAREA ATOMULUI MARCAT

de prof. univ. Ștefan MANTEA
directorul Institutului de cercetări metalurgice al Academiei R.P.R.

Ce perspective se deschid industriei noastre siderurgice și metalurgice, prin înhămarea și folosirea acestui „cal năzdrăvan", care e atomul marcat? Despre aceasta se pot scrie tomuri întregi și se poate vorbi zile fără număr. Căci, după cum arată experiențele ce se fac în U.R.S.S., utilizarea izotopilor radioactivi în aceste domenii este aproape fără limită.

Este știut că reacțiile ce se produc în timpul proceselor metalurgice sînt legate de mișcarea atomilor. Așa stînd lucrurile, folosirea izotopilor radioactivi (trasori) ne permite lesne să urmărim comportarea unor atomi dați, care iau parte la reacție. Astfel, folosindu-se un izotop radioactiv al carbonului, s-a putut studia difuzia[1]) carbonului, stabilindu-se că viteza de difuzie este de o sută de ori mai mare în fierul alfa[2]) decît în fierul gama. În aceleași condiții, prin folosirea izotopului radioactiv al cuprului, s-a putut determina mecanismul oxidării acestuia, precum și coeficientul de difuziune al cuprului și zincului în alamă.

În același fel se pot executa analize cantitative excepționale de precise, pentru determinarea impurităților în metale. Probele care interesează sînt supuse unui bombardament cu neutroni, într-un reactor (cuptor atomic), pentru ca impuritățile să devină radioactive; apoi, cu ajutorul unui detector ultrasensibil, se pot determina componenții chimici, chiar dacă ei se află în cantități infinitezimale. Această metodă se aplică la analiza metalelor și aliajelor, la analiza minereurilor, la determinarea azotului în metale etc.

Folosind pastile formate din izotopi radioactivi de cobalt, sulf sau fosfor, și îngropate în căptușeala furnalului la diferite adîncimi și niveluri, se poate urmări cu precizione consumul de material refractar în timpul exploatării. Dacă fenomenele de radioactivitate măsurate dinafară au dispărut în dreptul pastilei, sau dacă în metalul topit au apărut asemenea fenomene — după natura izotopului constatat și poziția lui cunoscută în căptușeală — se poate ști în orice moment gradul de uzură al căptușelii, cîte rînduri de cărămidă au fost roase și cînd trebuie oprit furnalul pentru reparații.

Folosirea atomilor marcați în siderurgie permite cercetarea metalului topit și perfecționarea și accelerarea șarjelor de oțel. În fotografie: R. A. Karasev, colaborator științific al Institutului de metalurgie al Academiei de științe a U.R.S.S., supraveghează vaporii de metal cu ajutorul izotopilor radioactivi.

[1]) Fenomenul pătrunderii atomilor unui metal A în interiorul unui al doilea metal B, cu care este în contact, datorită mișcărilor proprii.

[2]) Fier alfa și fier gama sînt varietăți ale fierului stabile la anumite temperaturi (forme alotropice).

Pentru preîntîmpinarea accidentelor și mărirea siguranței în exploatare a metalelor, o importanță deosebită o prezintă descoperirea defectelor interne aflate în piesele metalice. Razele X folosite pînă acum în acest scop, sînt înlocuite prin raze emise de un focar constituit din izotopi radioactivi. În acest fel se utilizează izotopii de iridiu sau cesiu pentru studiul pieselor turnate din aliaje ușoare. Tot în materie de control, o largă utilizare o are cobaltul radioactiv. Cu ajutorul lui se poate verifica cu succes calitatea cazanelor de locomotivă, a cazanelor de aburi de înaltă presiune, a carcaselor de furnale, precum și a celor mai felurite piese metalice turnate sau forjate, cu grosimi ce pot merge pînă la 300 mm.

Metoda izotopilor radioactivi mai poate fi utilizată cu deosebit succes și în procesele de extragere și rafinare a metalelor, în cercetarea repartiției sulfului între zgură și metal, la studiul reacțiilor între fazele solide și lichide (studiul coroziunii), pentru măsurarea grosimii acoperirilor metalice, și în foarte multe alte împrejurări.

În ce privește metalurgia, prelucrătoare, folosirea izotopilor radioactivi prezintă, de asemenea, o gamă extrem de largă. Așa, bunăoară, problema aflării vitezei de uzură a cuțitelor pentru așchierea metalelor poate fi rezolvată simplu cu ajutorul atomilor marcați. Se introduc în metalul sculei izotopi radioactivi, iar așchiile obținute în timpul prelucrării mecanice a pieselor sînt supuse analizei, stabilindu-se în felul acesta cantitatea de izotopi radioactivi pe care ele o conțin, adică cantitatea de material roasă de pe sculă. Aceeași metodă se folosește și pentru studierea uzurii altor piese de mașini și, în special, a cilindrilor de motoare cu combustie internă.

Acestea, și nenumărate alte utilizări ale atomilor marcați în industria siderurgică și metalurgică în general, vor ușura și îmbunătăți munca tovarășilor noștri, vor duce la îmbunătățirea considerabilă a producției, la reducerea rebuturilor și a prețului de cost.

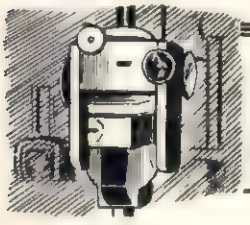

ÎN SLUJBA SĂNĂTĂȚII OMULUI

de conf. dr. Costel NICOLAU
directorul Institutului de hematologie, laureat al Premiului de Stat

Mă gîndesc la hematologie[1]), pe de o parte, și la energia atomică, pe de altă parte. Și mă mai gîndesc cum asocierea lor poate fi deopotrivă favorabilă, sau defavorabilă vieții. Totul depinde de scopul inițial propus: acela de a lupta pentru viață sau împotriva ei. În funcție de scopul urmărit sînt și experiențele care se fac azi în lume, în ce privește aplicarea energiei atomice în hematologie.

De o parte sînt experiențele celor care utilizează energia atomică în scopuri de distrugere a omenirii. Aceștia studiază acțiunea nocivă asupra sîngelui și organelor hematopoetice[2]), ca rezultat al experiențelor ce au avut atîtea consecințe asupra oamenilor pașnici, atinși la distanțe mari de efectul exploziilor nucleare.

De cealaltă parte stau experiențele vieții. „Cum mai pot fi folosiți atomii marcați pentru a lupta mai bine împotriva bolilor și pentru prevenirea lor?" Iată întrebarea pe care și-o pun azi savanții sovietici, savanții țărilor de democrație populară. Și această frămîntare nobilă și-a găsit întruchiparea, în Uniunea Sovietică, în nenumărate aplicațiuni de cea mai mare însemnătate.

Se știe că în organism se petrece sinteza hemoglobinei — pigment roșu, cu conținut de fier, al globulelor roșii din sînge. Pentru a putea urmări acest fenomen în vederea cunoașterii cauzelor unei anemii, se introduce în organism o cantitate infimă de atomi de fier marcați. Urmărind apariția fierului radioactiv în componența globulelor roșii se poate stabili precis cum anume și cu ce viteză se formează hemoglobina și, în concluzie, cauza anemiei.

Observații deosebit de prețioase s-au făcut și se fac la Institutul Central de hematologie și transfuzie a sîngelui, din Moscova, asupra atomilor marcați aflați în sînge ce se transfuzează. Prin acești atomi marcați, sîngele introdus în corp devine el însuși „marcat". În felul acesta ei permite cercetătorilor să stabilească durata vieții globulelor sale roșii, în funcție de conservarea lui prealabilă și, deci, să se indice care mod de conservare e cel mai bun.

Pînă acum obstacolul cel mai mare care stătea în fața medicinei era acel al imposibilității cunoașterii mai profunde a metabolismului, al acelui permanent schimb de substanțe ce are loc în organism. Folosirea izotopilor radioactivi vine să împlinească cu succes această carență, care a ținut în loc multe cercetări și descoperiri.

E de ajuns, de exemplu, să se dea unui bolnav care suferă de o anumită afecțiune a glandei tiroide iod radioactiv, pentru ca participarea acestuia la cele mai tainice schimburi de substanțe din glanda tiroidă să fie imediat înregistrată de un mic aparat, aplicat pe gîtul omului.

Dar izotopii radioactivi sînt folosiți azi în Uniunea Sovietică nu numai pentru cercetări, ci și pentru tratamente. Astfel, în tratarea tumorilor maligne (canceroase) — problemă atît de spinoasă pînă acum — medicina sovietică a făcut, prin folosirea atomilor marcați, pași însemnați înainte. Cu ajutorul radiațiilor cobaltului radioactiv s-au obținut succese în vindecarea cancerului pulmonar. În același timp, s-au obținut realizări și prin metoda nouă a introducerii directe, în diferite tumori canceroase, a unor ace radioactive sau soluții radioactive cu izotopi de fosfor sau aur.

Izotopii găsesc de asemenea aplicarea și în tratarea unor boli de sînge cum este poliglobulia — maladie ce se manifestă prin creș-

Tot în U.R.S.S. este folosit cu succes, în prezent, pentru tratarea tumorilor maligne (canceroase), izotopul radioactiv al cobaltului — cobalt-60 — care emite radiații gama uniforme. Tratamentul se face cu ajutorul unei instalații speciale comandate de la distanță. În fotografie: un bolnav este pregătit pentru tratament.

terea foarte mare a numărului globulelor roșii din sînge. E suficientă administrarea unei cantități infime — cîțiva milicurie — de fosfor radioactiv, prin injecții intravenoase, pentru ca după patruzece săptămîni, numărul globulelor roșii să revină la normal. Rezultatele obținute pînă acum de savanții sovietici dovedesc marea grijă ce se poartă în Țara Socialismului, omului, sănătății sale, și ne sporesc încrederea în realizările noastre de mîine.

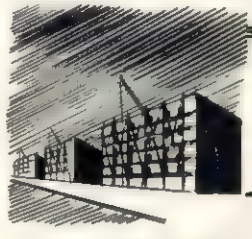

ÎN CONSTRUCȚIILE VIITORULUI

de prof. ing. D. PRAPORGESCU

Ca și în alte domenii de activitate, și în construcții există numeroase probleme a căror rezolvare este foarte anevoioasă și complicată numai cu mijloacele ce au stat pînă acum la dispoziția tehnicii. Cei ce lucrează în acest domeniu cunosc din proprie experiență această realitate. În lucrările de cercetări asupra elementelor de construcție și a materialelor de construcție se ivesc felurite cazuri ca: fisuri în construcțiile de beton armat, infiltrații de apă la fundațiile clădirilor și altele — care pun problema determinării cauzelor ce le-au produs. Această muncă este anevoioasă și cere aparataje costisitoare.

Folosirea izotopilor radioactivi aduce noi posibilități de cercetare și rezolvare a acestor probleme. Iată, bunăoară, problema determinării permeabilității materialelor poroase, folosite în construcții. Astăzi, ea necesită studii grele, cu aparataje complicate. Folosind izotopi radioactivi gazoși și măsurînd viteza lor de trecere prin aceste materiale, se pot stabili calitățile lor de permeabilitate.

O altă problemă care preocupă pe cercetătorii din construcții este aceea a fisurării pieselor de beton armat, atît în lucrările de laborator, cît și la construcții deja executate. În operația de descoperire a fisurilor din construcțiile executate se folosesc azi razele Röntgen, care dau multe dificultăți și nu întotdeauna rezultate concludente. Folosirea izotopilor radioactivi va ușura mult această operație, ca și multe altele. De exemplu, cu ajutorul izotopilor radioactivi introduși în lichide ușor volatile, în diferite locuri ale încăperii, se va putea verifica eficacitatea instalațiilor de ventilație din ateliere și clădiri industriale, în care se produc gaze toxice sau praf, măsurîndu-se radioactivitatea aerului, atît lîngă pompele aspiratoare, cît și în diferite alte locuri.

Am vorbit la început despre infiltrațiile de ape subterane ce pot periclita fundațiile clădirilor. Oricine, fără să lucreze în construcții, își poate da seama cît de migăloasă este identificarea originii acestor ape infiltrate, în vederea luării măsurilor tehnice necesare apărării clădirilor. Treaba aceasta complicată va putea fi rezolvată introducînd izotopi radioactivi ca în Na. 24 Cl. (sare radioactivă) în sursele de apă învecinate construcției și verificînd apoi prezența radioactivității în apele infiltrate. În același mod se pot determina cu mare precizie și locurile în care sînt sparte unele conducte de apă înglobate în planșee, fără a mai fi nevoie să se desfacă întregul planșeu și fără a se întrerupe exploatarea.

Folosirea izotopilor radioactivi în cercetările științifice din construcții deschide perspective largi pentru dezvoltarea tehnicii construcțiilor în țara noastră.

[1]) Ramură a medicinei care se ocupă cu studiul sîngelui.

[2]) Organe ca măduva osoasă, splina, care fabrică globulele roșii și albe din sînge.

POETUL VEȘNIC VIU

de Cicerone THEODORESCU

Cu prilejul comemorării a 25 de ani de la moartea lui Maiakovski, publicăm articolul poetului Cicerone Theodorescu, laureat al Premiului de Stat, care a tradus în românește o mare parte a versurilor marelui poet sovietic. „În gura mare", „Lenin e cu noi", „Vladimir Ilici Lenin" — iată doar cîteva dintre operele lui Maiakovski cunoscute de cititorii români în traducerea lui Cicerone Theodorescu. În prezent tov. Cicerone Theodorescu lucrează la traducerea altor lucrări ale lui Maiakovski, printre care și poemele „150.000.000" și „Haraşo" (Poemul lui Octombrie).

Tot ce-am făcut
al vostru-a rămas —
și rime,
și teme,
și cîntec,
și glas . . .

Pe bună dreptate se poate afirma astăzi despre Maiakovski, ceea ce afirma Belinski despre Puşkin: „El face parte din fenomenele veșnic vii și în veșnică mișcare ce nu se opresc la punctul la care le-a surprins moartea, ci continuă să se dezvolte în conștiința societății".

Au trecut 25 ani de la moartea marelui poet al Revoluției și faptele ne arată că formularea aceasta i se potrivește în totul.

Număra 37 ani cînd cele „150.000.000" ale sale — care i-au dat și titlul poemului bine cunoscut — i-au spus pentru totdeauna „Noapte bună..."

Era la 14 aprilie 1930.

În plină primăvară.

De atunci, în adevăr „fenomen veșnic viu și în veșnică mișcare", Vladimir Maiakovski — poziție de clasă, efort artistic, tradiție luptătoare — „continuă să se dezvolte în conștiința societății" în așa măsură încît actualitatea cea mai vie, în nenumărate prilejuri, îi recheamă exemplul, îi confirmă valabilitatea, îi solicită prezența ce se dovedește activă și reîmprospătătoare, mereu părtașă la ale noastre, mereu în fruntea invincibilelor armate ale păcii și socialismului.

În conștiința oamenilor din masele cele mai largi, ca și în practica forurilor artistice de cea mai înaltă specializare, cîntărețul cel mare al Marii Revoluții din Octombrie a introdus o nouă idee, o idee motor, exemplificînd-o cu întreaga lui operă, dar și formulînd-o el însuși astfel: „Nu acela e poet care dezvoltă teme lirice doar ca să se vaiete că e bolnav de dor și de amor, ci poet e acela care consacră luptei poporului toate forțele sale, sporind cu arma cuvîntului arsenalul proletariatului".

Volodea

S-a născut la 19 iulie 1893, în satul Bagdadi din Georgia.

Un pui al pădurii caucaziene.

Tatăl său, Vladimir Konstantinovici Maiakovski, era șeful ocolului silvic local.

Despre originea sa, poetul avea să ne spună mai tîrziu, cu mîndrie:

Am un bunic
cazac,
altul — zaporojan,
iar eu, prin naștere,
sînt georgian.

Tatăl murind în 1906, Maiakovski se mută cu mama și surorile sale la Moscova, unde în scurt timp face cunoștință cu nevoi tot mai mari, dar și cu „primul bolșevic pe care l-am văzut eu, Vaso Kandelaki" și cu închisoarea.

La închisoare — ne relatează autobiografia lui — „am citit toate noutățile. Simboliștii — Belîi și Balmont. M-a interesat noutatea formală. Dar este ceva străin. Temele, imaginile nu sînt din viața mea. Am încercat să scriu tot atît de bine despre altceva. Dar despre altceva nu poți să scrii în felul acesta. A ieșit o plictiseală revoluționar-plîngăreață..."

L. V. Maiakovskaia povestește cum la 2 mai 1910, cînd Volodea se aștepta să fie deportat, fu eliberat pe negîndite, după a treia arestare: „Apariția lui Volodea acasă a fost neașteptată. Bucuria ne-a fost imensă. Volodea a venit spre seară. Îmi amintesc cum își spăla mîinile și cum, așa, săpunit, cu mîinile ude, ne îmbrățișa și ne săruta mereu, spunînd: „ce fericit, ce fericit sînt că mă aflu iarăși cu voi!"

La închisoare — își amintește el mai tîrziu — „nu voiam să stau liniștit. Făceam scandal. Ei mă mutau mereu de la o secție la alta". Despre ce „scandal" era vorba, se poate vedea din denunțul gardianului Serov, care declara furios că Maiakovski „instigă la nesupunere pe deținuții politici".

Dintre toate, celula 103 a închisorii Butîrki i-a lăsat o amintire neagră care greu l-a mai părăsit, de atunci, din august 1909.

Anecdotica vremii spune că — deși trecuse destulă vreme de la necazurile lui cu diverși gardieni — aflîndu-se o dată la teatru, garderobiera i-a dat tocmai numărul 103. Maiakovski a făcut o grimasă de dezgust, rugînd-o să-i mute paltonul și să-i dea alt număr!

De altfel și în poemul „Iubesc", cu 12 ani mai tîrziu, motivul celulei 103 revine.

Îndrumarea lui Gorki

Ilustrînd un principiu fals și zadarnic, al înfrumusețării realității, au existat tendințe — izolate — de a încorpora uriașei opere maiakovskiene, ca o contribuție pozitivă, unele dibuiri de început, înfocate experimentări și impetuoase teribilisme de juneță.

Este evident că nici un poet mare, și Maiakovski în primul rînd, nu are de loc nevoie de asemenea ocrotiri de doică benevolă. Critica sovietică a combătut radical aceste concepții greșite.

Că ideile lui Maiakovski despre artă în genere — iar despre pictură, cinematograf și poezie în special — erau de la început destul de hotărîte, deși nu îndeajuns de clarificate în practică, despre asta vorbește cu prisosință activitatea lui publicistică din coloanele ziarului „Nov" (Moscova, 1914) unde își bătea joc de „Balmont cel ce plînge într-o fustiță scurtă..." și de simboliștii care cîntau „în șiruri inutile, în sunete drăguțe..."

El se rostește foarte răspicat, în aceeași revistă, cu privire la țelurile artei adevărate: „Cuvîntul ne trebuie pentru viață. Noi nu recunoaștem arta inutilă".

Dar chiar dacă protestul poetului se ridica împotriva tentaculelor orînduirii burgheze și a teoreticienilor și slujitorilor artei burgheze, totuși din butoiul care începuse să crape, țîșneau și se scurgeau peste tot șiroaiele ideologice ale clasei încă stăpînitoare.

Pe de o parte, sub pretextul că apără pe Puşkin, pe Dostoevski și pe Tolstoi, dușmanii revoluției atacau furibunzi pe „barbarii" și „vlăguriștii", printre care se găsea și Maiakovski, încercînd să-i asmută astfel și împotriva clasicilor. Cu clasicii, tocmai sugrumătorii mișcării revoluționare se împăunau a face, chipurile, corp comun...

Pe de altă parte, în înseși manifestările poeziei protestatare, în mijloacele ei de „epatare" folosite de pe poziții noi, nu puteau să nu se îmbibe anumite prelungiri și pîrîiașe din „butoiul" care crăpa, nu puteau să nu se strecoare anumite influențe ale vechilor moduri poetice, căpătînd de pildă forma inovațiilor forțate, gustate în sine, rupte de realitate, teribiliste:

Mi-oi coase pantaloni
cu care ies în tîrg
din catifeaua vocii mele —
iar pentru-o bluză galbenă
cu falduri grele,
trei metri am să-mi tai, dintr-un amurg!

În năzuințele, în căutările, în rătăcirile — deși mai degrabă în zbuciumările — primilor pași pe drumul adevărului și vieții, de o însemnătate neprețuită și profundă, au fost înțelegerea, sprijinul, creditul, pe care Gorki le-a acordat lui Maiakovski de la început și fără nici un fel de rezervă: „Luați-l de exemplu pe Maiakovski. El este tînăr, are de abia 20 de ani, este zgomotos, neînfricat, dar are, fără îndoială, mult talent. El trebuie să muncească, să învețe și va scrie poezii bune, pline de miez. Am citit cartea lui de versuri. Ceva m-a făcut atent. Această carte este scrisă cu cuvinte adevărate." („Despre futurism", aprilie 1915, articolul în care Gorki releva cu deosebire pe Maiakovski dintre poeții Severianin, Burliuk, Kamenski).

Și cu alt prilej Gorki a repetat părerea sa. A repetat-o tocmai în mijlocul unor dezlănțuiri de voci potrivnice, care încercau să înăbușe glasul poetului: „Maiakovski nu este futurist sau mai știu eu ce... El este Maiakowski pur și simplu. Poetul. Un mare poet".

Prețuirea lui Gorki, și mai ales acest fel al său de a prețui: îmbrățișarea caldă și neprecupețită — nu aprecierea cu bucățica și pe tîrguială, care mai mult jignește — sprijinul său ferm, curajos, în momentul de cumpănă, accentul vibrant și firesc al creditului acordat marelui talent care mai zbuciumătăcea, toate acestea cît de mult vor fi cucerit inima poetului, cît de adînc au rodit în ea și ce decisive au fost pentru întreaga lui dezvoltare ulterioară!

Opera lui în întregime și tot mai organizat, tot mai spornic, s-a contopit cu entuziasmul și efortul constructiv al celor mulți. El sfărîmă vechile tipare tocite și este tot mai preocupat de conținuturile reale ale vieții, alungă idolii înșelători și verva sclipitoare a scamatoriilor futuriste, își creează tipare de expresie mai bune, mai frumoase, mai limpezi, mai adevărate și tocmai de aceea mai accesibile înțelegerii maselor largi.

Pe toată întinderea epocii, domina încă ochiul cîinilor de pază ai burgheziei. Pentru viața și lumea nouă, ca și pentru viața și lumea creației noi, acest ochi de pază nu știa să acorde decît o indiferență, înghețată și pierdută „privire generală", tot așa de generală, de înghețată și de indiferență ca privirea demontabilă și portativă a unui ochi de sticlă.

În anii aceia și de-a lungul anilor ce au urmat, mulți profeți ghiftuiți și oameni cu merite necunoscute, deci incontestabile, s-au mirat foarte că scriitori ca Gorki sau Maiakovski, oameni cu merite cunoscute, deci „contestabile!", nu-i urmează, ba încă se și avîntă pe cărări incomode și nebătătorite.

Cînd asemenea artiști de seamă se vădeau slujitori cu tot sufletul nu ai unor interese de grup, fie ele și poleite cu aur, ci ai cauzei celor exploatați, adică ai propriei cauze din totdeauna, multe capete de lemn și-au holbat în nedumerire, ba încă și ofensat, ochiul de sticlă:

— Cum e posibil?

Și a fost posibil.

Dar pînă atunci Maiakovski a avut de luptat din greu cu aceste priviri fără lumină proprie; se bătu cu destule îndărătnicii, neîncrederi, inimicități ce continuau să-i pîndie gîtul cu iscusite ondulări reptile; iar cei cu un singur ochi fură obligați să și-l îndrepte cu deznădejde spre trecut, invocînd iarăși și iarăși „apărarea clasicilor" pasămite, refugiindu-se în „opera înaintașilor" cu care în realitate n-aveau nimic comun, sau căutînd înfrîngerilor consolări și reparații în posteritatea care, cum s-a dovedit, i-a respins și ea.

Drumul în revoluție

Între februarie și octombrie 1907, prin toate orașele vechii Rusii, burghezia — în coaliție cu menșevicii — întețea campania ei împotriva bolșevicilor, recunoscînd în ei, chiar prin furia acestei campanii, pe singurii apărători consecvenți ai revoluției.

Se puteau auzi și pe străzile Petrogradului mercenari, bărbați și femei, înjurînd de mama focului pe bolșevici pe la toate răspîntiile.

Într-una din acele zile de agitație, calomnii și zvonuri, o matroană solidă, agitatoare voluntară,

proțăpită în tocuri la o asemenea răspîntie, adunase o întreagă mulțime în jurul vocii ei răgușite: „...Bolșevicii! Ticăloșii! Or să ne facă, or să ne dreagă!" îndîrjită la cuime, cu un patos de diavoliță apucată pe care din cînd în cînd și-l schimba în niște fasoane suferinde de înger lovit la aripi, cucoana azvîrlea lăturile sale verbale, în vreme ce florile de la pălărie îi bîțîiau galbene parcă de indignare, răvășite de toate vînturile:

„...Bolșevicii! Ticăloșii! Or să ne facă, or să ne dreagă!"...

Din mulțimea adunată se desprinse atunci un tînăr voinic și o puternică voce de bas bubui pe deasupra capetelor, întrerupînd palavrele cucoanei agitatoare:

— Puneți mîna pe ea! Am găsit-o!

Folosind tăcerea surprinsă care se făcu o clipă, el se întoarse apoi către ascultători:

— Ea e! O cunosc... Ce bine că are florile alea galbene la pălărie. Mi-a furat 25 de ruble!

Și, întorcîndu-se către matroana înlemnită, i se adresă mustrător:

— Scoate banii, n-auzi? Scoate banii!

— Dumneata nu ești zdravăn... striga cucoana ca din gură de șarpe.

— Las-o frate, poate că te înșeli... sări unul.

— Poate n-o fi asta... adăugă altul.

Dar tînărul voinic o ținea morțiș:

— Nu, nu, nu mă înșel. M-a furat. O cunosc după pălăria cu flori galbene. Nu vedeți? Semnalmentele corespund. Ea e. Mi-a furat 25 de ruble!

Descumpănită, cucoana încerca să se apere, tînărul îi da înainte că o cunoaște, lumea se împărțise în două tabere, pînă la urmă „adunarea" se împrăștie și oamenii își văzură fiecare de treburi.

Rămăseseră numai cîțiva în piața Petrogradului, cînd, nu mică le-a fost mirarea, asistînd la dialogul de închidere a disputei.

Cucoana: — Doamne, dumnezeule! Așa ceva nu mi s-a mai întîmplat... Dar nu-i nimic adevărat, din tot ce spui despre mine. Dumneata nu m-ai văzut niciodată. Și eu te văd pentru prima oară.

Tînărul: — Păi, vezi, madam? Dumneata singură recunoști că pentru prima oară vezi un bolșevic. Ei bine, ce-am spus eu despre dumneata este tot atît de adevărat ca și ce ai spus dumneata despre bolșevici. Du-te, te rog, acasă și... nu-ți vărsa nervii pe servitoare!

Tînărul cel voinic era, cum ați bănuit desigur, Maiakovski.

Această participare directă în vălmășagul evenimentelor era firească pentru temperamentul poetului. Dar participarea lui la lupta organizată n-a fost de bună seamă străină de faptul că în cursul anului 1917 — anul lichidării autocrației țariste — Maxim Gorki se afla la Petrograd, unde Maiakovski îl vizită în mai multe rînduri.

Atunci i-a sugerat Gorki să se inspire din actualitate. Să releve, de pildă, în forme satirice răsturnarea țarismului. Să glorifice conștiința revoluționară a muncitorilor. Să închine versuri trezirii ostașilor la o nouă conștiință.

Atunci, ca o urmare imediată a acestui îndemn, au și apărut în editura „Parus" cele două caricaturi: „Domnia lui Nicolae ultimul" și „Nicolae cel uituc". Și puțin după aceea, evenimentele din februarie căpătară oglindire, ca urmare a aceluiași îndemn, în „Revoluția, cronică poetică".

Era mereu în mijlocul evenimentelor, în contact viu cu cei mulți care făureau cu simplitate și hotărîre o orînduire dreaptă, notîndu-și mereu chipuri, întîmplări și amănunte, făcînd de gardă noaptea lîngă focuri alături de oamenii muncii și de soldați. Poetul își amintea cu o firească mîndrie, totdeauna, cum ziarele din Petrograd de la începutul lui noiembrie 1917 scriau că matrozii, mergînd la asaltul Palatului de iarnă, cîntau o melodie pe versurile lui:

Rumegi sfîrlî, bortoxule.
și te-ndopi cu-ananas...
Ți se-apropie ziua!
O să-ți iasă prin nas!

Erau versuri din cele pe care Gorki îl îndemnase să le scrie.

Din aceste adînciri în inima prezentului și zidite pe fundamentul acestuia aveau să se ridice, mai tîrziu, puternicele coloane ale operei sale, armătura fără moarte a marilor poeme „150.000.000" și „V. I. Lenin" sau bolțile cu sunet de orgă gravă ale „Poemului lui Octombrie".

În anii de după marea revoluție

Devotîndu-și fără reticențe geniul și munca pentru victoria omului nou și a construcției socialiste, dovedindu-se clipă de clipă înfocat părtaș la făurirea istoriei, Maiakovski dovedea totodată că poezia poate fi o strălucită armă politică fără a înceta să fie poezie; că tema nu este indiferentă marilor artiști; că harul poetic nu scade prin conținutul uman, ci sporește și în adîncime și în întindere; că, în sfîrșit, acolo, unde există opinie, credință și talent, orice noroi zvîrlit pe aceste vestminte de preț ale sufletului omenesc nu însemnează niciodată altceva decît o nepătrunzătoare injurie, o zadarnică trivialitate:

„Mai stărnie atmosfera vechiului carierism literar individual, a intereselor meschine și pline de răutate de la grup la grup, obiceiul de a se săpa unii pe alții..." notează el cu amărăciune atunci cînd înfățișează unele aspecte ale problemei „Cum se fac versurile".

Poetul știe singur și cu mult mai bine decît mulți dintre sfătuitorii săi așa zicînd dezinteresați, că nu are a-și potrivi bătăile inimii după „dicționarul complet al rimelor rusești de Abramov..." și declară că nici prin gînd nu-i trece să scrie „după îndrumările date în cea de a treia ediție a manualului de poezie întocmit de Brodski".

Contrarevoluționarii au putut să înțeleagă defăimările lor împotriva celui mai de seamă reprezentant al tinerei poezii sovietice, afirmînd pe toate cărările că producțiile sale „nu sînt înțelese de mase"; la rîndul lor clicile de bucheri literari și prea iscusitele tagme ale carieriștilor au putut să manifeste îndoieli de manevră fie asupra „futuristului", fie asupra „nejustețiii politice"; de el, însă, de care — cum singur ne-o spune în altă parte — „au spînzurat toți cîinii morți...", nu s-a lipit nici un moment deprimarea, isteric aua lacrimogenă, fîsul burzuluitului, într-un cuvînt „demobilizarea" de care, pe meleaguri ca ale noastre, se face uneori atîta caz, exact acolo unde este mai puțin cazul.

Tocmai pentru aceasta el și întrupează pe treapta cea mai înaltă „spiritul revoluției" și „conștiința scriitorului".

E adevărat că Lenin însuși a avut aici un cuvînt de spus, pentru Maiakovski.

Se poate imagina ușor surîsul unic cu care marele conducător va fi întovărășit acele cuvinte hotărîtoare pentru împrăștierea atmosferei nebuloase ce se întreținea încă în jurul creației poetului:

„...recunosc lipsa mea de competență în acest domeniu (și acel unic surîs, va fi înghețat atunci multe apetituri defăimătoare și va fi lipit de zid multe aere de specialiști), dar de mult n-am simțit o atare satisfacție din punct de vedere politic și administrativ. În poezia sa el își bate crîncen joc de ședințe și de comuniștii care șed mereu la ședințe. Nu știu cum stă cu poezia, dar în ceea ce privește conținutul politic, vă asigur că este perfect just."

După cum se știe, era vorba de poezia „Șed și tot șed la ședințe", apărută în „Izvestia" la 5 martie 1922 și pe care redactorul ziarului, Steklov, nu voise să o publice.

Și cu un alt prilej, mai puțin cunoscut, Lenin s-a pronunțat în favoarea poetului.

Era vorba, de astă dată, despre noianul de hîrtii oficiale și despre „folosirea practică a decretelor":

„Graba nejustificată cu care fabricăm decrete este — a spus Lenin — just înfățișată de Maiakovski".

Aceste aprecieri au rispit mulți nori ce se îmbulzeau să acopere activitatea entuziastă a poetului. Ele i-au dat putere, încredere, curaj. Iată de ce, cînd după cîțiva ani Maiakovski fu întrebat în cadrul unei serate literare: „De ce nu vă înțelege Lenin?" — el întrebă la rîndu-i:

— De unde știți că nu mă înțelege?

— Păi, așa scria la ziar, cutare... și fu pronunțat numele unuia demascat mai tîrziu ca trotkist.

— Acesta nu mă înțelege, el, pe mine... replică Maiakovski. Și nu numai pe mine, dar nici pe Lenin! Eu țin bine minte: Vladimir Ilici a spus că poezia mea „Șed și tot șed la ședințe" i-a dat o satisfacție enormă și că din punct de vedere politic ea este justă sută la sută...

În anul 1925, la cea dintîi conferință a scriitorilor proletari, poetul a relatat cum un alt trotkist, Voronski — socotit o vreme printre conducătorii noii mișcări literare — a avut cu el o discuție cam în termenii următori:

— Voi sînteți puțini... spunea Voronski. Și apoi... voi nu ne-ați dat un Lenin nou!

Maiakovski, care în 1924, după moartea lui Ilici, scrisese marele lui poem „V. I. Lenin", îl fulgeră de îndată pe interlocutorul său:

— Pentru noi, și vechiul Lenin e bun! E atît de bun, încît nu are nevoie să-i înfățișăm în hiperbole și elucubrații fantastice...

Nu hiperbole, ci adevăruri. Nu elucubrații, ci realități. Dar, firește, adevăruri și realități artistice, nu articole versificate, nu cromolitografii cu pretenții de artă.

Despre respectul poeților față de marile teme ale actualității; despre considerația lor față de conținutul cuvîntului, „luptă", de exemplu, sau „steag", considerație care nu se poate exprima prin simplă și găunoasă „vorbărie"; despre obligația absolută de a folosi nu pompoase „tirade" politizate, ci expresia artistică, adîncă, a politicului; despre toate acestea probabil că nu de-a surda, nu într-o doară, ci tocmai ca să fie auzit și înțeles, a spus Maiakovski:

Trag, poeții, la tirade!
Bufonează bufonade,
scriu de toate, ca să fie:
Luptă,
steag,
oțel,
redută,
dar această vorbărie,
Revoluției — ajută?

„Cu versurile dvs. în inimă, tovarășe Maiakovski!..."

Căldura cu care era întîmpinat de cititori în „ieșirile pe teren" de-a lungul Țării Sovietice, i-a confirmat poetului că merită să se trudească oricît, truda fiindu-i cu prisosință răsplătită în condițiile construirii socialismului.

„Am citit țăranilor în palatul din Livadia. Am citit în ultima lună în docurile și la uzina Schmidt din Baku, la clubul Șaumian, la clubul muncitoresc din Tiflis, am citit de pe un strung sub zgomotul potolit al mașinilor ce se opreau treptat".

Neobișnuit consum de energie, de bună seamă, dar cu ce rezultate și cu ce îndreptățire la stima și iubirea oamenilor! Și cu cît creșteau această stimă și iubire, cu atît exigența poetului față de sine devenea mai aspră: „Pentru mine munca aceasta de pregătire este atît de încordată, încît 90 din 100 cazuri îmi amintesc pînă și locul unde în timpul celor 15 ani de muncă ai mei, au găsit și au căpătat forma definitivă anumite rime, aliterații, imagini".

Nemulțumirea față de sine, nevoia de a pipăi cu maximă exi-

Clădirea Bibliotecii-Muzeu de Stat „V. V. Maiakovski" din Moscova, în care poetul a trăit în anii 1925-1930.

Diferite ediții ale operelor lui Maiakovski

gență cuvintele, de a le realcătui și a le combina într-o nouă topică pentru a le spori expresivitatea, constituiau o preocupare și un chin permanent:

În straie grele
vorbele
ies una cîte una.
Le las să iasă.
Nu aleg nici una.
Făurăria lor
sărăcăioasă ce e!
Unde-i
aceea
care să scînteie?

Credincios principiului enunțat încă din 1914: „Cuvîntul ne trebuie pentru viață. Noi nu recunoaștem arta inutilă", el adaugă în primăvara anului 1929, în plină maturitate a talentului: „Munca principală, lupta principală a scriitorului în clipa de față trebuie să fie lupta comună pentru calitate..."

În notele sale asupra muncii poetice, el face cîteva confesiuni care își aruncă lumina peste vreme, licăritoare și încinse ca jarul:

„Toate versurile... care mi-au plăcut atunci cînd le-am scris... toate îmi par a doua zi, mărunte, necizelate, uniforme. Stăruie în mine o dorință teribilă, de a le îmbunătăți mereu..."

Tot în aceste note el explică de ce 80 la sută din „mofturile rimate ajung să fie tipărite de redacții":

pentru că „redactorii noștri ori habar nu au de poezia care s-a mai scris, ori nu știu ce rost are poezia";

pentru că „redactorii uită că și gustul public poate și trebuie să fie cultivat";

pentru că „talmudiștilor poeziei, oricît vor strîmba din nas citind aceste rînduri, le place să dea rețete gata pregătite..."

Dar cine și cîți astăzi dintre acei care mai umblă la ocazii festive toată ziua cu Maiakovski în gură, cine și cîți dintre ei au tras vreo concluzie sau măcar amintesc și de aceste confesiuni și învățăminte pururi actuale?

Amărăciunile provocate de cei cu „rețete gata pregătite" trec însă. E cu mult mai însemnată răspunderea față de popor — a scriitorului — și ceea ce rămîne este opera cu care acesta răspunde în fața poporului.

De aci frămîntarea, grijile, febra, așteptarea plină de nădejde, înaintea întîlnirilor cu cititorii, după ultima redactare a manuscrisului: „Totdeauna trebuie să avem înaintea ochilor auditorul căruia ne adresăm"...

— Ce credeți, va veni lume? — îi întreba Maiakovski pe prietenii săi cînd, în 1927, după ce terminase „Poemul lui Octombrie", ieși la verificarea cu „auditorul".

El nu mai conținea cu reflecții de felul acesta:

— O seară întreagă să citești o singură bucată!

— Cred că nici un poet n-a îndrăznit să facă așa ceva pînă azi...

Sau:

— Important este să vină lumea!

— Mă tem să nu iasă o seară plictisitoare.

— Citirea unui poem e un lucru atît de neobișnuit încă...

Și ca de obicei, ca și cum ar fi intuit neliniștile creatorului, ca și cum le-ar fi răsplătit anume, aplauzele sălii încărcate de muncitori, soldați și studenți i-au adus din belșug, răspunsul lor înflăcărat.

„Poemul lui Octombrie", pe care Lunacearski îl aprecia drept „Revoluția din Octombrie turnată în bronz", Maiakovski l-a citit în mai multe locuri. Printre altele și în sala Muzeului Politehnic.

Cu adîncă emoție și-a amintit el, multă vreme, de clipa cînd, după lectura ultimelor versuri ale capitolului IX:

Cu Lenin în frunte
cu revolverul în mînă...

din sala arhiplină, din colțul lui, un tînăr ostaș ai cărui obraji se împurpurară și a cărui voce bubui ca tunetul, s-a ridicat deodată și a strigat:

— ...Și cu versurile dvs. în inimă, tovarășe Maiakovski!

Maiakovski, azi

Acum să întoarcem
a inspirației roată
pe ritmu-nnoit al furtunii.
Principal personaj e-acum Wilson
— și, iată,
America — e locul acțiunii...

Așa începe partea a treia a poemului „150.000.000" scris în 1919-20. Dar dacă cititorul va lua numele propriu (Wilson, Krupp, Creozot etc. de o parte, și Ivan de alta) drept niște simboluri, cum și sînt — prea puține lucruri din conținutul poemului i-ar mai spune că „acțiunea" se petrece cu 35 ani în urmă, într-atît e de izbitoare asemănarea cu cele două sisteme sociale care se înfruntă în zilele noastre.

Evocînd un anumit moment istoric, oglindind bătălia eroică a tinerei țări sovietice împotriva încercuirii capitaliste, împotriva intervenționiștilor. Maiakovski proiectează pînă la noi imagini ale celor două poziții, în contururi viforoase, dar atît de caracteristice fiecăreia, încît imaginea apare firească, rezistă: o recunoaștem viabilă, corespunzătoare realității, expresivă pînă și în revărsările și în exuberanțele ei de tinerețe, chiar dacă acest mod a fost părăsit mai tîrziu, în perioada clarificărilor hotărîtoare, ale maturității.

E deosebit de interesant la Maiakovski felul cum, slujind cu arzătoare fidelitate „actualității" timpului său, faptelor celor mai „la zi", el continuă în esență să rămînă „la zi" și astăzi, răspunzînd problemelor din cea mai plină „actualitate" a timpului nostru.

Previziunile lui, scurgerea anilor n-a făcut decît să le confirme.

Un înalt fior de autenticitate înfruntă din versurile sale vremea și continuă să rămînă neatins de pieire sau de degradare, de ravagiile sau de aerul vetust pe care anii îl împrimă chiar și celor mai scumpe bunuri ale sufletului.

Explicația credem că stă în faptul că lumea lui, lumea nouă, este tînără, ea cucerește prezentul și are înainte întreg viitorul și în trăsăturile ei specifice ea se recunoaște în opera aceluia care-i închina toate gîndurile lui:

Eu vreau
— părtaș al timpului de pară —
vreau, desfățîndu-ți ochii-această carte,
în mușchii osteniți
să-ți toarne, mai departe,
putere constructivă
și revoluționară...

Către lumea veche îndîrjită împotriva acestei puteri în biruitoare creștere, el se întoarce cu un calm dispreț și, ca și cum în zilele noastre ar vorbi, sintetizează astfel cele două poziții:

La voi — fum
de cădeiniță plină...
La noi — fum
de furnal și uzină!
Gîndul vostru,
numai auru-l tulbură...
Gîndul nostru,
numai steagul de purpură!

Răspunsul lor este amenințarea cu distrugerile, este crearea prin toate mijloacele a psihozei „pericolului roșu" și altor fantasmagogorițe, este „politica de forță", este „cenușa atomică" și propagarea războiului bacteriologic. Și din nou, veștejind vrăjitoria modernă a molimilor de tot soiul, a sistemului de moarte colectivă proclamat de oficinele imperialiste drept unica lor salvare, din nou „ca de azi" răsună glasul tribunului:

Ostași de-un nou soi
se-anunță puhoi —
să bintuie molimi purtătoare de moarte.
Pornesc cu armuri de noroi
parcă beți,
spirochetî, vibrioni,
vibrioni, spirochetî.
Otravă, microbii, căpușile
tot șingele-l spurcă
peste tot și de-a buștile!
... Sînt boli de-un alt soi
ne-ntîlnit pe la noi.

Omenirea nu uită șantajul groazei cu moartea, și moartea însăși — de tipul Hiroshima — pe care imperialismul vrea să o impună noroadelor pămîntului, populației pașnice, copiilor nevinovați:

Dar toate acestea,
cum le veți plăti?
...Va fi atîta aur
în City?

În perspectiva evenimentelor la care nu va fi cu putință nimănui să rămînă un simplu și fericit martor refugiat după perdeaua ferestrei, nici să plutească în norii visărilor pacifiste — sub ploaia norilor atomici — cît de simplu se aude, ce ton natural folosește, de parcă ar ieși din gura omului nostru de pe stradă, apostrofa aceasta de pildă:

...Coboară din cer!
Prea ești, între nouri, la tine acasă.
Acum în cuier
hlamida antică ți-o lasă!
Înhamă-ți la viață Pegasul
că nu-ți cade nasul.
Și-nvață-l să tragă, dragută,
a traiului zilnic căruță.

Desigur, confraților lui de stilou li se adresa, în primul rînd, Maiakovski. Dar nu numai lor.

A traiului zilnic căruță nu trece numai prin cîmpii cu albăstrele și pe sub dîmburi cu ghiocei. Pentru nimeni. Prin codrul anevoios al zilelor pe care vor să ni le întunece tîlhari de tot felul, pîndind să sară din hățișuri și umbre, căruța traiului zilnic trebuie s-o scoatem laolaltă către drumul de luminiș.

Fiecare în parte are de pus umărul. Fiecare în parte poate ajuta cu hotărîrea, cu calmul, cu puterile lui.

„Tot ce-i conștiință omenească", cum spune Maiakovski, are de îndeplinit o însemnată datorie, sub călăuzirea acelei forțe ce conduce pe toți oamenii muncii:

Cuvinte, voi
în timp tocite buchii,
— chiar cele mai de soi —
ca unor pantaloni purtați
vă ies genunchiî!
Eu, un cuvînt
mă lupt să strălucească,
s-arate pentru-oricine veșnic nou:
„Partidul..." cu răscolitor ecou,
în tot ce-i conștiință omenească.

Pînă în ultimele clipe ale vieții, scrupulos, îndîrjit, neabătut, Maiakovski și-a ținut cuvîntul, și-a îndeplinit datoria, punînd în joc întreaga conștiința lui de cetățean și toate armele lui de poet.

Scrupulos în arta sa, îndîrjit în convingerile sale, neabătut de pe drumul viitorului, drumul greu ce și-l alesese, el se arăta plin de răspundere la gîndul marii întîlniri cu posteritatea, el care manifesta o neliniște și o îngrijorare chiar și înaintea obișnuitelor sale întîlniri cu cititorii.

Astăzi, după un sfert de veac, recitim cu o emoție nouă cuvintele rostite de el cu prilejul festivalului de la Casa Comsomolului din Krasnaia Presnia, la 25 martie 1930, cu douăzeci de zile înainte de moarte:

„În ultimul timp, cei pe care îi enervează activitatea mea literară și publicistică spun că eu m-am desobișnuit să scriu poezie și că pentru asta urmașii mei mă vor freca...

Eu sînt un om hotărît și vreau să stau de vorbă cu urmașii eu însumi, fără să aștept ce le vor spune în viitor criticii mei. De aceea mă adresez direct urmașilor, în poemul meu „În gura mare".

...Spuneau că urmașii „îl vor freca". ...Spuneau că s-a desobișnuit să scrie „poezie".

Urmașii sînt însă de altă părere.

Ei împărtășesc, despre Maiakovski, părerea lui Lenin, părerea lui Stalin: „cel mai talentat poet al epocii...", părerea lui Gorki.

Ei se recunosc în formularea lui Aragon: „Poetul Vladimir Maiakovski ne-a învățat că trebuie să ne adresăm milioanelor de oameni, acelora care vor să transforme această lume".

Ei sînt de acord cu opinia modestului vizitator anonim al muzeului din piața Taganka, fosta locuință a poetului, notată, în cuvinte simple, în cartea de onoare a muzeului: „Maiakovski a fost unul dintre oamenii cei mai cinstiți, cei mai puri, cei mai mîndri de pe pămînt".

Aceasta este părerea urmașilor.

Astăzi, șoptindu-i încă o dată „Noapte bună"... urmașii scandează în gînd ritmurile lui aprinse, slăvesc moștenirea lui glorioasă, sau murmură ca pe un imn versurile închinate de el frumuseții luptei, măreției omului și dragostei, credinciosse față de pămîntul sacru, în care odihnesc înaintașii:

Pămîntul
cu greu cucerit
și care în suflet îți intră, s-agață,
întorcîndu-i la viață,
dădăcindu-i, la boli,
pămîntul unde sub gloanțe te scoli
și unde cu arma sub tine te culci
și-n fluviu, tu undă, cu fluviul te duci,
acolo, da, face — de-o mie de ori —
să trăiești,
să înuncești,
să te bucuri,
să mori...

— O fi trei „fix", da' pînă nu curăţ maşina, nu plec!..

În fotografie: utemistul Nicolaie Coadă, cu tovarăşii săi Petre Ghibuţă şi Andrei Teodorescu din sectorul mecanic al uzinelor „Progresul" Brăila, înainte de a ieşi din schimb.

Fotografie de A. LOVINESCU

Mantle înflorată a primăverii
a prins o îmbrăcă cimpia

FILATELIE

100 DE ANI DE FILATELIE INDIANĂ

La 1 octombrie 1954 timbrul indian a împlinit 100 de ani. Cu ocazia acestei aniversări, între 1-15 octombrie s-a organizat la New Delhi o expoziție filatelică internațională de mari proporții, la care a participat și țara noastră.

În această expoziție, au putut fi văzute toate emisiunile de timbre din India. Emisiunile apărute între anii 1854-1946 ilustrează stăpînirea colonialistă britanică; desenele timbrelor înfățișînd efigia regilor Angliei din epocile respective.

La 15 august 1947, cu ocazia proclamării Indiei ca dominion, au apărut două timbre, unul dintre ele înfățișînd noul drapel de Stat.

Conform constituției sale din 26 ianuarie 1950, India se proclamă republică suverană.

Proclamarea republicii este ilustrată printr-o serie de patru timbre ale căror desene simbolice înfățișează un tînăr și o tînără indiană.

În memoria lui Gandhi, s-a emis în 1948 o serie de patru timbre, ale căror desene înfățișează portretul său.

Restul emisiunilor de timbre înfățișează diverse zeități, Poarta de Est, templele Bodh Gaya, Bhuvanesvara, Kandarya Mahadeva, Sotrunjaya, Palitana, Taj Mahal, templul de aur Amritsar, fortul roșu din Delhi, capitala țării, Coloana Victoriei din Chitorgarh etc.

Alte serii de timbre au fost emise cu ocazia centenarului primei hărți geologice a Indiei, jocurilor sportive asiatice, centenarului căilor ferate indiene etc. Șirul emisiunilor se încheie cu o serie de timbre ale căror desene redau figurile celor mai renumiți poeți și scriitori indieni; Habir, Tulsidas, Meera, Surdas, Ghalib și Tagore.

ÎMPOTRIVA DOMINAȚIEI ENGLEZE ÎN CIPRU

Ziarele aduc știri despre noi manifestații anti americane și antibritanice în Grecia și în Cipru, manifestații prin care masele populare cer să se pună capăt dominației britanice în Cipru și alipirea acestei insule la Grecia.

Urmarea acestei presiuni a maselor o constituie printre altele — și faptul că în Grecia s-a emis recent o serie de timbre al căror desen comun reproduce o parte din textul rezoluției Camerei Comunelor din Anglia privitor la problema insulei Cipru. Peste textul rezoluției, se întinde o pată de cerneală, exprimînd în acest fel nerecunoașterea de către Grecia a acestei rezoluții care urmărește să mențină Ciprul sub stăpînirea colonialiștilor englezi.

PENTRU CEI MICI

I. SEBASTIAN

Noi sîntem doi bieți cocoși!

— Bunicuțo, în ogradă
doi cocoși sînt puși pe sfadă.
Și ăs mari... și-așa voinici
că pisoiul cu cipici
s-a zburlit,
a stuchit
și-a fugit în goana mare,
cu codița-ntre picioare.
Lasă bunicuța-n poale
caerul de lînă moale:
— Chiar așa?
— Da!

— Bunicuțule-n ogradă
doi cocoși porniți-au sfadă.
Și se cearță,
știi, la foarfă!

Uite-atîta sînt de mari.
Parc-ar fi doi armăsari.
Saltă sprinteni,
bat din pinteni,
cucurigu
și-și tot strigă:
„Fugi de-aicea că te ciup!"
„Creasta roșie-am să-ți rup!"
Bunicuțul, din lulea
moicom pufăie. — Așa?
— Da!

— Măi băieți, colea-n ogradă
doi cocoși porniți-au sfadă!
Îs înalți cît casa asta;
pîn'la horn le-ajunge creasta!
Și s-au prins, măre, la trîntă...
Parcă-s zmei, așa se-avîntă!

Își toi dou copiii coate
și pufnesc, pe înfundate...
— Chiar așa?
— Da!

Dar deodată
prin ogradă,
ciugulind ba un grăunte,
ba gîngănii mai mărunte,
țanțoși, trec cei doi cocoși.
— Zmeii, zmeii fioroși!
(rîde ceata de băieți).
Iară „zmeii" speriați
cucurigu
(parcă strigă):
„Noi sîntem doi bieți cocoși.
Ăia... spune moși pe groși!"

Vine-n vale Făt-Frumos

Cătinel, dinspre colnic
vine-n vale un voinic.
După chip, e Făt-Frumos;
dară după bidiviu,
nici nu știu
de-i călare, sau pe jos.
Are-un bidiviu focos...
(cînd îl vezi
zău nu crezi
că-i un măturoi, stufos)

Și cum merge-așa, agale,
deodată-i lese-n cale
chiar un zmeu
paraleu,
cu un paloș fermecat...
(cînd îl vezi,
zău nu crezi
că-i un bieț berbec tărcat).

Făt-Frumos, trop-trop, trop-trop
calu-și mînă în galop...
și rotește
voinicește,
ghioaga cea bătută-n ținte...
(cine-o vede
nici n-ar crede,
cît o fi el de isteț,
că e doar un făcăleț
bun de-mtins foi de plăcinte).

Dară zmeul
paraleul,
cînd văzu că Făt-Frumos,
cel călare și pe jos,
vine val-vîrtej, la vale,
mi se înfurnă din cale
și fugi, mîncînd pămîntul,
colbu-n drum, învolburîndu-l.

Își strunește Făt-Frumos
măturoiul cel stufos:
— Pîrruuu! Călușule zănatic,
să mănînci ți-oi de jeratic.
Într-o clipă, tu să-mi crești,
năzdrăvan ca în povești...
Flăcări tu să verși pe nări
și să mi te-avînți în zări,
peste munți și văi, ca vîntul...
Prin văzduh, să zbori ca gîndul,
hăt, pe celălalt tărîm,
după zmeul cel hapsîn...
să-l răpun, în trîntă dreaptă!
Căci Ileana
Cosînzeana
tare-i mult de cînd m-așteaptă!

Ilustrații
de Ioana OLTEȘ

„CULTURA" BROADWAY-ULUI

de J. MEISNER
publicist din R. Cehoslovacă

A fost lansat un nou dans al „secolului american". Cu urlete și țipete, cu tremurici din cap pînă-n picioare și cu salturi la întîmplare. Perechea de dansatori țopăie fără întrerupere ore în șir, chiar nopți întregi, pînă ce ambii dansatori cad la podea leșinați de oboseală.

In cadrul unei consfătuiri cu cititorii revistei noastre, ținută acum cîtăva vreme în sala clubului Monetăriei de Stat, mai mulți cititori ne-au cerut să publicăm material care să oglindească cîteva aspecte caracteristice ale culturii și artei decadente din S.U.A.

Pentru a răspunde acestei cereri, publicăm articolul trimis „Flacării" de publicistul ceh J. Meisner, scris în urma unei călătorii întreprinse de către acesta în Statele Unite

Se pare, că dibăcia în arta de a face reclamă nu poate fi contestată americanilor. In dicționarul afaceriștilor reclamei, superlativul „cel mai" a devenit o expresie curentă. Astfel, în orașul New-York, pe lîngă „cele mai mari clădiri" și „cel mai bine amenajat" port din lume, veți mai găsi și „cea mai sănătoasă gumă de mestecat" — care îndepărtează în mod automat... migrena, și „cel mai perfect ruj de buze", care face ca sărutul să devină neîntrecut — precum și multe alte „cele mai" de felul acesta. New-York-ul se mai mîndrește și cu „cei mai perfecți curățitori de automobile", deși tot în New-York există „cel mai mare procent de oameni care au vederea slabă" datorită murdăriei și aerului îmbîcsit care plutește deasupra acestui oraș supraaglomerat. Totodată, amatorii care urmăresc competițiile la care participă New-York-ul nu ascund faptul că orașul lor se află într-o dîrză întrecere cu orașul Chicago pentru titlul de... „cel mai murdar oraș din S.U.A."

După cum reiese din „cel mai perfect ghid al New-York-ului și al împrejurimilor lui — ediția a 16-a" — pe care l-am cumpărat, New-York-ul posedă cea mai lungă stradă din lume: Broadway. Ea se întinde pe o lungime de 15 km. de-a lungul insulei Manhattan, începînd de la antrepozitele orașului de jos și pînă la cartierul Harlem, unde, în melodii ritmice dar pline de tristețe, negrii își cîntă mizeria și viața plină de umilințe ce sînt forțați s-o ducă.

Incultura centrului „cultural"

In centrul orașului, unde a VII-a Avenue întretaie Broadway-ul, se află o mică piațetă, numită Times Square. Numărul mare al localurilor de distracție ce s-au îngrămădit aici lasă prea puțin loc magazinelor. In goana lor pătimașă de a-și desface produsele, de a impune publicului un anumit local în detrimentul celuilalt, patronii au izbutit să întețe Broadway-ul cu reclame țipătoare, care învăluie strada ca o pînză deasă de păianjen. Vînătorilor de reclame din New-York le place să numească această parte a New-Yorkului „răscrucea lumii". „Cel mai perfect ghid" nu uită să sublinieze că Times Square reprezintă „cel mai important centru cultural al țării".

Ziua și noaptea, sute de reclame luminoase încearcă să-l convingă pe trecător că e în interesul său să viziteze anumite localuri de distracție, sau să cumpere „cine știe ce produse. In timpul nopții, pietonii sînt copleșiți de literele din neon care anunță ultimele evenimente politice sau... amănunte asupra vieții intime a protagonistei revistei de mare „răsunet" care se joacă în aceeași seară într-unul din teatrele de pe același Broadway.

Reclama nu se oprește numai la efectele de lumină și afișele în culori țipătoare. Deasupra capetelor trecătorilor se ridică nori de fum cu aroma „celor mai fine țigări" — cum obișnuiesc să se laude patronii societății „Camel".

Pe acoperișul casei de confecții Bond se aude zgomotul unei cascade artificiale. Clădirea e încadrată de figura unui bărbat și a unei femei, amîndoi de înălțimea a două etaje și îmbrăcați în costumul lui... Adam și Eva. Cînd firma Bond a avut geniala idee de a expune privirilor trecătorilor aceste nuduri, unii funcționari de la primăria orașului au atras atenția patronilor asupra faptului că există o lege care nu permite să se expună reclame de natură să atenteze la bunele moravuri. Patronii firmei Bond au „îmbrăcat" atunci manechinele în zeci de tuburi cu neon multicolore ca să se presupună că acestea ar reprezenta un vestmînt oarecare — astfel că funcționarii municipali au fost reduși la tăcere. Nu-i supără cu nimic faptul că în întuneric tuburile cu neon scot și mai mult în evidență scandaloasa „reclamă".

Două ore de exerciții în arta brutalității și crimei

Alături de întreprinzătoarea firmă Bond am surprins, îndreptată spre mine, în haosul de spirale de neon ale unui panou, privirea îngrozită a unei femei sub al cărei cap am citit titlul „celui mai palpitant" film american: „Crima din ziua de luni". Nu departe de această reclamă am putut vedea, pe alt panou, o femeie despuiată ce invită pe pietoni să vadă filmul care învață tinerele fete „cum se pot mărita cu un milionar". Un indian care se prăvălea lovit în inimă de un glonte recomanda vizionarea filmului „Capul săgeții", în care se putea vedea cum au fost exterminați indienii din Statele Unite.

Mai există și alte distracții — cum sînt localurile de dans, unde vizitatorul poate să se distreze cu dansatoarele de profesie numite „taxi girls". Sau, pur și simplu, își poate alege una dintre nenumăratele femei care nu au nici un fel de serviciu și care se plimbă pe Broadway. Femeile acestea, cu toate că poartă rochii atrăgătoare și arborează o mină „fericită", nu pot ascunde faptul că sînt flămînde și că tremură de frigul provocat de vîntul aspru ce suflă dinspre Hudson.

Privind reclamele deșănțate nici nu-ți vine să crezi că aceste valuri de brutalități și pornografii pot fi socotite drept o „activitate culturală". Este clar că maeștrii celei mai josnice reclame au folosit fără rușine cuvîntul „cultură", pentru a vinde mai ușor tot ceea ce este mai lipsit de gust și mai vulgar.

Poate că măcar o revistă culturală va descrie și altă față a New-Yorkului, alte evenimente culturale, a căror existență va arăta falsul pe care îl comit experții în arta reclamelor — mi-am zis eu. Cu această speranță m-am apropiat de un chioșc cu nenumărate ziare și reviste, în jurul căruia mișunau șomerii și taxi-girls-urile în speranța unui cîștig de un cent.

La cererea mea de a mi se oferi o revistă culturală, vînzătorul îmi puse în mînă zeci de magazine pornografice. A fost foarte mirat cînd a văzut că, în sfîrșit, îmi aleg nr. 45 al revistei oficiale „Cue", ce poartă ca subtitlu: „revista evenimentelor culturale ale săptămînii". Se pare că vînzătorul era obișnuit să vîndă „cultură" doar în stilul Broadway-ului.

Opt milioane de locuitori și o operă și jumătate

Citind „revista", zadarnic am încercat să mă conving că Times Square de pe Broadway este ceea ce se numește în S.U.A. „viața culturală". Din revistă am putut afla că la New-York există numai două opere, dintre care „metropolitan" are o activitate de 4 luni pe an, iar prețul mediu al unui bilet este de 8 dolari. In uriașul oraș cu peste 8 milioane de locuitori există cinci săli de concert pentru muzică clasică.

Desigur că publicul nu este obligat să se ducă la cinematograf. Și nici faptul că operele sînt închise n-are vreo importanță. După cum arată „revista", peste două duzini de operete joacă fără întrerupere în tot cursul anului. Acestea sînt teatrele a căror reclamă am văzut-o pe străzile învecinate cu Broadway-ul. Insă nici operetele, de al căror conținut m-am convins vizionînd cîteva din ele, nu se deosebesc cu nimic de filmele care rulează pe Broadway.

Majoritatea operetelor prezintă subiecte luate din viața militarilor

„Teroarea care strangulează, care-ți încleștează buzele !..." Filmul cărții îi face reclamă acest afiș american poartă titlul „Noapte de coșmar", un macabru „poem" al crimei.

americani aflați în țările ocupate, cum ar fi Japonia sau insulele din Oceanul Pacific. Campaniile militare sînt prezentate ca o plimbare plăcută, binevenită pentru un om tînăr, care n-a văzut nimic în viața sa înafară de ranch-ul din Texas sau de portul San Francisco. Locuitorii țărilor ocupate sînt prezentați ca niște admiratori ai „modului de viață american", dor

Concursul de sculpat este la modă pe Broadway, ca și în universitățile americane. Iată un grup de „studenți eminenți" ai universității din East Texas, participînd cu patimă la întrecerea de sculpat. →

Randolph Smith (fotografia de jos) este alt recordman al superculturii americane: el fumează 40 de țigări dintr-o dată ↓

nici de a fuma o țigară americană, de a mesteca gumă etc.

„Revista" recomandă și o serie întreagă de alte „programe culturale", cum ar fi reprezentațiile din cabarete și dansurile record, în timpul cărora dansatorii se dezbracă. Cea mai mare parte a „revistei" descrie numai asemenea programe „culturale", în timp ce opera, muzica și expozițiile ocupă numai trei coloane dintr-o pagină. Desigur că nici această „revistă" nu uită să arate că Times Square de pe Broadway este cel mai important centru al țării, că „răscrucea lumii" este mereu vie, mereu în schimbare, un permanent „izvor artistic nesecat".

„Revista" te convinge de asemeni că cele ce am văzut pe Broadway nu constituie doar un simplu mijloc de a face reclamă și de a impune spectatorilor americani să vadă cele mai diferite bestialități, pornografii și tot ceea ce e lipsit de gust, sub denumirea de „cultură" — ci că toate acestea sînt cotate drept cultură oficială a „modului de viață american".

Chiar dacă Metropolitan Opera are un nivel mai ridicat, cei ce se duc la reprezentații sînt foarte puțini. Marea majoritate a americanilor n-au văzut în viața lor un spectacol de operă, un film bun sau un concert de valoare superioară. Sînt ani de zile de cînd New-York-ul n-a mai văzut operele clasice ale lui Shakespeare, Molière sau ale altor dramaturgi de frunte. Sub denumirea de „cultură" el trebuie să înghită toate gunoaiele „culturale" pe care i le servește Broadway-ul și care sînt apoi împînzite pe întreg cuprinsul S.U.A.

În 1953, la moartea dramaturgului american O'Neill, în ziarele americane s-a scris că el era mai mult cunoscut în străinătate decît în S.U.A. O'Neill — deși era un exponent al artei burgheze — era prea complex pentru cerințele scenariștilor de pe Broadway. Scenele teatrale de pe Broadway și din străzile alăturate sînt accesibile în exclusivitate romanelor de aventuri de ordin patologic, scenelor pornografice și operetelor siropoase, care sînt uitate deîndată ce nu se mai joacă. Cele cîteva anchete ale inchiziției lui McCarthy în rîndurile cineaștilor de la Hollywood și ale artiștilor de teatru au avut drept scop — printre altele — ca genul de teatru de pe Broadway să nu fie deranjat de operele progresiste și de filmele de adevărată valoare artistică.

Această „îndrumare" a cerințelor culturale ale maselor largi nu urmărește altceva decît abrutizarea omului, distragerea lui de la problemele vieții și atragerea lui în mrejele propagandei imperialiste. Între timp, însă, ingenioșii organizatori nu uită să-și umple buzunarele.

Broadway-ul și biroul militar de recrutare.

La extremitățile Times Squarelui se află două chioșcuri mari. Unul aparține poliției. În interior, polițiștii cu revolvere la cingătoare veghează ca glumele pe care le provoacă „cultura" de pe Broadway să nu depășească limitele sau, cu alte cuvinte, să nu tulbure „ordinea publică"...

În cel de al doilea chioșc, se află biroul de recrutare pentru armata S.U.A. Cei care propagă „cultura americană" pe Broadway speră că cele văzute pe ecrane vor stimula pofta tineretului de a servi țelurile agresive ale cercurilor conducătoare americane, că vor reuși să mărească numărul criminalilor și aventurierilor angajați ca mercenari. Acest chioșc, așezat în inima „celui mai important centru cultural", dovedește cu prisosință cui servește această cultură vulgară.

În urmă cu mai bine de un an, Broadway-ul strălucea de reclama filmului lui Chaplin „Luminile rampei". Dar asta n-a durat mult. Fasciștii din „Legiunea americană" au organizat o manifestație împotriva operei lui Chaplin. Au fost devastate sălile cinematografelor unde rula filmul, s-au spart capetele spectatorilor care l-au vizionat, toate acestea constituind, de altfel, cele mai blînde forme în care s-a manifestat faimoasa organizație fascistă din S.U.A. Filmul lui Chaplin a trebuit să fie scos de pe afișele din Broadway. Soarta acestui film și a creatorului său, care a hotărît să rupă cu „cultura" americană, stabilindu-se în Europa, dovedește cu prisosință pînă unde a mers „activitatea culturală" din S.U.A., care este nevoită să servească țelurile negre ale celor ce conduc destinele acestei țări.

În noaptea în care, pe Broadway, îmi primeam lecția asupra acestei „culturi", luminile au ars pînă tîrziu. La fel ca în orice altă noapte a anului. Și la fel ca în orice altă noapte, cinematografele s-au golit, vizitatorii au obosit de pe urma pariurilor încheiate în sălile de tir (cine va omorî mai mulți „dușmani"), iar bețivii, abia ținîndu-se pe picioare, au ieșit, în sfîrșit, din cabarete.

După miezul nopții, luminile își pierd strălucirea. Broadway-ul se liniștește. Doar chioșcul polițiștilor prinde viață. A început a doua fază a vieții de pe Broadway în care cei entuziasmați de cele văzute pe ecrane, pe scene și pe estrade, caută o pradă ușoară, astfel că spectatorul obișnuit este nevoit să fie foarte atent și să observe dacă nu cumva este urmărit atunci cînd coteșe într-o stradă mai întunecoasă. Femei fardate țipător aruncă priviri provocatoare trecătorilor, iar un invalid de pe urma celui de al doilea război mondial, așezat într-un cărucior, imploră pe fiecare trecător, pentru a obține banii necesari unei mese de seară. „Cultura" de pe Broadway își arată roadele.

...Iar din colțul străzii 45 se poate auzi melodia stridentă a unui gramofon electric care transmite cel mai nou șlagăr: „E ușor să trăiești și să nu privești în jurul tău"...

Dacă simfoniile lui Beethoven sînt folosite în S.U.A. pentru reclama lamelor de ras, iar tragediile lui Shakespeare sînt transformate în farse bune pentru înveselirea băutorilor de „Pepsy Cola", apoi operele lui Verdi, Bizet sau Puccini sînt prezentate pe scenele Broadway-ului sub formă de reviste muzicale de cel mai prost gust. Fotografia de jos redă cîțiva dintre eroii acestor opere-revistă, în care trebuie să recunoașteți, dacă puteți, fie pe nefericita Violeta din opera Traviata, fie pe Gilda sau Cio Cio-san, fie pe Mario Cavaradossi din Tosca, sau, poate, cine știe, pe bărbierul din Sevilla...

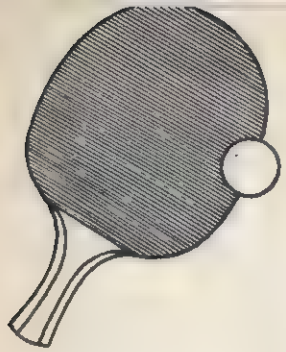

ÎNTÎLNIRI INTER

de Angelica ROZEANU

Maestru emerit al sportului din R. P. R., campioană mondială la tenis de masă

Voi încerca, în rîndurile ce urmează, să fac o scurtă trecere în revistă a activităţii mele internaţionale şi mă voi opri mai mult asupra întîlnirilor mai grele, care mi-au rămas mai adînc întipărite în minte.

Era în anul 1936, la Praga. Aveam 14 ani şi participam pentru prima oară la un campionat mondial. Ţin minte că m-a impresionat teribil numărul mare al participanţilor, felul în care jucau şi sala în care se desfăşura competiţia. Valoarea mea tehnică de atunci nu era suficient de ridicată şi nu am reuşit decît să trec primele două tururi, (învingînd pe jucătoarea germană Schultz); totuşi acest prim contact al meu cu o serie de jucătoare de talie internaţională a constituit un mic succes, deoarece la 14 ani să treci fie şi numai două tururi, într-un campionat mondial, tot înseamnă ceva.

M-am întors în ţară, făurindu-mi tot felul de visuri copilăreşti. M-am ambiţionat şi am început să-mi perfecţionez jocul şi iată-mă din nou, în anul următor — 1937 — participantă la campionatul de la Baden. Aici, am întîlnit jucătoare pe care le cunoscusem la Praga. Totul părea să mă favorizeze. Rînd pe rînd, am repurtat victorii asupra unor jucătoare consacrate ca, Gal, Pritzi, Wildman, la probele pe echipe. Numai că, spre necazul meu, la probele individuale am fost eliminată de Pritzi, finalista campionatului.

O, prin cîte ceasuri de amărăciune am trecut! Fusesem atît de încrezătoare... Totuşi, anul acela am avut parte şi de satisfacţii. La Bucureşti, cu prilejul campionatului internaţional al Romîniei, am învins în finală pe Kettnerova, fostă de două ori campioană mondială.

Ultimul campionat mondial la care am luat parte înainte de război a fost la Cairo, în 1939. După un joc de cinci seturi, am fost învinsă de jucătoarea cehoslovacă Depetrisova, care a cîştigat şi titlul suprem. Aceasta a fost prima mea deziluzie la tenis de masă; nu faptul că am pierdut mă mîhnea, ci acela că fusesem învinsă la limită. Mi-am propus însă să mă antrenez mai mult, astfel ca la viitoarele competiţii să reuşesc mai bine. Dar, din păcate, un meci cu Germania la Bucureşti, în care am învins pe Pritzi şi pe Busman, a fost ultima mea întîlnire internaţională pînă în anul 1946. Dacă ar fi fost numai ultimul meci încă n-ar fi fost nimic, dar din 1940 şi pînă în 1944 nu am mai avut posibilitatea, din cauza restricţiilor rasiale, să fac nici un fel de antrenament. Astfel că, după 23 August 1944, cînd am reînceput să joc, a trebuit s-o iau de la început. Aceasta explică jocul slab pe care l-am prestat în primii ani după eliberare în întîlnirile pe care le-am avut, în 1946 şi 1947, pentru „Cupa Europei Centrale", cu Ungaria şi Cehoslovacia; şi eram departe de a arăta că în viitor voi reuşi mai mult.

Condiţiile create de regimul democrat-popular m-au ajutat însă să întrec proprile mele aşteptări.

Londra, 1949... După o întrerupere de nouă ani, primul campionat mondial la care particip. În oraşul acesta, cu monumente vechi, minunate, cu o viaţă şi locuri pline de contraste, aveam să trăiesc din nou clipe de deprimare. După o serie de victorii, iată-mă în semifinală, la proba individuală. Adversara mea: Ghizi Farkaş, deţinătoarea titlului. Jocul a început într-un ritm rapid. Rînd pe rînd, acumulez puncte: 1-0... 2-0... în favoarea mea. Nu-mi dau bine seama ce s-a întîmplat apoi, poate mi-a slăbit combativitatea, poate Ghizi Farkaş a avut o revenire, cum adesea se întîmplă cu marii jucători care îşi adună toate resursele fizice pentru a obţine în ultima instanţă victoria — cert este că scorul s-a schimbat şi am fost egalată... Întrecerea devenea palpitantă. În setul cinci, scorul a alternat, iar după 18 minute de joc, situaţia era 18-18; după scorul de 20-20, am avut de cinci ori la rînd avantaj. Timpul reglementar de joc se scursese, dar arbitrul jocului nu a oprit, pentrucă — spunea el — era prea palpitant... Astfel, cu tot regulamentul, eu am pierdut un meci pe care de fapt îl cîştigasem. Nu mi-am închipuit atunci că voi mai avea vreodată o ocazie atît de favorabilă să cuceresc titlul de campioană mondială. Am plecat de la masa de joc cu sufletul plin de tristeţe şi cu gîndul că soarta nu mă favorizează la tenis de masă. Dar am şters repede din minte această prostie şi, întorcîndu-mă acasă am început să mă pregătesc mai intens. Am învăţat să folosesc în jocul meu şi loviturile de atac, pentru că mi-am dat seama că numai cu joc de apărare nu voi putea face faţă, în viitor, competiţiilor de mare amploare.

Acasă, am început să particip la toate întrecerile masculine, fapt care mi-a permis ca într-un timp scurt să progresez mult şi să mă obişnuiesc cu jocuri „tari" şi cu luptă apriga pentru cucerirea fiecărui punct.

Cu practica acumulată după un asemenea antrenament şi cu credinţa că orice punct se realizează prin atac, m-am prezentat la următorul campionat mondial, la Budapesta, în anul 1950. Acest campionat a rămas în amintirea mea ca cel mai frumos dar pe care-l puteam primi de pe urma străduinţelor mele şi ca împlinirea unui vis din copilărie. Nimeni la noi în ţară, şi nici chiar noi, jucătoarele, nu am fost sigure că sîntem capabile să cucerim „Cupa Corbillon", cupă ce se decerne ţării campioane mondiale. Cu acest prilej, noi am învins în serie, printre altele, echipele: Italiei, Scoţiei, Ţării Galilor şi Angliei, iar în finală, echipa Ungariei, care era reprezentată de Ghizi Farkaş şi Carpati. Primul meci din cadrul finalei a fost cel dintre Farkaş şi mine. De victoria în acest meci depindea titlul mondial la echipe. Pînă atunci, eu n-o mai învinsesem pe Ghizi Farkaş. Am păşit la masa de joc cu o emoţie de nedescris, dar decisă să dau tot ce sînt în stare pentru a aduce patriei noastre dragi victoria. Şi iată că, după două seturi, cîştigate de mine, scorul în finală era de 1-0 pentru R.P.R.

Dar această primă victorie a mea asupra lui Ghizi Farkaş nu a rămas izolată; ne-am întîlnit din nou în finala campionatului mondial individual. Simţeam că am acum ocazia să-mi realizez visul, să cuceresc titlul suprem. Am reuşit, deşi în setul al III-lea am avut clipe de slăbiciune şi am fost condusă cu 16-9. În acel moment, am simţit că nu am voie să cedez setul, că mai trebuie să lupt pentru el, că îl mai pot cîştiga. Şi, într-adevăr, l-am cîştigat cu 21-18! Aşa am devenit campioană a lumii...

În aceşti cinci ani, însă, Ghizi Farkaş nu a fost singura mea adversară de temut. O adversară redutabilă a fost şi jucătoarea austriacă Werth, care a obţinut în ultimii ani trei victorii asupra mea. Eu am reuşit s-o învinge în cadrul jocurilor pe echipe; în finala campionatului mondial de la Viena, în 1951, şi în semifinala campionatului mondial de la Bucureşti, în 1953.

Cealaltă jucătoare austriacă de faimă mondială Trude Pritzi nu a constituit în ultimii ani o dificultate pentru mine. Cu excepţia semifinalei din cadrul probei de simplu femei de la Viena, din anul 1951, cînd două seturi s-au terminat la limită de timp, celelalte întîlniri le-am cîştigat relativ uşor.

Angelica Rozeanu şi T. Harasztasi în proba de dublu mixt, în sala Coubertin din Paris, cu prilejul campionatelor internaţionale ale Franţei din anul 1954.

NAȚIONALE

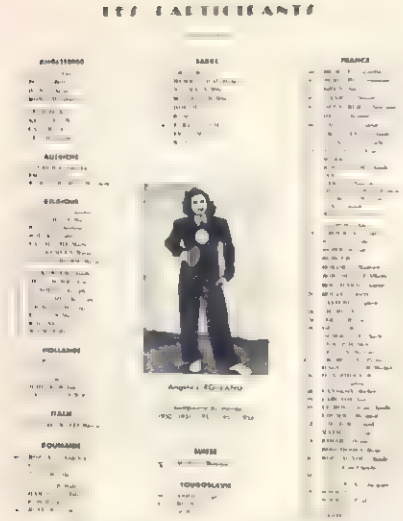

153 participanți dar o singură fotografie. În programul oficial al campionatelor internaționale ale Franței pe 1955, singura fotografie reprodusă a fost aceea a Angelicăi Rozeanu, reprezentanta noastră.

Presa sportivă din toate țările a publicat materiale despre Angelica Rozeanu, campioana lumii la tenis de masă. Iată o pagină din ziarul suedez „Expressen", din 6 decembrie 1954.

...În ultima vreme, un mare progres au realizat surorile Rowe (Anglia) și în special Rosalinda Rowe, pe care, anul acesta, am avut-o ca adversară în cîteva competiții internaționale. Prima oară ne-am întîlnit la Bombay, în India, în cadrul probei pe echipe și în semifinala de simplu femei; apoi la București, în finala pe echipe femei. În sezonul acesta, am jucat împreună finala campionatului internațional al Iugoslaviei, al Scandinaviei și semifinala campionatului internațional al Franței. În general, jocurile dintre noi au constituit un spectacol bun, fără să fiu pusă în prea mare dificultate. Din toate întîlnirile am pierdut un set la Bombay și unul la Paris.

Cele mai temute adversare din ultima vreme sînt, însă, jucătoarele japoneze. Ele au apărut pentru prima oară în 1952, la Bombay. Le-am întîlnit numai cu ocazia meciului pe echipe. Cu toate că am pierdut jocul pe echipe, eu am reușit să le învinge relativ ușor: pe Nishimura, (care joacă cu o rachetă acoperită cu piele) cu scorul de 2-0 (9,14), și pe Narahara de asemenea cu 2-0 (10,12).

Anul trecut, la Londra, a venit o echipă formată din alte jucătoare. Am întîlnit doar două din ele: în șaisprezecimi pe Goto, pe care am învins-o cu 3-0, iar în finală pe Tanaka. Primele seturi, pînă m-am obișnuit cu sistemul japonezei Tanaka, au mers ceva mai greu și s-au terminat la scoruri destul de strînse. În setul patru, însă, am reușit să mă apăr mai sigur și l-am cîștigat cu 21-9. Am observat, cu ocazia acestui meci, că jucătoarelor japoneze nu le convine să le răspunzi cu mingi „tăiate", ci preferă mingile care le permit să intre în contraatac, lovitură pe care o posedă foarte bine. De aceea m-am limitat la un joc de apărare, atacînd rar și foarte puternic. Numai atunci cînd reușeam s-o aduc într-un colț al mesei atacam în partea opusă.

Îmi pare rău că n-am avut ocazia să mă întîlnesc și cu celelalte două jucătoare japoneze. Dar probabil că foarte curînd, în campionatul mondial pe anul 1955, ce va avea loc la Utrecht (Olanda), în această lună, voi avea această ocazie.

Cam acestea sînt, pe scurt, cele mai importante întîlniri internaționale pe care le-am susținut. Eu am participat la ele cu dorința arzătoare cu care mă pregătesc și acum, în vederea jocurilor de la Utrecht, de a apăra culorile patriei, de a aduce Republicii noastre Populare gloria sportivă.

O DECLARAȚIE SINCERĂ

Dacă am face o listă a fotbaliștilor austrieci emigrați în ultimii ani în Franța, cifra lor s-ar ridica aproape la 20. Și dacă am face acest lucru numai cu jucătorii care au evoluat în reprezentativa Austriei, aproape că s-ar putea alcătui o „națională" austriacă în Franța! Happel, Melchior I, Brinek, Stojaspal I, Aurednik sînt numai cîțiva dintre fotbaliștii austrieci care joacă azi în diferite cluburi profesioniste franceze.

În căutarea de cîștig, fotbaliștii austrieci și-au încercat norocul și în Franța, unde li s-a promis, la început... marea cu sarea. Dar, o dată ajunși la noii lor patroni, austriecii au gustat din plin cupa amărăciunii. Visul lor de a se îmbogăți într-un sezon s-a spulberat, contractele încheiate și sumele promise nefiind respectate de către verosii lor patroni. În schimb, meciurile jucate au fost epuizante și nu puțini dintre jucătorii racolați au suferit accidente grave.

Internaționalul Brinek a acordat, nu demult, un interviu unui ziarist austriac aflat în Franța. Iată ce a declarat el în privința „aventurii" sale (n.r. Brinek joacă în echipa Monaco din prima divizie franceză de fotbal):

„Anul trecut, am cîștigat 8 meciuri la rînd. Jucam de obicei înaintaș sau half și am marcat cele mai multe goluri pentru echipa Monaco. Apoi adversarii au început să mă cunoască. În fiecare meci mă păzeau cîte 2-3 jucători, așa că aproape nu puteam face o mișcare. Totuși, ei n-au reușit să mă „țină" și au început să mă lovească la picioare. Anul acesta n-am jucat toate meciurile, din cauza unei contuzii la gleznă și genunchi".

Și pentru a dovedi cele spuse, Brinek își ridică pantalonul și arătă genunchiul tumefiat grav.

„Să vă spun sincer, fotbalul francez este scăzut ca valoare. Rar vezi o pasă precisă, un joc tehnic înalt..." adaugă el. De altfel, nu trebuie să ne mire acest fapt cînd știm că echipele profesioniste franceze sînt alcătuite din diferite „vedete" străine, adunate de prin toate colțurile lumii, cînd scopul acestor aventurieri este unul și același: să cîștige bani, cît mai mulți bani. Or, salariul „merge" și atunci cînd echipa pierde...

Dar Brinek a avut o mare dezilluzie și în ce privește salariul. „În Franța, viața este foarte scumpă. Numai chiria pentru o locuință modestă mă costă 50% din leafă. În bani austrieci, îmi rămîn circa 2000 șilingi, care abia îmi ajung pentru întreținerea familiei. Dar să vă povestesc o întîmplare recentă. E vorba de soarta tristă a unui fotbalist din Monaco; el a murit în cea mai neagră mizerie, iar soția sa n-a avut banii necesari nici măcar pentru cheltuielile de înmormîntare. Și, bineînțeles, patronii nici n-au vrut să audă de vreun ajutor acordat văduvei. Noi, jucătorii de la Monaco, am donat fiecare cîte 10.000 de franci și am susținut un joc la Nisa cu echipa Strasbourg, ale cărui încasări au fost de asemenea donate văduvei!

Anul viitor, mă voi întoarce în patrie. Știu că voi veni fără nici un ban. Dar tot mai bine este acasă, decît muritor de foame, în străinătate".

Brinek are multă dreptate cînd confirmă aceste realități ale carierei inevitabile sportivului profesionist. Desigur că orice comentariu suplimentar este de prisos.

Răspundem cititorilor

UN TEZAUR AL PROLETARIATULUI DIN ÎNTREAGA LUME

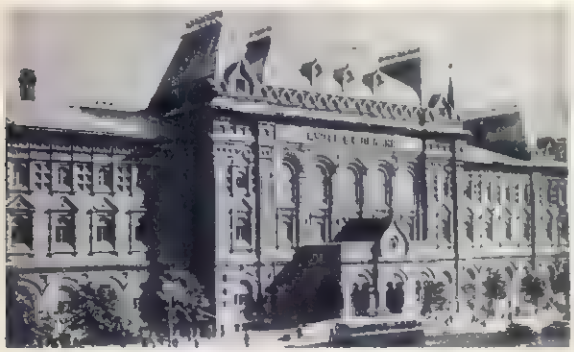

Muzeul central „V.I. Lenin" din Moscova.

Tov. Venieniuc Aurelia, bibliotecară la Biblioteca populară nr. 35 din București, și-a exprimat dorința de a citi în „Flacăra" un scurt articol despre Muzeul Central „V. I. Lenin" din Moscova.

O impunătoare clădire domină Piața Republicii din Moscova. Aci se află Muzeul Central „V.I. Lenin", unde sînt păstrate comori dintre cele mai prețioase ale leninismului.

Organizat din inițiativa lui I. V. Stalin, Muzeul Central „V. I. Lenin" a fost deschis pentru vizitatori la 15 mai 1936.

Aci se află centralizate în număr mare materiale culese de-a lungul anilor și păstrate cu dragoste și grijă în diferite muzee și biblioteci ale țării. O serie de exponate au fost primite chiar și de peste hotare de la prieteni și discipoli ai marelui Lenin. Multe documente prețioase, fotografii, scrisori și obiecte personale au fost dăruite muzeului de către rudele lui Vladimir Ilici. Toate laolaltă formează un tezaur de neprețuit, din care numai o parte este expusă de altfel în standurile muzeului, răspîndite în cele 21 saloane ale impunătoarei clădiri din Piața Republicii.

În fiecare din aceste standuri se reflectă, pe etape, viața luminoasă de luptă și de clocot revoluționar a genialului întemeietor al Partidului Comunist și creator al primului stat socialist, V. I. Lenin.

Tablourile, fotografiile și documentele din prima sală redau specificul mediului în care a crescut Lenin, arată formarea lui ca marxist, ca activist politic. Iată un raft cu cărțile bibliotecii lui de școlar. Printre autori, se numără: Pușkin, Lermontov, Turgheniev, Cernîșevski, Dobroliubov, Nekrasov. Și tot aici veți întîlni volumul I al Capitalului lui Karl Marx, pe care Lenin începuse să-l studieze încă de pe vremea cînd era elev al liceului din Simbirsk. Tînărul Vladimir Ulianov se afla încă de atunci sub influența ideilor înaintate ale democraților-revoluționari ruși și ale literaturii clasice ruse și universale.

Sălile următoare sînt închinate luptei lui Lenin pentru făurirea partidului revoluționar al proletariatului. Prin nenumărate exponate cuprinzînd manuscrise, conspecte, primele ediții în original ale operelor lui V. I. Lenin, cărți, broșuri, corespondență, ziare bolșevice cu articolele lui înflăcărate, manifeste, fotografii, obiecte personale și un mare număr de celebre picturi, sculpturi și lucrări de artă populară, muzeul reînvie în imaginea vizitatorilor chipul genialului strateg al revoluției socialiste, redînd aspectele cele mai însemnate ale istoriei glorioase a Partidului Comunist.

Numai în primii zece ani ai existenței sale, muzeul a fost vizitat de 7 milioane de persoane. Zilnic el este vizitat în medie de 1500-2000 de persoane, în zile de sărbătoare numărul vizitatorilor ridicîndu-se chiar la 8.000 persoane.

Muzeul „V. I. Lenin" este vizitat cu cel mai mare interes de străinii care vin la Moscova.

În sala de conferințe a muzeului, se țin lecții și referate și se pot viziona filme documentare și artistice din viața și activitatea lui V. I. Lenin și a discipolului și continuatorului său, I. V. Stalin. Zilnic se dau consultații individuale privind istoria partidului sau viața și activitatea lui V. I. Lenin.

După modelul Muzeului „V. I. Lenin" din Moscova a fost organizat acum doi ani Muzeul „V. I Lenin" din Praga și, la inceputul acestui an, Muzeul „V. I. Lenin-I. V. Stalin" din București, ambele muzee fiind azi însemnate lăcașuri de studiere a măreței învățături marxist-leniniste, de însușire și aplicare a experienței P.C.U.S. în făurirea vieții noi, socialiste.

CĂILE REZOLVĂRII PROBLEMEI AUSTRIEI

Tovarășul Gheorghe Marinaș, lucrător la Cooperativa Carosierilor din București, dorește să i se arate care sînt în prezent căile pentru rezolvarea justă a problemei Austriei.

Încă înainte de sfîrșitul celui de al doilea război mondial, Uniunea Sovietică, Statele Unite și Anglia au luat hotărîrea comună, înscrisă în declarația publicată la 1 noiembrie 1943 la Moscova, să restabilească independența Austriei după eliberarea ei de sub cotropirea hitleristă.

La sfîrșitul războiului, marile puteri, reunite în conferința de la Potsdam, au hotărît ca pînă la rezolvarea situației Austriei, adică pînă la încheierea tratatului de stat cu această țară, Austria să fie ocupată de trupe ale U.R.S.S., S.U.A., Angliei și Franței. Potrivit acestei hotărîri, în 1945, Austria, a cărei întindere este de aproape 84.000 kilometri pătrați și a cărei populație trece de 7 milioane de oameni, a fost împărțită în patru zone de ocupație. Și orașul Viena a fost împărțit în patru sectoare de ocupație, înafară de un raion central care este administrat în comun de către cele patru puteri.

Această situație se aseamănă deci cu aceea creată după război în Germania. Spre deosebire de Germania, împărțirea în zone de ocupație nu a dus însă în Austria la scindarea administrativă și politică a țării. În Austria, s-a constituit și există și astăzi un singur guvern central, a cărui autoritate e recunoscută de toate puterile de ocupație și se exercită în întreaga țară.

Situația Austriei nu a putut fi reglementată însă pînă acum, deși de la terminarea războiului au trecut aproape zece ani. Ca și în Germania, aceasta s-a întîmplat din pricina atitudinii adoptate după război de puterile occidentale. Multă vreme, încheierea tratatului de stat a fost împiedicată de stăruința cu care Statele Unite, Anglia și Franța au căutat să îndepărteze din tratat orice prevederi cu privire la asigurarea drepturilor democratice ale poporului austriac. De asemenea, aceste puteri au încercat să încalce în mod grosolan drepturile Uniunii Sovietice în ce privește fostele bunuri germane din Austria și alte drepturi.

Pancarte de acest fel pot fi văzute în diferite regiuni ale Austriei ocupate de americani. Pancarta din fotografia noastră a fost așezată de patrioții austrieci în Piața Karlskirche din Viena și poartă inscripția: „Americani, cărați-vă acasă! Trăiască o Austrie independentă!"

Pe măsura trecerii timpului s-a văzut că puterile occidentale, în frunte cu S.U.A., nu au nevoie de o Austrie democratică, liberă și cu adevărat independentă, așa cum se stabilise la Moscova în 1943. Ca și în Germania, ele caută să obțină o Austrie în care calea reacțiunii și fascismului să fie din nou deschisă și care să poată fi ușor transformată într-o bază militară americană, într-o țară aservită proiectelor provocatoare și agresive urzite de cercurile imperialiste din occident, față de Uniunea Sovietică și de țările de democrație populară. Așa se explică faptul că asupra Austriei au fost extinse prevederile înrobitoare ale planului Marshall, că în zonele occidentale din Austria nu au fost luate nici una din măsurile de denazificare și democratizare prevăzute la sfîrșitul războiului, că au început a fi urzite planuri pentru atragerea Austriei în coaliția militară agresivă a Atlanticului de nord, că unele măsuri în vederea remilitarizării Austriei au și fost luate de pe acum. Aceleași planuri îi se datorește faptul că Austria a fost transformată, în zonele ei de ocupație occidentală, într-un azil al lepădăturilor fasciste și al altor trădători de patrie fugiți din țările de democrație populară.

În prezent, principala primejdie care amenință Austria este creată de perspectiva renașterii militarismului în Germania occidentală în baza acordurilor de la Paris. Reapariția militarismului german pe scena istoriei este sinonimă cu reapariția primejdiei de cotropire a Austriei. Ca și pe vremea lui Hitler, primejdia unui nou Anschluss (anexarea forțată a Austriei de către Germania) plutește în aer. De astă dată însă, realizarea Anschlussului ar fi subordonată nu numai țelurilor expansioniste și revanșarde vestgermane, dar și proiectelor agresive ale Statelor Unite, care patronează și dirijează clica de la Bonn. Anschlussul ar însemna astăzi în primul rînd atragerea Austriei în rețeaua coalițiilor agresive americane. Politica Anschlussului și-a găsit o expresie elocventă într-o hotărîre luată, nu demult, de tribunalul administrativ vestgerman, potrivit căreia austriecii care locuiesc pe teritoriul Germaniei occidentale — aproximativ 75.000 oameni — sînt considerați cetățeni germani.

Tocmai de aceea, Uniunea Sovietică, apărînd interesele păcii și securității în Europa și interesele poporului austriac însuși, luptă cu consecvență pentru o astfel de reglementare a problemei austriece, care să excludă primejdia reînființării Anschlussului, primejdia atragerii Austriei în coalițiile militare dominate de Statele Unite și care să asigure cu adevărat existența și trăinicia unei Austrii democratice, independente și iubitoare de pace.

În raportul ținut la 8 februarie 1955 în fața Sovietului Suprem al U.R.S.S. și în întrevederile avute ulterior cu ambasadorul Austriei la Moscova, V. M. Molotov a expus din nou poziția Uniunii Sovietice în chestiunea Austriei. El a arătat că, la încheierea tratatului de stat cu Austria, trebuie să fie găsită o soluție care să excludă posibilitatea unui nou Anschluss, ceea ce implică adoptarea de comun acord de către cele patru puteri a unor măsuri în problema germană. În acest caz, retragerea din Austria a trupelor celor patru puteri ar putea fi realizată fără să se aștepte încheierea tratatului de pace cu Germania. În afară de aceasta, Austria trebuie să-și asume obligația de a nu intra în nici un fel de coaliții sau alianțe militare îndreptate împotriva oricărei puteri care a luat parte cu forțele sale armate la războiul împotriva Germaniei hitleriste și la eliberarea Austriei. De asemenea, Austria nu trebuie să admită crearea pe teritoriul său a unor baze militare străine. U.R.S.S. se pronunță pentru convocarea neîntîrziată a unei conferințe a celor patru puteri care să examineze, cu participarea Austriei, atît problema germană, cît și problema încheierii tratatului de stat cu Austria. După părerea guvernului sovietic, ratificarea acordurilor de la Paris, deschizînd calea reînvierii militarismului în Germania occidentală, mărește primejdia înfăptuirii Anschlussului ce amenință independența Austriei.

Acestea sînt căile clare și realiste pentru rezolvarea problemei austriece. Ele răspund intereselor generale ale păcii și intereselor poporului austriac.

Pentru discutarea căilor de rezolvare a problemei Austriei, la invitația guvernului sovietic, o delegație guvernamentală austriacă a vizitat recent Moscova.

DESPRE IAROVIZAREA CARTOFULUI

Prin materialul de mai jos, răspundem tov. Martin Gheorghe, mecanic-șef la întreprinderea „Fraga" din București, care ne-a cerut să-i arătăm ce este iarovizarea cartofului și ce rezultate dă ea.

Iarovizarea cartofilor este cea mai bună metodă agrotehnică pentru producerea cartofilor timpurii și pentru sporirea producției la hectar. Prin această metodă, realizîndu-se o scurtare a perioadei de vegetație cu 10-15 zile, se obține un răsărit rapid și uniform al plantelor, o creștere și dezvoltare rapidă și viguroasă, o producție de tuberculi timpurie. Plantele de cartofi provenite din tuberculi iarovizați, folosind din plin condițiile foarte favorabile de umezeală, căldură mai potrivită și hrană abundentă din perioada de primăvară și început de vară, dau o productivitate mult sporită față de cele provenite din cartofi neiarovizați.

Metoda aceasta înaintată, elaborată de academicianul Lisenko, are o importanță deosebită mai ales pentru regiunile sudice de cîmpie, unde cartofii, din cauza timpului prea călduros și secetos din lunile de vară, nu rodește bine și degenerează repede. Or, prin iarovizare, scurtîndu-se perioada de vegetație a plantei, formarea tuberculilor se face mai devreme, în lunile mai ploioase și mai puțin călduroase, în lunile și începutul lui iulie.

Iarovizarea este o măsură agrotehnică absolut necesară pentru culturile de vară, destinate producerii cartofilor de sămînță, din toate regiunile țării. Cartofii de sămînță neiarovizați, fiind plantați vara, răsar tîrziu, cresc încet și nu reușesc să dea recoltă bună în perioada scurtă ce mai rămîne din timpul favorabil.

Această metodă constituie, în același timp, și un mijloc sigur și practic pentru alegerea carto-

Sub îndrumarea brigadierului, colectiviști de la G.A.C. „Flacăra Roșie", din com. Șoldanu, regiunea București, pregătesc cartofi dintre cei mai buni pentru a fi iarovizați, în vederea însămînțării.

filor buni de sămînță. Înlăturîndu-se în timpul iarovizării toți tuberculii neîncolțiți, degenerați, cu colți subțiri, filoși și bolnavi, se ajunge la obținerea unor culturi fără goluri, cu plante viguroase, capabile să dea recoltă mare și bună. În același timp, cartofii iarovizați, rezistînd mai bine la frig, pot fi plantați mai devreme, adică atunci cînd în pămînt se realizează, timp de cîteva zile, o temperatură de 6-7°C. Un alt avantaj al iarovizării este economia ce se poate realiza la cartofii de sămînță, prin tăierea de-a lungul, în jumătăți, a tuberculilor mari (peste 80 gr.) iarovizați.

Am vorbit pînă acum de avantajele iarovizării. Acum să vedem în ce constă ea. Principiul pe care se bazează e acela al încolțirii la lumină a cartofilor, timp de 30-45 zile, deci o forțare făcută după anumite reguli tehnice raționale. Prin această forțare la lumină și temperatură favorabilă, tuberculii dau colți groși, viguroși, tari și diferit colorați, după soi. La partea de jos a colților apar mici umflături albicioase, din care la 3-5 zile după plantarea cartofilor în pămînt, pornesc viitoarele rădăcini; apariția acestora face ca tuberculii să se înrădăcineze mai repede, să absoarbă din timp și din belșug hrana și umezeala solului.

Iarovizarea cartofilor cuprinde două etape. În prima, forțarea tuberculilor se face la întuneric timp de 7-10 zile, la 12-15°C, pînă apar colți mici, albicioși, de 2-3 mm. În cea de a doua etapă, forțarea se face la lumină, la temperatura de 12-17°C, timp de 20-25 zile, pînă la obținerea de colți groși, viguroși, lungi de 0,5-1 cm.

Iarovizarea cartofilor de sămînță se poate face în mai multe feluri: în camere încălzite și luminoase, în paturi de răsadnițe și chiar afară, pe pămînt. Cea făcută în camere (în lădițe speciale, pe rafturi, sau jos, pe podea) și mai ales cea în paturi de răsadnițe, se folosește mai mult pentru culturile extratimpurii și atunci cînd nu sînt decît puține cartofi pentru plantare. Reușita iarovizării trebuie asigurată prin menținerea temperaturii recomandate, prin lumină multă și aerisire cît mai bună.

În ce privește succesele dobîndite prin folosirea iarovizării, ele sînt dovedite prin practica cultivatorilor de cartofi din toate regiunile țării, cît și prin numeroase rezultate experimentale. Astfel, în urma experiențelor făcute la institutul nostru, prin iarovizarea cartofilor de sămînță din soiul Săpunar, s-a obținut un spor de recoltă de 8.000 kg/ha (66%), iar la soiul Frühbote (foarte timpuriu), de 200%.

CUM POATE FI SCHIMBATĂ CLIMA

La întrebarea tov. Eraș Toma din Brad, reg. Hunedoara, „cum se schimbă clima și cum poate fi ea influențată?" — ne-a răspuns tov. N. Andrițoiu, de la Direcția Generală Hidrometeorologică.

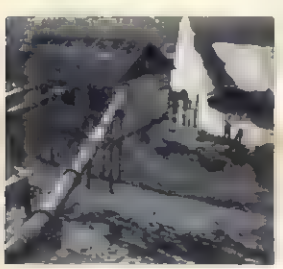

Pe întinsul Bărăganului, stațiunile de pompare a apei în canalele de irigație ca udă ogoarele, cum este și aceasta de la gospodăria agricolă de stat „Panduri" din comuna Petroru, regiunea Constanța, contribuie și ele la schimbarea climei

De-a lungul nenumăratelor secole pe care le-a trăit, pămîntul nostru a suportat multe și mari modificări în climă, pe toată suprafața sa; caracteristice acestor schimbări au fost perioadele de răcire și încălzire. Observațiile și studiile meteorologice ne arată că și azi se mai produc schimbări ale climei. S-a observat, de pildă, că în perioada 1919-1938 a avut loc un proces de încălzire în Oceanul Înghețat de Nord și chiar la latitudini temperate. La Leningrad, în Finlanda și în alte părți, iernile s-au scurtat și au devenit mai blînde. Aceste schimbări sînt în funcție de cantitatea de radiații solare care ajunge la suprafața pămîntului și care e, în bună măsură, determinată de schimbările ce intervin în soare sau în transparența atmosferei. Un exemplu de felul cum modificările în transparența atmosferei pot influența climatul ni-l oferă erupția vulcanului Katmai, în 1912, an după care s-au observat veri răcoroase din cauza cenușei aruncate în atmosferă de vulcan.

O mare importanță în determinarea climei unei regiuni de pe glob o au și curenții de aer care circulă în atmosferă, atît la sol, cît și la înălțime. În faza actuală a meteorologiei, se cunosc centrii de acțiune care dirijează masele de aer și se poate chiar prevedea nașterea acestor centri, precum și căile și transformările pe care le urmează masele de aer.

În fața tuturor modificărilor și vitregiilor climei, milenii de-a rîndul omul a stat neputincios. Astăzi, însă, prin cunoștințele de care dispune, el poate influența asupra climei. Începutul în această privință l-au făcut oamenii sovietici, care au obținut până în prezent și cele mai mari realizări. Deși mijloacele folosite pînă azi nu pot influența circulația generală a atmosferei, totuși, cu ajutorul lor, s-a putut și se poate modifica clima pe porțiuni limitate. Unul dintre aceste mijloace îl reprezintă perdelele forestiere de protecție, folosite în agricultură, pentru menținerea umezelii aerului. Pentru a arăta mai clar rolul vegetației în problemele de meteorologie, vreau să dau un exemplu. Iată: un fag bătrîn evaporă prin frunzele sale circa 9.000 kg apă în cursul unei veri. În aceeași perioadă, un hectar de pădure de fag evaporă 3.600.000 kg apă. Aerul încărcat de umezeală, ridicîndu-se apoi în sus, poate da naștere în cursul zilelor de vară acelor nori albi bucălați—cumuluși — de timp frumos, sau acelor nori negri ce dau ploile repezi de vară. Pădurea și, respectiv, perdelele de protecție joacă, de asemenea, un rol important în micșorarea tăriei vînturilor. S-a constatat că ele pot realiza această reducere pînă la un sfert din viteza inițială a vîntului. De asemenea, zăpada se poate acumula în acea parte a pădurii opusă direcției vîntului, constituind un rezervor de apă pentru sol.

Cercetările sistematice întreprinse în U.R.S.S. au stabilit că zona pînă la care se întinde influența pădurii nu depinde de suprafața pe care ea o ocupă. Această constatare a îngăduit folosirea perdelelor de pădure așezate în mai multe șiruri paralele, la distanță de 300-400 metri.

În Uniunea Sovietică este în curs de realizare un plan de grandioase proporții pentru transformarea climei întregii regiuni dintre Urali, Marea Caspică și Volga, și dincoace de Volga, peste Don și Nipru. Planul prevede opt perdele principale mai late, împînzite cu o serie de perdele secundare. Prima perdea principală este lungă de 1.080 km și se întinde de la Guriev, de pe țărmul Caspicei, pînă la Ciakalov, în Urali. Alături de perdelele de protecție, în acest uriaș plan, un loc de frunte au irigațiile, care ameliorează, la rîndul lor, condițiile climaterice.

Perdelele de protecție, canalele de irigație, precum și asolamentele — metodele științifice de lucrare a solurilor — produc o schimbare a climei în mic, o microclimă. Dacă, însă, acestora li se dă proporțiile uriașe mai sus arătate, se ajunge, firește, la o modificare a climei, în mare.

Viitorul folosirii pașnice a energiei atomice ne rezervă extraordinare posibilități și în ce privește schimbarea climei. Iată, bunăoară, regiunile polare. Cantitatea de căldură ce parvine acolo de la soare, în cursul unei zile de vară, este destul de însemnată. Totuși, temperatura se menține în jurul lui 0°, deoarece căldura primită este aproape în întregime consumată pentru topirea gheții și a zăpezii. Topirea gheții cu ajutorul energiei atomice va putea duce la ridicarea cu mult a temperaturii aerului și prin urmare la îndulcirea climei și în regiunile temperate pînă unde ajung masele de aer arctic. O altă realizare care se va putea obține cu ajutorul energiei atomice este aceea a schimbării direcției curenților marini, care influențează clima coastelor pe care le scaldă.

Dar cîte alte lucruri extraordinare nu se vor mai putea realiza în domeniul schimbării climei, prin folosirea pașnică, creatoare, a energiei atomice!

TEATRELE DE PĂPUȘI

Tovarășa Constanța Bărbulescu, elevă la Școala medie tehnică comerț și cooperație din București, ne roagă să-i dăm cîteva date despre teatrele de păpuși din țară. Pentru a-i satisface dorința, publicăm micul reportaj de mai jos.

Aș vrea să povestesc la început o istorioară adevărată, care s-ar putea intitula „Te-a rîs păpușa".

Ați auzit oare de satul Bicaciu din regiunea Oradea? Păpușarii orădeni o cunosc bine din popasul pe care l-au făcut într-o zi aici, cu piesa „Ianoș Viteazul". Se pare că pînă atunci sătenii nu mai văzuseră păpuși jucînd pe scenă și s-au veselit mult urmărind cum capătă viață acvea micile păpuși.

Cînd au venit a doua oară în sat, actorii orădeni le-au rezervat noilor lor prieteni o surpriză: păpușile au vorbit atunci, în grai lor glumeț, despre codași și leneși din comună, despre cei ce nu-și predaseră cotele, într-un cuvînt — nu s-au sfiit să arate cu degetul tot ce era încă vechi și înapoiat în viața satului. Au rîs atunci din toată inima sătenii, privind cum pălesc cei satirizați de păpuși, și au avut grijă să treacă pe-acasă la cei ce nu văzuseră spectacolul, ca să-i

Ildikó Kovács, regizoarea Teatrului de păpuși din Cluj, și Fajanko, păpușa creată de ea.

anunțe, bătîndu-le în poartă: „Te-a rîs păpușa".

Se pare, povestesc bicacienii, că nu le-a prea fost pe plac acestora risul păpușilor și că au luptat ca, la următoarea vizită a teatrului, să poată privi, cum se spune, deschis și fără sfială în ochii păpușilor.

O istorioară mică, dar adevărată, care de bună seamă nu este singura de acest fel.

În locul paravanului scund, ce închipuia odinioară scena, și a bătrînului flașnetar ce înlocuia actorii și orchestra, păpușile au astăzi, în întreaga țară, 19 teatre adevărate — cu actori și regizori, cu pictori scenografi și localuri în centrul unor orașe mari ca București, Cluj, Iași, Tg. Mureș, Timișoara, Oradea, Botoșani, Bacău, Galați. Zeci de mii de copii din sate și comune îndepărtate ale țării așteaptă astăzi cu înfrigurare repetatele vizite ale teatrelor de păpuși din orașele apropiate, pentru a afla povestea lui „Ciuk și Ghek" ori a lui „Stan Bolovan", a „Artiștilor pădurii", ori a lui „Ludas Maty", a „Fraților Liu" ori a lui „Trică mînciunică" și multe alte povești vii și atrăgătoare. Și altădată copiii iubeau mult păpușile și — s-o mărturisim — nu numai copiii. Dar pe atunci le vedeau rar, mereu mai oropsite și mai amărîte. Cine, însă, dintre cei care au văzut spectacolul „Umor pe sfori" nu l-a îndrăgit pe Tăndărică, băiețașul bucureștean viu și istet? Ori cine nu o știe pe Fajanko, păpușica cu limbă ascuțită de care au început să se teamă toți birocrații, leneșii și sperțarii clujeni? Cine l-a putut uita pe sfătosul Moș Glumicl din Craiova, care își împletește gluma cu usturimea urzicii?

Păpușile acestea vii și grăitoare au ajuns cei mai buni prieteni ai micilor spectatori, ba chiar și ai părinților.

Datele statistice par seci, dar au graiul lor simplu și convingător: într-un singur an, anul 1954, păpușile au prezentat 3.500 spectacole în fața a 800.000 de spectatori. Dar fără îndoială că ceea ce emoționează cel mai mult sînt oamenii, artiștii aceștia noi care iubesc cu pasiune păpușile și arta lor, care își pun tot sufletul și toată priceperea în această artă. Cine îi cunoaște, îi și îndrăgește, pe creatorul lui Moș Glumicl, Horia Davidescu, ori pe regizoarea Florica Teodoru din Timișoara, pe minuitoarea Marcela Danieleanu din Ploești, ori pe Ildiko Kovács și Ana Brie din Cluj; îi îndrăgește și îi admiră pe talentații artiști ai Teatrului „Țăndărică", Dorina Tănăsescu, Antigona Papazicopol, Justin Grad, Carmen Stamatiade și alții care au realizat spectacole atît de valoroase.

CÎT DE VECHI ESTE ȘAHUL

Tov. Mihai Gheorghe, din anul III al Școlii hidrometeorologice din București, întreabă cît de vechi este șahul. Îi răspundem prin materialul de față.

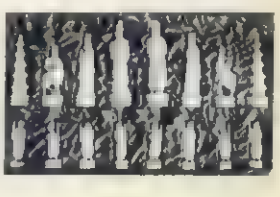

Piesele albe ale unui frumos joc de șah sculptat în fildeș. El aparține artei chineze și se găsește la Muzeul de Arte al R.P.R. - Galeria Orientală.

Apariția șahului se pierde în negura vremurilor și este înconjurată de o seamă de legende pline de farmecul caracteristic al povestirilor orientale, dar a căror veridicitate istorică este foarte discutabilă. Totuși, cîteva manuscrise sanscrite și, mai ales, numeroase relatări din literatura veche persană și arabă permit stabilirea destul de exactă a epocii apariției șahului în India și Iran.

Cel mai vechi document în care se amintește despre șah este un mic roman istoric persan, intitulat *Karmanak*, scris în timpul domniei regelui Cosroes II (590-628). Istorisind povestea prințului Ardeșir, autorul necunoscut ne informează că „în tinerețea sa, Ardeșir era mai abil în jocul cu mingea, în călărie, în *șah (Ciatrang)*, în vînătoare și în alte arte cavalerești, decît toți tovarășii săi".

Un alt document, datînd din prima jumătate a sec. al VII-lea, este un poem în limba sanscrită, al lui Bana, descoperit în 1898 în valea Gangelui, la nord de Cawnpore. În el se atribuie regelui Harscha (618-650) o deosebită dragoste pentru pace. În timpul domniei sale, n-ar fi avut loc nici un alt război, decît între albinele stringătoare de miere, nu s-au tăiat alte picioare, decît ale versurilor și nu au existat alte armate (Ciaturanga), decît pe tabla de 8×8 căsuțe (Aștapada).

Dacă adăugăm acestor relatări diversele descrieri ale șahului existente în literatura persană, în special cele din „Șahnameh" (Cartea regilor), a cunoscutului poet Firdusi, în care apariția acestui joc este, în general, situată în timpul domniei lui Cosroes I (532-578), devine clară concluzia la care au ajuns toți cercetătorii, anume că șahul a apărut în India, în a doua jumătate a sec. al VI-lea, fiind curînd cunoscut și în Persia, țară în care s-a răspîndit foarte repede.

La această concluzie contribuie și asemănarea denumirilor. Numele indian de Ciaturanga (care înseamnă armată) s-a transformat în persanul Ciatrang, din care arabii au făcut apoi Șatrandj. De asemenea, păstrarea denumirii arabe de Fil (Elefant) arată originea indiană a jocului, deoarece în Persia nu există elefanți.

Desigur, este foarte posibil ca jocul indian Ciaturanga să fi evoluat dintr-un alt joc, mai simplu, despre care însă nu știm nimic. Este însă aproape sigur că Ciaturanga, în forma în care a trecut în Persia, nu a fost cunoscut în India înainte de sec. al VI-lea. Lucrul acesta este confirmat de faptul că Fa-hien, un călător chinez care a vizitat India între 399-444 și a descris amănunțit țara și obiceiurile, nu pomenește nimic despre Ciaturanga.

Ce s-a întîmplat mai departe, cum a ajuns șahul în Europa, este ușor de stabilit. Arabii au cucerit Persia (640-650), au învățat jocul, și epoca de strălucire a imperiului arab a coincis cu o răspîndire și o popularitate excepțională a șahului. Manuscrisele arabe amintesc despre jucători cu faimă, care au jucat chiar „orb" (fără să vadă tabla). Pe la 850, Al-Adli scrie prima carte de șah, care cuprinde un foarte valoros capitol, din punct de vedere istoric, asupra diferențelor existente în timpul său între regulile de joc persane și indiene. De la arabi, șahul a fost învățat de spanioli și italieni, răspîndindu-se apoi în toată Europa.

Este interesant de remarcat că în Rusia șahul a pătruns direct, din Persia, prin intermediul popoarelor mongole din Asia centrală. Astfel se explică denumirile arabe și persane: Ferz (de la Fersin), în loc de Damă, iar Nebunul se numește Slon, adică elefant, traducînd astfel în rusește vechea denumire indiană și persană.

Poate că unii șahiști vor fi puțin contrariați de constatarea că șahul nu este cel mai vechi dintre jocuri (săpături făcute în insula Cipru au dat la iveală probe despre existența unui joc asemănător cu damele, încă la 1200 î.e.n.), dar nu e nimic de făcut — aceasta este realitatea istorică! Și, înafară de aceasta, chiar cu o „vîrstă" mai redusă, șahul rămîne la fel de interesant și captivant ca pe vremea cînd regele Cosroes și-a adunat înțelepții ca să-i pătrundă secretele, după cum ne povestește cu tîlc Firdusi...

Jocuri distractive

O ÎNTRUNIRE ȘTIINȚIFICĂ NEANDERTHAL-IANĂ

Pe unii „savanți" din apus, sălbăticia omului primitiv îi atrage nu ca pe niște cercetători științifici, ci ca pe niște... viețuitoare dornice a reînvia traiul troglodiților. Tocmai de aceea nu demult, un grup de speologi[1]) britanici au organizat în cele mai mici amănunte, într-o peșteră din Chislehurt (comitatul Kent, Anglia), o întrunire „științifică" în stil... „epoca de piatră". Pentru asigurarea desfășurării întrunirii într-o atmosferă cît mai autentică, demnă de omul de la Neanderthal, onorabilii speologi au venit desculți și... îmbrăcați în piei de animale. De asemenea, pentru o cît mai „științifică" asemănare cu strămoșul omului, participanții și-au pus peruci cu plete nepieptănate și, în loc să vorbească, au scos tot timpul sunete ininteligibile, asemănătoare cu ale maimuțelor. Banchetul de la fine a fost și el pe potriva „întrunirii". În mîrîiturile permanent „științifice" „savanții" s-au ospătat cu delicatese „preistorice": pere pădurețe, scoici și ciuperci speciale, costițe sugerînd coastele de dinozaur etc. În loc de farfurii și tacîmuri au fost folosite tigve, oase și coarne de animale...

Cum întrunirea a decurs, se pare, în optime condiții, grupul de „savanți" speologi va face probabil, pe baza ei, diferite constatări „științifice" de cea mai mare importanță...

(după revista maghiară „Béke es Szabadság")

Un aspect din timpul „splendidului" dezmăț „neanderthalian"...

[1]) Speologia este știința care se ocupă cu studiul cavităților subterane (peșteri, caverne etc).

SOLUȚIA PROBLEMEI DE ȘAH de L. KNOTEK

După „cheia" 1. Da1-g7!! negrul se află în Zugzwang. Într-adevăr albul au omenință nimic și dacă negrul n-ar fi obligat să mute, albul n-ar putea da mat în 3 mutări. Dar oricare mutare a negrului îi strică poziția bună de apărare, permițînd o serie de variante frumoase: 1... Re7 2.c8N! R: a8 3.Da1 mat; 1R. a8 2.c8D + Cb8 3. D:b8 mat; 1...Ce5 2.c8D + ! R:c8 3. Dc7 mat; 1..Re8 2.Dg2! C-ori unde 3.Cb6 mat; 1. Re6 2.D:d7 Re5 3 Db5 mat; 1..Re6 2.c8D + R: d6 3.De: d7 mat.

DRUMUL SPRE STELE...

Konstantin EDUARDOVICI ȚIOLKOVSKI (1857-1935)

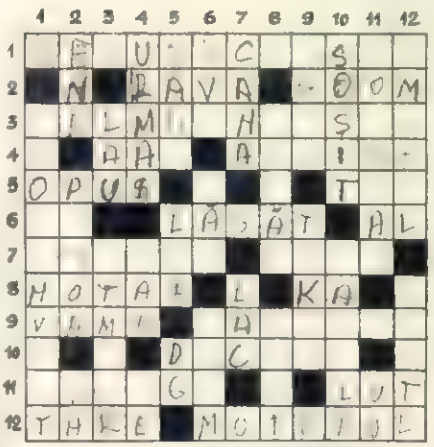

Orizontal: 1) Navigația care formează obiectul astronauticei, știință creată de K. E. Țiolkovski. 2) Materie incandescentă ce țîșnește din interiorul globului pămîntesc — Particulă a cărei dezagregare e singura forță capabilă să asigure unei rachete viteza necesară zborului cosmic. 3) Știința conducerii astronavelor de la distanță. 4) Localitate în Birmania — Potolit. 5) Te împotrivești — Numeral rus. 6) Bile! — Părăsit — Alifie. 7) Important bazin carbonifer în U.R.S.S. — Insulă în Antile. 8) Granițe (pop.) — Sodiu. 9) Impozitul comerțului exterior — Cel artificial, descris de Țiolkovski ca viitoare gară interplanetară, va servi și la mărirea distanței transmisiunilor de televiziune. 10) A porni cu racheta spre planete... 11) Localitatea natală a ilustrului savant rus și sovietic K. E. Țiolkovski — Pămînt. 12) Repede — Pune în mișcare avioanele moderne.

Vertical: 1) Genialul savant rus care, anticipînd cu 9 ani pe savantul francez Pelterie și cu 16 ani pe savantul american Goddard, a dovedit primul în lume posibilitatea zborurilor cosmice. 2) Nume masculin — Cea mai simplă ambarcațiune — Posedă. 3) Spăl capul — Smalț (Banat). 4) Discipoli — Localitate în Italia de nord — Diftong. 5) Cadru — Ceață de nomazi — Direcție generală. 6) Salut la romani — Navă — S-ar, morfologic. 7) Pentru cărat apă — Apă stătătoare. 8) Aici s-a născut Horia — Multiplu al kilogramului. 9) Leziuni — Cel aerodinamic a fost construit pentru prima oară în lume de Țiolkovski, în 1896. 10) Ajuns — Greutate. 11) Radio... va permite evitarea ciocnirii navelor cosmice cu meteorii, prin detectarea suprafețelor astrale — Animale. 12) Se vor găsi destui și pentru zborurile cosmice (sing.) — Drumul spre ele a fost găsit datorită savantului rus K.E. Țiolkovski. Cuvinte rare: Ava, Bra.

MONOVERB

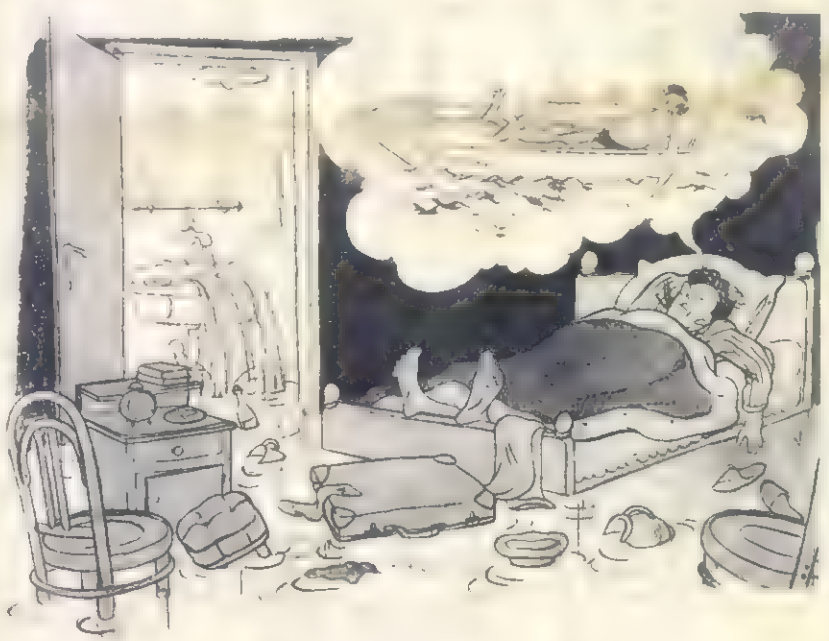

Visul neglijentului

Desen de A. PAVEN

DEZLEGAREA JOCULUI „AGRICULTURA", APĂRUT ÎN NUMĂRUL TRECUT AL REVISTEI NOASTRE

ORIZONTAL: 1) Sculă — Aldan — Pătrat. 2) Arnăut — Șes — Codre — O. 3) Ree — Roc — Samara — S. M. T. 4) Cald — Poloniza — M. T. S. 5) I — Tom — Secară — Noe — S. 6) Nae — Îngare — Cîmit. 7) Ar — Arături — Rotație. 8) Agronomi — Păduri — P. 9) A — Răsări — Roșii Ega. 10) Grăbi — Însămînțări. 11) Rapită — Oar — Neon — Nz. 12) Arat — Grădină — Roade. 13) Rît — Prășitori — Spic. 14) At — Arome — Ariditate.

VERTICAL: 1) Sarcină — Agrară. 2) Crea — Ara — Rărit. 3) Unelte — Grăpat. 4) La — Do — Arabil — A. 5) Aur — Mirosit — Pr. 6) Tap — Rona — Agro. 7) A — Cositori — Ram. 8) Ls — Leguminoase. 9) Desecări — Sădi. 10) Asanări — Rarită. 11) N — Mire — Pom — Nor. 12) Caza — Răsinari. 13 Para — Codine — Id 14) Ada — Nituitor — I. 15) Tr — Morar — Anort. 16) Restanțier — Apa. 17) A — Ms — Ii — Gîndit. 18) Tot — Stepă — Zeca.

REDACȚIA: BUCUREȘTI PIAȚA SCÎNTEII Căsuța Poștală 56 Tel. 7.60.10 Int. 1788 ABONAMENTE: la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. PREȚUL ABONAMENTELOR 3 luni: 9 lei 6 luni: 18 lei un an: 36 lei

Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin".

Tanti Dulles (către Adenauer): — Dacă-mi promiți că n-ai să fi cuminte, îți dau balonul!

Desen de Cik Domadion

Preţul 1,50 lei

FLACĂRA

Nr. 8 (57) — 15 aprilie 1986

FLACARA

Ostaşului sovietic

de Aurel COVACI

Sub vasta orizontului cupolă,
Te văd imens, pe boltă profilat,
Şi zori de foc îţi pun aureolă.
Pămîntul răsunînd ca o violă
Îţi cîntă slavă, nelnvins soldat.

Cînd se întorc gîlcevitori cocorii
Ţie îţi dau întîiul lor salut
Şi primăveri îţi dau mireasma florii,
Că-ţi datorează seva şi fiorii
Ce-i suie-n noi pămîntul renăscut.

Şi, fîlfîind sub azurie boltă,
Cu-aripi de nea, gînguritori,
În juru-ţi porumbeii se învoltă
Şi bucuroşi de-a liniştei recoltă
Pe ai tăi umeri poate-adorm din zbor.

Simţind tăria braţului de stîncă,
Întinde pruncul mîinile spre ei,
Pe trup arsurile nu-s şterse încă
Şi, totuşi, bucuria lui adîncă
E semn că spulberat-ai anii grei.

Dar tu parcă-l mai vezi arzînd în focul
Războiului gigantic volburat,
De-aceea mîna dreaptă-şi ştie locul
Pe spada grea ce-o sprijină mijlocul
Şi ochiu-ţi mai priveşte încruntat.

Căci dincolo de Elba, ca din crater,
Se-aude prohodind al morţii zvon.
Căci zvîrcolirii de-ale pieirii zbateri
Visează iar mişelnice abateri
Reînvieţii hitleri de la Bonn.

Visează azi atomice blitz-krieguri
Şi regi se vor pe-întregul univers!
Măcar că-i scutură-a pieirii friguri,
S-ar agăţa de orişice cîrlîguri
Spre a opri istoria din mers!

Cu dinţii putrezi, clănţănind de spaimă,
Privind iuţitul vremii minutar,
La Wall-Street încă mai îngaimă
Ceva despre o viitoare faimă,
În vescul ăsta care îi-l groapă.

Dar ştim că fericirea tu ne-o aperi
Şi gata la năvala lor dinţii
Oţelul spadei iar o să ţi-l scaperi.
Vei fi tanchist, pilot, tunar ori snaiper[1])
Şi-o să le pui o cruce căpătîi.

Noi ştim că-n al tău suflet e-adunată
Iubirea sfîntă-a-ntregii omeniri
Şi-ţi clocoteşte-n sînge ura toată,
Şi-ţi arde-n ochi visarea-naripată
A celei mai depline fericiri.

Sub vasta orizontului cupolă,
Te văd pe pînza vremii profilat,
Învestmîntat de-a păcii-aureolă.
Pămîntu-ntreg, sunînd ca o violă,
Îţi cîntă slavă, nelnvins soldat.

(Din ciclul „Sărbătorile noastre".)

[1]) Snaiper — tintaş de elită.

COPERTA I: Desen de D. NEGREA

COPERTA a IV-a: Peste munţence trimit zărilor sunetul tulnicelor... Dar zările sînt pictate, iar munţencele — artiste ale Ansamblului de cîntece şi dansuri al C. C. S.

Fotografie de E. IONESCU

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA Nr. 9 (58) 1 MAI 1955 ANUL III

REVISTĂ BILUNARĂ SOCIAL—POLITICĂ ȘI LITERAR—ARTISTICĂ

Prezidiul adunării solemne cu prilejul celei de-a 85-a aniversări a nașterii lui V. I. Lenin.

CINSTIND MEMORIA MARELUI LENIN

Aniversarea a 85 de ani de la nașterea lui V. I. Lenin, genialul conducător și învățător al oamenilor muncii din întreaga lume, a constituit și pentru poporul nostru muncitor un prilej de manifestare a puternicului său atașament pentru cauza nemuritoare a marxism-leninismului.

Muzeul „V. I. Lenin-I. V. Stalin" de pe lîngă C. C. al P. M. R., ca și expozițiile organizate în diferite orașe ale țării, cuprinzînd aspecte din viața și activitatea genialului strateg al proletariatului, au fost vizitate în zilele din preajma lui 22 aprilie de zeci de mii de oameni ai muncii manuale și intelectuale. De asemenea, numeroși cetățeni au vizitat librăriile și expozițiile de cărți cuprinzînd operele marelui Lenin. Și tot în aceste zile, în cadrul a numeroase mitinguri și adunări organizate în toate orașele și satele patriei, sute de mii de oameni ai muncii au ascultat conferințe privitoare la opera lui V. I. Lenin, făuritorul gloriosului Partid Comunist al Uniunii Sovietice și al marelui Stat Socialist, genialul învățător a cărui operă constituie un nesecat izvor de învățătură pentru cei ce muncesc în întreaga lume.

Muncitori și colectiviști, militari ai Forțelor Armate ale R.P.R. sau țărani muncitori cu gospodării individuale, savanți și artiști, tehnicieni și funcționari, profesori, studenți, tineri și bătrîni, mii de vorbitori au luat cuvîntul în aceste adunări, angajîndu-se să urmeze și pe mai departe, cu dîrzenie revoluționară, învățăturile lui Lenin.

Ca o încununare a manifestărilor închinate celei de a 85-a aniversări a nașterii lui V. I. Lenin, la 22 aprilie 1955 a avut loc, în sala Teatrului de Operă și Balet al R.P.R., o adunare solemnă. Întîmpinați cu aplauze vii, în prezidiul adunării solemne au luat loc tovarășii: Gh. Gheorghiu-Dej, dr. Petru Groza, Gh. Apostol, I. Chișinevschi, Chivu Stoica, Al. Moghioroș, P. S. Deduškin, însărcinat cu afaceri ad-interim al U. R. S. S. la București, general de armată Emil Bodnăraș, Miron Constantinescu, Petre Borilă, C. Pîrvulescu, acad. prof. dr. C. I. Parhon, acad. prof. Traian Săvulescu, A. V. Romanov, redactor șef adjunct al ziarului „Pentru pace trainică, pentru democrație populară!", D. Coliu, N. Ceaușescu, membri ai C. C. al P. M. R., membri ai guvernului, conducători ai organizațiilor obștești, oameni de cultură, muncitori fruntași din întreprinderile Capitalei, fruntași ai agriculturii din regiunea București.

După cuvîntul de deschidere a adunării, rostit de tovarășul Chivu Stoica, membru al Biroului Politic al C.C. al P.M.R., prim-vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, a luat cuvîntul tovarășul I. Chișinevschi, membru al Biroului Politic al C. C. al P.M.R., prim-vicepreședinte al Consiliului de Miniștri. Tovarășul I. Chișinevschi a rostit o amplă cuvîntare despre viața și opera lui V. I. Lenin, despre condițiile în care poporul nostru pășește pe drumul indicat de geniul lui Lenin. „Cea mai grăitoare expresie a dragostei și recunoștinței noastre față de ceea ce ne-a dat nouă și întregii omeniri marele Lenin — a arătat vorbitorul — este să studiem cu pasiune și temeinicie opera sa nemuritoare, să ne însușim și să aplicăm creator în practică leninismul — atotbiruitoarea știință marxist-leninistă a clasei muncitoare, a partidului. Aceasta este cea mai sigură chezășie a succesului și victoriei poporului în construirea socialismului și înflorirea patriei, în întărirea partidului, în apărarea păcii".

Aniversînd 85 de ani de la nașterea lui V.I. Lenin, poporul nostru și-a manifestat hotărîrea de a merge neclintit pe calea leninistă, sub conducerea Partidului Muncitoresc Romîn, în frunte cu Comitetul său Central, pentru asigurarea victoriei socialismului în patria noastră.

AN NOU

în mai

de C. BACIU

Fotografia din titlu: gazeta de perete specială scoasă de colectivul fabricii „Electro-Aparataj".

Calendarul

În curtea „Electro-Aparatajului", de-a lungul aleii principale, sînt plantate fel de fel de panouri; dacă s-ar mai înmulți puțin, ar părea opera unui horticultor. O parte din ele — și anume cele învechite — vor dispare; celelalte, însă, devin mereu mai colorate, mai pline de viață. De cum intri întîlnești pe partea dreaptă a aleii o adevărată clădire cu fundație, cu armătură metalică, vitrine cu fotografii; se află acolo și o mică grădină suspendată, din care, vara, își trage sufletul un fir de apă asemenea unui izvor ieșind din stîncă.

În prima jumătate a lunii aprilie a acestui an, clădirea-ziar a fost curățită, vopsită, periată, ornată și într-o jumătate a ei a apărut o publicație deosobită în istoria gazetelor de perete: o ediție specială pentru încheierea cincinalului. Ca martor al acestui fapt, îngăduiți-mi să spun cîteva cuvinte. Noua publicație, cu un tiraj de un singur exemplar, avea în partea de jos un montaj fotografic cu produsele întreprinderii, iar în partea de sus, în dreapta, niște foi de calendar. O săgeată roșie, lată, urca de la montaj spre aceste file. Pe deasupra erau scrise cîteva cifre, cîteva nume — lucruri cu totul obișnuite.

Grafice am văzut cu toții: de producție, de prezență, de întreceri — grafice colorate sau albnegre, grafice formale sau reale. Unii muncitori de aici — cum ar fi Spiru Iovulescu sau Marin Cocoș — cunosc și alte grafice, cele dinainte de eliberare. Ei au simțit pe pielea lor „curbele de sacrificiu" a căror trăsătură subțire simboliza plesnetul de bici ce-i alunga pe șomeri în stradă.

Și cu toate că cei din fabrică văzuseră și vechile și noile grafice, se mirau de acesta cu săgeata roșie, lată. Se mirau, pentru că panoul alb, cu o modestă imitație de calcio-vechio, purta o ștersătură. Respectiv săgeata aceea frumoasă și energică — arătînd mersul producției pe anul 1955 — avea vîrful proptit într-o foaie de calendar. Pe ea scria: „31 decembrie". Dar era ștearsă cu două linii și în colțul foii atîrna o alta, cu data „6 mai".

Și, fapt destul de curios, filele acelea de calendar păreau să concentreze în ele întregul panou.

Două file; una tăiată cu roșu, alta acoperind-o puțin. Aci nu era un grafic, aci era istoria. Simple, modeste, datele păreau deosebit de grave și totodată triumfale, asemeni unor acorduri simfonice.

6 mai.

În plină primăvară, sub muguri, în adierile vîntului cald, oamenii aceștia se pregăteau de anul nou. Aveau să termine primul cincinal și să-l înceapă pe al doilea. Și se putea ca și foaia curată purtînd data de „6 mai" să fie ștearsă în curînd și înlocuită, pentru că timpul e totuși o mărime elastică.

În acele clipe mi-am amintit versurile lui Maiakovski:

„1 Mai. Trăiască noiembrie!"

Proslăvind Ziua Muncii, poetul amintea ziua Marii Revoluții.

Pastișînd, am murmurat de unul singur:

6 mai. Trăiască 23 August!
6 mai. Trăiască Republica!

Se cuvine, în astfel de momente, să te ridici în picioare și să privești în urmă. Există hărți ale timpului pe care oamenii le pot cerceta: ele se găsesc consemnate în cărți, în presă, în memoria eroilor respectivi. Și adeseori rămîn acolo pentru totdeauna.

Cînd inginerul Danciu a vizitat la începutul cincinalului hala în care lucrează azi a trebuit să sară peste șanțurile în care se așezau cablurile electrice. În hală aveai loc tocmai bine să joci fotbal la două porți — ocolind cele cîteva mașini. Iar cînd se ducea la cantina aflată într-o baracă, Danciu umbla țopăind prin noroiul șantierului, cu pantalonii suflecați.

Apoi au început să fie instalate strungurile și frezele, mașinile de găurit și presele, automatele și bancurile de lucru. Dar și acestea se schimbau. Vechile bancuri („vechile" — nu viețuiseră mai mult de 2-3 ani), greoaie, au făcut loc celor amenajate cu cutii speciale pentru păstrarea pieselor. În dreptul lor (și asta părea într-adevăr curios) apărură scaune cu picior spiralat și cu spetează pentru ca montatorii să lucreze în voie. Apoi, bancurile au fost așezate în sensul procesului tehnologic și acum au devenit un fel de benzi fixe pe care se mișcă produsele.

Și în vreme ce se aduceau mașini noi, în vreme ce turnătoria abia intra în funcție, în vreme ce zidarii mai erau pe schele și electricienii montau tablourile de forță — planul cincinal se desfășura cuprinzînd hală după hală. Era ca un organism viu; creștea mereu — anume părți ale lui mureau și se nășteau altele, iar dînsul se apropia de maturitate cu perseverență de nebiruit.

Fabrica și planul creșteau o dată Vechea clădire a întreprinderii, din cărămidă coșcovită și văruită, a rămas ca o magazie în mijlocul spațioaselor hale moderne.

„Ala-i capitalismul, aici e socialismul" — spun oamenii.

Ceea ce nu apare în grafic

Aci nu sînt nici buldozere, nici furnale. Zadarnic cauți acea măreție a muncii ce o afli în lupta cu metalul topit sau cu stînca. Se lucrează la prese mecanice, la mașini-unelte, la bancuri. Mulți stau pe scaune, îmbrăcați în salopete sau halate, ciocănesc, răsucesc șurubelnițe, cuplează șaltere, întrerupătoare. Se aprinde cîte un bec roșu, o flamă străluce în secția de încercări.

Dar apropiați-vă mai mult de bancurile acestea prelungi ale secției montaj-automate și veți cunoaște brigăzile. Nici ele nu sînt prea vechi înainte erau numai echipe, forme de organizare inferioară — iar mai demult, nici echipe. Toți acești „înainte", „mai demult", „cu vreme în urmă", se cuprind în nomai cîțiva ani. În „cîțiva ani" totodată se cuprind însă mai mulți ani. Iar pentru a te descurca, cel mai riguros calendar rămîne cel constituit din faptele oamenilor; ele spun cu precizie cîți ani au fost.

Constatin Grigoraș era șef de echipă la un tip de D.I.T.A., ceea ce ar însemna în limbaj curent „întrerupător care lucrează în aer". Aparatul era bine plătit, dar Mihai Putici — mai negustoros — i-a șoptit: *„refuză-l, să mai riupim timp"*. Lui Grigoraș ideea i s-a părut bună. Degeaba îi aducea inginerul Danciu fișa de la muncă și salarii, degeaba îi arăta cît costă un aparat

— Nu, nu — spunea Grigoraș — nu mai lucrez, sînt bolnav.

— Ei, dacă ești bolnav, treci la lucru mai ușor — i-a spus Danciu, și Grigoraș, lucrător de categoria

Jos: „Ei, meștere, m-ați lăsat s-o scot la capăt numai cu burghiul și cu daltа" — îi spune Șanta lui Rotiu, după confecționarea dispozitivului.

a VI-a, a trecut să facă ajustajul și găurirea la mînerul de bachelită al fierului de călcat.

Echipa nouă s-a constituit, și Putici — de astă dată a dat înapoi, diplomat — a fost primit și dînsul. Echipa a făcut nu cele 45 de aparate planificate, ci 65. Oamenii au luat toți, în luna aceea, între 1200 și 1300 de lei.

Pe la 15 martie, Danciu l-a chemat pe Grigoraș.

– Iacă, și fără dumneata totul a ieșit foarte bine. Parcă... chiar mai bine. Ce spui?

— Nu spun nimic — și Grigoraș s-a întors la mînerele de bachelită.

Dar la 1 aprilie a revenit.

— Aș vrea să vă spun ceva, tovarșe Danciu... N-am avut atitudine bună, ce mai încolo!... Am ascultat de alții cînd nu trebuia. Aș vrea să intru din nou în echipă.

— Dar nu mai poți să fii șef, după ce ne-ai lăsat la greu.

— Nu e nimic. În echipă să fiu. Nu se poate lucrător de categoria mea să lucreze la mînere de bachelită. Rîd oamenii. Și mi-i rușine, tovarășe...

... Ascultînd această întîmplare a lui Grigoraș, care s-a simțit jignit să lucreze mînere de bachelită, mi-am amintit de acei absolvenți ai institutelor superioare care preferă să devină șoferi sau casieri la Alimentara, numai pentru a nu părăsi bulevardele Capitalei. La prima vedere dînșii par a fi contemporanii lui Grigoraș. Dar numai la prima vedere. Demnitatea muncitorească l-a făcut pe Grigoraș să-și recunoască greșeala, să revină în echipa lui.

De obicei, la începutul lunii se spune brigăzii: aveți de lucrat atît, pentru atîtea minute.

Dar uneori materialul nu-ți vine la timp. Atunci, în puține zile, trebuie să faci mai mult sau să nu-ți termini planul.

Danciu s-a mirat oarecum, cînd Mihoc, șeful uneia din brigăzi, i-a mai cerut oameni.

— Dar ai o cantitate fixă de minute. O să trebuiască s-o împărțiți.

– O s-o împărțim. Trebuie să terminăm planul.

— O să vină mai puțin de fiecare din brigadă.

– Sigur că da. Dar uitați-vă colo.

„Colo" era tăbliță roșie cu angajamentul.

— Ai vorbit cu brigada?

- Sigur. Toți sîntem de acord. O să tragem noi tare de ăia care nu ne-au adus materialele la vreme. Acum, însă, am nevoie de oameni, nu de bani.

Să întrebi aci: „Puteți să-mi arătați un tînăr ridicat în timpul cincinalului?" pare caraghios. Aci totul s-a ridicat în timpul cincinalului. Tinerii care lucrează și la montaje, și la mașini, sînt generația cincinalului.

Angela Gheorghiu a venit în fabrică să învețe o meserie - nu cunoștea nici una. Roșea cînd s-a așezat prima oară la banc. Acum e ajustor mecanic și salariul ei nu e mai mic decît acela al unui inginer.

Unii au zburdat aci, lipsind adesea de la lucru, certîndu-se cu maistrul, sau sforăind în schimbul de noapte. Au primit cîte o frecătură bună din partea colectivului, ba au fost chemați și părinții lor la ateliere. Băieții și-au luat angajamente scrise că o să-și vadă de treabă. „Ia să mai văd, tovarășu' șef, angajamentu' ăla" — mai spune cîte unul șefului de secție. Și omul — acum însurat — citește ce-a scris cu vreme în urmă și rîde. Sau îi spune lui Alexandru Tudor, cel grăsuliu și oacheș: „mă, vezi tu prea ai luat-o cu gălăgia; n-aștepta ca mine, însurătoare, ca să te mai așezi."

Dar dacă aveai bătaie de cap cu tinerii, că unii din ei umblau lela în loc să lucreze - - trebuiai să te ciondănești și cu cei mai vîrstnici, aceia care-și spuneau (și unii-și mai spun) „așii" strungului — cum ar fi aldo Savu Simion. Dînsul poate strunji un cilindru de laminor sau o petală metalică de trandafiri — după cum e nevoie. Dar dă-i un reper cu normă mai strînsă, care, în sfîrșit, nu-i prea „rentabil" — numaidecît nasul lui acvilin se mai încovoaie și basca parcă i se umflă pe cap. Se uită la meșter cu un ochi de uliu, se roșește și abia poți să-l împaci. El, dar de la o vreme șeful secției a aranjat ca tocmai așii să împartă

La una din probele mecanice făcute de Ion Marinescu au venit să asiste și meșterul Vișan, și inginerul Danciu (dreapta).

Directorul fabricii (x) în mijlocul unui grup de muncitori, ingineri și tehnicieni fruntași în producție ai „Electro-Aparatajului". Unii dintre cei de față se apropie de sfîrșitul celui de al doilea cincinal.

reperele la mașini. Ei, cu mîna lor, să dea piesa „bună" altora!... Și n-ai încotro, nu poți să-ți alegi ce-i mai bun, simți că ești membru al colectivului.

Și-apoi nu uita — la doi pași lucrează Victor Șanta, care te privește nițel cam șugubăț. Nici el nu era atît de sigur pe dînsul la început, dar aci a devenit candidat de partid; muncitorii „Electro-Aparatajului" l-au propus deputat rational. Victor Șanta te privește zîmbind și deodată poți să-l auzi, acoperind vîjîitul motoarelor și țiuitul șpanului:

— Măi, de acolo, n-ai dreptate. Nu e just.

Și are o privire atît de deschisă, și-l cunoști atît de bine, încît știi că spune asta din toată inima și nu poți să te superi pe el. Astfel că mormăi: „Dar nu m-am certat cu meșterul, nene Victore" sau dacă ești vreun as: „să fie al dracului ciubucul..."

Dar să nu credeți că Șanta nu se și supără, sau nu înjură. Ba înjură, dar tot mai rar, pentru că tovarășii se încruntă cînd îl aud. Știe că nu le place, dar, ce să faci, pîn' te lecuiești; o mai greșești cîteodată, aproape fără voie.

Cine nu-și amintește cum s-a rastit cînd s-a făcut proba dispozitivului lui pentru tălpi? Era în vremea cînd dispozitivul radial pentru strunjirea tălpilor fierelor de călcat dădea rezultate bune ca timp, dar suprafața prelucrată era urîtă. Șanta s-a gîndit la un alt dispozitiv. A obținut ca piesa necesară să fie turnată; trebuia însă și frezată, iar pentru asta erau necesare vreo opt ore. „Freză? Nu putem, tovarășe — a spus maistrul

Brigada lui Gheorghe Mihoc — în cap cu moș Marinescu — lucrînd la montarea unui tip de întrerupător automat cu funcționarea în aer.

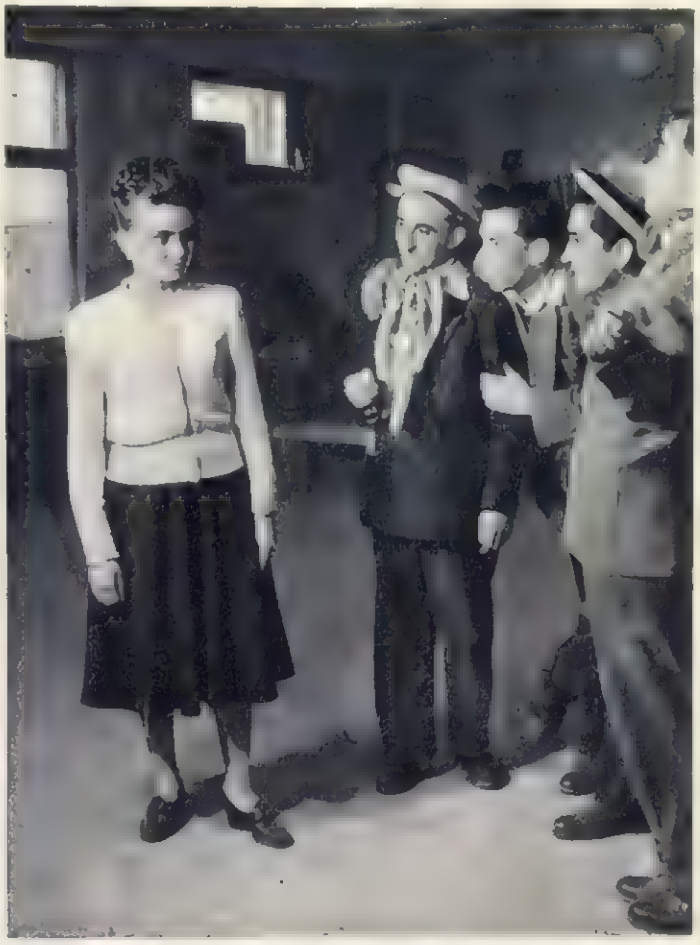

În cursul cincinalului s-au creat aci puternice formații artistice: corul, (stînga sus), orchestra, (stînga mijloc), echipe de jocuri, (stînga jos). Și dacă ele nu apar în toată amploarea lor în aceste fotografii, mimica celor din momentul satiric „bulevardiștii", interpretat de brigada satirică (fotografia din dreapta jos), și vioiciunea soliștilor la jocuri se dau o imagine a nivelului acestor formații.

șef. — N-avem, sînt prea încărcate. Mai așteaptă."

Șanta a așteptat. Știți cum așteaptă și se înciudează oamenii sinceri, sănătoși? Se mai ceartă puțin, se mai posomorăsc — dar nu renunță. Timpul însă trecea și inovația lui se prăfuia înainte de a fi părăsit mintea inovatorului. Pînă cînd într-o zi dînsul a rămas și în schimbul doi, și în schimbul trei, lucrînd la mașina de găurit și la daltă, ceea ce trebuia făcut la freză. Ca și cum ar fi săpat un șanț cu briceagul. Gaură lîngă gaură, zece găuri, douăzeci, cincizeci: apoi, cioplit și oțelul nu e piatră. Dispozitivul, o dată terminat, arăta ca sfîrtecat de un explosiv; rezultatele însă s-au văzut numaidecît: talpa fierului de călcat fusese realizată mai netedă decît fixînd o cu dispozitivul radial, și într-un timp mai scurt.

Dar aci nu e vorba numai de fierul de călcat. Și puteți spune și dumneavoastră, care nu sînteți strungari: poate oare să se supere cineva cînd îl critică un om care a cioplit oțelul cu dalta? Și asta pentru ca fierele de călcat să fie mai ieftine și mai frumoase!

Și iată încă un fapt întîmplat înaintea celui de mai sus. Cînd a început să se lucreze cu dispozitivul radial și timpul de prelucrare a unei tălpi a fost scăzut de la 25 de minute la 13 minute, Virgil Ionescu a sărit în sus de parcă voia să treacă peste strung.

— Cine a făcut norma asta, să vie să lucreze singur!

— Da' eu vă dovedesc că se poate — a spus Șanta, apropiindu-se de cei care discutau. Cu toate că eu o să fac un dispozitiv mai potrivit.

A prins piesele în universal, le-a potrivit fără grabă, a așezat cuțitul (cu o încetineală care parcă îmi arăta așteptarea celor de față) și a dat drumul mașinii. Trei minute... opt minute... douăzeci de minute... patruzeci... tălpile erau gata. Nu reveniseră nici unsprezece minute de fiecare.

Și demonstrația, dînsul o făcea cu dispozitivul creat de altul, dispozitiv pe care se pregătea să-l înlocuiască cu unul mai bun.

Și l-a făcut cioplind oțelul.

Cifre

Cele de mai sus nu apar în nici un grafic. Nici orele în care inginerul Danciu, întorcîndu-se de la ședințele de partid, făcea o vreme și munca tehnologului și a dispecerului. Nici acelea în care Aurel Cipiea — culturalul — a compus scenetele împotriva asaltului și a ședințomaniei. Nici orele în care Șanta a cioplit oțel.

Acestea nu apar în nici un grafic, dar nici un grafic nu există fără ele.

Dacă, într-o zi, la o anume oră, toate gospodinele care au cumpărat fierele de călcat produse de „Electro-Aparataj" în cursul cincinalului, ar pune mașinile în priză n-ar ajunge energia electrică a uzinelor din Galați și Brăila luate la un loc.

Iar dacă resourile produse în această perioadă ar fi folosite simultan la fiertul ceaiului, termocentrala Grozăvești de-abia ar scoate-o la capăt.

Aceastea sînt cifre: o mică parte a cifrelor. Se pot uita. Dar sînt unele care nu trebuiesc uitate: 31 decembrie, 6 mai.

Iar dacă treceți vreodată pe la „Electro-Aparataj" și vă opriți în fața gazetei de perete pomenite la început, priviți și dedesubtul celor două cifre. Veți vedea un titlu: ...și cel de al doilea cincinal: Stan Cotofană — 1959. Gheorghe Mihoc — 1959. Victor Șanta — 1958.

Și, poate, o să auziți niscaiva șugubeți, comentînd:

E vorba aici de un an nou sărbătorit într-o primăvară. Dar anul nou al cărui an?

Nu vă încurcați în cifre. Ele rămîn în urma perspectivei.

Se împlinesc 200 de ani de la data cînd, la Moscova, a avut loc inaugurarea solemnă a primei universități de stat din Rusia.

Întemeiată din inițiativa marelui om de știință rus Mihail Vasilievici Lomonosov, noua universitate se deosebea de toate universitățile din lume din acea vreme, prin caracterul ei democratic și progresist. Tocmai de aceea ea a devenit curînd un focar al științei și gîndirii sociale înaintate a epocii respective.

În toamna anului 1953, universitatea de stat din Moscova, care poartă numele întemeietorului ei M. V. Lomonosov, a fost mutată în noua și monumentala clădire construită de oamenii sovietici pe Colinele Lenin.

Azi, Universitatea de Stat „M. V. Lomonosov" din Moscova este unul din cele mai mari centre mondiale ale celei mai înaintate culturi.

Tovarășul M. Silberman din București, unul dintre studenții din R.P.R. care au absolvit anul trecut Universitatea „Lomonosov" redă, în însemnările pe care le publicăm în aceste pagini, unele momente din minunata viață pe care a dus-o în timpul anilor de studiu în U.R.S.S., ca student al Universității „Lomonosov" din Moscova.

— Ai aflat vestea? — mă întrebă pe nerăsuflate Sundetov.

— Ne mutăm pe colinele lui Lenin! — i-o luă înainte Marilen Abdrahmanov.

Iată vestea cu care mă întîmpinară colegii anului 5 al facultății de istorie, cînd, după vacanța petrecută în țară, mă întorsesem la Moscova pentru ultimul an de studii. Aceasta se petrecea în toamna anului 1953.

Deci, visul nostru se împlinea. urma să ne mutăm în uriașul edificiu al universității de pe colinele lui Lenin. Totuși, părăseam cu regret vechiul cămin studențesc de pe strada Stromînka, de care ne lega amintirea zilelor în care se închegase prietenia noastră, prietenia puternicei familii a studenților celor peste 60 naționalități, care frecventam cursurile Universității de Stat din Moscova.

În timp ce mașina ne ducea spre clădirea cea nouă, amintirile se depănau una după alta.

Iată-ma student în anul I: sfios, puțin stîngaci, dar mîndru că aveam cinstea să învăț la Universitatea din Moscova, aci, unde studiaseră minți dintre cele mai luminate ale gîndirii și științei ruse și sovietice, unde au lucrat savantul naturalist Timiriazev și părintele aviației ruse, Jukovski, unde a înflorit geniul lui Herzen și al lui Belinski, geniul atîtor alte personalități cu renume mondial. Și, în tot timpul studiilor mele, am căutat asemenea celor peste 18.000[1]) de studenți ai universitățu — ca imaginea lor, faptele lor sa-mi fie pilda și imbold.

Eram mulți în anul I. Nu ne cunoșteam și o seamă dintre noi nu cunoșteam nici limba rusă. Dar, deși la început ne descurcam mai mult prin semne decît prin cuvinte, totuși ne înțelegeam: înțelegerea aceasta poate fi uneori mai trainică, mai profundă decît aceea pe care o pot crea cuvintele. Izvora din tot ceea ce aveam noi comun: din tinerețea noastră, din voința de a cuceri culmile științei, din idealurile și visele care ne erau aceleași. Și puteai vedea pe germanul Hans Haubold discutînd cu coreeanul An Ben Ho, pe mica și vioaia spaniolă Maria de la Rossa împrietenindu-se cu uzbeca Roza Babadgianova, pe Sabchat Sundetov din Kazahstan mergînd la concerte împreună cu Iura Voskresenski și armeanca Lili Nalgranian, cu care împărtășea aceeași dragoste nespusă pentru muzică... Iar eu m-am simțit atras spre Suleiman Aliarov, azerbaidjeanul acela oacheș care discuta orice problema cu multă aprindere, dar și cu judecata unui om matur.

Îmi amintesc de serile petrecute laolaltă, cînd fiecare povestea întîmplari din copilăria sa, evoca orașul, ținutul natal. Am cunoscut, din vorbele lor, și stepele Kazahstanului, și monumentele din Bratislava, și rafinăriile de petrol din Baku, și noile clădiri ale Aleii Stalin din Berlin. Ne plăcea să cîntăm. Și se împletea cîntul nostalgic al vechilor vîslași de pe Volga, ori minunata armonie a muzicii gruzine, cu melodioasa doină românească.

Cu încetul, se închegase astfel între noi, în cei patru ani petrecuți cot la cot, o prietenie de nezdruncinat. Iar acum, o porneam tot împreună înspre impunătorul edificiu care se ridica în zare, părînd că sprijină cerul. Cît de repede se înălțase! Abia cu patru ani în urmă avusese loc ceremonia punerii pietrei de temelie. Și iată acum, în fața noastră, pe locul acela, un măreț complex de edificii. Desigur că-l mai vizitasem — nu o dată, ci de nenumărate ori — urmărind lucrările pas cu pas, căutînd să ghicim, atunci cînd era încătușat de schele, unde vor fi aulele, laboratoarele, sălile de sport etc.

— Eu — spusese într-un rînd Marilen Abdrahmanov, cel mai vesel din grupul nostru, veșnic pus pe șaga — aș sta, uite, colo sus. Și adresîndu-se unuia dintre constructori.

— Spune-mi, te rog, tovarășe, cîți metri sînt de la pămînt pînă acolo sus.

— Două sute treizeci și nouă, fu răspunsul.

— Ei, acolo aș vrea să stau — zise rîzînd Abdrahmanov — și atunci aș spune: „Locuiesc la punctul cel mai înalt al celei mai înalte clădiri din Moscova, din toată Uniunea, din întreaga Europă"

Mașina cotea în viteză pe șoseaua asfaltată ce urca spre universitate. O oprire bruscă: am ajuns. Coborîm. Se deschide ușa. Iată-ne în uriașul foaier al corpului C, unde aveam să locuim: o sală imensă, cu stîlpi monumentali de

1) Azi Universitatea „Lomonosov" este frecventată de 22.000 studenți.

marmură; în fund opt lifturi — patru la dreapta, patru la stînga. Ne suim într-unul din ele. Liftul urcă aproape cu viteza avionului. Într-o clipă, sîntem la etajul IX, etajul nostru. Femeia de serviciu îmi întinde o cheie: apartamentul 919 — antreu, toaletă, baie și două camere, una pentru coreeanul An Ben-Ho, cealaltă pentru mine.

Primul lucru pe care l-am făcut a fost să deschid larg fereastra. În ziua aceea aurie de toamnă, puteam cuprinde cu ochii întreaga, minunata perspectivă a Capitalei Uniunii Sovietice: casele, parcurile, teatrele, fabricile, stadioanele sportive, rîul Moscova, iar în depărtare, în chip de simbol, Kremlinul. Această perspectivă dătătoare de nespusă încredere și bucurie am privit-o apoi cu drag ori de cîte ori, în cursul lungilor ore de studiu, mi-am ridicat capul de pe caietul de conspecte, lăsînd privirea să lunece dincolo de geam, afară spre lume...

Am pornit apoi la „inspectarea" camerei. Cît era de cochetă și confortabilă, cu dulapurile îngropate în pereți, cu o masă specială de lucru, cu biblioteca ei (o să încapă oare toate cărțile?), cu divanul pat și carpeta multicoloră!... Totul era astfel orînduit, încît să-ți ofere condiții cît mai plăcute de trai și de învățătură.

Veniră și ceilalți. Și, cum era firesc, o pornirăm în expediție prin etaje. Vizitarăm și cele trei bucătării ultramoderne, instalate la fiecare etaj, bufetul asortat cu tot ce pofteai și care deservea cîte trei etaje, spălătoria și uscătoria mecanică, sălile cantinei. Pretutindeni, regăseam aceeași grijă pentru cît mai mult confort, care să-ți permită să înveți în condiții optime.

Într-un rînd, am asistat la can-

În zeci de laboratoare înzestrate cu cel mai modern utilaj de specialitate, viitorii oameni de știință studiază cu sîrguință. În fotografie un aspect din laboratorul de petrografie în timpul unei lecții practice.

Cu ocazia unei vizite în Uniunea Sovietică, dramaturgul Aurel Baranga, laureat al Premiului de Stat, a ținut în fața studenților Facultății de filologie a Univerșitații „Lomonosov" o conferință cu tema „Literatura română pe un drum nou". Fotografia noastră redă primirea caldă de care s-a bucurat Aurel Baranga.

Strălucirea coloanelor din marmură fină și a candelabrelor din cristal, fotoliile comode acustica perfectă și numărul mare de locuri fac ca această sală de festivități să fie demnă de monumentalul edificiu al Universității din Capitala Uniunii Sovietice.

tină, la un curios „duel" de cifre. „Duelul "se desfășura la masa alăturată, unde nimeriseră laolaltă studenți de la diverse facultăți și discutau.

— Facultatea noastră de biologie — spunea unul — are o fabrică de climat artificial care poate crea temperaturi variind între — 70° și + 60°.

— Ei, aflați că la noi, la facultatea de chimie, există peste 600 de laboratoare, ca să nu mai vorbim de utilarea lor, care este ultramodernă — zise altul.

— Dar la bibliotecă știți cîte volume sînt? — se amestecă în vorbă al treilea. Un milion două sute de mii. Și dacă s-ar pune cap la cap rafturile bibliotecii, ele ar însuma 20 de kilometri!...

Și discuția continuă: despre aulele spațioase cu 600 de locuri, despre grădina botanică ce se întinde pe 42 de hectare, despre bazinul de înot, despre terenul de sport, despre clubul central, despre sala de festivități..

★

Cîte ceasuri plăcute n-am petrecut aci, în acest club, sau în sala de festivități, vrăjiți de vioara lui Oistrah și de bagheta lui Glier! Aci, am văzut pe artiștii cei mai renumiți ai Teatrului Mare sau ai Teatrului Academic de Artă.

Seara, după ce încheiam învățătura, ne puneam aceeași întrebare: ce facem? Și problema era rezolvată în colectiv. În acel colectiv minunat și trainic care se închegase între noi, studenții aceluiași etaj, și care-și avea rădăcinile în munca, în preocupările, în distracțiile comune; colectiv care ne-a ajutat să creștem și să ne dezvoltăm multilateral, să înfrîngem greutățile inerente, întîlnite pe drumul ce duce spre culmile științei. Puteam sta seri întregi să discutăm asupra unor probleme grele și complicate, să ne sfătuim asupra lucrărilor pe care le făcea fiecare, să dezbatem o carte citită de curînd, un film văzut împreună. Căutam să asemănăm personajele cu propria noastră personalitate, să le analizăm în lumina lipsurilor și calităților noastre, să tragem învățăminte. Cît n-am discutat, bunăoară, despre filmul „Primăvara la Moscova".

— Vezi — spusese cehul Misa Reiman — bătrînul acela din film are dreptate; critica nu ajută atunci cînd nu știi să te apropii de om, să-i citești în suflet.

Atunci, Serghei Șepilov adăugă:

Așa cum sîntem noi, apropiați, și ne citim în suflet.

Un aspect al tezaurului de cărți din biblioteca noii universități.

Într-adevăr, așa era. Cu toate că aveam gusturi diferite, cu toate că Maria de la Rossa ne trăgea mereu la bazinul de înot și la sala de gimnastică, deși Dușan Konecinîi căuta mereu să aducă vorba despre pictură, deși Ismailov era mai curînd amator de plimbări nesfîrșite, poate tocmai de aceea mergeam mai întotdeauna împreună. Colectivul devenise un al doilea „eu".

Cîte clipe n-am petrecut laolaltă în „Gostinnaia", acea sală comună la două etaje, în care puteai să răsfoiești o revistă, să joci o partidă de șah, să urmărești la televizor o piesă de teatru și unde, din cînd în cînd, organizam petreceri, cum știu doar studenții s-o facă.

Adesea, profesorii și asistenții, care locuiau și ei în clădirea universității, veneau în mijlocul nostru sau ne porneau la ei. Și atunci, povesteau. Într-un rînd, tovarășul Patrikcev, cu părul încărunțit de ani, profesor de istorie a P.C.U.S., ne-a vorbit despre greutățile pe care le înfruntau studenții în trecut, despre lupta eroică a tineretului sovietic în anii de după revoluție. Ascultîndu-i vorbele, ne apăreau și mai limpede minunatele condiții de trai și de învățătură de azi și ne-am spus, cuprinzînd cu gîndul întreaga viață a Universității „Lomonosov" din Moscova; iată întruchiparea muncii pașnice creatoare a oamenilor sovietici, iată întruchiparea măreței epoci pe care o trăiește societatea sovietică, epoca construirii comunismului.

ÎN ȘANHAIUL EROIC

de I. FÎNTÎNARU

Șanhai. Monumentalul Palat al prieteniei chino-sovietice. Aci s-a deschis recent Expoziția realizărilor economice și culturale ale Uniunii Sovietice.

Ne aflăm în palatul de cultură al muncitorilor din Șanhai. Dacă îți arunci privirea pe fereastră, vezi în apropiere, clădirile masive, cenușii, de tipul zgîrie-norilor newyorkezi, clădiri în care erau instalate odinioară băncile și societățile străine, ventuzele în China ale caracatiței Morgan-Rockefeller-Vickers-Rotschild. Mai departe, cît cuprinzi cu ochii, oceanul caselor pitice, al barăcilor de paianță și al bordeielor în pămînt, aspectul jonciuni de pe Wang-po, pe care „locuiesc" oameni care n-au trăit niciodată într-o casă... Nu cred să existe pe lume vreo mărturie mai zdrobitoare împotriva imperialismului decît Șanhaiul! Dar, totodată, Șanhaiul este unul din monumentele cele mai grăitoare ale triumfului asupra imperialismului!

Primele macarale apărute în portul care, deși înregistra poate cel mai mare trafic din lume, nu avea în trecut nici o singură macara, deoarece mușchii culilor chinezi erau mai ieftini decît cea mai simplă mașină; noul oraș muncitoresc din sud, cu locuințele sale moderne, în care s-au și instalat pînă acum 4.000 de familii de oameni ai muncii; mărețul teatru cu 10.000 de locuri, care se ridică în vecinătatea amfiteatrului destinat pînă deunăzi barbarelor jocuri de cîini; silueta impunătorului Palat al prieteniei chino-sovietice; glasurile zglobii ale fetițelor și băieților ce zburdă în fostul parc englezesc, pe poarta căruia scria odinioară: „intrarea cîinilor și chinezilor este interzisă" iată doar cîteva aspecte ale vieții noi a Șanhaiului de azi, roadele victoriei epocale a revoluției chineze.

Cum s-a ajuns la aceasta? Să ne întoarcem ochii de la fereastră și să privim panourile care ilustrează istoria mișcării muncitorești a Șanhaiului. Amintesc doar trei fotografii care mi-au rămas întipărite pentru totdeauna în minte: prima, căsuța de pe str. Și-nie, în care la 1 august 1921 a luat ființă Partidul Comunist Chinez, cîrmaciul încercat al revoluției; a doua: gărzile muncitorești înfruntînd trupele americane în timpul eroicei insurecții armate din 1927; a treia: comunistul Huan Șiao-hi în fața tribunalului, sfidînd călăii, și alături, scrisoarea lui, scrisă cu sînge, în noaptea dinaintea execuției (28 aprilie 1948): „Tuturor oamenilor de dreptate! Vă doresc sănătate. Lupta pentru libertate continuă! Viitorul nostru este radios. Lumina se ivește la orizont. Trebuie numai să ne dublăm eforturile noastre".

Părăsim această sală și urcăm încă un etaj. Intrăm în expoziția inovațiilor. Din fotografii ne surîd chipurile lui Ciu-Șuen-yu, raboterul care, în doi ani, a inventat sau perfecționat 24 de mașini, al lui Wang Lin-fu, oțelarul care dă anual sute de tone de oțel peste plan și al atîtor altora.

Prin faptele lor, se făurește viitorul radios, pe care l-au visat și pentru care s-au jertfit, cu legendar curaj și abnegație, comuniștii chinezi.

Cît despre senatorii jankei de teapa knowland-ilor ei să spumege de furie!

Șanhaiul nou stă mărturie că tentaculele caracatiței au fost pentru vecie retezate în China continentală și vor fi indubitabil retezate și în Taivan!

Pro pace!

de Ion BRAD

Intr-o noapte de primăvară

lui M. Z.

Ca niște pui dorm stelele pe boltă,
Cu ciocul în penetul lor de aur...
Jos, peste cîmp, abia mișcată-o holdă
Și suflă vîntu-n foi de meșter faur.

Noi smulgem din gogoașa nevăzută
Atomii-fluturi, lumea s-o încinte:
Că-n foc de-un spic vom secera o sută,
Că raiul însuși mîine pe pămînt e!

Și rîdem că din boabele rotunde
Vom duce stelelor să ciugulească.
Va mirosi a pîine-acolo unde
Au fost firiți de pronia cerească

Pe Calea Robilor, sleiți de foame,
Eroii din legendele uitate.
Priviți, de ciudă luna nînge scame
Pe-aceste visuri și pe-aceste sate.

Dar noaptea chiar de ne înfruntă, rece,
Și-adastă undeva un negru nor,
De vrem și sîntem treji, putea-vom trece
Pe Calea Robilor, în liber zbor!

Glasul întrebărilor

Dintre bătrînii noștri, care și cine
Își dorește clipa ultimă în noapte, în fum, în ruine?

Care, în locul celor două luminițe de ceară,
Și-ar vrea la căpătîi două case mistuite în pară?

Dintre tinerii țării și-ndrăgostiții ei
Care l-ar duce iubitei, în dar, granate în loc de cercei?

Printre mamele noastre, unde e mama
Care-ar dori să lege pieptul fiului rănit, cu năframa?

Dintre grădinarii pămîntului, iuți ca albinele,
Ar rîde oare vreunul cînd și-ar vedea schilodite grădinile?

Unde-i plugarul care nu vrea ploaie și soare
Și lacul de aur al grînelor, unduind pe ogoare?

Unde-i poetul bucuros că manuscrisele nopților grele
S-au schimbat în cenușă ce cade-n noroi, nu urcă la stele?

Unde sînt toți, unde sînt toate, unde?
Nu pe pămînt, nu printre noi! — glasul răspunde.

Noi ce trăim și-mpodobim steaua aceasta,
Cum am putea să-ngăduim iarăși năpaste?

Cum am putea să nu-i zvîrlim peștilor mării
Pe cavalerii și pe profeții pierzării?

Pe Apelul Păcii

Numele meu, în univers,
E ca o furnică,
Ce cade în mers
Și iar se ridică...

Duce cu ei, încă din zori,
Foile albe — .
Gînduri-comori,
Perle și salbe...

Din cînd în cînd, firfirie greu
Frunze uscate ..
Numele meu
Neînsemnat e.

Doar cînd l-așez pe-acest Apel
Cu nume, droaie,
Munte-i, de-oțel,
Mări de văpaie!

Ne-nduplecat, înfige drept
Ajițătorilor
Spaima în piept,
Fulgerul norilor.

Numele meu, în univers,
Astfel trăiește:
Soldat în mers,
Cîntec, nădejde

Un cîntec de iubire, Bucureștiului

Eu n-am trăit vacarmul, nici groaza, nici minia
Orașului în flăcări, mușcat de bombe grele.
Îmi încheiam pe-atuncea-n Ardeal copilăria
Purtînd, de iarbă verde, pe degete, inele.

N-am cunoscut tristețea ruinelor, nici fumul
Înecăcios și jilav, al cuiburilor sparte,
Nici n-am văzut cum trece, cu haine-n flăcări, drumul
O mamă ca să-și scape copilul de la moarte.

Nu, drag oraș, nici mîna nu mi-am zdrelit-o-n piatră
Să-ți netezesc pavajul, ori să-ți dezgrop arbuștii.
Durerea nici prea mică și nici prea-ndepărtată
Și rănile și scrumul — mai bine totul tu știi!

Eu vreau să-ți cînt acuma un cîntec de iubire,
Trecînd pe bulevarde, gonind pe largi șosele,
Cînd leși deasupra noastră încet să se resfire,
Viu, murmurul metalic, și zbor de rîndunele.

Mi-s dragi grădini, și lacuri, și coșuri, și antene,
Și-nalte-ți frunte albă, cînd ploile o spală,
Aceste iuți pîraie de grai, bucureștene,
Acest șuvoi de oameni, ce-l legeni, Capitală!

Din cînd în cînd, cu zorii, eu mă scufund în tine,
Ți-aduc un aspru cîntec și-un vin de pe Tîrnave,
Închin cu-aceia care-au șters rănile-ruine,
Care scufundă-n lupte dureri ca frînte nave.

Cu ei privesc în ochii-ți adînci, de-albastre lacuri,
Neliniștiți cînd norii cu fulgere-amenință,
Cu ei, sub fluturarea de aripi și de steaguri,
Ca fetelor iubite, noi îți jurăm credință!

Să nu mai vadă nimeni nici scrumul și nici fumul
Înecăcios și jilav, al cuiburilor sparte,
Să nu-ți mai treacă mame, cu haina-n flăcări, drumul
Și-un cîntec de iubire antenele să poarte!

Unui războinic

Ca-n poezia suprarealistă,
Tu te-ai născut din altoirea tristă:
Gorilă-tun!

Te-a botezat cu sînge zeul Marte,
Te-a învățat să rizi de cuiburi sparte
Încă de mic!

În loc de mingi, ai azvîrlit ghiulele
Și foc ai pus între pămînt și stele
De-atîtea ori!

Copiii ți-au dat lacrimi arzătoare,
Bătrîn satir, și-ai junghiat fecioare
Pe altarul tău!

Cînd moartea-și împlîntа în piepturi dinții,
Tu numărai, din sînge storși, arginții,
Sinistre domn!

În Europa ai aprins biserici
Și-ai rîs cu gura ambelor Americi
De-acest tablou!

Ai pus să sfarme casa și grădina
Sub tanc — cînd te plimbai cu limuzina
În preerii!

Te-mpăunai cu vorbe mari de pace
Cînd ai făcut să zboare din găoace
Atomic foc!

Noi te privim cu ochii Hiroshimei,
Ca pe-un părinte și făptaș al crimei
Ce n-o uităm!

Iar visurile tale mohorîte
Le știm de mult! Ci le aminte, gîde,
Că nu dormim!

Beca RIND LUPESCU

Brigadieră fruntaşă (acuarelă).

Rodica MANIU MÜTZNER

Ruşchiţa (acuarelă).

DIN POEZIILE DE-NTÎI MAI ALE VECHII MIȘCĂRI

de acad. Barbu LĂZĂREANU

Versuri de-Ntîi Mai din care să poți desprinde un imn sau un manifest poetic nu ne-au dat decît trei dintre oamenii de carte și de lupta ai primei mișcări muncitorești de la noi. Aceștia au fost Ioan Păun, Traian Demetrescu și A. Toma.

Cuvintele: *„pe flamurile roșii lumina unui rîs"* ale lui Păun Pincio carora, în stanța următoare, le răspunde: *„un rîs ce își revarsă iubirea în popoare"*; strofa din Tradem: *„În mai, cînd rozele-nfloresc/ Scăldate-n aurul din soare/Popoarele sărbătoresc/ A muncii sfîntă sărbătoare/* ...acestea, bunăoară, sînt șiruri ce dau reazem în poezia mesajelor de luptă și lozincilor de-Ntîi Mai ale vechii mișcări muncitorești.

Dar dacă mic este numarul acelora care au fost creatori întrodevăr ai unor poezii de-Ntîiul Mai, s-au aflat destui versificatori a căror promptitudine în mînuirea ritmului, și întrucîtva și a rimei, a adus literaturii muncitorești strofe de ocazie în care, în anumite timpuri, răsare și cîte o imagine poetică și cîte un îndemn ce se smulge din rîndul îmboldirilor de afișe.

Să nu uităm, din cînd în cînd, și vreun improvizator festiv.

Cea dintîi improvizație în cinstea lui Întîi Mai este a lui C. Dumitrescu-Tătaru. În „Munca" de la 29 aprilie 1890, vorbind de *„ziua cea de reunire/dezlegare de robire/ pentru tot ce-i muncitor/* autorul fuchoie însă cu un apoetic rînd toast în cuprinderea următoare: *„Viva! grupul lor"*.

Constantin Mille, voind să arate că multe sînt „sărbătorile stăpînilor", dar că a muncitorului este doar una, una singură, scrie:

Împărații că pe frunte
Au coroane cîte trei;
Regii ce împart pămîntul
Și popoarele-ntre ei,
Zile au de prăznuire
Cîte vrai, cîte nu vrai
Muncitorul însă n-are
Decît ziua de-Ntîi Mai.

Gh. A. Teodoru — care, ca unul ce slujise în marină, își luase pseudonimul ostășesc de Stegărceanu — a alcătuit un marș în care este zugrăvită veselia ce se răspîndește „în bordeiele calice":

Căci e ziua ce le-anunță
Dezrobirea pe pămînt
Iară trîntorilor lacomi
Urgisitul de mormînt.

Acest marș de Întîi Mai a avut parte de o muzică oarecum în stare de a fi mai ușor răspîndită, prin sprijinul muzical al lui Gr. Teodosiu, învățător de canto și compunător de melodii pentru copii și tineret.

Și cîntecul lui Constantin Mille și-a aflat compozitorul și, în același timp, orînduitorul de coruri mixte.

Strofa ce se cînta cu deosebire era aceea în care poetul făcea o antiteză între marca și singura sărbătoare de pe atunci a muncitorimii organizate și multitudinea festivităților și onomasticilor înregistrate *„în cearșafurile bătrîne/ scrise-n strofe cu trei caturi./"*

Ele se cîntau pe toată parcurgerea drumului, fie de la club, fie de la „Dacia" către grădina Trocadero, din dealul Filaretului, (mai tîrziu către livedea Bordei de pe Jianu). Cum erau aceste demonstrații? „Munca" vorbește despre cea dintîi, din aprilie 1890:

„De azi încolo, se poate spune fără doară că partidul muncitorilor există, că este puternic, plin de viață și de voința de a lucra și lupta...

...Cine a văzut această serbare desigur că nu o va uita în toată viața. Și cu atît mai mult ea va rămîne nestearsă, cu cît fiecare an partidul muncitorilor va prăznui această zi a înfrierii".

Un cîntec nou pentru acea sărbătoare de primenire a întreg cugetului muncitoresc dorea să aducă Constantin Z. Buzdugan. Pe atunci, tînăr student în drept, poate cel mai fecund întocmitor de mesaje ritmice și rimate către popor, din care pe unele avea să le semneze și C. Z. Cobuz, el spunea:

Treziți-vă cu toți acia ce trăiți în suferințe.
Reaprinde-se-n voi focul luptei sfintei dezrobiri.
Sînt destule-atîtea veacuri de dureri și umilințe.
Veniți toți acum în rîndul uriașei voastre-oștiri
Și în sunete de glasuri, de fanfare și de nai
Salutați pe-Ntîi de Mai.

Vin și tu, poete, dornic după veacurile șterse
Și-adăpîndu-ți vechea liră în al nouăi vieți izvor,
Fă din coardele-i în inemi cîntec nou să se reverse
Vin de cîntă idealul apăsatului popor...

Dar acea mult rîvnită poezie înnoitoare nu ne-a dat-o nici Buzdugan, care o dorea și care-i schițase profilul. Nu ne-a dat-o nici în totul vijelioasei vremi cînd statul-major al „partidei muncitoare" a socialiștilor din Romînia se prăbușea cu deliciu spre „generosism" și avea să treacă în viteză și fără mustrare de cugot la liberalii prigonitori ai cluburilor țărănești și ai propagandiștilor la sate, atunci cînd poetul, apropiindu-se de literatura Comunei din Paris, ne dădea varianta romînească a „Internaționalei" lui Eugène Pottier, iar din comunardul Jacques Gueux ne tălmăcea îndemnurile:

Lăsați cîntările ușoare,
Al dorului plăpînd suspin
Voi blînde, fragezi, trecătoare
Și să cîntăm cu glasul plin
A noastre lupte, răzvrătirea
Noi robi de-a pururi răzvrătiți
Și să cîntăm și dezrobirea
Că iată-vine! — amici iubiți

În zingănit de lanț de cîne
Ce-n grea revoltă îl purtați
Cîntați izbînzile de mine
Cîntați!

nici atuncea el nu ne da pe-Ntîiul de Mai cuvenit. Căci nici „eroilor, învinși în lupta sfîntă" stihuitorul nu le spune marele cuvînt de îmbărbătare; nici transfugilor nu le arunca, în mustrarea lui, cutremurătoarele imprecații pe care le pot rosti poeții.

Astfel că, deși am intitulat eseul nostru: „din poeziile de -Ntîi Mai ale vechii mișcări", abia în primele mijiri ale unei noi mișcări, ale celei din 1902, trebuie să căutăm poezia rîvnită — ba, mai mult: jinduită — de C. Z. Buzdugan, dar scrisă de un alt scriitor, o poetă, debutantă pe atunci în-ale scrisului literar:

„E zi-Ntîi Mai, iarăși, în el serbăm unirea.
În el serbăm nădejdea, prin care sîntem frați.
Vă-ntindem cu drag mîna și mîinile ne dați
Prin noi, de noi aduși, reni-va mîntuirea!
Destul, de cînd la focul giganticei porniri
Ne-nflăcăram o clipă ca focul cel de pai,
Și orbul cînd aude a flăcărei văpăi,
Chiar ignorînd lumina, visează luceferi.

. . . . . .

În umbră zacă lașul ce tremură la gîndul
Că drumul înspre luptă nu-i tocmai printre flori
Noi mergem spre lumină, în ea încrezători.
Curaj, în drum nici unul învins nu rupe rîndul!

Tînăra scriitoare semna pe atunci Fatma (și în revistele de satiră și umor, Ileana din Constanța) Mă grăbesc să scriu că ea avea să devină poeta Elena Farago.

Dar, întorcîndu-mă la îndemnul ei poetic iscălit Fatma, trebuie să adaug că el a fost tipărit în întîia serie (cea din 1902) a „Romîniei Muncitoare". Despre seria pomenită am mai vorbit în cîteva dăți, cu deosebire cînd s-a împlinit semicentenarul apariției sale [1]).

Iar aceste „vorbe de îndemn" ale Fatmei — care, dimpreună cu puternicele poezii ale lui D. Th. Neculuță și cu proza ritmată a Vandei Mihail, veneau într-ajutorul, al șelor și al de curînd apărutei gazete, mobilizînd „muncitorimea în jurul marilor sărbători ale proletariatului" — au fost scrise tocmai în vederea zilei de Ntîi Mai a anului 1902.

---

[1]) În numărul comemorativ al „Scînteii" de la 2 ianuarie 1952 se spunea despre adunarea pomenită întîia serie a „Romîniei Muncitoare" că ea „oglindea ceea ce era nou și progresist și în viața altor popoare". Multe articole tratau despre marile frămîntări revoluționare din Rusia, care prevesteau apropierea evenimentelor memorabile din 1905. Autorii acestor articole se sileau nu numai să informeze pe cititori asupra evenimentelor, ci comentîndu-le să-i facă să parcurgă cu mintea drumul luptei proletariatului rus, să înțeleagă că această luptă este un exemplu, că fermentul revoluției germinează și va da roade. În legătură cu lupta poporului rus, se vorbea de înfrîngerea hotărîtoare a ideilor marilor gînditori revoluționari democrați ruși Nekrasov, Herzen, Belinski, Cernîșevski, Dobroliubov.

BIRUINȚA NOULUI

de Vilem ZAVADA
poet din Republica Cehoslovacă

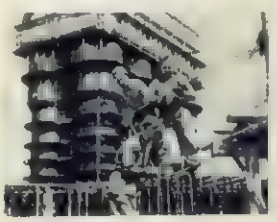

La combinatul siderurgic de la Ostrava.

M-am întors, în urmă cu cîtva timp, din orașul meu natal, Ostrava. Transformările care s-au petrecut aci în ultimii cinci ani sînt uluitoare. M-a impresionat în mod deosebit uriașul combinat siderurgic ce se înalță acum în locul vechilor căsuțe sărăcăcioase. Se construiește intens. În clădiri minunate, trăiesc siderurgiștii, minerii, constructorii și intelectualitatea noastră muncitoare. Nivelul de trai al populației crește văzînd cu ochii.

S-au făcut de asemenea pași însemnați pe drumul revoluției culturale.

Versurile apăreau cîndva doar în tiraje de 2.000 exemplare. Dar azi? Noua colecție de versuri a eminentului poet ceh Jaroslav Seifert a apărut recent într-un tiraj de 20.000 exemplare, care au fost epuizate într-o singură zi. La spectacolele de teatru nu poți găsi bilete nici cu cîteva zile înainte, ele se vînd în număr mare cu săptămîni înainte. Asistența sanitară se acordă gratuit și fără deosebire tuturor oamenilor muncii. Sute de mii de oameni ai muncii pleacă în fiecare an la băi și la locuri de odihnă. Aspectul cel mai îmbucurător ni-l oferă, însă, copiii mici, cărora li se acordă cea mai mare grijă.

Noul învinge pretutindeni.

Poporul cehoslovac știe să aprecieze toate cuceririle sale. El știe să aprecieze viața liberă, fără mizerie și fără grijă pentru ziua de mîine. De aceea el este ferm hotărît și pregătit să apere pacea, să consolideze biruința noului.

PENTRU LIBERTATE ȘI PACE — ÎMPOTRIV

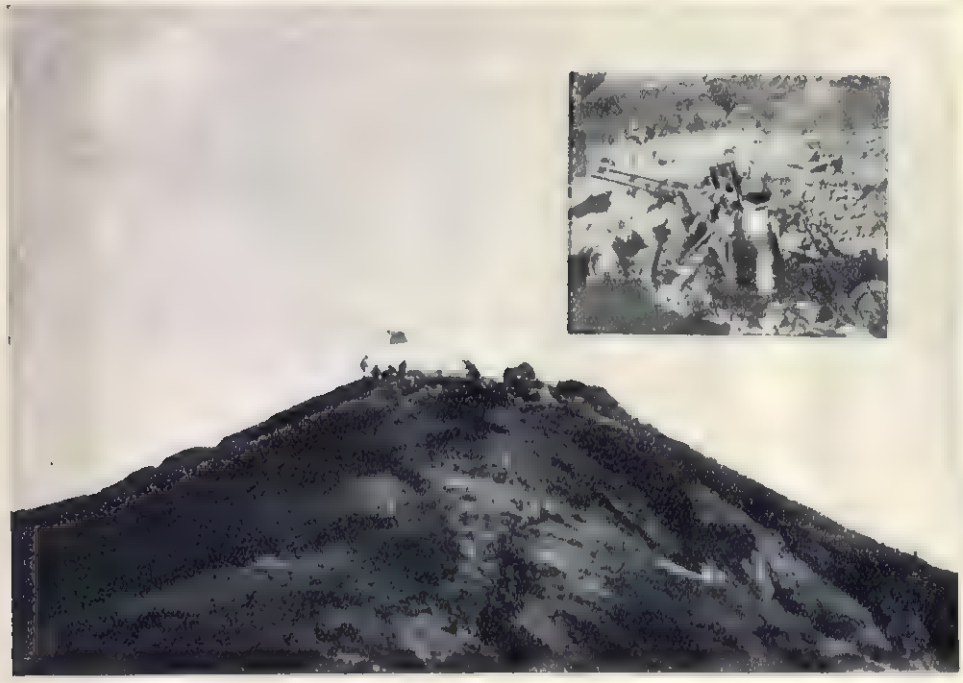

Marea întîlnire de la Bandung constituie o strălucită încununare a nenumăratelor victorii obținute în ultimii ani de popoarele Asiei și Africii în lupta lor pentru libertate și pace, împotriva jugului colonialist și a războiului. La Bandung a răsunat și glasul puternic al celui mai mare popor din aceste două continente, glasul poporului chinez, a cărui victorie istorică, împotriva colonialismului, reprezintă un exemplu pentru popoarele încă încătușate. Steagul purpuriu ce flutură în prezent pe înălțimile insulelor Ikiangan și Dacen, eliberate recent de bravii ostași ai armatei R. P. Chineze, este un avertisment pentru toate lepădăturile ciankaișiste și protectorii lor yankei, care visează să reînvie vremurile, apuse pentru totdeauna, cînd în China stăpînea bunul lor plac. În medalion: resturile unei baterii ciankaișiste distruse pe insula Dacen.

Acolo unde pacea a învins războiul, oamenii se pot bucura de roadele muncii lor. În fotografie: inaugurarea sărbătorească a unui lac de acumulare, construit recent lîngă orașul Phenian (R. P. D. Coreeană).

Planul american de transformare a Pakistanului într-o bază militară de agresiune stîrnește mînia dreaptă a poporului acestei țări, care a gustat din plin „binefacerile" imperialismului. Povara cheltuielilor militare impuse de filantropii yankei adîncește mizeria populației. Iată de ce, nu o dată, au loc la Karaci și în alte orașe ale Pakistanului ciocniri violente între populație nemulțumită și poliție. În fotografie: aspect de pe una din străzile orașului Karaci după o asemenea ciocnire.

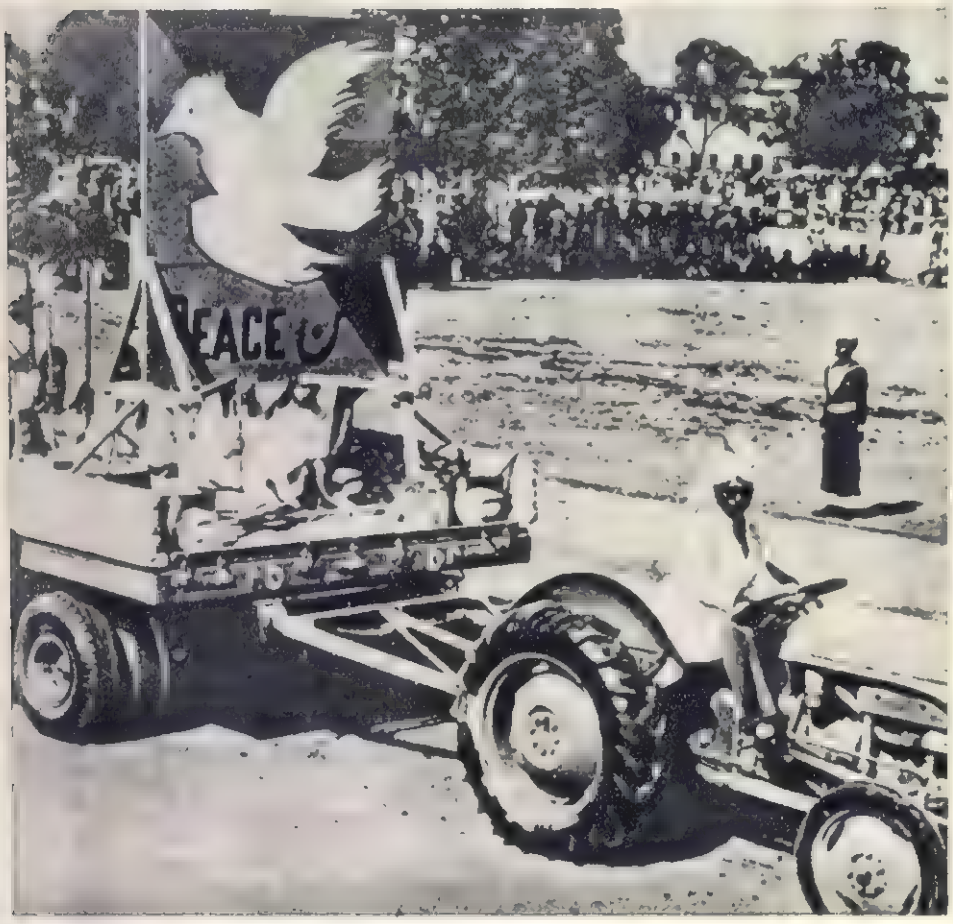

Negrii din Africa de sud nu mai vor să fie sclavi. Ei luptă pentru că vor să trăiască fără căluș la gură. În fotografie: o demonstrație a negrilor sudafricani.

Și popoarele Indiei își ridică glasul în apărarea cauzei păcii. În această țară imensă, în care secole în șir colonialiștii și-au făcut de cap, crește și se manifestă cu forță impunătoare mișcarea pentru pace. În fotografie: unul din carele alegorice cu tema păcii, participînd la o demonstrație populară din Bombay.

A COLONIALISMULUI ŞI A RĂZBOIULUI

Popoarele Asiei nu vor uita niciodată că prima lovită atomică a explodat pe pământul Asiei şi că prima victimă a acestei arme a morţii a fost un popor asiatic. În clişeu, un afiş japonez: „Niciodată un nou Hiroshima!" ↓

↑ Un document al vremurilor noastre: reprezentanţii unui miliard de locuitori ai Asiei, conducătorii Chinei noi şi ai Indiei, s-au întîlnit pentru a-şi exprima voinţa de a statornici trainice legături de pace şi prietenie pe baza a cinci principii călăuzitoare ale coexistenţei paşnice. În fotografie: aspect de la recepţia oferită în cinstea premierului chinez Ciu En-lai, cu prilejul vizitei sale în India. De la dreapta la stînga: dr. Rajendra Prasad, preşedintele Republicii Indiene, premierul Ciu En-lai, dr. S. Radhakrishan, vicepreşedintele Republicii Indiene, şi Jawaharlal Nehru, primul ministru al Republicii Indiene

↑ Patrioţii marocani au plătit cu sîngele lor dorul de libertate. După ciocnirile de stradă de la Casablanca, poliţia colonială se grăbeşte să şteargă urmele noii sale fărădelegi

Încetarea focului în Vietnam este una dintre marile izbînzi repurtate de forţele păcii în urma conferinţei de la Geneva. Poporul vietnamez, care timp de opt ani a luptat cu arma în mînă pentru libertatea şi independenţa patriei sale, şi-a văzut încununate eforturile cu această biruinţă, care a dus la eliberarea unei însemnate părţi a ţării de sub călcîiul colonialiştilor. În fotografie: intrarea unităţilor Armatei Populare Vietnameze în oraşul Hanoi

Indonezia — ţara gazdă a Întîlnirii de la Bandung — se află în primele rînduri ale ţărilor asiatice care se ridică hotărît împotriva dominaţiei colonialiste şi a pregătirii unui război atomic. Forţele progresiste indoneziene organizează puternice demonstraţii antiimperialiste la care participă sute de mii de oameni. În fotografie: o demonstraţie de 1 Mai la Djakarta.

Jomo Kenyatta, nefericitul conducător al luptei de eliberare a negrilor din Kenia, a fost arestat de poliţia colonialiştilor englezi. Dar terorarea nu poate înfrînge lupta popoarelor asuprite! →

PRAGUL

— schiță —

de Ștefan LUCA

Ilustrație de D. NEGREA

Ca și în alte seri, ochii lui Mărian s-au plimbat de-a latul pragului, de la usciorul din stînga spre cel din dreapta, parcă ar fi citit într-o carte deschisă. Multe-ți poate spune un lucru vechi, o casă, o canapea, o masă, peste care s-au scurs anii îmbătrînindu-le cu fiecare zi, pe nesimțite. Lemnul pragului era scorojit, zbîrcit ca un obraz de babă. Uscat și ros, ros mai cu seamă la mijloc, de atîta călcat. În dreapta, abia se mai ținea, ca o măsea stricată, potcoava bătută acolo, ca să poarte noroc, cu vreo 15-16 ani înainte.

Mărian, cum zic, se uita în fiecare seară la prag. Hotărîse mai demult să schimbe scîndura și în fiecare seară se învinuia că amînă fără rost o treabă care nu cere nici prea multă osteneală, nici o risipă din cele-afară de material. De cînd lucra în gospodăria colectivă se obișnuise să spună, de trebuia, de nu trebuia, la orice, material. „Avem nevoie de material", ori „nu ne-ați trimis destul material", sau „împrumutați-ne ceva material", cîteodată chiar și „putem să vă împrumutăm material" (în împrejurarea din urmă nu uita să adauge grijuliu: „să ne mai gîndim o leacă, să mai vedem, în treaba asta nu poate hotărî singur președintele"). Mărian strîmtora în aceeași desagă și scînduri, și cuie, și scoabe, osii, roți și șuruburi, cărămizi și îngrășăminte. Ba chiar și mărunțișurile. Îi plăcea lui vorba asta și altele învățate în ultimii ani.

Se luptase în primăvară mult de tot pentru niște cărămizi, comanda de la fabrică dovedindu-se neîndestulătoare. Reușise însă să înjghebeze o cărămidărie sub dealul Husubei. „Ieftin, bun și la îndemînă," își spunea Mărian de cîte ori se ducea în Husuba și-l vedea pe Ganea cu cele trei ajutoare, frămîntînd lutul cenușiu, sau „poala", cum i se zicea în partea locului. Ganea, ca întotdeauna, glumea:

— Așa, zic eu într-o vară muierii. Stau acasă trei sute de oale și tu ai nimerit-o chiar pe asta știrbă și fără toartă... Măi femeie, ștevia numa-n oală cumsecade se simte bine, altfel îi rea de mama focului. Apoi, din trei sute de oale, tu chiar pe asta..

Mărian îl asculta, rîdea și el. Auzi: Ganea și trei sute de oale!... Își vedea apoi de drum, vorbind de unul singur.

— S-avem grijă de crengi, adică — adăugă, corectîndu-se — de material pentru ars cărămida. Azi am ajuns la 70.000. Sîntem pe gata cu grajdul. Mîine vine inginerul... o să ne rămînă cărămizi, pe deasupra... iar cu vînzarea lor o „să vedem". Cărămizile-s de lipsă la mulți oameni din sat.

Își avea bine întipărite în minte toate socotelile gospodăriei. „Se descurcă Mărian", spuneau oamenii. Și Mărian, fără să se grăbească, în liniște, întorcea lucrurile pe toate fețele, răbdător, cu cîte un „să vedem", șoptit din cînd în cînd, ca și cum ar fi încercat să nu piardă un fir nevăzut, pe care-și țesea gîndurile. Tot așa făcea și-atunci cînd își peticea necazurile cu cele două și jumătate jugăre arătoare și jumătate de fînață. Jugărul femeii îl vînduse lui Artimon, în'37. Din una, nu poți face două, nici din trei jugăre, nouă. Atîta grîu, atîta cînepă. „Cît o ajunge, femeie!"... Nu-i prea ieșeau atunci socotelile. Mai lucra și-n parte, la Scoreța ori la Artimon. Sta și atunci pe scăunel în fața pragului și se gîndea, se îndîrjea, privind cum copiii se joacă de-a „lița" cu bricegele, pe pămîntul bătătorit cu palma. Pînă la urmă se da bătut. Era cam scurtuță pătura, atunci.

Pragul i-a fost de atîția ani martor. În fața lui a stat, tăcut, cu ochii afundați parcă înlăuntru, și atunci cînd s-a înscris. Îi cunoștea fiecare crestătură, i-a urmărit fiecare zbîrcitură, cum se adîncește, cum se desface în alte multe crețuri mărunte împrejurul nodurilor, cum i-au căzut potcoavei rînd pe rînd, cuiele. Apoi, o vreme nu s-a mai uitat la el.

Și iată că, de cîtăva vreme, pragul îi sare în ochi de cum intră în curte. De cîtăva vreme, mai bine spus din primăvară, după serbarea „aceea" cînd a fost vorba de vie, cînd el s-a împotrivit, a simțit că ceva nu merge așa cum ar trebui. În seara aceea și-a adus aminte de prag. L-a cercetat cu băgare de seamă.

— Te-ai învechit rău!

Pe urmă, după ce s-a mai gîndit, a hotărît:

— O să te schimbăm! Ce să-i faci?...

Dar întîrzia să-l schimbe. Se simțea nu știu cum. Și amîna un lucru mărunt, pe care altădată l-ar fi făcut fără întîrziere. El, care nu trecea niciodată de la o treabă la alta fără ca să se aleagă *da* ori *ba*, pe rînd ca la moară.

— N-am schimbat pragul, femeie...

— De-o lună tot asta mi-o spui. Mai dă-i încolo. Altă treabă n-ai?

— Ei, și tu...

În sinea lui, Mărian își da seama că nu pragul îl sîcîie. Chiar așa. Dă-l încolo de prag, vorba femeii, că-i, ia, acolo, un fleac. Aici îi despre altceva vorba. Numai că despre acel altceva anume. Mărian nu-și dădea prea limpede seama. Căuta mereu un fir cu cîte un „să vedem".... Cîteodată, printr-o străfulgerare, vedea cu mare limpezime firul cel adevărat, și-și da seama că pe el trebuie să meargă Nu îndrăznea, însă. Și atunci, alături de nemul-

tumire, simțea un pic de ușurare de care lui Mărian îi era rușine. Cum de se strecura așa ceva? Ca și cum i-ar fi părut bine că amînă o dezlegare, care pînă la urmă tot trebuia să se petreacă...

Mărian știa că anumite socoteli dinainte, de pe cînd își spărgea capul singur, nu mai își au rostul acum, cînd cele trei jugăre s-au făcut trei sute, cînd toate s-au înzecit și răsînzecit... Bine, dar cum să găsească firul?... La asta nu l-a ajutat nici socotitorul, nici chiar tovarășul Achim.

Cu Achim se cunoaște de mult, de pe cînd acesta slujise la Artimon. Într-o vreme, Achim voia chiar să-i cumpere pămîntul din Nirba. Nu l-a cumpărat Achim, l-a cumpărat Artimon. Achim și cu celălalt argat, unul Ianos, învinuiți pe nedrept c-au pus foc, au fost închiși. Artimon le-a ținut simbria pe cinci ani, fără să le-o mai deie.

Achim s-a întors după 15 ani, în primăvara lui '52, și de atunci au avut vreme să lege la loc prietenia lor cea veche. Mai ales că Achim se dovedise om așezat, chibzuit, cu greutate în cele ce spune. Într-atîta s-a obișnuit să se sfătuiască cu Achim, încît chiar cînd acesta nu era de față, se făcea ca și cum cu el s-ar fi înțeles. Pentru că Mărian, tot ce i-a întrebat pe Achim, acesta i-a răspuns. Și cînd nici el nu găsea răspuns, se gîndeau amîndoi. Achim îi spunea:

— Stai, nu-i totuna — i-a spus cînd un colector greșise în acte. Tu să-i pretinzi cum zice contractul... O fi el de la raion, dar nu zice bine. Doar și noi știm citi legile.

Și-n capul lui Mărian se făcea lumină.

Apoi, Achim a plecat și Mărian continua parcă să stea de vorbă cu el despre toate. Numai că niciodată Mărian nu-i spunea despre firul pe care-l căuta mereu, în fața pragului...

Sînt anumite lucruri pe care poate mai ușor le spui unuia străin, care nu te cunoaște, decît unui om apropiat, care își duce viața alături de tine. Și-aceste anumite lucruri le ascunzi ca nu cumva omul pe care-l cunoști, și care te prețuiește — și tu știi asta — să le afle și să nu te mai prețuiască așa ca înainte. „Aha, asta-mi erai, ai... cum s-ar spune...“

Cum să meargă el, Mărian, la Achim, să-i spuie: „Uite, tovarășe Achim, ce mă frămîntă de o lună de zile și zău, nu știu ce să mă fac“?...

Apoi să afle Achim că de astă dată aici nu-i vorba de contracte, nici de „materiale“, ci-i vorba chiar de Mărian Toader, îi vorba de vie, de cărămizi și de un fel de nepotriveală... „Da, tovarășe Achim, mă simt slab, undeva nu merge bine, undeva am greșit, dar vezi, nu găsesc firul... Ba nu, Achime, îl găsesc, dar să vezi, cînd îl găsesc, aș vrea să nu-l fi găsit... Ce-i drept, mi-i rușine că aflîndu-l, n-am îndrăzneală să merg pe el, pînă la capăt... Simt, Achime, că atunci ar trebui să mă schimb, ia, ca pragul ăsta. Și de-aia rușinea că-mi vine oarecum să nu văd greșeala s-amestecă cu o părere de bine că pot amîna așa, de pe o zi pe alta, răfuiala asta cu ce-o mai rămas pe sufletul meu și că n-aș vrea ca oamenii să afle c-am greșit mai mult decît se cade... și stărui de-o lună“... „Adică... dumneata ai ascuns ceva, ai de ascuns... Apoi, măi Toadere — i-ar spune — noi ne cunoaștem de mult și chiar așa mare lucru n-ăi fi avînd de ascuns. Poate că toți avem de ascuns ceva. Uite, eu, Achim, am stat mult pe gînduri pînă să-ți spun că am vrut o dată să mă răzbun singur pe Artimon. Din pricina lui am făcut doi inși închisoare din '37 pînă-n '43. Simbria nu ne-a dat-o. Îți dai seama, nu? Să faci atîția ani închisoare pe nedrept! Mai apoi, m-am gîndit că nu-i bine așa. Răzbunarea mea n-are ce căuta în felul în care am gîndit-o. Tu m-ai înțeles“. „Mă mir că nu pricepi, Toadere“, i-ar spune Achim, încleștîndu-și degetele.

Mărian tace și se uită la prag.

Apoi pricepe și ar vrea să nu priceapă, dar n-ai ce-i face. Numai un copil s-ascunde cu fața la perete și strigă: „m-am ascuns“, crezînd că nu-l vede nimeni.

Pentru că Mărian Toader nu poate s-ascundă cu dinadinsul, deși se ferește.... Una și cu una fac două; el s-a purtat cinstit, s-a străduit să meargă lucrurile bine, și-au și mers bine. An de an, se adăuga cîte un atelier, cîte un grajd, apoi un camion.

Și, deodată, s-a poticnit undeva. La început nu și-a dat seama. Achim i-ar spune cum i-a spus și șoferului:

— Vezi că a slăbit un șurub. Strînge-l la loc acum, că tot zdruncinîndu-se, o dată pornit, te pomenești că-ți sare roata și nu mai știi pe ce să pui vina. Mașina merge, merge, și deodată hop!...

O fi mîndria că-i președinte și-i prețuit?

Mărian n-ar fi vrut nici în ruptul capului să se vadă că el era fălos de gospodăria lui colectivă. Doar din primul an, oamenii lui au luat un mare avans. Și oamenii au început să-l laude. Nici cei din Șaroș, nici cei din Nicoleni n-au luat atîta în primul an. Numai că anul trecut, cei din Nicoleni s-au apropiat de gospodăria lui. Achim i-a spus atunci:

— O să vă întreacă. Ei au pus vie anul ăsta. Peste trei ani să te ții, Toadere! Ăștia văd ceva mai departe decît noi.

Văd mai departe, pentru că au vie?

Mărian a stat și a socotit. Via nu aduce trei ani nimic aproape... Adică, scade ziua-muncă... Adică o grijă mai mult... Și în primăvară, cînd în adunarea generală s-a ridicat unul și-a cerut să fie pusă vie pe Husuba, el, Mărian, s-a împotrivit și a înșirat cu de-amănuntul, numere și socoteli, pînă ce s-a amînat... S-a amînat cum amînă el pragul ăsta. S-a ferit de o greutate. Lasă „să vedem“ întîi, să încerce „preznelul“, c-apoi o „să vedem“ pe-a cui a fi.

De-abia către seară, după serbare, a venit acasă, mohorît. Cu cifre și socoteli, a dovedit limpede că nu se plătește. Adică, s-a gîndit el în curte, de ce nu se plătește? Și Mărian și-a dat seama c-a greșit. Stai, cum vine, adică ce zi-muncă ai atunci cînd nu folosești tot pămîntul așa cum trebuie, cînd Husuba nu-i folosită? Dar vezi că cei din Nicoleni, dacă nu puneau vie, poate îi întreceau. Dar peste trei ani? O să vie preznelul ala de președinte să-l cheme la cules. Ai, ai, ai! Greșit, greșit ai socotit, Toadere! Munca doar tot se face-a, nu rămînea nefăcută și nici la împărțire nu ar fi fost scădere. S-ar fi făcut mai puțin grîu după deal, dacă în Husuba s-ar fi pus vie, ori nu s-ar fi putut săpa la timp cucuruzul? Ba bine că nu! Așa cum am gîndit io, batem pasul pe loc. Așa, socoteala din anul ăsta o să se potrivească și peste trei ani. Or, îi bine așa? Nu-i mai bună? Ce-i mult acum, să ne pară puțin atunci! Dar lui Toader i-a fost rușine să-și tragă înapoi vorbele spuse. Toată lumea știe că el face socoteli bune, că înainte de-a face un lucru, îl întoarce și-l sucește, nu-i dă pace pînă ce nu-i curat ca lumina zilei. L-ar mai crede? El s-a împotrivit. N-a avut îndrăzneală... Și i-a înșelat. Asta-i, i-a înșelat...

„Una după alta, Mărian, una după alta le-ai făcut. N-ai strîns șurubul de la început... Și, deodată, în fața pragului îl străfulgeră cu o limpezime amețitoare gîndul că el, Mărian, ca și pragul din fața lui, nu s-au schimbat destul, că nici nu s-a gîndit cu dinadinsu la o schimbare, că-i mai place să nu se schimbe. El lucrează ca și atunci, cu trei jugăre, numai că l-a înmulțit pe trei cu o sută, și toate, da, toate le face ca și înainte. Gîndește tot „cu cît?“, „nu se poate mai mult?“, „dacă ne poticnim?“, „om mai vedea ce-a fi mîine.“ Dar mai departe de azi nu vrea să pășească cu gîndul. „Să nu care cumva s-avem scrinteală...“

Toate le face ca și cum ar fi singur. Le face cu tragere de inimă, cu dragoste, dar ca și cum ar fi singur. Greu, greu de priceput, dar vine cîteodată în capul omului o limpezime cînd le vezi toate deslușit. Și nu poți să închizi ochii și să uiți că ai văzut ceva, iute ca fulgerul, dar nici să zici apoi că n-ai văzut. Pe firul ăsta n-ar vrea Mărian să meargă...

Și a tăcut. S-a ferit și nu a spus nimănui. Nici lui Achim, cînd s-a dus la oraș și s-a abătut pe la școala de cadre.

Și-n seara asta, înainte de-a veni acasă, trecînd pe sub Husuba, Ganea i-a spus că pe sîmbătă trebuie crengi, adică material. Sînt gata optzeci de mii de cărămizi.

— Cu cele patruzeci de mii de la fabrică, fac punct 120.000.

— Bine, las'să fie. Le-om duce la gospodărie. Las'să fie!

Ca atunci cînd aduna sub șură și-n ograda din dosul casei, tot ce găsea pe drum: lemne, lobde, scurtături, pietroale, cu gîndul c-or fi bune la ceva. Strîngea, de era, de nu era nevoie. Las'să fie!...

„Și ce să fac cu 120.000? Mie-mi trebuie numai 70.000. Rămîn cincizeci. S-ar putea ridica vreo cîteva case“... Și s-a gîndit să le vîndă oamenilor.

Apoi, s-a întors sub Husuba. Să nu fi glumit Ganea, ca și cu cele trei sute de oale?

— Cîte ai zis, Ganco?

— Optzeci în cap, de mii!

— Glumești?

— Uite-le! Is ca de fabrică. Le perpelim un picuț și fă-ți, Ganeo, casă nouă. Și de-or mai trebui, vom mai face.

Tot drumul, pînă acasă, s-a socotit. Sigur, să le vîndă. Da' cu cît? Ca să folosească gospodăria. Adică să socotim. Cărămizile-s aici, nu la fabrică, aici, sub deal, nu la treizeci de kilometri. Nu mai trebuie omul să se obosească. Om cere mai mult. O să avem și bani mai mulți, și...

Apoi s-a așezat în prag, și-a scos pălăria și a simțit că-l înconjoară o mare nemulțumire. De la cine a vrut el să ceară mai mult? De la membrii gospodăriei? Păi, nu-i ca și cum ai lua dintr-un buzunar și-ai pune în celălalt? Păi, bine-i așa? În loc ca el, președintele, să se gîndească la ei, să se bucure la gîndul că or fi case noi în sat, case la care colectivul a pus mîna și-a ajutat, se gîndesc mai curînd ceilalți... Lui i-a fost greu să se gîndească la așa ceva, i-a fost teamă c-o să slăbească gospodăria. Ca și cu via. De ce să ne legăm, dacă nu ne doare? Da' vezi, că numai pe el nu l-a durut. Iată, pe Ganea l-a durut. Glumește el, dar se vede că-n dosul glumei, îi pasă. Și-s mai mulți poate care gîndesc la fel. Nu vrea Mărian să se prea încarce. Înhamă-te numai la cît poți duce! Or, Ganea a simțit, ca și cei cu via, că gospodăria poate de-acum mai mult, că încercarea moarte n-are. Adică, vinzi mai scump — ca să plătească, cine? Nu tot cei ai gospodăriei? Și cu via nu-i tot așa? Pentru că tu nu ai avut niciodată vie?

Fă-ți, Ganco, casă nouă. Cu mîinile tale ai netezit fiecare cărămidă, ai râs săptămîni întregi, glumind pe seama sărăciei tale din tinerețe, ai așezat, una peste alta, cărămizile și-ai zis: „Uite, astea-s ale lui Pițurcă, numa' să facă ușa largă, să-i încapă nevasta; astea-s ale lui Bițu, ăsta-și face casa-n două zile că are opt brațe de muncă; astea să i le dăm lui Cluț, să învețe o dată ce-i mai greu: un kil de cuie, sau un kil de lînă; sub astea-l așezăm pe Scoreța, călare pe Artimon, după ce-am aprinde focul, și dă-i bătaie, că de pîrlit îi pîrlesc io“... Și-apoi Ganea se întoarce și-i apune (îi plin pînă la umeri de lut uscat și-i joacă luminițe blînde în ochi): Apoi, astea să fie ale tale, președinte, c-o venit vremea să-ți faci casă nouă, ca să nu se dărîme aia veche peste voi, și numai bine să scăpăm de tine. De pe acum am început să plîng...“

Pînă și Ganea s-a gîndit la el. Dar el, Mărian, nu s-a gîndit la ei îndeajuns. Să le vînd mai scump? De ce nu i-a venit lui gîndul ăsta al lui Ganea, cu casele? Că și sînt multe case care-s ca vai de ele. Ganea le-a nimerit bine. Așa-i... și lui Pițurcă... și lui Bițu... și lui Cluț... și lui Ganea... Și de ce nu i-a venit gîndul în *felul* în care i-a venit lui Ganea?

Mărian Toader se ridică și intră în șură.. Știa că sub fîn este o grindă în care a vrut să scobească mai demult un văl pentru vite. Ar fi bună pentru un prag. Ajungînd acolo, își schimbă gîndul și se întoarse. „Așa, așa. Mi-i rușine... lasă să-mi fie, Achime... M-am ferit nu numai de tine, dar și de mine. N-am vrut să trec un prag pe care Ganea l-a trecut, n-am putut așa, deodată. Nu că m-am fălit din cale-afară, Achime! Da' vezi, așa-i omul, socotește cum a apucat, pentru ziua de azi, fără ca să bage de seamă că ziua de azi o aduce pe cea de mîine, și-am rămas în urmă. Și io-s ca pragul ăsta. Amîn să-l schimb, ca și cum aș rupe ceva din mine. Îi greu să te desparți de-o parte din tine, Achime, chiar dacă ți-i rușine de partea aceea, dar de lepădat, tot trebuie s-o lepezi pînă la urmă... Acuma-l schimb și apoi... o să facem adunare generală și-o să spun tot, tot, de-a fir-a-păr... și cu via, și cu cărămizile, să hotărască, că io acum știu ce și cum trebuie...“

O zi l

Reportaj de Ilarie MURGU

Fotografii de A. LOVINESCU

Ca în fiecare dimineață, linia orizontului dinspre Amara începu să se înmoaie într-o culoare lăptoasă, făcînd să pălească sclipirea steluțelor.

Încet și cochet, căsuțele prind repede să se scuture de întuneric. Pe praguri și în patratele ferestrelor se aprind unul cîte unul becurile electrice. Din culcușul lor, purceii simt mișcarea celor din casă și acum guiță flămînzi. Le răspund în staule sutele de oi și mielușei. Pe urmă totul se uniformizează într-o melodie suavă, liniștită, ce izvorește de pretutindeni ca o răsuflare matinală a pămîntului.

Dacă ai privi acum de undeva de sus ochiurile de lumină ale satului, ai putea vedea lămurit cum sînt răspîndite în Baba-Ana casele colectiviștilor. Fiindcă, la această oră, cei care s-au trezit primii sînt oamenii colectivei. Sau cum li se spune în Baba-Ana: neamul Stănciuleștilor.

Printre primii care au dorit să intre în colectiva din comuna Baba-Ana au fost: Ion Stanciu și nevastă-sa. Și unul, și altul au început de îndată să-și cheme în gospodărie toți frații, verii și rudeniile apropiate. Așa s-a întîmplat că pentru ceilalți săteni gospodăria agricolă colectivă „16 Februarie 1933" s-a numit „colectiva Stănciuleștilor".

Lucrurile acestea s-au petrecut în '50. Chiaburii rîdeau: „Vreau sărăcanii pîine albă pe masă. De unde, cu ce?" E adevărat că pe atunci, cei mai mulți aduceau în colectivă numai o pereche de brațe...

De atunci și pînă azi, însă, această gospodărie agricolă colectivă de prin părțile Mizilului a fost mereu prima pe regiune. Împletind vrednicia lor cu sfaturile și învățămintele partidului, membrii ei au reluat viața de la început. Patru ani la rînd, călăuzindu-se după cele mai înaintate sfaturi, gospodăria a dat sporuri excepțional de mari la cereale, plante textile, vie și în creșterea șeptelului. Așa s-a făcut anul trecut cîștigul mediu lunar al unui colectivist (calculat în corespondenți bănești) să fie de 2.000 lei, ca trei sferturi dintre membrii ei să aibă azi case noi (numai în această primăvară își clădesc locuințe proprii 20 de familii), ca gospodarii să-și fi putut cumpăra în toamna trecută un camion „Molotov" și să aducă în comună lumina electrică și radioficarea.

...Dar să ne întoarcem la activitatea din această dimineață. Ulicioarele sînt pline toate acum de o lume pestriță, veselă și grăbită, ce se îndreaptă spre sediul G.A.C.-ului. Din geamurile deschise ale caselor izbucnesc melodiile săltărețe ale dimineții, răspîndite de megafoanele aparatelor de radio.

În fața sediului stau strînși mai mult de 100 de colectiviști. Parcă ar fi în zi de duminică sau de sărbătoare. E ușor, însă, de observat că lumea stă împărțită în patru grupe mari. Iată în curte, adunați în jurul unui bărbat înalt, tovarășul Cristache Burlacu, stau cei din brigada viticolă. Mai spre intrare s-au strîns cei ce lucrează la legumicultură, conduși de brigadierul Iacob S. Petria. În uliță, alte două brigăzi: cea a tovarășului Petre Crețu, pentru arat, și cea care

(1) Ca în fiecare dimineață, primii care pleacă sînt cei din brigăzile ce lucrează pe locurile cele mai îndepărtate. Cu acest camion nou, pe care gospodăria l-a cumpărat după recolta toamnei lui '54, drumul este parcurs, și la dus, și la întors, în timp foarte scurt.

(2) Am ajuns la brigada condusă de Gheorghe Popescu. Temperatura solului, măsurată de inginerul agronom al circumscripției, s-a dovedit azi a fi propice semănării porumbului. Pe lotul acesta, brăzdat de marcatori, va fi semănată, în cuiburi dispuse în pătrat, sămînță hibridă de porumb. Toate acestea, plus respectarea în continuare a regulilor agrotehnice, îl îndreptățesc pe președintele Stanciu (mijloc) să spere într-o recoltă de 4000 kg la hectar.

(3) În muguri, în colțișorul ierbii, în behăitul mieilor, primăvara a răsărit proaspătă și plăpîndă. În luna martie, colectiva s-a îmbogățit cu peste 400 de vlăstare.

a colectivă

însămînțează, condusă de brigadierul Gheorghe Popescu.

Și anul acesta colectiviștii sînt hotărîți să-și întreacă toate succesele de pînă acum. Chemînd la întrecere cinci gospodării colective din regiunea Ploești, ei sînt de pe acum aproape siguri de victorie. Pregătindu-și cu grijă, încă din timpul iernii, atelajele, arînd la vreme și mărind suprafețele destinate porumbului și cartofului, verificînd din vreme puterea de încolțire a semințelor și semănînd loturi cu sămînță hibridă de porumb — ei sînt hotărîți să aducă un prețios aport la obținerea celor 10.000.000 tone cereale — măreața sarcină trasată de partid oamenilor muncii din agricultură.

Să-i urmărim împreună cu dumneavoastră de-a lungul unei zile de muncă, luîndu-ne ca însoțitor reporterul nostru fotografic.

4. Tot primăvara se controlează, se curăță și se introduc rame noi în coșnițele albinelor. Treaba aceasta a fost încredințată harnicului și priceputului prisăcar Ion V. Stoica

5. Stanca Balașa era cît pe aci să taie tocmai coarda de rod. Tăiatul viței cere multă pricepere și atenție, lucruri care nu pot fi învățate după numai trei zile de muncă. Tocmai de aceea tovarășa Stanca nu se simte de loc supărată de mustrările brigadierului Cristache Burlacu.

6. Abia au trecut tractoarele pe locul unde acum un an se întindeau lanurile de grîu și colectiviștii au și început să semene sfeclă de zahăr și sfeclă furajeră. Frumoasa recoltă obținută în 1954, precum și experiența căpătată, i-au făcut ca anul acesta să se angajeze față de fabrica de zahăr din Chitila să obțină 30.000 kg sfeclă de zahăr la hectar.

7 Să ne întoarcem acum scurt timp în sat. Străzile și ogrăzile lui par pustii cu totul. Toată mulțimea de săteni pe care am zărit-o înainte cu o oră s-a risfirat grăbită spre marginile lui. Într-un singur loc al comunei găsim în continuare multă agitație și veselie: Școala elementară. În timp ce părinții sînt la muncă copiii sub atenta supraveghere a învățătorilor lor, primesc lumina cărții. Iar în recreație jocurile se încing vesele...

8 Ora amiezii... Una dintre echipe s-a așezat la masă. Printre membrii ei sînt harnicii tineri Petre R. Neagu și Nicolaie V. Radu, care au dezgropat pînă acum peste 500 de butuci. Ei vor să depășească echipa cu care sînt în întrecere, echipă în care lucrează și Florica Ș. Mincu, care a realizat 556 butuci dezgropați.

9 Frumoasa recoltă de struguri a anului 1954 le-a adus colectiviștilor din Baba-Ana multă bucurie și încurcătură, în același timp. Vinul fusese atît de mult, că depozitele planificate nu ajunseseră. Printr-o îngrijire și mai minuțioasă a loturilor viticole, se așteaptă în toamna aceasta o producție sporită de vin. Tocmai de aceea membrii gospodăriei se îngrijesc din vreme, construind această cramă necesară depozitării butoaielor.

10 Tînărul Gavrilă N. Ion a înapoiat bibliotecii cartea „Destoinicirea" de Marin Preda și a cerut în schimb „Al nouălea val" de Ehrenburg. Dar bibliotecarul Nicolaie V. Radu îl îndeamnă să ia deopotrivă și o broșură privind muncile agricole de primăvară.

11 E seară. Ziua de lucru s-a terminat. Dar azi colectiviștii nu se grăbesc spre case, deoarece în această zi pot să-și cunoască rezultatul muncii pe timp de o lună. Ei cercetează atenți listele de zile-muncă afișate de socotitorul Gheorghe Papelea. În această lună fruntași în zile-muncă sînt tovarășii Ion Gh. Neagu și Ștefan D. Iacob.

12 După o zi încheiată de muncă, o snoavă sau o vorbă dulce — un pahar de vin sînt întotdeauna bine venite.

ALBANIA

de Jorge AMADO
scriitor brazilian

„Un popor mic? O țară mică? Nu. Noi sîntem astăzi aliații Uniunii Sovietice și alături de popoarele sovietice noi sîntem 201 milioane și sîntem de neînvins".
(un țăran albanez)

...Republica aceasta este aproape cît cel mai mic stat al Braziliei, puțin mai mare decît Sergipe: 27.000 kilometri pătrați; 1.200.000 locuitori — jumătate din populația orașului Rio de Janeiro. Și totuși, ce țară mare, ce popor minunat, ce exemplu pentru întreaga lume!

Oamenii aceștia știu că sînt astăzi de nebiruit; ei știu că alături de ei se găsesc sute de milioane de oameni din toate țările, aparținînd tuturor raselor, vorbind toate limbile.

...Măreția peisajului abia îmi cuprinde dragostea pentru Albania, dragoste ce stăruie de mult în adîncul inimii mele, încă de cînd scriitorul Sako mi-a vorbit de țara lui la Congresul Mondial al intelectualilor pentru pace de la Wroclaw.

... Ajungem la Tirana, orașul așezat într-o vale surîzătoare, dominată de arbori și coline. Marile edificii moderne se ridică majestuos, alături de vechiul oraș, de casele cu ferestre mici roșii, verzi sau albastre, care mă transportă, pentru cîteva clipe, pe pămîntul meu natal, în nordul Braziliei. Minaretul marii moschei se înalță alături de un turn florentin. Deasupra clădirilor, steaguri roșii fîlfîie în bătaia vîntului. Avionul zboară deasupra orașului la mică altitudine; străzile sînt împodobite cu placarde care anunță Congresul păcii și salută pe delegați. O brigadă de tineri trece cîntînd printr-o grădină. Brațele se agită și salută avionul. Acest prim gest de întîmpinare cordială, îl vedem peste tot: la ferestrele caselor, în piețele pline de lume, în steagurile desfășurate, în sărbătoare, în această sărbătoare permanentă a muncii și a vieții cucerite, care înseamnă Republica Populară Albania.

13 Rînd pe rînd, au amuțit toate zgomotele din sat. În ochiurile geamurilor luminile se sting somnoroase una cîte una. O singură fereastră stăruie mare, luminoasă, pînă spre miezul nopții: într-una din camerele aflate în sediul colectivei, munca continuă și acum. Împreună cu secretarul organizației de bază și în prezența socotitorilor și brigadierilor colectivei, se analizează activitatea zilei scurse, pregătind în amănunt desfășurarea lucrărilor din dimineața următoare.

I. HAIMOV

Zborul păsărilor călătoare

DIN PICTURA SOVIETICĂ CONTEMPORANĂ

de M. H. MAXY – artist emerit al R.P.R.

Revista „Flacăra" readuce memoriei noastre — prin publicarea reproducerilor alăturate — cîteva dintre tablourile sovietice pe care le-am putut vedea pe panourile unei trecute expoziții din sala Dalles. Și faptul acesta este cu atît mai pozitiv cu cît, din pricina numărului lor restrîns, lucrările aflate în secția de artă rusă și sovietică a Muzeului de Artă al R.P.R. nu izbutesc să răspundă dorinței publicului nostru, tot mai puternic afirmate, de a cunoaște realizările strălucite ale plasticei sovietice.

Prezentarea omului sovietic, omul nou al epocii noastre, a inspirat artiștilor plastici sovietici multe lucrări valoroase. „Zborul păsărilor călătoare" de I. Haimov este un exemplu de seamă în această privință: numai cutreerînd întinderile frumoaselor meleaguri ale patriei sale, împreună cu tinerii pe care ni-i înfățișează în tabloul său, pictorul a putut surprinde, o dată cu frumusețea și măreția peisajului, și profilul moral al acestor tineri, mai avîntați în zborul lor spre viitor decît păsările călătoare ale cerului.

Este cunoscut faptul că și în zugrăvirea peisajului realist, cu conținut nou, artiștii sovietici au adus un aport considerabil. Semnificativ în acest sens este și peisajul „Cherestea pentru șantierele comunismului" semnat de M. S. Agheev: pe întinsul unui tumultuos fluviu sovietic se vede plutind, într-un amurg însorit, roșietic, o uriașă plută — imensă cantitate de cherestea din care închipuirea noastră vede de pe acum înălțîndu-se falnicele șantiere ale comunismului..

Mai stăruie încă în amintirea noastră — și revista „Flacăra" ne-o împrospătează — tabloul lui V. E. Artamonov, „Pușkin și Jukovski la Glinka". Reînvierea prin mijloace plastice a figurilor unor personalități artistice de valoare este, de bună seamă, o sarcină nobilă dar, trebuie s-o recunoaștem, foarte dificilă. Această pînză punea în mod special la încercare măiestria pictorului: e vorba de a reconstitui o scenă în care psihologia unor personaje ca Glinka, Pușkin, Jukovski, dezvăluită într-un moment de creare și de percepere a unui fenomen artistic, să fie redată în toată complexitatea și bogăția ei spirituală. Expresivitatea chipurilor (mai puțin a lui Jukovski, care ne e înfățișat cu spatele), intimitatea caldă a interiorului, contrastul dintre lumina gălbuie a lumînărilor, cea roșietică revărsată de focul șemineului și reflexele reci pe care cerul întunecat le aruncă în odaie, ajută la crearea unei atmosfere sugestive, poetice.

Talentatul pictor S. Grigoriev ne-a făcut mai de mult cunoscute lirismul său caracteristic precum și fina sa observație și cunoaștere a tineretului sovietic, în tablouri a căror faimă a trecut granițele Uniunii Sovietice. Este vorba de lucrările „Primirea în comsomol", „Portarul", „Entuziaștii din Kahovka" și de una dintre ultimele sale picturi, „Întoarcerea", primită cu unanime aprecieri de critica de artă și de întreg poporul sovietic. Trăsăturile caracteristice ale artei sale le regăsim și în tabloul „Discutarea notei 2", în care, luînd o temă acută din viața școlarilor, artistul a reușit s-o rezolve substanțial. Realizînd o adevărată frescă de caractere în jurul conflictului pe care ni-l înfățișează, compoziția dezvăluie înalta etică a elevilor sovietici, cărora nota slabă luată de unul dintre colegii lor nu le este indiferentă, ci, dimpotrivă, devine o problemă a întregului colectiv.

Așteptăm să vedem în paginile revistei „Flacăra" cît mai multe dintre realizările artei plastice sovietice și am sugera Ministerului Culturii să organizeze o bogată expoziție a maeștrilor artei sovietice.

M. S. AGHEEV

Cherestea pentru şantierele comunismului

V. E. ARTAMONOV

Puşkin şi Jukovski la Glinka

S. GRIGORIEV

Discutarea notei doi

DE LA AGRESIUNE LA CAPITULAREA NECONDIȚIONATĂ

de I. LUDO

Ilustrație de Eugen TARU

Capitularea fără condiții, semnată acum zece ani, la 8 mai 1945, de către niște generali hitleriști lipsiți de glorie și de onoare, pecetluia rușinoasa înfrîngere militară și politică a regimului de ucigași care timp de doisprezece ani a pregătit, cu atîta migală, dezastrul național al Germaniei. Și, totuși, cît de vesel și de dinamic și-au pornit naziștii agresiunea!

Atacul a început în Polonia. Sub pretextul că guvernul din Varșovia nu s-a arătat dispus pînă la ora cutare și cutare să restituie Germaniei Dantzigul și „Coridorul polonez", bande naziste înarmate invadară teritoriul Poloniei, în zorii zilei de 1 septembrie 1939.

A doua zi, la 2 septembrie, un reprezentant al guvernului francez declara în fața Adunării deputaților că *„Polonia a fost obiectul celei mai nedrepte și mai brutale agresiuni. Națiunile care au garantat independența Poloniei sînt obligate să intervină spre a o apăra"*.

Națiunile la care se referea exponentul guvernului francez erau: Franța și Anglia. Trebuie să arătăm aici că mai exista în Europa un stat care se arătase, în nenumărate rînduri, dispus să garanteze, printr-un pact de asistență mutuală, independența Poloniei: Uniunea Sovietică. Dar s-au găsit alte două state, în lumea „democratică" apuseană, care și-au pus în joc toată abilitatea lor politică spre a împiedica Polonia să încheie un asemenea pact cu Uniunea Sovietică. Aceste două state erau: Franța și Anglia.

Așadar, în acea ședință din 2 septembrie 1939, reprezentantul guvernului francez arăta că, dacă Polonia este atacată, Franța și Anglia sînt datoare să-i sară în ajutor. *„Ambasadorul nostru la Berlin* — spunea el în continuare — *a reamintit de mai multe ori cancelarului Hitler că, dacă s-ar produce vreo agresiune germană împotriva Poloniei, noi ne vom împlini angajamentul. Și la 1 iulie, la Paris, domnul ministru de externe spunea domnului ambasador al Germaniei în Franța: Franța are angajamente precise cu Polonia. Aceste angajamente s-au întărit și mai mult în urma ultimelor evenimente. În consecință, Franța va fi alături de Polonia imediat ce Polonia va lua arma în mînă"*. Or — adăuga reprezentatul guvernului francez — *„Marea Britanie și Franța nu sînt puteri care și-ar putea renega sau care s-ar putea gîndi să-și renege semnătura"*.

În aceeași zi de 2 septembrie 1939, la aceeași oră, bătrînul Neville Chamberlain, președintele guvernului englez, făcea o declarație similară în Camera lorzilor. Cum, însă, anumiți membri ai Camerei lorzilor, sprijiniți pe unele antecedente care nu erau o recomandație prea stralucită pentru buna-credință a lui Chamberlain, își exprimară îndoiala că guvernul ar fi, într-adevăr, prea grăbit să-și respecte angajamentele, bătrînul președinte de consiliu protestă: *„Aș fi îngrozit dacă această Cameră ar putea crede un singur moment că declarațiile mele ar trăda cea mai mică șovăială în atitudinea pe care guvernul francez și noi am și luat-o"*.

Spre uimirea lumii întregi, guvernele de la Paris și de la Londra se ținură de cuvînt: a doua zi notificară lui Hitler că, întrucît guvernul german refuză să-și retragă trupele de pe teritoriul polonez spre a putea ajunge la o soluție a conflictului cu Polonia prin bună înțelegere, Franța și Anglia se consideră în stare de război cu Germania. Acest fapt se petrecea în ziua de 3 septembrie 1939. Numai că, de la dezlănțuirea agresiunii naziste trecuseră trei zile. În aceste trei zile, bandele lui Hitler pătrunseseră adînc în Polonia. Armata polonă, trădată de un guvern și de un stat major hitlerizate pînă în măduva oaselor, se arătă de la început prea slabă să reziste tăvălugului motorizat al naziștilor. Iar Hitler, care în perioada aceea probabil știa ce știa, nu ținu seama de declarația de război anglo-franceză și, amețit de succes, își continuă operațiile în tempo-ul mult visatului Blitz-Krieg. În trei săptămîni

atîta a ținut așa-zisul război germano-polon: numai trei săptămîni — situația din Polonia era lămurită. În seara de 20 septembrie 1939, agenția nazistă „Deutsche Dienst" publica în buletinul ei suplimentar că: *„Războiul pe frontul de est s-a terminat"*. Mai tîrziu cu patru săptămîni, în ziua de 16 octombrie 1939, comandamentul german anunța că: *„De acum înainte, înaltul comandament nu va mai da comunicate asupra situației din est"*.

Nici nu mai era nevoie: frontul de est era lichidat. Lichidat în trei săptămîni din punctul de vedere militar, lichidat în șase săptămîni din punctul de vedere al amănuntelor administrative de ocupație.

Dar armata franceză, care trebuia să sară din primul moment în ajutorul Poloniei, ce făcea între timp?

Pitită îndărătul liniei Maginot, juca belotă.

Ca să sperie pe inamic?

Nu! Ci ca să nu moară de plictiseală.

Și armata engleză?

Cu armata engleză lucrurile nu se mai petreceau așa. Spre deosebire de armata franceză, care juca belotă, armata engleză juca bridge.

Ca să sperie pe inamic?

Nu! Ci ca să nu moară de plictiseală.

Erau două concepții strategice cu desăvîrșire opuse, care urmăreau, totuși, cu șanse egale, unul și același obiectiv: să nu moară de plictiseală.

Prin urmare, în timp ce Polonia era literalmente înecată în sînge, armata franceză și cea engleză, în loc să lupte împotriva bandelor naziste, luptau împotriva unui alt inamic, pe care statele majore respective îl socoteau mult mai primejdios: plictiseala. Era marea problemă a comandamentelor francez și englez, plictiseala aceasta

Milioanele de soldați francezi și englezi muriau de plictiseală, acolo, în apus, cînd aici, în răsăritul Europei, o țară aliată de 32 milioane locuitori era răvășită din temelii de tunurile, tancurile și avioanele naziste, secundate de o infanterie de ucigași care măcelăreau, fără alegere, militari și civili bărbați și femei, bătrîni și copii, în numele crucii lor încîrligate.

De ce erau lăsate să se plictisească trupele franco-engleze era un mister pentru toată lumea apuseană care, de necaz că nu-l poate dezlega făcea nenumărate glume pe socoteala acestui război sui-generis, poreclit de francezi, în bătaie de joc, „drôle de guerre" — „război caraghios". Și încă ce caraghios! Tragic de caraghios! În lumina sinistră a frontului de răsărit, unde pămîntul s cutremura de valetele milioane de femei și copii torturați de sadica „rasă aleasă" a bandelor de asasini hitleriști

tot ce se petrecea pe frontul de apus părea ciudat de „caraghios". „Caraghioasă" era linia Maginot, pe care propaganda interesată o prezenta poporului francez ca inexpugnabila și care, acum, era transformată într-o nevinovată cafenea, lungă de cîteva sute de kilometri. „Caraghioasă" era toată mobilizarea unei armate despre care comandamentul suprem nădușea tot lăudînd o că ar fi „cea mai frumoasă" armată din lume și care, acum, devenise, pe drept cuvînt, o simplă expoziție de „frumuseți" militare. „Caraghioase" erau toate măsurile care desființau viața civilă a statului și o puneau, fără nici o justificare vizibilă, sub rigorile unui regim de război. Și, în special, „caraghioase" erau comunicatele de pe frontul de vest

Comunicatele erau piperul războiului „caraghios" de pe frontul de vest. La 1 octombrie 1939, o lună după ce a început războiul în Polonia, întreaga omenire putea să afle, din comunicatul francez, că: *„Ziua a fost calmă. Tir de artilerie de ambele părți, la est de Saare"*; din comunicatul englez că: *„Aviația britanică a efectuat un zbor de recunoaștere în Germania, în seara de sîmbătă. Toate avioanele britanice s-au înapoiat nevătămate la bazele lor"*; iar din cel german, că: *„La vest, focul artileriei dușmane este mai violent în regiunea Saarbrücken. Înafară de aceasta, nici o activitate de luptă care să merite a fi relevată"*.

După patru luni și jumătate de la dezlănțuirea agresiunii naziste în Polonia, comunicatele armatelor adverse de pe frontul de vest erau și mai „caraghioase".

„Pe frontul de vest" spuneau nemții în comunicatul lor din 13 ianuarie 1940 — *„nici un eveniment vrednic de semnalat"*. Iar francezii, în comunicatul lor din aceeași zi: *„Activitate sporită a artileriei în diferite puncte ale frontului între Blies și Rhin. Aviația activă de o parte și de alta"*.

Şi „caraghiosliculˮ creştea, creştea zi de zi, pînă ce comandamentul francez reuşi să exprime tot ce se petrece pe frontul de vest numai în trei cuvinte: *„Nimic de semnalat“*. Astfel, la 7 februarie 1940, după cinci luni şi ceva de la atacul nazist împotriva Poloniei, comunicatul francez spunea: *„Nimic de semnalat“*.

Era culmea sobrietăţii stilistice peste care, desigur, nu se putea trece, deoarece, după alte trei luni, la 29 aprilie 1940, cînd se împlineau OPT LUNI de la agresiunea nazistă, comunicatul francez tot acolo ţinea: *„Nimic de semnalat“*.

Putea să vadă oricine că nu era *„nimic de semnalat“*. Dar dacă nu este *„nimic de semnalat“* pe frontul de vest, cînd în Polonia cea de opt luni ocupată naziştii îşi pot face de cap fără ca guvernele aliate din apus să mişte un deget, de ce mai stau sub arme milioane de soldaţi francezi şi englezi? Cui îi poate fi de folos tot deranjul acesta în viaţa milioanelor de cetăţeni francezi şi englezi care au fost rupţi de la ocupaţiile lor paşnice şi echipaţi de război, spre a duce pe linia Maginot, o viaţă de cîrtiţă, sub picurul monoton al unor comunicate anoste care „n-au nimic de semnalat“? De ce nu sînt trimişi acasă aceşti fii, logodnici, soţi şi părinţi, să-şi vadă mai departe în linişte de nevoile lor şi ale familiilor lor? Ce stau şi aşteaptă?

Fiindcă era clar că aşteptau. Ce anume aşteptau, încă nu ştia nimeni. Dar dacă cineva, răzbit de plictiseală, ar fi adormit în ziua de 29 aprilie 1940, cînd comunicatul francez spunea categoric că nu este „nimic de semnalat“ — şi s-ar fi trezit la 10 mai 1940, adică peste numai douăsprezece zile, n-ar mai fi putut să readoarmă, atît de ulitoare era schimbarea intervenită între timp pe frontul de vest. Norvegia — ocupată de nazişti. Olanda — ocupată de nazişti. Danemarca — ocupată de nazişti. Luxemburgul — ocupat de nazişti. Belgia — ocupată de nazişti. Iar Franţa, însăşi Franţa, atacată de nazişti, care acum înaintau cu aceeaşi viteză pe teritoriul francez, cum înaintaseră cu opt luni în urmă în Polonia.

Se sfîrşise, aşadar, cu războiul „caraghiosˮ... La 29 aprilie 1940, nu era nimic de semnalat pe frontul de vest, dar după şapte săptămîni frontul de vest era desfiinţat. La 14 iunie, după un război de cinci săptămîni, pe teritoriul francez, Parisul cădea în mîna hitleriştilor, fără luptă, iar la 22 iunie, trădătorii Pétain şi Laval acceptau un armistiţiu care dădea Franţa pe mîna lui Hitler.

Şi numai atunci lumea înţelese ce au aşteptat armatele franceză şi engleză timp de opt luni, fără să întreprindă nimic împotriva naziştilor care ocupaseră ţara aliată Polonia: ARMATELE FRANCEZĂ ŞI ENGLEZĂ AU AŞTEPTAT CA HITLER, DUPĂ CE A ÎNFULECAT, DINTR-O SINGURĂ ÎMBUCĂTURĂ, POLONIA, SĂ SE PREGĂTEASCĂ ÎN LINIŞTE PENTRU URMĂTORUL BANCHET LA CARE AVEA SĂ ÎNGHITĂ, RÎND PE RÎND, FĂRĂ MARI DIFICULTĂŢI, IUGOSLAVIA, GRECIA, NORVEGIA, LUXEMBURGUL, BELGIA, DANEMARCA, OLANDA ŞI FRANŢA. Asta li s-a ordonat să aştepte, pe linia Maginot, milioane de soldaţi francezi şi englezi: să le vină şi lor rîndul la bătaie, în momentul cînd va hotărî führerul Hitler.

Explicaţia aceasta era şi cea mai exactă interpretare a imaginii ce şi-o construise Hitler despre tot restul lumii, în cei şapte ani de cînd se afla la putere. Ştiind cu desăvîrşire că succesele lui, numite „germane“, erau atît de uşoare pentru că erau atît de părinteşte uşurate de către marile capitaluri de pretutindeni, care nu mai puteau fi numite „germane“, ci *şi* „germane“, deoarece erau şi foarte engleze, şi foarte franceze, şi cu tendinţe de a deveni foarte-foarte americane, aşa cum astăzi, după zece ani de la armistiţiu, au ajuns a fi majoritatea capitalurilor care ajută la reînarmarea Germaniei neo-naziste a lui Adenauer: ştiind cu totul că întreaga lui măreaţă politică depinde numai de capriciile acestor capitaluri, care-i puteau da oricînd afară din slujba lui de „om providenţial“ al Germaniei, fără nici un fel de preaviz, ci numai cu un simplu scuipat — uitînd toate acestea, Hitler, nerod şi demenţ, începuse să creadă că, într-adevăr, fiecare ţară de pe pămînt n-are altă treabă decît să aştepte, răbdătoare şi resemnată, dacă nu chiar măgulită, ora cînd dumnealui va avea bunăvoinţa să-i facă favoarea s-o cotropească.

Mînat de această credinţă, Hitler, după un an de la „victoria“ lui din apus, se năpustă — la 21 iunie 1941 — cu toată puterea lui de şoc, asupra Uniunii Sovietice. Cu Uniunea Sovietică, Hitler hotărîse să-şi piardă vremea cel mult două luni. Atîta răgaz acordase el poporului sovietic pentru a se lăsa ocupat: două luni. Dar şi aceste două luni păreau un termen prea lung pentru admiratorii lui Hitler. De ce două luni, cînd nu trebuie decît cel mult zece zile? Zece zile, şi atît!

Nu sînt decît 14 ani de cînd Antonescu, zis „mareşalul“, a ordonat, în acea zi de 21 iunie 1941, trupelor lui să treacă Prutul, spre a se fotografia călări pe cămile în Crimeea. Aşa că nu ne este greu să ne amintim cu ce foc profeţeau hitlerodonţii noştri zdrobirea Armatei Sovietice numai în zece zile:

- N-avem ce face cu ei!... Intrăm în ei ca-n unt!... În zece zile sîntem la Moscova!... În zece zile!...

Hitler, bărbat serios, nu se lăsă totuşi impresionat şi nu vru să scurteze termenul nici cu o zi. A zis două luni — rămîne aşa: două luni! Nu pentru că i-ar trebui două luni ca să bată Armata Sovietică. Problema aceasta nici nu se punea. Cu Armata Sovietică isprăveşte în cîteva zile. Dar ţara, ţara e mare. Asta e tot cusurul: ţara e mare şi nu poate fi ocupată în cîteva zile. Deci, rămîne stabilit: două luni. Peste două luni, ne plimbăm pe bulevardele Moscovei.

După de trei ori două luni, la începutul lui decembrie 1941, radio Berlin era autorizat să anunţe: *„De pe acum se poate vedea, cu un binoclu bun, partea interioară a Moscovei“*.

Binoclul era excelent: de la distanţa la care se aflau, naziştii puteau vedea foarte bine partea interioară a Moscovei. Dar numai cîteva zile — pentru că, la 6 decembrie 1941, trupele sovietice luară ofensiva în faţa Moscovei şi, după o săptămînă de lupte, zvîrliră bandele naziste la o sută de kilometri îndărăt. De la o asemenea depărtare, naziştii, oricît de bun ar fi fost binoclul, nu mai puteau să vadă „partea interioară a Moscovei“.

Supărat foc că generalii lui nu mai văd „partea interioară a Moscovei“, nici măcar cu binoclul, Hitler luă, el, comanda supremă a hoardelor, în ziua de 21 decembrie 1941, şi hotărî să cucerească, el, Moscova, dar de astă dată pe ocolite: prin Stalingrad

Că va cuceri Stalingradul, era tot atît de sigur, pe cît de sigur a fost că va cuceri Moscova. Nouă luni mai tîrziu, la 30 septembrie 1942, Hitler mugea la radio: „Vom lua Stalingradul!“ Dar nu se ştie care diavol l-a împins

---

A. E. BACONSKI

JAZ

I

Pe estrada de lemn cîntăreţii de jaz
apar în hainele negre.
Saxofoanele, tobele, ghitarele, banjourile
încep să ţipe cu disperare...
Acuma prin mii de unde
se răspîndeşte-un zgomot infernal.
Poate undeva, în New-York,
perechi de dansatori
încep să se clatine halucinaţi
într-o obsedantă, dementă
animaţie
Dar eu sînt departe de voi...
În liniştea serii
vă aud şi disting
în jazul vostru o întreagă lume.

Aud o lume deznădăjduită
ce se scufundă-ncet,
ca un transatlantic,
în valurile verzi ale oceanului
şi ale vremii.

O, clarinete, trompete,
ţipaţi ascuţit!
Pe-o stradă goneşte un negru
urmărit de zece, douăzeci, treizeci
de sîrbi.
În ochii lui îngroziţi cad stelele.
Ţipaţi, fluieraţi cu stridenţă...
Poate curînd vor reuşi să-l prindă
...Swing!
Patronul va plăti satisfăcut.
Mugiţi, saxofoane,
ca bivolii preeriilor din West.
Toţi trebuie să fie ameţiţi,
să se trezească în ei sălbăticia pădurii.
Cîntaţi, o gangsteri ai jazului,
să nu se vadă nimic,
să nu se audă nimic...
Fumul albastru al nebuniei
să-nvăluie noaptea!

II

Acum o linişte să vă cuprindă...
Doar perlile de oţel
să lingă mirlind alama
ca nişte gheare. Strunele ghitarelor
să zgîrie încet sticla văzduhului.
E noapte. În Hudson
dorm clătinîndu-se luminile
şi vapoarele urlaşe
descarcă pe-ntuneric în ocean
tone de cafea sau de cereale.
Nu tulburaţi plutirea lor domoală.
Linişte — doar pistonul în surdină
ar putea începe o melodie nostalgică
lent, lent, obsedant.

E noapte.
În cartiere-ndepărtate dorm flămînzi
şomerii istoviţi de aşteptare.
Încet, lin,
să nu se trezească pruncii,
stîlcind cu plînsul lor
această desfătare.
Sau poate cetăţeanul care tale
oţelul greu al caselor de bani,
în aceste ceasuri tîrzii,
ar putea să tresară.
Nu trebuie.
Numai pistonul ar putea în surdină
să cînte ceva nostalgic
anesteziant.
Să nu se trezească flămînzii.
Să doarmă cartierele pierdute
în ceaţa ce coboară pe oraş.

III

Destul!
E rîndul vostru, instrumente zgomotoase,
cei cu dolari puţini s-au dus acasă.
Tîlharul a intrat în bar
să bea pentru victoria deplină.
E foarte tîrziu...
O toropeală adîncă a cuprins
cartierele sărace şi Harlemul.
Să piară melodia!
O, baterist, tobele tale
să-ntunece şi mai tare
bezna!
Vrem să înnebunim, să uităm totul.
Ar trebui să apară femeile
şi jazul să le urle decăderea.
Să vuiască jaz-bandul...
Nimica nu ne poate-nspăimînta.
Avem grămezi de bombe cu aripi.
Vuiţi, baterii!
Ca tunetul vom goni
pe deasupra pămîntului...

să adauge: „Era cuceririlor este terminată pentru Germania".

Profeția s-a adeverit. Cu Stalingradul, era cuceririlor pentru Germania nazistă se termina. Începea era dezastrelor. La 23 noiembrie 1942, armata a șasea germană, compusă din 22 divizii, era încercuită la Stalingrad, iar la 31 ianuarie 1943, se preda Armatei Sovietice.

Din acel moment, Hitler lua drumul ultimei și celei mai răsunătoare „victorii" a lui. „Providența", care-l ajutase să bată Polonia, Iugoslavia, Grecia, Danemarca, Belgia, Olanda, Luxemburgul, Franța — îl ajută, în sfîrșit, să bată și Germania, propria lui moșie, Germania, cărcia îi asigură una din cele mai crîncene înfrîngeri din cîte a cunoscut vreodată istoria. Dacă la 31 ianuarie 1943, o dată cu Stalingrad, era cuceririlor s-a terminat — după Stalingrad, Kursk, Bielgorod, Rostov-pe-Don, Voroșilovgrad etc. etc., — la 8 iulie 1943, prin ordinul de defensivă dat de führer bandelor lui, s-a terminat și era atacurilor. La 8 iulie 1943, începea pentru naziști o nouă eră: era în care trebuiau să-și apere ciolanele.

Cît trecuse de cînd tîlharii naziști vedeau prin binoclu „interiorul Moscovei"? Numai doi ani. Numai cu doi ani în urmă ardeau de nerăbdare să cucerească Moscova. Acum, bravele armate ale führerului ardeau de nerăbdare să cucerească Berlinul, al cărui interior îl vedeau tot mai bine, cu același binoclu. Cînd s-a lăudat Hitler că armatele lui se vor plimba peste două luni pe bulevardele Moscovei? La 21 iunie 1941. Deși au trebuit să treacă trei ani, totuși s-a ținut de cuvînt: la 17 iulie 1944, soldații și ofițerii lui Hitler au defilat pe străzile Moscovei. Dar nu ca învingători, ci ca prizonieri.

După cîteva luni de la defilarea aceasta a prizonierilor nemți, Armata Sovietică elibera Polonia, Romînia, Bulgaria, Iugoslavia, Ungaria, Cehoslovacia și înainta, într-un marș vertiginos, spre Berlin. Dar Hitler, trimisul lui dumnezeu pe capul poporului german, declara în ordinul de zi — ultimul lui ordin de zi — dat cu prilejul anului nou 1945: *„Anul 1945 va fi anul „întorsăturii istorice"*.

A fost primul și ultimul adevăr rostit de Hitler în întreaga lui carieră de derbedeu politic. Credința lui oarbă în miracole îl făcea să spere într-un miracol de ultimul ceas. Dar miracolul nu s-a produs, ci s-a produs acea istorică întorsătură, care la 1 ianuarie 1945 se și afla în mers. La 16 aprilie 1945, Armata Sovietică arunca împotriva Berlinului douăzeci și două de mii de tunuri, patru mii de tancuri și cinci mii de avioane, iar peste șapte zile, la 23 aprilie, primele trupe sovietice pătrundeau în Berlin. Inevitabila întorsătură istorică era fapt împlinit.

Totuși, numai cu trei zile înainte, la 20 aprilie, Göbbels, într-un discurs omagial rostit la radio, la adresa lui Hitler care împlinea în acea zi 56 de ani, spunea:

„Dacă lumea — și nu numai lumea noastră, ci tot restul lumii — mai există, cui altuia trebuie să mulțumească, dacă nu führerului. Cine altul va indica omenirii în ce direcție să se îndrepte, dacă nu führerul!"

Da, se înțelege! Dacă la 20 aprilie 1945, nu numai Germania, ci tot restul Europei mai exista, cui, dacă nu lui Hitler, i se cuvenea recunoștința? Cui trebuia să i se aducă mulțumiri, dacă nu lui Hitler, că în țările care s-au găsit vremelnic sub călcîiul nazist, bandele lui n-au ucis pe *toți* copiii și *toate* femeile? Cui trebuia să i se aducă osanale, dacă nu lui Hitler, că nu au fost aruncate în aer *toate* orașele, *toate* tîrgurile, *toate* satele pe unde au trecut hoardele de asasini hitleriști?

Din acest punct de vedere, Göbbels avea dreptate: lumea trebuia să-i mulțumească lui Hitler. Nimănui, însă, nu-i putea trece prin minte, la 20 aprilie 1945, cînd trupele sovietice erau la porțile Berlinului, în ce direcție führerul va indica omenirii să se îndrepte — și mai ales, nimeni nu bănuia, la 20 aprilie 1945, că nu vor trece decît zece zile, pentru ca führerul să și dea omenirii această indicație. La 2 mai, după ce garnizoana Berlinului a capitulat și trupele sovietice, care și-au făcut drum printre ruinele fostei Cancelarii a celui de al treilea Reich, au dat de Göbbels, mort de frica morții prin otrăvire, în mijlocul altor cadavre neidentificabile de sinucigași ca și el — lumea a înțeles în ce direcție voia Hitler să-i îndice să se îndrepte: în direcția sinuciderii. Prin sinucidere, Hitler, Himmler, Göbbels, Göring, reprezentanții cei mai autorizați ai sîrnavei doctrine naziste, își încheiau aventura lor de spărgători și asasini, care, pentru a-și împlini conștiincios sarcina ce li s-a dat de către bancherii de pretutindeni, după ce au făcut atîta rău țărilor europene, au abătut dezastrul asupra Germaniei.

Este dezastrul pe care astăzi, la a zecea aniversare a sinuciderii acestor ideologi ai crimei, candidații la sinucidere de peste ocean vor să-l asigure Statelor Unite.

Mamba!
O, saxofoane, banjouri,
pisicile ascunse-n clarinete
să se cațere pe zgîrie nori,
să plîngă-n port Statuia Libertății!

IV

La țărmuri însă valurile vin,
plîngînd parcă după nisipul
curat și primitiv de altădată...
O umbră uriașă
se clatină pe valuri.
Columb, o, spune-mi de ce umbra ta
se zbuciumă pe cheiuri newyorkeze?
De ce blestemă stelele?
America ta se scufundă-n ocean.
Dar totul va fi o dată
mai minunat ca-n vremea ta.
Vitejii merinari de-odinioară
n-au dispărut
Într-o zi, naufragiind pe nave
se vor uita din nou la orizont
și vor striga: Pămînt!
cum au strigat atunci.
Și tu vei putea adormi pe veci,
primindu-ți odihna și slava!

Iată ce-mi spuneți voi
o, depărtate jazuri newyorkeze,
cînd prin rețeaua undelor nocturne
plutiți spre mine.
Eu sînt departe de voi —
La mine a venit dimineața.
Dar vă aud și disting
în jazul vostru o întreagă lume.
Aud o lume deznădăjduită
ce se scufundă-ncet,
ca un transatlantic,
în valurile verzi ale oceanului...
Și ale vremii.

VARȘOVIA, MAI FRUMOASĂ CA ORICÎND

de Iozef SIGALIN
arhitect principal al Varșoviei

In istoria refacerii și construcției Varșoviei există fapte hotărîtoare, de însemnătate deosebită. Printre ele figurează în mod cert hotărîrea Guvernului Uniunii Sovietice privitoare la darul oferit Varșoviei: Palatul Culturii și Științei.

In istoria sa, construcția Palatului are de asemenea cîteva momente hotărîtoare. Trei dintre ele au și căpătat încă de pe acum un... caracter istoric: aprilie 1952 — acordul dintre Guvernul R. P. Polone și Guvernul Uniunii Sovietice privitor la construirea Palatului și începerea lucrărilor; 22 iulie 1952 — primele lucrări de betonare a fundațiilor, și 7 noiembrie 1953 — după mai puțin de 16 luni — terminarea construcției, împreună cu partea înaltă în formă de turn cu vîrful ascuțit. A mai rămas „numai" un singur moment decisiv, ultim, final: finisajul construcției și darea spre folosință poporului polonez. Termenul acestui act istoric este cunoscut în mod precis: 22 iulie 1955.

Astăzi, Palatul se înalță, în toată măreția sa impunătoare. Ziua lucește vîrful său aurit de soare, iar noaptea, la o înălțime de 230,50 metri, se aprind luminițe roșii pe turnul Palatului.

Palatul din Varșovia este vizibil, astăzi, aproape din orice loc al orașului și pe o rază de cîteva zeci de kilometri în jurul Varșoviei. El a „fixat" — așa cum obișnuiesc oamenii să spună — și a stabilit pentru totdeauna silueta orașului. Astăzi, încă singuratic prin silueta sa zveltă și uriașă, grandiosul palat va fi înconjurat în viitor de o cunună de edificii înalte în centrul orașului și în cartierele mai îndepărtate, cu care va forma, laolaltă, imaginea nouă a Varșoviei socialiste, bogată și frumoasă.

În urmă cu zece ani, pe aceste locuri zăceau ruinele Varșoviei martire. Iată cum arată Varșovia reconstruită, cu mîndria ei: Palatul Culturii și Științei — darul marelui popor sovietic.

LUMINA DE LA SUPHUN

de An BEN EN
scriitor din R.P.D. Coreeană

Apele repezi ale rîului Amnokgan, care izvorește din munții Paktusan, întîlnesc în calea lor barajul uriaș al unei hidrocentrale. Aici, de la o înălțime de 100 metri, se rostogolesc cu repeziciune amețitoare în abis apele dezlănțuite ale unei cascade. Tabloul este măreț.

Pe acest fond, se conturează clădirea înaltă a centralei hidroelectrice și piloni metalici ce săgetează cerul.

În anii războiului criminal ce l-au dezlănțuit împotriva țării noastre, imperialiștii americani au încercat, nu o dată, să distrugă hidrocentrala. Zile și nopți de-a rîndul, ei au bombardat-o cu sălbăticie. Martorii oculari nu vor uita niciodată barbarul atac din 23 iunie 1952, cînd peste 50 de bombardiere americane de tip B-29, sprijinite de sute de avioane de vînătoare și de atac, au bombardat în serie, timp de șase ore, hidrocentrala de la Suphun, aruncînd asupra ei mii de bombe explozive de mare calibru. Centrala hidroelectrică a fost grav avariată, dar prin munca plină de abnegație a colectivului de muncitori și tehnicieni, funcționarea ei nu a fost întreruptă prea mult timp.

În ciuda bombardamentelor necontenite, muncitorii au izbutit să demonteze și să evacueze în regiuni mai ferite ale țării utilajul și mașinile care reprezentau o mare valoare. Lucrările de refacere nu conteneau nici zi, nici noapte.

În tot timpul războiului, spatele frontului coreean a fost alimentat fără întrerupere cu curent electric de la această hidrocentrală. Acum, în perioada reconstrucției țării, muncitorii hidrocentralei și-au propus să accelereze ritmul lucrărilor de refacere și construcție și să asigure, totodată, alimentarea fără întrerupere a țării cu energie electrică.

Pe parcursul de la intrarea principală la secția mecanică, pînă nu de mult se aflau încă grupile bombelor și zăceau grămezi de fier vechi și piatră. În prezent, drumul este curățat și de-a lungul lui trec incontinuu vagonete încărcate cu cherestea, ciment și alte materiale.

Pe acoperișul corpului principal de clădire al hidrocentralei se aprind lumini albastre. Aici lucrează sudorii electricieni. Se desfășoară cu succes munca de reinstalare a transformatoarelor care fuseseră evacuate în timpul războiului. Din toate colțurile țării, au venit muncitori și țărani pentru a da ajutor celor ce lucrează aici.

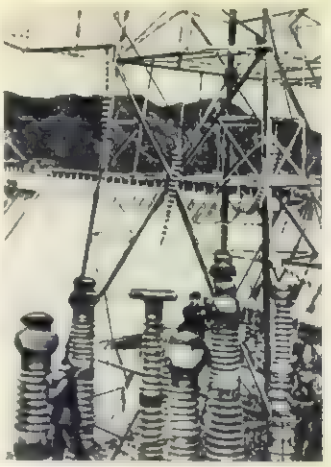

Hidrocentrala de la Suphun.

Dincolo de rîul Amnokgan, s-a construit un baraj lung de 900 metri, cu 26 stăvilare, prin care curge șuvoiul de apă formînd uriașe cascade. Cea mai mică înălțime a barajului atinge 96 metri iar cea mai mare 106 metri. În iulie anul acesta, hidrocentrala de la Suphun va da țării energie electrică la nivelul antebelic, iar în 1956 va depăși cu mult și acest nivel.

ISTORIA DECENIULUI NOSTRU OGLINDITĂ ÎN FILM

de Révész MIKLÓS
directorul Studioului maghiar de filme de actualități și documentare

Deși industria cinematografică maghiară are în urma ei un anumit trecut, despre filmul documentar putem vorbi numai după eliberare.

Dacă am depăna filmele din ultimii ani, ar recunoaște oare în ele oamenii muncii din Romînia democrat-populară, istoria celor zece ani de libertate ai poporului ungar?

Pentru a găsi răspuns la această întrebare, invit pe oamenii muncii din Romînia prietenă să urmărească, împreună cu noi, activitatea realizatorilor de filme documentare și jurnale de actualități din R.P. Ungară.

Țării îi trebuie mai mult fier, mai mult oțel! Se înalță un nou furnal! Capacitatea lui: 700 metri cubi. Pentru construirea unui asemenea furnal, în vechea Ungarie erau necesari zece ani. Muncitorii din Diosgyör, oamenii noi ai Ungariei noi, au construit furnalul doar în opt luni și jumătate... Jurnalele noastre de actualități povestesc despre această construcție, redau proporțiile ei monumentale, dar, sincer vorbind, n-au știut să redea suficient și adevărata ei măreție: omul nou.

Cititela industriei maghiare, inima țării: Budapesta. Așa se numește filmul lui Kollonits Ilona, regizor de film documentar care și-a făcut studiile în Uniunea Sovietică.

Fimar István, talentatul regizor decorat cu „Ordinul Muncii" care, pentru filmul său „Glorioasa Republică Sovietică", a cîștigat la Karlovy-Vary. În 1954, „Premiul filmelor istorice" — ne poartă cu mașina cineaștilor la Ozd. Filmul se cheamă „Înainte, oțelari!", și povestește despre o șarjă record de oțel. Poate că acesta este primul film documentar maghiar care reușește să înfățișeze în chip realist nu numai noile construcții, ci și omul nou, muncitorul maghiar constructor al socialismului.

Există și în Ungaria „Orașul Stalin". Micul sat maghiar de pe malul Dunării, Dunapentele de altădată, a ieșit din crisalidă ca un fluture minunat, transformîndu-se într-un nou centru industrial, un oraș socialist cu 30 de mii de locuitori. Un ciclu de jurnale de actualități înfățișează calea lungă străbătută de la prima lovitură de sapă, pînă-n decembrie 1954, cînd marele furnal din Sztálinváros a început să dea fier.

Toate acestea arată că am pornit și noi pe un drum bun, care este comun cu drumul cineaștilor din celelalte țări de democrație populară.

În locul satului Dunapentele de odinioară, se înalță azi un minunat oraș socialist al Ungariei, Sztálinváros-ul, care încă de pe acum este unul din importantele centre ale industriei grele ungare.

O PAGINĂ DE ISTORIE

...Se apropia ziua de Întîi Mai 1916. România burghezo-moșierească era cuprinsă de febra pregătirilor războinice. Pregătirile propriu-zise, militare, s-au dovedit ulterior a fi un bluff; adevăratele pregătiri constau în jaful de proporții gigantice la care clasele dominante, marii speculanți și afaceriști supuneau poporul muncitor. Dosind mărfurile, speculînd cu nerușinare foamea poporului, burghezia și moșierii transformaseră perioada de „neutralitate" și tratativele cu cele două tabere de capitaliști pentru participarea României la război, într-o afacere mănoasă, aducătoare de venituri fabuloase. În primele luni ale anului 1916, jaful speculanților și al statului burghezo-moșieresc dusese masele largi populare aproape de ultimele margini ale răbdării.

În cursul lunilor martie și aprilie au avut loc la Brăila, Galați, T. Severin și îndeosebi la București și pe Valea Prahovei, mari demonstrații contra scumpetei, a speculei și împotriva politicii războinice a guvernului Brătianu.

La Ploești, masele de muncitori, cuprinse de mînie și revoltă împotriva speculanților, au luat cu asalt brutăriile și magazinele alimentare, confiscînd mărfurile speculanților și vînzîndu-le populației la prețuri convenabile. Acțiuni asemănătoare au avut loc la Cîmpina, Bușteni și în alte centre petrolifere. Guvernul a fost silit să scoată armata în stradă.

În această atmosferă de puternică nemulțumire și de împotrivire a maselor contra pregătirilor de război și a mizeriei crescînde, conducerea Partidului Social-Democrat și a Uniunilor Sindicale a fost nevoită să ia o atitudine hotărîtă. Cu două săptămîni înainte de 1 Mai a fost lansat un apel către oamenii muncii, prin care aceștia erau chemați să sărbătorească ziua de 1 Mai sub semnul luptei pentru pace, pentru ieftenirea mărfurilor de primă necesitate și împotriva terorii guvernamentale. Prin apel muncitorii erau chemați să sărbătorească ziua

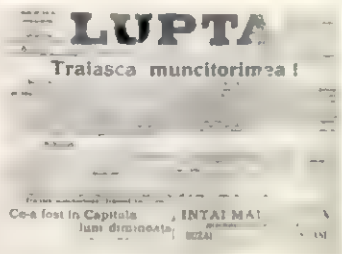
LUPTA
Trăiască muncitorimea!
Ce-a fost în Capitala ... ÎNTÎI MAI ...
luni dimineață ...

„Lupta zilnică" relevă și salută, chiar a doua zi, succesul sărbătoririi lui 1 Mai 1916.

de 1 Mai „chiar în ziua în care cade și care e o zi de lucru"[1])

„Demonstrația de 1 Mai — spunea apelul — are să fie însoțită deci de o grevă generală de o zi în toată industria țării. Vă invităm deci luni... să nu vă duceți la lucru. În ziua cînd trebuie să se audă glasul vostru, să tacă ciocanele, să se oprească războaiele, să stopeze motoarele, să se tragă obloanele, să înceteze activitatea industrială, comercială, să se oprească circulația. Goliți atelierele, goliți fabricile, goliți magazinele și veniți mii și zeci de mii să demonstrați în toată țara sub faldurii drapelului roșu".

Demascînd politica războinică a burgheziei și a guvernului român care, în dosul vorbăriei patriotarde despre „idealul național", ascundeau dorința de acaparare a noi teritorii, noi surse de îmbogățire, apelul, adresîndu-se muncitorilor, le arăta:

„Cu proletariatul din țările vecine n-avem nimic de împărțit. Dușmanul nostru nu e nici în Ungaria, nici în Rusia, nici în Bulgaria. *El este aici în țară*, întrupat în clasa stăpînitorilor și guvernanților noștri, precum dușmanul proletariatului ungar, proletariatului rus și proletariatului bulgar este în țara lor, întrupat în clasele lor stăpînitoare".

Ziua de 1 Mai (18 aprilie pe stil vechi) 1916 cădea într-o luni. Duminică 17 aprilie, ziarul „Lupta" a apărut avînd în manșetă următoarea chemare:

„Muncitori! Mîine luni, 18 aprilie, este Întîi Mai. Părăsiți fabricile, declarați greva spre a demonstra pentru pace, pentru votul universal și pentru ieftenirea traiului".

A doua zi dimineața, sirenele fabricilor din Grivița, din Filaret, din Obor și din Dealul Spirei au sunat ca de obicei, chemînd pe muncitori la lucru. Muncitorii s-au adunat în fața fabricilor, dar nu pentru a intra în ateliere; coloane nesfîrșite de demonstranți se îndreptau manifestînd spre sala „Dacia".

În cartierul Filaret toate fabricile metalurgice au încetat lucrul. Pentru a împiedica pe muncitorii de la Lemaître, de la atelierele C.F.R. Grivița, de la fabrica de chibrituri, de la Regie și din alte întreprinderi să se alăture grevei și demonstrațiilor de stradă, guvernul Brătianu a trimis armata și jandarmii să blocheze ieșirile din aceste fabrici. Intervenția brutală a autorităților a dat naștere la numeroase ciocniri. Dar muncitorii n-au putut fi intimidați, coloanele de demonstranți izbutind să sosească mai tîrziu la Dacia unde demonstranții au fost primiți cu urale de cei veniți înainte.

La Brăila, muncitorii din port s-au adunat la sediul sindicatelor și au hotărît în unanimitate să nu lucreze. La Ploești, autoritățile, care trăiau încă sub impresia acțiunilor revoluționare din ultimele luni, au masat în toate punctele principale ale orașului unități importante de armată și poliție; departe de a fi intimidați, peste 8000 de muncitori ploșteni au părăsit fabricile și au organizat o impunătoare demonstrație pe străzile orașului.

Însă, datorită oportunismului conducătorilor mișcării socialiste, proletariatul român nu a putut exploata succesele din primăvara lui 1916 și-a fost nevoit ca, în condiții grele, peste capul conducătorilor oportuniști, să-și continue lupta sa împotriva burgheziei și moșierimii române care au tîrît țara în război.

Matei IONESCU
și Traian UDREA

Un desen mobilizator apărut în „Lupta zilnică", cu ocazia lui 1 Mai 1916

[1]) Pînă la 1 Mai 1916, ziua de 1 Mai a fost sărbătorită în România în duminica cea mai apropiată de această dată

PE ȘANTIERELE SOCIALISMULUI

DIN R. P. BULGARIA

de Ion MĂRGINEANU

Pe vechile hărți ale Bulgariei nu veți găsi nicăieri înscris numele orașului Dimitrovgrad, și aceasta pentru simplul motiv că orașul s-a născut abia în anii puterii populare.

Aici, unde astăzi se află orașul nou, socialist, Dimitrovgrad, înainte vreme era pustietate. Pe cerul albastru de primăvară se profilează acum coșurile înalte și rezervoarele uriașe ale marelui combinat chimic „I. V. Stalin". Construit cu materiale și utilaje din Uniunea Sovietică și cu sprijinul frățesc al tehnicienilor sovietici, combinatul produce mii de tone de îngrășăminte chimice pentru ogoarele Bulgariei, făcînd să sporească recoltele.

În vecinătatea bazinului carbonifer Dimitrovo, s-a construit cea dintîi uzină siderurgică din țară, uzina „Vladimir Ilici Lenin". În anul 1957, uzina aceasta va da patriei 250.000 tone de oțel, 113.000 tone laminate, 220.000 tone fontă.

Întreaga țară este azi un vast șantier. Printr-o muncă eroică, s-au ridicat barajele „Gheorghi Dimitrov", „Studena" și „Rossița", dîndu-se astfel viață planului de electrificare a țării.

Întregul popor bulgar se mîndrește cu uzinele „Vulcan", „Vasil Kolarov", precum și cu noul centru industrial construit în Rodopi. Marele masiv al Rodopilor trăiește zilele măreție ale transformării sale. Astăzi, omul nou îi smulge din mărunțaie bogățiile pe care le ține ferecate de secole.

Dimitrovgrad în uzina de sticlă.

PĂMÎNTURI ÎNCĂTUȘATE

— nuvelă —

de Mohamed DIB

Desene de Boris TASLITZKI

În timp ce în țările lagărului democrației și socialismului popoarele mari și mici trăiesc și construiesc înfrățite și libere, în numeroase țări ale Asiei, în America Latină, în Africa și în Australia asuprirea național-colonială este încă în floare. Stăpînii din metropole încearcă însă zadarnic să înăbușe năzuința spre libertate a popoarelor din aceste părți de lume. Popoarele își dezdoaie spinarea, nu mai vor să rabde. Algeria se numără printre țările în care jugul asupririi național-coloniale apasă cel mai sălbatic. În povestirea de mai jos, scriitorul progresist algerian Mohamed Dib ne arată cum țăranii algerieni pornesc să-și apere drepturile, în ciuda șingeroasei terori dezlănțuite de colonialiștii francezi și de slugile lor. Lucrarea este ilustrată de pictorul progresist francez Boris Taslitzki, cunoscut iubitorilor de artă din țara noastră.

Deși soarele nu se vedea, văzduhul era cotropit de o lumină orbitoare. Femeile stăteau cu mîinile streașină la ochi, pîndind curioase mogîldeața ce răsărise jos la poalele dealului. Aici pămîntul se povîrnea, coborînd drept la vale, pentru ca apoi să înceapă iar a se gheboși încetul cu încetul.

În mijlocul pustietății cenușii, călătorul părea un cărăbuș uriaș ce se cățăra pe coastă, fluturîndu-și antenele.

Ici și colo se vedeau cîteva bordeie de lut, roșii și galbene, durate de-a dreptul pe stîncile ce ieșeau la iveală pe spinarea colinei. Jur împrejur, cîmpia părea zburlită din pricina ierburilor uscate ce trosneau în bătaia vîntului; mirиștile se întindeau cît vedeai cu ochii, rumenite de arșița soarelui. Și în toată această pustietate doar cîțiva măslini despletiți și tîrzii așterneau pe alocuri cîte o părere de umbră.

Călătorul se ivi deodată, ca din pămînt, sus, pe culmea colnicului, și, deși gîrbovit de bătrînețe, părea un uriaș. Era îmbrăcat cu un anteriu murdar și zdrențăros. Rupt și plin de praf, omul părea frînt de oboseală și sleit de puteri. „S-ar zice — gîndeau femeile care nu-l slăbeau din ochi — că vine de departe, de foarte departe."

Cumetrele stăteau în pragul caselor și-l cercetau din ochi pe străin.

— Ce vînt te aduce pe aici, tăicuțule? — îi strigă de departe una dintre ele.

Abia trăgîndu-și sufletul, matahala începu a răcni cu glas răgușit:

— E pe aici careva pe care-l cheamă Tahar. Stă alci, la voi, în dehra. Pe el îl caut...

Cuvintele lui se prefăcură într-un fel de bolboroseală, apoi se stinseră în fundul gîtlejului. Două femei îi ieșiră înainte; apropiindu-se, una dintre ele îi luă toiagul și-și oferi umărul ca sprijin; cealaltă îl apucă de braț.

Așa veniră tustrei în mijlocul pîlcului de case.

— Acu' odihnește-te o leacă!

— Mulțumesc, fetele moșului, murmură ciudatul călător cu o voce șuierătoare.

Încetul cu încetul se apropiară și celelalte femei și începură să-l măsoare pe neașteptatul oaspete cu o privire blîndă.

— Așa, va să zică, îl cauți pe Tahar. Da' ce treabă ai cu el? — îl descusu femeia care îl strigase cea dintîi.

Suflînd greu, necunoscutul încuviință din cap. Apoi rosti într-un horcăit:

— Chemați-l, am să-i spun ceva...

Întorcîndu-se cu fața spre munte, femeia scoase un strigăt prelung și modulat: „Iaa Ta-haaar!" pe care-l mai repetă o dată și încă o dată. Ecoul împrăștie strigătul în văzduh. Răspunsul sosi puternic și grav.

— U-huuu!

— Vino... Te caută cineva...

Felahii sosiră însă abia după o bună bucată de vreme, răsărind deodată în fața caselor.

— Ei! Bine ai venit, moșnege, spuse unul dintre ei. Ce veste, poveste?

Străinul sufla zgomotos, fără să răspundă. Sudoarea i se prelingea pe față, prin șanțurile adînci ce-i brăzdau fruntea. Pe chipul său se oglindeau reflexe metalice cu atît mai strălucitoare cu cît avea pielea ca abanosul.

După ce dădură femeile la o parte, bărbații se strînseră roată în jurul lui.

— Mai stai un pic să-ți tragi sufletul, tăicuțule! Las' că noi nu ne grăbim, îl îndemnă unul dintre munteni, făcînd în același timp semn unei femei, care se îndepărtă.

— Rămîi azi aci, în duar. Ai, ce zici? Rămîi noaptea asta?

Călătorul refuză, clătinînd din cap.

— Zău! îl îndemnă felahul, ce zor ai să pleci mai departe?

Ceilalți întăriră spusele lui.

Tocmai atunci se întoarse și femeia care plecase puțin mai înainte: venea cu o cană într-o mînă și cu o bucată de turtă în cealaltă.

— Bea, să te răcorești, e apă proaspătă, îl îmbie ea.

Lăsă jos, în fața oaspetelui, cana smălțuită deasupra căreia puse turta. Pe urmă se dădu deoparte.

— Nu, nu pot să rămîn. Da' să vă dau astea. Și, scotocindu-și zdrențele, scoase la iveală un teanc de hîrtii tipărite.

— Care-i Tahar?

Și cercetă cu privirea fețele felahilor.

— Eu. Ce sînt astea?

— Ție trebuie să ți le dau în mînă, Tahar, uite, ia-le. Cred că știi ce trebuie să faci cu ele!

Primind hîrtiile, Tahar dădu să se scoale de jos; bătrînul adăugă:

— Stai! Ascultă, mai am să vă spun ceva! Au schingiuit pe unul de aci de la voi, Sadac. Așa îl cheamă.

Oamenii rămaseră ca împietriți. Cîteva femei începură să jelească.

— Destul, se răsti la ele un țăran. Plecați acasă!

— Duceți-vă de-l aduceți, spuse bătrînul.

— Unde e?... întrebară felahii.

■

Tahar se îndreptă spre dugheana lui Bahir, iar ceilalți porniră fără zăbavă încotro le arătase străinul.

— Vă ajung eu din urmă, le spuse Tahar.

Călătorul nu mai era înconjurat acum decît de femei.

— Ce-or fi avut cu el? — îl căina una dintre ele. O! Bietul om!

— Ce le-a făcut? — întrebă cea mai bătrînă.

— Vorbea de vot, murmură pribeagul.

— Ei și ce cîștiga el dintr-asta?

— Voia omul să-i lămurească pe ai noștri... Era spre binele nostru, al tuturor. De ce să nu alegem și noi oamenii care iau cuvîntul în numele nostru în fața țării întregi? Numai că „ăi de sus" n-au chef să ne audă glasurile. Și uite ce iese atunci din treaba asta!

— Lucrurile astea trebuie arătate. Să le știe lumea, spuse bătrîna cerînd și mărturia vecinelor.

Salma, căreia sarcina îi îngreuna mersul și o făcea să se miște iavaș-iavaș, ținuse, totuși, să vină și ea să-l vadă pe străin. Pînă și Salma încuviință. Pe chipurile țărancelor, pîmădite parcă dintr-un lut vîrtos, ochii păreau două picături de limpede lumină. Un licăr de neliniște le pîlpîi în priviri.

— Ehei, cîți n-au încercat să le arate, spuse omul. Numai că vedeți voi, nu-i lucru ușor pentru ai noștri să dea drumul glasului, să-i audă lumea.

Bătrînul rîse încetișor.

— Doar nu-ți închipui, cumva, că legea ține cu noi!

Își privi mîna argăsită și păru să stea o clipă la chibzuială; mîji ochii.

— Și cînd te gîndești că sînt atîtea milioane de oameni ca noi, spuse el gînditor.

Dădu apoi să se scoale de jos. Pînă la urmă însă fu nevoit să ceară ajutorul femeilor, care-l apucară de mîini și-l traseră în sus.

După cîteva clipe statura lui se văzu din ce în ce mai mică pe povîrniș.

— N-a băut decît apa, de turtă nici nu s-a atins, spuse Salma.

— N-o fi avînd nici nevastă, nici copii, nici rubedenii, săracul, murmură Fatma cu un glas tremurător. Amară soartă pentru un suflet de om!...

Apoi tam-nesam adăugă:

— Of, of! Toți sîntem săraci lipiți pămîntului și unde te duci, tot de sărăcie dai.

— Umblă așa din duar în duar, spuse iar Salma. Și peste tot dă de prieteni.

★

Sadac fu adus la Bahir acasă. Stătea întins ca și cum nu l-ar fi durut nimic. Dar viața se stingea din el cu încetul, scurgîndu-se prin rănile deschise.

— Pot să mor liniștit, murmură el. Sîntem totuși tari.

Părea că vorbește cu niște ființe nevăzute.

— Poporul nostru e un popor vrednic.

Tresări. Un val fierbinte îl încinse fața. Începu să gîfîie; era ceva cumplit; din clipa aceea la fiecare răsuflare trebuia să se opintească.

Într-un tîrziu spuse iar:

— Numai prin luptă va ști să arate ce poate să facă!

Vorbea din nou senin, liniștit.

Avea prea multă tinerețe în el—se vedea limpede—ca să-i fie teamă de moarte. În ciuda tuturor grozăviilor, în liniștea din adîncul inimii sale stăruia încrederea într-o viață plină de speranțe.

— Cînd ai să te faci bine... începu să-i vorbească Ali...

Sadac îl întrerupse hotărît:

— Nu pot...

Pe urmă, firul vorbei lui se rupse iar, pentru a se înnoda din nou mai apoi:... „nu mi-e teamă de moarte..." Ali fi zis că vorbele se închegau undeva înafara sa, licărind departe în zare.

„Le-a plăcut să-și înfigă ghearele în noi? Să ne despoaie?... Omenirea însă a început să se trezească. Să deschidă ochii. Ce știu ei decît s-o umilească, s-o chinuie? Și nici măcar nu simt venind moartea! Cînd le-o suna ceasul, moartea o să-i găsească nepregătiți. Caută să se amăgească singuri. Ah! Își închipuie că-s cei mai tari în jocul ăsta. Și pîn' la urmă cu ce s-or alege? Cu întunecimea mormîntului."

Un timp nu mai spuse nimic.

Tahar îl întrebă în șoaptă pe Ali:

— Li s-a dat de știre tuturor a lor noștri?

— Cine vorbește: Baba Salem? întrebă Sadac.

— Nu, Tahar, răspunse acesta.

Sadac întinse brațul și-i atinse mîna. Tahar întoarse capul și ochii i se umplură de lacrimi.

*

Strînși unii într-alții, cot la cot, așteptau să intre înăuntru. Dugheana — o încăpere mare, scundă — era lipită de casă, comunicînd cu ea printr-un gang săpat în inima dealului. Ușa era atît de strîmtă, încît nu încăpea prin ea decît un singur om. În jurul acestei brume întunecate peretele din lut ars, ca strechinile, era dat cu var. Unii își lăsară papucii în prag.

Cum intrau, oamenii se așezau pe pămîntul bătătorit. Unii se sprijineau de perete, cu mîinile la spate. Cinci sau șase felahi se înghesuiră pe singura lavită din cameră. Un freamăt de glasuri răzbătea afară.

Lumina pătrundea înăuntru, tremurătoare, numai prin ușa deschisă. Pe tejghea și pe rafturile ce se pierdeau în umbră se desluseau cîteva calupuri de săpun în vecinătatea unui vraf de espadrile și a unor căpățîni de zahăr. Pe jos saci — desfăcuți la gură — cu orz, porumb și bob. În fund, o deschizătură în zid acoperită cu o pînză cenușie. Cînd intra cineva să tîrguie, era destul să strige, pentru ca Bahir să iasă imediat.

Sosi și Ba Hemida, bătrînul satului. Văzînd mulțimea adunată, buzele începură să i se miște în desișul bărbii răsfirate și cărunte. Nu se auzi însă nimic, nici un cuvînt. Era un obicei al lui să molfăie din buze fără să scoată o vorbă.

I se făcu loc să treacă și Ba Hemida se lăsă jos, lîngă Tahar.

Fiecare cum sosea făcea o plecăciune, pășea peste prag și-și rotea privirile asupra adunării. Nu trecu mult și nu mai fu chip să intre nimeni înăuntru.

Tahar prinse a vorbi rar. În aceeași clipă toate discuțiile ce se înfiripaseră încetară. La început Tahar vorbi atît de încet, încît de-abia se înțelegea ce spunea. Ochii săi albaștri, apropiați unul de altul, îi revărsau o lumină vie pe obraji.

— Știți cu toții pentru ce ne-am adunat astăzi aici. E vorba de alegeri... Și știți cum se fac alegerile la noi. De data asta l-au snopit în bătaie pe Sadac. L-au lăsat mai mult mort decît viu. Știți doar... O trăi, n-o trăi? Cine poate să spună? În orice caz, l-au stîlcit rău. Și pentru ce? Pentru că ni s-a spus: „sînteți liberi să votați"... Și Sadac s-a apucat să-i lămurească pe frații noștri. „Acum avem și noi un candidat — spunea el — și felahii trebuie să o știe." Zile și nopți de-a rîndul, Sadac n-a știut ce-i odihna. Voia ca toată lumea să priceapă ce înseamnă asta. Avea sau nu dreptate? În cele din urmă s-a luat la harță cu agentul. Apoi a avut de furcă cu cadiul. S-a ținut ca un leu și așa o să rămînă... întotdeauna a știut să se apere. De atunci l-au luat la ochi. În fiecare zi avea de-a face cu autoritățile. Iar azi dimineață... s-a pomenit cu jandarmii... Ați văzut în ce hal l-au lăsat?

Tahar cercetă din ochi mulțimea. Flutura în mînă un baston îndoit la capăt.

Cînd începu iar să vorbească, glasul îi tremura ușor:

— V-am vorbit de Sadac, ca să vă arăt cum se fac alegerile la noi. Ați văzut cum se fac. Ați văzut în ce fel sîntem noi liberi să votăm. Ce-a pățit Sadac poate să pățească oricare dintre noi. Și atunci ce să facem, să ne plecăm grumazul? Putem noi oare să ne supunem voinței administratorului sau să ocolim centrul de votare? E ușor să-ți pleci grumazul! Dar rușinea, cum să te-mpaci cu rușinea?... Și atunci singurul lucru pe care-l are de făcut un om adevărat este să se țină dîrz pe picioare.

Tahar sublinia fiecare cuvînt pe care-l rostea, lovind ușor pămîntul cu toiagul.

Felahii aveau acum destul răgaz, fiindcă pe cîmp nu mai era nimic de făcut. La vremea asta, ca de obicei, terminaseră cu însămînțările. Unii dintre ei stăpîneau cîte o palmă de pămînt, și aceea îmbucătățită de stînci. Semănaseră orz, grîu, ce putuseră și ei.

Bucatele strînse peste vară încăpeau în cîțiva saci pe care-i păstrau în magazii săpate în pămînt. De aceea și pîinea lor era atît de gustoasă. Dar de mîncat o mîncau cu multă, foarte multă chibzuială.

Seceta însă le stricase toate socotelile.

Pămîntul era cenușiu, galben... Brazdele întoarse de plug așteptau însetate. Nicăieri însă nu se vedea vreun semn izbăvitor. Vîntul și soarele secătuiseră adîncurile întunecate ale pămîntului, storcîndu-le toată vlaga. Semințele se uscaseră. Făgăduielile recoltei așteptate se irosiseră ca lovite de trăsnet.

Oamenii se duceau să-și privească ogoarele arse, ridicau ochii spre cer, apoi făceau calea întoarsă, tăcuți, ferecați în ei înșiși. Umblau de colo-colo, lăsîndu-și privirile să rătăcească pierdute peste cîmpii. Și-n ochii lor parcă mocneau tăciuni aprinși.

Oamenii de prin părțile astea sînt niște oameni aspri, austeri. Nu știu ce înseamnă petrecerile, n-au nimic cu ce să-și amăgească necazurile. Lupta asta crîncenă cu pămîntul le ține loc de toate: de trecut, de viitor, de bucurii, de dureri... Tot ce se poate dobîndi, tot ce poate simți un om în viață, e cuprins în ea.

Și să vii tocmai acum să le vorbești de alegeri! Să-i bați la cap cu asemenea lucruri! Cu tot felul de chestiuni și considerente. Jandarmii care căsăpesc oamenii și alte asemenea istorii. Cadiul, agentul și ceilalți de teapa lor mînca-i-ar pustiul! Cine putea fi mai în măsură decît ei să-și dea seama de toate astea? Numai pielea lor știe! Tot ce doreau acum, era să nu mai audă vorbindu-se despre aceste necazuri. Cît privește rușinea... Rușinea și celelalte chestiuni și considerente... Sigur că da, cui îi place să-și plece grumazul? Omul vrea să umble tot cu fruntea sus.

„...Măcar dacă centrul de votare ar fi fost undeva mai aproape, în vecinătate, ca înainte — spunea acum Tahar. Dar s-au apucat să-l mute tocmai hăt, departe, la cincizeci de kilometri de aici. Cînd vom ajunge noi acolo, zbirii care ne cunosc pe toți n-or să ne mai dea drumul să ne întoarcem acasă. Sau o să găsim închis centrul de votare. Sau poate că n-o s-avem de cît buletinele candidatului administrativ, și vrînd-nevrînd, o să le luăm, altminteri ne pun pușca în piept. Oricum, pînă la urmă, urna tot va fi înțesată. Trebuie să luptăm, oameni buni, să luptăm. Ce vă închipuiți voi? Dacă vrem să ieșim din beznă... Sîntem o forță, o mare forță. Dacă n-ar fi așa, ce rost ar avea toate matrapazlîcurile astea? De ce autoritățile ne lovesc? De ce?"

Iar felahii continuau în gînd: „ce rost ar avea expedițiile de pedepsire? Pentru ce patrulează polițiștii prin sate? De ce se fac percheziții la toți acei care nu-s nici iscoade, nici bătăuși, nici denunțători? Da, de ce? A venit pînă și Legiunea Străină"...

În aceeași clipă, prin deschizătura îngustă din fundul dughenei se auzi un glas de femeie. Venea din casă:

— Sadac nu mai recunoaște pe nimeni.

Cîțiva dintre ei clătinară din cap, fără să scoată o vorbă.

— Nu-și va mai petrece noaptea în lumea asta, — spuse Ali în șoaptă.

Și-n timp ce clipele se depănau încet, felahii nu se mai gîndeau decît la moarte.

Tahar îi privi pe toți roată. Simți un nod în gît. Fruntea i se încreți; simțea cum se ridică în el o stavilă. Dar după crisparea aceasta, își încordă mușchii și continuă:

— Noi, oamenii de pe aceste plaiuri, spunem că toată țara trebuie să se ridice și să-și scuipe disprețul în obrazul asupritorilor! ...Se poate oare ca umilințele, și silniciile, și fierea pe care ne silesc s-o bem, să nu clintească nimic în inima noastră? O să-i lăsăm să-și facă mendrele, numai ca să nu avem de-a face cu ei?...

Tahar se așeză greoi în mijlocul celorlalți. Munteanul ăsta, om în floarea vîrstei, deși cel mai tăcut dintre toți, lua cuvîntul întotdeauna cînd era ceva ce trebuia împărtășit tuturor, ceva deosebit de important. Iar cînd se hotăra să vorbească, lovea adînc și puternic, ca atunci cînd lucra cu tîrnăcopul.

Ali se ridică în picioare.

— De bună seamă că nu toți cei cîți sînteți aici vă împăcați cu ceea ce a spus Tahar. Pentru că în inima voastră gîndiți alt fel. Și poate că s-ar putea gîndi și alt fel. Deși eu, în ce mă privește, nu cred că mai poate fi și un alt fel de a gîndi. Putem noi susține oare că toate acestea nu ne privesc? E vorba doar de sînge vărsat, și sîngele ăsta-i al nostru! Gîndiți-vă.. Doar astea-s lucruri știute...

— Ci, spuneți o dată ce vreți de la noi, — se auzi o voce atîțată.

Cel ce vorbise era Ba Hemida.

— Tahar ne-a lămurit tot ce era de lămurit, stărui el. Acum ce trebuie să facem?

Tahar își înălță capul și cercetă cu privirea fețele oamenilor. În ochii lui se ivi o lumină vie și lumina asta se revărsă peste mulțimea celor adunați aici. Și Tahar spuse de acolo de unde ședea în mijlocul tovarășilor săi:

— Vedeți hîrtiile acelea tipărite de pe tejghea? Sînt buletinele noastre de vot. În noaptea asta trebuie să le împărțim prin satele învecinate.

Se făcu tăcere. Tahar adăugă:

— Chiar dacă nu vă împăcați toți cu ce am spus eu, cred c-o să ne dați totuși ajutor.

*

În noaptea ce stăruia peste ogoare, se auzi deodată un huruit de pietre ce se rostogoleau.

— Și zici că nu vrei să te însoțească nimeni dintre noi, Ba Hemida?

— Nu, n-am nevoie de nimeni — spuse bătrînul.

— Nu ți-e teamă? Să umbli pe vremurile astea singur...

Rîsul sacadat al lui Ba Hemida se pierdu în noapte.

— Cunosc eu niște drumuri pe care ei nici ziua nu le pot dibui, spuse bătrînul.

— De bună seamă.

ÎN HANOIUL ELIBERAT

Wilfred BURCHETT
corespondent special al ziarelor „l'Humanité"-Paris și „Voix-Ouvrière"-Geneva.

La depourile de cale ferată din Hanoi, a intrat în reparație locomotiva care a adus în orașul eliberat prima garnitură de tren a armatei populare victorioase.

Orașul Hanoi n-a trecut fără luptă sub administrația Republicii Democrate Vietnam. Autoritățile franceze și trupele lui Bao Dai au încercat mai întîi să convingă pe locuitorii capitalei să plece în sud, li s-au făcut promisiuni fantastice despre viața paradisiacă care, chipurile, i-ar aștepta acolo; li s-au oferit sume considerabile de bani, ce urmau să le fie plătite la sosire; au fost asigurați că îi așteptau locuințe și slujbe bine retribuite etc.

Dar toate acestea nu au atras decît cîțiva partizani ai lui Bao Dai și o mînă de oameni prea creduli.

Muncitorii au avut un mare rol în zădărnicirea jefuirii bogățiilor pe care le poseda orașul. Ei au ridicat și au ascuns tone de materiale, de exemplu, piesele principale ale echipamentului centralelor electrice, material sanitar și chirurgical etc. De multe ori, ei au trebuit să se opună prin forță la actele de jaf comise de bandele bandaiste și de trupele colonialiste.

Populația Hanoiului a știut să-și apere orașul.

Cine vede astăzi Hanoiul nu poate decît să constate eșecul total al colonialiștilor francezi și al oamenilor lui Bao Dai, care, în retragere, ar fi vrut să transforme capitala într-un oraș mort.

Cu excepția cîtorva magazine de lux din cartierul european, toate prăvăliile sînt deschise și comerțul e activ. Cumpărători și vînzători schimbă fără dificultate biletele de bancă ale Republicii Democrate Vietnam.

Străzile sînt însuflețite și arborează drapelele roșii. Soldații Armatei de Eliberare sînt pretutindeni obiectul unor călduroase manifestări de prietenie. Cetățenii din Hanoi se string în jurul lor, cerîndu-le să-și povestească faptele de vitejie și, la rîndul lor, ei povestesc cum au trăit și au rezistat, ei înșiși, în ultimii ani.

★

Am asistat într-o după-amiază la întrevederea pe care președintele Ho Și Min a avut-o cu delegații ai tuturor păturilor populației din Hanoi. Cum s-ar spune, o adevărată reuniune de familie, care s-a desfășurat fără nici un fel de formalitate. Președintele Republicii Democrate Vietnam avea o înfățișare foarte odihnită. Părea cu 20 de ani mai tînăr decît cei 64 ani ai săi. Toți delegații care îl cunoșteau spuneau că el părea mai tînăr chiar și decît acum opt ani, cînd părăsise Hanoiul.

Vedeam acolo, alături de preoți catolici și budiști, muncitori și țărani, intelectuali și comercianți.

În cursul acestei reuniuni, ce s-a desfășurat într-o atmosferă cordială, Ho Și Min a îndemnat toate păturile populației să se arate solidare unele față de altele, de asemenea solidare cu celelalte popoare din sud-estul asiatic și din lumea întreagă. El a enumerat patru sarcini principale: „reconstrucția capitalei Hanoi — apărarea păcii — stabilirea unității — apărarea independenței și a democrației".

—Cum se lasă noaptea, continuă Ba Hemida, plaiurile sînt iarăși ale noastre... Ele ne aparțin.

— Și ziua tot așa ar trebui să fie, își dădu cu părerea careva.

Oamenii nu se vedeau între ei, dar fiecare simțea căldura celui de lîngă el.

— Rămîneți cu bine!

Ba Hemida se îndepărtă.

— Ăi mari, se poartă cu noi ca niște tîlhari — rosti unul dintre felahi. Și, ca și cum n-ar fi spus de ajuns, adăugă:

— Ne canonesc și ne aduc la sapă de lemn.

O voce îi răspunse din beznă:

— Și știi de ce? Pentru că poporul a început să ridice capul. Și lor le țîțîie inima de frică. Și atunci lovesc ca turbații.

Toți recunoscură glasul lui Tahar.

— Degeaba încearcă ei să se folosească de puterea ce-o au. Orice ar face, au pierdut partida. Ei nu știu decît să dezbine lumea, nu s-o unească. Faptele lor pricinuiesc numai rău. Și nimic pe lume nu poate să schimbe răul ăsta în bine... Răul ăsta le va fi pierzarea...

Doi cîte doi porniră de-a lungul și de-a latul ținutului, cu pas ușor, mai ușor decît răsuflarea pămîntului. Se duseră să trezească țăranii din împrejurimi. Țăranii stăteau ferecați în colibele lor, și solii băteau în uși. Flăcări pîlpîietoare de făclii își revărsau deodată luminile pe fețele felahilor. Se recunoșteau însă dinainte, după glas. Și numai chipurile astea, mîngîiate de lumina blîndă, se desprindeau din bezna nepătrunsă. Oaspeții dădeau hîrtiile, apoi se cufundau din nou în noapte. Cei doi frați se întorceau în sat.

Cel mai tînăr dintre ei, Laarej, se simțea parcă împresurat de nu știu ce armonii clocotitoare, pline de seva primăverii și de o tainică duioșie. Cînd plecase de acasă, nevastă-sa Salma fusese apucată de dureri.

Ajungînd din nou pe culmile pierdute și singuratice de unde plecaseră, Laarej văzu licărind o luminiță în depărtare.

— Cred că noaptea asta trebuie să se întîmple ceva, Tahar! Ia te uită! Ai mei încă mai stau de veghe. Cred c-au venit toate femeile din sat, trebuie să fie și nevastă-ta acolo.

Laarej vorbea cu un ton liniștit și plin de încredere; Tahar mergea în urma lui.

Și unul și celălalt încopuseră să simtă forfota ce domnea în casă. Împinseră ușa.

Un opaiț ardea cu o flăcără domoală și pîlpîitoare în încăperea plină de umbre.

În preajma acestui șimbure de lumină caldă, roșiatică, se auzea un glas ce îngîna o rugăciune fără sfîrșit.

Dudja, o bătrînă din sat, care îngrijea cu aceeași pricepere iebuzele și morții, era și ea acolo. Aerul era încărcat de mireasma vrăjită de tămîie.

Înfășurate în pînzeturi ce le învăluiau din cap pînă-n picioare, neiăsîndu-le descoperite decît fețele, femeile stăteau strînse grămadă într-un colț al bordeiului — ca niște forme abia deslușite într-o crisalidă de cute largi. Fețele lor păreau a fi plămădite din lumina ce tivea cu aur pînza ce-o purtau pe cap. Tahar și Laarej se așezară pe vine într-un ungher, ca și femeile, afundîndu-se în umbră.

Dudja, bătrîna doftoroaie, își bolborosea neîncetat litania. În chipul acesta și în alte mii de feluri, cu fiecare modulație a glasului, bătrîna încerca să îmbuneze soarta.

După un timp tuluitul și bolboroselile Dudjei încetară. Și atunci se ridicară alte glasuri monotone, tărăganate, glasurile cumetrelor de o seamă cu ea, și ca vîrstă, și ca pricepere, care ședeau lîngă Salma. Și glasurile lor se împletiră la fel de aspre și cu aceleași intonații.

Un urlet spintecă deodată noaptea, ca zborul năprasnic al unui proiectil.

De aci încolo durerile n-aveau s-o mai slăbească pe Salma. Se zvîrcolea din ce în ce mai cumplit; urletele ei erau din ce în ce mai prelungi, mai sfîșietoare, strîngîndu-se într-un vaiet.

Rugăciunile încetară din nou. Atunci urletele izbucniră cu și mai multă putere, înălțîndu-se tot mai sus și învăluind inimile într-o negură deasă; apoi, istovite, se prelungiră într-un horcăit lugubru, neîntrerupt, fără sfîrșit.

Baba Dudja îi scoase pe bărbați afară. Nici nu apucaseră bine să iasă pe ușă și zgomotele încetaseră. Bordeiul era cufundat în tăcere. Trecură astfel cîteva minute...

Deodată se auzi un orăcăit stăruitor. Cei doi bărbați intrară în casă. Și în timp ce cumetrele depănau iar firul melopeei, nouî născut, așezat în scutece, era uns peste tot cu untdelemn de măsline. Întinsă pe o rogojină, mama stătea cu ochii închiși. Pe fața ei plutea ceva ce o făcea să se deosebească de celelalte făpturi omenești: se mai afla încă la granița dintre viață și moarte.

În vederea evenimentului, vecinele aduseră în basmale zahăr și cafea; pruncul fu înfășat și, pentru că era de parte bărbătească, se dădu veste în sat prin „lu! lu! -"uri prelung trîmbițate spre cele patru zări — lucru pe care-l făcu una dintre femei și numai de cîte trei ori, din pricina doliului ce-i lovise pe felahi. Încinseră apoi focul în vatră, întețindu-l cu surcele uscate și puseră la fiert cafea pentru toată lumea.

Începuse să crape de ziuă; în clipa aceea parcă un oaspete fără chip și fără trup pășise pragul casei, ca un prieten de demult. Flacăra opaițului păli. Și felahii fură cuprinși de nu știu ce neastîmpăr ce creștea în ei, contopindu-i întocmai ca lumina aceea cețoasă ce rătăcea pe plaiuri.

Dudja rosti cu glas de prooroc:

— Un Sadac a plecat și-n locul lui a venit altul!

Apoi, încet de tot, într-o șoaptă fierbinte, învăluită, începu să se roage:

Fie cruțat de orice primejdie. Să aibă parte de o viață luminoasă.

Un cîntec nou, cîntec de mulțumire, se răspîndi molcom în jurul bordeiului. Și dăinui vreme îndelungată, urcînd coasta muntelui, în lumina crudă a zorilor reci, coborînd apoi în vale pe potecile noroioase și înfruntînd vîntul ce biciuia plaiurile sterpe, înghețate.

Albert ADAM

Dumitru Galea, fruntaș în muncă (pastel).

Iosif MOLNAR — **Rumanian Folk Art Exhibition (Expoziția de artă populară românească) – afiș – (tempera).**

O ȚARĂ A CONSTRUCȚIEI DE MAȘINI GRELE

de Heinrich RAU
vicepreședinte al Consiliului de Miniștri și Ministru al Comerțului Exterior al R.D. Germane.

Una din sarcinile primului cincinal constă în a valorifica toate resursele economiei naționale a R.D. Germane pentru a crea o bază industrială eficientă, o industrie dezvoltată a mijloacelor de producție.

Bazele pentru înfăptuirea țelurilor cincinalului au fost create, mai ales, în anii 1951-1953 printr-o amplă activitate de investiții în industria materiilor de bază și în industria grea. Oamenii muncii din R.D. Germană pot fi mândri de asemenea realizări cum sînt construirea combinatului siderurgic „I. V. Stalin", a furnalelor din Calbe, a uzinei cocso-chimice din Lauchhammer, a uzinelor siderurgice din Heningsdorf și Brandenburg.

Partea cea mai importantă a industriei mijloacelor de producție a constituit-o construirea a 24 întreprinderi constructoare de mașini grele. Acestea au fost create prin colaborarea strînsă dintre oameni de știință, tehnicieni și muncitori. Astfel a devenit posibilă fabricarea de utilaje grele pentru producția industrială și agricolă, precum și pentru transporturi. Actualmente, industria R. D. Germane produce piese de forjă, utilaje pentru oțelării și instalații de laminoare, instalații pentru șantiere navale, turbine cu abur, generatoare, prese pentru brichete și instalații grele similare care n-au fost fabricate niciodată înainte pe teritoriul R. D. Germane. Trebuie relevată îndeosebi construirea unei prese de 6000 tone pentru forjele din Gröditz.

Disproporțiile rezultate din politica din trecut a capitaliștilor și din dezmembrarea Germaniei au fost înlăturate într-o măsură hotărîtoare; au fost de asemenea anihilate efectele politicii de embargo și blocadă comercială practicate de cercurile imperialiste americane și vestgermane.

Sprijinindu-se pe o bază economică largă și trainică și bucurîndu-se de ajutorul prietenesc al Uniunii Sovietice și al țărilor de democrație populară, guvernul R. D. Germane asigură avîntul considerabil al industriei mijloacelor de producție.

În ciuda tuturor piedicilor ridicate de forțele dușmănoase ale imperialismului american, Republica Democrată Germană a devenit în decurs de cîțiva ani o țară a construcției de mașini grele, o țară ale cărei forțe de producție sînt în plin avînt. Aceste forțe se află în slujba dezvoltării pașnice și fericite a economiei și culturii R. D. Germane și devin, în tot mai mare măsură o pildă grăitoare pentru populația întregii Germanii.

Un unul din furnalele marelui combinat siderurgic „I. V. Stalin" din R. D. Germană.

TÎNĂRA GENERAȚIE A MONGOLIEI POPULARE

de Jandamsurun
secretar al C.C. al Uniunii Revoluționare a Tineretului Mongol

Tinerii și tinerele din Republica Populară Mongolă luptă pentru a folosi cît mai bine posibilitățile de dezvoltare ce le sînt oferite sub regimul democrat-popular. Nu este întîmplător faptul că o mare parte dintre fruntașii în muncă, oamenii de știință și artă, medicii, învățătorii și zootehnicienii sînt cadre tinere.

Uniunea Revoluționară a Tineretului Mongol a lansat chemarea: „Tineretul în producție!". Tineretul mongol a răspuns cu însuflețire la această chemare. Numai în întreprinderile carbonifere lucrează peste 2.000 tineri. În comparație cu anul 1947, numărul tinerilor muncitori din industrie a crescut de două ori.

Tinerii rihtuitori de la fabrica de încălțăminte a unui combinat industrial au economisit, în ultimii 2 ani, aproape 66.000 tugrici [1]). Tînăra Dulanjav, membră a Uniunii Revoluționare a Tineretului Mongol, a economisit anul trecut materiale din care pot fi confecționate 2.585 perechi de încălțăminte.

Numeroși tineri și tinere au plecat pe șantiere.

Tineretul mongol luptă, de asemenea, pentru dezvoltarea creșterii vitelor. În ultimii cinci ani, tinerii crescători de animale au depășit considerabil planul de stat de sporire a șeptelului.

În anii puterii populare, în Mongolia a avut loc o adevărată revoluție culturală. În prezent, peste 90 la sută din populație este știutoare de carte. În diferite instituții de învățămînt studiază peste 80.000 tineri și tinere.

Puterea populară înconjoară tineretul cu o grijă deosebită. Se acordă o mare atenție dezvoltării culturii fizice și sportului. În ultimii cinci ani, peste 10.000 tineri au trecut normele complexului „Gata pentru muncă și sport".

[1]) - monedă mongolă.

Tînărul Namsarai, vestit zidar, pe șantierul Palatului Sindicatelor din Ulan-Bator.

...Astă-seară veți vedea spectacolul Ansamblului de cîntece și dansuri al C.C.S.

Talente din popor

Vă prezentăm corul Ansamblului.

...Patru muntence sună dulce și prelung din bucium spre cele patru zări. Patru munteni vin la chemarea lor. Unul dintre ei doinește despre „inima de moț". Un roi de fete și flăcăi se adună, ademeniți de cîntec, și încing jocul: Șăgalnica joacă a perechilor, care se leagănă mînă în mînă, se îmbină cu avîntul generos al mișcărilor de ansamblu. Pașii se alungă din ce în ce mai repede. Perechile se leagă și se dezleagă, hora se înnoadă și se deznoadă. Flăcăii rup zăgazul mîinilor prinse roată, ca să poată sălta liberi, deși ating cu palmele, în aer, carîmbii cizmelor.

Uriașe petunii albe și negre înfloresc din catrințele umflate de vîrtejul dezlănțuit de orchestră. Brusc, furtuna s-a ostoit. Petuniile și-au adunat petalele. Cortina cade încet, de parcă nu s-ar îndura să rupă vraja. Dansatorii mulțumesc de aplauze, iar spectatorii se regăsesc, cuminți, pe scaune, în sala Teatrului de pe Lipscani. Teatrul Ansamblului de cîntece și dansuri al C.C.S.

★

...Nu sînt prea mulți ani de atunci. În docurile Brăilei, un tînăr nici prea vînjos, nici costeliv, descărca lazi în arșița zilei de vară. Prin larma babilonică a portului, unde expresiile marinărești, rostite în șapte limbi, se încrucișau cu ienelile hamalilor deșelați, se ridica la ceasul scurt de odihnă o doină îngînată cu măiestrie. Cînta hamalul Gheorghe Constantin, în timp ce de țărm se desprindeau, încet, bătrîne caicuri din Istanbul, cargoboturi englezești, ori vase norvegiene.

Poate că în sala „Empire" din Paris, ori pe estradele din Helsinki, Berlin ori Budapesta, nu a fost nici unul dintre marinarii străini care au ascultat odinioară firul de doină cîntat de hamalul romîn. Dar cîntecul lui Gheorghe Constantin a putut fi auzit, în ultimii ani, în toate aceste colțuri ale lumii, de sute de mii de frați ai acelor marinari. Și nu sfios și trist ca altădată, ci țîșnind năvalnic, laolaltă cu cîntecul celorlalți artiști ai corului C.C.S. Artistul Gheorghe Constantin, hamalul de ieri, a dus și el, peste mări și țări, negrăita frumusețe a cîntecului romînesc...

„Doar n-o să-mi vînd fabrica, ca să te țin pe tine la școala de balet!" — îi spunea lui Nicolaie Barbu, cu grosolană ironie, patronul său proprietarul tăbăcăriei în care lucra. Băiatul adusese de acasă, din Hîmnic, drept singură avere, harul jocului. Tot neamul său era la fel: răscolea pămîntul cu învîrtite și chindii, deși știa întreg satul ca pe cei mai meșteri la sărituri. Nicolaie, mînat de patima dansului, și-a găsit prilej să umble prin țară și din fiecare colțon „fura" cîte un joc. Le-a dăruit pe toate Ansamblului. Nicolaie Barbu învață astăzi pe alții să joace. „Făgărașul", culeș și montat de el, a fost aplaudat în multe țări ale lumii.

Tamara Buznea avea degete harnice, care mînau iute acul pe pînză. A fost o vreme cînd era gata-gata să se mulțumească cu meseria de croitoreasă. Visul din copilărie - dansul — se estompa. Ispita cea mare a venit pe neașteptate, o dată cu concursul organizat de C.C.S. Tamara se știa mlădie și jucăușă, și-i dădea inima ghes să încerce. „N-ai să te sui pe scînduri, să faci de rușine neamul nostru de muncitori cinstiți!" — i-a tăiat mama sa avîntul. Lucrul cel mai greu a fost s-o facă să priceapă că norocul fetei este acolo, „pe scînduri", și că în Ansamblu tovarășii veghează mai cu străşnicie chiar și decît mamele asupra dezvoltării artiștilor. S-a lămurit mama cum stau lucrurile acolo, la teatru, cînd a auzit întreaga sală răsunînd de aplauze. Dar mai ales atunci cînd Tamara i-a venit acasă nu cu gateli bătătoare la ochi, cum se temuse ea, ci cu o podoabă simplă și de preț: Medalia Muncii.

...Înafară de ei înșiși, nimeni nu știe bine care dintre cei doi Egetto este Cornel și care Ștefan! Amîndoi au fost altădată mecanici amîndoi sînt astăzi dansatori ce

Iar acum un dans popular țigănesc.

Veți asculta în continuare un cîntec colhoznic

Și perechile se-ncing în joc...

fac cinste Ansamblului. Viața amară din garajele societății petrolifere americane de la Moreni n-a alterat umorul natural, vioiciunea și mai ales talentul fraților Egetto. Dar abia astăzi ele s-au afirmat cu putere, au înflorit!

Gîndea oare Vasile Oprea, puiul de țăran care cînta doine la Gura Arieșului, că el și viersul lui vor schimba vreodată covorul de iarbă cu podeaua scenei și luna cu reflectorul? Gîndul acesta avea să încolțească mai tîrziu, pe cînd îngrijea motoarele la „Industria Sîrmei" din Cîmpia Turzii. Atunci, mecanicului de 23 de ani i s-au deschis porțile Ansamblului și, curînd după aceea, ale Conservatorului. Vasile Oprea și-a plimbat cîntul peste mări și țări, îndrăgind rampa și aplauzele. Dar bucuria artei lui n-ar fi întreagă de n-ar poposi uneori pe meleagurile Arieșului, să-i desfete pe cei de acasă —adunați buluc la căminul cultural – cîntînd, cu meșteșug nou, doinele vechi în satul primenit cu fapte noi, a căror mîndrie o împărtășește și el, feciorul țăranului Isidon Oprea, astăzi deputat în Gura Arieșului.

...Ion Prisăcaru se pregătește pentru concursul organizat în cinstea Festivalului de la Varșovia. Lui nu-i place să privească decît înainte! Cînd l-am rugat să se uite înapoi, în timp, s-a împotrivit. Amintirile legate de ucenicia lui ca ajustor mecanic la o fabrică metalurgică sînt prea întunecate. De atunci încoace, toate încap într-o vorbă: învățătură! De cînd l-au descoperit tovarășii de la C.C.S. în corul fabricii, acum aproape zece ani, pînă cînd și-a terminat studiile de canto...

„Dar de ce să mai vorbesc despre asta? Important e ceea ce cînt, nu ceea ce spun". Și în cîntecul său, Ion Prisăcaru, strungarul de altădată, spune tot ceea ce îi vine greu să spună în vorbe.

★

Aceștia, și mulți alții, s-au întîlnit în Ansamblul Consiliului Central al Sindicatelor. În zadar caută vreun spirit romantic urme de ulei sau de cărbune pe mîinile și fața lor. Semnele vieții dinainte sînt în adîncime, în sufletul lor, în ura pentru lumea veche, în dragostea pentru cea nouă.

Dacă în sala de spectacol te încîntă măiestria și te entuziasmează conținutul bogat al cîntecului și dansul lor, în culise te cuceresc modestia și simplitatea acestor artiști urcați pe scenă din fundul minei, de la strung ori din fața mesei de croit. Sînt emoționante pasiunea și neobosita lor străduință de a spori calitatea artei lor. Mulți artiști, mai răsfățați de viață, ar avea de învățat de la acești artiști-muncitori ținuta morală a artistului de tip nou!

★

Viața acestor peste 200 de oameni se confundă, din 1946 încoace, cu însăși istoria Ansamb tistic al C.C.S. În acea t lui '46, prima recoltă d amatori adunați din to s-a strîns în strada Lipsca nu de mult fusese aici u care se numea, pretenți conda", dar pe scóna c jucau comedii ieftine pent tarea unui public cu gustur nice.

Pe ruinele acestui teatr cei noi au ridicat atunci, c lor, în orele dintre muncă țătură, sala care avea să l tească arta lor nouă. M cîntecului și dansului să-i învețe pe artiștii-r cum să scoată din glas și cări toată frumusețea p puteau da. În 1947, Ans dat un spectacol care s simplu: „Cîntecul Munci a început să colinde lu atunci și pînă astăzi, s au cunoscut prin el cîn dansul românesc. Ansambl tigat concursuri și premi naționale, a devenit lau Premiului de Stat, iar vara zile sale colindă țara de la

Cîntecul

Fiecare dintre noi răsfoieşte uneori atlasul cu hărţile celor cinci continente; fiecăruia îi place să rotească globul, plimbîndu-şi privirea de-a lungul şi de-a latul paralelelor şi meridianelor micii sfere. Şi fiecare dintre noi se simte îndemnat să călătorească cu gîndul pe suprafaţa uriaşelor continente, pe valurile mărilor şi oceanelor.

Globul pămîntesc! Da, ne e dragă această lume pe care o reprezintă hărţile, vrem s-o cunoaştem, s-o vedem şi s-o înţelegem. Şi e cît se poate de firească această înclinare a sufletului omenesc. E doar a noastră această planetă rotundă şi tîrtită la poli, e casa noastră, preţiosul nostru avut. Noi, oamenii, cu minţile şi mîinile noastre, am înfrumuseţat-o şi am îmbogăţit-o, i-am schimbat înfăţişarea sălbatică de la început şi o schimbăm şi o înfrumuseţăm fără încetare.

Desigur, hărţile abstracte nu ne pot mulţumi îndeajuns. O liniuţă şerpuitoare poate ea să înfăţişeze măreţia diversă a unui curs de apă, cu toate cascadele, vîrtejurile sale înspumate, cu toate meandrele sale liniştite, atunci cînd a ajuns la cîmpie? Un punct oarecare pe bucata de hîrtie colorată poate el să dea o imagine, cît de palidă, a unei metropole în care trăiesc, muncesc, iubesc şi se frămîntă milioane de oameni? Prea multe lucruri trec hărţile sub tăcere!

Ne-ar trebui poate un atlas viu, un atlas însufleţit... Şi iată că un asemenea atlas viu ne e dat să „răsfoim" pe ecranele cinematografelor Bucureştiului. E vorba, bineînţeles, de un film. Am putea continua comparaţia noastră, remarcînd că aşa cum pentru întocmirea unei hărţi sute de geografi lucrează un timp îndelungat, măsurînd distanţe şi altitudini, stabilind zonele de relief şi caracteristicile de vegetaţie ale unui ţinut, făcînd statistici şi calcule, tot astfel, pentru a realiza filmul „Cîntecul fluviilor", sute de operatori cinematografici din treizeci şi două de ţări au împînzit globul pamîntesc, prinzînd în obiectivele aparatelor mărturii impresionante din viaţa celor peste două miliarde de oameni care populează cele cinci mari continente. Şi din acest uriaş material documentar, din multitudinea de imagini şi crîmpeie de viaţă înregistrate pe pelicule, şase mari artişti ai timpului nostru — regizorul olandez *Joris Ivens*, compozitorul sovietic *Dimitri Şostakovici*, scriitorul american *Vladimir Pozner*, scriitorul sovietic *Boris Polevoi*, cîntăreţul american *Paul Robeson* şi poetul german *Bertold Brecht* — au realizat „Cîntecul fluviilor", epopee a luptei popoarelor din lumea întreagă pentru unitate, pentru fericire, pentru un viitor luminos.

Vedem „Cîntecul fluviilor" în zilele primăverii. De la un pol la altul, între toate cele patru puncte cardinale, apele cresc tumultuos şi natura înfloreşte biruitoare, în pofida gheţurilor care au stăpînit-o şi încătuşat-o în lungile luni ale iernii. Filmul ne aduce înaintea ochilor imagini ale acestei primăveri; dar el ne înfăţişează şi o altă primăvară, şi mai măreaţă, şi mai plină de strălucire: de la un pol la altul, între toate cele patru puncte cardinale, popoarele se unesc, se mişcă, din ce în ce mai vijelios şi nici o carapace de gheaţă, nici o putere potrivnică a iernii tiranice nu va putea ţine în loc mersul firesc înainte al acestei primăveri a omenirii, a cărei vreme a venit...

Misissippi... Gangele... Nilul... Yang-Tse... Volga... Amazonul... Marile fluvii, care străbat uriaşe întinderi de pămînt, au văzut, de-a lungul milioanelor de ani de cînd curg fără încetare, omenirea născîndu-se, creînd civilizaţii care apoi se fărîmiţau, frămîntîndu-se necontenit, în lupta cu mizeria şi cu stihiile naturii, pradă visurilor şi iluziilor celor mai îndrăzneţe. Duşmănoase uneori, marile fluvii i-au provocat omului calamităţi, inundînd ogoarele şi distrugînd templele şi amfiteatrele; generoase mai totdeauna, l-au hrănit din mîlul lor gras, dîndu-i recolte bogate şi purtîndu-i corăbiile spre mare, spre lumea largă. Pe malurile marilor fluvii s-au durat străvechile civilizaţii.

Secolele, mileniile au trecut, şi iată că am ajuns la lumea noastră de astăzi. Filmul ne face s-o vedem, această lume a noastră: un furnal uriaş în care se toarnă şarje de oţel; un şantier de vapoare; o clădire cu multe etaje, înălţîndu-se falnic spre cer; o hidrocentrală; o bibliotecă. Totul a ieşit din mîna omului. Nimic nu e mai măreţ decît rodul muncii lui. Nimic nu e mai miraculos decît munca lui. Nimic nu e mai frumos. Munca îi da omului putinţa să-şi potolească foamea, să-şi clădească un adăpost, să nu-i mai fie frig, să-şi îmbogăţească sufletul. *„Noi, muncitorii, noi creăm toate bogăţiile lumii* — spune filmul. *Noi, cu mîinile noastre, galbene, albe sau negre, schimbăm în fiecare zi faţa pamîntului şi destinul omenirii. Dacă ar fi după noi, toţi oamenii ar fi fericiţi..."*

„Dar sînt oare toţi oamenii fericiţi?" se întreabă pe bună dreptate filmul. Şi în faţa ochilor noştri care se înnegurează, se ivesc imagini ale suferinţelor atîtor şi atîtor milioane de oameni de pe suprafaţa globului: o negresă descărnată, schelet viu, înconjurată de copii care niciodată nu şi-au putut astîmpăra cu adevărat foamea; un muncitor american lucrînd ca un robot, transformat într-o maşină deznădăjduită; o familie italiană locuind într-un grajd, laolaltă cu vitele; un grup de şomeri francezi care şi-au pierdut toate speranţele... În sfîrşit, iată şi nişte oameni care rîd! Numai că rîsul acesta te face să te întunеci şi mai mult. E o recepţie într-un somptuos palat. Coliere, cocktailuri, toalete decoltate, pekinezi cu zgarde de diamante. Cum se explică toate acestea? *„Fatalitate? Ghinion? Fatalitatea are un nume. Ghinionul are un chip. E nevoie de mii de săraci care să facă un bogat. Ghinionul muncitorilor are un nume. Ea se numeşte: trust, cartel, monopol!"*

Şi filmul ne arată hidoasa imagine a Wall-Street-ului, a bursei, a băncilor capitaliste. Iată vinovatul, iată ucigaşul, acela care, dacă ar fi după el, ar face ca toţi oamenii să fie nefericiţi!

★

Să ne întoarcem, însă, la marile, la bătrînele fluvii.

Misissippi. Aşa l-au numit vechii indieni: în limba lor înseamnă „Tatăl apelor". Dar Pieile Roşii au fost exterminate. A rămas fluviul. Malurile lui sînt însă astăzi mai triste decît erau odinioară, apele lui mai murdare. Fiindcă, de-a lungul acestor maluri, sînt fabrici şi uzine capitaliste, *„care fabrică bogăţia pentru cei bogaţi"* şi în care cei ce muncesc sînt robi. *„Săracii lucrează pentru cei bogaţi; cînd sînt negri, sînt de două ori mai săraci şi lucrează de două ori mai din greu"*. Ku-Klux-Klan; linşajul negrilor; mizeria albilor — iată priveliştile de astăzi ale malurilor Misissippi-ului... Şi bătrînul fluviu se înfurie deseori, inundînd vaste terenuri, făcînd ravagii în oraşe şi în ferme. Aici, capitalistul face din fluviu un duşman al omului. *„Pentru a îmblînzi pentru totdeauna Misissippi-ul, ar trebui mai puţini bani decît sumele pe care le cheltuieşte Statele Unite într-un singur an pentru pregătirile de război"*. Un dig, un simplu dig... Dar ce le pasă celor bogaţi de soarta săracilor din a căror sudoare şi din al căror sînge îşi sug ei bogăţia?!..

Gangele — bogatul fluviu care dă două recolte pe an şi pe malurile căruia mor de foame, în fiecare an, mii şi mii de oameni. Două

fluviilor

sute de ani l-au stăpînit colonialiștii englezi, jefuind, deci, patru sute de recolte. Astăzi, marele popor indian și-a cîștigat independența. Soldații englezi au părăsit India, dar au mai rămas oamenii de afaceri englezi, și lor li s-au adăugat și cei americani. Iar cele patru sute de milioane de indieni luptă astăzi ca să redobîndească bogăția „măicuței Gange".

Nilul. *„La ce te uiți tu, faraonule?"* — îl întreabă filmul pe unul din străvechii împărați constructori ai piramidelor. Și faraonul răspunde: *„La oamenii care construiesc cum construiau și sclavii mei..."* *„Ce vezi tu, sfinxule?"* — îl întreabă filmul. Și sfinxul răspunde: *„Oameni care suferă cum sufereau și pe vremea mea..."* Pe malurile Nilului, colonialismul a făcut ca istoria să pară că ar fi încremenit timp de 5000 de ani; felahii trăiesc aceeași viață primitivă și folosesc aceleași unelte primitive ca și pe timpul lui Tutankamon. Iar atunci cînd apare tehnica — o, desigur, tehnica cea mai modernă — e numai pentru ca trustmenii de peste mări și țări să poată jefui mai lesne bogățiile acestui roditor pămînt.

Amazonul. Aici, măcar, ajungem în plină preistorie. În nepătrunsele păduri braziliene trăiesc oameni care par să fi descoperit abia de curînd focul și navigația cu piroagele. E drept că pe malurile Amazonului sînt și orașe cu zgîrie-nori trufași, schele petrolifere moderne. Dar nici orașele, nici sondele nu sînt ale poporului brazilian. *„Apele Amazonului curg în Brazilia pentru S.U.A..."* John Foster Dulles vizitează această țară în chip de stăpîn, asistă la experiențe cu bombe atomice, aruncate în pădurile care — dar ce importanță are asta?! — sînt populate de triburi „sălbatice".

Lumea capitalistă! Lumea mizeriei, a robiei, a exploatării. Rodul muncii oamenilor e transformat în mijloace de huzur pentru cîțiva — și în arme. Capitaliștii încearcă să dezlănțuie încă un război. Pentru ce? Pentru că, nesătui, ar vrea să înșface noi bogății. Și împotriva cui?

Împotriva celeilalte lumi.

★

Da, există și o altă lume! Din fericire, există, și noi o cunoaștem. E lumea noastră, a celor care trăim pe malurile Volgăi, Donului și Amurului, ale lui Yang-Tse, ale Dunării, Vistulei, Ostravei și Mariței. E lumea oamenilor liberi, care își construiesc fericirea și care se bucură în întregime de roadele muncii lor.

Această lume există, și filmul ne-o arată. După atîtea și atîtea imagini care ne-au încrîncenat sufletul — imagini ale tragediei lumii capitaliste — ce ușurare să ajungi într-o uzină sovietică, în care se făuresc unelte pașnice și bunuri pentru bunăstarea oamenilor; pe un șantier din Polonia, unde se construiesc case de locuit pentru oamenii muncii; într-o școală din Mongolia; într-o mină din Republica Democrată Germană. Filmul e un atlas viu și al acestei părți din globul pămîntesc, care s-a rupt din robia capitalistă și în care muncitorii — cei ce doresc și luptă pentru fericirea tuturor oamenilor — și-au luat soarta în propriile lor mîini.

Yang-Tse. Larga întindere de pămînt pe care ne-o înfățișează filmul și care, pînă acum cîțiva ani, constituia latifundia unui mandarin, o vedem împărțită în parcele egale harnicilor plugari chinezi. Pe malurile marelui Fluviu Galben gonesc camioane din Gorki, iar tractoarele din Stalingrad ară pămîntul roditor. Mii și mii de oameni au venit să îndiguiască fluviul și muncesc cîntînd. Un popor întreg, de sute de milioane de oameni, muncește cîntînd, acum, după ce au trecut, ca un lung și groaznic vis, multele secole de sclavie...

Volga. Vapoare și șlepuri plutesc pe apele line, către Caspica, sau către Nordul depărtat. Malurile Volgăi sînt înflorite ca niște grădini. Tineri îndrăgostiți trec pe alei. Cîntece se aud de pretutindeni. Ajungem la Stalingrad, orașul-erou. Clădirile sale albe, uzinele, casele de cultură, blocurile muncitorești, parcurile, cheiurile strălucesc toate în soare. Nu demult, aici au fost ruine și moarte. Dar orașul s-a ridicat din nou, mai frumos și mai viu decît înainte, simbol al tăriei de neclintit a acestei lumi a noastre.

Nu, pe aceste meleaguri, fluviile și oamenii nu se mai dușmănesc. *„Aici fluviile și oamenii sînt prieteni..."*

★

E de mirare că spre această lume sînt ațintiți ochii tuturor muncitorilor și țăranilor, ochii tuturor asupriților de pe întreaga suprafață a globului pămîntesc? Ea e doar speranța lor, visul lor de fericire, imaginea viitorului lor!

Sînt asupritorii bogați și înarmați? Or fi! Dar cei asupriți sînt numeroși, dîrji — și ei sînt și mai puternici prin lupta lor. Cu atît mai puternici sînt foștii asupriți care și-au cucerit libertatea; ei au în mîinile lor și puterea economică și cea politică! Vor asupritorii să dezlănțuie războiul? Or fi vrînd! Dar popoarele se împotrivesc și știu cum să oprească mîna ucigașă!

O luptă gigantică se desfășoară pe întreg globul. Și, în ciuda oricăror aparențe, cei ce au fost tari slăbesc din ce în ce, iar cei ce n-au avut nici o putere se întăresc tot mai mult. Nimic nu poate opri istoria din mersul ei implacabil. Ce duce apa la vale, rămîne bun dus...

Muncitorii din întreaga lume n-au fost niciodată mai puternici, pentru că niciodată n-au fost mai uniți. Aceasta ne arată cît se poate de grăitor „Cîntecul fluviilor". Fac grevă muncitorii dintr-o țară capitalistă, încetează lucrul, ca semn de solidaritate, și cei din alte țări capitaliste. Poliția vreunui guvern burghez a tras cu mitralierele într-o coloană de demonstranți, protestează muncitorii din toate țările și lupta nu slăbește, ci crește în vigoare.

„Cei ce pregătesc războiul, încep prin a-l face muncitorilor..." La Brest, în Franța, poliția asasinează pe Edouard Maze, muncitor constructor. În Modena, în Italia, poliția ucide șase muncitori. *„Dar cine seamănă vînt, culege furtună..."* Muncitorii votează greva și mașinile rămîn nemișcate. Cordoanele de poliție sînt date peste cap. Muncitorii se adună la mitinguri și în congrese internaționale. Și cheia succesului lor e unitatea lor de luptă! Și iată, în Franța, în Germania occidentală, în cele două Americi, conducătorii clasei muncitoare sînt eliberați; în Japonia, în Italia, grevele izbîndesc, muncitorii își smulg drepturile din ghearele patronilor; în Italia, țăranii intră cu plugurile pe pămînturile moșierilor...

„Unitate" se rostește „unidad" în America Latină, „tolitso" în Japonia, „vahdat" în Iran, „unită" în Italia. Dar în toate țările „unitate" înseamnă „victorie"...

E primăvară. Primăvară în natura care ne înconjoară și primăvară în omenire... Despre această minunată primăvară ne vorbește „Cîntecul fluviilor".

Cîntecul fluviilor! Cîte nu ne povestesc bătrînele fluvii! Oare n-au trebuit și ele, mii și mii de ani fără contenire, să-și sape albia în pereții de granit ai munților, pînă să războască la odihna limanelor mărilor? N-au avut și ele de înfruntat atîtea și atîtea piedici pînă să-și croiască, în sfîrșit, drumul firesc?

Și oare nu e aceasta și viitorul omenirii muncitoare?

Nicolae MĂRGEANU

7) ...Pacea poate fi impusă! O spun popoarele. 8) Pe malurile Amazonului focul se aprinde la fel ca acum cîteva mii de ani. 9) Iată și bătrînul Gange — fluviul atît de iubit de marele popor indian. 10) La Modena, în Italia, muncitorii au transformat înmormîntarea a 6 tovarăși de-ai lor uciși de poliție, într-o puternică manifestație. 11) Kenia. Colonialismul britanic continuă să reprime cu sălbăticie lupta pentru libertate a poporului. 12) Pe un uriaș șantier din China populară.

BA VERDE...

— schiță —

Maria ARSENE

lin natura sălbatic de
care ne-nconjura, și că
mii de ani pe-acolo.
doar.
orlescu înălță către soare
rivi la el prin limpezimea
rubiniu, trase o dușcă
nd din limbă spuse:
mai știi una bună?
le se-amestecară.

vă spun o chestie cu o
, un radio și-o mașină
...
tim. Gospodina distrată
șina electrică de călcat
radioului și radioul în
tru mașină...
început să cînte fierul
și să se-ncingă radioul...
că zic eu întîi una cu
tor de oale, de-o să vă
crimile de rîs.
tru că noi, cei de la in-
lectrică, spuseserăm des-
ive și povești, iar cei de
ă nu se lăsaseră mai pre-
rebuit să cedăm în fața
or de la fabrica de con-
e, de-altminteri, erau și mai
stfel că alegerea se făcu

spună Borunescu întîm-
u vagonul de gheață ex-
ianuarie și sosit în august.
mai bine să-l lăsăm pe
c-a fost prizonier la hit-
-au crezut că-i popă cînd
t netuns și nebărbierit de
...
-i Neacșu? Neacșule!
tovarășe Neacșu!
mai la o parte, pe-o
i adormea copilul și
emne amînare. Noi aș-
iștiți. În cele din urmă
tehnicianul Tudose, un
să tot fi avut treizeci

em proaspăt transferat
l-am prezentat direc-
am planuri mari, idei,
perspectivă... Ce mai
, acu, pentru că sîntem
cum s-ar spune, ne
ot să vă spun și unul
care-mi dădeau ghies.
că unii socoteau
ea de la minister la
care, ca tehnician în
nentare, era un fel
e. De
rîsem
că și
e lu-
tere-
că,
cînd
să
abă,
pie-
neta
mi
în
nde-
. pe
ex-
lată
în
s. O
păr
. Să
?...

— Tudose, tehnician — mă recomand eu.

Tînăra făcu o pereche de ochi. „Ce-o fi văzut la mine?" — gîndii și instinctiv îmi zvîrlii privirea spre oglindă. Negăsind nimic deosebit, mă uitai din nou la fată, care intrată în cameră, examina curios pereții, fereastra, încerca robinetul de la chiuvetă...

— Da, îmi place — rosti ea înveselită subit.

— Ce vă place? — vrui eu să-i spun, dar încremenii cu vorba în gît. Cineva, un om de serviciu probabil, intră pe ușă cu două geamantane pe umăr și un cufăr prins de curea pe spate... Dar să las asta! Știți, începusem la un aragaz instalat în mica bucătărioară a locuinței, să încerc să prepar o mîncare de pasăre cu sos, pentru conserve în serie.

— Și bagajul? întrebai eu.

Tehnicianul tăcu, apoi reluă:

— Da... bagajul. Geamantanele erau ale tovarășei, noua contabilă. Din eroare, administratorul uzinei îi repartizase aceeași cameră pe care cu 48 ore înainte mi-o dăduse mie... Așadar, fierb eu un sfert de găină și încerc întîi un sos de roșii. Era bun, dar pulpa de pasăre căpătase un gust acrișor...

— Și contabila? — îl întrerupse Zorlescu curios.

— Contabila? Ah, da. Contabila nu voia să-nțeleagă că eu am dreptul întîiului chiriaș al camerei. Își desfăcuse geamantanele și începu să orînduiască în dulap rochiile, lingeria... Prin urmare, fac o a doua încercare. Prăjesc un piept de rață, storc o jumătate de lămîie și presar... știu eu? — să spunem ca la două-trei degete de pătrunjel verde.

— Dar dumneata te-ai mutat? — făcu o tovarășă de lîngă Zorlescu.

Tehnicianul săltă plictisit din umeri:

— De ce să mă mut? — și abandonînd repede ideea, continuă: Am constatat însă că friptura de rață nu merge cu sos gras, ci dimpotrivă necesită un amestec ușor piperat de...

— Atunci se vede că a plecat contabila — interveni o țesătoare cu obrazul alb-lapte, rotund-portocală și roșu-piersică.

— Ei, plecat... Cum o să plece! Mi-a scos hainele mele de pe umerașe, le-a întins pe pat și și-a pus taiorul și mantaua dumneaei de ploaie, după care a deschis cealaltă parte a garderobului. A luat în brațe cămășile mele, inclusiv cele două pijamale, și mi le-a întins:

— Luați-le! — mi-a poruncit — și du-le în camera ce ți se va da. Eu rămîn aci.

— Ba eu rămîn — mă împotrivii, căci drept să spun, îmi plăcea odaia. Avea ferestre mari, o terasă micuță, dar destul de încăpătoare să stea vara două persoane la o măsuță și...

— A trebuit să-ți lase camera — mai zisei eu.

Tehnicianul oftă.

— Ei, nu era chiar atît de ușor. Se-ncăpățînase, frate, și nu voia... În sfîrșit! Găsesc eu o altă metodă.

— Mai bună? — spuse nu știu cine.

— Mai bunăă! Oho! Și încă cum! Ascultați și fiți atenți. Așadar, disperat că tot ce-ncercasem pînă atunci nu a mers, tai un curcan, îi fierb spatele în zeamă de varză, îl trec prin suc de zarzavat clocotit și...

— Contabila! Contabila! Ce-ai făcut cu ea? — țipă deodată Zorlescu, nervos peste culme.

Tehnicianul părea însă că nu mai aude, cufundat în povestirea experienței pe care parcă o retrăia în fața noastră.

— ...Mai prăjesc în unt proaspăt, vreme de cinci minute, hartanul, și după ce-l vîr în răcitor, încălzesc ușurel un sos de zeamă de ceapă și piper. Arunc trei grăunțe de cuișoare...

— Contabila! Cum a rămas cu ea? — strigarăm aproape în cor cîțiva.

Tehnicianul Tudose tresări și privi ca halucinat la noi, speriat de avalanșa întrebărilor.

— Contabila...? Care conta...? A! Da... Păi, contabila nu s-a mai mutat. Voia și dînsa terasă.

Respirarăm cu toți.

— Păi, zi, așa, frate. Te-ai mutat dumneata!...

— Nu. Am spus eu asta?

Deodată se făcu iarăși liniște. O tăcere penibilă de gheață, în care vocea scăldată în emoție a tehnicianului se auzea limpede, clară, parcă fiecare cuvînt ar fi fost tras din pușcă.

— ... Am anunțat direcțiunea că lucrez la o conservă specială. Friptură de pasăre cu suc propriu. Sînt aproape două luni de atunci. Directorul m-a întrebat cînd cred că o să se termine încercările. Am fixat un termen: 1 mai 1955.

— Adică azi — subliniai eu, cu gîndul că încălzesc atmosfera.

— Exact azi.

— Și??...

— Îndată. Viorico — se adresă el unei tinere femei cu părul blond, strîns pe ceafă — fii bună și scoate din rucsacul nostru borcanele cu pasăre în sos...

— Și...? — șopti sugrumat Zorlescu.

— Ce, tovarășe? — făcu tehnicianul. Ce mai vrei?

— Păi... asta... contabila...

— Contabila? Ce tot aveți cu ea? I-am lăsat camera pentru trei săptămîni. Am locuit la un prieten. Apoi am venit iarăși cu bagajele și...

—S-a mutat ea?

— Nu. Nu ne-am mai mutat nici unul! Au ieșit actele de la Sfat și am luat-o de nevastă. De altminteri îmi plăcea, și de-aia nu voiam să-i cedez camera... Acum, lucrez la un alt preparat. Miel cu tarhon. Să te lingi pe degete, nu alta. Tot cu sos, dar... Dar ce aveți, tovarăși? Îmi pare că nu mai sînteți atenți. V-am plictisit cumva?...

CURSA PĂCII

Ciclişti străbat Aleea Stalin din Berlinul democrat (Ediţia 1953).

„Salutăm participanţii la „Cursa Păcii !". Cu aceste cuvinte au fost întîmpinaţi sportivii oaspeţi în toate localităţile prin care au trecut şi, adesea, chiar pe mari porţiuni de şosea, în toate ediţiile cursei

. Era în primăvara anului 1948. Echipe de cicliști reprezentînd 7 țări porneau în întrecere, pe distanța Varsovia—Praga. Cale de 870 kilometri, sportivii au străbătut zeci și zeci de orașe, sute de comune și sate ale Republicii Populare Polone și ale Republicii Cehoslovace.

Același cuvînt ce era scris — în diferite limbi — pe fularele de mătase albastră, pe care le purtau cicliștii în jurul gîtului, era rostit la-olaltă cu sportivii, de sute de mii de oameni din localitățile de pe parcurs: „Mir", „Pokój", „Frieden", „Paix". Pretutindeni, pe unde se opreau, cicliștii erau întîmpinați ca adevărați soli ai păcii.

Cine cîștigase întrecerea aceea sportivă, organizată de ziarele „Trybuna Ludu", din Varșovia, și „Rude Pravo", din Praga? Victoria aparținea în primul rînd, scopului organizării întrecerii: afirmarea voinței și hotărîrii de a apăra pacea — scumpa nădejde a popoarelor. Ca să amintim și rezultatul tehnic, adăugăm: pe primul loc în clasamentul competiției s-a clasat ciclistul cehoslovac Jan Vesely.

„Cursa Păcii" a devenit apoi o competiție tradițională, dragă cicliștilor europeni. La următoarele ei ediții venea un număr mereu sporit de participanți. Echipe din 9 țări — la a doua ediție; din 11 țări — la a treia ediție; din 12 țări — la a patra ediție. Și numărul lor creștea an de an. În 1954, la a șaptea ediție, au luat parte peste 100 cicliști reprezentînd 18 țări.

O dată cu creșterea popularității „Cursei Păcii", a sporit și amploarea ei din punct de vedere tehnico-organizatoric. Participanții la întrecere au început, din anul 1952, să străbată o cale și mai lungă, trecînd de atunci și prin numeroase localități ale Republicii Democrate Germane.

...Am însoțit echipa cicliștilor romîni în cîteva ediții ale „Cursei Păcii" și ori de cîte ori mă reîntorc mintea cu acest prilej, retrăiesc parcă zilele petrecute în cele trei țări prietene. Niciînd n-ar putea fi uitate minunatele spectacole ale ansamblurilor sindicale poloneze organizate în cinstea sportivilor oaspeți, la Varșovia.

În timpul scurtelor popasuri făcute în orașele germane, localnicii adresau oaspeților sportivi cele mai calde urări de bun venit în mijlocul lor. „Die Freunde", „Die Friedensfahrer" („Prietenii", „Cicliștii Păcii") — așa îi denumeau ei pe sportivi.

Cicliștii romîni și cei din R. D. Germană s-au antrenat împreună la Cluj în vederea ediției de anul acesta a marii competiții.

Părăsind teritoriul R. D. Germane, participanții la „Cursa Păcii" sosesc în primul oraș al R. Cehoslovace. Decan. (Ediția 1952).

Ciclistii au sosit în pitorescul oraș german Bad-Schandau, de pe malul Elbei

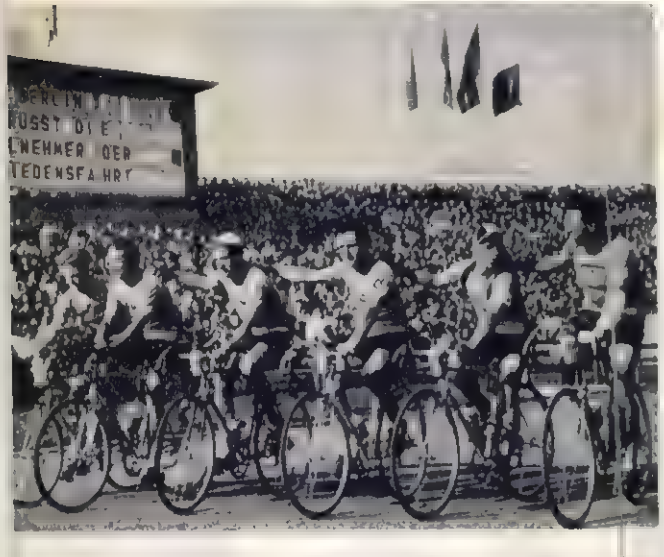

Pe stadionul din Berlin, echipa R. D. Germane este primită cu entuziasm și răsplătită cu vii aplauze pentru succesul obținut în etapă (Ediția 1952

În orașele cehoslovace, sportivii oaspeți își făceau intrarea pe sub minunate arcuri de triumf, împodobite cu steaguri multicolore și lozinci ale luptei pentru pace. Locuitorii „Orașului de Aur" — Praga — vestiții constructori de automobile, bravii oțelari din Morawska-Ostrava, zeci de delegați din fiecare oraș cehoslovac ofereau sportivilor daruri.

Fiecare dintre aceste fapte venea să întărească și mai mult convingerea că organizarea „Cursei Păcii" a sădit sentimentul participării la o grandioasă manifestare de solidaritate internațională în lupta pentru pace.

Ca și în anii trecuți, numeroase echipe cicliste din diferite țări se reîntîlnesc, la sfîrșitul lunii aprilie, la Praga, pentru a participa la a opta ediție a „Cursei Păcii". De data aceasta, și-au anunțat participarea sportivi din peste 20 de țări.

În mijlocul acelor delegații sportive va fi și echipa de ciclism a R.P.R., o echipă tînără, dar hotărîtă să-și reprezinte cu cinste patria. De aceea, componenții echipei noastre s-au pregătit cu sîrguință. Puterea de luptă și dîrzenia tinerilor C. Dumitrescu, G. Moiceanu și L. Zanoni, experiența bogată pe care o au N. Maxim, Șt. Sebe sau C. Istrate, îndrumările antrenorilor M. Niculescu și Al. Someșan sînt factori care pot și trebuie să ne aducă satisfacții unei comportări cît mai bune.

Timp de 14 zile, cît durează „Cursa Păcii", oamenii muncii din țara noastră vor urmări cu interes, prin presă și radio, desfășurarea acestei competiții sportive — nou prilej de afirmare a ideii că sportul constituie un factor puternic de înfrățire a tineretului lumii.

P. DAVID

O conversație prietenească... Constantin Dumitrescu stă de vorbă cu o pioniere din Leipzig (Ediția 1953). Revista cehoslovacă „Svet v obrazech" a publicat această fotografie pe coperta sa

Cuvinte încrucișate

CONSTRUCȚII

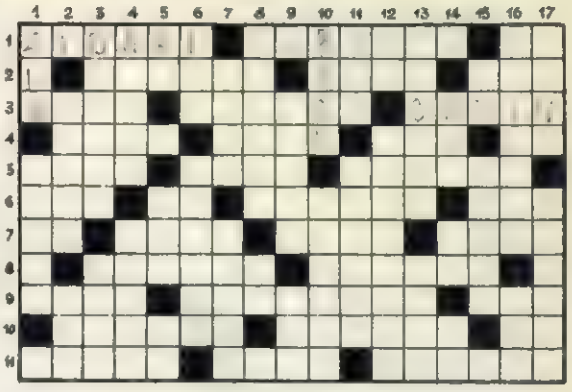

ORIZONTAL: 1) Cei care înalță case și palate — Pridvor la casele țărănești — Bisa! 2) Împodobiri - Stil în arhitectură — Copac. 3) A năzui — Linie care mărginește un obiect — Asemenea case de cultură s-au construit cu mii în țara noastră în ultimii ani (sing.). 4) Se întrebuințează la confecționarea ornamentelor pentru fațadele noilor clădiri — Un metru cub de lemne — Etaj — Simbol chimic. 5) Diminutiv masculin — Smintit (mold.) — Crengi bătute de apele rîului (Olt). 6) Ornament în arhitectură — Ochi de lanț — Parte componentă dintr-o clădire — Leagă între ele două ziduri, doi pilaștri, două coloane etc. 7) Pronume posesiv — Un sfert de catren — Și le construiesc muncitorii cu ajutorul împrumutului acordat de stat (sing.) — Perspicacitate. 8) Construcție din scînduri — Material pentru construcții. 9) Dinte — Roman de Vera Ketlinskaia în care este prezentată viața tinerilor care au construit orașul Komsomolsk Comunicație între două fiorduri în Norvegia. 10) Cu el se prind una de alta cărămizile — Oraș în R.P.R. — Gheorghe Ionescu. 11) Locuință—Cum e varul (fem.) — Materia primă a constructorilor șoselelor moderne.

VERTICAL: 1) Se construiește din cărămidă — Stil în arhitectură. 2) Element de arhitectură caracteristic unui anumit stil ce s-a dezvoltat în evul mediu — Rîu în U.R.S.S. 3) Unul din cele trei ordine clasice de arhitectură (fem). — Imobil în care încălzitul și întreținerea se fac în comun pentru toți locatarii. 4) Latura unui corp de clădire — Cămin. 5) Radan — Produs lactat — Literă armeană. 6) Trăiește în Tibet — Tejghea. 7) Definește o construcție într-o anumită fază — Mijloc de comunicație de la un etaj la altul. 8) Melodie — Măsură. 9) Sabie scurtă și lată — Sămînță. 10) Fluviu în U.R.S.S. — Utilaj mecanizat pe un șantier de construcții. 11) Din cînd în cînd — Oraș din R.P.R. în care s-a construit un mare cartier muncitoresc. 12) Transportă! — Material de construcție. 13) Element în arhitectură care dă suplețe clădirilor — Poemă de Hesiod, poet grec din sec. VIII î. e. n. 14) Cai — Fără număr! — Al fine (muz.). 15) Două litere din drum — Se spune despre clădirile cu mai multe etaje (mod.). 16) Atașare — Se ocupă cu gospodărirea spațiului locativ. 17) Acum (trans). — Îl acordă statul celor ce vor să-și construiască locuințe.

Cuvinte rare: Tues, Ova, Eid, Oma, Eees.

DEZLEGAREA JOCULUI DIN NR. TRECUT

TIOLKOVSKI

ORIZONTAL: 1) Interastrală. 2) A — Lavă — Atom. 3) Telemecanică. 4) I — Ave — Alinat. 5) Opul — V — 8 — Sto. 6) Ll — Lăsat — Ir. 7) Kuzbas — Cuba. 8) Otare — L — Na — S. 9) Vamă — Satelit. 10) S — A — Decola — E. 11) Kaluga — N — Sol. 12) Ixte — Reacție.

VERTICAL: 1) I — Tiolkovski. 2) Nae — Plută — Au. 3) T — Lou — Zamalț. 4) Elevi — Bra — Ue. 5) Ramă — Lae — Dg. 6) Ave — Vas — Sear. 7) Saca — S — Lac — E. 8) T — Albac — Tonă. 9) Răni — Tunel — C. 10) Atlas — Balast. 11) Locație — I — Oi. 12) Amator — Stele.

MONOVERB

(3—9)

CONTINENT

Acest număr conține 8 planșe în culori, reproduceri de artă și anume: 4 planșe imprimate în tipar înalt, reproduceri de tablouri în ulei din plastice sovietică; 4 planșe imprimate în tipar plan, reproduceri de lucrări de grafiticni romîni

REDACȚIA: BUCUREȘTI Căsuța Poștală 56 PIAȚA SCÎNTEII Tel. 7.60.10 Int. 1788

ABONAMENTE: la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.

PREȚUL ABONAMENTELOR 3 luni: 9 lei 6 luni: 18 lei un an: 36 lei

Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin". Planșele executate la Imprimeria de Timbre-București și la Întreprinderea Poligrafică nr. 2-București.

Colectivul redacțional al revistei „Flacăra" mulțumește pe această cale tuturor cititorilor și corespondenților săi care l-au felicitat cu prilejul împlinirii a trei ani de apariție a revistei. Străduindu-se a satisface în măsură tot mai mare exigențele mereu crescînde ale cititorilor săi, lucrătorii „Flacării" își reînnoiesc cu acest prilej angajamentul de a îmbunătăți necontenit conținutul și prezentarea revistei, de a da oamenilor muncii din patria noastră, o revistă demnă de lupta și victoriile lor.

FLACARA
Nr. 5 [illegible] — 1 MAI 1965
Prețul 1,50 lei

FLACĂRA

Nr. 10 (59) — 15 MAI 1955

Intr-una din ogoarele întovărășirii agricole „Izbînda" din comuna Ulești. Brigada a 5-a de tractoare a S.M.T.-ului „Elisa Georgescu" a început lucrul.

Fiecare oră bună de lucru e prețioasă. Și pentru ca tractoarele să poată ara fără întrerupere, șeful brigadă Ștefan Ia Frasculea și tractoristul Dragomir Dumitru pregătesc faruri pentru schimbul de noapte.

BĂTĂLIA PENTRU RECOLTĂ

Zile de-a rîndul, fără întrerupere, a plouat peste Bărăgan. Pînzele de apă s-au întins, destrămate, peste ogoare. Pămîntul îmbibat mustea. Vremea uscată care a urmat a devenit de două ori, de zece ori mai prețioasă. Nu ziua, ci ora a ajuns să hotărască soarta recoltei. S-a lucrat din zori în zori, făcîndu-se schimburi la săparea canalelor de scurgere a apei, la îndiguiri, la montări de pompe, făcîndu-se schimburi la brigăzile de tractoare. Lupta aceasta cu ploile și cu timpul s-a terminat cu victoria locuitorilor Bărăganului. Grîul e verde și des, iar de curînd a răsărit și porumbul. Truditorii ogoarelor pot fi mîndri de contribuția pe care o aduc la realizarea sarcinei trasate de partid țărănimii muncitoare: obținerea unei recolte de 10 milioane tone grîu și porumb. Fotografiile alăturate redau cîteva aspecte ale muncii depuse în ultimele săptămîni în raionul Urziceni.

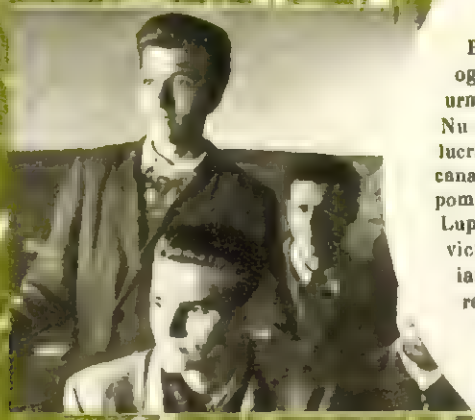

Organizația U.T.M. din Armășești a hotărît să are pămîntul celor plecați în armată. În fotografie e tînărul țăran muncitor Mihai Alexandru, luîndu-și primul acest angajament.

Cu ajutorul tehnicienilor din S.M.T.-Gîrbovi, președintele gospodăriei colective „Gîrbovi" și fierarul gospodăriei au construit două mărcătoare pentru însămînțarea porumbului în cuiburi așezate în pătrat.

Salariații G. A. S. Armășești au ieșit la săparea șanțurilor pentru scurgerea apei de pe ogoare

Fotografii de Eva MOLHOȚ

FLACĂRA

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Nr. 10 (59) 15 MAI 1955 ANUL IV

REVISTĂ BILUNARĂ SOCIAL—POLITICĂ ȘI LITERAR—ARTISTICĂ

Aceasta e calea!

Seara căzuse caldă și înmiresmată. Bulevardele și străzile largi ale Capitalei gemeau toate de o lume pestriță și veselă. Din forfota aceasta neîntreruptă se desprinseră deodată strigătele ascuțite ale vînzătorilor de ziare:

— Ediție specială, ediție specială!

Glasurile lor păreau mai puternice, mai agitate și mai multe ca de obicei. Fiecare purta sub braț un prețios și îmbucurător document. Fiecare se grăbea să anunțe primul Hotărîrea Consiliului de Miniștri al Republicii Populare Romîne cu privire la reducerea de prețuri cu amănuntul a unor mărfuri alimentare și industriale și a tarifelor de spectacole. Oprindu-se din drumul lor, cetățenii se îngrămădeau în dreptul vitrinelor luminoase, pentru a citi nerăbdători ziarul.

Ajuns acasă, bătrînul meu vecin de apartament, pensionarul Avram Costenciuc, mă întîmpină cu o bucurie nespusă:

— Asta se cheamă că din pensia pe care am luat-o azi voi putea să-mi cumpăr mai multe lucruri trebuincioase ca pînă acum. Și în primul rînd un nou costum de haine. La acest articol, Hotărîrea prevede reduceri de la 6-30%.

— Să-l porți sănătos, nene Avrame!

— Da, da, e o treabă minunată. Pe vremea mea prețurile se urcau doar, fără să coboare vreodată. Acum se vede că oamenii lucrează cu mai multă pricepere și îndemînare.

Am zîmbit. Bunul meu vecin, care citea în fiecare dimineață ziarul cu conștiinciozitatea sa de pensionar, se oprea totuși la această superficială înțelegere a lucrurilor. Știrile mărunte, presărate în toate ziarele noastre — vestind eforturile oamenilor muncii pentru creșterea producției și productivității muncii lor — se contopeau deodată toate într-o hotărîre ce anunța o nouă ieftinire a vieții. Dar în aceste însemnări scurte, în care apăreau fugar cifre și nume de oameni și în care bătrînul pensionar văzuse doar pricepere și îndemînare, se oglindesc de fapt patriotismul clasei noastre muncitoare eliberate de exploatare și politica Partidului Muncitoresc Romîn, îndreptată spre creșterea necontenită a nivelului de trai al celor ce muncesc. Da, e adevărat, oamenii au învățat să muncească mai bine, dar în primul rînd doborîrea capitalismului și crearea noilor relații social-politice i-au făcut pe oamenii muncii din țara noastră să considere efortul colectiv pentru mărirea productivității muncii, drept cea mai înaltă sarcină patriotică.

A doua zi, vecinul meu mi-a arătat noul costum cumpărat. Era mîndru și mulțumit. I-am spus că hainele-i stăteau de minune, apoi am reluat discuția din ziua precedentă. Pentru a înțelege mai limpede lucrurile l-am invitat să facem împreună o vizită prin cîteva întreprinderi din Capitală.

„Hai să însoțim haina dumitale prin toate fazele ei de fabricație: de la firul de lînă pînă în momentul cînd este expediată magazinului de confecții.

Să alegem la întîmplare, i-am spus, o filatură. Acolo unde în embrion haina dumitale începe să prindă viață".

E o clădire mare, așezată la marginea Bucureștiului: filatura „Tudor Vladimirescu".

Mai întîi secția carde, acolo unde grămezi enorme de lînă așteaptă să fie înghițite de dinții lacomi ai contoniilor. Înotînd prin ele ca prin niște nămeți de zăpadă, muncitorii le stropesc cu diferite amestecuri lichide, le întorc, le resfiră, pregătindu-le pentru îndelungatul lor drum. Prepararea unei partide se poate asemăna cu prepararea unei adevărate specialități culinare. O mică neatenție și gustul dorit poate fi compromis. O mică neatenție și deșeurile ar putea lua proporții extraordinare.

Prin vuietul asurzitor al zecilor de contonii, selfactoare, mașini de scuturat, ascultăm toate acestea de la inginerul-șef Maria Arhive. Meșterul Dumitru Ion surîde și-mi spune:

— A uitat tovarășa să vă spună cea mai importantă parte: partida pe care o vedeți conține 40% deșeuri recuperabile. Cineva s-a gîndit cu mult cap la toată treaba asta. Să vă povestească dînsa mai departe.

— E adevărat, uitasem. Noi aducem lînă de la „Textila Grivița". Am observat că sub mașinile lor rămîneau cantități mari de deșeuri — lînă cu fibra mai scurtă — pe care ei o vindeau mai departe cu 5 lei kilogramul. Am cerut să ni le livreze nouă. Am reușit să realizăm un amestec compus din 60% lînă pură (68 lei kilogramul) și 40% lînă deșeuri (5 lei kilogramul), care a dat un fir de cîteva ori mai rezistent. Vă închipuiți ce bucurie și ce economie excepțională am realizat totodată.

Meșterul Dumitru rîde și mai tare.

— De fapt tovarășa inginer a uitat și acum să vă spună cum s-au petrecut toate lucrurile. Treaba asta minunată a făcut-o în bună parte dumneaei...

În secția carde, cunoaștem pe un meșter care a realizat în ultimele cîteva luni numeroase inovații destinate sporirii productivității muncii, și pe comunista Iordana Bonea care-și depășește zilnic propriul angajament cu 20%.

Trecem apoi în secția de selfactoare, acolo unde valurile de pretort se transformă în firul gata pentru prelucrat.

Acum cîteva luni muncitoarea Eugenia Pințoiu, din această secție, se prezenta la cabinetul tehnic. Acolo a găsit-o pe inginera Arhive, căreia i-a spus:

— Am citit undeva că valurile de pretort pot fi așezate pe mașină chiar în mersul ei. Am și încercat și am văzut că se pot economisi nenumărate minute moarte.

Citiți lozinca pe care muncitorii filaturii „Tudor Vladimirescu" au așezat-o într-una din secțiile întreprinderii. Ea oglindește năzuința și biruințele clasei noastre muncitoare.

În sectorul 5 al fabricii de confecții „Gheorghe Gheorghiu-Dej", se aplică metoda graficului orar a Valentinei Hrisanova. E ora 12... Norma de 425 pantaloni, planificată pînă la această oră, a fost depășită. Muncitoarea Rozalia Dorăban a fericită că poate să aprindă becul roșu care arată că secția lucrează în depășire de normă.

Inginera Arhive a zîmbit:

— Metoda de care vorbești dumneata e metoda lui Melnikov, extinsă de ani de zile în Uniunea Sovietică. Să extindem și la noi aplicarea ei.

De atunci, metoda Melnikov a fost aplicată pe scară largă și în întreprinderea „Tudor Vladimirescu". S-au redus timpii de staționare a mașinii cu 6,8%, iar ca producție s-a realizat la un singur selfactor, în 8 ore, 3,7 kilograme lînă în plus. Și aceasta datorită faptului că o muncitoare a avut inițiativă!

Utemista Valeria Davidescu dădea pînă nu de mult fire duble, nu-și curăța mașina și nu dovedea suficientă seriozitate în lucru. In ședințele organizației, tovarășele din secție au criticat-o aspru. In același timp, i-au expus țevile cu fir la panoul codașelor și i-au urmărit îndeaproape munca. Azi Valeria este pe cale de a deveni fruntașă. In această clipă se ceartă în glumă cu tovarășa Maria Bonea, pentru că vrea singură să ne arate cum se poate lega șnurul la fus fără a opri selfactorul. Apoi ne explică cum trebuie lucrat valul pînă la lemn, pentru a obține o reducere aproape totală a deșeurilor. Aceste două metode fac parte din inițiativa locală a fabricii și constituie mîndria colectivului de aci. Prima sporește productivitatea unei mașini în timp de 8 ore cu 1,012%, iar cea de a doua reduce deșeurile cu 0,75%.

...Aici cred că trebuie să ne întrerupem pentru o clipă vizita noastră, bătrîne prieten, sînt sigur că te interesează mai îndeaproape și mai limpede semnificația practică a acestor două metode locale. Să ascultăm deci explicația inginerei Arhive:

— Iată: înainte, după prelucrarea valului rămîneau întotdeauna peste 200 grame fir. Azi rămîn abia 50. Dacă înmulțim cu 40 (numarul total al valurilor pe care un selfactor îl prelucrează în opt ore) cele 150 grame folosite, obținem 6 kilograme fire recuperate. Mai departe: pentru legarea șnururilor la fus se oprea înainte toată mașina. Operația dura circa 1,5 minute. Ruperile aveau loc în medie de 5-6 ori pe zi. In total, deci, 7,5 minute. In acest răstimp se pierdeau 1 kg fire, care acum nu se mai pierd. Iată, deci, cum se obțin în plus, de la o singură mașină, într-un singur schimb, datorită aplicării acestor două metode, 7 kg fire.

Să le ținem minte. Ne vom întîlni cu aceste fireși mai departe. Așezînd metodele pentru obținerea firelor alături de celelalte metode, inovații și raționalizări realizate de colectivul fabricii în ultima vreme, vom putea înțelege de ce cheltuielile de producție au fost reduse în primul trimestru al anului 1955 cu 1,33% în loc de 0,78%, realizîndu-se economii în valoare de 19.000 lei.

Urmînd mai departe drumul firelor de lînă, am ajuns la întreprinderea „Postăvăria Romînă". Ne aflăm în secția preparație, unde zărim bobinele cu fir pe care le părăsisem în filatură. Dar de îndată ce intrăm în țesătorie, decorul se schimbă. Firele, resfirate în urzeli multicolore, sînt apucate cu lăcomie de războaie și unite în cele mai diverse modele de stofe și pînzeturi. Renunțăm să mai vorbim. Zăngănitul sacadat al războaielor ne absoarbe orice încercare de discuție. Urmărim jocul nebun al suveicii ce aleargă de la un capăt la altul al războiului, lăsînd în urma ei, ca un pălanjen mecanic, firul ce se unduiește măiestrit, umplînd țesătura de desene colorate.

Să revenim la calculele noastre Prețului de cost, pe care filatorii l-au imprimat prin munca lor firelor de lînă, i se adaugă aci cel corespunzător muncii țesătorilor. Dar și aci se luptă pentru reducerea lui. Calea folosită: economiile. Ele se realizează pe două căi: întrebuințîndu-se la maximum materia primă și făcînd ca operațiile necesare prelucrării ei să devină cît mai puțin costisitoare.

Intr-o scurtă ședință de producție a secției țesătorie, la care avem ocazia să asistăm, putem auzi următoarea dispută între muncitorul Dumitru Hupca și alt țesător mai tînăr:

— Nu pot fi de acord cu critica tovarășului Hupca. Am oprit războiul pentru zece minute, L-am oprit ca să pot ieși să fumez o țigară. Zece minute! Stă lumea în loc?

— Mi-am închipuit că-mi vei răspunde așa, zîmbește tovarășul său. Dar hai să facem împreună o mică socoteală. In fiecare zi timp de zece minute întrerupi mașina (și doar o singură dată — în cazul cel mai bun). Războiul a stat. Dacă în acest răstimp de 10 minute el ar fi țesut mai departe, s-ar fi produs 27 cm de stofă. In două zeci și șase de zile lucrătoare 7,02 metri. Inmulțește acest rezultat cu numărul total al țesătorilor din întreprinderea noastră! Va rezulta o cifră frumușică. Te-ai gîndit?...

Muncitorul cu pricina a tăcut și în locul lui vorbește utemista Maria Grigoraș:

— Socoteala e simplă: stofa care s-ar fi produs în acest răstimp ar fi fost suficientă pentru confecționarea a peste 200 costume bărbătești! Am fumat fiecare cîte o țigară și s-a realizat... cu 200 costume mai puțin...

Cînd ne-am întors în țesătorie am zărit, alături de mașina acestei tinere, un mic panou: „In cinstea zilei de 1 Mai tovarășa Maria Grigoraș și-a luat angajamentul să depășească planul cu 4%". Iar în continuare am aflat despre tovarășul Gaiță că își depășește cu regularitate norma cu 56%.

O producție ridicată în dauna calității materialului nu va contribui la scăderea prețului de cost. In fotografie: inginera Niculina Angelescu, de la „Postăvăria Romînă", controlînd cu lupa țesătura lucrată de fruntașa Maria Boghici. Inginera au are nimic de reproșat: Maria Boghici dă țesături de bună calitate.

La cabinetul tehnic al fabricii de confecții „Gheorghe Gheorghiu-Dej", se ascultă expunerea croitorului Nicolae Furcoi asupra noii sale inovații. Printr-o mai bună încadrare a tiporilor, demonstrează acesta, se vor economisi 34 mm căptușeală la fiecare reglan bărbătesc, ceea ce înseamnează economii de 58.677 lei anual. De asemeni, se va economisi pînză de vatir în valoare de 68.000 lei.

Inovația meșterului Constantin Nitz, de la „Postăvăria Romînă", a adus o serioasă contribuție la scăderea prețului de cost pe întreprindere. Vopsirea țesăturilor cu noua mașină a ridicat cu 50% productivitatea muncii în secția boiangerie.

Pe pereți se mai găsesc încă urmele negre ale curelelor de transmisie. De aproape două luni transmisia generală a fost desființată și războaiele lucrează azi cu motor propriu, lucru care a adus importante economii întreprinderii. De asemenea, prin inovația comunistului Nitz Constantin, secția boiangerie a introdus un nou sistem de vopsire a materialelor care a mărit productivitatea muncii în secție cu 50%. Prin demonstrații practice, meșterul Nitz a început să răspîndească acest procedeu și în întreprinderile textile din Oradea și Orașul Stalin.

Dar să revenim la cele 7 kilograme fire pe care la filatură le-a putut economisi un singur sel factor. Aci, la țesătorie, ele s-au transformat în mai bine de 12 metri de stofă bărbătească. Ea va putea acum lua drumul pieței sau al fabricilor de îmbrăcăminte.

La fabrica de confecții „Gheorghe Gheorghiu-Dej", unde am intrat pentru a ne continua vizita noastră, avem ocazia să cunoaștem în sectorul 5 două dintre cele mai bune prietene: Mariana Stoica și Maria Truschevici. Lucrează la sectorul de confecții bărbătești și sînt amîndouă fruntașe. Deasupra locului lor de muncă au atîrnat un panou mare: „Să sprijinim tot timpul pe tovarășii care au rămas în urmă". In secție, într-o vreme utemista Silvia Neagu începuse să rămînă în urmă. În loc de 18 haine pe zi, ea dădea abia 13. Primăvara mijia pretutindeni și Silvia era tînără și veselă. În ședințele organizației, Mariana a criticat-o cu asprime. Silvia Neagu a smiorcăit în batistă și a spus:

— Mă voi îndrepta, vă promit. Aș vrea să știu însă dacă tovarășa Stoica ar putea vorbi la fel de aspru și cu prietena ei Maria.

N-a avut prea mult de așteptat. Peste o lună de zile Mariana Stoica o făcea cu ou și cu oțet pe prietena sa, care începuse și ea să dovedească delăsări în muncă.

Surprinsă, Maria Truschevici a roșit, apoi în ascuns a plîns și mai avan ca Silvia, dar de pus tot s-a pus pe treabă. Mariana e azi la fel de bună prietenă și cu Maria, ca și cu Silvia.

Cu și mai multă asprime l-au criticat muncitorii comuniști, în cadrul ședinței de organizație, pe Ion Gorgan, pentru gravele sale greșeli în producție. Iar Gorgan, orgolios și mîniat, s-a apărat cu îndîrjire. Dar pînă la urmă s-a pus și el pe treabă.

Faptele acestea, care arată puterea criticii, s-au petrecut în sectorul 5 al întreprinderii. Dar pînă să ajungă aci, am întîlnit în restul fabricii alte o mulțime de lucruri minunate care dovedesc de asemenea profundul interes și larga inițiativă de masă care există și aci pentru găsirea de noi și noi metode în mărirea productivității muncii.

În secția de normare, tovarășii mi-au arătat cîte economii pot fi realizate prin îmbinarea judicioasă a două modele diferite pe același material. Aproape în fiecare colț al secției pot fi întîlnite în continuare cele mai ieftine și mai ingenioase inovații în muncă. Iată mașina de prins piepții, realizată de către comunistul Dezideriu Schwartz și Ion Anghel, dintr-o veche mașină „Pfaff" scoasă la reformă. Lucrul se face acum mecanic, sub supravegherea a patru oameni în loc de doisprezece cît erau necesari înainte. Iată și alte inovații, care elimină însăilatul de la capacele de buzunare, înlocuind munca a doi oameni. Mai departe vedem dispozitivul de confecționat găici și mașina de cusut automat nasturi, realizate de tovarășul Iosif Sander, inovații care economisesc de asemenea munca mai multor oameni, și altele, și altele, toate realizate în primul trimestru al anului 1955.

Nu demult fabrica a adoptat o metodă generală de muncă: prodsincronul. Abandonîndu-se sistemul de lucru în bandă rulantă, muncitorii își lucrează acum fiecare în parte lucrul său. Munca nici unuia nu mai depinde acum de felul cum muncește celălalt, fiecare răspunzînd individual de rezultatele muncii sale.

Rezultatele noului sistem sînt uluitor de mari: productivitatea muncii pe întreaga întreprindere s-a mărit cu 40-50%.

★

Ne apropiem de sfîrșitul călătoriei noastre. Undeva între costumele acestea multe, înșirate atît de frumos în rafturile și vitrinele magazinului „Confecția", se află și cel 12 metri ajunși la capătul călătoriei. Din ei, meșterii croitori ai fabricii au făcut patru costume bărbătești complete... Minutele „neînsemnate", cîștigate de un singur selfactor, economiile și atenția țesătorilor, conștiinciozitatea croitorilor...

...7 kilograme lînă, 12 metri stofă, 4 costume de haine...

7 kilograme de lînă economisite de sute și mii de selfactoare. Lupta pentru scăderea prețului de cost în sute de țesătorii și fabrici de confecții din țară.

Dumneata, bunul meu vecin, care îți trăiești în tihnă și pace bătrînețea, ți-ai cumpărat azi un costum nou. L-ai cumpărat cu 169 lei mai ieftin.

Nu-i așa că, și mai mult ca pînă acum, poți să pricepi și să cinstești dragostea cu care oamenii muncii luptă pentru fiecare minut și pentru cea mai mărunță economie de materie primă, pentru fericirea tuturor celor ce trăiesc și muncesc în țara noastră?

Ilarie MURGU

In după-amiaza zilei de 5 mai a avut loc în Capitală, în sala Teatrului C.C.S., adunarea festivă consacrată sărbătoririi Zilei Presei Comuniste. Despre însemnătatea acestei sărbători a vorbit tov. Vasile Dumitrescu, director general al Agenției Române de Presă, Agerpres.

SĂRBĂTOAREA PRESEI COMUNISTE

Ziua de 5 mai, ziua apariției „Pravdei" leniniste, a devenit o sărbătoare scumpă presei comuniste și muncitorești din întreaga lume, cum scumpă este însăși „Pravda" pentru oamenii cinstiți de pretutindeni.

„Pravda", ca și întreaga presă sovietică, constituie pentru ziariștii comuniști și progresiști din orice colț al globului pămîntesc un inegalabil model de principială îndeplinire a indicației leniniste despre sarcinile presei ca propagandist, agitator și organizator colectiv.

Tocmai de aceea a intrat și în tradiția presei din țara noastră ca în fiecare an sărbătoarea aniversării apariției „Pravdei" să constituie un prilej de trecere în revistă a activității sale. În această zi, la Iași, la Hunedoara, la Craiova, în Orașul Stalin, la Ploești, la Tg. Mureș, în zeci de alte orașe ale țării, ca și în numeroase unități socialiste din agricultură, au avut loc adunări. În toate orașele din țară redactori ai presei centrale și locale s-au întîlnit cu cititorii și colaboratorii ziarelor și revistelor — muncitori, țărani muncitori sau colectiviști, activiști de partid și ai aparatului de stat, profesori, studenți, militari, gospodine, corespondenți voluntari — pentru ca pe baza discuțiilor purtate și din propunerile făcute ziarele să-și îmbunătățească necontenit activitatea.

În Capitală, în afara numeroaselor asemenea consfătuiri, au avut loc o reuniune la Casa Ziariștilor și o adunare festivă în sala Teatrului CCS, consacrate Zilei Presei Comuniste, manifestări la care au participat, alături de numeroși ziariști din București, ziariști sovietici și alți corespondenți ai presei străine.

Ziua Presei Comuniste a constituit și în acest an un prilej deosebit de manifestare a dragostei întregului nostru popor pentru presa sovietică în frunte cu „Pravda". Ea a constituit, în același timp, pentru lucrătorii presei noastre un nou prilej de manifestare a hotărîrii lor de a-și întări eforturile în lupta pe care întregul popor o dă, sub conducerea partidului, pentru triumful orînduirii socialiste.

La Ploești, în sala cinematografului „Timpuri Noi", a avut loc o consfătuire a redacției revistei „Flacăra" și a ziarului regional „Flamura Prahovei" cu cititorii și corespondenții. În fotografie: un aspect din timpul consfătuirii.

File de primăvară

Unde pămîntul e mai zvîntat, se lucrează cu tractorul (fotografia din stînga sus). Dar unde pămîntul e prea jilav, prind bine și atelajele (dreapta)...

Reportaj de Marin ARSENE

Fotografii de A. MIHAILOPOL

N-am mai fost de ani în Frățești. Să tot fie vreo opt sau zece. Dar îmi reaminteam că de la stație și pînă în sat e cale de peste trei kilometri. O șosea de picior tăia fir drept peste cîmp, ducîndu-te făr'de ocol.

Pe drum nu mi s-a urît. Casele, multe dintre ele ridicate de curînd, mi-au ținut plăcută tovărășie, chiar de la linia ferată. Locuințele sînt durate din cărămidă și învelite cu tablă. Unele au acoperișul de șiță sau carton asfaltat. Dar din acestea au mai rămas puține.

În inima satului, m-am oprit. Căminul cultural, școala, cooperativa și sediul gospodăriei agricole colective sînt așezate aproape în cerc. Școala este clădirea cea mai arătoasă. Construită din cărămidă arsă și beton, pare, cu fațada ei arcuită în unghi de probă, un uriaș vapor alb ancorat între valurile verzi ale tăpșanului cu iarbă dată în colț.

Sediul gospodăriei colective îl găsești într-o clădire lătăreață, așezată pe-un dîmb. Din pridvor, dacă ai soarele peste creștet și ții palma streașină la ochi, poți zări firul de argint al Dunării și spinările sure ale dealurilor bulgărești.

Iar dacă intri în biroul președintelui și al contabilului, ori la club sau în curtea largă a colectivei, și te-ncumeți să zăbovești pînă către seară, ai să te-ntîlnești, cu Stoica Coscai, care a fost în Uniunea Sovietică și-a văzut colhozuri mari și zdravene, așa cum dorește să fie și gospodăria lor din Frățești; apoi ai să poți sta de vorbă și afla multe de la Mișu Stănică, colectivist fruntaș, de la Ion Voichin, secretarul organizației de partid a gospodăriei, de la Dumitru Militaru, președintele gospodăriei, de la frații Stănică din brigăzile de cîmp și chiar de la moș Anghel, care-i atît de șiret la vorbă pe cîtu-i de priceput la glume în doi peri...

Am rămas o vreme în sat și mă pregăteam să plec, îmbogățit cu un carnet întreg de note, date, fapte, cifre și însemnări.

M-a oprit în mijlocul uliței Voichin. Observase că-mi tot însemnasem în carnet. Mă întrebă:

— Ai scris tot ce ai văzut pe la noi, tovarășe?

— Da, aproape tot.

— Și ai să le dai la ziar?

— Chiar pe toate n-am să le dau. Va trebui să mai aleg...

M-a prins prietenește de braț.

— Dar pe Lina lui Soare ai văzut-o?

— N-o cunosc; cine-i?

Clătină din cap a mustrare și-mi spuse:

— Cine-i, o să afli după ce vei sta de vorbă cu ea. Dar dacă nu o cunoști, nu poți spune la București că ai trecut în carnet chiar despre toate cîte-s mai de seamă pe-alci.

★

Casa Linei lui Soare se află în dreapta liniei ferate, dacă stai cu

fața către București. Adică în satul nou, sau în „lunci", cum i se mai spune.

Nu e prea mare locuința. Două odăi, o sală și un pridvor. Dar e cea mai deosebită din Frățești. Cînd treci, trebuie să întorci capul și să privești păunul cu coada rotată în culori, zugrăvit de mîinile meștere ale unui pictor amator din sat. Alături, se află, în roșu și albastru, un corn al abundenței din care ies, mănunchi, flori și spice de grîu.

Ne-am dat întîlnire cu Lina lui Soare într-o după-amiază ploioasă, cînd treburile la cîmp se întrerupseseră. Ne-a așteptat la poartă, cu o cofă plină ochi cu apă.

M-am oprit în curte să admir picturile

— Îmi plac zugrăvelile cu multe culori. Chipuri de oameni, flori, păsări, animale... — îmi spune dînsa în timp ce trece lîngă mine și mă apără de atacurile furioase a doi cotei.— Păunul seamănă cu unul dintre acei care-i avea Cantacuzino la conac. Culorile cozii le-am spus din gură meșterului și el le-a zugrăvit pe perete. Și calul cu călăreț din fundul prispei e zugrăvit tot din minte.

— Cine-i?

— Ei... Avea tata o ilustrată veche. Un roșior din războiul cu turcii... Cornul? (rîde) Cornul l-am pus să-l zugrăvească cînd s-au împărțit primele bucate la colectivă. Dar intrați în casă, tovarăși, că vă plouă.

Camera e înaltă, cu pereții proaspăt văruiți și împodobiți cu o mulțime de fotografii și ilustrații din reviste.

Lina s-a așezat pe scaun în fața noastră. Voichin și cu mine stăm pe marginea patului. Pe masă sînt o carafă cu vin, pastramă și brînză, ceapă și pîine albă.

— De ce nu mai luați, tovarăși? Că se găsește acum la noi.

— A dat pămîntul bogăție de bucate, la colectivă — spuse vesel Voichin, și taie gospodărește o felie de pîine rotundă și netedă.

Lina întoarce privirea spre el.

— A dat, dar ca să dea a trebuit să dăm și noi din mîini. (Către mine) Ogorul nu se lasă mințit. Nu, nu... Și cine zice că-l înșală, se păcălește singur. Înainte vreme îl mințeam. Că nu aveam vreme. Trebuia să muncim întîi la boier și pe urmă petecele noastre de ogor. Și totdeauna, cînd ajungeam la ele cu plugul sau cu secera, se găsea cîte o treabă nezăbavnică la boier ori arendaș...

Și pentru că veni vorba de ciocoi și logofeți, Lina se porni să-și depene din caier amintirile. După o vreme tăcu.

Am aprins o țigară și am rugat-o să continue. A netezit ușurel cu palma fața de pe masă, a oftat și a început:

— ... Și așa cu Racleș, arendașul. M-am dus la el și i-am spus: «Boierule, mi s-a prăpădit un cal. A făcut „os mort" și a trebuit să-l dau. L-am vîndut doar pentru piele». A sărit arendașul năprasnic spre mine: «Eu prințului Cantacuzino îi plătesc arendă pînă la un ban de cinci. Și dacă plouă, și dacă-i secetă. Trebuie să vii cu căruța la arie» . «N-am cal, boierule, ce să fac?» A rînjit ca un tartor: «înhamă-te tu!» L-am drăcuit, l-am blestemat și am plecat. A trebuit să vînd căruța. Fără părinți, cu două surori mai mici în spinare, ce era să fac?!...

Mă uit la fața ei rotundă, cu obrajii aspru rumeniți. Subliniază voinicește cuvintele, cu mîna, iar atunci cînd rîde, strungărească îi taie parcă o fîșie de lumină pe-ntinsul feței.

Acum vorbește repede și însuflețită. E-n apele ei și se observă bine că o bucură cele ce-mi spune.

— ... s-a adeverit deci proverbul din străbuni, că cine se scoală de dimineață mai cîștigă o zi. Am pus, tovarășe, pînă au dat ploile, zece hectare de ovăz de primăvară, cinci hectare de cartofi, cinci de lucernă, unul de ceapă în grădină... Apoi mazăre de mai și grîu... Cum stă ploaia, ieșim la cîmp. Chiar și cîte un ceas, două. Doar să se zbicească puțin. Ce spuseși? Desigur că-i zor. Zor mare, tovarășe... Fiecare zi, fiecare oră și minut sînt de preț. De mare preț pentru pîinea care nu crește singură-n cuptor. Ei, dacă n-ar fi fost ploile!... Dar prindem noi din urmă zilele pierdute!

Am sorbit din vin. Am gustat din pastramă și din brînză. Nu știu de ce, Lina îmi răspunde mie, la o întrebare pusă de Voichin.

— ...Dumitru? Ei, ăsta e colectivist. Dar mai e și lăutar. Avea un obicei... Las', ce să mai vorbim, că acu' s-a cuminții.

A tăcut.

— Spune, tovarășă Soare — o îndemnă Voichin.

Lina a prins să zîmbească:

— Știu eu de ce mă-mbii. Ca să scrie tovarășul la ziar. Așa-i?

— Poate și de asta — mă dau în vileag.

— Să vă spun, atunci... Dar nu-i socoteală mare. Așa, cu Dumitru. Cînd ți-era lumea mai dragă, hait! pleca la nunți. Ba mai lua și pe alții de la munci. Tarafu. Odat'... Eram la prașa a treia. Cînd ajung la marginea tarlalei, văd că lipsesc dumnealui și alți trei tovarăși din rînduri. Întreb, dar nimeni nu știe de ei. Parcă pieriseră deodată. Dau fuga în sat și abia acolo aflu că cei patru au luat o căruță a gospodăriei și au pornit spre Băneasa. Aveau angajată o nuntă. Asta-i.

Voichin nu se lăsă:

— Spune, tovarășă: cum i-ai adus?

— Cum să-i aduc? M-am zvîrlit pe un cal și am gonit pe deșelate după ei. I-am ajuns pe șosea, la jumătatea drumului. Am oprit calul. Au oprit și ei căruța. Le-am vorbit. M-am luat nițeluș de ei și ei de mine, apoi ne-am împăcat și ne-am întors cu toții la prașă.

— Dar cu școala cum a fost? — continuă Voichin.

Lina ridică mîna.

— Ei, cu școala a fost mai greu decît cu prașa sau cai. Dar nu m-am lăsat. Sînt... Ia să număr cîți ani îs de-atunci...

Prin fața ochilor îmi trece o elevă, mărunțică de stat, cu ochii negri și gesturi iuți. O văd seara, în banca din față a clasei de alfabetizare. Întoarce cu grijă și sfială foile cărții de citire, apoi prinde caietul în palme, ca pe o coroană gingașă de floarea-soarelui... Părul ei aduce în clasă iz de iarbă și levănțică. Pe degete mai poartă urmele nesterse ale cozii de sapă...

— Veneam la școală în fiecare seară, tovarășe... Un an. Și încă unul. Pînă ce...

Îmi întinde o pagină de caiet cu un scris dur, ascuțit. Citesc.

Este o lucrare de control a unei eleve din ciclul doi. Subiectul, la libera alegere. Îl redau întocmai, cum l-am transcris în carnetul meu:

«Paraschiva, îngrijitoarea de viței, o tînără fată, într-o zi, în rochie albastră, cobora pe povîrnișul vîlcelei. Cînd o văzură, viței lăsară joaca și întoarseră boturile lor mititele spre ea.

— Astăzi nu stau cu voi. Astăzi, dragii mei, sînt liberă. Dar i-a fost milă de ei și a rămas duminica toată de i-a îngrijit».

Și apoi semnătura elevei și data: „Lina Soare, 1955 ianuarie 15".

★

Familia lui Stancu Coscai se compune din opt persoane. Opt membri ai gospodăriei agricole colective „Viață nouă". Stoica este nevasta lui Stancu Coscai. Stoica a fost în Uniunea Sovietică în anul 1949. N-a fost singură, ci cu un grup mare de țărani muncitori plecați să viziteze și să vadă cu ochii lor viața colhoznicilor. Și Stoica Coscai a văzut...

— N-am să uit niciodată, tovarășe. Cînd le-am povestit celor din sat despre cele 16.000 kilograme porumb scoase la hectar de colhoznici și despre spicul de grîu cu peste 250 de boabe, se uitau la mine ca la altă aia.

Stoica Coscai le-a arătat un spic adus din Uniunea Sovietică. Oamenii au privit și pipăit spicul. Au rupt un bob, două, le-au frecat în mîini și apoi le-au spart între măsele. Boabe de grîu adevărat.

— Ei, ce-ați crezut, că-s numai vorbe? — le-a zis.

Curînd, după ce s-a întors din Uniunea Sovietică, s-a făcut gospodăria. Cea dintîi familie care s-a înscris a fost a ei. Stancu și Stoica

Stoica și Stancu Coscai controlează din cînd în cînd cum își face datoria semănătoarea lor.

Ploile multe au făcut ca grînele să fie amenințate de buruieni. Echipa I de cîmp a ieșit la plivit. Nici un fir de buruiană să nu rămînă pe ogor!

Ploaia a încetat! Lina lui Soare deschide larg ferestrele, să pătrundă în casă lumina. Și apoi — la cîmp! Nici o oră bună de lucru nu va fi pierdută!

Coscai, membri de partid, cu patru copii: trei băieți și o fată, toți utemiști.

Au trecut iarăși ani. Băieții s-au făcut mari. S-au însurat. Fata s-a măritat. A crescut și gospodăria. S-au întins tarlalele. S-au mărit cantitățile de cereale și banii primiți pe ziua-muncă.

— Așa ne-am hotărît — îmi zice Stancu. Să luăm nurori și ginere numai din colectivă. Să nu ne-nstrăinăm la muncă.

Tovarășa Stoica îmi arată o fotografie. Privesc: zi de toamnă însorită. Într-o curte stau, loitre lîngă loitre, trei care mari încărcate cu saci plini de bucate. Curtea e a lor. Și sacii cu grîu, tot ai lor.

Și-au luat trei nurori și-un ginere, cu toți din gospodărie.

— O să trecem cu mult mia de zile — și fața-i prinde parcă o culoare nouă, cum numai încrederea și lumina o pot da.

Îmi iau rămas bun de la gazde. Afară, lîngă poartă, Stoica îmi spune:

Ion Voichin (al doilea din stînga) merge de la o brigadă la alta, pentru a ajuta pe colectiviști. Semănăturile trebuie să fie terminate repede!

DIN REGIUNEA BAIA MARE

Cine a străbătut cîtăva vreme plaiurile băimărene și are drum acum prin aceste locuri este cu neputință să nu observe schimbările petrecute. Iată, prin sate au apărut din ce în ce mai multe magazine mari, bogate în mărfuri, aparținînd organizațiilor comerciale de stat, așa cum este și „Alimentara" din comuna Băița, raionul Șomcuta Mare (fotografia 1). Dar grijii pentru aprovizionarea oamenilor muncii din regiune i se adaugă și cea pentru asigurarea unor condiții din ce în ce mai bune de locuit. Și astfel, tot mai mulți mineri, obișnuiți ieri să-și ducă viața în bordeie dărăpănate, ocupă astăzi locuințe spațioase și sănătoase.

În anul care a trecut, s-au construit în orașul Baia Mare 175 locuințe individuale. Frumusețea acestor locuințe individuale rezultă și din faptul că în construcția lor se păstrează specificul regional.

Dar nici apartamentele din masivele blocuri muncitorești nu sînt mai prejos. În afară de blocurile construite pe o suprafață de 9100 m.p., sînt în curs de construcție alte 5 blocuri a cîte două etaje, fiecare bloc cuprinzînd cîte 72 apartamente. În fotografia 2 pot fi văzute cîteva din blocurile muncitorești construite în noul cartier „Gheorghe Gheorghiu-Dej" din Baia Mare.

V. SĂSĂRANU
corespondent-Baia Mare

— Să vedeți... Am un plan pentru anul ăsta. O să-l spun la ședință, în colectivă.

O privesc atent. Își dregе nodul basmalei și vorbește cu ochii pironiți spre răsărit:

— Trebuie să facem o tarla pentru experiență. Vreo două hectare. Semănăm porumb. Dar nu din cel obișnuit, ci bob și bob. Ales. Așa. Și în fiecare cuib din pătrat turnăm cîte o jumătate kilogram must de bălegar. Să vedem ce-om scoate...

— Dumneata ce zici?

— Eu cred că trecem de un vagon. Cu ochii mei am văzut în Uniune... O să trebuie să facem o platformă pentru bălegar și să stăm de vorbă cu agronomul. Și dacă cei din colectivă or să amîne... Eu am să fac de una singură o încercare pe cîteva prăjini din curtea noastră. O să le dovedesc că am avut dreptate. Doar cu ochii mei am văzut acolo...

★

S-a limpezit cerul spre răsărit și au venit păsări călătoare. Mirișstea, spartă din toamnă, mustește. Din adîncul brazdei întoarse țîșnește iz proaspăt de roveneală.

Brigăzile colectivei au ieșit la cîmp. Femeile au mînecile suflecate și basmale colorate prinse șal pe după gît. Bărbații încă mai poartă căciuli.

Dinspre sat sosesc, huruind, tractoarele. Patru tractoare cu plugurile tîrîș după ele, intră buzna în tarlale. Cuțitele scot și răstoarnă din pămînt felii negre, untoase.

Lina privește din marginea ogorului mersul bărbătos al mașinilor greoaie.

— Ați ieșit cei dintîi cu brigada la cîmp! — spune cineva în spatele ei.

A întors capul. E moș Stănică Anghel, colectivistul cel cu mare pricepere la glume.

— Am ieșit...

— He-hei, ați ieșit, dar mai trebuie... Mai trebuie, fată, că nu se face primăvară cu o rîndunică.

Lina vrea să-i răspundă ceva, se răzgîndește, apoi își semețește fruntea:

— O singură rîndunică n-o putea să facă primăvara, dar ca s-o înceapă, n-are cine s-o oprească... — și se pornesc amîndoi pe rîs.

VALEA vieții

de Michal STEMR

scriitor din Republica Cehoslovacă

— Articol scris pentru „Flacăra" —

Autorul acestui articol, MICHAL STEMR, este originar din Ostrova. După ocuparea Cehoslovaciei de către armatele germane hitleriste, el s-a refugiat, în luna martie 1939, în Polonia, ducîndu-se la Krakovia unde s-a prezentat la o unitate militară cehoslovacă.

În toamna anului 1939, după cotropirea Poloniei de către hitleriști, a plecat mai departe, în Uniunea Sovietică, împreună cu un grup de ostași cehoslovaci.

Fiind încadrat într-o unitate militară cehoslovacă organizată în Uniunea Sovietică, Michal Stemr a luat parte la toate luptele în care a fost angajată această unitate pe frontul antihitlerist.

A plecat pe front ca soldat, iar cînd s-a întors în patrie, era ofițer. A luptat la Sokolov, la Kiev, la Dukla și a fost răsplătit pentru meritele sale ostășești cu mai multe ordine și medalii sovietice și cehoslovace.

După război, a început să lucreze ca redactor în presa militară, publicînd numeroase articole în care a împărtășit cititorilor experiența de pe front. Activitatea sa beletristică cuprinde o serie de broșuri despre decorațiile militare, o carte despre Eroul Uniunii Sovietice locotenent-colonelul Antonin Sochor și mai multe culegeri de nuvele.

Cu prilejul sărbătoririi celei de-a zecea aniversări a eliberării Cehoslovaciei, Teatrul de Artă al Armatei din Praga va reprezenta piesa lui Michal Stemr, „Săgeți spre patrie".

Urgia războiului bîntuia la Dukla. Hitleriștii se înfipseseră în platurile Carpaților ca niște căpușe. Ostașii sovietici și cehoslovaci trebuiau să cucerească deal cu deal, sat cu sat, casă cu casă și să le curețe de asupritori. Pretutindeni unde se desfășurau luptele, domneau mizeria și pustiul. Ca să nu mai vorbim de foamete!

Ostașii sovietici numiseră valea de la Dukla, „Valea morții". Și, într-adevăr, aveai impresia că viața fusese cu desăvîrșire alungată din locurile unde se dăduseră lupte. Dar după izgonirea cotropitorilor naziști, viața a reînceput și aici. Femeile și copiii, eliberați de spaimele războiului hitlerist, îmbrățișau pe ostașii sovietici și cehoslovaci.

★

Dar sătenii rămăseseră săraci lipiți. Cu ce să-și mai lucreze ogorul? Cu mîinile goale? Hitleriștii prădaseră totul în cale, chiar și cele mai sărmane cătune.

...Au trecut zece ani de atunci și iată-mă străbătînd iarăși cîmpul de la Dukla. Gîndurile-mi zboară în urmă, la cota 334... Hirova Gora... Obsar... Javira... Și văd din nou, ca aievea, ciocnirile crîncene ce au avut loc aici pentru cucerirea pasului Dukla; retrăiesc măreția acelor zile eroice. Dukla nu e numai un punct geografic, o trecătoare; ea a rămas un simbol al luptei poporului cehoslovac pentru libertate, un monument al eroismului de care a dat dovadă omul sovietic în lupta împotriva fascismului.

Îmi aduc aminte de ziua de 4 octombrie 1944. Ploua cu găleata. Grupa caporalului Zoldan străjuia trecătoarea pe o întindere de cîțiva metri. Se împliniseră trei zile de cînd ostașii stăteau înțepeniți aici în tranșee, cu picioarele în apă.

Situația era aceeași și în celelalte sectoare ale poziției ocupate de brigada cehoslovacă.

În noaptea de 5 spre 6 octombrie, serviciul cultural împărți o serie de exemplare din ziarul sovietic de front pe care-l primeau regulat. Citim:

„Se luminase de ziuă cînd detașamentul Korjenkov, în grupuri mici, porni să-și deschidă drum spre culme. Ostașii sovietici luară cu asalt înălțimea. De acolo, din vîrf, se vedeau bornele de frontieră.

— Frontiera — exclamă sublocotenentul Ienasev.

— Înainte, tovarăși, să sfărîmăm jugul ce încătușează pe sora noastră, Cehoslovacia"!

În zori, cercetașii brigăzii ne aduseră vestea că ostașii sovietici luptau deja pe teritoriul nostru.

Pornirăm la ultimul atac. Obiectivul nostru era frontiera. Să trecem frontiera. Simțeam cum clocotesc în noi forțe proaspete. Înainte! În cursul dimineții, primii dintre noi au ajuns la graniță. Ostașii sovietici ne-au deschis porțile patriei...

...Au trecut de atunci mai bine de zece ani.

Urcăm pe o șosea în pantă repede, care la o cotitură ne dezvăluie, ridicîndu-se deasupra pădurilor întunecoase, monumentul eroilor, ca o săgeată îndreptată spre nori, vrînd parcă să ne atragă atenția și să ne spună:

„Privește cu luare aminte în jurul tău. Drumul pe care mergi acum, nu-i un drum ca toate celelalte!"

Ce poate fi care neobișnuit aici? Șoseaua e la fel ca și acum zece ani. Mă uit la copacii ce-o străjuiesc pe margini. Mă apropii.

Drept în fața mea, se află un trunchi de copac. Un trunchi mort, străpuns peste tot de schije de grenade sau de mine și de gloanțe ce s-au oprit în inima lui. De cîte ori se apucă să reteze vreun copac, tăietorii de lemne dau de schije. Se opresc, uitîndu-se necăjiți la ferăstrăul rupt. „Pîrdalnicul de război!"

★

Satul Komarnik e dominat de un deal înalt împădurit: dealul

Urgia războiului a rămas doar o tristă amintire. Pămîntul stropit cu sîngele eroilor sovietici, cehoslovaci și români, a îmbrăcat în zilele puterii populare haina belșugului

În amintirea eroilor căzuți pentru eliberarea Cehoslovaciei, a fost înălțat și la Dukla un monument impunător.

Obsar. Hitleriștii își săpaseră tranșee pe Obsar, iar ai noștri, pe o măgură din față. Inamicul ținea tot timpul sub focul artileriei un important sector al trecătoarei. Zece zile în șir și unsprezece nopți a trebuit să luptăm pentru cîțiva metri de teren. Satul Komarnik a fost prefăcut în scrum. N-au mai rămas în picioare decît școala și o singură casă.

Astăzi, casele din Komarnik, albe toate, strălucesc în soare. Sînt numai construcții moderne. Îl întreb pe învățătorul Mlynarcik cum trăiesc oamenii.

„Toți sîntem mulțumiți... în afară de unul singur; pasă-mi-te, numai căsuța lui a scăpat teafără din război. Și omul îl blestemă acum pe hitleriști că au tras prost. Dacă ar fi nimerit-o, ar fi avut și el astăzi o casă nouă ca toată lumea!..."

Urcăm împreună cu învățătorul coasta măgurei. Or mai fi oare tranșeele?

Mai sînt. Iar dacă dai la o parte ierburile ce le-au năpădit, din ele vezi trecătoarea și dealul Obsar.

„De ce nu le astupați? — îl întreb pe învățător. — Să nu cadă copiii în ele".

„Copiii? Da' de unde! Tranșeele astea sînt pentru ei un foarte instructiv material didactic; așa pot să-și dea seama de condițiile în care luptau ostașii sovietici în timpul atacului asupra Obsarului. Ei mă întreabă mereu cum au putut să reziste soldații atîtea zile și nopți în noroi și apă, și cum au cucerit apoi Dukla, alungîndu-i pe fasciști".

Ne îndreptăm spre șosea.

„Uitați-vă — ne spune învățătorul, arătîndu-ne un teren ce se coboară lin spre trecătoare — asta-i grădina noastră miciurinistă"...

Pe coasta brăzdată cu ani în urmă de tranșee, împănată cu adăposturi, ciuruită de subterane și șanțuri de legătură, învățătorul a semănat opt varietăți de cartofi, diferite varietăți de zmeură, pomi fructiferi, cereale și flori. El încearcă să afle ce plante pot fi cultivate în pămîntul tare al Duklei.

Dinspre bisericuța de lemn de la poalele Obsarului, care în timpul războiului era punctul de observație al detașamentului, adia un cîntec lin de păstori.

Învățătorul dădu din cap: „Muzica e o parte din viața noastră. Veniți să vă arăt ceva".

Ne îndreptăm spre școală și intrăm în clasă. Învățătorul deschide un dulap și scoate de acolo niște note pentru instrumente cu coarde. „Avem și o orchestră la Komarnik — ne spune el. Douăzeci și trei de instrumente. Ne lipsesc numai două viori. Dar o să le avem și pe astea curînd".

Înainte de război, singurii oameni din Komarnik care știau să citească și să scrie erau secretarul primăriei și cîrciumarul. Cît despre notele muzicale, habar n-avea nimeni de ele...

Ne luăm rămas bun de la grădina miciurinistă și de la Obsar și o luăm pe firul văii în jos, spre rîul Ondava. În dreapta șoselei, se desfășoară povîrnișuri muntoase repezi, îmbrăcate în păduri. Ieșirea din trecătoare se face printr-o vale îngustă, înscrisă pe hartă sub numele de Javira. Acum zece ani, aici era Valea morții...

— Ia-o spre Orlikul de Jos — îi spun șoferului.

Cîteva clipe mai tîrziu, trecem prin Orlikul de Jos. Casele albe sînt scăldate în razele soarelui. În toamna anului 1944, ostașii sovietici și cehoslovaci au străbătut distanța de la Komarnik la Orlik în două luni. Înaintau cîte două sute de metri pe zi!

Tovarășul Havrila, președintele Sfatului popular, ne primește în biroul său. Începem să ne depănăm amintirile. Da, așa e, pe atunci „Valea morții" își merita într-adevăr numele!

Cînd sătenii din Orlik s-au întors acasă, după eliberare, n-au mai găsit decît ruine. Ce să facă? Mormane de moloz, bîrne pe jumătate arse, drugi de fier îndoiți, sîrme împrăștiate — asta era tot ce le mai rămăsese.

„Mai bine ar fi să ne mutăm într-altă parte" — se tînguia un moșneag din locuința căruia se alesese numai praf și pulbere.

Ceva mai încolo, se afla un tanc sovietic. În momentul acela, un sergent tînăr a sărit jos din tanc, s-a apropiat de moșneag și i-a spus:

„Ați auzit cum ne construim noi Stalingradul?"

Sergentul a scos din buzunar o fotografie.

„Ia uitați-vă! Acestea sînt străzile noi ale Stalingradului. Știți în cît timp le-am construit? În doi ani".

Imaginile reconstrucției Stalingradului i-au convins pe sătenii din Orlik să rămînă pe locurile lor de baștină. Și-au ridicat la loc locuințele distruse, au înființat o cooperativă agricolă, au clădit un cămin cultural cu care s-ar putea mîndri și un oraș mare.

Totul e proaspăt aici. Orlikul de Jos trăiește acum o nouă viață.

Vîrfurile Carpaților și culmile munților Tatra, ce se înalță falnice spre cer, au rămas în urma noastră. Trecem acum prin Ruzomberok, îndreptîndu-ne spre Vrutky.

În apropierea orașului, se ridică un deal prelung și pleșuv. În vîrf, se vede strălucind monumentul închinat eroilor Răscoalei Naționale Slovace. Ne oprim la poalele dealului și o pornim în sus spre cimitir.

Pe plăcile de marmură, citim numele luptătorilor căzuți pentru libertate:

„Ivan Schjura", „Mester Chandrika", „Nelzvestnij", „Georges Laurens", „Un partisan francais inconnu", „Șerbănescu Mihai", „Soldat Brsazu D.", „Trei români necunoscuți".

Necunoscuți? Nu, nu ne sînt necunoscuți.

Îmi aduc aminte că, acum zece ani, aci, în punctul acesta, în bătălia pentru Vrutky, au luptat pentru eliberarea patriei noastre ostași ai armatei române.

S-a vorbit despre el și la radio Moscova. Ostașii sovietici, și ostașii cehoslovaci și români care luptau alături de ei, au eliberat la 11 aprilie 1945 orașele slovace Vrutky și Martin și peste patruzeci de comune...

Privesc întinderea pe care strălucesc acum locuințele noi, se înalță fabricile nou construite, înfloresc grădinile, iar ogoarele își desfășoară belșugul. Trenurile duduie, alunecînd de-a lungul liniilor ferate ce brăzdează ținutul în lung și-n lat.

Pămîntul se cutremură de mașinile și tractoarele ce gonesc pe șosea.

Privim spre răsărit. În zare, mijesc umbrele zimțuite ale Carpaților. Valea morții? Nu! Aici, pe meleagurile desfășurate sub ochii noștri, au luptat bravii eroi care au biruit fascismul, înfruntînd neînfricați moartea. Astăzi, ținutul acesta poate fi numit cu drept cuvînt „VALEA VIEȚII"

În urmă cu zece ani, prin aceste locuri a trecut tăvălugul războiului. Cu eroism fără seamăn, partizanii cehoslovaci au luptat aci împotriva unor puternice forțe hitleriste. În amintirea luptelor pentru libertate date de patrioții cehoslovaci, acestui nou oraș muncitoresc, construit în anii de după război, i s-a dat numele de **Partizansk.**

CEHOSLOVACIA

LA ZECE ANI DE LA ELIBERARE

În minele din R. Cehoslovacă mecanizarea muncii este în continuă perfecționare. În medalionul din stînga: se controlează una dintre noile instalații subterane ale minei din Pribram. Încă o victorie a constructorilor socialismului din R. Cehoslovacă: intrarea în funcțiune a hidrocentralei de la Slapy (sus). Giganticul combinat siderurgic „Klement Gottwald" din Kuncice-Ostrava este o mîndrie a industriei cehoslovace. Fotografia de jos prezintă un aspect din interiorul combinatului.

Mai

de **Stanislav K. NEUMAN**
(Poet din R. Cehoslovacă)

Nu ne mai poate nimeni opri din marşul nostru,
Iar cîntecele noastre răsună azi în voie:
Le cîntă-ntreg poporul. Al nostru e pămîntul,
Întreaga omenire, la stînga, azi, cu noi e.

Răsună lumea-ntreagă de pasul comunist,
Răsună lumea-ntreagă de cîntul comunist.
Dispreţuim pe monştrii stăpîni peste dolari
Şi gloate lor de tîrfe, de hoţi şi mercenari.

Noi nu cunoaştem teama, nu ştim ce-i îndoiala
Şi respirăm un aer curat, în Răsărit.
În aerul acesta, scursorile fasciste
Nu pot trăi — destinul le-a fost pecetluit.

Priviţi norodul liber şi ascultaţi-i glasul.
E plin de bucurie curajul lumii noi.
Duşmanul care-ncearcă să-i tulbure avîntul,
Să ştie că-l aşteaptă doar lumea de apoi!

De-ar îndrăzni, deasupra-i, ca un ciclon, mînia
Popoarelor din lume s-ar revărsa. De ea
Nu l-ar scăpa nici urs şi nici făţărnicia.
Să ia aminte zbirii: osînda va fi grea!

Oricît ar fi de lacomi dolarizaţii zbiri,
Vom şti să le înfrîngem cumplita lăcomie.
Şi ce-i dacă pe lume mai sînt şi lupi făţarnici?
Noi vom preface visul în realitate vie!

E mare visul nostru şi ţelul deopotrivă
Al steagurilor freamăt să urce către slavă!
Neghiobii cleveteşcă! Noi ne mîndrim cu fapte.
Vom învinge, iar grîul va creşte fără pleavă!

Al steagurilor freamăt să umple-această zi
A libertăţii noastre. Să ne-nzecim elanul!
Pe tronu-i alb şi roşu stă Patria, înaltă,
Iar la picioare-i, gata de-nfrecare, e Planul!

Traducere de **Petre SOLOMON**

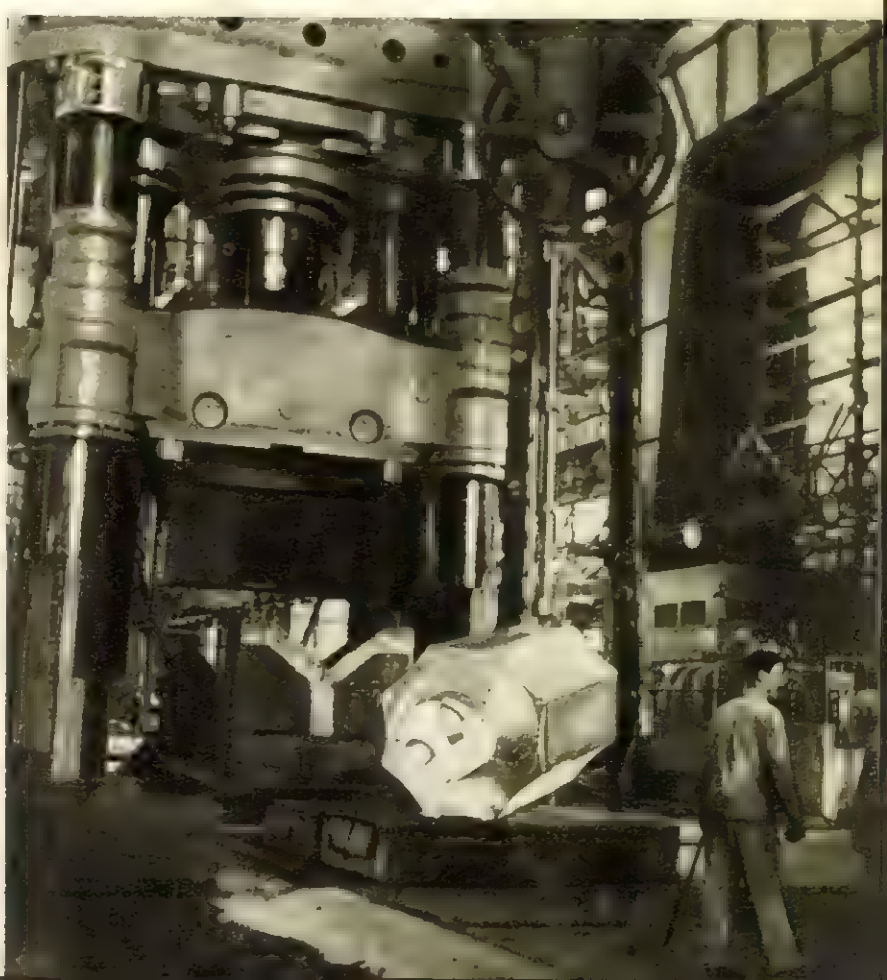

Mii de asemenea blocuri de locuințe muncitorești, construite în anii puterii populare, au fost ridicate în Republica Cehoslovacă. Partidul și guvernul acordă cea mai mare atenție omului muncitor, constructor al socialismului.

În toate anotimpurile anului, casele de odihnă din R. Cehoslovacă se află la dispoziția oamenilor muncii, care-și petrec aci zilele plăcute ale concediului lor.

Poezii de Eugen Frunză

CÎNTEC DE SEARĂ ÎNTR-UN PORT CHINEZESC

La Tien-Tsin e lună plină,
La Tien-Tsin;
Vînturi dulci trec marea lină
De carmin...

Stau de strajă chiparoşii
Blîndei seri,
Ca-n legende vechi strămoşii
Lăncieri...

Spre Tien-Tsin goneau pe nave
Ciocîli suri,
Amirali cu pajuri grave
La centuri.

Pe catarg străine flamuri
Fluturau,
Chiparoşii lung din ramuri
Scuturau...

O, ce crud erai, balaur
Apusean!
De orez flămînd şi aur
Şi mărgean!...

La Tien-Tsin e lună plină,
La Tien-Tsin;
Vînturi dulci trec marea lină
De carmin.

Şi se-nclină chiparoşii,
Cînd în larg
Saltă flamurile roşii
Pe catarg...

INSIGNA

La mii de kilometri — acolo unde
Sfîrşeşte continentul de orez,
Am dat, în drum, de un copil chinez,
Cînd ziua în Pacific se ascunde...

Un băieţaş vioi, un fîlfîrez,
În pantaloni cu buzunări afunde...
Iar pe cămaşă, doamne, ce să vezi?!
Un semn purta, cu litere rotunde...

„E de la voi — mi-a spus în dulce grai —
Insignă de la voi, pionierească,
Mi-o dete-n dar prietenul Huan-Hai!"

Sub soarele ce dă să asfinţească
Nu eu, ca să-l sărut, mă aplecai,
Ci ţara-mi de departe, românească.

O „TRAGEDIE" CIUDATĂ

Opoziţia poporului francez faţă de tratatele agresive de la Paris şi Londra a fost calificată de către d. Dulles drept „o tragedie".
(Ziarele)

Ceva vocabule, socot,
Mai ştiu şi eu, nu-s curcă —
Dar mister Dulles rău de tot
Mă mai încurcă.

Stau eu şi caut, om sărman,
Şi-ntreb: ce-o fi să fie
În graiul său american
O „tragedie" ?...

Francezii aşadar nu vor
Să stea ca peştii-n plasă,
Să li se bată din picior
La ei acasă;

Ei dau cu scîrbă de pămînt
Tratatul de robie!
Nu zău, aşa ceva de cînd
E... „tragedie"?

Francezii aşadar se-opun
Calvarul să-l repete:
S-ajungă carne pentru tun
Şi baionete;

Ei — zvastica, de crime grea,
O calcă, să nu-nvie;
Nu zău, de cînd aşa ceva
E... „tragedie"?

Francezii aşadar n-au chef
Să piară pe maidane
De dragu-afacerii „f. f."
Americane;

Ei strigă monstrului flămînd:
„Go-home!" (într vecie)..
Nu zău, aşa ceva de cînd
E... „tragedie"?

Stau eu şi stau ca să dezleg:
Ce fîlcuri, din ce torbe,
I-a scos stimabilul strateg
Acestei vorbe?...

Şi iată-mi trece pe sub ochi
O ştire din Americi...
Piiu, să nu-ţi fie de deochi,
Cum te desfereci

O, tîlc de nepătruns, drăcesc,
Ce mă-ncurcai întruna!
„La bursa din New-York — citesc —
Bătu furtuna".

Cad, precum veştedele foi,
Acţiunile la bursă!
Al Franţei: „Nu dorim război!"
E tristă sursă...

Citesc — şi-n mintea mea se-ntorc
Lumini de zi — Vezi, drace?
Deci „tragedia" din New-York
Se cheamă PACE!

Hoțul

schiță de Petru VINTILĂ

Ilustrație de D. NEGREA

Mirică își trăgea bocancii în picioare, cînd o auzi pe nevastă-sa țipînd în ogradă:

— Mirică, ieși, omule, că ne prădară pătulul!

Se speriară și orătăniile de țipătul femeii. Găinile zburătăciră spre șopron, gîștele fîlfîiră din aripi, gîfîind înspăimîntate, și cei doi curcani porniră să fluiere întrebător, chemînd curcile împrejurul lor. Uluit de zarva pornită în ogradă, Mirică deschise ușa bucătăriei și întrebă de acolo:

— Ce-i fă, ce s-a întîmplat?

— Ne jefuiră, Mirică, ne furară din porumb!

Femeia sta lîngă pătul și-și lovea șoldurile cu mîinile, plîngînd fără lacrimi. Lui Mirică îi trecu un junghi prin inimă și-o roseață fierbinte i se urcă pînă-n vîrful urechilor. „Iaca poznă" — gîndi el, simțind că-l sufocă furia, și coborî în goană treptele cerdacului, venind lîngă nevastă-sa. Fata lor, Gherghina, care stătuse pînă atunci în bucătărie să-l îmbrace pe Constantin, ieși în cerdac înspăimîntată. Constantin porni dintr-o dată să plîngă plin de spaimă. Gherghina dădu țipăt și ea:

— Aoleu mămucă, au spart hoții pătulul?

Mama Gherghinei își înteți lălăitul. Pe la garduri, pînă la a șasea casă, se iviră fețe speriate și curioase.

Cîteva femei trecură ulița și veniră pînă la poarta lui Mirică, întrebînd peste uluci:

— Soro, da' ce pățiși?

Nevasta lui Mirică dădu drumul știuleților, pe care-i adunase în poală din grămada prăvălită lîngă pătul, și se îndreptă către poartă, vorbind din mers:

— Oh, doamne, ce rușine pățirăm! Ne călcară hoții astă-noapte.

Roșu în obraji ca miezul vișinei, Mirică o strigă mînios din urmă:

— Ho, muierea draculul! Unde te duci?

Fără să se oprească, nevastă-sa îi răspunse tot lălăit, frîngîndu-și mîinile:

— Lasă-mă să mă plîng vecinilor, bărbate, ori pe tine nici nu te doare că-ți jăcniră munculița?

Mirică o întrebă iar:

— Dar Ioniță unde s-a dus?

— A plecat cu noaptea-n cap, cică-i ședință la U.T.M. Da-i ca și tine fi-tu, ce-i pasă dacă ne pradă hoții? Că tu păzești mai mult averea colectivei, decît ograda ta!

Mirică o drăcui, mormăind înfuriat, și se aplecă repede să arunce în pătul, știuleții căzuți. De la gard, însă, un om îi strigă prevenitor:

— Lasă-l, Mirică, la loc, lasă-i, să vadă miliția cum ai găsit pătulul.

— Ce vrei, mă? — îl întrebă Mirică și se uită la om. Tu ești, Lișule? De ce să-i las?

— Păi, cum vrei să constate furtul miliția, cînd ridici știuleții? Poate că ștergi urmele hoțului.

Mirică se opri descumpănit și privi rușinat la vecinii înșirați în lungul ulucii. I se păru că Lișu zîmbește batjocoritor și că Tudorița, nevasta lui Paraschiv, abia își ține rîsul. Și iar întrebă mînios:

— Voi ce vreți, mă? Ce v-adunarăți ca la urs?

Dar Lișu parcă nu-i auzise vorbele și rosti înțelept:

— Lasă știuleții, neică, pînă vine miliția.

— Ce miliție, bre? Ce miliție? Te furară pe tine? Atunci?...

Lișu, însă, continuă fără grabă, ca un om dispus să dea povețe:

— Cînd mi-au spart pătulul, de-mi furară și mie din porumb — mai ții minte, Mirică? — eu n-am pus un deget pe locul acela pînă ce n-a venit miliția. Și l-a găsit, mă, pe hoț, l-a găsit. I-a scăpat hoțului briceagul din șerpar și gata. Miliția a aflat al cui era briceagul. Te joci cu miliția? Păi, te văd că frămînți locul lîngă pătul.

— Și ce? E locul tău? Trebuie să-ți dau socoteală?

— Bre Mirică, dar ștergi urmele hoțului. Păi ce? Miliția se uită și la urmă de bocanc, o măsoară, o cercetează și află al cui picior a călcat pe-acolo. Pricepi, mă?

— Mirică, fugi d-acolo dacă-ți spune Lișu, ce mai stai ca prostul? — îi strigă nevastă-sa și Mirică se trase cîțiva pași mai încolo, oprindu-se descumpănit, neștiind ce să mai facă.

Lișu, care se săturase să stea îndărătul ulucilor, se îndreptă spre portiță și intră în ogradă. Mirică era din ce în ce mai rușinat. Se gîndea că lumea o să-l socotească prost și buimac, om care nu-i în stare să-și păzească avutul.

— Cum dormiși, mă, ca duși de pe lume? — îl întrebă Lișu. Dar cîinele nu ți-a fost acasă?

Lișu rîse, uitîndu-se prin ogradă după cîine:

— O fi avînd drăguță prin vecini și n-a stat la postul său de santinelă. Să-i tai capul din portie!

Mirică se uita la om, tăcut. Roșeața i se urca în valuri fierbinți pînă în albul ochilor și parcă ograda întreagă prinsese a se învîrti în jurul lui.

În vremea asta intrară și alți oameni în ogradă. Între ei, Paraschiv era cel mai pornit, parcă lui i s-ar fi întîmplat să-l fure?

— Te călcară hoții, Mirică? Uite, mă, ai draculul!

Lișu nu pricepu vorbele și crezînd că Paraschiv îl ia în rîs pe Mirică, răspunse înțepat:

— Ce te miri? Nu-l laudă și raionul pe Mirică pentru cîte zile-muncă a făcut? C-a luat mai mult decît tine, măcar că sînteți în aceeași brigadă. Cît porumb luași, Mirică?

— Lasă-l, mă, ce tot întrebi atîtea? Cît a luat, cît n-a luat, vorba e că n-are chef să împartă cu hoții și escrocii. Așa-i, Mirică? Tu ascultă de mine, du-te la miliție să facă anchetă.

Nevasta lui Mirică îi strigă din dreptul porții:

— Mirică, omule, parcă ți-a luat glasul careva! Ce faci? Mă duc eu la miliție? Văd că n-am nici pavăză, nici ajutor de la tine.

— Ce vrei? — abia întrebă Mirică, parcă trezit dintr-un vis al lui. Lasă bre, că mă duc eu. Păi ce? Numai să mă îmbrac. Ori vrei să mă duc așa?

Intră în bucătărie și oamenii se ținură după el, coadă. Mirică începu să-și înnoade șireturile,

așezat pe un scăunel, aplecat din spate. I se vedea ceafa roșie, întinsă, strălucind din pricina sudorii.

Oamenii se așezară pe laviță, unul lîngă altul. Paraschiv sparse tăcerea:

— Așa, Mirică, ți-aduci aminte, mă, cum ne fura altădată Filitis din porumb? Ți-amintești? Cum era, mă? Făceam două grămezi de porumb. Și Filitis venea, se uita la grămezi. Cum se uita, mă? Numai cu un ochi. Al dracului, parcă avea un cîntar în ochi. Zicea: „bre, nu-i egale!" Și lua dintr-o grămadă aruncînd la ștuleți în cealaltă. Și iar cîntărea cu ochiul. Și iar mai lua. Și la urmă, zicea: „acuma-i bine. Fix!" Și lua grămada în care adăugase porumb. Spune mă, nu făcea așa?

— Ba așa făcea — mormăi Mirică.

— Și ce-am făcut eu o dată, ți-amintești? Spune mă, ori ai uitat?

— ...

— Te uiți la mine. Nu mai știi? Păi, nu te-am învățat și pe tine să faci așa? Tu n-ai vrut. Al zis că tot îl bate dumnezeu o dată pe Filitis și n-ai vrut. Dar eu nu m-am temut.

— Chestia cu pietrele? — întrebă Lișu zîmbind.

Mirică parcă nici nu asculta. Îi tremurau degetele și nu izbutea să treacă șiretul prin găurile bocancului. Și auzea, ca prin vis, vorbele lui Paraschiv:

— Am făcut două grămezi într-un an. Una mare de tot, alta mică. Aia mare, însă, o făcusem oț. Adunasem o grămadă de pietroaie și-am deșertat ștuleții peste piatră. Dar al dracului Filitis, i-o fi șoptit cineva cum am făcut, fiindcă numai ce mă trezesc că-mi spune:

— Dragă Paraschiv, anul ăsta mi-a plăcut cum ai lucrat și îți dau grămada cea mare. Eu o iau pe asta, mititică... Așa-i că m-am prăjit? Ho-ho-ho!

În vremea asta, Constantin, oftînd încă speriat de cele întîmplate, își contenise plînsul. Mirică se uită la el, și-i strigă Gherghinei, care sta încă în cerdac, plîngînd în sec, ascultînd-o pe maică-sa:

— Șterge-i nasu' lui frate-tu, ori vrei să-ți altoiesc vreo două? Și cheam-o pe mamă-ta de la poartă.

— Mi-i foame — scînci Constantin, și Mirică îi spuse:

— Hai mă, și tu, că nu știi alta decît să plîngi și să mănînci.

Gherghina intră în bucătărie. Șterse cu catrința nasul lui Constantin, apoi tăie o felie de pîine, o unse cu untură de porc, presără deasupra niște sare, niște boia, și-i întinse:

— Na, mă, crapă, că de cînd te sculași, numai asta faci, mănînci!

Copilul împinse felia de pîine și spuse:

— Nu vreau așa. Vreau cu miere de stup.

— Ia te uită — se oțărî soru-sa. Dar asta nu-i bună?

— Vreau cu miere de stup — se încăpățînă copilul.

Necăjit că nu termină treaba cu șireturile, Mirică strigă Gherghinei, parcă ea ar fi fost vinovată:

— Ce te ții contra cu el? Dă-i cum vrea!

Paraschiv își lovi genunchiul cu palma și rosti admirativ.

— Te făcuși al dracului, Mirică. Păi ce, multă miere mîncași tu de copil? Nici nu i-ai știut gustul pînă în anii ăștia. Spune tu că nu-i așa. Și bocancii, bre? Ai început să calci orășenește. Al bocanci cu șireturi.— Și-apoi bucatele! Păi, ia spune tu, mă, dar să nu minți, cînd ai avut tu al'dată podul plin, bașca pătulul, bașca orătăniile, bașca porcul tăiat? Păi, să fi venit la tine un hoț al'dată, ce-ar fi găsit de furat? Cenușa din vatră? Praful de pe opinci? Hi-hi-hi! Ei vezi, mă? N-am dreptate? Ei, dar acuma se schimbă chestia! Te-ai dat dracului! Ai cele mai multe zile-muncă. N-or să-ți mai încapă în carnet! Cum îți zise ieri socotitorul? C-o să-ți facă borderou special? Păi ce? E ca pe vremea lui Filitis?

Mirică își ridică fața spre Paraschiv. Un zîmbet i se ivi în colțul buzelor. Se uita la copil. Acesta mușca vîrtos din pîine. Mirică vru să spună ceva. Apoi întinse palma spre copil, și-l mîngîie pe creștet, spunîndu-i într-o șoaptă plină de dulceață:

— Mîncă, mă, cu tata. Mîncă!

Apoi se ridică de pe scăunel și zise oftînd ușurat, privindu-și bocancii:

— Gata! Hai, că plec la miliție s-anunț cazul.

Ieșiră cu toții în cerdac.

În capul treptelor, Mirică se opri, uitîndu-se la soborul femeilor strînse la uluci. Surprins s-o vadă pe nevastă-sa încă plîngînd, îi strigă:

— Ce tot plîngi, bre? Ori, ce? Murirăm? Gata? Nu mai avem ce mînca?

Și încheie, întărînd vorbele dinadins:

— Ce? Stăm numai pe porumbul din pătul? Podul nu geme de porumb? Ori, cum?

Privi către oamenii din spatele său, apoi porunci nevesti-si, parcă dinadins să vadă oamenii că mai are și orătănii în ogradă.

— Dă grăunțe găinilor. Și gîștelor. Și rațelor. Ori, ce? Acuma-i gata? Nu mai avem porumb? Mergem să ne împrumutăm cu blidul ca altădată?

Ieși în uliță, cu oamenii după el. Paraschiv și Lișu spuseră că merg și ei către Sfat. Mirică era bucuros că nu-l lăsau singur. Începuse să simtă o bucurie ciudată și parc-ar fi vrut ca Paraschiv să-l întrebe întruna cum era cu Filitis, cum era cu porumbul pe vremea aceea. În drum spre postul de miliție, cîțiva oameni îl opriră pe Mirică să-l întrebe:

— Cum făcură, bre, de-ți furară din porumb?

— Ai vreo bănuială?

Mirică se oprea locului și răspundea la întrebări cu vădită mîndrie. Zicea:

— Nu se cunoaște la mine, mă! Am porumb căcălău! Da-l aflu eu pe hoț. Îl găsesc eu cu miliția. Și am să-l întreb: bine, mă neică, așa-i cinstit? Să intri noaptea și să furi? Păi, de ce n-ai venit la mine, să-mi cer? Că ți-aș fi dat! Am de unde, mă, și ți-aș fi dat, nu un blid, ci un sac.

Mirică se înfierbîntă, parcă ar fi vorbit chiar cu hoțul. Din ce-l opreau mai mulți oameni, se înfierbînta mai al dracului.

Lișu începu de la o vreme să-l tragă de mînecă:

— Hai, omule, o dată, că așa n-ajungi la miliție nici pînă deseară!

Trecînd prin fața secției M.A.T., Paraschiv își dădu cu părerea, clipind din ochi:

— Să-l ardem o secărică! Pentru coraj, Mirică, să știi cum scrii declarația.

— Fac eu cinste — zise Mirică, parc-ar fi fost la un ceas de mare bucurie.

Lișu răspunse mirat:

— Tot tu, mă? Păi cum? Păgubașul să plătească?

— Lasă, mă, că am de unde — răspunse Mirică și îi împinse ușor pe ușa prăvăliei. Aici dădură peste alți oameni. Toți aflaseră de furtul porumbului.

— Anunțași miliția? — întrebă unul.

— Într-acolo am pornit — răspunse Mirică, apoi, ridicînd cinzecul îl ciocni de-al celorlalți.

— Hai noroc, mă, hai noroc! Lasă că nu mor eu din atîta lucru.

În clipa aceea, ușa prăvăliei se deschise zgomotos și intră Ioniță, fiul lui Mirică. Tat-su era tocmai cu cinzecul la gură. Cum îl văzu, Mirică îl chemă, făcînd pe supăratul.

— Unde umbli, domnule? Asta-i ședința de utemeu? La M.A.T.? Păi, nu-ți încord eu spatele, tovarășe Ioniță?

Ioniță, însă, nici nu-i luă în seamă vorbele și îi făcu semn să vină tat-su la el.

— Ce vrei, mă?

— Hai, să-ți spun ceva.

— Ce, mă? Ce?

Mirică se duse la el. Ieșiră amîndoi pe podișca din fața prăvăliei. Cei dinăuntru îl văzură pe Mirică schimbîndu-se dintr-o dată la față, alb ca varul, apoi roșu, roșu ca sîngele cald.

Curios, Lișu ieși, venind lîngă Mirică și copilul său.

— Ce-i, mă? Ce s-a întîmplat iar?

Mirică îl privi pe Lișu întunecat, cu o privire care parcă cerea ajutor. Apoi rosti în șoaptă, coborînd rușinat privirea în pămînt:

— Auzi, cică el a umblat azi dimineață la pătul, și a căzut jos o grămadă de ștuleți. Pricepi? Asta a fost în zori. Noi încă nu ne sculasem. Ioniță ne-a strigat să avem grijă de porumb, să-l băgăm la loc, că el nu mai are vreme, se duce la utemeu. Dar noi n-am auzit. Dormeam. Auzi, Lișule, acuma spune și tu, cum mai dau ochii cu oamenii, dacă nu m-a prădat nimenea?

ÎN LUPTĂ...

de Virgil TEODORESCU

Unul „sîncer" povățuitor
Înecuat în propriile-i ițe.

Nu-mi da în luptă, vreau să-ți spun,
Cuțitul de bucătărie.
Am eu un armament mai bun
Ca să m-avînt în bătălie.

Nu-mi spune tu, întins comod,
Că nimerită-ar fi ciaclia,
Nu mă-nvăța cu ea-n ce mod
De vie să lupoi momîia.

Nu mă-nvăța ca-n lupta grea
Să mă-nvîrtesc, plesnind cu-n băț.
Am fost în stare-n viața mea
Măcar atîta să învăț.

Și lupta are, se-nțelege,
Un drum al ei — și-l spun:
La lovituri de tun, e lege,
Răspunzi cu lovituri de tun.

Nu-mi pune-n mînă o pușcoace,
Nu-mi da un paloș năzdrăvan.
Eu știu cu arma cum se trage
Și de-i nevoie, trag avan!

Pe mine m-a-nvățat un altul
(Decît ești dumneata, mai breaz)
Cum să mă port cînd dau asaltul
Și, vezi, de sfatu-i nu mă las!

Născocitorul de poeme
Croite dintr-un aluat
Cu sînge mult udat prin vreme —
El, toate astea m-a-nvățat.

...Nu mă-nvăța în bătălie,
La luptă cînd m-arunc piept liș,
Să-mi pun o pană-n pălărie
Și-n mîini atît să am: un șiș.

UȘOR ȘI GREU

El, e ușor să spui de la-nceput,
Că-n versul tău respiră un popor,
Că tu pentru aceasta te-ai zbătut
Mereu și ne-ncetat. E, zău, ușor!

Că n-ai putut dormi un ceas măcar
De-a lungul vieții tale, și, de zor,
Făceai din vorbe arme de cleștar,—
S-o spui, de la-nceput, e, zău, ușor!

Dar dacă-atunci cînd arma le în mîini
Oșteanul, ea se frînge ca un pai
Și dacă bobul nu e bun de pîini,—
Deși-ai făcut la seceră alai,—

Și-atunci cînd vrei să sorbi, urciorul tău
Nici toartă n-are, n-are nici gurgui,
Iar apa-ntr-însu-i rea, ca într-un tău —

Aceste toate în zadar le spui...

Spre al treilea mileniu!

— reportaj —

de Constantin CHIRIȚĂ

Ilustrații de Tic PELTZ

Icar și-a făurit aripi și a încercat să cucerească spațiul și timpul. Soarele l-a topit însă legăturile de ceară și trupul cutezătorului erou s-a prăbușit undeva, într-o mare. Și parcă pentru a-l dovedi trăirea reală, oamenii au botezat cu numele său o insulă din arhipelagul grecesc — Icaria.

Icar n-a existat însă niciodată alevea. El este eroul unei legende create de vechii greci. De-a lungul veacurilor lumea a tălmăcit legenda. Icar simbolizează pe îndrăznețul aprins de țeluri înalte. La urma, urmei legenda aceasta exprimă năzuința omului de a se ridica spre înalt, de a înainta cu pași mai repezi în vreme.

Oamenii nu s-au înspăimîntat însă de tristul epilog al eroului legendar. Cei mai buni i-au înțeles semnificația și i-au urmat pilda. Mulți sau puțini, secol după secol, ei s-au străduit să-i făurească omenirii aripi, să-i iuțească progresul. Ei au lăsat în istorie o dîră strălucitoare care cuprinde înțelepciunea și arta Eladei, care trece prin Roma lui Octavian August, care luminează știința și arta Renașterii, trece prin Franța revoluțiilor populare, prin Germania lui Beethoven, Goethe și Marx și se revarsă în Rusia de la sfîrșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea.

Întotdeauna au existat forțe care s-au opus acestei năzuințe. Mulți dintre cutezători au avut sfîrșitul lui Icar. Oamenii nu s-au înspăimîntat însă niciodată. Ei au cutezat mereu spre înălțimi, au încercat mereu să învingă timpul.

Astăzi — la cîteva mii de ani de cînd oamenii au creat legenda lui Icar, exprimîndu-și astfel una din marile lor năzuințe — în țările în care domnește libertatea, această năzuință a luat proporții apoteotice. La împlinirea ei iau parte milioane de oameni: savanți, artiști, muncitori, țărani. Despre unul dintre acești cutezători, despre unul dintre acești învingători ai timpului este vorba în materialul de față.

File de calendar

Oamenii au inventat calendarul pentru a măsura timpul? Aceasta ar fi numai jumătate de adevăr. Oamenii aveau nevoie de calendar pentru a-și măsura puterea, creația. Anul, luna, ziua, ora ar fi părut fără sens dacă oamenii le-ar fi lăsat goale. Aceste diviziuni convenționale îi arătau omului prețul timpului, îl determinau să-și cumpănească forțele, să creeze cît mai mult în dimensiunea scurtă a vieții.

Calendarul a devenit astfel unul din cei mai severi judecători ai omului. Fiecare om își are un calendar al său. Cercetate, unele nasc un sentiment de rușine, de durere și tristețe. Altele stîrnesc mîndrie și bucurie. Acestea din urmă au filele pline de fapte.

Am răscolit, zilele trecute, calendarul unui om. Prima filă a acestui calendar poartă data unei zile din februarie 1910. Atunci s-a născut la Gura Ocniței. Copiii dau mai puțină socoteală timpului. Poate de aceea filele următoare sînt ușoare, se întorc repede. Pe filele anilor de școală primară am găsit mereu cuvîntul „premiant". Aceasta naște o singură și firească reflecție: copilul, sau poate părinții săi, știau că numai prin muncă și învățătură se poate izbîndi în viață. Dar n-a fost așa! A încercat de două ori să intre mai departe în școală. Nu ca să poarte un număr sau să se laude părinții cu un copil la școli înalte. Nu. A încercat aceasta pentru ca să ajungă om de știință. Nu visător, ci îndîrjit își scrisese acest gînd pe una din filele de calendar. Și după două încercări, a adăugat simplu: „Nu e voie!" Ezitase cîteva clipe. Se gîndise mai întîi să scrie: „Nu se poate!"

Acestea s-au petrecut în anul 1920. Spre sfîrșitul anului. La începutul anului 1924, pe una din filele de calendar au apărut, în sfîrșit, cîteva cuvinte: „am ajuns strungar calificat". Pînă atunci tînărul uconic nu avusese timp să facă însemnări. Ziua era prea scurtă. Orele de dimineață îi le lua gospodăria meșterului. Cele de după-amiază, graba patronului. Cele de seară, cărăușiile trecătorilor. Acestea cei puțin îi aduceau hrană. Nu mai avea cînd să scrie. Pentru că noaptea de obicei se trudea să învețe meseria.

Filele următoare sînt grele. Atît de grele, că, deși era bărbat în toată firea, nu-i venea de loc ușor să le întoarcă. Erau file pline de trudă, de oboseală, de suferință. Bucuria aproape că nu izvora niciodată în cuvinte pe acele file. Și mai era ceva care lipsea cu desăvîrșire. Un cuvînt care n-a fost scris niciodată pe calendarul său: umilința. Din cauza aceasta, pe filele anilor 1928, 1934, 1937, 1939, 1940 stau scrise cu litere groase cuvintele: „Dat afară. În altă parte." „Astra Română", „Concordia", „Romîno-Americană", „Astra"-Brașov, I.A.R... Mai erau oare între-

prinderi în țară? Pentru că în calendarul său mai erau din belșug file albe.

Ele s-au înnegrit însă cumplit în anii de după 1942. Ca uniformele acelora care comandau în fabrici. Ordinele erau scurte și nemiloase. Carcerele erau multe și pline. Orice gest de indisciplină sau de nemulțumire era pedepsit. Iar filele calendarului de atunci poartă pe ele însemnările negre. Uneori filele își schimbau culoarea. Se înseninau. Ca zilele de primăvară după o iarnă posacă. „Se aud din nou vești bune din țară. Oare o să se termine?". Și pe urmă din nou file negre. Și iar întrebarea: „Când o să se sfîrșească?" Răspunsul se găsește pe una din filele lui august 1944. Data a părăsit calendarul și s-a împlîntat pentru totdeauna în memorie.

Am răscolit și filele anilor următori. Nenumărate semne de întrebare și gînduri neterminate. Toate cuvintele scrise atunci s-ar putea reconstitui într-unul singur: căutare! Această căutare de ani întregi l-a făcut să exclame pe una din filele de la sfîrșitul lui 1949: „Se poate!" De un an de zile, studia metodele lui Bîkov-Bortkievici. Își dăduse, în sfîrșit, răspunsul. Și în același timp răspunsese și unui gînd al copilăriei. Aceasta după aproape treizeci de ani. La porțile vremii bătea insistent anul 1950. În țara noastră începea primul cincinal.

Aici se termină ceea ce noi, oamenii, numim în tormeni obișnuiți un calendar. Începe un alt calendar. Unul mai puțin obișnuit, care condensează timpul. Un calendar al cutezătorilor, al acelora care vor să sară mai de grabă peste ani, care vor să-și prelungească prin fapte viața. Acesta este un calendar propriu fiecărui îndrăzneț. Un calendar personal. Deci, putem să-l numim: Calendarul lui Constantin Vasilache.

Un om obișnuit

Creatorul acestui nou calendar nu lucrează în observatoare astronomice. El nu face noua diviziune a timpului prin calcule matematice sau cercetînd mișcarea aștrilor. Nu are spatele încovoiat de vreme și nici semnele blînde ale bătrîneții. Locul pe care și l-a ales pentru înverșunata sa luptă cu timpul este o hală. O hală mare și luminoasă a Uzinei „Gheorghe Gheorghiu-Dej" din Tîrgoviște. Mașina, cu ajutorul căreia duce lupta sa, este o mașină cunoscută de mult timp: un strung. Iar el — el este un om obișnuit. Un bărbat în puterea vîrstei, de statură mijlocie, bine legat. Trăsăturile figurii sale întregesc un om hotărît, sigur, care știe ce vrea.

Și, totuși, omul acesta a prefăcut zilele în jumătăți de oră și uneori lunile în zile!

M-am așteptat să-l văd descărcîndu-se ca o vijelie, ca un roi de fulgere asupra mașinii. Mi-l închipuiam agitat, vibrînd ca un arc. Ca în filmele acelea în care mișcarea este supraaccelerată. Nimic din toate acestea. Nu forța fizică, iuțeala, nervozitatea îi sînt armele de luptă. Să-l privim cîtva timp cum lucrează și vom afla multe.

Introduce iute dar fără pripeală o piesă în strung. Mașina pornește. Cuțitul începe să sfîșie carnea oțelului. În cîteva secunde, se formează la capătul piesei o spirală strîmtă. Operațiunea reîncepe. Spirala se lărgește. Șpanul se desprinde într-un ritm vertiginos. Un ucenic îl trage fără încetare cu un cîrlig de oțel. Au trecut trei minute. Piesa e gata. Altă piesă în strung. Privirea îmi alunecă spre ucenic. Un băiețaș pistruiat, slăbuț, cu sprîncenele ridicate. Parcă ar întreba mereu ceva. E teribil de concentrat asupra șpanului. Mă uit din nou la strungar. Totul pare normal. Ba nu. Au trecut numai două minute. Și altă piesă e gata.

— Ați cîștigat un minut!

Vasilache rîde:

— Da!

— În cît timp se face operația asta?

— În 42 de minute!

Patruzeci și două de minute!... Întîi încep să fac calcule. Minute, ore, zile. Îmi scutur însă repede aceste gînduri. Și de-abia acum simt că mă cuprinde uimirea. La această mașină simplă, acest om revoluționează timpul. Cu același calm cu care altul fumează alături o țigară.

E oare vorba de o simplă problemă de organizare a muncii? De iscusință? De tehnica tăierii? De eliminarea timpilor morți? Interesează aceste probleme tehnice cititorii?

Am stat cîteva zile lîngă strungul lui Vasilache. Încerc să răspund la aceste întrebări, reproducînd însemnările brute, așa cum le-am luat acolo, lîngă acel bărbat mai de grabă scund decît înalt, cu fața osoasă și lată, cu aspectul acela de om comun. Lîngă acel om care mi-a adus în minte legenda lui Icar.

Însemnări...

...Deasupra mașinii lui Vasilache e o lozincă: „Prima așchie la fluierul semnalului". Sirena uzinei fluieră. Strungul lui Vasilache lucrează. Semnalul de începere a lucrului s-a stins. Vasilache scoate prima piesă din mașină. Au trecut două minute. Alții își încălzesc încă strungurile. Din calendarul lui Vasilache s-a șters o jumătate de oră. Din calendarele obișnuite abia două minute. În hală, strungarii umblă după materiale. Aud frînturi din discuțiile pe care le au cu maiștrii. Grabă, explicații tehnice, nervozitate. Lîngă mașina lui Vasilache stau vrafuri întregi de materiale. S-a interesat de ieri despre piesele pe care le lucrează azi. Acasă și-a făcut calculele tehnice. Dimineața a sosit cu jumătate de oră mai devreme. Și-a controlat mașina. I-a dat drumul pentru încălzire. Și-a adus materialul. Într-adevăr aceasta e o problemă de organizare a muncii. Nu. Aceasta pare la prima vedere. E în primul rînd o problemă de conștiință muncitorească, e o trăsătură de spirit gospodăresc.

...Agitat, șeful secției vine la Vasilache. Aud, peste zgomotul strungului, cîte ceva din convorbirea lor. E vorba de o piesă care trebuie făcută imediat și trimisă la o schelă petroliferă. Maximum de urgență. Vasilache oprește strungul. Privește partea tehnică a piesei, desenul. După trăsăturile feței sale îmi dau seama că s-a edificat. Scoate din dulap un alt sistem de cuțit. Intru în vorbă cu Vasilache. Îmi explică importanța unghiurilor pozitive și negative în așchierea metalelor. Îmi arată cuțitul. E ascuțit după sistemul Bîkov-Bortkievici. Se îndreaptă apoi spre polizor. Cu mișcări ușoare, elegante, aproape din cînd în cînd cuțitul. Îi face o ușoară curbă. Operația nu durează decît un minut. Ca să ajungă însă la sistemul acesta de curbă, Vasilache a studiat și a experimentat ani de zile. E contribuția lui la metoda de așchiere rapidă a oțelului. „Sistemul acesta eliberează șpanul — îmi spune Vasilache. Altminteri ar trebui mereu oprită mașina". Începe să lucreze. Strungul vuiește ca motorul unui avion. În hală s-a simțit că Vasilache lucrează neobișnuit. Zeci de muncitori vin în jurul său. „Nimeni n-ar putea scoate mai mult din strung" — îmi șoptește cineva cu mîndrie. În cinci minute piesa e gata. Obișnuit ea se face în 90 de minute. E vorba deci de ascuțirea cuțitului, de tehnica tăierii? Acesta e numai jumătate din adevăr. În primul rînd e vorba de curaj, de cercetare științifică.

...Într-adevăr Vasilache posedă o iscusință deosebită. E un adevărat talent. Simte ca un artist, ca un muzician, măsura. Sezisează zecimile de milimetru după dimensiunile șpanului. Controlul, controlul acesta al pieselor care mănîncă atîta timp, aproape că nu există la dînsul. Controlează numai prima piesă. Dintr-o mișcare încearcă iute calibrul. Al doilea control îl face după o sută de piese și cu toate acestea în cinci ani de zile n-a avut rebuturi. Fără să încetinească o dată măcar ritmul năprasnic în care lucrează. Vorbind despre iscusința lui, cineva mi-a povestit un fapt din viața uzinei. În ziua conferinței raionale de partid s-a organizat un schimb de onoare în secția sa. Vasilache a realizat 170 de piese. În aceeași zi, într-o hală alăturată s-a realizat același număr de piese. Aceleași piese. La ele lucrară 25 de strungari. La Reșița, cu prilejul unei demonstrații, a realizat în 8 ore aproape 12 norme. I se dăduse un strung obișnuit. Piesele erau din cele mai complicate... E uimitor cît își iubește omul acesta meseria. Lucrează cele mai felurite și mai complicate piese. E înviorat, întinerit cînd dă peste un lucru nou, necunoscut. „Așa se cîștigă iscusința — mi-a mărturisit el. Altminteri m-aș plictisi. Și nimic nu distruge mai mult o meserie ca plictiseala". Așa se cîștigă iscusința. Cît de simplu e acest mare adevăr!

...Tot privindu-l pe Vasilache cum lucrează, am avut la un moment dat impresia că mă luminez. L-am urmărit din nou și mi-am reînnoit imaginea. E foarte precisă. Vasilache lucrează ca un doctor. Ca un chirurg. Nu e vorba de o viziune ciudată a autorului acestor rînduri. Așa lucrează Vasilache! Privirile sale nu se dezlipesc de piesă și cuțit. Ochii săi deosebesc după șpan dacă tăietura e corectă. De cîte ori ia o unealtă din dreapta ori stînga nu-și ridică ochii într-acolo. Uneltele sînt înșirate ca instrumentele chirurgicale. Mîna la

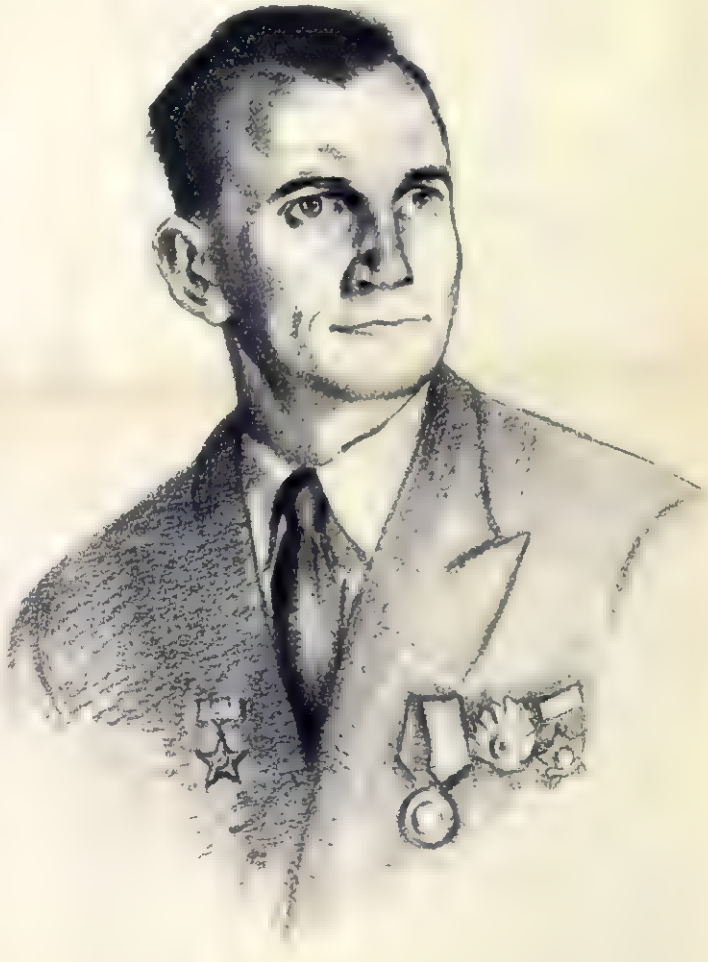

MINISTRUL R.P.R. LA NEW DELHI ȘI-A PREZENTAT SCRISORILE DE ACREDITARE

La 7 aprilie 1955 tovarășul Mihai Magheru, trimis extraordinar și ministru plenipotențiar al Republicii Populare Române la New Delhi, a prezentat scrisorile sale de acreditare președintelui Republicii India.

În fotografia de mai sus, redăm un aspect de la solemnitatea ce a avut loc la New Delhi cu prilejul primirii reprezentantului diplomatic al Republicii Populare Române de către dr. Rajendra Prasad, președintele Republicii India.

cu precizie uncalta care-i trebuie. Și o așază aproape milimetric în același loc. Și întocmai ca după o operație reușită când termină piesa, scapără de bucurie. În munca lui Vasilache aproape că nu există timpi morți. Aceasta m-a convins mai ales din amănuntele relatate mai sus. E ca un chirurg care n-are voie să întîrzie. Am mai descoperit deci un aspect al muncii sale: eliminarea timpilor morți. Aici îi dau lui cuvîntul: „Acesta-i un lucru tare greu. Într-un om există de fapt doi oameni. Unul îl trage înainte, altul caută să-l țină pe loc cu tot felul de fleacuri: o țigară, o plimbare de cîteva minute prin hală, un căscat și o pauză de „dezmorțeală". Unelte împrăștiate prin toate părțile. Zăpăceală, lene. Toate se adună și dau la un loc ore întregi. Depinde cine bate din cei doi. Uneori îl simt și eu pe cel rău cum vrea să mă tragă, dar nu-l las." Încerc să-i traduc cuvintele. Eliminarea timpilor morți înseamnă luptă, o luptă cu tine însuți. Aceasta în primul rînd.

...E foarte interesant lucrul acesta. De cînd stau lîngă Vasilache și-l observ cum lucrează n-am văzut aproape niciodată să fi terminat o piesă în același timp. Și, totuși, ei își planifică pentru fiecare piesă un timp precis. Sau mai de grabă își planifică un anumit stoc în opt ore. De pildă, 80 de piese. Zece piese pe oră, șase minute pentru o piesă. Nu termină aproape niciodată piesa în cele șase minute. Pentru a observa însă acest lucru trebuie să stai cu cronometrul în mînă. Pentru că diferența se poate calcula numai în secunde sau chiar în zecimi de secunde. Aproape la fiecare piesă cîștigă o secundă, două din timpul propus pentru confecționarea ei. E oare întîmplător lucrul acesta? L-am întrebat. Nu mi-am putut nota răspunsul pe loc. Dar suna cam așa: „Cînd bag piesa în strung am și ceasul în față. Nu-l văd, dar îi simt secundele. Știu că trebuie s-o termin în șase minute. Dar eu îmi propun 5 minute și 30 de secunde. Ceasul nu mi se dezlipește nici o clipă din cap. Mi-am propus cinci minute și treizeci de secunde și găsesc aproape la fiecare piesă încă o rezervă de timp nefolosită. Nu reușesc în timpul propus. Ci, în cinci minute și patruzeci și cinci de secunde. A doua oară vreau să scad măcar două-trei secunde. Și așa mereu. Totul e ca să vrei mereu mai mult. Deși uneori nu e vorba decît de secunde". Să vrei mereu mai mult, să nu te mulțumești cu ce ai făcut. Aceasta nu e o problemă tehnică, e o trăsătură morală. Prin această educație a ajuns Vasilache de la 5 norme pe zi în 1950, la 17-18 norme pe zi, cît dă în medie de la începutul anului 1954.

... În jurul lui Vasilache lucrează strungari tineri. Cei mai mulți n-au trecut de 20 de ani. La mulți dintre ei am observat, deși într-o stare incipientă, stilul de lucru al lui Vasilache. În felul cum lucrau regăseam ceva din calmul, simțul gospodăresc și voința lui Vasilache. M-am interesat despre ei. Am aflat că unii lucrează alături de el, alții sînt elevii săi. Sînt mulți în uzină. Aproape 30 de tineri au trecut prin școala lui Vasilache, au fost calificați de dînsul. Unii au de-abia 18 ani, alții au aproape 30. Toți, însă, toți, aplică metodele de așchiere rapidă a oțelului. Fiecare dintre ei a trecut de anul 1955. Unii au trecut și de 1960. Ei formează în uzină o adevărată forță în lupta pentru plan. L-am văzut de cîteva ori pe Vasilache părăsindu-și mașina și îndreptîndu-se cu pașii săi iuți spre alte strunguri. Urechea sa desprinsese ceva neobișnuit la mașina vreunui strungar. Îi ajuta s-o pună la punct. Mai mulți tineri cu care am vorbit mi-au relatat că fostul lor profesor, atît de sever în perioada calificării lor, vine, cu regularitate la dînșii, să se intereseze de felul cum merge lucrul. Iar ei cînd au greutăți nu întîrzie să-i ceară sfatul lui Vasilache. „Nu te stînjenește lucrul acesta?" — l-am întrebat într-un rînd cînd se ducea spre un strungar să-i ajute la repararea mașinii. „O bună parte din timpul meu de lucru e închinat acestui scop" — mi-a răspuns foarte serios Vasilache. E planificat timpul acesta în fiecare zi. „Nu vreau să uite că sînt elevii lui Vasilache", a încheiat dînsul. Descoperisem o nouă trăsătură a eroului meu: a face din puterea și știința lui un bun al tuturor. După cum se vede și oa ține tot de categoriile morale...

Nu am intenția să fac calcule și recapitulări. Omul acesta care împlinește 17 și 18 norme pe zi, iar uneori transformă lunile în zile, poruncește vremii cu alte mijloace decît cele tehnice. Este vorba, în primul rînd, de o concepție de viață, de o filozofie a vieții. Celelalte mijloace sînt auxiliare. E drept, auxiliare foarte prețioase. Vremea e însă cucerită mai întîi de suflet și crier. Să nu uităm că înaintea aeroplanului a zburat omul. Sau a încercat să zboare. Acesta e esențialul. Și cînd omul și-a dat seama că poate zbura, a creat și mașinile. Dar gîndul său cutezător i-au trebuit omului multe calități morale. Unele din ele le-am întîlnit din plin și la eroul nostru. E limpede de ce Vasilache e o creație a regimului nostru. Pentru că aceste calități morale au fost adîncite în oameni de către comuniști.

Pasiuni...

Vasilache știe să muncească. Știe să-și folosească la maximum nu numai minutele, ci și secundele. Cele opt ore de muncă, așa cum spune el, sînt *8 ore*. Pline. Vasilache înțelege, simte prețul vremii. De aceea își folosește cu atîta nesaț și restul timpului. Se dăruie vieții, odihnei, bețugului, cu pasiune. Orice vînt de bucurie găsește dezgolit pieptul lui Vasilache. În casa lui răsună aproape în fiecare zi veselia prietenilor și melodia calmă a vieții de familie.

Aici timpul nu mai este planificat. Nici nu poate fi. Pentru că există un drăcușor blond care-i ține mereu calea. Drăcușorul acesta se satură repede privind de la fereastră la omul care lucrează în grădină, care sădește cu grijă de horticultor fiecare floare în parte. Pentru fetița blondă și neastîmpărată, care n-a împlinit încă trei ani, Eroul Muncii Socialiste Constantin Vasilache, omul acesta pe care-l salută cu admirație fiecare cetățean din Tîrgoviște, despre care a aflat întreaga țară, despre care se vorbește peste hotare, e pur și simplu „tăticul". Atît și nimic mai mult. Ea nu ține seama că „tăticul" poate avea și alte pasiuni. Sare de la geam și într-un suflet e lîngă el. Știe că nu trebuie să spună nici o vorbă. Aceasta o știe foarte bine. Și mai știe ceva: că peste cîteva clipe „tăticul" se va întoarce îmbufnat spre dînsa și o să-i spună aceleași cuvinte: „Of, Mihaela, Mihaela, n-am acum timp de joacă". Dacă o să rîdă, tăticul o să-i turtească nasul. Dacă o s-o facă pe posomorîta, tăticul... tot o să-i turtească nasul. Și o s-o ridice în sus, ca pe o pernă moale. Cum să nu știe acestea? Și mai poate spune tătucul că asta-i joacă! O fi pentru el. Pentru Mihaela asta nu-i joacă. E un lucru foarte serios. Înseamnă că tătucul e al ei. Degeaba o face el pe supăratul. E de-ajuns să-și lipească degetele de obrajii lui și tătucul se prinde ca o pasăre în laț. Nu-i așa, tătucule?.

Mihaela știe toate acestea. Și în înserarea care-și trimite umbrele, tătucul, mămica și Mihaela își poartă pașii încet prin grădină. E primăvara, primăvară. În curînd cerul își va aprinde una cîte una stelele. Acuș, acuș, tătucul o să-și ducă odorul în pătuc. Și mintea lui va începe iarăși să despice vremea.

Spre al treilea mileniu

Orele sînt tîrzii. În minte îmi apare imaginea omului așa cum l-am văzut cînd am pășit prima dată în hală. Retrăiesc uimirea de atunci. Nu mi-am închipuit că la 45 de ani un om poate arăta atît de tînăr. Există un leac pesemne care întinerește oamenii. Despre care amintea Scipaciov într-o poezie:

„Dar despre lupta noastră-ncinsă
Vorbi-vor încă ani întregi,
*Avem la treizeci timpla nins*ă,
dar tineri sîntem la șaizeci!"

Acesta e leacul! Lupta cere eforturi, cheltuieli de energie, dar victoriile, bucuria lor, întineresc.

În hala aceea mare, luminoasă, Eroul Muncii Socialiste Constantin Vasilache duce o luptă înverșunată. Lupta cu timpul. În jurul lui se îngroașă rîndurile. Colectivul de tineri din jurul său a ajuns cu producția în contul anului 1962. Zeci de strungari din uzină se alătură îndrăznețului gînd. Oamenii izbutesc, învîng. Pentru că îi mînă în luptă acea năzuință proprie cutezătorilor, pentru că-i cheamă certitudinea victoriei.

Constantin Vasilache e în drum spre al treilea mileniu. Cînd rîndurile acestea vor ajunge la cititori, Constantin Vasilache se va pregăti să sărbătorească începutul unui nou an. Anul 1998! Încă trei ani de fapte și primul om va pătrunde în cel de al treilea mileniu al erei noastre. În calendarul lui Vasilache aceasta înseamnă mai puțin de două luni de zile. Cum pot oare atinge oamenii asemenea înălțimi?

În hala aceea mare, luminoasă, oamenii nu fac simple piese de oțel. Oamenii își făuresc aripi. Acesta e adevărul.

Itinerar CINEMATOGRAFIC...

— Ce filme noi pregătesc cineaștii sovietici —

Articol scris pentru „Flacăra"

de A. DONEȚKI

Vă invităm, dragi cititori, la o scurtă plimbare prin studiourile sovietice. E drept că, pentru a le putea vizita pe toate, ar trebui să trecem, pornind din veșnic tînăra Moscovă, peste nesfîrșitele întinderi ale cîmpiei ucrainene, să trecem crestele stîncoase ale Caucazului și, după ce poposim în Tbilisi și Alma-Ata, să ne întoarcem, pentru a ne opri pe cheiul Nevei, în Leningrad. Cum călătoria aceasta e cam lungă pentru timpul, dar mai ales pentru spațiul nostru, ne vom opri numai la cîteva din aceste studiouri, pentru a afla — așa cum doresc cititorii noștri — ce filme noi turnează în prezent cineaștii sovietici.

De la gara „Kiev", prin care trece trenul direct „București-Moscova", nu avem mult de mers pînă la cel mai mare studiou al Uniunii Sovietice, „Mosfilm". O luăm pe cheiul rîului Moscova și, după ce am urcat colinele Vorobiovî, pătrundem într-un adevărat orășel cinematografic. În inima lui, uriașele platouri ale studioului. Dacă izbutești să treci de porțile cetății filmului — a cărei liniște o păzesc portari mai aprigi ca cerberul antic — întîlnești, atîrnat în fața uriașelor uși ale pavilionului, un anunț luminiscent care te somează grav: „Liniște, se turnează!". În spatele acestor porți — ca și în multe alte locuri unde se turnează exterioare — zeci și sute de creatori muncesc intens luni de zile pentru realizarea unui film pe care dumneata, iubite spectator, îl vezi într-o oră și jumătate.

„Mosfilm-ul" a terminat nu demult filmul-balet „Romeo și Julieta". Despre acesta îl vom lăsa, însă, să vorbească pe unul din realizatorii filmului, maestrul de balet L. Lavrovski:

„De sus, de pe creasta muntelui Ciainaia, care străjuiește stațiunea Ialta, se deschide fermecătoarea priveliște a Mării Negre.

Aici, deasupra minunatei stațiuni balneare, pictorii scenografi ai studioului „Mosfilm", în frunte cu pictorul A. Parhomenko, au construit o piață a orașului italian Verona, așa cum arăta în secolul al XVI-lea, cu castelele sale luxoase, cu străduțele medievale, cu bazarele sale... Pentru a participa la turnarea acestui film, au sosit de la Moscova 125 de balerini ai Teatrului Mare, în frunte cu G. Ulanova, I. Jdanov, A. Ermolaev, S. Koren, A. Radunski etc., studenți ai școlii de teatru „M. Șcepkin" și ai Institutului de artă teatrală. În oraș, au fost lipite afișe uriașe, care invitau pe locuitorii Ialtei și pe oamenii aflați aici în concediu să participe la turnarea scenelor de masă. Au răspuns mulți la invitația noastră, astfel că am putut să ne alegem interpreții de care aveam nevoie.

Împreună cu regizorul L. Arnștam, am elaborat concepția filmului, pornind de la posibilitățile vaste ale cinematografiei: în locul transpunerii mecanice pe ecran a întregului spectacol, care se desfășoară timp de trei ore, am realizat un film care durează un ceas și treizeci de minute. Au fost alese scenele și episoadele cele mai vii ale spectacolului, acordîndu-se, de exemplu, mai multă amploare scenelor de luptă de pe străzi, subliniind ritmul încordat și precipitat al acestora, dînd grandoare uriașului carnaval popular".

...Și iată cum, dragi cititori, veți putea vedea și dumneavoastră, fie și numai pe pînza ecranului, nemuritorul balet al lui Serghei Prokofiev în interpretarea celor mai străluciți dansatori ai lumii.

Acum, însă, s-o pornim prin orășelul cinematografic de pe colinele Vorobiovî.

Un tînăr trece grăbit pe lîngă noi, nestingherit de lumina orbitoare a reflectoarelor, dar parcă supărat pe fata care-l însoțește. Parcă ne e cunoscută figura lui. Unde l-am mai văzut, oare? Prin minte ne trece imaginea unui bărbat cu trăsături ferme și priviri de vultur, cu chipul înconjurat de buclele unei peruci argintii și învesmîntat într-un strălucitor costum de epocă.

Da, e într-adevăr actorul Pereverzev, care ne-a făcut cunoscut personalitatea impunătoare a amiralului Ușakov.

De astă dată, filmul în care joacă el se desfășoară în plină contemporaneitate, deși are un titlu cu eternă valabilitate: „Povestea unei iubiri". Scenariul lui E. Gabrilovici, după care regizorul I. Raizman realizează filmul, povestește dragostea dintre doi tineri sovietici, ridicînd problema căsătoriei, care nu trebuie să însemne doar viața în comun, ci o mare dragoste și o prietenie plină de înțelegere și încredere. Tînăra pereche trece printr-o serie întreagă de încercări și conflicte, înainte de a izbuti să-și construiască o adevărată familie.

Cît de cumplită pare apoi, după ce ne-am bucurat alături de contemporanii noștri, drama lui Otthelo și a Desdemonei, pe care ne-o va arăta, veșnic proaspătă, spectacolul ecranizat de S. Iutkevici!

Să trecem mai departe. Fanteziei

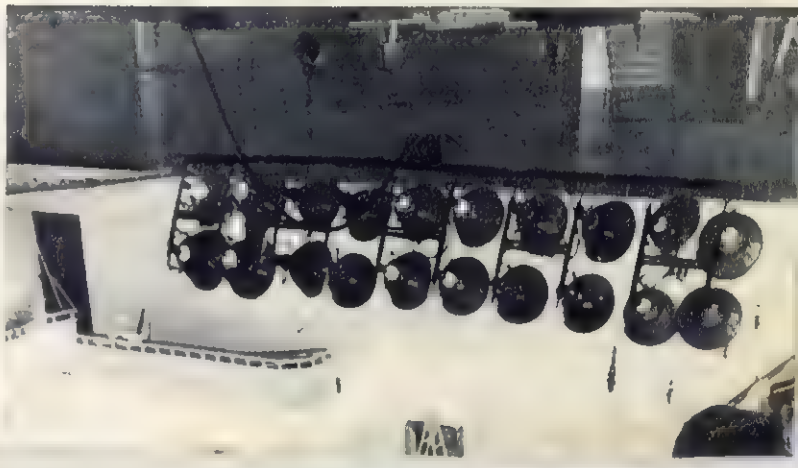

Pe unul din platourile de turnare ale „Mosfilm"-ului.

noastre îi trebuie aripi avîntate pentru a-şi putea construi, după ce a călătorit în lumea pasionaţilor îndrăgostiţi din secolul al XVI-lea şi a celor din veacul nostru, imaginea vastelor stepe kirghize, pe care galopează herghelii uriaşe de cai şi pasc, liniştite, cirezi întregi de vite. Imaginea aceasta ne-o evocă filmul lui V. Pronin, „Saltanat", în miezul căruia stă povestea unei simple femei kirghize, care devine o mare activistă pe tărîm obştesc.

De aici, un alt mic salt imaginar pînă în inima Asiei Centrale, unde vom cunoaşte, prin filmul „Căderea Emiratului", apriga luptă pe care au dus-o, cu ani în urmă, popoarele din Uzbekistan, Tadjikistan şi Turkmenia, împotriva regimului despotic al emirului de Buhara, pentru instaurarea puterii sovietice.

Prin faţa multor uşi ale studioului-oraş vă propun să trecem — din lipsă de timp — fără a le mai deschide, deşi ne sînt cunoscute multe nume înscrise pe micile firme, iar titlurile filmelor, e drept, sînt foarte atrăgătoare. „Într-un vechi circ" — aşa se intitulează filmul la care lucrează în prezent regizorul K. Iudin, pe care noi îl cunoaştem din creaţia sa „Un pichet în munţi". Regizorul A. Ptuşko, ale cărui filme „Noul Guliver" şi „Sadko" ne-au adus atîta bucurie, lucrează acum la filmul ce evocă figura eroului epopeilor populare ruseşti „Ilia Muromeţ", în timp ce M. Kalotozov a plecat în Altai, împreună cu scriitorul N. Pogodin, pentru a culege materialul de viaţă al unui film închinat uriaşei mişcări patriotice a tineretului sovietic plecat să aducă la viaţă nesfîrşitele întinderi ale pămînturilor înţelenite.

Un mic popas pe unul din platourile de filmare ale studioului. Celui care pătrunde pentru întîia oară într-o astfel de încăpere îi vine greu să se orienteze în „pădurile dese" ale decorurilor străbătute de lianele cablurilor electrice, să se obişnuiască cu trecerile bruşte de la lumina orbitoare a zecilor de reflectoare, la semiobscurul colţurilor neluminate.

Într-unul din decoruri se filmează. Şi de astă dată, întîlnim figuri cunoscute printre actorii ce joacă: L. Ţelikovskaia, V. Drujnikov şi actorul care a vizitat nu demult ţara dumneavoastră, Serghei Bondarciuk. Cîteva ore înainte de plecarea sa din Bucureşti, el a împărtăşit cineaştilor romîni planurile sale din viitorul apropiat: „Trebuie să mă întorc imediat la Moscova. Am primit o telegramă prin care mi se anunţă începerea turnării filmului „Zvăpăiata", după cunoscuta nuvelă a lui Cehov. Şi cum regizorul Kaplunovski m-a invitat să joc în acest film..."

În timp ce reflectoarele şi-au aprins luminile şi în pavilion nu se aud decît replicile actorilor, să mergem mai departe, dragi cititori.

★

În celălalt capăt al Moscovei, nu departe de teritoriul Expoziţiei Unionale Agricole, se află un alt mare studio cinematografic, „Maxim Gorki". Filmele sale — „Tînăra Gardă", „Învăţătoarea din Şatrîi", „Comsomolsk", „Învăţătorul", trilogia despre viaţa marelui Gorki ş.a. — au trecut de mult graniţele Uniunii Sovietice, cucerind dragostea spectatorilor şi îndeosebi a tineretului din toate colţurile lumii unde au pătruns.

Şi de astă dată, avem senzaţia că am intrat într-o adevărată citadelă a filmului: pavilioanele studioului sînt înconjurate de clădirile Institutului de cinematografie, ale uzinei de utilaj cinematografic „Moskinap" şi ale altor întreprinderi legate de cinematografie.

Aici, pe unul din platourile studioului, l-am cunoscut pe Ivan Brovkin, un flăcău de la ţară, glumeţ de felul lui, dar ros de un mare necaz: nu-şi putea găsi o ocupaţie pe placul inimii. De fiecare dată cînd se apuca de o nouă treabă, era plin de entuziasm şi-şi spunea, încîntat, că şi-a găsit, în sfîrşit, drumul. Dar nu trecea mult, şi-şi dădea din nou seama că nici treaba aceea nu-i de el şi că merită, de bună seamă, porecla de „neîndemînaticul", pe care i-au dat-o consătenii.

Şi cînd te gîndeşti că Ivan al nostru mai era şi îndrăgostit de Liubaşka, care era, nici mai mult, nici mai puţin, fiica vrednicului preşedinte al colhozului! Cum a ajuns Ivan Brovkin (plecat din colhoz pentru a-şi face stagiul militar) să capete încredere în forţele lui şi să se pună serios pe treabă am aflat din filmul regizorului I. Lukinski şi din jocul talentatului actor al MHAT-ului, Leonid Haritonov, cunoscut de noi din filmul „Şcoala curajului", în care juca rolul lui Boris Gorikov.

Nu ne despărţisem bine de proaspăta noastră cunoştinţă, Ivan, cînd am fost, pe neaşteptate, martori oculari ai unei aprinse întreceri între două brigăzi de tineri colhoznici. Am aflat atunci că nu a existat tînăr în acel mic sat moldovenesc — şi mai ales printre membrii brigăzilor Leanei şi a lui Andrei — care să nu fi dorit din toată inima să participe la Expoziţia Unională Agricolă şi care să nu fi muncit cu foc pentru a fi printre primii, atît în muncă, cît şi în echipa de artişti amatori. Pînă la urmă, ne-am bucurat şi noi — trebuie s-o mărturisim—împreună cu Leana, cînd brigada fetelor le-a luat înainte băieţilor, care de la o vreme nu-şi mai vedeau decît de cîntec şi dans. Am plecat fredonînd minunatele cîntece populare moldoveneşti, nu înainte însă de a cunoaşte pe tinerii actori Ignatova şi Svorin — aflaţi la primele lor roluri — care interpretează cele două personaje principale ale filmului „Leana", regizat de E. Barnet.

În pavilioanele studioului „Maxim Gorki", am aflat apoi de multe alte filme pe care le vor termina în curînd cineaştii sovietici: „Spre ţărmuri noi", film realizat de regizorul L. Lukov, împreună cu colectivul studioului din Riga, după romanul cu acelaşi nume al lui Vilis Laţis; ecranizarea nuvelei lui Lermontov, „Prinţesa Mary", realizată de I. Annenski, cunoscutul regizor al filmelor „Ordinul Ana", „Jubileul" şi „Nunta"; un film pentru copii, „Vitia Maleev la şcoală şi acasă", care va bucura mult pe micii cititori ce au îndrăgit lucrarea lui Nosov şi în care vor putea fi văzuţi, alături de actori cunoscuţi, şi elevi ai şcolilor din Moscova. Am aflat, de asemenea, că a început turnarea filmului „Vasiok Trubaciov şi tovarăşii săi", dedicat vieţii elevilor din şcolile de meserii, şi că regizorul S. Gherasimov lucrează la filmul de lung metraj „Drumul vieţii".

★

La periferia liniştită a oraşului Tbilisi, pe malul impetuosului rîu Kura, se întinde, la umbra unor plopi înalţi, clădirea studioului cinematografic „Gruziafilm".

Aci, ca şi în alte studiouri ale Uniunii Sovietice, se desfăşoară o muncă intensă în vederea creării unor noi filme artistice, documentare şi de desen animat.

În pavilioanele studioului, se turnează acum filmul artistic în culori „Ei au coborît din munţi", a cărui temă o constituie formarea cadrelor de metalurgişti gruzini, prietenia de nezdruncinat dintre poporul gruzin şi marele popor rus.

Filmul este regizat de N. Sanişvili, unul din rolurile principale fiind interpretat de tînăra actriţă L. Abaşidze, cunoscută publicului romînesc din filmul „Libelula".

În curs de turnare, se găseşte şi filmul de lung metraj „Flautul fermecat", după motivele unei poveşti populare gruzine. Eroul principal al filmului este un ţăran sărac, Ţiskari, care, datorită inteligenţei şi perseverenţei sale, învinge forţele negative ce i se împotrivesc şi dobîndeşte fericirea pentru poporul său.

„Maeştrii baletului gruzin", astfel este intitulat filmul documentar-artistic creat de regizorii S. Managadze şi V. Ciubukiani, în care spectatorii vor vedea fragmente din baletele „Laurenţia", „Sinatle" şi „Inima munţilor", interpretate de V. Ciubukiani, artist al poporului din U.R.S.S., V. Ţignadze şi Z. Kikaleişvili, artişti emeriţi ai R.S.S. Gruzine, şi de întreaga trupă de balet a Teatrului de operă şi balet „Z. Paliaşvili" din Tbilisi.

Despre aventurile uimitoare ale vitejilor marinari care călătoresc cu un submarin special în apele oceanelor Atlantic şi Pacific ne vorbeşte filmul „Taina celor două oceane", realizat după romanul lui G. Adamov.

Noile cadre de tineri cineaşti sînt şi ele antrenate în producţia filmelor artistice. Tinerii regizori T. Abuladze şi R. Ciheidze lucrează la crearea filmului artistic pentru copii „Lurja Magdani", după nuvela cu acelaşi nume a scriitoarei gruzine E. Gabaşvili.

În studio, se mai lucrează la o serie de filme documentare, ca „Valea Alazan", în care ne este înfăţişată munca plină de abnegaţie a ţărănimii colhoznice; „Pe culmile Pamirului", închinat alpiniştilor gruzini ce cuceresc culmile nestrăbătute ale munţilor, şi altele.

★

Trenul Moscova-Bucureşti trece prin Chişinău noaptea; merită, totuşi, să ne oprim aici măcar pentru 24 de ore, pentru a vizita cel mai tînăr studio cinematografic din Uniunea Sovietică.

Creat în 1952 ca studio de filme documentare şi dublaj, studioul din Chişinău a trecut nu demult la crearea primului film documentar artistic în culori, „Melodii moldoveneşti".

...Primăvară. Pe malurile abrupte ale Nistrului înfloresc merii cu florile lor albe şi trandafirii. Cu această priveliştе plină de farmec a pămînturilor moldoveneşti, începe filmul creat de colectivul studioului, sub conducerea regizorului A. Zolotnitki.

Pretextul filmului este simplu: propunîndu-şi să scrie simfonia „Suita moldovenească", compozitorul Lebedev din Moscova a pornit prin republică, însoţit de un redactor, pentru a cunoaşte îndeaproape muzica poporului, artiştii săi.

La acest film-concert, în care va fi oglindită înflorirea creaţiei populare, frumuseţea cîntecelor, dansurilor şi muzicii moldoveneşti, participă capela moldovenească „Doina", „Ansamblul de stat de dansuri", cîntăreţele Tamara Ciaban şi Ianina Levitkaia, artiştii Teatrului moldovenesc de dramă „A. S. Puşkin", precum şi colective de artişti amatori din întreprinderi şi colhozuri.

Viticultorilor moldoveni, truditorilor simpli de pe plaiurile colhoznice, le este închinat filmul documentar „Viţa de vie moldovenească". Turnarea filmului a avut loc chiar pe plantaţiile de vii, în întreprinderile viticole, în pavilionul R.S.S. Moldovenească de pe teritoriul Expoziţiei Unionale Agricole.

★

Desigur, am afla multe alte lucruri interesante dacă am mai vizita studiourile din Leningrad, Alma-Ata, Kiev. Despre munca acestor studiouri vom vorbi, însă, altă dată, dragi cititori.

Imagini de la *marea sărbătoare*

În plină primăvară numeroase întreprinderi din țara noastră au pășit într-un an nou de muncă. Cu prilejul măreței sărbători, oamenii muncii din patria noastră au raportat partidului și guvernului despre succesele de seamă obținute în dezvoltarea industriei noastre, despre realizarea de către tot mai multe întreprinderi a sarcinilor primului nostru cincinal cu mult înainte de termen.

Forfotei obișnuite dinaintea zilei de 1 Mai i s-au adăugat aceste fluvii de cumpărători care șiroiesc prin fața vitrinelor. Reducerea prețurilor, ajunul sărbătorii au făcut ca toate străzile să ducă spre magazine și micul cartonaș cu cifra tăiată și înlocuită e mai fascinant decît o colorată firmă de neon.

Forfota continuă pînă tîrziu și în zori ea reîncepe, atît de devreme, încît îți pare că oamenii au intrat în case numai pentru a se odihni puțin, așteptînd primele raze ale soarelui. De astă dată, fluviile se adună în coloane și se îndreaptă către Piața I. V. Stalin. Acolo, poporul se va întîlni cu conducătorii săi și defilarea aceasta pașnică, deasupra căreia flutură batiste, se înalță porumbei, se văd copii urcați pe umerii părinților, ascunde o imensă forță: e defilarea unei pașnice armate de constructori, de muncitori care fabrică mașini, extrag cărbune, țes, învață.

Pașnicul și voioșia, mai mult decît orice, simbolizează încrederea în ziua de mîine și rădăcinile lor sînt adînc înfipte într-un sol de neclintit: poporul liber.

★

Pe bulevardele Capitalei sînt multe balcoane și balconașe. Singurul lor element comun e pavoazarea făcută cu ocazia marilor sărbători. Scoarțe colorate și ghirlande înflorite le împodobesc, apar scaune și balconul de casă devine balcon de teatru.

Și acum, închipuiți-vă un astfel de balcon, în care se vede o femeie voinică ce așază o pernă la spatele unui bătrîn înfundat într-un fotoliu.

— Ei, tovarășă Irina, — o strigă cineva. Ce faci?

— Acum, acum! — spune ea, și dispare.

Apoi se aude un tropăit pe scară și apare grăbită, împurpurată.

— Am întîrziat — spune ea — tata s-a dat jos din pat și ne-a pus să-l mutăm pe balcon. Auziți, au dat dimineață telefon de la uzină să-l felicite și ei le-a spus că o să le facă semn cu batista din balcon. Ia uite sus.

Și, cu toate că nu mi se adresează, privesc și eu. Pe bordura de piatră a balconului se vede o mînă de bătrîn, ținînd strîns o batistă roșie, strălucind în soare.

O batistă roșie, strălucind în soare. Încerc să brodez în jurul ei un poem cu ilegaliștii. Poate că bătrînul din balcon e un vechi luptător... Dar să pun frîu imaginației! Mai întîi pentru că nu sînt poet. Și apoi, parcă e mai tulburător așa: o batistă roșie, strălucind în soare.

★

Zece tarafuri, o sută de tarafuri. Și o sută, o mie de echipe de jocuri. Ale fabricilor și instituțiilor. Și o mie, zece mii de chiuituri. Ca un fir de arnici se țes jucătorii printre rînduri:

Foaie verde lemn cînesc,
Am iubit și-am să iubesc

— Zii nea Mitică, parc-ai murit de sete, așa taci!...

Nea Mitică e un bărbat între două vîrste, căruia-i strălucesc dinții și ochii, îi strălucesc părul negru și scripca proaspăt lăcuită. În stînga lui, mai departe, țăcănesc tocuri într-un ceardaș, în față se văd niște panglici fluturînd, niște panglici colorate, ucrainești, iar în jurul lui pietrele scapără sub o jienească. Trei echipe de dansuri, din trei fabrici diferite. Nea Mitică respiră de cîteva ori, apoi, clipind și umflîndu-și fălcile, strigă:

Sakă, c-a murit bogatu'
Și e liber, măi, tot natu'!

Apoi își rotește în jur ochii strălucitori, dinții albi, freza lăcuită, vioara mai lăcuită, și strigă din nou, mai tare:

Sakă c-a murit bogatu'
Și e liber măi, tot natu'!

C. COMAN

E greu drapelul pentru vîrsta lor. Dar pionierii nu renunță la o asemenea cinste.

Trec gărzile muncitorești... Pe chipurile acestor oameni îmbrăcați în salopete și cu mîinile pe arme, citești hotărîrea întregului nostru popor muncitor de a-și apăra mărețele sale cuceriri.

Ora nouă. În urale oamenilor muncii aflați în Piața Stalin, iau loc în tribuna oficială tovarășii: Gh. Gheorghiu-Dej, dr. Petru Groza, Gh. Apostol, I. Chișinevschi, M. B. Mitin, membru al Academiei de Științe a U. R. S. S., Al. Moghioroș, Chivu Stoica, Miron Constantinescu, generalul de armată Emil Bodnăraș, C. Pîrvulescu, P. Borilă, acad. prof. dr. C. I. Parhon, acad. prof. Traian Săvulescu, Lotar Rădăceanu, D. Petrescu, Ștefan Voitec, generalul locotenent Gh. Pintilie, Theodor Iordăchescu, Stelian Mocanu, generalul locotenent I. Tutoveanu, C. Fulger, F. Dănălache.

La marea demonstrație a oamenilor muncii din Capitală au asistat, în acest an, oaspeți dragi din U. R. S. S., R. P. Chineză, Germania, India, Italia, R. P. Polonă, Suedia, R. Cehoslovacă, Norvegia, R.P. Ungară, Brazilia, Finlanda, Danemarca, R.P. Bulgaria, Chile, R. P. D. Coreeană, Alger, Senegal, invitați ai Consiliului Central al Sindicatelor, ai Institutului român pentru relațiile culturale cu străinătatea, ai Comitetului Femeilor Democrate

A început demonstrația oamenilor muncii din Capitală. În Piața Stalin, și-au făcut apariția coloanele de demonstranți din uzinele „23 August", „Tudor Vladimirescu" și „Grivița Roșie".

Minerii... Cînd auzeai acest cuvînt în trecut îți venea în minte imaginea unor oameni storși de vlagă, chinuiți și roși de boală. Și iată-i acum, defilînd ca sportivi în cinstea asociației lor, oameni puternici, sănătoși, oameni astăzi stăpîni pe viața lor.

Timp de ore în șir s-au scurs prin Piața Stalin coloanele de demonstranți, oameni ai muncii din Capitala patriei noastre, care în această zi de sărbătoare a oamenilor muncii de pretutindeni și-au manifestat încă o dată dragostea lor pentru marea Țară a Socialismului biruitor, ajutor de nădejde al țării noastre pe drumul construirii socialismului, bastionul neclintit al păcii și prieteniei între popoare. Sutele de mii de demonstranți și-au reafirmat în această zi hotărîrea de a merge cu fermitate, sub conducerea înțeleaptă a partidului, pe făgașul îndeplinirii visului întregii omeniri muncitoare: socialismul.

Pionierii, schimbul de mîine al constructorilor de azi ai socialismului, se îndreaptă spre Piața Stalin, pentru a mulțumi conducătorilor partidului și guvernului pentru condițiile minunate de dezvoltare pe care le au (fotografia de sus) ...iar copiii care n-au mers în coloana pionierilor au venit cu părinții să salute pe conducătorii poporului nostru (fotografia de jos).

În această zi de sărbătoare, numeroși oameni ai muncii au venit la demonstrație îmbrăcați în pitorești costume naționale (fotografia de sus). Iar alături de oamenii muncii români, au demonstrat oameni ai muncii aparținînd minorităților naționale din țara noastră (fotografia de jos), fericiți că, alături de toți cei ce muncesc, pot contribui cu toate forțele lor la construirea socialismului în patria noastră.

Imaginea vie a dezvoltării culturii fizice și sportului în anii regimului nostru democrat-popular, nenumăratele discipline sportive care au cuprins cele mai largi mase ale tineretului, ale oamenilor muncii din patria noastră, au fost reprezentate de acest car alegoric al asociației „Progresul".

Friedrich Schiller

—150 DE ANI DE LA MOARTE—

de Alfred Margul SPERBER

In ziua de 9 mai 1955, s-au împlinit 150 de ani de la moartea lui Friedrich Schiller, una dintre figurile cele mai luminoase ale literaturii germane. Schiller nu e numai poetul favorit al poporului german: toți oamenii iubitori de pace din întreaga lume îl stimează ca pe unul din giganții literaturii mondiale, care a întruchipat în opera sa toate ideile înălțătoare ale epocii sale, slujind cele mai nobile năzuințe ale omenirii. Iar Germania democrată cinstește astăzi amintirea unui poet, care, prin opera sa, a contribuit mai mult ca oricare altul la formarea unei conștiințe naționale și democrate, și care a trezit în poporul german dorința fierbinte de a înfăptui un stat german unitar.

Viața lui Schiller reflectă în mod fidel toate contradicțiile vieții sociale germane, într-o epocă despre care a spus Friedrich Engels: „Aceasta era situația Germaniei spre sfîrșitul veacului trecut. O unică masă vie de putregai și de decădere abjectă... și nu exista nici cea mai mică nădejde a unei schimbări spre mai bine... Pînă și mințile cele mai luminate și mai viguroase ale poporului își pierduseră orice speranță în ce privește viitorul țării lor..." (Marx și Engels: Despre artă și literatură, E.P.L.P., pag. 271-272).

Schiller s-a născut la 10 noiembrie 1759, în orășelul Marbach din Württemberg. Tatăl său, ofițer în slujba ducelui, reușise cu multă trudă să ajungă pînă la rangul de maior; mama sa era fiica unui birtaș. Veșnicele mutări ale tatălui, dintr-o garnizoană în alta, făcură ca întreaga familie să cutreiere, încetul cu încetul, tot Württemberg-ul, ajungînd, în sfîrșit, la castelul ducal „Solitude" de lîngă Stuttgart, unde tatăl lui Schiller fusese numit conducătorul unei școli forestiere.

Micuțul Schiller dădea dovadă de aptitudini remarcabile și ar fi urmat, probabil — dacă e să ne luăm după înclinațiile sale copilărești — teologia, căci de mic îi plăcea să țină „predici" colegilor săi.

Însă, o intervenție brutală a ducelui îi îndreaptă viața în cu totul altă direcție. Schiller avea abia 13 ani, cînd porunca arbitrară a ducelui Karl Eugen îl smulgea din casa părintească, impunîndu-i să urmeze academia militară ducală, faimoasa „Karlschule". Acolo, Schiller a studiat întîi dreptul, pe urmă medicina. Toate constrîngerile vieții militare, pe care trebuia să le suporte, erau un adevărat chin pentru tînărul poet. Unica mîngîiere în acest infern o constituiau cărțile. Căci elevii academiei militare știau, în ciuda celor mai severe interdicții, să-și procure ultimele noutăți literare și le citeau cu zel. Astfel, tînărul Schiller luă cunoștință cu entuziasm de scrierile lui Rousseau, de „Götz von Berlichingen" și „Werther" ale lui Goethe și curînd își începu și el activitatea creatoare. Studiul genialelor creații shakespeariene îl trezi

interesul pentru genul dramatic. Deocamdată își aștepta, însă, cu nerăbdare plecarea de la academie. Respingîndu-i-se lucrarea de diplomă ca necorespunzătoare, a trebuit să mai rabde încă un an. Cînd sosi, în sfîrșit, mult așteptata clipă a eliberării de la academie, Schiller fu obligat să accepte postul mizerabil de medic de regiment.

Anii petrecuți la academie au lăsat urme adînci în întreaga ființă a poetului. Decizia tiranică a ducelui, un despot perfid și lipsit de scrupule, nu a putut însă să sugrume nețărmuita dragoste de libertate a lui Schiller. Iată ce a scris poetul începător, în albumul unui coleg de școală: *„O sclavie,/ Sunet de trăsnet pentru ureche,/ Noapte a minții și moarte a gîndirii, / Chin de nespus unei inimi vii!"*

Ciocnirea între autorul acestor versuri și despotismul ducelui nu putea să întîrzie prea mult.

Între timp, Schiller își terminase prima operă, piesa „Hoții". O dădu la tipărit cu bani împrumutați și, în anul următor, piesa a și fost reprezentată, cu mare succes, pe scena teatrului din Mannheim. Tînărul autor deveni dintr-o dată o celebritate. Cînd Schiller asistă la a doua reprezentație fără să fi avut permisie, tiranicul duce îl pedepsi cu arest și-i interzise orice activitate literară pentru viitor.

În felul acesta, ducele intervine pentru a doua oară, în mod brutal, în viața lui Schiller, însă de acum tînărul poet era hotărît să nu se mai supună absolutismului despotului. Va face un pas care va fi hotărîtor pentru toată viața lui: fuga din patrie. O influență decisivă asupra acestei hotărîri a avut-o, cu siguranță, pilda unui alt artist, a compatriotului său Schubert, pe care ducele Eugen îl ținuse întemnițat timp de zece ani într-una din cetățile sale. Aceasta pentru că îndrăznise să înfiereze comerțul de oameni cu care se îndeletnicea tiranul, care vînduse unor puteri străine mii de cetățeni, pentru a fi folosiți în expedițiile războinice colonialiste din America și Africa.

Astfel, poetul, în vîrstă de numai 23 de ani, se văzu nevoit să-și părăsească pentru totdeauna familia și țărișoara, pentru a putea rămîne credincios idealului său.

Și acum începu pentru Schiller o viață neliniștită și nestatornică, în timpul căreia cutreieră întreaga Germanie în lung și în lat, o viață care pînă în ultimii ani ai existenței sale poartă pecetea grijilor apăsătoare, cauzate de lipsurile materiale, și care e întunecată din ce în ce mai mult de boala incurabilă de care suferea poetul și care pînă la urmă avea să-l răpună. Și acestei existențe chinuite și nesigure, Schiller i-a smuls în șir neîntrerupt capodopere după capodopere, dînd cel mai măreț exemplu al curajului și dragostei de viață, al triumfului spiritului omenesc asupra mizeriei timpului.

Ultimii zece ani ai vieții lui Schiller au fost luminați de prietenia sa cu Goethe, o alianță spirituală care nu-și găsește seamăn în istoria prieteniilor dintre poeți. Și situația sa materială deveni suportabilă în anii aceștia.

Schiller a murit la Weimar, la 9 mai 1805, în vîrstă de 46 de ani, răpus de vechea sa boală de piept. L-au plîns întreaga Germanie și intelectualii cinstiți din lumea întreagă.

Operele lui Schiller fac parte din bunurile cele mai prețioase ale moștenirii literare germane. Poeziile sale minunate și adînci, grandioasele sale drame (înafară de „Hoții", el a mai creat o serie de piese de renume mondial, ca „Fiesco", „Intrigă și iubire", „Don Carlos", „Wallenstein", „Maria Stuart", „Fecioara din Orleans", „Mireasa din Messina", „Wilhelm Tell"), însemnatele sale opere istorice, scrierile sale estetice și filozofice, toate au rămas vii în dragostea poporului german. Dramele lui Schiller figurează toate în repertoriul teatrului german și toate se bucură de aceeași simpatie nemicșorată în decursul vremii.

Această legătură strînsă între poporul german și opera lui Schiller se explică prin faptul că poetul a căutat, și a găsit întotdeauna, calea spre inima maselor, spre cunoașterea suferințelor omenirii. Chemarea sa către libertate și umanitate, împotriva asupririi, exprimă cuvîntul, dorul, năzuințele unei epoci în care burghezia mai purta stindardul luptei pentru libertăți democratice, unitate națională și independență. Luptînd împotriva tiraniei, Schiller milita pentru cauza progresului și, întărind conștiința națională a poporului său, el a trezit, în același timp, spiritul de rezistență împotriva asupritorilor politici și sociali interni și împotriva stării de dezmembrare a Germaniei.

Luptător optimist pentru toate idealurile înălțătoare ale omenirii, vestitor al unei chemări înflăcărate a viitorului, Schiller a devenit poetul preferat al clasei muncitoare. Mișcarea muncitorească germană s-a considerat de la început ca adevărata moștenitoare a celor mai nobile gînduri ale acestui mare poet german, ca forța chemată de istorie să realizeze prin luptă visurile sale cele mai îndrăznețe. Astăzi, în Republica Democrată Germană, clasa muncitoare, sub conducerea Partidului Socialist Unit German, transpune în viață marile idealuri patriotice și umane ale poetului libertății, Friedrich Schiller. Opera lui Schiller, care a militat în epoca sa pentru unitatea Germaniei și transformarea ei într-o țară democrată, însuflețește astăzi pe toți patrioții germani în lupta lor împotriva scindării Germaniei și pentru unirea ei pe baze democratice.

Poetul cîntecului nemuritor „An die Freude" (Odă bucuriei), care pe aripile muzicii beethoveniene a devenit un bun al tuturor popoarelor, nu e prețuit numai de propriul său popor. Măreața sa operă, care slăvește idealurile înălțătoare ale omenirii, constituie o contribuție însemnată a culturii germane la tezaurul culturii tuturor popoarelor.

Opera lui Schiller este un îndemn pentru noi toți în lupta împotriva forțelor obscurantismului, care se opun dușmănos mersului înainte al omenirii.

Andriușa din Celiabinsk

de V. REAZIN
șofer la stația de taxiuri nr. 5 din Moscova

Ilustrații de I. CEREPANOV

Iarna din anul acesta a fost pentru noi, șoferii, foarte bună. Timpul s-a menținut potrivit, nici prea-prea, nici foarte-foarte. E rău dacă temperatura scade la douăzeci și cinci de grade, căci înghețiți toată ziua. Dar nici cînd vine dezghețul nu e mai bine: spre seară dă înghețul și străzile se prefac în adevărate patinoare, pe care e greu să frînezi mașina. Iar pasagerii noștri sînt toți grăbiți. Nici nu e de mirare. Și sarcina noastră este să-i ajutăm pe moscoviți să se grăbească.

Nu demult, am avut o asemenea zi umedă, cînd numai stampila „polei", aplicată pe foaia de drum, ne aducea aminte că este iarnă. Cu toate că soarele era cam palid, apa picura de pe streșini; zăpada se înnegrise și se chircise. Mirosea a primăvară. În mașină era cald. După ce am condus un pasager pînă în strada Klementovskaia, am tras la stația de metrou „Novokuznețk" și am coborît geamul. Mă odihneam. Deodată auzii un glăscior:

— Nene, nene! Mașina dumitale e o „Pobeda"?

Mă uit, dar nu văd pe nimeni. Scot capul pe geam și văd un băiețel îmbrăcat într-un cojocel de blană maro, cu pîslari în picioare și pe cap cu o căciulă care îi venea pînă peste ochi. Avea o figură simpatică, inteligentă, iar ochișorii îi fugeau de colo-colo, parcă ar fi vrut să cuprindă dintr-o dată toată mașina, de la motor pînă la cutia de bagaje.

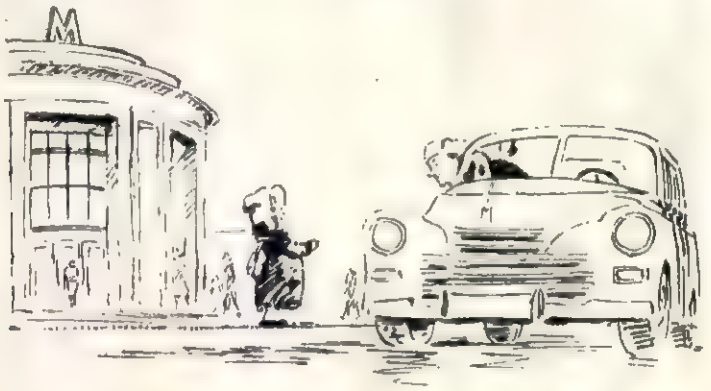

— Uită-te la el: așa mare și nu se pricepe la mașini!... Și mai vrei să spui că ești bărbat?...

— Știu, nene, asta e o „Pobedă" — răspunse băiețelul, cu conștiința propriei sale demnități.

Această șiretenie copilărească e bine cunoscută: numai să începi discuția cu el.

— Și cum te cheamă?

— Pe mine? Andriușa... Andrei Petrovici Morozov.

— Nu mai spune! Ce persoană importantă! — zisei. Hai, suie-te, Andrei Petrovici...

Peste o clipă, Andreika ținea cu mînuțele sale volanul mașinii și privea prin ușa deschisă trecătorii. Privea cu un aer de superioritate. Păcat, însă, că nu vedea nimic prin geamul din față: nu crescuse îndeajuns. Ca din întîmplare, Andreika apăsă pe claxon. Două femei săriră speriate în lături.

— Vai! N-am vrut s-o fac...

Iar ochișorii îi jucau, plini de șiretenie... Cum puteai să te superi pe el?

— Andriușa, dar tu cu cine ești? — l-am întrebat, nevăzînd pe nimeni lîngă mașină.

Fără să mă privească, răspunse ca în treacăt:

— Mă plimbam cu mămica... Nene, la ce servește această săgeată?

— Lasă tu acum săgeata! Spune, unde e mama ta?

— E jos... A plecat cu trenul din metrou.

Băiețelul părea încurcat și vocea îi deveni tristă.

— Bine, Andrei. Dar cum ai ajuns tu aici?

Începusem să mă neliniștesc din cauza lui.

— Mama a coborît din tren și mi-a strigat: „Andriușa, hai mai repede!" Atunci, însă, a apărut un nene cu o pușcă. Eu m-am uitat la el, m-am tot uitat și între timp ușile s-au închis. Dar pușca era învelită într-o pînză, și nu se vedea de loc... zise el cu tristețe.

— Ei bine, și pe urmă?

— Pe urmă m-a luat un alt nene de mînă și am pornit. Am ajuns la o scară care a început să ne urce. Nenea îmi spuse: „Te duc la milițian, eu nu am timp, mă grăbesc la lucru". Eu, însă, n-am vrut să mă duc la milițian, m-am smuls de lîngă el și am fugit. Asta e tot.

— Și unde locuiești, fugarule?

— Eu? La Celiabinsk... Pe strada Kirov.

Asta e bună! Povestea devenea tot mai încurcată! Vasăzică, Andreika e numai în trecere la Moscova. A fost cu mama în sud, la odihnă, și acum se întorceau acasă, la Celiabinsk, la tăticu'. Tăticul lui Andreika „face tractoare mari, mari de tot". S-au oprit la Moscova, la o oarecare mătușă Olia. Dar, cu toate insistențele mele, Andreika nu putu să-și amintească unde locuiește această mătușă Olia. Era o poveste încurcată rău. Încotro s-o apucăm?! Andreika stătea trist și părea gata-gata să izbucnească în plîns. Încetă chiar să mai învîrtească volanul.

— Acolo, lîngă casa mătușii Olia, stau multe „Pobede", taxiuri... În apropiere e un parc. Iar în parc, e un patinoar cu muzică...

Desigur, lucrul cel mai ușor ar fi să-l duc pe Andreika la milițe, dar mama lui este, de bună seamă, foarte îngrijorată. Cine știe dacă îi va veni ideea să telefoneze la miliție. Probabil că, în clipa asta, ea varsă lacrimi amare. Nu, acest dezertor trebuie dus acasă. Dar unde? Încercasem să-mi amintesc unde sînt patinoarele din Moscova. Parcul central de cultură și odihnă nu poate fi. Acolo nu sînt case; parcul Casei Centrale a Armatei, de asemenea. N-or fi lacurile pionierești de pe strada Malaia Bronnaia?... Case se găsesc acolo, dar de stație de taxiuri, nici pomeneală! Să fie oare la „Cistîe Prudî"? Să știi că acolo locuiește mătușa Olia! Este și o stație de taxiuri. În timp ce-mi treceau toate astea prin minte, aud o voce:

— Taxi! Liber?

Nici n-am apucat să răspund, că un unchiaș rotofei, cu o haină albastră, bine croită, și cu o servietă mare, se așeză pe locul din fund și, văzîndu-l pe Andreika, tună cu o voce de bas:

— Ce fel de șofer e ăsta de la volan? Hai, puștiule, du-mă în piața Danilovskaia...

Andreika se uită speriat întîi la mine, apoi la pasager, făcu o mutră acră și vru să sară din mașină.

— Stai, Andreika! Îl ducem mai întîi pe nenea, iar pe urmă o căutăm pe mămica ta. Ce zici?

Andreika dădu din cap foarte serios și se așeză mai comod. Cu o vădită plăcere, își întinse picioarele și începu să urmărească cu atenție cum sar cifrele pe cadranul aparatului de taxat. I-am relatat pe scurt pasagerului povestea lui Andreika.

— Vai-vai-vai! Cum așa? Băiat mare și să te rătăcești? Pasagerul vorbi cu acel glas „supărat" pe care copiii îl ghicesc întotdeauna că e prefăcut. Mămica ta o să ia curcaua...

— Mama nu mă bate — zise Andreika, fără să se întoarcă. Numai pe Potka, roșcovanul din curtea noastră, îl croiește cîteodată tatăl lui cu curcaua.

— Tovarășe șofer, oprește puțin...

Pasagerul lăsă servieta în mașină și coborî. Reveni după vreo trei minute și îi întinse lui Andreika un pachețel de ciocolată.

— Ține, Andreika, mănîncă sănătos...

— Mulțumesc — răspunse cu politețe băiatul și cercetă cu interes ursul de pe ambalaj.

Iată și piața Danilovskaia. Pasagerul își luă rămas bun, îi întinse lui Andreika mîna, ca unui om mare, și plecă.

— Ei, acum trebuie să pornim spre „Cistîe Prudî". E cam depărtișor. N-ar strica să ne pice un pasager pînă acolo...

Nu mă pot plînge de noroc. Am luat o femeie în vîrstă, cu o fetiță ce părea să-i fie nepoată. Voia să meargă la Pokrovka.

— E băiatul dumitale?

În cîteva cuvinte, am povestit femeii despre aventurile lui Andreika. Femeia începu să se vaiete, să plîngă și îmi păru rău că i-am spus povestea.

— Doamne, dumnezeule! Ce nenorocire! Ce îngrijorată trebuie să fie maică-sa, sărmana!... Du-l mai repede acasă. Vezi, Lenocika, ce se întîmplă dacă nu asculți pe mama și pe bunica?

Prin oglinjoară vedeam cum Lenocika se uită cu mult interes, și chiar cu oarecare invidie, la Andreika. Se vedea că nici ei nu i-ar displace să pățească la fel.

— Tovarășe șofer — se repezi deodată femeia — dar i-ai dat ceva de mîncare? Micuțul o fi umblînd flămînd de dimineață.

— I-a cumpărat cineva ciocolată. Cînd ne oprim, o să mai cumpărăm.

— Ți-e foame, desigur! — continuă femeia să se agite. Vrei să mergi cu noi? Avem acasă o supă bună de tot... și Lenocika va mînca! Hai cu noi, Andriușa...

Abia am reușit s-o conving să lase băiatul în pace. Pînă la urmă, am ajuns la Cistîe Prudî. Era aici și o stație de taxiuri, și se auzea și muzica de la patinoar.

— Ei, eroule, unde stă mătușa ta, Olia?

Dar Andreika al meu tace, rotindu-și privirile încurcat.

— Am uitat... mărturisi el, în sfîrșit, cu o mutră vinovată.

Ce să te faci cu el? Vrei, nu vrei, trebuie să-l duci la miliție. Am întrebat pe un milițian unde e secția și m-am dus la miliționul de serviciu.

— Îndată... Acuș verificăm — zise tînărul locotenent, și începu să dea telefoane. „Da, da... Andrei Petrovici Morozov, de șase ani... Este? Dă-mi adresa. Totul e în regulă. Dacă mama telefonează, spune-i să-l iasă în întîmpinare."

Tot uitîndu-mă la numerele caselor, am mers de-a lungul parcului. Cinci, șapte, nouă... Aha, iată și numărul unsprezece!

— Hai să mergem, fiule, s-o căutăm pe mămica ta.

Cu o vădită părere de rău, Andreika coborî din „Pobeda"; pe maică-sa o avea mereu lîngă el, pe cînd cu mașina nu e rost de plimbat în fiecare zi.

Nici nu trecurăm poarta și iată că două femei veniră în întîmpinarea noastră.

— Mămico!

Andreika uită de toate mașinile din lume și se aruncă în brațele mamei. Ar fi trebuit să-l dojenească, dar n-a lăsat-o inima. Își ștergea lacrimile și îl sărută pe fugar. Mătușa îi privea cu ochii înlăcrămați. Peste o clipă, mama își reveni și se apropie de mine:

— Dragă tovarășe șofer!... Nici nu știu cum să-ți mulțumesc!

Și în clipa aceea, mă trezii îmbrățișat și sărutat. I-am povestit apoi toată întîmplarea, de-a fir-a-păr, cum am făcut cunoștință, cum ne-am plimbat prin oraș. I-am spus și despre ciocolată. Cînd să-mi iau rămas bun, nu m-a lăsat să plec. Zor nevoie, să beau un ceai cu ei.

— Dacă vrei, avem și vin — îmi propuse dînsa. Șoferii nu prea refuză un păhărel...

Păhărelul l-am refuzat. Nu e recomandabil să bei cînd ești la volan. Însă, n-am putut să refuz invitația de a intra în casă.

De atunci, păstrez în mașină o amintire de la Andreika: o foaie de hîrtie, pe care se văd trei bețișoare de diferite lungimi — litera „A". Era autograful fugarului.

(Din „Ogoniok")

ACTUALITĂȚI TEATRALE

„DOAMNA NOASTRĂ"

Pe foile îngălbenite ale unui vechi document, cu marginile roase de dinții timpului, cercetătorul poate deslușI și azi cîteva rînduri, scrise acum mai bine de o sută de ani. În ele, se vorbește despre o femeie învinuită de a fi atentat la liniștea și siguranța publică, instigînd iobăgimea împotriva stăpînilor de întinse domenii.

Documentul acesta nu e altceva decît sentința pronunțată la 14 decembrie 1850 de tribunalul din Alba-Iulia, iar învinuirile sînt adresate „Doamnei Moților", cum a fost numită Ecaterina Varga de cei într-a căror apărare s-a ridicat, pregătind lupta revoluționară a moților din anii 1848 — 1849.

★

Luminile reflectoarelor Teatrului Secuiesc de Stat din Tg. Mureș au luminat de data aceasta cîteva imagini vii, de un profund dramatism, din istoria agitată a patriei noastre. „Doamna noastră" este prima operă dramatică autohtonă în limba maghiară inspirată din trecutul comun de luptă al oamenilor simpli romîni și maghiari, locuitori ai bătrînului Ardeal.

Horváth Ágoston, autorul piesei, este profesor de limba maghiară și latină la Grupul școlar tehnic agricol din Tg. Mureș. În lucrarea sa, el pune față în față două lumi. În primul rînd, dramaturgul aduce în scenă cîțiva reprezentanți ai nobilimii feudale și ai burgheziei în ascensiune, stăpîni atotputernici ai domeniilor și minelor, ca: pretorul Tövisi (interpretat cu măiestrie de Kovács György, artist emerit al R.P.R.), prim-notarul Pogány (Borovsky Oszkár), consilierul Dunkel Alajos (Tamási Ferenc), Nemegyei János, directorul domeniilor (Jenei Otto), și primarul Pleșa (Tarr László), ale căror trăsături se potrivesc de minune cu cele ale descendenților săi, chiaburimea parazitară a satelor noastre. Din această lume a dușmanilor poporului face parte și vicarul episcopiei ortodoxe din Sibiu, Andrei Șaguna (în interpretarea plină de autentic a lui Lohinszky Loránd). În schimbul numirii lui ca episcop, el a acceptat rolul mîrșav de a o atrage într-o cursă pe Ecaterina Varga, pentru a o preda autorităților.

Față în față cu aceștia, stă zidul neclintit al moților iobagi, mineri din Zlatna, păstori și pădurari ca Dumitru (rol căruia Kiss László a reușit să-i imprime o vigoare deosebită, redînd cu o puternică forță expresivă dîrzenia și ura iobagilor față de reprezentanții camarilei imperiale habsburgice), Melinte (Csorba András), birgarul maghiar Mihály (Nagy József) care se alătura răsculaților, Moș Aron (Suba Endre), fostul fierar al lui Horia, care în piesă oferă arme Doamnei Moților, și, nu în ultimul rînd, preotul din Bucium (în rolul căruia Andrási Marton a reușit să fie profund uman) etc.

În fruntea acestora se situează Ecaterina Varga (Hamvay Lucy), care intervine în interesul moților la curtea imperială din Viena, conducîndu-i apoi în lupta împotriva nedreptăților sociale și continuînd, chiar în închisoare fiind, să-i însuflețească.

Deși în lupta dintre cele două forțe sociale opuse izbînda revine nobilimii feudale, Ecaterina Varga fiind aruncată în închisoare, acțiunea piesei subliniază cu tărie că învingătorul adevărat e, de fapt, poporul, sînt oamenii simpli romîni și maghiari, de partea cărora este dreptatea, cărora le aparține viitorul.

Ștefan IZSÁK
corespondent

PE SCENELE IEȘENE

Fotografiile publicate mai jos aduc imagini din două spectacole prezentate — în această stagiune — în premieră pe țară de către teatrele ieșene: este vorba de piesa „Harap Alb" (fotografia 1), dramatizare de George Vasilescu după basmul lui Ion Creangă — interpretată de colectivul Teatrului Național — și de lucrarea tînărului dramaturg L. Leontin „Rupere de nori" (fotografia 2), jucată pe scena Teatrului Evreesc de Stat. Spectatorii ieșeni au primit cu bucurie lucrările acestor concetățeni ai lor, cu atît mai mult cu cît George Vasilescu era cunoscut din anterioara sa piesă, „Ochiul babei", jucată cu mult succes pe aceeași scenă, iar L. Leontin face parte, ca actor, din colectivul Teatrului Evreesc de Stat din Iași.

L. BENEȘ
corespondent

Scenă din actul II. Moș Aron, (Suba Endre), fostul fierar al lui Horia, oferă arme Ecaterinei Varga (Hamvay Lucy).

Poeții slăvesc primăvara omenirii

PRIMĂVARA OMENIRII

de Alexei SURKOV
(poet sovietic)

Peste întinderi vaste de uscat,
Peste oglinda mărilor, adîncă,
Păşeşte primăvara, avîntat,
Spre 1 Mai, pe drumuri tuturi încă.

Aceste drumuri sînt înnegurate.
La orizont ard flăcări purpurii.
În cerurile mari şi zbuciumate
Mai stărue nelinişti, pînze gri.

E încă mult cumplitul praf de puşcă.
Călăii năimiţi se plictisesc.
Dar în birouri secunde ca o cuşcă,
În băncile New-York-ului, pocnesc

Maşini de calculat, ca mitraliere.
Ne-încoronaţii regi se-agită iar.
La a necinstei bursă fac avere
Miniştri, vînzînd oameni în zadar.

Mai cată preşedinţii deocamdată
S-ascundă faptele în vorbărie.
Prin ministere, stîrpea blestemată,
Semnează pacte crunte, pe hîrtie.

Cu cît mai jos vin peste Atlantic norii,
Cu-atît mai aprig steagul de-nfiii Mai
Şi Marsilieza cheamă muncitorii
Parisului, în ne-înfricat alai.

Pe ale Romei străzi, trezite iarăşi,
Trec proletari în rînduri tot mai strînse.
La Londra, manifeste de tovarăşi
Cutreieră văzduhurile plînse.

N-au cum s-alunge zbirii primăvara,
Stau smirnă preşedinţii-n faţa ei.
Popoarele-o iubesc, în orice ţară,
Din Vietnam şi pînă-n Pirinei.

Sub înfrăţite zări sărbătoreşti
Soseşte primăvara nouă, dragă,
La Budapesta, Sofia, Bucureşti,
Varşovia, Tirana, blîndа Pragă...

Dînd cîntece Poloniei, iar Franţei
Drapele, primăvara trece-n zbor
Peste Carpaţi, în Patria speranţei
Şi-a primăverii noi a tuturor.

Aici e cerul cununat cu soarele
Şi vînturile largi se limpezesc.
Iar ţărmurile mării şi ogoarele
Răsună de un cîntec tineresc.

Fără sfîrşit e zarea luminoasă,
Sub care cresc păduri şi văi de rai.
Iar Piaţa Roşie freamătă, voioasă
— O torţă sub drapele de-nfiii Mai.

Cu ghiocei în păr trec fetişoare
Din gloriosa Presnia. Pe drum
Soldaţii le surîd. E o cîntare
A primăverii, peste tot acum.

Orchestrele să cînte tot mai tare!
Noi sîntem primăvara omenirii.
Noi sîntem oastea Păcii, luptătoare —
Să ştie şi să tremure toţi zbirii!

Drapele roşii freamătă în vînt.
Ni-e veşnic adevărul, iar lumina
Acestor stele arde pe pămînt
Din depărtata Franţă pînă-n China.

Păşeşte pretutindeni primăvara,
Cu-ai steagurilor nesfîrşit alai.
Ce tunetul, i-a răsunat chemarea:
Vrem Pace! Să trăiască Înfii Mai!

În romîneşte de **Petre SOLOMON**

PENTRU ROMÎNIA NOUA

de Oscar GEWELT
(poet belgian)

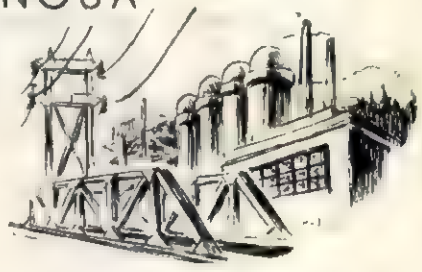

Frumoasă eşti o! Romînie nouă,
În straiul tău cel nou de libertate!
Belşug culegi cu mîinile-amîndouă
Din rodul muncii tale minunate.

Strămoşii tăi au suferit amar,
Împovăraţi de chin şi de-asuprire;
Sub un regim nemernic şi barbar
Ei nu ştiau ce-nseamnă fericire.

Dar iată că bătrînii tăi, acum,
Se bucură de-o viaţă nouă, bună,
Şi merg voioşi pe-al înnoirii drum
Cu tineretul ţării împreună.

Istoria şi-a fost de zbucium plină,
De focul luptelor muncitoreşti;
Dar astăzi cu încredere păşeşti
Spre-un viitor de pace şi lumină.

Tu ai frumoase văi, păduri bătrîne
Şi munţi cu piscuri ce sărută norii,
Podgorii şi ogoare, vin şi pîine,
Şi cîntece pe-ogoare şi-n podgorii.

La toate-acestea, vrednicu-ţi popor,
Cu-avîntul lui statornic spre mai bine,
Adaugă mereu, muncind cu spor,
Noi şcoli, laboratoare şi uzine.

Şi fiii tăi cu dragoste s-avîntă
La munca rodnică şi luminoasă;
Şi chiar albastra Dunăre frumoasă
Cu noi podoabe-acuma se-nvestimîntă.

Aşa cum este-acel gigantic pod,
Măreţ prinos adus prieteniei,
Înfăptuire trainică şi rod
Al muncii paşnice şi-al dibăciei.

Popoarele ce astăzi sufăr încă
În prada unei cîrîncene sclavii
Se uită cu încredere adîncă
La tine şi la vrednicii tăi fii.

Scăpată de restrişti şi de nevoi,
Obîăduindu-ţi vajnică poporul,
O! Romînie-a viitorului nou,
Al tău, de roade plin, e viitorul!

În romîneşte de **Al. PHILIPPIDE**

ÎNAINTE!

de Pablo NERUDA
scriitor din Chili, laureat al Premiului internaţional Stalin „Pentru întărirea păcii între popoare".

U. R. S. S.,
Măreaţă Chină
şi voi Republici populare,
voi care toate împreună
alcătuiţi socialista lume,
o, lumea mea
folositoare,
cu arbori şi canale,
cu cîmpuri de orez
şi cu oţel,
şi cu hambare doldora de grîne,
cu cărţi, uzine şi locomotive,
şi cu cîrezi de vite,
o, lumea mea cu şesuri brăzdate de tractoare,
tu scoţi cu-ndeminare,
din fund de mare,
sträluciторii peşti cu solzi albaştri
şi smulgi pămîntului bătrîn
recoltele bogate,
fără pereche-n lume.
Să sträluceasсă printre aştri,
mai luminoasă şi mai vie,
holda de pe întinsa ta cîmpie
şi paşii să-ţi răsune pe planetă
mereu în ritmul marelui asalt,
în ritmul trepidant, înalt,

ce-i au perforatoarele în mînă
cînd scot cărbunii negri la lumină,
cărbunii care-eleargă-apoi,
cu-n chiot roşu,
spre uriaşele cuptoare
să clocotească fonta,
să crească pîinea noastră de fiecare zi,
şi mierea aurie, carnea,
să crească — oceane,
iar roţile maşinii
să se îmbuce bine,
să ducă-n goană — aşa cum se cuvine,
gigantica oaste.
Cîntarea ta să se audă
sub marile zăpezi,
pe creste,
şi aripile păcii pe care tu le-ntinzi,
strălucitoare,
ca nişte mari oglinzi,
să ducă melodia imenselor motoare
în ultimele sfere-ale patriei celeste.
Eu locuiesc departe, aici, în ţara urii.
Citesc o urii slovă.
Căci ei ar vrea
să spulbere, ca vijelia, recoltele cîmpiei tale
şi în oraşe să domnească jalea,
ar vrea
s-arunce-n ţăndări
enorma forţă din motoare
şi numeroasele popoare,
pe care le-ncălzeşti la sînul tău,
să ducă dorul vinului şi-al pîinii.
Ei vor să-ţi şteargă apa,
şi aerul, şi viaţa.
Dar tu, o, frate-al meu,
tu, om născut acolo-n socialista lume,
cu chipul luminos,
înalţă-te mereu,
încununat de flori şi de uzine,
cu braţele puternice şi pline
de roadele bogatului pămînt!

În romîneşte de **Virgil TEODORESCU**

DE LA UN ÎNTÎI MAI LA ALTUL

de Paul ELUARD
(poet francez)

Ne strînge vîntul înăbuşitor, de parcă
Am fi toţi frunzele aceluiaşi copac.
Duşmanii noştri — bezna şi războiul —
Ne-ntind oglinzi de plumb, amăgitoare.

Şi nu de ieri, ci de o veşnicie-ncearcă unii
Să ne menească morţii, pe noi care înfrunzim
Cu fiece sărut, cu fiecare primăvară,
Pe noi, care ne tragem din viitor lumina.

Stăpînii noştri se-nveşmîntă cu ceruri mincinoase,
Dar forţa noastră-i nudă, e cea din veac, uriaşa.
Noi, oamenii, în veci n-om mai cunoaşte
Pe-acest pămînt decît povara fericirii,

Povara dulce-a mugurilor şi-a fructelor.

În romîneşte **de Petre SOLOMON**

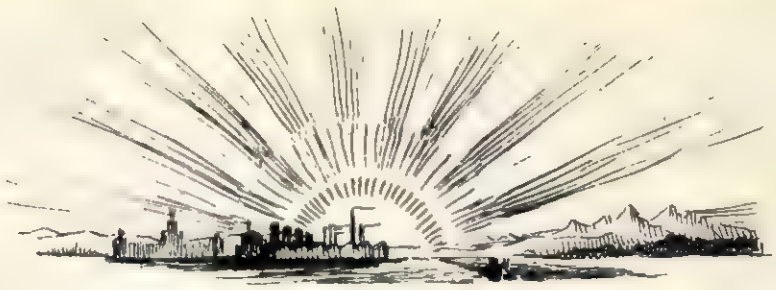

NU MAI VREM SĂ CURGĂ SÎNGE!

de Raul Gonzales TUNON
(poet din Argentina)

Sună-n lume-un glas puternic:
„Nu mai vrem să curgă sînge!
Pace vrem — căci fericire
Şi nădejde ea răsfrînge."

Pace-n fabrici, pe ogoare,
În oraşe ori în luncă!
Pacea care-aduce pîine
Şi e-n cîntece şi-n muncă.

Pace pentru pictor, sculptor,
Pentru prunci şi tîmple sure,
Pentru lampa-arzînd în tihnă,
Pentru lemnul din pădure;

Pentru cei trudind pe cheiuri,
Pe cîmpii, în munţi, la ghioluri,
Pentru straja de pe mare
Pentru cercetaşi, la poluri.

Pentru rîu, pîrău şi poduri,
Pentru vise, cer, vîntoase,
Pentru luntrea pescărească
Şi codanele frumoase.

Pace, pentru codrii falnici,
Pentru crestele de stîncă,
Pentru creşe şi spitale,
Pentru zori şi noaptea-adîncă.

Pentru cutele bătrîne,
Pentru vinurile-n spume,
Pentru clopoţelul care
Prinde-n şcoală să răsune.

Pentru mari debarcadere
Şi vapoare-n porturi sirîmte,
Pentru trandafirii roşii,
Pentru pini umbrind morminte.

Pace! Pentru gări şi tîrguri,
Pentru farul în furtună
Şi bumbacul alb ca neaua;
Pentru mina cea bătrînă.

Pentru-a casei caldă vatră
Şi pentru păşune — pace
Pentru orice rîndunică
Ce sub streşini cuib îşi face.

Pace, ca huiubii gingaşi,
Aşteptaţi cu nerăbdare
Să se-avînte-n miezănoapte
Şi în sudul plin de soare.

Tu eşti zvon de ciocîrlie,
Licăr tremurat de lună,
Steag care străluminează,
Auroră ce-ncunună,

Linişte pentru grînare,
Cîntec ritmic de motoare,
Pampasurile-Argentinei
Le străbaţi biruitoare.

În americana beznă
Fulgeri cu lumină vie;
Astăzi tu ne vezi amarul,
Mîine da-ne-i bucurie.

Te apleci peste busolă-n
Plutitoarele vapoare,
Eşti în zvonul de ghitară
Şi-n uzina vuitoare.

Tu, din slava Aurorii
Te cobori în alb veşmînt.
Să aduci senin şi soare,
S-aduci zorii pe pămînt!

În romîneşte de **Aurel COVACI**

P A C E

de Otto Raul GONZALES
(poet din Guatemala)

Strig „Pace!" După mine vin şiraguri...
Semănători, cosaşi tot „Pace!" spun.
Ei viaţa doar s-au învăţat de veacuri
Să-şi apere de geruri şi furtuni.

„Şi noi vrem Pace!" şi-aurita holdă
Tălăzuieşte ca un lan de steaguri.
E roşu cîmpul sub a toamnei boltă.
Strig „Pace!" spre ţări, spre zări, spre larguri.

Belşugul n-om afla pe-acest pămînt,
Nici îmnul n-o-nfiori cît timp pe lume
Războiul nu va fi de tot înfrînt.

Nu ne-om salva micuţii ce se joacă,
Nici gustul roadelor nu-l şti-vom dacă
Nu vom slăvi cu toţii-al păcii nume.

În romîneşte de **Adrian ROGOZ**

În PRAGUL SECOLULUI ATOMIC

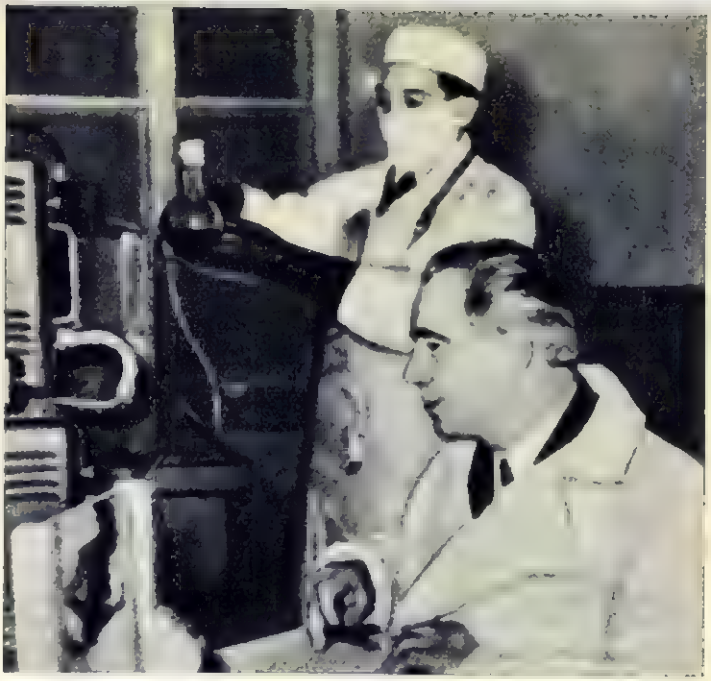

Prof. V. V. Kovalski și A. D. Gololobov, colaborator științific al Institutului Unional pentru creșterea animalelor, determină concentrația de cobalt radioactiv din țesuturile animalelor.

La 27 iunie 1954 s-a petrecut în istoria lumii un eveniment deosebit de important: în Uniunea Sovietică a intrat în funcțiune prima centrală electrică industrială pe bază de energie atomică. De atunci, din ziua în care oamenii sovietici au deschis primii în lume poarta secolului atomic, ne sosesc zilnic noi și noi vești asupra izbînzilor pe care ei le dobîndesc în slujba vieții, prin folosirea energiei nucleare, a izotopilor radioactivi, în diferitele domenii de activitate pașnică, creatoare.

Materialele de față, traduse din revista sovietică „Ogoniok" și semnate în bună parte de cunoscuți oameni de știință sovietici, arată doar cîteva aspecte ale unor asemenea realizări.

IZVORUL LÎNII DE AUR

de prof. V. V. KOVALSKI

Care să fie cauza că, primind același nutreț și aceeași îngrijire, vacile dau cantități de lapte diferite? De ce unele rase de găini sînt vestite prin cantitatea de ouă pe care o produc? De ce o oaie cu lînă fină dă la tunsoare lînă mai multă, pe cînd altă oaie, în loc să dea lînă multă, acumulează sub „șuba" ei un strat mai mare de grăsime? În sfîrșit, de ce unele furaje măresc productivitatea animalelor, iar altele nu?

Aceste întrebări au preocupat de mult pe oamenii de știință și pe practicieni. Experiențele și cercetările îndelungate au indicat răspunsul: deosebirile, pare-se, își au originea în particularitățile metabolismului fiecărui animal.

Se știe că hrana animalelor constă din hidrocarbonate, albuminoide, grăsimi, săruri minerale și vitamine. Dar ce cale străbat aceste substanțe în organism, ce rol joacă fiecare din ele? Dacă le-ai putea urmări călătoria prin adîncurile organismului, dacă le-ai putea descoperi în combinațiile lor complexe, atunci tot procesul tainic al transformării substanțelor ți s-ar dezvălui în toate detaliile. Dar în rezolvarea acestor probleme, oamenii de știință s-au lovit sistematic de greutăți care au fost socotite multă vreme de netrecut.

Iată însă că greutățile acestea pot fi învinse, însemnîndu-se fiecare substanță cu o marcare destul de durabilă, cu un izotop radioactiv; în felul acesta, substanța poate fi urmărită din momentul apariției ei în organism și pînă la eliminarea dintr-însul.

„Atomii marcați", ca metodă de cercetare în biologie, au dezmințit în întregime părerile vechi, înrădăcinate, cu privire la metabolism. Înainte se presupunea că hrana care pătrunde în organismul adult ar fi consumată mai ales pentru completarea rezervelor de energie și numai într-o măsură infimă ar contribui la înnoirea țesuturilor. Atomii „marcați" au dovedit contrariul. În organism se desfășoară permanent o mare operă de reconstrucție. În complexul său laborator de chimie, organismul transformă produsele brute în materiale de construcție și, în același timp, destinează părțile uzate ale „construcției" — „arderii", de pe urma căreia se nasc rezervele de energie. Ajunge să spunem, cu privire la aceasta, că jumătate din proteina ficatului se înlocuiește în decurs de opt zile; că proteina mușchilor se reînnoiește pe jumătate, în 80 de zile.

Părerile noi despre metabolismul animalelor îngăduie să se elaboreze un regim alimentar mai rațional.

În prezent, s-a stabilit cu precizione și rolul combinațiilor minerale în sinteza substanțelor organice complexe. S-a dovedit astfel că fosforul și calciul mineral participă activ și nemijlocit la formarea laptelui. Prin urmare, alegînd furaje corespunzătoare, se poate obține sporirea cantității de lapte.

S-a dovedit a fi deosebit de interesant și procesul de sinteză în organismul animalelor rumegătoare, a vitaminei B_{12}, în prezența unor săruri anorganice de cobalt. S-a constatat că, la anumite forme de anemie, pe care le fac animalele din cauza lipsei de cobalt, nu este necesar să li se administreze în organism vitamină fabricată. Este suficient ca organismul să fie alimentat cu o cantitate necesară de cobalt, pentru ca el să-și prelucroze singur această vitamină prețioasă, acoperindu-și din plin necesitățile. S-au putut stabili de asemenea și condițiile care favorizează o sinteză mai intensă a vitaminei B_{12}.

Dezlegarea secretelor legate de rasele animalelor a rămas una dintre problemele cele mai interesante din cîte ne oferă natura. Într-adevăr, căror particularități ale organismului său datorează oaia cu lînă fină, această minunată podoabă a sa? Atomii „marcați" au dat răspunsul. Combinațiile sulfului joacă, după cum se știe, un rol important la formarea învelișului pilos. La oaia cu lînă fină, combinațiile sulfului se mențin multă vreme în organism și sînt folosite la maximum pentru creșterea lînii dese.

Pătrunzînd desfășurarea proceselor principale din organismul animalelor domestice, putem acționa efectiv asupra creșterii productivității lor, asupra creării unor rase mai valoroase de animale.

RAZE CARE AU ÎNVINS TIMPUL

de E. N. ZAOSTROVSKAIA
Ioctiitor al directorului Institutului de cercetări al industriei de conserve.

Fiecare cunoaștem gustul pe care-l au cartofii, ce au stat pînă-n primăvară în magazie. Și fiecare știm cîtă muncă necesită păstrarea lor în stare proaspătă de la o recoltă la alta. Chiar în primele zile ale primăverii, cartofii încep să înmugurească și nimic nu-i mai poate opri. Cedînd mugurilor tot conținutul, tuberculele se încrețesc, se usucă.

S-au făcut multe pentru a asigura o păstrare mai bună a cartofilor. Totuși, oamenii de știință și practicienii își continuă cercetările pentru găsirea unor metode mai bune și mai sigure.

Să privim două grupe de tubercule de cartofi. Prima arată ca și cum ar fi fost scoasă nu demult din pămînt; a doua dispare în pălienjenișul des al unor lăstare lungi. Cartofii aceștia din urmă sînt luați dintr-un stoc de control, care a stat un an și jumătate în pivniță. Dar nici cartofii din prima grupă nu sînt mai „tineri"; ei au stat tot atîta timp în pivniță. Radiațiile nucleare radioactive ale cobaltului, exer-

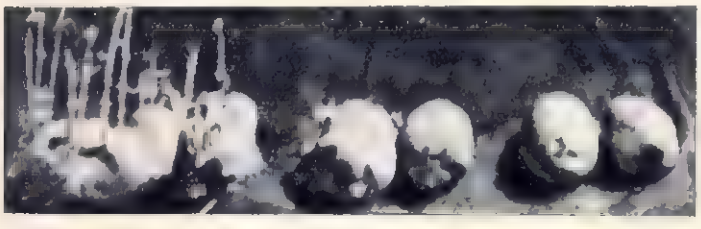

← Acești cartofi au stat în silozi timp de un an și jumătate. Tuberculele din dreapta și cele din mijloc au fost tratate cu radiații de cobalt radioactiv.

citate asupra lor, au învins însă timpul.

Cel mai bun rezultat l-au dat radiațiile aplicate continuu timp de 60 de zile. Dar nu cumva în acest timp îndelungat, cartofii s-au „contaminat" cu radioactivitate? De loc. Experiențele au dovedit că, imediat ce încetează radiația, dispare și radioactivitatea cartofului, fără a provoca într-însul vreo transformare chimică adîncă. Nu se reduce nici valoarea lor nutritivă, nu se micșorează nici cantitatea de vitamină „C" conținută. Razele radioactive ale cobaltului au „adormit" numai cartofii, au oprit, dar nu au desființat procesele lui vitale. Sădiți primăvara, cartofii supuși razelor: încep să crească și apoi înfloresc, deși cu întîrziere. În ce privește recolta pe care o dau, ea nu este cu nimic mai mică decît recolta cartofilor care n-au fost supuși razelor.

Oamenii de știință au supus razelor și ceapa. Rezultatele păstrării ei au fost aceleași.

Dar pentru aprovizionare, trebuie păstrate un timp mai îndelungat nu numai legumele, ci și alte produse alimentare, cum sînt: carnea, peștele, compoturile, sucurile de fructe, laptele. Se știe că, conservarea termică asigură păstrarea cea mai îndelungată. Dar produsul conservat prin această metodă nu se mai aseamănă, nici la aspect, nici la gust, cu cel proaspăt, deși își păstrează toate însușirile nutritive.

...Într-un mic vas de sticlă, închis ermetic, se află o bucată de carne. După aspect ea nu se deosebește întru nimic de carnea proaspătă; și, cu toate acestea, ea se află în acel vas de cîteva săptămîni. În asemenea vase se găsesc și bucăți de morcov crud, și felii de mere, și suc natural de fructe, care sînt păstrate, ca și carnea, de cîteva săptămîni.

Aceste produse au fost supuse prelucrării „la rece" cu ajutorul unor electroni accelerați, care, deși cale de numai cîteva secunde, au depus asupra lor o muncă complicată și migăloasă: razele electronice au distrus toate nenumăratele colonii de microbi.

Totuși, oamenii de știință trebuie să rezolve încă multe probleme, înainte ca această nouă metodă de sterilizare să fie aplicată pe scară industrială și să permită populației aprovizionarea, în tot cursul anului, cu produse proaspete și valoroase sub aspectul conținutului.

TENTACULELE HIDROMONITORULUI

K. CEREVKOV

Prof. S. V. Starodubțev, punînd la punct aparatele.

Lucrătorii Institutului de fizică industrială al Academiei de Științe a U.R.S.S. din Leningrad și-au pus drept țintă să găsească o metodă simplă pentru controlul continuu al densității amestecului.

S-a hotărît să se folosească în acest scop izotopi radioactivi, în special cobalt-60, care emite raze gama. Profesorul S. V. Starodubțev, împreună cu colaboratorii săi V. T. Barsukov, V. S. Skobkin și alții, care au vizitat de multe ori șantierul hidrocentralei de la Kuibîșev, au creat o serie de aparate care exercită controlul densității amestecului de apă-pămînt.

Este imposibil să-ți închipui tabloul grandios al șantierului unei hidrocentrale moderne fără hidromonitoare. Aceste mașini puternice, care înlocuiesc munca grea a sute de mii de oameni, transportă pămîntul prin țevi, la distanțe mari. Este deosebit de important ca la transportarea prin aceste țevi a pămîntului amestecat cu apă să fie menținut un anumit raport între elementele componente ale amestecului. Dacă pămîntul este prea puțin, iar apa prea multă, înseamnă că productivitatea hidromonitorului este mult mai redusă; dacă intră mai mult pămînt decît îngăduie condițiile, în țevi se formează „dopuri".

Închipuiți-vă țevi cu un diametru de 800 mm, care se întind de-a lungul pămîntului. Înăuntrul lor, invizibil pentru noi, se scurge cu viteză amestecul apă-pămînt. Deasupra țevii, într-o cutie de protecție, prevăzută cu pereți de plumb, se află o cantitate anumită de cobalt-60 radioactiv, care emite neîncetat raze gama. Aceste tentacule originale, formate din raze, pătrund prin peretele gros de oțel al țevii și prin stratul amestecului. O parte din raze este înghițită de către masa ce se scurge prin țeavă; altă parte, însă, iese prin peretele opus al țevii. Or, după gradul de înghițire a razelor de către masa transportată prin țeavă, se pot trage concluzii asupra densității amestecului, în partea opusă a țevii aflîndu-se o instalație de înregistrare. Ea măsoară radiațiile cobaltului radioactiv care au trecut de-a curmezișul țevii, iar rezultatele sînt transmise prin fire electrice ascunse într-un tub de cauciuc, spre cabina de comandă a hidromonitorului.

Ce se întîmplă, însă, dacă în țeavă se formează un „dop" de pămînt? Pentru căutarea lui nu trebuie multă vreme. El poate fi găsit foarte repede cu ajutorul acelorași tentacule formate de razele gama. Institutul a și construit în miniatură un asemenea aparat transportabil.

CONTROLORUL INVIZIBIL

de I. M. KIRKO
Directorul Institutului de fizică al Academiei de Științe a R.S.S. Letone

Spre laminor se transportă un colac din bandă de oțel de o anumită marcă. Iată că începe laminarea; după primul colac urmează al doilea, al treilea... Oțelul este supus apoi operațiilor următoare: călire, tăiere...

Au trecut cîteva zile. Undeva, în drum, de-a lungul circuitului producției, s-ar putea să se fi încurcat tăblițele ce indică marca oțelului. Cum or să se mai sorteze laminatele, care la aspect par a fi la fel?

„Cu ajutorul analizei chimice sau spectrale, firește" — va răspunde oricare specialist. Aceasta înseamnă să se taie o probă din banda de oțel, care este dusă în laboratorul de chimie. Rezultatul însă se va cunoaște abia după un timp oarecare.

Realizările actuale ale fizicii nucleare permit nu numai determinarea rapidă și fără cheltuieli inutile a mărcii oțelului, dar și automatizarea în oarecare măsură a acestui proces. Aceasta este metoda de marcare a oțelului cu izotopi radioactivi, elaborată de V. A. Ianușkovski și A. D. Tumulkan, colaboratori ai Institutului de fizică al Academiei de Științe a R.S.S. Letone, în strînsă colaborare cu inginerii I. I. Safianț și V. V. Krijanovski, de la una din uzinele din Leningrad. În ce constă ea?

Prin scîntei electrice se fac pe banda de oțel o serie de semne, după cum au fost ele stabilite pentru desemnarea fiecărei mărci de oțel în parte. Pentru oțelul marca „08", de pildă, se fac trei semne; pentru oțelul marca „10" — cinci semne etc. Aceste semne invizibile nu pot fi nici șterse de pe panglica de metal și nici distruse. Ele nu dispar nici la prelucrarea termică sau chimică: sînt „desemnate" de un electrod în compoziția căruia intră o substanță radioactivă, în cazul de față, izotopul unui element care emite raze invizibile beta.

Laminorul care prelucrează panglica de oțel este prevăzut cu un contoar special, care înregistrează aceste raze și le transformă în scurte semnale-impulsuri electrice. Semnalele sînt transmise spre pupitrul de comandă al laminorului și, după transformările corespunzătoare, ele pun în acțiune acul unui aparat montat pe pupitru. Aparatul indică fără greș, pe o scală, marca oțelului în curs de laminare. Pentru ușurarea evidenței și a controlării muncii, există aci și un aparat automat de înregistrare. La sfîrșitul schimbului, aparatul eliberează documentul corespunzător cu privire la întreaga cantitate de metal care a trecut prin laminor. În felul acesta, oțelul obține în plus, foarte simplu, comod și fără pierdere de timp, un document de însoțire. Aparate care „citesc" marca oțelului sînt instalate și în alte secții ale uzinei, de exemplu, în secția unde se taie oțelul.

Controlorul invizibil, al cărui rol îl îndeplinește izotopul radioactiv, permite economisirea de însemnate mijloace bănești și înlocuiește munca a mai mulți laboranți care făceau analiza chimică a probelor de metal.

V. A. Ianușkovski (stînga) și A. D. Tumulkan, în laboratorul institutului.

DRUMUL NOSTRU

– ARTICOL SCRIS PENTRU „FLĂCĂRA" –

de Bernt KÜGELGEN
redactor şef al revistei „Neue Berliner Illustrierte",
fost membru al Comitetului Naţional „Freies Deutschland"

În urmă cu zece ani, un tren pornea de la Smolensk spre Minsk. Ducea acasă, în Germania, foşti prizonieri de război. Stăteam la geam şi priveam. Patru ani de război trecuseră peste locurile acestea şi lăsaseră urme adînci: sate cu case înnegrite de flăcări, cîmpuri brăzdate de tranşee. Dar oamenii reparau acoperişurile caselor şi trăgeau peste cîmp brazdă pentru recolta viitoare. Cunoşteam acele locuri, satele şi cîmpurile...

★

1941. O grupă de soldaţi pornea de la Minsk spre Smolensk. Şi în fruntea lor, mergeam chiar eu; purtam decoraţii pe piept şi trese pe umăr. Eram locotenent şi trebuia să duc 32 de ostaşi germani la aşa-zisa victorie finală. În curînd, nu mai rămăseseră din ei decît 25, apoi doar 20, apoi 10... Aci, pe drumul acesta pe care porneam acum spre casă, întreaga grupă de soldaţi, întreaga companie, întreaga divizie au fost măcinate de focul artileriei sovietice.

Ce credeam pe atunci, noi, ofiţerii germani? De ce mărşăluiam în pas de gîscă? De ce dădeam ordine soldaţilor?

Nu toţi credeau orbeşte în Hitler. Nu toţi erau lacomi de pradă, nu toţi rîvneau „o moşie în est" sau o „blană ruseacă" pentru doamna. Erau şi ofiţeri — printre care mă număram şi eu — care considerau atacul împotriva Uniunii Sovietice drept un lucru îngrozitor. Totuşi, nici unul nu s-a întrebat vreodată serios: de ce? Executam ordinele ca nişte roboţi. Fuseserăm bine dresaţi. Încă din grădiniţă învăţaserăm să cîntăm: „Deutschland, Deutschland über alles". La şcoală, profesorul ne împuiase capul cu „credinţa Nibelungilor", iar instructorul militar urlase: „să fiţi nesimţitori ca taurii!" Nu mai judecam: executam orbeşte.

Un an mai tîrziu, rănit, am căzut prizonier undeva, lîngă Demiansk. O căruţă m-a transportat dincolo de primele linii. Era noapte. În dreapta şi în stînga, bubuiau tunurile. Un ofiţer sovietic mă privi la lumina unei lămpi de buzunar. Voia să-mi ştie numele şi vîrsta; îşi lua notiţe. Şi apoi, deodată, fără legătură aparentă, îmi puse o întrebare pe care o ţin minte şi astăzi: „Ce ştiţi despre Heinrich Heine?" Căutam să-mi răscolesc amintirile. Era „Loreley", un cîntec devenit popular şi acum interzis, *„Cartea cîntecelor"*, *„Călătorie în Harz"*... Îmi aminteam puţin, ruşinos de puţin. Începui să mă gîndesc. De ce oare erau arse pe rug operele lui Heine, ale lui Becher, ale lui Erich Mühsam? Ce rost avea teoria „rasei de stăpîni" şi a „spaţiului vital"? Cu ce drept erau exterminaţi, în lagărele de concentrare, comunişti, social-democraţi şi mulţi alţi germani cinstiţi, alături de nenumăraţi patrioţi din ţările cotropite? Ce rost avea războiul? Ce sens avea agresiunea împotriva Uniunii Sovietice? Întrebări nenumărate se năşteau din ciocnirea vechilor realităţi hitleriste, care sălăşluiau încă în mine, cu noile realităţi sovietice, ce mă înconjurau pretutindeni. Şi le căutam răspuns.

Citeam cărţi politice. Nu pricepeam decît pe jumătate; atunci le reluam de la capăt. Coream lămuriri despre una, despre alta; citeam iarăşi. Încetul cu încetul — ritmul povestirii nu poate reda nesfîrşitele luni ale trezirii treptate — căpătam o nouă concepţie asupra lumii. Mi-am dat seama că ideea de pace e nedespărţită de sentimentul de prietenie faţă de ţara paşnică a Sovietelor. Am priceput că negustorii de tunuri nu pot fi îmbunaţi prin vorbe şi că clasa muncitoare trebuie să-i înfrîneze. Mi-am dat seama că fericirea poporului muncitor este şi fericirea mea. Judecam cu mintea şi cu sufletul. Începuse pentru mine a doua viaţă.

Să fi fost cazul meu o excepţie? Nu. Acei care ştiau să privească în jur în mod obiectiv şi fără idei preconcepute au găsit în Uniunea Sovietică o şcoală unică în felul ei: o şcoală care făcea din nişte roboţi, oameni. Comuniştii germani şi prizonierii de război de toate gradele au creat la Moscova Comitetul Naţional „Freies Deutschland". Acestui Comitet i se alăturară, pe lîngă zeci de mii de soldaţi şi sute de ofiţeri. Şi pentru ei începuse a doua viaţă, viaţa cea nouă. Mulţi dovediră încă de atunci, prin fapte, că lepădaseră din convingere crucea încîrligată. Activau ca propagandişti ai Comitetului Naţional în lagăre; vorbeau la microfoanele instalate în prima linie a frontului, aducînd compatrioţilor lor, care luptau încă de partea cealaltă, chemarea cauzei celei drepte.

Să fi fost o excepţie acei ofiţeri care, prin şederea lor în Uniunea Sovietică, au devenit buni germani? Nu. Zece ani au trecut de cînd ostaşii sovietici au înălţat steagul eliberării pe Brandenburger Tor. Şi acest deceniu a fost pentru noi o şcoală.

Niciodată contrastul dintre politica naţională şi antinaţională nu ne-a apărut atît de limpede. Victoriile puterii muncitorilor şi ţăranilor, creşterea continuă a bunăstării populaţiei, întărirea continuă a statului, ajutorul frăţesc al U.R.S.S. şi al tuturor ţărilor lagărului păcii, propuneri de tratative, încercări repetate de unificare a Germaniei pe baze paşnice şi democratice — toate acestea sînt tot atîtea semne caracteristice ale dezvoltării Republicii Democrate Germane.

Ce se petrece în schimb în colonia americană de la Bonn? Tratatele de la Paris sînt ratificate, militarii hitlerişti sînt iar la modă. Se caută oameni cu „experienţă în Răsărit". Omul lui Hitler, Otto Strasser, proclamă din nou teoria rasei. Viitorul ministru de război, Blank, vorbeşte iarăşi despre „spaţiul vital". La Börgermoer a şi fost creat un prim lagăr de concentrare de tip hitlerist. La Karlsruhe, justiţia lui Adenauer se străduieşte să găsuie Partidul Comunist German. Anul 1933 bate din nou la uşă, în vacarmul salvelor tunurilor americane din Germania occidentală.

Ce gîndesc astăzi foştii ofiţeri germani? Au învăţat oare ceva?

Nu sînt puţini la număr acei ce nu vor să înveţe nimic, acei mercenari de profesie care se înghesuie în armata lui Blank ca vitele la ciubăr. Dar sînt şi mai mulţi acei care au tras învăţăminte din experienţa trecutului. Încă în 1950 un grup de foşti ofiţeri şi foşti conducători ai Hitlerjugend-ului scriau din Wedel-Hollstein (Germania occidentală) primului ministru al Republicii Democrate Germane, Otto Grotewohl: *„Nu vrem ca tineretul german să se jertfească din nou pentru acea idee nebunească a cărei lozincă mincinoasă e aşazisa „cruciadă pentru libertate". De aceea sîntem împotriva remilitarizării, care apropie în mod inevitabil pericolul unui nou război. Trebuie făcut orice pentru ca asupra Germaniei să nu se mai abată urmările unei astfel de catastrofe".*

Aceasta se întîmpla cu 5 ani în urmă. De atunci, grupul acela s-a mărit, a luat amploare, pe măsură ce s-au înmulţit şi dovezile de trădare ale clicii de la Bonn. Nu există astăzi oraş german în care tot mai mulţi oameni, printre care şi foşti ofiţeri, să nu gîndească şi să nu acţioneze aşa cum stă scris în mesajul din Wedel. Desigur că aceşti foşti ofiţeri nu sînt decît un val în uriaşul ocean al rezistenţei patriotice împotriva tratatelor de război. Ei au totuşi importanţa lor, căci poziţia lor reflectă izolarea crescîndă a regimului de la Bonn.

După primul război mondial, ofiţerii care se declarau pentru pace şi democraţie puteau fi număraţi pe degete. După cel de al doilea război mondial, se pot număra cu miile. Chiar şi cei mai privilegiaţi din privilegiata „clasă de stăpîni" a ofiţerilor din Germania occidentală nu sînt cu toţii alături de fabricanţii de tunuri din Ruhr şi de stăpînii lor din S.U.A.

Cei zece ani care au trecut de la eliberare au lăsat urme adînci. În decursul lor, tot mai mulţi ofiţeri au pornit o a doua viaţă, o viaţă nouă, care îşi are conţinutul în dorinţa de a sluji adevăratele interese germane, unitatea ţării, pacea, prietenia dintre popoare. Iată de ce aceşti locotenenţi, maiori, generali de ieri, oameni ai muncii cinstiţi de azi, sînt credincioşi Republicii Democrate Germane şi gata oricînd pentru apărarea ei. Iată de ce activează ei în partidele democratice, în Comitetele pentru pace, în Frontul Naţional, în Asociaţia pentru Prietenia Germano-Sovietică. În felul acesta, înţeleg ei să-şi aducă aportul pentru ca niciodată soldaţi germani să nu mai fie trimişi să fure cărbune, oţel şi grîne, să nu mai mărşăluiască spre Minsk, spre Smolensk.

Tineretul german nu mai vrea să fie carne de tun. În fotografie, tineri patrioţi germani din Germania occidentală, răspîndind manifeste antimilitariste dintr-un autocamion în care se află un panou cu inscripţia: „Bunicul a purtat uniforma regelui; tata a purtat haina militară a Führerului; eu vreau să fiu civil".

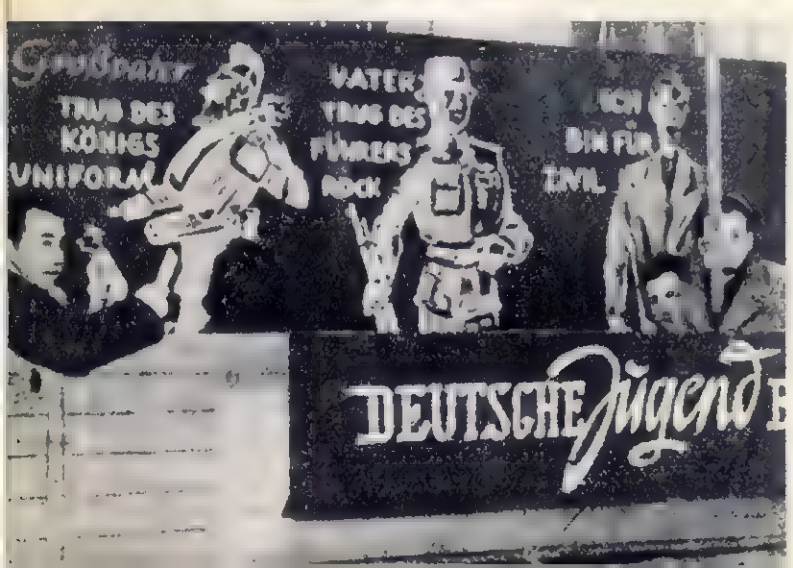

UN ARTIST LUPTĂTOR MEXICAN

Leopoldo MENDEZ

Numele marelui artist plastic Leopoldo Mendez a trecut de mult dincolo de hotarele îndepărtatului Mexic. Lucrările sale, de o neobișnuită forță realistă, s-au făcut cunoscute și iubite de masele de oameni simpli din zeci de țări ale lumii.

Arta lui Leopoldo Mendez și a tovarășilor săi, reuniți în bine cunoscutul „Atelier de Grafică Populară" (Taller de Grafica Popular) este prețuită nu numai de poporul mexican, ci și de toți oamenii iubitori de libertate și pace, ca o armă în lupta lor împotriva imperialismului și a războiului.

Tocmai pentru că prin arta sa înaintată s-a situat în primele rînduri ale bătăliei pentru triumful vieții libere și pașnice, artistul-luptător Leopoldo Mendez a fost distins cu Premiul Internațional al Păcii de către Consiliul Mondial al Păcii.

Criticii de artă competenți, care apreciază lucrările lui Mendez, stăruie în mod aparte asupra capacității impresionante a graficianului mexican de a reda în chipul cel mai fidel viața adevărată, lupta omului pentru viață.

Aceasta se datorește, în primul rînd, faptului că artistul a cunoscut viața în tot ce are ea mai dramatic și mai înălțător totodată. Mendez a avut o copilărie zbuciumată, plină de lipsuri și suferințe, ca fiu al unui sărman cizmar mexican. Încă de mic a vădit înclinație puternică spre pictură. Talentul său robust l-a ajutat să învingă multe obstacole și să se impună, încă din anii de școală. A absolvit cu succes Academia de Belle Arte din San Carlos și chiar de la prima sa expoziție deschisă la Los Angeles (S.U.A.) și-a cîștigat reputația unui artist plastic talentat.

Îmbrățișînd încă din tinerețe concepții înaintate despre lume și societate, Leopoldo Mendez își creează un cerc de prieteni din rîndurile tinerilor artiști progresiști din Mexic. După lupte grele și pline de sacrificii, el izbutește să pună bazele Atelierului de Grafică Populară, abia în 1938.

Artiștii lui „Taller de Grafica Popular", printre care se numără graficieni talentați ca: A. Beltran, Mexiac, F. Mora, Andrea Gomez, Mariana Yampolsky, A. Bracho, J. Chawez Morado, O'Higgins, E. Cattlet și alții au pornit la drum publicînd un manifest care vorbește lapidar, totuși, plin de semnificație, despre țelurile înalte ce și le-au propus Leopoldo Mendez și tovarășii săi: „Vrem să creăm pentru progres ; vrem să creăm pentru popor".

Și artiștii progresiști ai Mexicului au știut să lupte pentru atingerea acestor scopuri. Fiecare tablou, fiecare gravură, fiecare expoziție a celor de la „Taller de Grafica Popular" au devenit un mijloc eficient de luptă împotriva ignoranței medievale în care era ținut poporul mexican, a terorii reacțiunii, a corupției păturilor avute și împotriva dominației imporialiste yankee.

De neuitat sînt în această privință gravurile sugestive cuprinse în albumul intitulat „În

„Și pămîntul suge sîngele tău". Ilustrație de Leopoldo MENDEZ pentru filmul „Riul tăinuit".

L. MENDEZ: Cum îndrăznești! Cocoșul unui țăran sărac să se la la luptă cu cocoșul unui bogat „hacendado"?...

numele lui Christos", pe care Leopoldo Mendez și tovarășii săi l-au editat în urmă cu ani, pentru a ținti la stîlpul infamiei pe preoții reacționari care incitau un grup de catolici fanatici, „cristeros", la asasinarea dascălilor de la sate, pentru ca lumina culturii să nu pătrundă pînă la indienii ferecați în lanțurile ignoranței.

Cu aceeași forță, arta graficienilor progresiști din Mexic își spune cuvîntul în zilele războiului civil din Spania, demascînd pe călăul Franco și pe sprijinitorii lui de la Berlin, Roma, Londra și Paris.

Cel de-al doilea război mondial găsește pe artiștii de la „Taller de Grafica Popular" în primele rînduri ale luptei contra fascismului. În timp ce pe front se desfășurau cele mai mari bătălii din istorie, uriașe afișe antifasciste, executate de Leopoldo Mendez și tovarășii săi, mobilizau pe oamenii simpli din Mexic în jurul cauzei măreț pentru care lupta vitejește întreaga omenire progresistă, în frunte cu Uniunea Sovietică. Cine nu își amintește și azi în Mexic de impresionantul afiș avînd ca temă: *„Frontul Sovietic — prima linie de apărare"!*

Pe cît de iubite de popor, pe atît de hulite și urîte erau aceste afișe de cercurile reacțiunii mexicane. Și nu o dată, din această cauză și din lipsă de fonduri, creatorii afișelor antifasciste erau siliți să le lipească ei înșiși pe ziduri, în toiul nopții!

În lucrările lor sînt cuprinse cele mai variate aspecte ale vieții poporului mexican: de la zilele învolburate ale Revoluției din 1910 și pînă în vremurile noastre, cînd, în zeci de tablouri, schițe, gravuri și litografii, maeștrii artei progresiste mexicane redau imaginea foametei, a șomajului, a grevelor muncitorești și a luptelor electorale, folosind cele mai expresive mijloace artistice.

Încrederea în forța de nebiruit a poporului și ridicolul zvîrcolirilor neputincioase ale dușmanilor lui sînt redate cu rară măiestrie de Mendez în lucrarea sa intitulată „Marele obstacol", în care un tanc — simbolul distrugerii și morții — este ținut în loc de un uriaș pumn, ce simbolizează forța și dîrzenia poporului.

Gravurile create de Leopoldo Mendez și de tovarășii săi întru artă progresistă, pe care le prezentăm în aceste planșe, redau în chip sugestiv unele aspecte tipice din viața și lupta poporului mexican, din rîndurile cărora s-au ridicat artiști valoroși ca cei de la „Taller de Grafica Popular". Majoritatea acestor lucrări au fost expuse și la expoziția de pictură și grafică mexicană deschisă recent în sala „Zachęta" din Varșovia, expoziție care s-a bucurat de o primire călduroasă din partea publicului polonez.

Leopoldo MENDEZ: „Poporul vrea pace"

Alberto BELTRAN: „Francesco Villa-marele soldat".

MEDIAC: „Ceea este viața unei indiene".

O PUTERNICĂ EPOPEE MUZICALĂ

—DE VORBĂ CU COMPOZITORUL GH. DUMITRESCU—

Cu cîtăva vreme în urmă, publicul muzical bucureștean a avut prilejul să asculte în întregime monumentala creație a compozitorului Gheorghe Dumitrescu, oratoriul „Tudor Vladimirescu", a cărui primă parte a fost executată în 1951, în timpul „Săptămînii muzicii românești".

Cei care au luat parte la concertele de la Ateneul R.P.R. în care s-a cîntat oratoriul, sau la repetiții — care au avut loc în prezența unei numeroase asistențe dornice să cunoască lucrarea — și-au manifestat admirația față de această vibrantă frescă muzicală a vieții și sufletului poporului nostru, făurită prin evocarea unei pagini eroice din istorie.

Imaginile atît de multilaterale, atît de sugestive prin coloritul și forța lor de a emoționa, cărora le-a dat viață compozitorul Gh. Dumitrescu, ne-au trezit ecouri adînci, redeșteptîndu-ne chipul lui Tudor Vladimirescu, eroul mișcării sociale și naționale din anul 1821, îndreptată împotriva jugului străin și împotriva asupritorilor autohtoni.

Prin sfera largă a conținutului de idei și sentimente, prin măreția impresionantă a concepției artistice, prin înaltul sens pe care-l capătă evocarea momentului istoric respectiv, ce-și proiectează influența și lumina în viitor, și prin redarea imaginii împlinirii viselor seculare de libertate și fericire, nutrite de poporul nostru în decursul zbuciumatului său trecut, oratoriul „Tudor Vladimirescu" capătă aspectul unei grandioase epopei muzicale, a cărei apariție marchează o mare izbîndă a muzicii contemporane românești, în plină înflorire.

★

— Maestre, ați urmărit, desigur, relatările și cronicile muzicale apărute în cotidianele bucureștene, ca și în publicațiile periodice, asupra oratoriului dvs. În aceste relatări și cronici, și-au spus cuvîntul compozitori, muzicologi, critici... Am dori ca pentru cititorii revistei „Flacăra" să vorbiți chiar dvs. despre lucrare.

— Bine, dar eu am vorbit prin însăși lucrarea mea, prin muzică, așa că e greu... În sfîrșit... dacă vreți cu orice preț...

... Așa a început convorbirea telefonică cu compozitorul Gh. Dumitrescu, pe care-l rugam să accepte propunerea de a ne vorbi despre oratoriul „Tudor Vladimirescu".

N-a trecut mult și iată-mă în camera de lucru a maestrului. Pianul, cel mai apropiat tovarăș al muncii compozitorului, sta tăcut, impunător, sobru. Lunecîndu-mi privirea pe clapele lui, mi-au străfulgerat în amintire cîteva momente mai caracteristice din oratoriu, care mă impresionaseră cu deosebire.

Pianul, vioara compozitorului care stă sfioasă, parcă, într-un unghier, numeroasele partituri, de

Compozitorul Gh. Dumitrescu

la cele mici, „de buzunar", pînă la cele mari, ce cuprind opere de Wagner ori Rimski Korsakov, cărțile din bibliotecă, tablourile de pe pereți — iată ambianța muncii încordate a compozitorului.

Să vedem ce ne mărturisește compozitorul despre efortul pe care a trebuit să-l depună în vederea desăvîrșirii lucrării sale.

— Maestre, zărind aci, pe biroul dvs., tocmai partitura oratoriului „Tudor Vladimirescu" — care pare a avea dimensiunile unui ceaslov în care și-au scris cronica mai multe generații — m-am gîndit să vă întreb, la început, în cît timp ați compus oratoriul.

— Trebuie să vă mărturisesc că „ceaslovul" de care vorbiți reprezintă numai partitura primei părți a lucrării...

Întorcîndu-și privirile către pian, unde, într-adevăr, spre surprinderea mea, odihnea un volum asemănător ca aspect, dar aproape de două ori mai gros — care, mi-am închipuit eu, era restul partiturii — compozitorul continuă:

— ...Am început să lucrez la oratoriul „Tudor Vladimirescu" prin 1948 și se poate spune că am lucrat la el pînă în preziua concertului. Intenționam la început să compun o operă pe acest subiect, dar neavînd un libret corespunzător, mi-am schimbat sensul preocupărilor în direcția realizării unui oratoriu, mai degrabă a unei „opere de concert". Ba, mai mult încă, am tins către crearea unei epopei muzicale populare, cu un vast plan de desfășurare. Ideea compunerii unei astfel de lucrări mi-a fost trezită de imaginea grandioasă a eroismului popular, așa cum apare el zugrăvit în minunatele balade și cîntece haiducești, în comoara neprețuită a epicei și liricei populare, în versurile și cîntecele patriotice care au însuflețit lupta maselor pentru descătușarea de sub robie.

— Puteți să ne spuneți cîteva cuvinte despre documentarea istorică și muzicală ce a premers compunerii oratoriului?

— În primul rînd, am consultat documentele cele mai autentice ale răscoalei din 1821: scrisori din acea vreme, Proclamația lui Tudor. De altfel, la începutul partiturii am înscris un motto extras din această Proclamație. Am consultat, de asemenea, mărturiile scrise ale unor căpetenii de panduri, cum sînt Cioran, Ixvoranu — mărturii publicate de Nicolae Iorga — ca și alte diverse surse istorice.

De un mare folos mi-au fost informațiile culese personal de pe meleagurile răscoalei lui Tudor. În partea Vladimirului s-a păstrat foarte vie amintirea celor petrecute în 1821. Tradiția orală, moștenită din tată în fiu, s-a dovedit a fi un nesecat izvor de inspirație creatoare.

Cît privește elementul muzical, el este în cea mai mare parte de invenție proprie, bizuindu-se pe valorificarea surselor folclorice, în raport cu spiritul și cerințele lucrării. Singurele melodii autentice, preluate deci ca atare, pe alocuri însă cu oarecare modelări, sînt: „Marșul lui Tudor", un motiv din „Cîntecul mamei lui Tudor" și doina de jale din partea a III-a, pe melodia unui vechi cîntec oltenesc de la munte.

— După cîte am observat, urmărind textul oratoriului, ați folosit unele din cele mai cunoscute balade populare.

— Da, am extras fapte din balade cum ar fi: „Mihu Copilu", „Iancu Jianu" etc., pe care le-am adaptat și le-am legat, cînd a fost nevoie, prin versuri făcute de mine; totodată le-am sintetizat, le-am schimbat uneori înțelesul, dîndu-le alte sensuri, accentuîndu-le sufiul revoluționar, subordonîndu-le, în sfîrșit, eroului central pe care-l reprezintă Tudor, ca și cerințelor de caracterizare a celorlalte personaje ale oratoriului: haiducul, pandurul, clăcașul revoltat etc.

— Maestre, aș dori să spuneți cîte ceva și despre recitative. Oratoriul „Tudor Vladimirescu" aduce pe acest tărîm lucruri foarte interesante.

— Am urmărit, este adevărat, să creez un recitativ melodic, specific național, făurit prin sudarea elementelor intonaționale ale baladelor populare pe care le-am dramatizat, le-am dinamizat.

— Mi s-a părut că unele recitative, prin caracterul lor cantabil, sînt foarte apropiate de arii.

— Da. Lui Tudor, de pildă, eroului principal, nu-i este atribuită nici o arie — înțelegînd prin aceasta o melodie de respirație largă — ci numai recitative melodice. Se poate observa și faptul că ariile — cîntecele personajelor principale — nu sînt înșiruite neînchegat, „pe numere", ci se leagă organic, prin intermediul acestor recitative de care vorbeam. Elemente de recitativ au fost hărăzite și corului, de exemplu, către finalul părții a II-a, în care se descrie sfîrșitul tragic al lui Tudor.

— Chestiunile care pot fi discutate în legătură cu oratoriul „Tudor Vladimirescu" sînt, desigur, multiple. Ele pot fi privite din multe unghiuri. N-am vrea să încheiem, însă, fără să vă rugăm să ne vorbiți puțin și despre orchestrație, despre procedeele de construcție arhitectonică ale oratoriului dvs., a cărui execuție necesită o vastă aparatură sonoră.

— Elementul simfonic, orchestral, are deseori rol descriptiv; el este chemat să creeze imagini ale mișcării de mase („Năvălirea turcilor", „Întoarcerea oștilor lui Tudor spre Oltenia") și să fie un comentator al diverselor situații dramatice pe care le subliniază. Cît despre felul de construire a întregului edificiu, lucrarea se întemeiază pe folosirea tehnicii leitmotivelor, a motivelor-conducătoare, legate de momentele dramatice cele mai pregnante, mai caracteristice, și, de asemenea, de trăsăturile psihologice ale eroilor oratoriului în diverse faze ale evoluției lor.

Întrebuințarea aparaturii sonore neobișnuite: soliști vocali, orchestră simfonică, cor bărbătesc, cor feminin, cor de culise, fanfară de culise, a fost dictată de intențiile mele de a crea o epopee populară, în care să se releve, în toată amploarea și măreția ei, viața maselor largi, lupta lor pentru libertate și progres social. În final, reunind întreg arsenalul sonor, am căutat să încoronez lucrarea în acea apoteoză a viziunii victoriei cauzei pentru care s-au jertfit, de-a lungul veacurilor, cei mai buni fii ai poporului nostru.

Nu pot să închei aceste cuvinte fără a aduce încă o dată mulțumirile mele interpreților lucrării, dirijorilor, soliștilor, orchestrei Filarmonica de Stat, corurilor, corepetitorilor, în sfîrșit, tuturor acelora care au ostenit pentru ca oratoriul „Tudor Vladimirescu" să fie dăruit maselor largi de iubitori de muzică, poporului meu iubit, căruia îi închin toate forțele creatoare.

Eugen PRICOPE

Ajutorul KONDRAT EFREMOV

– schiță –

de Camil BACIU

Desen de Tia PELTZ

De dimineață Alioșa l-a chemat pe Kondrat Efremov în birou și i-a spus:

— Dragă tovarășe Kondrat, mîine pleci la Tulcea, cu noi, cu delegații tineretului la conferința de U.T.M. Dumneata ai în brigadă numai pescari tineri și se cheamă că ești învățătorul lor, ba chiar și un fel de părinte. Noi ne-am gîndit să nu mai ieși azi la pescuit, să-ți ungi cizmele, să le dai lustru, să-i spui mătușii Avdotia să-ți pregătească hainele bune, să-ți ascuți briciul și să-l pui la treabă — pe scurt, să te gospodărești cum crezi mai bine ca să ne reprezinți cu cinste la conferința raională.

Kondrat Karpîci Efremov s-a supărat de la început cînd l-a auzit că-l trimit fără să-i ceară părerea. Dar mai ales cînd Alioșa i-a înșirat ce are de făcut — ca și cum el, Kondrat Karpîci, s-ar duce la oraș pentru întîia oară, s-a înroșit de ciudă.

— Mai întîi, că dumneata Alexandr Nikitici Prodko — parcă așa îți spune — mai păstrezi încă bretelele de care, într-o zi, te-am atîrnat într-o salcie, fiindcă făceai gălăgie. În al doilea rînd, Alexandr Prodko, numai gîndindu-te la bretelele alea, trebuia să-mi ceri și mie părerea. În al treilea rînd, după cum se vede, conferința e pentru tineri. În al patrulea rînd, cam înțeleg eu unde bateți: vreți să-i trageți bătrînului o critică, să știe tot raionul, pentru că el lucrează cu „metode înapoiate". Și cum v-ați gîndit? Noi îl trimitem. Dacă nu vrea, îl criticăm. Dacă vrea, ne-a picat cum nu se poate mai bine și de-abia îl frecăm. Ei, aflați stimate, Alexandr Prodko, că eu îmi lustruiesc cizmele — cum ați avut bunătatea să mă povățuiți—îmi scutur hainele bune — pe care mi-ați făcut cinstea să le pomeniți — îmi rad și barba — la care v-ați gîndit cînd ați spus „brici" — și mă duc la conferință. Da' n-aveți grijă, n-o să-l frece nimeni pe Kondrat Efremov decît dacă o să zică dînsul: ei, tinerilor, ia scuturați-mă niței!...

Și după ce a spus tot ce-a avut pe suflet, Kondrat Karpîci a ieșit din birou, țeapăn, cu pas de ofițer, cu mustățile ridicate, cu barba înfoiată, și a început să scormonească în tabachera mare, bună să ții într-însa cinci pachete de tutun.

De două zile, de cînd băieții din brigadă l-au criticat că nu ia în seamă sfaturile lor și ordonă ca un plutonier, Kondrat s-a supărat și, atît fiind de Emilian Tîrkin, bețivanul, îi bruftuiește mînios, cu toate că-i iubește ca pe copiii lui.

După ieșirea lui din birou, Alioșa, niței speriat, s-a dus la secretarul organizației de tineret.

— Mă tem să nu brodească moșul vreo boacănă — a spus el.

— Și ce crezi că trebuie să facem? — l-a întrebat secretarul.

— Ce să mai facem acum? E prea tîrziu. Dar voi, biroul organizației, sînteți de vină că n-ați vorbit cu el mai din vreme și m-ați găsit tocmai pe mine să-i spun asta.

— Tu ești cel mai nimerit, Alioșa, pentru că de mic te-a crescut moșul și te iubește. Și apoi, nu te-a atîrnat el pe tine de bretele...?

Dar secretarul n-a mai avut vreme să-și termine vorba, pentru că Alexandr Nikitici s-a înroșit, a mormăit un fel de „noroc" și a ieșit. Atunci secretarul a socotit: „uite ce mai disciplină! Eu vorbesc și dînsul mormăie".

După cum se vede, toată lumea era supărată. Kondrat Karpîci își înfoiase barba, Alexandr Prodko se împurpurase, iar secretarul, supărat în mod principial, își făcea răbdător autocritica, alegînd cuvintele cele mai potrivite, în așa fel încît să nu se jignească și să-și recunoască lipsurile.

În vremea asta, Kondrat ajunsese acasă. Intră în tindă, o strigă pe mătușa Avdotia, se ultă la ea cu luare aminte și-i spuse:

— Plec mîine la Tulcea, la conferință. Unde a pus briciul pîrlitul ăla de Mișca? L-am văzut ieri cum încerca să se tundă cu el.

Dar Mișca nu umblase cu briciul și Kondrat găsi o oglinjoară, o sprijini de un vraf de cărți — jumătate din cele religioase, cu litere chirilice, jumătate vorbind despre educația comunistă și despre imperialiști — ceea ce înseamnă că erau reprezentate acolo și biblioteca mătușii Avdotia, și biblioteca lui — și după ce se oglindi bine, închise briciul și puse lucrurile la locul lor.

„Mă bărbieresc în zori — socoti el — să fiu mai pronaspăt, altfel am să arăt ca un moșneag în hărmălaia aceea de copii fără barbă."

Cînd își încălță cizmele văzu că una e puțin strîmbă. Și anume cea din piciorul stîng. Oricum o așeză, părea că se schimonosește spre cea de la piciorul drept și că-i face cu ochiul. „Ptiu, botină afurisită" — se supără Kondrat Karpîci și apucînd carîmbul cu mîna îl suci și-l răsuci.

— Hei, babo — strigă apoi — ia uite la cizma asta. Spune drept, Mișca n-a încălțat-o să joace fotbal?

Dar Mișca n-o încălțase, ceea ce dovedea că cizma cu de la sine putere căpătase înfățișarea aceea curioasă, cu totul nepotrivită cu o încălțare.

Kondrat o scoase, o puse pe calapod și-i trase cîteva cu un ciocan de lemn. Ciocănită, botina arăta parcă mai dreaptă, și dacă tot se mai scălămbăia puțin făcea asta cu multă smerenie. După ce termină cu lustruitul, Kondrat scoase din dulap hainele bune și descoperi că-i lipsește un nasture. Deșertă pe masă cutia făcută din scoici, plină cu mărunțișuri și începu să caute. Dar bineînțeles nasturele n-avea cum să se fi strecurat acolo, așa încît Kondrat fu silit să iasă în poartă și să strige:

— Praskovia Kirilovna, n-ai un nasture negru cu patru găuri?

— Cît de mare să fie? — întrebă de asemenea strigînd Praskovia Kirilovna și strigă așa de bine, că găinile din curte se zburătăciră.

— Cît o unghie — răspunse Kondrat.

Dar după trei minute, cumetrii își dădură seama că n-au unghiile la fel și delegatul la conferința raională o porni prin sat căutînd un nasture negru.

— Eu nu pricep nimic — îi spuse mătușa Avdotia la înapoiere. — Nici pentru nuntă nu te-ai gătit atît. Oare n-ai mai fost tu la ședințe la raion?

— Tii, ce cap muieresc ai, Avdotia! Se cunoaște că n-ai trecut mai departe de slova penticostarului — se supără Kondrat. — Eu mă duc acum să mă critice, auzi tu? Și vrei să stau acolo cu o cizmă strîmbă și cu nasturii desperechiați? Tu știi cum trebuie să fii cînd te critică? Ca un zid! Dar ce zic eu zid! Așa, ca un cutter! Și ăia care te critică să umble pe lîngă tine ca niște lotci. Și mai ales dacă sînt copii! Ba chiar să faci bine să-mi cauți batista de mătase. Acolo poate am să strănut și să nu scot din buzunar cine știe ce petic, să creadă că am rupt fața de masă, să-mi suflu nasul.

— Cum îți e voia, Kondrat, numai că de ce să te critice?

— Să mă critice, că eu lucrez cu metode înapoiate: îi țin din scurt. Am să le spun eu: cu metodele astea scot cinci mii de kilograme și voi cu ale voastre numai patru...Și am să scot șase, am să scot șapte, numai să-mi dați pescari adevărați.

— Dar ăștia nu-s pescari? — se miră Avdotia.

— Ba sînt, dar să tragă de trei ori mai tare la greu, cum era pe vremea noastră. Și-apoi, vorbă puțină, treabă multă! Am comandat, s-a executat!

— Ttț... dar repezit om mai ești, moșule. Nu te mai liniștești cîte zile ai avea!

Kondrat Efremov își îndreptă deodată umerii și privi departe, peste garduri și peste acoperișurile cu stuf.

— Hei, ce mai înțelegi și tu... Da' vezi, caută-mi niște hîrtie de pergament să iau ceva cu mine.

— Să iei cu tine? Ce să iei?

— Iau niște pește.

— La ce-ți trebuie?

— Ei, Avdotia, Avdotia... Acolo o să fie ședință; la ședință o să mă critice; eu am să arăt: n-aveți dreptate cu asta, n-aveți dreptate cu asta... După cum e și adevărul. Apoi o să fie un fel de banchet. Ei, dragii mei — am să le spun — ședința ca ședința, da' acum eu mă întorc acasă. Ba nu — o să spună ei — vino cu noi la cîmp, să întindem o masă. Atunci am să mă gîndesc și... poate am să mă duc. Și acolo îmbulzeală, gălăgie, toți se îngrămădesc la pîine cu salam... Da' eu, deoparte, scot peștele din hîrtie, rup o bucată de pîine... mestec... mai trag un gît... „Ei, Kondrat Karpîci, tot gospodar ai rămas, numai că nu te porți ca la oraș". „Voi purtați-vă ca la oraș, eu ca pe baltă și încă mănînc"...

— Nu se cade să stai deoparte și la masă — spuse mătușa Avdotia — asta e păcat. La masă mănînci cu toți laolaltă.

— Tu ești bisericoasă — se supără Kondrat. — Omul are mîndria lui. Dacă o apucă într-un fel, așa să rămînă.

★

A doua zi în zori Kondrat s-a bărbierit, s-a spălat, s-a parfumat, și-a pus o cămașă albă, și-a periat hainele încă o dată și s-a îndreptat spre mal. Din buzunarul de la piept al hainei îi ieșea capătul batistei de mătase, iar sub curea îi atîrna lanțul de argint al unui ceas care se oprise cu cîteva luni în urmă. În buzunarul din spate al pantalonilor avea o ploscă lată și turtită, bună tocmai pentru un „sfert", și în cel din dreapta odihnea, înfofolit în hîrtie, un biban sărat și uscat ca o bucată de lemn.

Cît au călătorit cu barca și apoi cu șalupa, Kondrat n-a scos un cuvînt.

La Tulcea găsiră cheiul plin de lume. Erau o mulțime de tineri care umblau de colo pînă colo, cîntau cu acordeoanele și chiuiau. Veniseră tătari în costume naționale, săteni din Filimon Sîrbu — odinioară Albichioi — îmbrăcați în port bulgăresc, dar vorbind grecește; erau români, lipoveni, ruși, turci, ucraineni.

Kondrat Karpîci trecu țeapăn prin mulțime. Gîndul că trebuie să fie „ca un zid" îi tăia orice poftă de a lua parte la bucuria celor din jur. În zadar brigadierii îl întrebau cîte ceva, glumeau cu el — dînsul răspundea din vîrful buzelor și doar că sporovăia cîte puțin cu Leonida Gheorghiu, căpitanul unei izoterme.

Aproape se silea să nu zîmbească de cîte ori izbucnea în apropiere un „ciastuski" mai pipă-

rat și dacă-și simțea inima muindu-se își spunea: „ai răbdare, Kondrat, încă puțin, încă puțin...“

Dar Kondrat Efremov n-a avut noroc. La începutul ordinii de zi a fost vorba numai de arat și semănat și abia în a doua zi s-a ajuns la pescari.

— Hei, bogdaprosti — a spus Kondrat, speriindu-se că vorbește singur. Așteptase și tot așteptase treizeci de ceasuri să ajungă și la dînsul cu critica. Cînd tinerii scuturau pe cîte cineva pentru metodele înapoiate, Karpîci se uita în jos și deodată dădea cu ochii de blestemata aceea de cizmă care-și pierduse de tot smerenia și-i făcea din nou cu ochiul celeilalte. Cămașa albă i se boțise și simțea că n-o să poată să stea drept și nepăsător cînd va fi vorba de el. Ba la un moment dat, cînd era mai obosit, în minte i se strecură un gînd diavolesc: „mi se pare, Kondrat, că lucrezi ca un plutonier cu băieții; țipi în colo, țipi dincolo...“ „Ba plutonier ești tu“ — s-a răstit Kondrat către vocea închipuită care-i șoptea la ureche „Că strigi, asta știe toată lumea“ — a continuat glasul. „Toată lumea strigă“ — a răspuns dînsul. „Dar dumneata strigi cînd nu trebuie“ — a susurat vocea cu blîndețe. „Cînd îmi place“, a răspuns morocănos Karpîci.

Dar ce-l supărase mai tare în astea treizeci de ceasuri fu că tinerii îl criticară pînă și pe secretarul de raion. Și încă un băiat care n-avea mai mult de 20 de ani, un tătar negricios și uscat ca un chibrit. Cînd vorbea, însă, se aprindea și scăpăra, de parcă lua foc chibritul. Ei, Kondrat Karpîci, să văd eu ce fel de zid ai să mai fi, acum, și ce fel de cutter!

Poate ar mai fi vorbit singur în felul ăsta, dacă ședința nu s-ar fi terminat și delegații nu s-ar fi dus la masă, la cantina raionului. „Încă nu sîntem certați“ — a socotit Kondrat și a mîncat laolaltă cu ceilalți.

— Dar de ce stai așa, papașa? — l-a întrebat Alioșa. — Tot nu ți-a ieșit din cap...?

— Mie nu-mi iese nimic din cap — l-a întrerupt Kondrat, cu atît mai aspru cu cît simțea că se înmoaie sub privirile băieților. — Eu n-am plasă în loc de cap, să-mi treacă toate dintr-o parte într-alta. Cînd fac ceva, e bun făcut, nu dau înapoi!

Degeaba a venit Alioșa după el. Nici n-a vrut să stea de vorbă. Și-și amintea mereu de mutra lui Emilian Tîrkin, hlizindu-se după el, la plecare: „Ai ajuns ataman și acolo o să-ți lege o tinichea de coadă.“

*

Și, iată, venise a doua zi a conferinței. Dimineața, se anunțase că, după terminarea ordinii de zi, delegații vor merge să ia prînzul la iarbă verde. Cînd raportorul începu să înșire cifre și cifre, Kondrat uită de critică și începu să se mire: „ia uite cît au făcut ăia de la mila 23! Ia uite... Tsss,... bravo!... Bravo!...“

„...Și asta pentru că pescarii bătrîni se ocupă îndeaproape de cei tineri. Pentru că — urmă raportorul — există oameni ca Ivan Prișvin la mila 23, ca Ivan Grigoriev, pentru că există șefi de brigadă vîrstnici cu mare experiență iubiți de tinerii noștri cum sînt Kondrat Efremov, Nikita Pavlin...“ Kondrat Efremov!!... Kondrat Efremov...! Cuvintele își pierdeau înțelesul și mii de înțepături pișcară mîinile, picioarele, spinarea și ceafa lui Kondrat Karpîci. Un nod i se puse în gît, apoi valul de pișcături îl mai scăldă o dată și încă o dată, îl săltă de subsuori, îi trecu peste barbă și i se opri în dreptul ochilor. „Ehei, ia stați — ar fi vrut să strige dînsul—stați puțin, tovarăși... Experiență, experiență... dar „iubiți de tineri“... de ce? Nu, nu se poate tovarăși... eu care...“ Înghițindu-și nodul care îi tot sălta în beregată, Kondrat își trecu degetele prin barbă și-o scutură ca și cum în barbă s-ar fi ascuns însuși el, Kondrat Karpîci. Apoi se săltă de pe scaun. Ridică mîna să ceară cuvîntul, dar o lăsă jos, rușinat, pentru că raportorul încă mai vorbea.

Înainte de a se face înscrierile la discuții, delegații se urcară în camioane și plecară spre cîmp. Kondrat îi căută pe Alioșa pentru că numaidecît trebuia să-i spună și lui că nu se cuvenea ca raportorul să-l laude. Dar Alioșa plecase înainte;

— Ia stai, Leonida Gheorghiu — îl strigă el pe căpitanul de izotermă — stai, bratușka...

— Multă cinste, papașa — spuse căpitanul. Se cunoaște că tinerii te iubesc. Cînd te-a citit acolo, Nikitici și ceilalți se umflau de parcă era vorba de ei.

— Dar nu, măi Leonida, nu, răspunse Kondrat — eu de fapt... cam strig... Și acum trei zile din cauza mea...

Dar în camion era asemenea hărmălaie, că nici el singur n-auzea ce spune și cînd ajunseră găsiră băncile întinse cap la cap, totul aranjat și, înainte ca bătrînul să dea cu ochii de Alioșa, se simți luat de cot și dus în capul unui șirag de mese.

Asta era prea de tot. Cineva bătu cu furculița într-un pahar să se facă liniște și Kondrat Karpîci se pomeni în picioare, de parcă un val l-ar fi purtat. Nici n-avu vreme să-și mai încheie haina la toți nasturii.

— Vorbește, Kondrat Efremov... Hai, Kondrat Efremov...

Chiar cei care nu-l cunoșteau se simțeau atrași de acest pescar vîrstnic, ciolănos, cu barba încă neagră și fața arsă de vînt.

— Stimați tovarăși — începu Kondrat.

Dar vîntul încărcat cu mireasma cîmpului îi fură cuvintele și le duse spre lanuri.

— Stimați tovarăși — repetă Kondrat Efremov.

Dar vîntul trecu din nou, de astă dată cu miresme atît de tari, încît bătrînul strănută și duse mîna la buzunar. Numai privirea, coborîtă din întîmplare, îl feri pe Kondrat Karpîci să-și șteargă nasul cu pachetul în care avea peștele sărat.

— Ei, na — mormăi el și amintindu-și cu ce gînd îl luase de acasă, înjură printre dinți.

— Dragi tovarăși — începu pentru a treia oară.

Și deodată văzu fața lui Alioșa.

— Măi băieți... mare cinste mi-ați făcut azi. Și, ca să fim drepți, n-am meritat-o...

— Ba da — strigă Petia, cel mai mic din brigadă.

— Nu — se răsti Kondrat și se uită supărat la cei din jur — acolo trebuia să se spună tot, tot!

— Care „tot“? — întrebă cineva.

— Tot — răspunse apăsat Kondrat.

În jur erau multă lumină și multe rîsete. N-avea rost ca tocmai acum să-și facă autocritica. Va aștepta luările de cuvînt de după-amiază și se va înscrie și el. Dar de la cazna legării primelor vorbe fruntea i se acoperise de sudoare. Degetele i se îndreptară spre buzunar, se strecurară înăuntru și, uitînd că au fost trimise după batistă, apucară iar peștele și-l scoaseră la lumină.

— Uhu, ciortu! — înjură dînsul cu voce tare de astă dată. Ridică pachetul și-l trînti de pămînt, iar bibanul dispăru rostogolindu-se în iarbă.

— Lucrez cu metode înapoiate! — se răsti Kondrat, privind drept înainte și așteptînd înciudat să-l contrazică cineva. — Strig... ba și înjur cînd băieții mă critică, mă supăr... da' nu pentru că nu mi-s dragi, numai deprinderea... deprinderea asta... deprinderea...

Nu se știe de cîte ori ar fi spus Kondrat Efremov cuvîntul „deprinderea“, pentru că cineva strigă să fie lăsată autocritica pentru ședință și toți aplaudară, apoi brigadierii lui îl înconjurară, îl apucară de coate, de umăr, îl călcară pe cizma strîmbă și-l făcură să scape tabachera.

Și de-abia acum Kondrat arăta asemeni unui cutter între bărci și, zăpăcit, cu batista de mătase strînsă în pumn, tot mormăi: „Ei, tinerilor, la scuturați-mă nițel... ei, la scuturați-mă nițel...“

Și băieții îl scuturară, aruncîndu-l în sus în așa fel, încît barba îi flutura și frumoasa cămașă albă îi ieși de sub curea.

Dar cei din jur nu observară nimic, pentru că și începuseră să mănînce.

Răspundem cititorilor

O CIVILIZAȚIE MILENARĂ

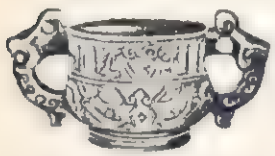

Vas de marmură din epoca Ciou, din colecția Muzeului de Stat al Artelor Plastice, Moscova

Tov. Micu Ilie, din com. Remeți, reg. Baia Mare, ne roagă să publicăm un material din care să reiasă cît de veche este civilizația chineză.

Firește, nu este lesne să redai, printr-un răspuns scurt în cadrul acestei rubrici, întreaga valoare și măreție a străvechii civilizații chineze. Pătrunzînd chiar și în adîncurile culturii chineze, ale artei și științei unui popor atît de imens, pe cît de imens este și trecutul lui, nu vom reuși să scoatem la iveală decît unele aspecte ale acestei civilizații milenare, de o bogăție ce nu cunoaște margini.

Săpăturile arheologice, făcute de-a lungul secolelor, care au dus la descoperirea unor valoroase vestigii ale trecutului, aduc mărturia că încă în jumătatea celui de al treilea mileniu î.e.n. a existat o civilizație în bazinul Fluviului Galben. S-au găsit vase pictate și nepictate din epoca neolitică și eneolitică. Cea mai veche perioadă din istoria Chinei, pe care o putem studia în prezent pe bază de documente și date arheologice, este perioada existenței statului Sansau în (sec. XVIII-XII î.e.n.), care corespunde cu începuturile orînduirii sclavagiste din China și cu începuturile epocii bronzului. Primele documente chineze scrise apar în sec. XII și XI î.e.n., sub forma unor inscripții pe oase și pe carapace de broască țestoasă, care serveau ca obiecte de ritual religios și mai mult pentru oracole. Arta ceramicii se dezvoltă foarte mult, se lucrează în special vasele de lut alb cu trei picioare, formă originală, specifică. Se pun bazele sericiculturii, care duce la producerea primelor și celor mai minunate țesături de mătase din lume.

În perioada statului Ciou (sec. XII-III î.e.n.) ia ființă cel mai vechi cod de drept penal din lume, care conține trei mii de articole. Tot acestei perioade îi aparține și cel mai vechi monument civil găsit — Palatul împăraților Ciu (sec. XI î.e.n.)

Primele porțiuni ale Marelui Zid Chinezesc, această operă monumentală unică în lume, au fost înălțate în sec. IV-III î.e.n. în timpul împăratului Și-Huang-ți, în epoca Statelor Războinice (sec. IV-III î.e.n.), lucrarea a fost terminată în timpul dinastiei Țin, în sec. III î.e.n.

Începuturile astronomiei se situează în sec. VIII-IV î.e.n., reieșind din vechile cronici chinezești că, încă în această epocă, era cunoscută eclipsa de soare. În sec. IV î.e.n. ia ființă cel mai vechi catalog de stele, cuprinzînd 800 de stele. În sec. V î.e.n., inscripțiile care se făceau pînă atunci pe oase, pe baga și apoi pe plăci de bambus, încep să se facă pe mătase, printr-un procedeu special. Ceea ce, însă, hotărăște asupra importanței civilizației chineze, sînt scrierea și literatura. Cele mai vechi monumente ale culturii chineze sînt cărțile clasice aparținînd școlilor lui Confucius și Dao, care au apărut în sec. VI-II î.e.n.

În timpul dinastiei Țin (secolul III î.e.n.) busola este cunoscută de chinezi; aceasta, deci, cu aproape un mileniu și jumătate înainte de a fi cunoscută de europeni. În aceeași epocă se stabilește sistemul unitar de măsuri și greutăți.

Progresele mari sociale din perioada dinastiei Han (206 î.e.n. 220 al e.n.) au condiționat dezvoltarea în artă a trăsăturilor realiste, prin care se caută să se dea o imagine concretă a omului, arta începînd să se elibereze de simboluri, de apropierea pe care o avusese cu practicarea cultului divinității. În sculptură, cel mai vechi monument cunoscut este acela care reprezintă un cal doborînd un barbar, monument ridicat pe mormîntul generalului Ho Țiui-bin în 117 î.e.n., la Sianan. În timpul dinastiei Han, se inventează porțelanul, din care vestiții meșteșugari chinezi au făcut obiecte măiestre cu diverse smalțuri: albe, albastre, roșii. Pictura chineză, în special cea pe mătase, are ca trăsătură originală perspectiva în etaje și nu în adîncime. Producerea sticlei e cunoscută din sec. II al e.n., iar fabricarea ei în sec. V al e.n. Descoperirea celui mai vechi seismograf din lume se face în anul 132 e.n. Dinastia Han se mai caracterizează și prin dezvoltarea pe care o capătă în această epocă, algebra și matematica în general. În anul 105 se face pentru prima oară în lume, prepararea hîrtiei din cîrpe și coajă de copac.

Din întreaga cultură chineză reiese înțelepciunea și inventivitatea, măiestria în finețea detaliilor, răbdarea meșteșugarului care atinge o culme a perfecțiunii în artă; reiese talentul nestăvilit al unui popor care a luptat milenii de-a rîndul cu dușmanii săi — clasele dominante și dușmanii din afară — care au căutat să stăvilească dezvoltarea minunatului foicior chinez, reiese dragostea de viață și vitalitatea acestui mare popor. Noua orînduire socială oferă toate posibilitățile pentru valorificarea moștenirii străvechii civilizații chineze și deschide căi noi pentru dezvoltarea și înbogățirea necontenită a tezaurului culturii milenare a poporului chinez.

TRACTORUL K. D. P. 35

Tov. Manolescu Marcel, de la Filatura „Dacia" din București, dorește să cunoască amănunte cu privire la calitățile tractorului K.D.P. 35.

În acțiunea de mecanizare complexă a agriculturii noastre, de așezare a ei pe o bază tehnică modernă, un rol deosebit de important revine uzinei de tractoare „Ernst Thälmann" din Orașul Stalin.

Întregului nostru popor îi este cunoscut drumul glorios străbătut de această uzină, care în luna martie a.c a sărbătorit îndeplinirea cu 9 luni înainte de termen a sarcinilor cincinalului. După primele tipuri de tractoare, I.A.R. 22 și I.A.R. 23, uzina „Ernst Thälmann" a organizat producția în serie mare a tractoarelor KD 35. Iar cea mai recentă realizare a uzinei este fabricarea în serie a unui nou tip, tractorul K.D.P. 35. Tractorul tip K.D.I. 35 este un tractor de putere medie, de o construcție robustă. El realizează viteze între 3,81 km/oră și 9,11 km/oră. La puterea sa nominală, tractorul are o forță de tracțiune pînă la 1750 kg. Datorită greutății sale relativ reduse (3,7 tone) el are o mare mobilitate, putînd fi folosit cu succes în condiții foarte variate de relief.

Organizarea producției în serie a tractorului K.D.P. 35 lărgește mult frontul de mecanizare a muncilor agricole. Tractorul KD35 este utilizat în special pentru lucrările de arătură, semănat, recoltat și dezmiriștit culturile cerealiere. Spre deosebire de tractorul tip KD35, tractorul K.D.P. 35 este destinat pentru executarea lucrărilor pregătitoare în vederea semănatului și cu deosebire pentru lucrările între rînduri. De asemenea, el poate fi utilizat cu

succes pentru tractarea mașinilor de recoltat bumbacul, sfecla de zahăr și alte culturi.

Pentru a deveni propriu executării unor asemenea lucrări, tractorul tip K.D.P.35 a fost realizat pe baza unor modificări constructive aduse tipului KD 35. Modificările esențiale constau pe de o parte în confecționarea unei șenile înguste de 80 mm care să permită tractorului executarea lucrărilor pentru culturile dispuse în pătrat, iar pe de altă parte, în înălțarea de la sol, pentru a nu stîrvi culturile în care este utilizat. Astfel, în timp ce tractorul KD35 are o înălțime de la sol de numai 216 mm, tractorul K.D.P. 35 are o înălțime de la sol de 500 mm.

Colectivul uzinei „Ernst Thälmann" a reușit să realizeze pregătirea tehnică a fabricației, să proiecteze desenele constructive și tehnologia noului tip de tractor într-un timp record, cu mult înaintea termenelor stabilite prin graficul producției. Încă la începutul lunii februarie 1955 a avut loc omologarea prototipului și fabricarea primului lot de 25 tractoare K.D.P. 35. De atunci, mai multe sute de astfel de tractoare au ieșit pe poarta uzinei. Ceea ce constituie un merit deosebit al constructorilor de mașini de la uzinele „Ernst Thälmann" este faptul că proiectarea și lansarea în fabricație a noului tip de tractor K.D.P.35 au avut loc din mers, fără a se întrerupe nici o clipă fabricația în continuare a tractorului K.D. 35.

Înfăptuind sarcina pusă de partid și guvern de a realiza noul tip de tractor K.D.P35, colectivul uzinei „Ernst Thälmann" a adus o nouă și prețioasă contribuție la dezvoltarea bazei tehnico-materiale a agriculturii noastre, la făurirea unui belșug de produse.

DESPRE ANTARCTICA

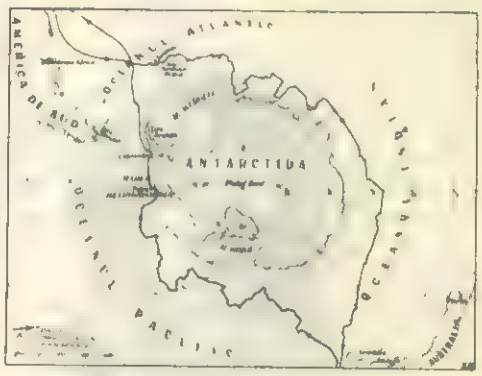

Prin materialul de mai jos, scris de tov. conf. univ. I. Radulescu, de la facultatea de geologie-geografie a Universității „C.I. Parhon", răspundem întrebării făcute de tov. Ene Dori din Craiova.

Încă din timpuri îndepărtate, gîndul că undeva, departe, spre sud, se găsește un mare continent a frămîntat mintea multor oameni. Pentru prima oară aflăm schițate limitele acestuia în cărțile geografului olandez Mercatov, care a trăit în sec. al XVI-lea. La sfîrșitul veacului al XVIII-lea, englezii organizară o expediție condusă de James Cook, care primi misiunea de a descoperi și stabili poziția presupusului continent sudic și de a înfige acolo steagul englez. J. Cook trecu de trei ori Cercul Polar de Sud, dar din cauza sloiurilor uriașe de gheață nu izbuti să se apropie de continent. Pentru aceasta el emise părerea că acesta sau nu există, sau este absolut inaccesibil din cauza ghețurilor ce-l înconjoară. Aceste false păreri slăbiră interesul pentru cercetarea regiunilor polare de sud și făcură să înceteze expedițiile în aceste regiuni. Dar, după aproape o jumătate de secol, misterul fu lămurit: cel de al șaselea continent al lumii — Antarctica — fu descoperit de celebrii navigatori ruși Belingshausen și Lazarev, care navigară între 1819-1821 cu vasele „Vostok" (Orientul) și „Mirnîi" (Pașnicul) în apele din jurul noului continent.

Mărturie a epopeii victorioase prin care au trecut stau numeroasele insule descoperite de ei în jurul Antarcticei și trecute pentru prima oară pe hărțile lumii, sub numele de „Petru I", „Țara lui Alexandru" etc. Descoperirile făcute de navigatorii ruși, a căror expediție a durat 751 zile, au jucat un rol deosebit de important pentru geografie și pentru istoria științei, oferind, în sfîrșit, o imagine mai completă asupra planetei noastre.

Antarctica se poate împărți în două regiuni distincte: Lumea subantarctică și Lumea antarctică. Prima e o regiune mai mult oceanică, formată din nu prea multe insule; nu are nici iarnă, nici vară. Vînturile suflă aci fără încetare, temperatura variază între +2° și +6°, iar soarele nu se vede aproape niciodată. Insulele Subantarcticei nu sînt locuite; ele folosesc mai mult ca baze pentru vînătoarea de balene. În ce privește flora și fauna, ele sînt reduse. Vegetația e reprezentată numai prin unii licheni, mușchi și alge, iar ca faună există o specie de fluture și un fel de muscă. În apele oceanului trăiesc foci și balene, iar pe întinsul apei zboară pescărușii și albatroșii.

Lumea antarctică cuprinde continentul sudic propriu-zis — Antarctida — și ghețurile din jurul său, care au o mare lățime. Antarctida are forma aproape circulară, cu o suprafață de 11,3 milioane km p. și e înconjurată de ghețuri plutitoare ce acoperă 8 milioane km p. Masiv și acoperit în cea mai mare parte cu o saltea de gheață groasă pînă la 2000 m, continentul acesta are acolo unde nu e acoperit de gheață aspectul unui pustiu pietros. Partea sa centrală urcă pînă la 3000 m înălțime față de nivelul mării și un lanț muntos de 3000-4000 m îl desparte în două porțiuni inegale ca mărime, pe direcția nord-sud. Clima Antarctidei este foarte aspră, prezentînd temperaturi de —60° și —70°. Ploaia este necunoscută, căci precipitațiile cad aici numai sub formă de zăpadă. Dacă fauna și flora sînt la fel de sărace ca și în Lumea subantarctică, în schimb subsolul Antarctidei e foarte bogat în cărbune, fier, cupru și, probabil, în petrol.

Nu e deci greu de înțeles de ce, după cel de al doilea război mondial, acest continent și tăcerii albe, netulburate decît de glasurile vînătorilor de balene, a intrat în stăpînirea imperialiștilor americani... Popoarele lumii socotesc însă că Antarctica nu trebuie să fie transformată într-o bază strategică americană, așa cum se încearcă în ultima vreme, ci ea trebuie cercetată și folosită pentru observații științifice de cea mai mare însemnătate.

NICOLAE VERMONT

Prin materialul publicat mai jos răspundem cererii tov. Bimbea Dan din Cluj.

Cele mai reprezentative tablouri lăsate de Nicolae Vermont îl definesc pe acesta ca pe un artist cu viziune realistă și cu exprimare plastică sobră, preocupat să dea operei sale un caracter adînc și durabil.

Fiu al unui modest profesor dintr-un orășel moldovenesc, Nicolae Vermont și-a început studiile artistice de timpuriu, sub îndemnul lui N. Grigorescu, pe care o fericită întîmplare i-l dăduse vecin de casă; le-a continuat la școala de Belle Arte din București, condusă de Th. Aman și le-a încheiat la München, unde mulți artiști ai vremii se duceau să învețe meșteșugul picturii. Dar nu și-a încetat studiile o dată cu absolvirea școlii, ci a continuat să studieze toată viața. Admirația sa statornică pentru Rembrandt a avut o influire bună asupra operei lui.

Întors în țară, după un popas — tot de studii — la Paris, Vermont participă, alături de Luchian, la expoziția Artiștilor Independenți. În 1900 deschide prima expoziție personală, cu mare succes. Se află aci opera anilor 1885-1900: ulei, acuarelă, gravură, desen. Atît în tablourile îndelung lucrate, cît și în notațiile spontane, Vermont s-a relevat ca un portretist pătrunzător, un peisagist cu multă putere de evocare și un gravor iscusit, în stare să sugereze prin game de alb și negru orice nuanță, de la transparența peisajului acvatic pînă la atmosfera îmbîcsită a peisajului urban. Din această perioadă datează, ca mărturie a unui deosebit spirit de observație și a unei puternice forțe de generalizare, acuarela intitulată „Cafenea la München", compoziție echilibrat construită, valoroasă atît prin caracterizarea personajelor, cît și prin coloritul dominat de tonuri discrete.

Consacrat ca un artist autentic, Vermont cunoaște o perioadă de mare avînt creator. El participă cu regularitate la expozițiile „Tinerimii artistice," al cărei membru fondator este. Maturitatea de gîndire și de meșteșug se manifestă în varietatea de genuri pe care le atacă, de la picătura murală, la gravura în apă tare și de la scenele de gen, la pictura bisericească. Adevărata măsură a realismului său o dau tablourile inspirate din lumea celor umili, surprinși în momente și atitudini care trădează fie drama, fie bucuriile vieții lor zilnice. Astfel sînt: „Cosarul", „Cimpoierul", „În gară" (expuse la Galeria Națională), „Familie la masă" etc. În legătură cu evenimentele din 1907, pictorul condamnă, prin ilustrații satirice apărute în revistele vremii, nedreptățile și cruzimea orînduirii burghezo-moșierești. Între 1912-1915, Vermont creează cîteva din cele mai frumoase peisaje ale sale, a căror luminozitate indică influența viziunii grigoresciene. Peisajele lui Vermont redau, de cele mai multe ori, colțuri de natură impregnate de prezența omului. Tot din anii aceștia, datează un mare număr de „țigănci" și „florărese", care l-au făcut popular în cercurile de cumpărători burghezi. Faima adusă de aceste tablouri nu satisface însă pe artist. „Cred — spunea el — că într-o privință am fost prost înțeles de public. Toată lumea mă crede specialist în „țigănci". În realitate, preferința mea este compoziția serioasă, redarea unei idei în pictură". Într-adevăr, încercările sale de a realiza compoziții ample pe teme istorice, biblice sau alegorice, dovedesc o preocupare pentru pictura cu un conținut de idei mai complex. Din această preocupare pornește, de pildă, panoul „Portul Constanța", de la fostul Ministerul al Lucrărilor Publice, distrus în timpul unui bombardament, în anii celui de al doilea război mondial.

Totuși, Vermont a sfîrșit prin

N. Vermont: Autoportret

a se lăsa influențat de succesele de salon. Poate că l-a împins la aceasta și faptul că, sub avalanșa curentelor formaliste importate din Apus, intelectualitatea cosmopolită dăduse uitării pe artistul realist, apărător, pe de o parte, prin semnificația operei lui cu subiect social, pe de alta „demodat", prin încercările de a face pictură de largă respirație, cu subiect istoric și biblic. În ultimii 12 ani ai vieții sale, pictorul își ia de preferință modelele din mediul saloanelor, dînd multe tablouri de gen nesemnificative. Natura moartă și „țigăncile" revin tot mai des în opera sa din această perioadă. Totuși, în tratarea picturală, artistul s-a menținut pe linia unui meșteșug conștiincios, neintrînd în formalism, vădind aceleași calități de bun desenator și colorist sobru, dar nu lipsit de vioiciune.

Nicolae Vermont a contribuit, prin cele mai caracteristice aspecte ale operei lui, la îmbogățirea tradiției realiste a picturii noastre. Academia R.P.R. va edita în curînd o monografie a artistului.

MORMINTE STRĂVECHI

Tovarășele Belibaș Adriana și Ciocîltea Georgeta, elevе la Școala elementară nr. 11 din București, ne întrebă ce însemnătate prezintă în arheologie mormintele străvechi. Pentru răspuns ne-am adresat tov. Dorin Popescu, directorul adjunct al Muzeului Național de Antichități.

Da, într-adevăr, mormintele străvechi, cercetarea și studierea lor, au pentru noi, arheologii, o deosebită importanță în lămurirea diferitelor probleme de istorie. Ele contribuie într-o însemnată măsură nu numai la cunoașterea culturii materiale a diferitelor populații care au trăit pe meleagurile noastre, dar lasă să se tragă concluzii și asupra felului de a gîndi al acestora. De o mare importanță este și faptul că, din inventarul pe care îl cuprind mormintele, putem să ne dăm seama și de condițiile social-economice ale diferitelor epoci.

Începînd din epoca bronzului — cînd diferențierile sociale se accentuează din ce în ce, ducînd cu timpul la descompunerea lentă a orînduirii comunei primitive și la împărțirea oamenilor în clase sociale, după care apare și statul — putem urmări lesne acest proces de diferențiere, în inventarul mormintelor. Faptul că în aceleași cimitir găsim morminte deosebit de bogate, în timp ce altele nu conțin decît obiecte de o valoare redusă, sau numai scheletul gol, este un indiciu sigur al stratificării sociale ce avea loc. Astfel, în multe din cimitirele străvechi descoperite, alături de mormintele bogate, aparținînd, desigur, unor șefi de triburi, s-au găsit morminte care nu aveau decît cîte un obiect săracăcios — o cataramă de centură sau un șirag de mărgele ieftine — precum și altele, care nu aveau nici un obiect. Faptul că în același timp și la aceeași populație descoperim morminte care se deosebesc atît de radical unul de altul ne arată clar existența unei societăți în care averea și, deci, exploatarea existau într-o măsură mai mică sau mai mare. În ultimii ani, s-au descoperit multe morminte străvechi. Printre acestea se numără: la Trușești, în Moldova de nord, un cimitir de la sfîrșitul epocii bronzului; altul, de la începutul epocii fierului, la Stoicani, lîngă Galați; morminte din sec. III-IV și V-VI la Lechința de Mureș și la Cipău; morminte slavo-maghiare la Vărșand, în regiunea Arad; morminte din epoca feudală tîrzie la Suceava și București, o necropolă datînd din sec. III-IV e. n., la Poenești, lîngă Vaslui etc. Dar cea mai mare importanță o prezintă, desigur, cimitirul de la Morești, lîngă Tg. Mureș. El datează din sec. V-VI al erei noastre și importanța lui constă în aceea că aparține unei epoci pentru care nu avem decît puține știri istorice. Mormintele de la Morești conțin, în afară de schelete, diferite obiecte: unelte, arme și podoabe. Chiar în vara anului 1954, s-a dezgropat un mormînt în care s-au găsit: o spadă de fier, cîteva pumnale, un „umbo" (partea reliefată a unui scut), avînd pe el patru rozete de argint, mai mulți butoni de aur care împodobeau centura etc. Unele dintre obiectele găsite în aceste morminte — fibule, brățări de argint și altele — le aflăm în aceeași epocă și la triburile slave de pe Nipru; ele arată, fără îndoială, legăturile care au existat între triburile din țara noastră și cele de pe actualul teritoriu al Ucrainei, într-o vreme cînd slavii veneau în ținuturile noastre într-un număr din ce în ce mai mare. Iată, dar, cum descoperirea și cercetarea mormintelor străvechi contribuie la cunoașterea și clarificarea multor probleme din trecutul îndepărtat al poporului nostru.

Mormînt din epoca bronzului, descoperit în ultimii ani la Sărata-Monteoru

ÎNCEPUTURILE FOTBALULUI

Tovarășul Zinevici Victor din Călărași ne cere să publicăm un material despre începuturile fotbalului.

La început a fost doar un cranîu. Cel puțin așa spun cronicile.

În secolul al XI-lea, danezii au ocupat insula bătută de furtunile Atlanticului, Albionul. Această ocupare a fost așa de cumplită, că într-o zi, după mai mulți ani, cînd niște săpători, care lucrau pe unul din cîmpurile de luptă, au descoperit un cranîu despre care presupuneau că ar fi al unuia dintre vechii cuceritori, s-au înfuriat și au început să-l lovească bezmetici cu picioru. Cîțiva copii, care au văzut această scenă, au socotit-o amuzantă și au început și ei să se joace cu cranîul danezului. Așa s-a născut jocul care a primit denumirea „lovirea capului danez". Cranîul, însă, fiind greu, copiii l-au schimbat cu o băsică de vacă umflată cu aer.

Această distracție a devenit curînd o pasiune națională. Și pentru că pe atunci nu existau reguli de joc stabilite, două comune învecinate sau două orașe se provocau și începeau jocul într-un loc situat la distanțe egale între cele două localități. La aceste întreceri, participau adeseori chiar și 100 de oameni. După cum relatează cronicile, în momentul cînd vajnicii sportivi, atît de numeroși, pătrundeau pe străzile unui orășel (căci învingătoare ieșea echipa care izbutea să ducă băsica de vacă în centrul localității adversarului) prăvăliorele se închideau, pietonii intrau în gang-uri. Peste tot era panică și îngrijorare...

În secolul al XII-lea, acest joc atît de pasionat a primit numele de „foot-balle". Popularitatea lui a devenit atît de mare în Anglia, încît regele Henric al II-lea, cît și succesorii lui, au dat numeroase decrete prin care interziceau „foot-balle"-ul, ca și alte „jocuri idioate", care îndepărtau floarea tineretului de la tragerea cu arcul sau aruncarea suliței, din care cauză... „regatul va fi în curînd, după toate semnele", cu totul lipsit de arcași, și fereașcă dumnezeu să se întîmple așa ceva"...

Dar decretele regale n-au putut împiedica dezvoltarea acestui sport popular, care se joacă azi în toate colțurile lumii.

RAZELE COSMICE

La întrebarea tov. Radu Constantin din București, „Ce sînt razele cosmice?" — a răspuns tov. prof. dr. Călin Popovici.

Din spațiile interastrale vin spre pămînt niște raze foarte pătrunzătoare, cu energii foarte mari numite raze cosmice primare. Pătrunzînd în atmosfera pămîntului, ele dau, prin ciocnirea cu nucleele atomilor gazelor atmosferice, un întreg șir de radiații care ajung la suprafața pămîntului. Acestea se numesc raze cosmice secundare.

Primele evidențe ale existenței acestor radiații au fost obținute în anul 1900, din observarea faptului că electroscoapele, oricît de bine erau izolate, se descărcau totuși după un oarecare timp. Aceasta se datora ionizării gazelor din interiorul electroscoapelor (atomilor acestor gaze li se smulgeau electroni și deveneau ioni, avînd o încărcătură electrică pozitivă), din cauza unei radiațiuni necunoscute. Aceasta s-a dovedit a fi radiația cosmică, care este atît de pătrunzătoare, încît și la mari adîncimi, sub apă sau în pămînt, este resimțită de aparatele fizicienilor.

Razele cosmice primare sînt constituite în special din nuclee de hidrogen, protoni, din nuclee de heliu numite particule alfa și dintr-un număr neînsemnat de nuclee mai grele ce se mișcă cu viteze apropiate de aceea a luminii. Energia tuturor acestor particule este enormă; astfel, cea mai mică energie a protonilor din razele cosmice primare este de un miliard și jumătate electron volți [1]), dar unele particule primare pot avea energii de sute de milioane de ori mai mari ca aceasta, și de sute de miliarde de ori mai mari ca energia de mișcare a atomilor și moleculelor din atmosfera pămîntului. De aci, marea putere de pătrundere a razelor cosmice. Totuși, la suprafața pămîntului, intensitatea acestora este mică, din cauză că numărul lor este mic; în atmosfera pămîntului intră pe secundă aproximativ o particulă cosmică primară pe centimetru pătrat.

După cum am arătat, din cauza marii energii pe care o au aceste particule, ele dau naștere, prin ciocnirea cu nucleele atomilor din aer, razelor cosmice secundare. Dintre acestea, unele, numite „componenta dură", sînt foarte pătrunzătoare și ajung la suprafața pămîntului în cantitate mai mare; altele, numite „componenta moale", sînt mai puțin pătrunzătoare și formează o parte mai mică a razelor cosmice ajunse la suprafața pămîntului (cam a treia parte).

Razele cosmice ne dau posibilitatea de a studia interacțiunea particulelor foarte rapide cu diferitele nuclee atomice, pe cale naturală, nefiind nevoie să accelerăm particulele prin aparate de laborator; de aici decurge marea lor importanță în problemele fizicii nucleare. Ele au dus la descoperirea unor particule elementare necunoscute mai înainte (pozitroni și diferite feluri de mezoni) și tot ele au permis oamenilor de știință să studieze legătura dintre diferitele particule elementare, să cunoască mai bine nucleele atomilor.

În ultimul timp însă, în U.R.S.S. s-a reușit să se realizeze chiar în laborator, prin diferiți acceleratori de particule elementare, asemănite componente ale razelor cosmice — mezonii.

Numeroși savanți sovietici printre care D.V. Skobelțin, A.P. Jdanov, G.D. Landau, G.T. Zațepin, A.I. Alihanian, I.P. Terlețki și alții, au adus și aduc contribuții extrem de importante la studiul razelor cosmice.

Problema originii radiației cosmice nu este însă astăzi pe deplin lămurită. Cu privire la ea, s-au emis diferite teorii. Una din ele este aceea a legăturii strînse ce ar exista între razele cosmice și radiația radio-electrică ce se observă în univers ca urmare, se pare, a unor cataclisme cerești numite supra-novc (explozii de stele) ce au avut și mai au și astăzi loc. Potrivit acestei păreri, se presupune că, cu ocazia acestor supra-nove, ar apărea particule cosmice primare care ar fi accelerate pînă la energii foarte mari de cîmpurile magnetice din jurul stelelor respective. Energia lor ar oreșe, de asemenea, prin intîlnirea cu norii cosmici.

Rămîne ca anii ce vor urma să aducă, prin studiile intense ce se fac, lămurirea originii razelor cosmice pe care fizicienii și astronomii încearcă azi să o explice. Căci, mai ales, de la descoperirea emisiunii de radio-unde a unor corpuri cerești, astronomii sînt tot atît de preocupați de razele cosmice ca și fizicienii.

[1]) Electronul volt este energia dobîndită de un electron cînd se deplasează la o diferență de potențial de un volt.

Jenei își iubește meseria de lăcătuș, iată-l mai jos, montînd piesele unei noi mașini de cantat... Dar Jenei iubește și fotbalul. Iată-l, în stînga (sus), pregătindu-se pentru antrenament.

Stînga: Acuma bila va porni, trimisă de mîna sigură a Georgetei Spiroiu, să provoace ravagii printre popicele de la capătul pistei. Și iat-o, mai jos, pe contabila Spiroiu între fișele de control.

Török, antrenorul echipajului de 4 + 1 schif, supraveghează mersul remei stroculuí, în timpul unui antrenament la bac. Prima fotografie: maestra sportului, canotoarea E. Karmoș, e una din frunțașele secției de gravură. A doua fotografie: o altă membră a echipajului: țesătoarea G. Höning.

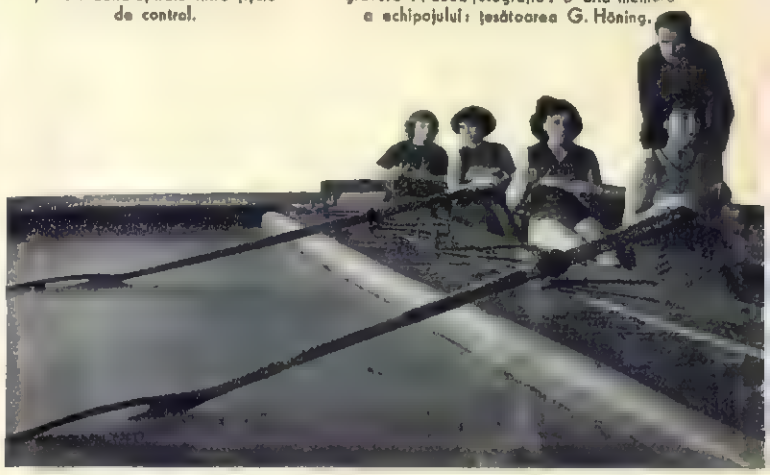

SPORTIVI

Cifrele și calculele îl pasionează pe tînărul boxer Gheorghe Deme nu mai puțin decît sportul. Și una deservește pe cealaltă: la box e calculat, la contabilitate e... decis.

Pe bîrnă, Magdalena Keil, muncitoare la secția „fără", execută o frumoasă și grațioasă figură de gimnastică.

Este foarte greu să alegi, dintre miile de muncitori ai uzinelor textile „30 Decembrie" din Arad, unul despre care și despre ce să vorbești mai întîi. În vasta haiă a atelierului de filatură, unde se aude în permanență zgomotul monoton al războaielor de țesut, am întîlnit-o pe tînăra muncitoare Magdalena Keil urmărind cu atenție suveica, în alergarea ei neobosită de la un capăt la altul al pînzei înflorate. Pe Jenei, tînărul lăcătuș de la utilaj, l-am găsit ajustînd, cu ajutorul unei pile mari, un obiect curios, de formă conică.

— Asta — ne spune el cu mîndrie — este o piesă necesară mașinii de cantat, o inovație a uzinei noastre...

Aceeași muncă neîntreruptă domnește și în atelierul uzinei electrice. Ștefan Morvai, un tînăr blond, cu figura deschisă și prietenoasă, e ca o sfîrlează, mereu

Masajul ajută mult halterofililor. De aceea, antrenorul Iosif Kurela nu-l neglijează pe tînărul Ştefan Morvai, în vîrstă de numai 17 ani, electrician al întreprinderii.

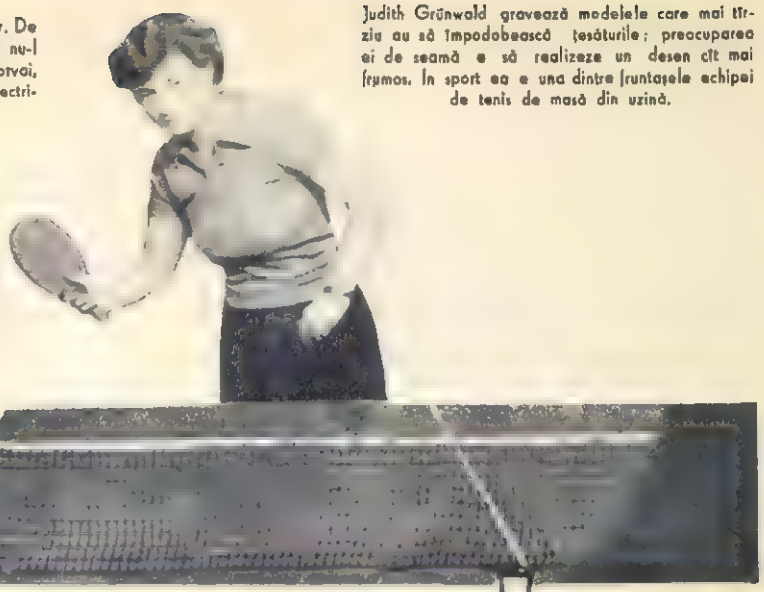

Judith Grünwald gravează modelele care mai tîrziu au să împodobească ţesăturile; preocuparea ei de seamă e să realizeze un desen cît mai frumos. În sport ea e una dintre fruntaşele echipei de tenis de masă din uzină.

I UZINEI

în alt loc: acum îl vezi aici, supraveghind tabloul uriaş cu întrerupătoare, ampermetre şi voltmetre, după o clipă îl vezi căţărat pe scara cea mare, executînd o reparaţie pe linie, ca apoi să te trezeşti cu el în atelierul, robotind cu şurubelniţa la o priză defectă.

Fiecare dintre aceştia nu este numai un bun şi sîrguincios muncitor, ci şi un entuziast partizan al sportului: muncitoarea textilistă Magdalena Keil a îndrăgit gimnastica, lui Jenei îi place să poarte în viteză spre poarta adversarilor balonul rotund. Tînărului electrician Ştefan Morvai îi place să ridice haltere, iar lui Gheorghe Deme să lupte pe ring...

Şi aceştia nu sînt decît o mică parte dintre sportivii pe care i-am întîlnit în uzină.

Sirena sună prelung. Două fete tinere, cu chipurile vesele şi pasul viol, trec în fugă pe lîngă uriaşele baloturi de diferite culori, de la bleumarinul închis al pînzelor de molton şi pînă la roz-gălbuiul de caisă al pichetului. Se îndreaptă grăbite spre o clădire alăturată, cu ferestre mari, scăldate în lumina soarelui. Aici e secţia de gravură. O a treia fată, cam de aceeaşi vîrstă cu primele, le iese înainte.

— Mai repede, Biju! Ne aşteaptă Zoli-baci.

Au trecut şi pe la secţia moletură, dar Kati Erdős a mai continuat puţin să lucreze, ca şi cum n-ar fi auzit sirena uzinei anunţînd terminarea lucrului şi nici strigătele prietenelor ei, chemînd-o la antrenament. În cele din urmă, însă, toate patru au pornit spre centrul de antrenament.

Zoli Török, antrenorul secţiei de schif, le aşteaptă în faţa cabanei.

— Iartă-ne că am întîrziat, Zoli-baci, dar Kati ţinea morţiş să-şi termine lucrul...

Au scos schiful de 4+1 de pe capretele pe care era aşezat. O ultimă verificare a scăunaşelor rulante şi a furcheţilor. Totul e-n ordine:

— Ramele pe apă... Atenţie... Porniţi!

Patru rame lovesc cu putere apa şi siluieta suplă a schifului prinde să despice valurile verzui ale Mureşului.

Au trecut de Aradul-Nou, Cabana şi pontonul au dispărut după o cotitură a rîului. Rar, cîte un pod plutitor le taie calea, luptînd din greu cu curentul iute al apei.

Insula Mureşului a apărut în zare, mai întîi ca un punct.

Vocea lui Zoli-baci se auzea puternică prin pîlnia de comandă:

— Una, două, una, două!

Barca alunecă uşoară pe valuri...

Minutele se scurgeau greu pînă la începerea primei reprize. Deme se simţea emoţionat. Întreg Aradul părea că-şi dăduse întîlnire la această competiţie de box.

— Să loveşti cu amîndouă mîinile. Să nu neglijezi loviturile de stînga — îl sfătuia antrenorul.

Gongul anunţă începutul primei reprize. Lovea prudent, căutînd să nu-şi deschidă prea mult garda. La un moment dat, îşi dădu seama că adversarul său îl urmăreşte de-a lungul ringului. Se propti puternic pe picioare şi începu să lovească la întîmplare cu amîndouă mîinile. Dar adversarul se ferea cu abilitate, eschiva şi-i plasa, lovitură după lovitură, în locurile insuficient apărate.

...Repriza a doua fu o adevărată avalanşă de lovituri din partea amîndurora, de luptă corp la corp, în care arbitrul trebuia să intervină adesea pentru a-i despărţi. Îşi trimisese adversarul de două ori la podea, dar de fiecare dată acesta se sculase la fel de hotărît ca şi la început.

Cînd gongul anunţă sfîrşitul meciului, larma se potoli ca prin farmec.

Crainicul anunţă cu voce gravă numele învingătorului:

— În limitele categoriei muscă, Gheorghe Deme a învins la puncte...

Luni dimineaţa, Deme a venit la serviciu la fel de punctual ca întotdeauna.

Dar tovarăşii săi de lucru i-o luaseră înainte şi acuma stăteau liniştiţi la locurile lor, cu figuri conspirative.

Pe masa de lucru, îl aştepta pe Deme, un buchet de flori cu un cartonaş între ele:

„Din partea tovarăşilor de muncă şi sport...“

Val. CONEA

Fotografii de A. MIHAILOPOL

Sportiva poloneză Janina Kurkovska, campioană mondială la tir cu arcul, deținătoare a unor recorduri ale lumii.

UN SPORT CU O VECHE TRADIȚIE

Arcul și săgeata, arme de luptă și de vînătoare atît de mult folosite cu secole în urmă, n-au rămas simple piese de muzeu, ci constituie mijloacele de practicare a unui sport, răspîndit tot mai mult în diferite țări ale lumii. Firește, el nu și-a cîștigat încă popularitatea fotbalului și veți vedea mai rar un tînăr cu arcul și tolba de săgeți decît unul cu o minge. Totuși, în țări ca R.P. Polonă, R. Cehoslovacă, Anglia, Suedia, tirul cu arcul se bucură de multă apreciere și numeroase voci cer cu insistență introducerea sa la jocurile olimpice.

Mai cu seamă în R.P.Polonă, această disciplină sportivă capătă tot mai mult un caracter de masă. Sînt bine cunoscute tradițiile și faima arcașilor polonezi, care, cu o jumătate de mileniu în urmă, dădeau lovituri necruțătoare expansionismului turc, iar sub comanda lui Sobieski au despresurat Viena, făcînd să se piece steagurile semilunei.

In Polonia, tragerea cu arcul a început să fie practicată, ca disciplină sportivă, în anul 1925. Se trage în ținte mai mari decît cele de tir cu arma, de la 30, 50 și 70 m, cîte 50 de săgeți. În 1927 a luat ființă „Uniunea trăgătorilor cu arcul din Polonia", iar patru ani mai tîrziu, Polonia a organizat primul campionat mondial. Atunci, Mihal Savitki a devenit campion al lumii.

De mult succes s-a bucurat acest sport în rîndul femeilor. Nu numai în Polonia, ci și peste hotare a fost cunoscut numele trăgătoarei Janina Kurkovska, de două ori campioană a lumii (Praga—1936 și Oslo—1939).

După eliberarea Poloniei, ea a cîștigat în anul 1947 campionatul țării, stabilind pe distanțe lungi (70 m) două noi recorduri mondiale.

Un an mai tîrziu, la campionatele mondiale de la Londra, ea și-a îmbunătățit recordul lumii pe 70 m, aducîndu-l la 450 puncte din 500 posibile.

Numărul celor ce practică acest sport crește neîncetat. Datorită grijii și sprijinului guvernului, cluburile capătă necontenit materiale de calitate, antrenori experimentați.

In special la Varșovia și Lodz, centre cu tradiții în tirul cu arcul, concursurile sînt mereu mai dese, iar numărul participanților sporește necontenit. Noi maeștri s-au ridicat din mijlocul muncitorilor feroviari de la Krakovia și Poznan.

In ultima vreme acest sport a pătruns temeinic și în mijlocul tineretului sătesc, al pionierilor și elevilor. Anul acesta, la jocurile tineretului vor lua parte la întrecerile de arc peste 2000 pionieri.

Din rîndul tineretului s-au ridicat noii campioni ca J. Mazurek, care deține două recorduri ale lumii. Un mare succes a repurtat echipa R. P. Polone, clasîndu-se pe primul loc la campionatele mondiale prin corespondență. Anul acesta, trăgătorii cu arcul din R. P. Polonă au în față două mari competiții. Este vorba de a doua ediție a jocurilor mondiale ale tineretului de la Varșovia și de campionatul mondial, care va avea loc la Helsinki, în Finlanda.

Nu există îndoială că sportivii polonezi vor avea de spus un cuvînt greu în aceste importante întreceri.

In atenția participanților la concursul de jocuri distractive

Rezultatele concursului nostru de jocuri distractive, ca și dezlegările tuturor jocurilor din concurs vor fi publicate în nr. 11 din 1 iunie al revistei noastre.

FILATELIE

DISTRUGERILE RĂZBOIULUI OGLINDITE ÎN TIMBRE POȘTALE

Filatelia a înregistrat și ea distrugerile și ororile săvîrșite în diferite țări, în timpul celui de al doilea război mondial, de aceiași criminali hitleriști pe care imperialiștii americani îi reînarmează în momentul de față.

Astfel, printr-o emisiune de timbre din 1945, apărută în Franța, ne sînt înfățișate ruinele orașelor Saint Malo, Rouen, Caen și Oradour. Tot în 1945, în Polonia s-a emis o serie de șase valori, înfățișînd cartiere din Varșovia distruse de barbarele bombardamente fasciste, precum și mai multe serii închinate reconstrucției Varșoviei. Într-o altă serie de zece timbre, apărută în 1946 în Austria, putem vedea cum arăta înainte de distrugere domul Sf. Ștefan din Viena.

Prin tragica sa istorie, Lidice, orășelul de mineri din Cehoslovacia, distrus de hitleriști, impresionează în mod deosebit. În 1947 și în 1952, la a cincea și a zecea comemorare

a masacrului din Lidice, s-a emis cîte o serie de timbre comemorative. Și dacă timbrele țărilor capitaliste n-au putut reprezenta decît ororile războiului, timbrele cehoslovace, poloneze și ale altor țări din lagărul socialist oglindesc, în același timp, și victoriile muncii pașnice. Amintind — prin chipul impresionant al unei femei cernite — masacrul și distrugerile fasciste din 1942, filatelia cehoslovacă a venit în 1952 cu o serie de timbre ce arată noul Lidice, orășelul socialist reclădit pe ruinele lăsate de barbarii hitleriști, ca un simbol al triumfului vieții și muncii pașnice asupra războiului.

Asemenea timbre oglindesc dragostea de pace a popoarelor și hotărîrea lor de a se împotrivi uzurpatorilor la război imperialiști, care pun din nou arma ucigașă în mîinile asasinilor de ieri.

Jocuri distractive

CU UNDIȚA

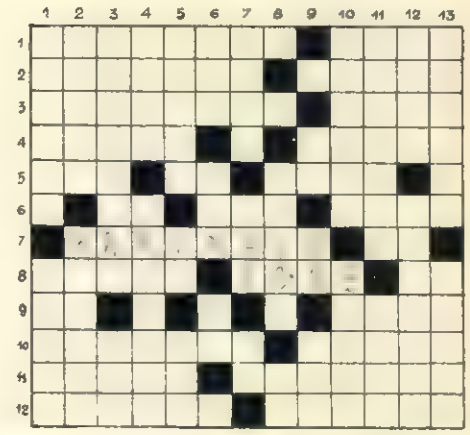

ORIZONTAL: 1) Pește cu corpul turtit, care trăiește în fundul bălților și eleșteelor — Pești de apă dulce cu solzi mici. 2) Peștișor de mare — Alt nume dat celui de al doilea pește de la 1 orizontal (mold.). 3) Soi de păstrăv mare, ce poate ajunge pînă la 12 kg greutate — Scriitor romîn, care a descris viața porturilor dunărene. 4) Pește cu solzi mari, strălucitori, ce trăiește în rîurile de munte — Alunecă pe zăpadă. 5) Cunoscut atlet cehoslovac — Schimbă linia — Guvernatorul Olteniei în trecut (pl.). 6) Nota bene — Împărăția peștilor — Important centru industrial și cultural al țării. 7) Preparat culinar de pește — Poftim. 8) Specie de pește de mare (Gadusmorrhua)—Ouăle peștilor — Eroare fără vocale! 9) Alifie—Servește și la transportul peștelui. 10) Dejun—La haină sau... la tenis. 11) Plasă de prins pește — Răstoarnă. 12) Pește asemănător șarpelui (pl.) — Lac din regiunea Galați, bogat în pește.

VERTICAL: 1) Pește de mare cu corp turtit, de formă romboidală — Cunoscut compozitor, autorul operei „Pescuitorii de perle". 2) Insule de corali — Pești conservați cu ajutorul sării. 3) Răbdător — La butoi. 4) Măiestrie — Sare a acidului bromhidric. 5) Cu nasul turtit (fem.) — Simbolul argintului — Trec peste. 6) A alia — Aproximativ — Pește lunguieț și subțire de mare. 7) Dăruită — A rupe copilelii de la rădăcina porumbului — Cap fără cap. 8) Luntre folosită de pescari — Radu Barbu. 9) Posesiv — Măsură agricolă — Din cînd în cînd. 10) Chefali — Discipol (fem.). 11) Popor din Asia — Pește de Dunăre. 12) La nas — Peștișori în ulei. 13) Deștepți (pl.) — Domn al Moldovei, negustor de pește.

DEZLEGAREA JOCULUI PUBLICAT ÎN NR. TRECUT

Construcții

ORIZONTAL: 1. Zidari—Ceardac—Aa. 2. I—Ornări—Maur—Ulm. 3. Dori—Contur—Cămin. 4. Gips—Ster—Cat—Pu. 5. Gică—Tueș—Rădini 6. Ova—Za—Cameră—Arc. 7. Ta—Vera—Casă—Fier. 8. I—Baracă—Ciment—E. 9. Colț—Barbăție—Eid. 10. Mortar—Oradea—Li. 11. Lăcaș—Alba—Asfalt.

VERTICAL: 1. Zid.—Gotic—L. 2. I—Ogivă—Oma. 3. Dorică—Bloc. 4. Aripă—Vatră. 5. Rn—S—Zer—Ts. 6. Iac—Tarabă. 7. Roșu—Scară. 8. Cintec—Ar—L. 9. E—Tesac—Bob. 10. Amur—Macara. 11. Rar—Reșița. 12. Du—Cărămidă. 13. Arcadă—Eees. 14. C—Ați—Fn—Af. 15. Um—Nalte—A. 16. Alipire—Îl. 17. Amnu—Credit.

COPERTA I: Părerea Eroului Muncii Socialiste Constantin Vasilache (al treilea din stînga), asupra propunerilor de inovații ale muncitorilor din uzina metalurgică „Gh. Gheorghiu-Dej" din Tîrgoviște, este întotdeauna ascultată cu interes la cabinetul tehnic al uzinei.

Fotografie de M. IVANCIU

COPERTA a IV-a: Spre demonstrație... Ca și în fabrică, comunistul Florea Nicolae, unul dintre cei mai vîrstnici muncitori ai fabricii de încălțăminte „Kirov" din Capitală, este înconjurat și în această zi de sărbătoare a camarazilor muncii de prețuirea și dragostea tinerilor săi tovarăși de muncă.

Fotografie de A. LOVINESCU

REDACȚIA: BUCUREȘTI Căsuța Poștală 7 PIAȚA SCÎNTEII Tel. 7.60.10 Int. 1788

ABONAMENTE: la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.

PREȚUL ABONAMENTELOR 3 luni: 9 lei, 6 luni: 18 lei, un an: 36 lei

Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin".

Dunărea la Cazane.

FLACĂRA

Nr. 10 (30) — 15 mai 1955

Prețul 1,50 lei

FLACĂRA

Nr. 11 (60) - 1 IUNIE 1955

— Frumos e grîul nostru, tovarăşi. Trebuie însă privit! Instructorul Comitetului raional P. M. R. Tecuci, Sandu Andrei (stînga), şi colectivistul Fotache Andrei, preşedinte al Sfatului popular din comuna Corod, raionul Tecuci, examinează cu atenţie grîul care pe tarlalele colectivei din comună a atins pe la mijlocul lunii mai o jumătate de metru în înălţime. În fruntea ţăranilor noştri muncitori, ca un exemplu viu, colectiviştii, în momentul de faţă angajaţi în lupta pentru o bună întreţinere a culturilor, vor culege şi anul acesta roade bogate.

COPERTA I: George Enescu.

COPERTA a IV-a: Constructorii scrutează orizontul: oare nava va acosta cu bine la celălalt ţărm... al bazinului?
Fotografie de A. LOVINESCU, realizată la Palatul Pionierilor din Capitală.

FLACĂRA

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Nr. 11 (60) 1 IUNIE 1955 ANUL IV

REVISTĂ BILUNARĂ SOCIAL—POLITICĂ ȘI LITERAR—ARTISTICĂ

Fotografia din stînga: Tovarășul N. A. Bulganin, conducătorul delegației sovietice, semnînd Tratatul de prietenie, colaborare și asistență mutuală între cele opt state participante la Conferința de la Varșovia. Fotografia din dreapta: semnează tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej, conducătorul delegației R. P. R.

UNITATEA POPOARELOR LIBERE, PAVĂZĂ A PĂCII ÎN LUMEA ÎNTREAGĂ

ÎNSEMNĂRI DIN VARȘOVIA

Varșovia, 14 mai. O zi cu mult soare, în strălucirea căruia sclipesc zidurile imaculate ale caselor reconstruite pe tot întinsul Varșoviei, frunzele copacilor de pe malurile Vistulei, săgeata avîntată spre cer a Palatului Științei și Culturii. Așa a fost ziua de 14 mai care a săpat pe răbojul vremii un eveniment nepieritor, luminos ca soarele de mai, dătător de forță și încredere în viitor, ca tinerețea Varșoviei renăscute.

Iată-ne la sediul Consiliului de Stat al R.P. Polone, una din clădirile Seimului, și ea reconstruită în ultima vreme. Intrăm în sala coloanelor, adevărată bijuterie arhitectonică, în care contrastele de marmură albă și neagră sînt de un efect remarcabil. La capătul sălii, frumoase plante decorative formează un fundal în fața căruia se află masa pe care se va semna istoricul document. Pe masă, alături de microfoane — stiloul, tamponul și mapa de piele care conține documentul: *Tratatul de prietenie, colaborare și asistență mutuală*. Sala este inundată de lumina lustrelor și a reflectoarelor, a aparatelor de cinematografiat. Ziariștii, foto-reporterii, reporterii de la radio se pregătesc să imortalizeze, fiecare în felul său, clipele memorabile pe care le trăim.

În sală intră personalități ale vieții publice poloneze. Iată-i pe tovarășii Boleslaw Bierut și Aleksander Zawadski. Apoi intră pe rînd delegațiile participante la Conferința statelor europene pentru asigurarea păcii și securității în Europa.

Conducătorii delegațiilor se află în fața mesei pe care se va semna tratatul. Luminile reflectoarelor se aprind. Momentul este plin de o emoționantă solemnitate. Primul ia loc la masă și semnează tratatul tovarășul Mehmet Shehu, șeful delegației albaneze; aceasta întrucît — după cum s-a convenit în timpul consfătuirii — ordinea în care au fost înscrise țările participante la tratat este cea alfabetică. Cine privește însă pe reprezentantul micii Albanii, deschizînd seria celor care își depun semnătura pe tratat, nu poate să nu se gîndească: da, acesta este cu adevărat un tratat cum nu a mai cunoscut istoria; egalitatea cea mai deplină între toate țările participante, mari sau mici, este unul din principiile fundamentale pe care el se întemeiază. Semnează apoi, pe rînd, tovarășii Vilko Cervenkov din partea R. P. Bulgaria și András Hegedüs din partea R. P. Ungare, Otto Grotewohl din partea R. D. Germane, Jozef Cyrankiewicz din partea R. P. Polone. Semnătura fiecăruia dintre ei exprimă năzuințele popoarelor care au suferit enorm de pe urma militarismului german, de a împiedica reînvierea acestui vrăjmaș înrăit al securității lor, de a întări pacea în Europa.

La masă ia loc tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej. În acest moment, inima reporterului romîn bate mai cu putere. Cîte nu simți în această clipă unică! Gîndul te duce, fără să vrei, spre țară, acolo unde întregul nostru popor își încordează forțele pe schelele construcției socialiste și își manifestă dorința să trăiască în pace și prietenie cu toate popoarele. A fost o vreme cînd poporul romîn se afla în bătaia tuturor vînturilor vrăjmașe, cînd țara noastră era minge de joc în mîinile jefuitorilor imperialiști. Această vreme a apus pentru totdeauna. Poporul nostru este astăzi infinit mai puternic. El nu mai are astăzi de ce să se teamă. Alături de el, sînt 900 milioane de frați buni, uniți prin năzuințe comune de pace, hotărîți ca, în caz de primejdie, să se ajute unul pe altul. Alianța care se pecetluiește în aceste clipe este alianța independenței și suveranității poporului romîn, chezășie a victoriilor sale de mîine.

Se îndreaptă apoi spre masă, ia loc și semnează tratatul tovarășul N. A. Bulganin. Toată lumea știe cîtă greutate are semnătura șefului guvernului U.R.S.S. Uniunea Sovietică, țara care a zdrobit mașina de război hitleristă, salvînd omenirea de barbaria fascistă, țara care reprezintă astăzi cea

La masa Conferinței, delegația guvernamentală română oaspeți de delegația polonă.

Palatul Consiliului de Miniștri al R. P. Polone, în incinta căruia a avut loc Conferința istorică de la Varșovia.

N. A. Bulganin, președintele Consiliului de Miniștri al U. R. S. S., și Gheorghe Gheorghiu-Dej, președintele Consiliului de Miniștri al Republicii Populare Române.

mai mare putere economică, politică și militară, nu cunoaște interese mai scumpe decît interesele popoarelor iubitoare de pace. Pentru toți oamenii cinstiți de pretutindeni, Uniunea Sovietică a fost și rămîne bastionul de neclintit al păcii. Forța de nebiruit a Uniunii Sovietice dă tratatului ce se semnează o trăinicie de granit. Uniunea Sovietică a fost și pînă acum prietenul, aliatul și sprijinitorul de zi cu zi al țărilor democrat-populare. Tratatul de la Varșovia consfințește și mai mult această prietenie și îi dă un conținut și mai adînc.

Ultimul semnează tratatul tovarășul Viliam Siroky din partea Republicii Cehoslovace. Poporul lui Iulius Fucik știe și va ști să lupte pentru ca cizma fascistă germană să nu mai tropăie niciodată pe străzile Pragăi.

În fața microfonului, tovarășul Otto Grotewohl rostește o scurtă declarație. În ea, se exprimă hotărîrea guvernului R. D. Germane și a întregului popor german de a duce mai departe, cu sporită intensitate, lupta pentru unificarea Germaniei.

Semnînd acest tratat de prietenie, colaborare și asistență mutuală, guvernul Republicii Democrate Germane pornește de la premisa că Germania reunificată nu va fi legată de obligațiile asumate de o parte sau alta a Germaniei prin diferite tratate și acorduri militar-politice încheiate înainte de unificare.

Apoi ia cuvîntul tovarășul Pîn De-huai, care a participat la Conferință în calitate de observator: „Din împuternicirea guvernului R. P. Chineze — răsună glasul încercatului luptător și comandant de oști, generalul Pîn De-huai — declar că guvernul și poporul chinez de șase sute de milioane de oameni se solidarizează și sprijină pe de-a întregul Tratatul semnat... Sîntem convinși că succesele prezentei Conferințe vor contribui la întărirea coeziunii țărilor și popoarelor iubitoare de pace și vor contribui într-o măsură considerabilă la întărirea păcii și securității, atît în Europa cît și în întreaga lume."

Tovarășul Jozef Cyrankiewicz rostește apoi un vibrant cuvînt de închidere a Conferinței.

Conducătorii și membrii delegațiilor își strîng călduros mîinile. Această strîngere de mînă frățească exprimă încă o dată acea unitate de monolit care s-a manifestat în tot cursul conferinței de la Varșovia. Ea are, în același timp, valoare de simbol: simbolul unității indistructibile a popoarelor lagărului păcii, democrației și socialismului. Nu o dată vorbește propaganda imperialistă despre pretinsa „solidaritate atlantică". Ceea ce se ascunde însă în dosul acestei etichete este dominația Statelor

Unite asupra unor țări aduse în stare de totală dependență, este acapararea gangsterească de către monopolurile americane a pozițiilor franceze și engleze în metropole și în colonii, este descoperirea, în fața Wehrmachtului renăscut, a unor țări abia ieri ruinate de cotropitorul german. Halal „solidaritate!" B. B. C.-ul poate să pălăvrăgească cît poftește despre faptul că „la Varșovia se realizează un N.A.T.O. răsăritean". Chiar și pentru stăpînii săi, aceasta este o deziluzie. La Varșovia s-a născut cu totul altceva. Aci s-a călit unitatea unor popoare legate prin comunitatea de țeluri, prin relații întemeiate pe respectarea suveranității de stat și pe principiul neamestecului în treburile interne ale altor țări. Nobila ideologie a internaționalismului proletar a căpătat cu acest prilej o nouă și strălucită expresie. Dar nu numai atît. „N.A.T.O."-ul lor, ca și oricare alte aliante izvorîte din legile junglei capitaliste, sînt tratate împotriva cuiva: împotriva țărilor iubitoare de pace, împotriva forțelor păcii.

Tratatul de la Varșovia nu este îndreptat împotriva nimănui. Din contră, cuvintele sale răsună ca o chemare adresată tuturor statelor europene: să apărăm împreună securitatea continentului nostru bătrîn, atît de încercat. Am încheiat acest tratat — spun cuvintele, în limbajul oamenilor simpli — pentru că forțele agresiunii au creat o mare primejdie pentru pace: au ratificat acordurile de la Paris, reînvie dușmanul nostru comun — militarismul german — fac din Germania occidentală un principal focar de război. Semnînd acest tratat, creînd Comandamentul unificat al forțelor armate ale statelor participante, noi am ridicat în calea acestor planuri o stavilă de netrecut. Forțele agresive vor trebui să țină seama de ea. Dar noi chemăm toate statele europene să apere în comun cu noi liniștea căminelor, orașelor și satelor, monumentele Parisului și zidurile reînnoite ale Varșoviei.

Nu începe îndoială că popoarele țărilor din Europa occidentală, văzînd în Tratatul de la Varșovia un instrument cu adevărat de pace, îi vor acorda întregul lor sprijin. În ceea ce privește popoarele țărilor participante la tratat, ele îl vor socoti ca o piatră de temelie a vieții lor naționale și internaționale, vor întări semnătura pusă de conducătorii lor astăzi, prin fapte eroice în lupta și munca pentru întărirea economică a patriei lor, a capacității de apărare a țărilor lor. Despre această hotărîre a vorbit într-un mod convingător impunătorul miting care a avut loc aci, sîmbătă, la orele 3 după-amiază, în piața Felix Dzerdjinschi. Populația Varșoviei, în frunte cu clasa ei muncitoare călită în lupte cu neînfricații ei luptători din rezistență, a fost prezentă în imensa piață să salute evenimentul istoric,

Delegația guvernamentală sovietică. În mijloc: tovarășul N. A. Bulganin, avînd în dreapta sa pe V. M. Molotov și pe mareșalul Uniunii Sovietice I. S. Konev, iar în stînga sa pe G. K. Jukov, mareșal al Uniunii Sovietice și ministrul Apărării al U. R. S. S.

Solemnitatea depunerii coroanelor de flori la mormintele eroilor sovietici căzuți pentru eliberarea Varșoviei. În primul plan reprezentanți ai poporului chinez, aflați la Varșovia. Al cincilea din stînga, Pîn De-huai, care a participat în calitate de observator la conferință.

să aclame pe reprezentanții Uniunii Sovietice, ai Chinei Populare, ai țărilor de democrație populară, care în numele popoarelor lor au făcut astăzi legămîntul solemn de a apăra, cu toate forțele, pacea și securitatea lor. E greu să exprimi înflăcărarea varșovienilor care au aclamat cuvîntarea rostită cu atîta căldură și vigoare de tovarășul N. A. Bulganin. Minute în șir au răsunat aclamațiile și uralele cînd tovarășul Bulganin a anunțat că în calitate de șef al Comandamentului unificat a fost desemnat mareșalul Uniunii Sovietice I. S. Konev, pe care polonezii îl cunosc ca pe unul dintre conducătorii militari care au adus țării lor eliberarea. Nu poți reda nici bucuria pe care au resimțit-o varșovienii, ascultînd cuvîntul tovarășului Pîn De-huai, aducător al mesajului de solidaritate al marelui popor chinez. Au fost aclamați pe rînd conducătorii statelor participante la Tratat.

Priveam populația Varșoviei și mă gîndeam la poporul nostru. Și el a primit, desigur, cu cea mai mare căldură Tratatul de la Varșovia și el va face totul pentru ca semnătura pe care tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej a pus-o pe tratat să fie întărită prin contribuția sa bogată la înfăptuirea țelurilor Tratatului, la întărirea cauzei păcii.

I. FÎNTÎNARU

Fotografii trimise de Centralna Agencja Fotograficzna-Varșovia și A. Taranin.

GLASUL INTREGULUI POPOR

În 1870, armatele prusace au intrat în Franța jefuind sate și orașe. În 1914, armatele Kaizerului au năvălit în Franța, Rusia și alte state europene, distrugînd sute de localități, prădînd avuțiile țărilor și bunurile locuitorilor. În 1940, hoardele hitleriste au invadat iarăși Europa, trecînd-o prin foc și sabie. De data aceasta cu înzecită cruzime, genocidul — uciderea în masă a popoarelor cotropite—fiind arma lor preferată, țelul lor.

În 1955, Wehrmachtul războinic și revanșard, renăscînd în apusul Germaniei, e gata să-și zăngăne din nou armele, amenințînd cu incendierea lumii...

Am trăit trei războaie. Cel din 1913, apoi primul și cel de al doilea război mondial. Dacă ar fi fost după vrerea cercurilor agresive imperialiste, l-aș fi trăit și pe al treilea mare măcel. Aceasta ar fi însemnat patru războaie în patruzeci de ani...

La toate acestea gîndeam în dimineața strălucitoare de sfîrșit de mai, în timp ce mă îndreptam spre Adunarea reprezentanților mișcării pentru Apărarea Păcii din R.P.R., care se deschisese în rotonda Marii Adunări Naționale.

★

Dac-ar fi fost după vrerea cercurilor agresive...

Privesc atent la delegații mișcării pentru apărarea păcii din patria noastră. Sînt acolo, laolaltă, muncitori și gospodine, țărani și savanți, preoți și militari, artiști și membri ai gospodăriilor colective, inovatori și docheri, tehnicieni renumiți, studenți, fruntași în muncă din fabrici și de pe ogoare. Romîni, maghiari, germani, evrei, tătari, toate naționalitățile conlocuitoare, oameni cu diferite profesiuni, ideologii și credințe. Ei au venit din toate colțurile țării ca să-și spună cuvîntul. Un singur cuvînt, din patru litere, care flutură pe buzele tuturor cetățenilor din republica noastră, cuvînt care a devenit nespus de prețios popoarelor de pe întreg cuprinsul globului pămîntesc: Pace!

★

Da. Este un fapt. Un fapt dovedit. Cuvîntul a devenit armă. O armă mai puternică decît avioanele de bombardament prevăzute cu triplă încărcătură de benzină și fosfor în calupuri, și steaua Americii pe fuselaj; mai eficace decît gîtul lung al tunului atomic așanumit „cinstitul Jones" și înmiit mai convingător ca toate A-urile și H-așurile pregătite a scrumi mame și prunci, în loc să-nvîrtească valțuri de morți, să coacă pîine și să plimbe copiii pe stradă...

Vorbește profesorul japonez Ikuo Oyama, membru în Biroul Consiliului Mondial al Păcii și președinte al Comitetului japonez pentru pace. Cărunt, uscățiv, are trăsăturile fin cizelate. Oaspete drag al nostru, el ne-a adus salutul Consiliului Mondial al Păcii. Se urcă apoi la tribună diferiți vorbitori. Toți vorbesc despre adînca dragoste de pace a poporului nostru, despre încrederea lor în forțele care apără pacea. Vorbitorii se ridică în același timp cu hotărîre împotriva cercurilor imperialiste care uneltesc împotriva păcii.

La cuvîntul minerul Haidu Iuliu, Erou al Muncii Socialiste. Și în glasul său aud glasul puternic al milioanelor de cetățeni liberi ai patriei noastre: „N-avem nevoie de „libertatea" oferită de imperialiști. Nouă sute de milioane de oameni cu adevărat liberi și uniți în numele cărora s-a semnat Tratatul de la Varșovia, reprezintă o forță de neînvins, cu care vom apăra pacea".

La tribună se urcă patriarhul Justinian. Este învestmîntat în alb. Se adresează celor prezenți prin cuvintele: „Frați luptători pentru pace".

...Biserica ortodoxă — spune patriarhul Justinian — a cărei doctrină este iubirea aproapelui și propovăduirea păcii între oameni, se alătură cu toată tăria luptătorilor pentru pace de pretutindeni.

Și apoi cuvîntul unei victime a războiului dezlănțuit de Hitler, invalidul de război Achim Căprănoiu:

„Să se știe — spune el — că cei care au luptat la Tisa, Debrețin, Budapesta, la Banska-Bistrița și pe culmile Tatrei nu vor uita niciodată cum trebuie să răspundă celor care calcă în picioare dreptul popoarelor la o viață pașnică".

Scriitorul chinez Hu Chung-chih aduce salutul Comitetului poporului chinez pentru apărarea păcii.

...Peste 400 milioane de semnături au fost puse în China pentru interzicerea folosirii armelor atomice, pentru o trainică înfrățire între popoare...

Apoi un om al muncii de pe ogoare: colectivistul Tănase Constantin din regiunea Galați. Vom lupta cu toată dîrzenia să apărăm ce am clădit pînă acum — spune el, exprimînd voința milioanelor de țărani muncitori din țara noastră de a-și apăra pacea și cuceririle de pînă acum.

Și rînd pe rînd, se urcă la tribună un activist sindical, un episcop reformat, un savant, un medic, un scriitor, o văduvă și un invalid de război, zeci și zeci de vorbitori...

★

De undeva de afară, se aud sunete armonioase de trîmbițe. În rotondă se face deodată liniște. Se anunță la microfon sosirea unei delegații de pionieri. Toate privirile se-ndreaptă spre ușa prin care pătrunde un grup de fetițe și băieți cu tobe, trompete și buchete de flori.

În difuzoare răsună un glas proaspăt și cald de copil. Cu puțin înainte, ascultasem cele spuse cu privire la tragedia copiilor japonezi atinși de emanațiile radioactive ale bombei atomice...

„...Pionierii din Republica Populară Romînă... Aducem salutul nostru tuturor celor care luptă pentru pace, pentru binele, liniștea și fericirea oamenilor, a părinților și copiilor. Curînd vom termina examenele și vom pleca în colonii... La mare și la munte... Ne vom bucura de soare, de hrană și de lumină... Mulțumim Partidului... Trăiască Pacea... Înainte!"

Cu florile în brațe, copiii urcă voioși la tribună, intră rîzînd printre bănci, printre rînduri, oferind flori, culegînd mîngîieri și voie bună. De sus, din loja invitaților, am putut să observ bine fetița mîngîiată de ministrul Culturii, tov. Constanța Crăciun. Apoi, pe scriitorul Hu Chung-chih, pe comandorul francez Georges Jouneau și pe Ernst Goldenbaum, vicepreședinte al Camerei Populare a R.D. Germane, care string cu emoție mîinuțele pionierilor. De asemenea, pe scriitoarea cehoslovacă Jarmila Glazarova și Traiana Nenova, secretar al Comitetului Național al Păcii din R.P. Bulgaria, schimbînd fără interpreți cîteva cuvinte cu doi pionieri și o pionieră...

★

Și iarăși vin la tribună oameni simpli, muncitori și țărani, oameni de știință, clerici, meseriași și artiști, care aduc cuvîntul maselor doritoare de pace.

★

Cuvîntul maselor, cuvîntul acesta simplu și firesc — Pace! — care este așternut cu nădejde în sute de limbi pe toate apelurile Consiliului Mondial al Păcii, reprezintă voința, reprezintă forța uriașă a tuturor popoarelor lumii, care au dat peste cap, și pînă acum, multe dintre planurile imperialiștilor.

S-a stins războiul în Coreea. Au amuțit armele în Indochina. La Bandung, reprezentanți ai guvernelor țărilor Asiei și Africii s-au adunat și au cerut limpede pace, interzicerea robiei coloniale și a folosirii armei atomice.

Oamenii nu vor războiul!

Oamenii iubesc viața!

★

Reînarmarea unei Germanii revanșarde este ultimul „dar" pe care imperialiștii americani îl oferă Europei. Exact la zece ani după înfrîngerea hidrei hitleriste de către glorioasa Armată Sovietică.

La fel ca și pînă acum, partizanii păcii, lansînd chemarea: „Să nu admitem traducerea în viață a acordurilor de la Paris!" — pornesc la o nouă ofensivă pentru pace

La Adunarea mondială a reprezentanților forțelor iubitoare de pace ce se va ține luna viitoare la Helsinki, se va auzi, prin delegații aleși în zilele de 22-23 mai a.c., și cuvîntul poporului nostru.

Cuvînt despre pacea, la care trebuie să ținem — astfel cum o mamă își ține copilul în brațe — ocrotind-o și apărînd-o cu îndîrjire.

★

Iată ce gîndeam cînd am plecat de la Adunare spre casă, unde mă așteptau, ca pe mulți, ca pe cei mai mulți dintre noi, copiii, familia.

Maria ARSENE

Aspect din rotonda Marii Adunări Naționale, în timpul lucrărilor Adunării.

GENIUL MUZICII ROMÎNEȘTI

Înainte de a apăsa pe butonul soneriei, am privit cu emoție reținută în juru-mi. Prezența maestrului o simțeam vie în imaginea citadină a casei cu trepte largi, arcuite, din Calea Victoriei 141; dar mai ales în mijlocul brazilor din curte, ce se înfruntau, semeți și solitari, aici, în inima Capitalei, cu asfaltul încins și cu dogoarea soarelui. Fiorul emoției nu s-a curmat nici atunci cînd ușa s-a deschis și credincioșul secretar al maestrului m-a poftit, cu prietenie de moldovean sfătos, într-o modestă încăpere: odăița lui Enescu.

M-am uitat în jur și, pentru o clipă, inima mi s-a strîns dureros: de pe pereți ne priveau, din zeci de fotografii, ochii lui George Enescu. Erau fotografii de pe care timpul stinsese luciul și conturul, ori le încrețise colțurile galbene, bătrîne: un copil cu breton, sprijinindu-și vioara de genunchi; un tînăr cu mustața abia mijită, în fața unui pupitru, un bărbat matur, cîntînd la vioară cu chipul transfigurat de emoția creației. Apoi, o reproducere veche, ștearsă, datată 1907: un grup mare de muzicieni, printre care Rimski-Korsakov, Saint-Saens, Șaliapin, George Enescu. Erau și alte fotografii, mai noi, în care simțeai cum anii și-au lăsat semnul trecerii lor în trăsăturile chipului, în silueta maestrului, fără a-i vesteji însă scînteia privirii...

În acest cadru, conduși de pioasa dragoste purtată lui Enescu de bătrînul secretar, am pornit să închegăm pentru cititorii noștri o mică povestire în imagini a vieții maestrului.

★

...Acolo, în inima Moldovei. Într-un sat mărunt de deal — Livenii Dorohoiului — cu umile case de plugari ce-și doineau amarul pe dunga frunzii ori în sunetul cavalului; acolo s-a născut acel care avea să încînte întreaga lume cu tulburătoarele sunete ale muzicii românești.

Un reporter plecat pe meleagurile natale ale maestrului — ne-a adus mărturia plină de sucul pitoresc a lui moș Vasile — pe numele întreg Vasile Gheorghe Sandu: „Cînd aveam amîndoi cîte patru anișori — spunea bătrînul — ...îl urmam și ne piteam lîngă iaz. Acolo, priveghearn vreme lungă: Dînsul mă silea să tac și să ascult cu el viersul pasărilor. Apoi, făcea din struțeni de păpușoi o muzicuță. Un strujean ținea de scripcă, iar celălalt, arcuș. După ce se sătura de cîntat, zicea băietul: „Așa cîntă tătucu..."

Așa cîntă tătucu... Iată-l alături, într-o provincială dar plină de farmec fotografie de familie din 1886, pe tătucu, de la care Enescu a ascultat, prinzînd glas pentru prima oară o vioară, și pe mămuca, ce i-a încîntat auzul de copil cu dulci acorduri de ghitară. Dragostea nespus de caldă și gingașă pe care i-a purtat-o mamei sale (pentru care, Ghiță al ei însemna, după moartea, la vîrstă fragedă, a celorlalți șase copii, totul în lume) a căpătat de-a lungul anilor dovezi emoționante: pînă în ultima clipă a vieții sale, mama a purtat la încheietura mîinii brățara din cinci monede de aur pe care i-a dăruit-o George din banii cîștigați cu ocazia primului său concert, dat la Viena. Iar la Academie se mai păstrează și azi cîteva sute din cărțile poștale pe care, în timpul șederii sale la Paris, tînărul Enescu le-a trimis, mai în fiecare zi, mamei sale.

Calea spre înălțimile desăvîrșirii artistice și-a început-o atunci cînd alți copii abia încep a desluși semnele alfabetului. La șapte ani, după ce îl uimise pe profesorul ieșean Eduard Caudella, el pleacă să studieze la Viena cu Iosef Hellmesberger, al cărui bunic, contemporan cu Beethoven, fusese cel mai strălucit interpret al muzicii beethoveniene de cameră.

...La capătul drumului său plin de greutăți, marele artist a mărturisit unor muzicieni români veniți să-l viziteze la Paris în camera de hotel unde-l ținuise o boală grea: „În muzică este desigur nevoie de talent. Cam treizeci la sută; restul de șaptezeci la sută este muncă. Trebuie... să ajungem să fim conștienți de faptul că munca este un lucru dintre cele mai importante, trebuie să devenim conștienți că munca este o fericire".

Se mai păstrează încă o listă cu lucrările din copilărie și adolescență ale maestrului: la 6 ani un vals pentru pian, la 10 ani două uverturi pentru orchestră, apoi, în anii de școală, nenumărate simfonii, sonate, cantate, quintete și alte piese instrumentale. Și toate acestea s-au făcut cu prețul a zile și nopți întregi rupte preocupărilor tinerești și închinate muzicii. Acest cult al muncii, pe care îl avea Enescu și care îl făcea să stea aplecat deasupra portativelor cîte 16 ore la rînd, este confirmat de multe mărturii impresionante: se povestește că, pentru a putea exersa noaptea fără a-i deranja pe ceilalți călători (în nesfîrșitele sale turnee prin țară, care-l făceau să-și petreacă mai tot

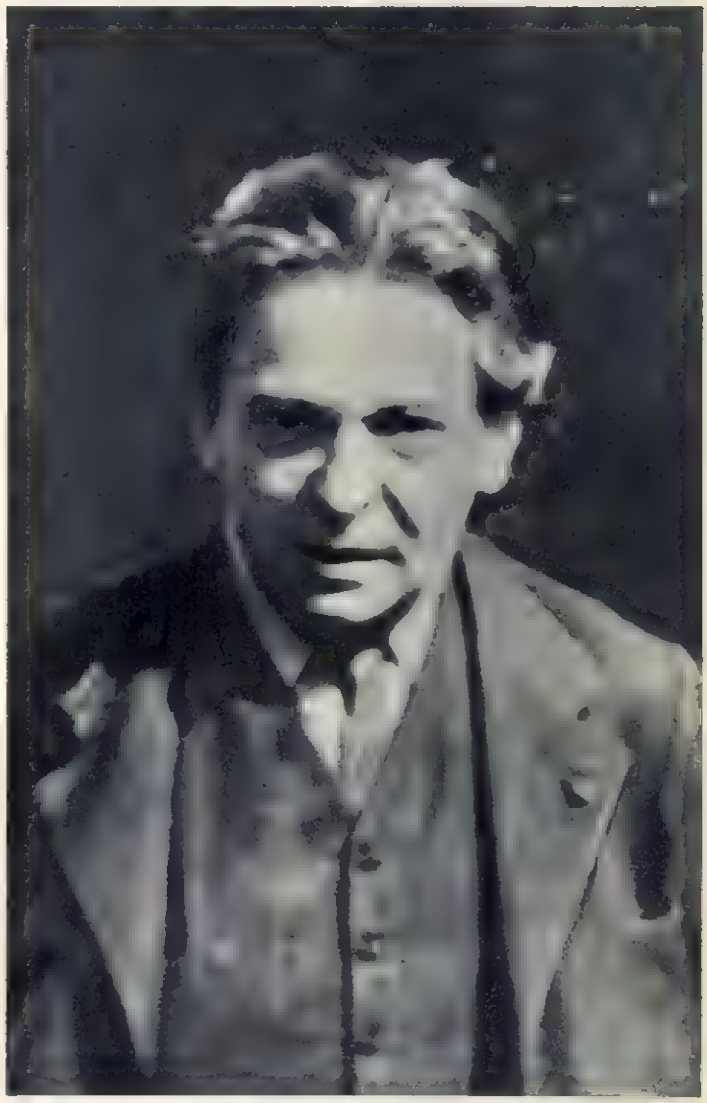

George Enescu în 1945.

Casa natală a lui George Enescu din satul Liveni (astăzi George Enescu).

Micul Enescu și părinții săi, în 1886.

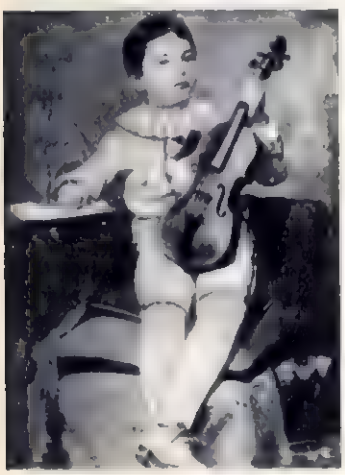

George Enescu la vîrsta de 5 ani.

Enescu la 20 de ani.

timpul dintre două concerte în tren), el își construise un corp de vioară cu coardele sculptate în lemn, pe care își făcea, în tăcere deplină, exercițiile degetelor. Și este cunoscut faptul că pe masa lui de lucru, se afla întotdeauna, acasă sau în turneu, mereu deschisă, o partitură de orchestră, în care nota, chiar și în cele cîteva minute înainte de a intra în sala de concert, cîteva măsuri muzicale ori corecta altele.

Dar nu munca a fost aceea care i-a făcut spinoasă calea spre marele adevăr al artei... Se știe cît de amar și plin de deziluzii a fost începutul urcușului său: concertele sale din București, în 1891, au fost primite cu o ostilă tăcere.

Publicul snob și cosmopolit al vremii, disprețuitor a tot ce însemna artă românească, a așteptat confirmarea de către străinătate a genialității tînărului Enescu, ca să-i acorde apoi, cu condescendență, atenția sa. În saloanele princiare ale vremii, unde era chemat spre risipirea plictisului majestăților lor, era privit asemenea unei curiozități de muzeu. Iar apoi, în anii săi de studiu la Paris, timpul său a trebuit nu o dată să fie risipit prin ore de studii date domnișoarelor române „de casă bună" ce doreau a-și face în străinătate educație aleasă, cum se cuvenea rangului și safe-urilor lor. „Trebuie să fac, să alerg, așa că nici timp n-am spre a studia sau a compune", scria Enescu mamei sale pe o ilustrată datată 28 octombrie 1905.

...Fotografii vechi de peste jumătate de secol ne păstrează imaginea plină de gravitate adîncă și seriozitate a tînărului de atunci.

Avea șaptesprezece ani... Dar cu un an înainte i se și cîntase, la Concertele Colonne, „Poema română". Profesorii săi de la Paris îi ceruseră într-o zi să le povestească cîte ceva despre țara românească și oamenii ei. Enescu le-a vorbit atunci, în sunete de măiastră armonie, despre meleagurile mult doritei sale patrii. Cu 58 de ani mai tîrziu, artistul care și-a început creația cu „Poema română" și-a încheiat-o cu „Fantezia română".

Enescu a fost numit un mare trubadur al secolului nostru. Pe drept. Ori unde poposea marele peregrin, ori unde sufletul și degetele sale desfereau copleșitoare armonii din tăcerea clapelor, din inerția arcușului și baghetei, pretutindeni inimile oamenilor erau răscolite. „...Să pornească de la inimă și să se adreseze inimii", iată ce cerea el muzicii, iată ce a dat el muzicii.

În 1931, în timpul cumplitei crize economice, trimitea în țară o ilustrată dintr-un mic orășel minier din nordul Franței: Marles les Mines (Pas de Calais). Maestrul plecase acolo pentru minerii care ieșiți din miezul întunecat al pămîntului, purtau pe chip zgura neagră a cărbunelui înmulat de sudoare, iar în inimă amarul și ura împotriva nedreptății sociale. Se dusese printre mineri pentru a le cînta sublimele arii ale lui Bach și viersul avîntat al „Ciocîrliei" românești. Pe cartea poștală notase laconic și modest (sub cuvintele „Enescu a cîntat dumnezeește", scrise de acompaniatoarea sa): „Minerii sînt niște entuziaști". Peste cîțiva ani, maestrul remarca într-un articol: „Numai cu organismele liniștite fizicește se poate continua lupta pentru păstrarea și amplificarea patrimoniului cultural și artistic. Pîine, căldură, baie, educație, iată ce trebuie să asigurăm tuturor oamenilor"...

Oamenii simpli l-au iubit cu pasiune pe Enescu. Iată încă o dovadă: era în același an, 1931, cîteva luni mai tîrziu. Enescu a vizitat un alt orășel francez, din celălalt capăt al Franței: Valence. Maestrul povestea cu plăcere o mică întîmplare petrecută acolo, și de loc lipsită de tîlc. Coborînd din tren, valiza și vioara i-au fost luate de un hamal care, cu comunicativitatea cuceritoare a francezului meridional, a început să-l chestioneze asupra scopului venirii sale în orășelul lor. S-au despărțit apoi și nu l-a mai revăzut decît seara, după concert. Îl aștepta în fața hotelului. I-a mărturisit că-l ascultase, de sus, la galerie. Și, emoționat, i-a spus:

— De astă dată vă duc bagajele fără bani, pentru plăcerea mea... Și dacă mai treceți prin orașul nostru, preveniți-mă. Nu va trebui decît să scrieți: „Dieudonné, hamal din Valence", și scrisoarea îmi va parveni.

Enescu la 18 ani.

...Există, printre zecile de fotografii ce fac din odăița maestrului un adevărat muzeu, o mică poză făcută în anii primului război mondial de un amator: în curtea unui spital, pe o bancă așezată la umbra unui copac cîțiva ostași convalescenți, români și ruși. Printre ei, un bărbat tînăr, al cărui ochi prelungi, gravi, îi recunoaștem: e George Enescu. Pentru acești ostași, maestrul a strîns cu arcușul său, în acei ani, peste 600.000 lei aur. Diminețile colinda, împreună cu echipele artistice pe care le organizase, spitalele cu răniți și cu exantematici, ducînd pretutindeni vraja muzicii sale; iar după-amiezele el concerta în oraș, strîngînd cu grijă banii necesari însănătoșirii acelorași ostași. Mărturisind o caldă dragoste pentru patrie și poporul său, tot timpul războiului el nu și-a părăsit o clipă țara, deși ar fi putut-o face ușor.

Cîțiva ani mai tîrziu, în mai 1924, Enescu organiza la Paris un concert al orchestrei Colonne. În program erau trecute lucrările lui D. Cuclin, Alfred Alessandrescu, Stan Golestan, I. Nona Ottescu, Mihail Jora, George Enescu...

Și acest program nu reprezenta o excepție. Pretutindeni, în sălile de concert din Londra și Madrid, Haga și New-York, Moscova, Budapesta, pretutindeni, el a făcut cunoscută muzica poporului său. Această dragoste pasionată pentru cîntecul românesc a transmis-o fierbinte discipolilor săi: Iehudi Menuhim a cîntat soldaților americani, în anii celui de al doilea război mondial, cînd România se afla în stare de război cu Statele Unite, muzica plaiurilor românești...

Fritz Kreisler, George Enescu și Jacques Thibaud în 1949.

Lev Oborin, George Enescu și David Oistrah la Moscova, în anul 1946

Despre acest mare om și patriot au îndrăznit posturile de radio occidentale să lanseze nerușinata calomnie că s-ar fi înstrăinat de țară!... Teama ca marele Enescu să nu se întoarcă în patria sa democrat-populară, i-a făcut să-i confisce pașaportul romînesc, să-i refuze viza de plecare, să răspîndească ticăloasele zvonuri după care țara sa l-ar sili să se întoarcă prin tot felul de tertipuri. Tuturor acestora Enescu le-a răspuns cu acea mărturisire făcută muzicienilor romîni ce l-au vizitat la Paris: „Mă gîndesc tot timpul la țară, sînt cu tot sufletul în fiecare clipă, alături de poporul nostru. După ce mă voi face bine, am o singură dorință — să viu în țară".

Le-a răspuns cu faptele întregii sale vieți, cu patriotismul cald pe care toate acestea le dovedeau. Ce altceva decît nespusa dragoste și grijă pentru viitorul muzicii romînești mărturisea instituirea în 1912 a acelui Premiul național ce-i purta numele și care, ani de-a rîndul, a fost sortit împlinirii și răsplătirii artistice a celor mai talentați compozitori din tînăra generație?

Mulți l-au apropiat pe Enescu, de marele nostru poet Eminescu, stabilindu-le identificarea pe planul comun al neasemuitei valorificări a artei poporului nostru.

S-a mers mai departe și s-au deslușit asemănările în neconformismul pe care l-au manifestat față de oficialitatea mărginită și abuzivă a vremii, în atitudinea asemănătoare — în esență — a acesteia, față de cei doi creatori.

Bătrînul secretar al maestrului povestește și astăzi, cu indignare, o necuviință — concludentă în acest sens — ce i s-a făcut maestrului Enescu, în 1931. Mai precis spus, nu ne-a povestit, ci ne-a citit două documente îngălbenite de vreme, care concentrau toată povestea, în cîteva fraze laconice:

„Subsemnatul George Enescu — se spunea într-unul din ele — cu ocazia jubileului meu de 50 de ani ce voi sărbători în cursul acestui sezon în țară, dorind a organiza pe seama mea cîteva concerte de orchestră dirijate de mine și care să permită participarea publicului din toate clasele sociale, cu onoare vă rog să binevoiți a pune la dispoziția mea, cu plată, orchestra Filarmonica în completul ei..."

Și iată cea de a doua hîrtie:

„Ca rezultat al cererii Dvs. din 3 septembrie 1931, avem onoarea a vă face cunoscut că orchestra Filarmonicii, pentru stagiunea muzicală 1931-32, este concesionată... și că în acest interval de timp, duminicile sînt ocupate pentru concertele simfonice cu dirijori străini..." Iar în încheiere, o irevorențioasă reverență: „Regretăm foarte mult a nu fi în măsură să satisfacem cererea Dvs.".

Cele de mai sus ne scutesc de orice comentariu!

★

Și acum, o altă fotografie, datată 1946. Sub dînsa o mică inscripție: „Lev Oborin, George Enescu și David Oistrah. la Moscova". În legătură cu o asemenea fotografie, David Oistrah nota într-un articol: „Îmi aduc aminte cînd, după o repetiție, reporteri-ziariști ne-au fotografiat împreună. El mi-a spus: „Iată ce-mi place cel mai puțin în muzică". În aceste cuvinte — comenta Oistrah — s-a manifestat într-un chip admirabil atitudinea lui față de artă, o atitudine sublimă, profundă."

Prețuirea lui Enescu pentru muzica sovietică s-a tălmăcit într-un fapt plin de semnificații: maestrul a fost primul care ne-a dezvăluit — după eliberarea țării — frumusețea proaspătă și adîncă a muzicii sovietice. Sub conducerea baghetei sale vrăjite, orchestra a interpretat cu o expresivitate rară Simfonia a VII-a a Leningradului de Șostakovici, iar Concertul de vioară al lui Haciaturian a căpătat, sub degetele maestrului, rezonanțe care l-au făcut pe Oistrah să exclame, zguduit: „Este un zeu!"

„Eu l-am cunoscut pe George Enescu atunci cînd razele gloriei i-au încununat părul cărunt, în Moscova măreață... povestește Mihai Beniuc. Zile întregi, publicul Moscovei, încercat cum arar e altul întru muzică, avar cu aplauzele îndeobște, pe George Enescu l-a sărbătorit entuziast și plin de încîntare... Publicul ridicase cu aplauzele sale sala în sus. A fost o frenezie, în deosebi în rîndurile tinerimii, cum rar mi-a fost dat să văd. Era seara cînd l se dăduse supranumele de vrăjitor. Atunci mi-a povestit cum, cu 40 de ani în urmă, în aceeași sală, în fața „înaltei societăți" din Moscova, compusă în mare măsură din nobilime, executase aceeași „Rapsodie

Enescu consacrînd simbolic talentul micului Dinu Lipatti, în anul 1922.

romînă". Și maestrul și opera sa fuseseră primiți cu nepăsare ostilă. Acum, iată că am cîntat pentru popor — spunea George Enescu — și poporul m-a primit cu bucurie".

„Poporul m-a primit cu bucurie". Întotdeauna, poporul pentru care artistul și-a scris muzica sa „către mai bine", i-a primit-o cu adîncă și autentică bucurie. Pentru că pornea de la inimă și se adresa inimii. Și ceea ce pornește din adîncul inimii, din viață, nu moare nici o dată. Asemenea vieții însăși.

Sanda FAUR

George Enescu în 1949

O NOUĂ IZBÎNDĂ A CAUZEI PĂCII

În cursul vizitei la reședința cancelarului Republicii Austriace, J. Raab, delegația sovietică a ieșit, împreună cu conducătorii Austriei, pe balcon, spre a răspunde aclamațiilor populației adunate pentru a saluta pe reprezentanții U.R.S.S.

Momentul solemn al semnării Tratatului de stat cu Austria. Primul care semnează este V. M. Molotov.

În istoria poporului austriac, ca și în relațiile dintre statele Europei, semnarea Tratatului de stat cu Austria constituie unul dintre cele mai importante evenimente, o dovadă în plus că, în ciuda zarvei războinice pe care o fac de mai mulți ani cercurile agresive din occident, există largi posibilități de reglementare pașnică a tuturor problemelor internaționale arzătoare.

Ziua de 15 mai 1955, ziua cînd reprezentanții celor patru mari puteri au semnat documentul istoric în sala de marmură a palatului Belvedere din Viena, marchează încă o mare victorie a luptei popoarelor Europei pentru apărarea păcii și securității.

Începînd de la această dată istorică, în inima Europei, alături de Elveția, a luat naștere încă o țară neutră, Austria suverană și independentă.

Acest eveniment de seamă deschide mari perspective de dezvoltare a luptei pentru destinderea încordării internaționale, de activizare a colaborării internaționale și a schimburilor economice în Europa.

Semnînd Tratatul cu Austria, guvernele U.R.S.S., S.U.A., Angliei și Franței au declarat că vor respecta statutul unei neutralități permanente a acestei țări. La rîndul ei, Austria a declarat că se va menține pe poziția unei neutralități cinstite, că nu va adera la nici un fel de alianțe militare și că nu va admite pe teritoriul ei baze militare străine.

Toate acestea nu fac decît să contribuie direct la întărirea păcii în Europa.

Tocmai de aceea, guvernul sovietic a depus toate străduințele pentru ca rezolvarea problemei austriace să fie asigurată fără nici o amînare, și în deplină înțelegere, de Austria însăși și de cele patru puteri.

Primirea entuziastă pe care populația Vienei a făcut-o delegației sovietice conduse de V. M. Molotov a fost expresia recunoștinței poporului austriac pentru contribuția hotărîtoare a marii Uniuni Sovietice la încheierea cu succes a elaborării Tratatului de stat, care restabilește suveranitatea și independența Austriei, ca țară neutră și democrată în centrul Europei.

Republica Populară Romînă, ca țară dunăreană direct interesată în existența unei Austrii independente și pașnice, a salutat cu însuflețire documentul istoric semnat la Viena, ca pe un prețios document de pace.

O parte din ultima filă a Tratatului de stat cu Austria, purtînd pecețile marilor puteri. Alături de prima pecete, semnătura lui V. M. Molotov, ministrul Afacerilor Externe al U. R. S. S.

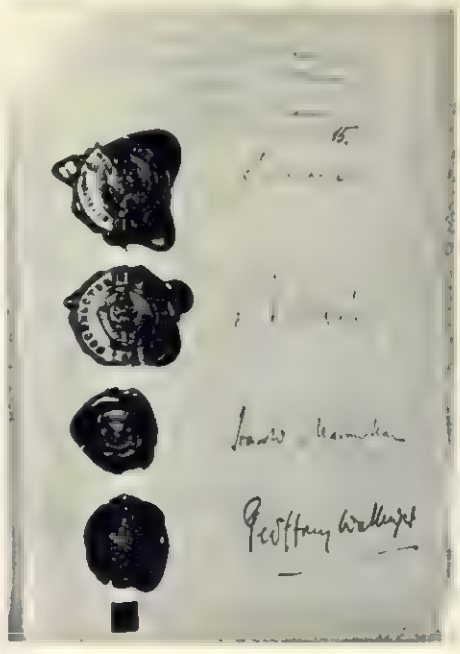

Mulțimea adunată în grădina palatului Belvedere din Viena, în așteptarea semnării Tratatului de stat cu Austria

Mircea OLARIAN

Locul Floreasca și Casa Scînteii (Iaviu).

Coca CREȚOIU - ȘEINESCU
Ilustrație la „Povestiri pentru cei mici" de Mihail Sadoveanu (tempera și acuarelă).

Gheorghe JUSTER — Vas cu flori (acuarelă).

Coca CREȚOIU - ȘEINESCU
Ilustrație la „Povestiri pentru cei mici" de Mihail Sadoveanu (tempera și acuarelă).

De la minereu la pîine (IV)

Brigada a XI-a

— reportaj —

de Constantin CHIRIȚĂ

Fotografii de S. Steiner

Sfîrșit de aprilie

Plouă... Cerul e sur, răutăcios și leneș. Norii se mișcă greoi pe întinderi mari, se frămîntă molatic, rătăcesc parcă în neștire și varsă din trupul lor o ploaie mărunță, rece și deasă. Plouă... Zile, săptămîni de moliciune, neputință și tristețe. Cu trupurile încovoiate, copiii își apără ghiozdanele de umezeală, recreațiile sînt goale de cîntece și forfotă, cîinii zgribuliți își caută mereu adăposturi și uită să mai latre la străini, pe ulițe.

Rar se abate pe drum cîte o turmă de oi. Cojoacele ciobănești atîrnă greoaie pe umeri ca lîna pe trupul oilor. Ceata înaintează încet, obosită și răbdătoare. Oile — strînse una în alta, cu capetele ascunse, cu mersul uniform, comun — par de departe un singur și neobișnuit animal al acestei lumi ploioase. Ciobanii, parcă mai mult groși decît înalți, poartă cu ei mutenia gravă a vremii și certitudinea acțiunii lor. Din totdeauna fac aceste drumuri de primăvară, spre șesuri, cu o nesovăită hotărîre. Merg și acum, taciturni și decișI, spre orizontul cenușiu.

Soarele iese rar. Razele lui străpung cu greutate atmosfera înnorată. Timide, ele se plimbă un timp pe pămînturi și apoi se retrag sub învelișul sur. Și iarăși începe să plouă.

Afurisită vreme! Oamenii își aruncă îngrijorați ochii pe ziare și caută. Nu numai la ei e vremea așa. Și prin alte regiuni plouă. Natura își face mendrele. Oamenii poartă în ei ceva din tristețea vremii. De mai bine de o lună, pămîntul nu se poate lucra. Rece, umed, vîscos, el ar fi un uriaș mormînt pentru semințele îngropate acum. Dar oamenii știu lucrul acesta și așteaptă. Așteaptă cu acea răbdare țărănească, greoaie, mînioasă. Unii privesc roată orizontul și judecă îndelung, cu suspiciune, fiecare geană de lumină. Alții se adună tăcuți, seara, în jurul aparatului de radio, și ascultă știrile asupra vremii. Mîinile obosite de netrudă nu mai înscriu gesturile de protestare. Alții așteaptă semnele vremii, cercetîndu-și mădularele atinse de reumatism. A trecut de mijlocul lui aprilie, acuși începe luna cea veselă și înverzită, dar ploaia nu încetează. Norii își frîng fără încetare pîntecele. Plouă... Afurisită vreme!

Opt tractoriști iau parte la această partidă de șah, care va da ca de obicei șapte învingători și un singur învins.

Așa e vremea la Orțișoara. Cufundat în ceață, satul e trist și fără glasuri. Pe marginile șoselei de asfalt care duce spre Timișoara, pămîntul îmbîcsit de apă trage piciorul pînă la genunchi. Casele s-au retras parcă speriate în zare, apărîndu-se de noroi cu o potecă pietruită, strîmtă. Poteca se oprește la S.M.T. Aici vin oamenii să întrebe despre vreme, despre starea pămîntului, despre tractoare. Vremea e încă proastă, dar tractoarele sînt toate pe cîmp. Toate. De săptămîni de zile așteaptă semnalul de atac. Timpul acesta a închis în ele o forță grozavă. Mai ales în oameni. În acei care, lîngă mașini, sfredelesc fără încetare cerul și cearcă mereu să-i dezlege tainele.

Pe cîmp, la brigadă

Pe cer a apărut o pată albastră. O palmă de senin. O rază de soare se strecoară veselă prin crăpătura care se mărește și începe să alerge pe cîmpuri. Parcă o mînă uriașă, nevăzută, smulge vălul cețos care acoperă pămîntul, semănînd în locu-i lumină. Razele se abat puzderie asupra întinderilor. Covoarele verzi de grîu își topesc lacrimile. În ochiurile de apă, cerul se oglindește albastru. Doar spre orizont, norii, ca niște bivoli gigantici, își înalță grumazul.

Am lăsat în urmă satul înviorat de răzvrătirea soarelui. În fund, spre stînga, cîteva puncte își măresc contururile cu fiecare kilometru. În sfîrșit, se deosebesc bine două cabane pe roți și vreo zece tractoare. Aici lucrează două din brigăzile S.M.T.-ului. Una din ele, cea mai depărtată, este brigada a XI-a. Aici a poposit un buchet vesel de raze solare.

Atacul brusc și puternic al soarelui i-a scos afară pe tractoriști. E unul din momentele în care oamenii își destăinuie fără voia lor tot ce au pe suflet.

Petre Beraru, puștiul brigăzii, tractoristul de 16 ani, sare ca un popîndău în fața mea. E plin, ca un burduf, de zîmbet și veselie:

— V-am spus eu? Uite-l ce mîndru se plimbă pe cer! Parc-ar fi pontatoarea noastră în zilele de sărbătoare...

Și-mi face repede un semn cu ochiul. Și bineînțeles, mutra lui ia imediat un aer copilăros, nevinovat, care-l dezarmează pînă și pe Gheorghe Oprea, șeful bri-

„Meteorologul" brigăzii, Nicolae Loffler, prevede o zi cu soare.

Cel mai tînăr și mai vesel brigadier: Petre Beraru.

găzii, obișnuit mereu să tresară și să se încrunte cînd aude rostindu-se ceva despre pontatoare.

— Mîine la prînz, pornim la sigur — mai adăugă el — dar după ce-l sting mai întîi la șah pe Laffler. Merită, c-a făcut meteorologia de rîs.

Nicolae Laffler, meteorologul brigăzii, nu se obosește să-i răspundă puștiului. El privește îngrijorat cerul, mormăie ceva printre dinți și dă gînditor din cap. Dacă n-ar sta în plină lumină, așa cum e, mînjit de ulei și molatic în gesturi, puțintel ursuz, ar părea un om în etate. Dar soarele aruncă ușor pe față semnele vîrstei sale foarte tinere.

— Iar plouă. Nici un sfert de ceas nu ține vremea frumoasă!

— Lua-o-ar... de vreme!

În lacul acela de lumină, înjurătura lui Ștefan Szöke, rostită rar și apăsat, pare mult mai gravă. Fața lui rămîne însă imobilă. Dar tocmai din această înmănunchiere a expresiei feței și a tonului cu care înjură, se poate simți durerea pe care și-o zăvorește undeva înăuntrul ființei sale. Lui Pișta i se pare că a vorbit prea mult pentru ziua de azi. De aceea, pentru a zecea sau a douăzecea oară, se duce din nou la tractor și începe din nou să-l mestereasică. Așa face în fiecare zi. Stă ceasuri întregi lîngă tractor, în ploaie, cu urechile atente la duduitul motorului. Nimeni nu îndrăznește să-l tulbure. Toți cred că-și revarsă în felul acesta mînia. El privește însă cu ochii încețoșați zarea. Poate că în aceste clipe Pișta visează.

Traian Oprea, mai înalt și mai voinic decît ceilalți, e aproape la fel de optimist ca Beraru.

— Asta e semn de vreme bună, mă. Nu mai tînji acolo, ca o babă cancroasă.

Și ajutorul lui Traian Oprea sare în sus, ca un elastic, la vorbele care numai lui puteau să-i fie adresate. Cu huiduma asta nu poate să aibă, săracul, nici o clipă de răgaz! Nici măcar cînd plouă. Mereu îl ia la trei păzește și-i toarnă pe gît atîtea despre tractoare și metode de lucru, cît n-a învățat în patru ani de școală.

— Doamne — mi se plînge pe furiș ajutorul — asemenea dascăl n-am întîlnit pînă acum. O să-l dau o dată dracului.

— Cu ucenici din ăștia ca tine, o să repar toată ziua tractorul — îi ține isonul Traian Oprea, de parcă i-ar fi auzit spusele.

Dar nici unul nu crede ceea ce spune despre celălalt.

Mai lipsește un tractorist, Ion Nistor. L-au convins, în sfîrșit, băieții să se ducă la frizer, să-și scoată doliul acela gros de pe față. Tocmai se întoarce, proaspăt și radios, la brigadă.

— Dacă te-ai ras și tu, se face precis vreme bună — îl înghiontește Beraru.

— Degeaba — se opune meteorologul — v-am spus că o să plouă.

Tractoriștii îl privesc cu puțină mînie pe Laffler. Doi dintre ei sînt însă mîncioși de-a binelea: șeful brigăzii și pontatoarea. Îmbujorați de lumină și de emoție, nimeni nu dorește mai mult primăvara și soarele ca ei.

— Eu mă duc în cabană — se încăpățînează meteorologul.

— Stai, mă, nu fugi de lumină ca orbetele.

— Dar ce-s broscoi ca tine, să stau în ploaie?...

Cuvintele lui Laffler flutură o clipă la urechile tuturor. În aer se simte ceva. Ceva atît de obișnuit, încît tinerii se înfioară. Într-adevăr, din văzduh se abat primele picături și zarea se întunecă dintr-o dată.

— Că de mult n-a mai plouat! răsună ca o sudalmă îndîrjită vocea lui Pișta.

Toți aleargă spre cabană. Rămîne afară un singur tractorist, băiețașul acela atît de dornic, atît de nerăbdător să-și scoată mașina peste ogoare. Cu buzele țuguiate, cu fruntea încrețită și capul întors într-o parte, zugrăvește pe cer atîta tristețe copilărească, că te miri cum de nu se înblînzește vremea.

— Fir-ar să fie de meteorolog! — se hotărăște el, în sfîrșit — o să-l bat măcar la șah. Poftiți și dumneavoastră să vedeți — mi se adresează el. Aici nu mă mai înșel eu. Îl distrug!

Prima partidă durează într-adevăr foarte puțin. Cu argumente foarte precise, Beraru desființează piesele adversarului său. „Dama" n-are ce căuta singură între atîția băieți, caii nu-s pentru tractoriști, nebunii trebuie internați în ospiciu, adică în turnuri. Matul răsună nemilos. Glumele tinerelului însă nu reușesc decît să zgîrie foarte puțin atmosfera tristă din cabană. Meteorologul renunță la a doua partidă. Ia pentru cîteva clipe un ziar în mînă, apoi se duce spre fereastră.

— Frumoasă ploaie, nu? — îl iscodește cineva.

Laffler nu răspunde imediat. Privirile i s-au lipit de cer.

— Ce faci acolo, omule? — nu se mai poate stăpîni Pișta.

— Citesc — răspunde el sec.

Beraru nu pierde prilejul:

— Poate dai și peste un manual de șah. Nu ți-ar strica...

Meteorologul se întoarce încet către el. Îi privește cam de sus:

— Mă rîmelor, de mîine se schimbă vremea!

— Adică?

— Pregătiți-vă hainele și trupurile rebegite. Mîine le puteți pune la uscat.

— Iese soarele?

— Iese, mă! Da, iese de tot!

Pernele și păturile sar ca-ntr-un vîrtej prin cabană. Laffler e aproape îngropat sub movila de tineri. Vocea lui înăbușită mai răsună:

— Iose, mă! Scrie și-n ziar...

În cîteva clipe, cabana e goală. Privesc de la geam forfota. Tinerii zburdă în jurul tractoarelor. Unesc șenilele, verifică motoarele, controlează uneltele. Nu simt ploaia, frigul, oboseala. Oare mîine o să fie timp frumos?

La orizont, se zvîrcolește o fîșie albastră. Noaptea, în sfîrșit, cerul și-a aprins toate stelele.

Pornim!

— Pornim?

Cred c-au întrebat toți deodată, deși primul care sare înaintea directorului e, bineînțeles, Beraru.

Directorul încearcă să-și ascundă bucuria. E aproape la fel de tînăr ca brigadierii.

— Ce-ați întrebat? Că n-am auzit din cauza tractoarelor.

Într-adevăr, tractoarele vuiesc să spargă pămîntul, nu alta. Dar tinerii nu mai repetă întrebarea.

— Aha! Vreți să-i dați drumul? Dar ce-i cu tractorul ăla? Cu 194? Mi se pare că nu-i în regulă.

Beraru se face roșu ca focul. Se uită la director. Dar își revine repede cînd descifrează zîmbetul acestuia:

— Se prea poate să nu fie. Auzi, Pișta! Ce-ți are tractorul?

— Tractorul meu? — întrebă Pișta. Pun mîna-n foc pentru el.

— Aha!? Ăla-i tractorul lui Pișta. M-am înșelat cu. Merge bine. Dar care-i tractorul tău, Berarule?

Beraru se face însă că n-aude:

— Pornim, tovarășe director?

— Care-i tractorul tău?

— Ăla care-o să pornească primul!

Directorul pare mulțumit de răspuns. Toți brigadierii sînt acum în jurul său.

— Știți voi că graba nu-l niciodată bună. Ați încercat pămîntul?

Tinerii nu răspund, sau mai degrabă răspund prin tăcerea lor.

— Care dintre voi s-ar încumeta să are acum?

De astă dată, întrebarea e gravă. Mîna directorului frămîntă un bulgăre de pămînt. În pumn rămase o pastă cleioasă.

— Ar fi o nenorocire. S-ar distruge și pămîntul și recolta. Astea le știți voi că doar le-am învățat împreună. Dacă ține soarele, în cîteva zile începem aratul.

— Soarele ține sigur! — răzbate o voce.

— Sigur?

— Dacă spune asta meteorologul, e sigur.

— Dar pînă atunci...

Tinerii tresar. Se îndeasă și mai mult în jurul directorului.

— O să facem o schimbare în plan. Începem cu lucrările de cultivare. Iar aratul îl executăm cînd se zvîntă bine pămîntul. Cred c-am putea să-i dăm drumul.

— Vas'că pornim!

— Pornim!

De săptămîni așteptau brigadierii cuvîntul acesta. L-au așteptat pregătiți pînă în cele mai mici amănunte. Într-o răsuflare, discuitoarele și cultivatoarele sînt prinse de tractoare. Tinerii sînt de-acum sus, cu mîinile pe manetă. Încălzite, motoarele pornesc imediat. Primul tractor se opintește, se întoarce și duduind se avîntă pe șosea. Pe spatele lui se poate citi numărul 194. Directorul strigă:

— Berarule, 194 e tractorul tău?

— Al meu, tovarășe director, — răspunde Beraru, întorcîndu-și fața veselă spre director. Nu v-am spus că tractorul meu o să pornească primul?

— Ai văzut, diavolul? Și spunea că-i al lui Pișta. Mare pezevenghi!...

Tractoriștii se împrăștie pe ogoare. Cerul e vesel. Cîteva nori răutăcioși își mai încearcă puterea. Dar forța soarelui e mai mare. Au rămas din ei doar cîteva zdrențe care pribegesc în neștire pe cer și încet se topesc.

Ziua e bună de lucru și tractoriștii o folosesc din plin. Cultivatoarele răscolesc pămîntul, îl întorc, îl sfărîmă, îl primenesc, oferindu-l strălucirii solare. Cît iubesc tinerii aburul acesta albicios, transparent, care se înalță lin din pămînturi! Șenilele se învîrtesc fără încetare, discuitoarele taie pojghița de pămînt de deasupra. Pe tractoare înfloresc melodii.

— Zi-i, măi, Roșule, unul oltenesc, că și la voi se lucră acum.

Nici o clipă duduitul tractoarelor nu poate acoperi cîntecele.

— Cum merge, puștiule?

— Adică?

— Iese norma?

— Dac-o să țină așa, o să-mi zici repede „nene".

— Poate dac-o să joci rolul vreunui moșneag la cămin.

— Mă, azi am îmbătrînit cu trei zile. Acuși împlinesc șaptesp'ce ani...

Ziua e bună de muncă. Trebuie folosită orice clipă. Dar noaptea?

Noaptea, pe întinderea neagră se joacă lumini. Tractoarele nu se opresc. Schimbul de noapte a intrat în lucru. Ceilalți tineri dorm în cabană. De multe săptămîni n-au dormit atît de liniștiți. Cel mai tînăr dintre ei îm-

plinește acuși 17 ani. Ce-o fi visînd? Dacă zîmbește atît de luminos, visează soare...

Cu toate puterile

În sfîrșit, vuiesc din plin tractoarele. Plugurile tale brazde adînci și late. Oamenii au furat pînă acum cîte o zi, două de muncă. Fugăreau norii cu nădejdile lor și se puneau repede pe lucru. Acum își dezlănțuie din plin puterea și iscusința lor. Timpul încă nu-i pierdut. Și cînd omul vrea, o zi poate să însemne două și chiar trei zile. Să întrebăm brigada a XI-a:

— Hei, brigada unsprezecea!?

— Pe cîmp, la datorie!

— Cum merge treaba?

— Vrem să cîștigăm drapelul de brigada fruntașă.

— Care-s cei mai buni?

— Toți!

— Cel mai bun?

Răspunsul nu mai poate fi înțeles. Răsună cinci nume o dată: Szőke, Laffler, Beraru, Traian Oprea, Nistor. Fiecare spune numele celuilalt. Și dacă te apuci să faci socoteala hantrilor realizați într-o săptămînă, ajungi cu ei într-a treia. Cum asta? Îa răspunde tu, Berarule!

— Ați văzut de multe ori la noi atelierul mobil!

— Nu! Mi se pare că de loc.

— Asta-i secretul. Să nu stea nici o clipă tractorul. Mare scofală nu-i! Dacă-l îngrijești bine...

— Așa-i, Pișta?

— Așa-i!... Și....

— Spune!

— E vorba și de conștiință... Dacă nu termini la timp lucrul... nu se face pîne îndenjuns. Noi aici doar facem pîne...

— Și mai este ceva — îmi șoptește Laffler, meteorologul — dragostea...

Ochii săi mari strălucesc. Își întoarce fața și dă mai departe drumul tractorului. Dragostea... Laffler e îndrăgostit. Are nevastă, un copil, o patrie. Mașina lui nu obosește niciodată. Laffler e îndrăgostit.

Siluietele tractoarelor se pierd în zare. Parcă niște ghemulețe negre se dau încet de-a dura spre orizont. Vuietul s-a îndepărtat. E liniște. O liniște cum rareori se poate întîlni. Pămîntul despicat, răscolit, împrăștie în aer o mireasmă de tinerețe, de prospețime. Nu departe, întinderi verzi de grîu des și mărunt, colorează privelîștea. În zare, au reapărut tractoarele. Înaintează sigur, împlîntînd și trăgînd cu o forță uriașă plugurile prin pămîntul crud.

— Noi aici doar facem pîne!

★

Aici se face pîne! E liniște și zarea e goală. E atîta liniște și atîta zare, că putem aduna nestingheriți toate amintirile călătoriei noastre. Trenuri cu minereu, uzine siderurgice, fabrici metalurgice. Siluiete puternice, înalte, clocotind de viață și forță. E atîta zare și liniște, că putem revedea și auzi pe toți prietenii întîlniți în popasurile și drumurile noastre. Din truda lor comună, se făurește pîinea vieții noastre, veselia noastră. Numele oamenilor simpli se uită repede. Dar faptul existenței lor nu se poate uita și nu-l putem uita. El e prezent în tot ceea ce se găsește în jurul nostru. Bucata aceea de oțel cenușiu care se îndreaptă spre laminoare la Hunedoara și pîinea aceasta proaspătă care se împrăștie în felii pe masă se făuresc din nădejdi, lupte, necazuri și bucurii.

Aud din nou trenurile pline de minereu avîntîndu-se pe șine, răsună iarăși clocotul fontei lichide și țipetele ascuțite ale strungurilor. Și se apropie din nou, vuind, tractoarele. Aerul e cald, tînăr, proaspăt.

Tractoristul de 17 ani, tinerelul acesta cu fața veselă și ochii blînzi, oprește brusc mașina.

— Am obosit o lecuță. Parc-aș fi cărat cu mine toată primăvara.

Așa e, băieți! Voi toți aduceți primăvara.

O petală zboară prin aer ca un fluture și se pierde în aburii brazdelor. Tinerelul rîde și începe să fîngîne o melodie. O melodie simplă, fără cuvinte. Pe jumătate deschiși, ochii lui rîd zărilor. Rîd și oglindesc în ei primăvara.

— carnet de reporter —

Tractoarele duduiau întorcînd brazde, mai încolo oamenii săpau; cărțașii dădeau bice cailor; alergînd prin apă, cu pantalonii sufleca ți, niște flăcăi veneau purtînd lopeți; la un cap de tarla, un agronom făcea însemnări într-un carnețel. Cîmpul vuia, oglinda bălților se tulbura, pufăiau etapamente, răsunau ciocane și maiuri.

Acestea toate se întîmplau către sfîrșitul lunii aprilie a acestui an, pe ogoarele raionului Urziceni.

Acestea toate se întîmplau noaptea.

Ca buni călători ce veți fi cumva, ați putea să vă amintiți, trecînd noaptea prin Bărăgan, de anume vînători de dropii. Ați putea vedea chiar cu ochii minții cotele lor cu cavilții, legănîndu-se peste colilii, sau i-ați putea asculta șnovuind în jurul unui foc scăzut. Deasupra e numai cer spuzit, carele por bizare colibe pe care joacă umbre, nasuri lungi se încrețesc de plăcerea unei minciuni binecuvîntate de zeița Artemis, cea purtătoare de tolbă: de departe se aud tîrîituri și foșnete, vîntul bate moale, abia săltîndu-și pulpanele.

Și dacă acum s-au împuținat culcușurile dropiilor, astfel de nopți mai sînt, poate cu nasuri la fel de încrețite de plăcerea minciunii vînătorești.

Dar au apărut și alt fel de nopți:

Tractoare duduie, meconici veghează pompe, agronomi îndrumă munca.

Cine i-a trimis pe toți acești oameni aci, la miezul nopții, sub lumina palidă a Carului Mare? Cine l-a așezat pe Grigore Radu pe marginea unui canal astupat, alături de o pompă care geme și nu-l lasă să doarmă?

Pentru a răspunde, iată o mică întîmplare.

La ora șase dimineața, paznicul căpșunăriei a intrat în biroul directorului gospodăriei agricole de stat din Armășești.

— A trecut apa peste căpșuni — a spus el — și abia crește. Digul se înmoaie.

După jumătate de oră, directorul ajunse la parcela inundată. Asemeni unui fund de vas compartimentat, căpșunăriile au o rețea de diguri mici, necesare cultivării optime. Digurile acestea izolau parcela inundată de celelalte, dar sub apă trei hectare din treizeci stăteau gata să se înăbușe. Și era primul an în care căpșunăria avea să dea rod.

S-ar fi putut opri apa prin îndiguire, prin supraînălțarea vechiului dig, dar legea oprește acest lucru: stăvilești apele aci și ele inundă în altă parte terenuri mai prețioase.

Un om a fost trimis la raion după tehnicieni și între timp s-a început montatul unei pompe. „S-a început montatul unei pompe" e un fel de a spune. Ea trebuia să fie mai întîi adusă de la doi kilometri. Și cîntărea două sute kilograme. Trebuia cărată pe un drum format de două muchii de canal. Patru dintre meconici au făcut o targă din bucăți de lemn, au legat-o cu sîrmă, au pus pompa deasupra și au pornit, doi de o parte, doi de cealaltă parte a canalului.

În vremea asta, Costică Soare — șeful mecanic — lucra la lopată; alți doi îl ajutau cioplind traverse.

Începu cărotul. Birnele pîrîiau, sîrma slăbea, mîinile se desprindeau de pe capetele de lemn. „E greu pompa asta, și trage ba într-o parte, ba într-alta". Pe Radu Grigore poate să-l apese oricît — el e cît un dulap. Dar Gheorghe Radu e mai bătrîn, mai slab. În vremea asta, Ion Mircioi îcnește și, ca să nu se observe, mormăie un cîntec. Piciorul se afundă oricum în pămîntul moale: dar dacă mai duci cincizeci de kilograme peste greutatea ta!...

Începu montajul, pe traversele proaspăt puse. Treaba asta ar dura cam trei zile. Ar dura... S-a terminat în nouă ore. A fost adus și tractorul care să acționeze pompa.

Și s-a făcut noapte. Apa șiclea în căpșunărie, și curgea, curgea mereu peste dig. Meconicii au rămas lîngă pompă. Și directorul a rămas. Cărțașii, grădinarii, și ei erau acolo: e doar primul an al căpșunăriei! Și de pe parcela asta se va recolta o jumătate de vagon de fructe parfumate. Se va recolta, dacă n-o să le înăbușe apa.

În zori, au venit tehnicianul raionului și un delegat al ministerului. „Să se înalțe digul" — au spus.

Pandele Cheche, șeful coloanei de căruțe, a oftat. Așteptase atîtea ore cuvîntul ăsta, că nerăbdarea parcă-l gîtuia.

S-au pornit săpatul pămîntului, încărcatul; roțile plescăiau prin apă pînă la butuc, pînă la abadă, hamurile se întindeau ca niște prăsti. „Hîi — ho, ho, ho" — se auzea pînă peste linia ferată. Stai în apă, transporți prin apă, torni pămîntul în apă. „Hîi — ho, ho, ho" — Pandele Cheche se temea că n-o să termine la vreme, că meconicii s-au mișcat mai iute și au făcut treabă mai bună decît cărășii. Șase căruțe lucrau cît zece căruțe, cît douăzeci de căruțe.

Digul creștea de la treizeci de centimetri la un metru. Pe o lungime de șaptezeci de metri. Căruțele păreau că se rotesc acum după o orbită nevăzută, ascunsă sub valurile noroioase.

La ora trei, peste coama de pămînt nu mai treceau nici un strop. Cheche se opri — nu-l venea să creadă — și mormăi: „Asta da, sarcină de partid. Să simți că tragi cît poți și ai scos-o la capăt". Caii păreau puțin amețiți și fornăiau pe nări.

Și deodată s-a auzit o bătaie repezită, ca grindina pe acoperiș. O țeavă metalică și încă o răpăială. Apoi un muget ușor și din țeava de șase țoli a pompei, o coloană tulbure țîșni în canalul de evacuare al orezăriei. Cărțașii, grădinarii, timplarii, meconicii, directorul — toți în cizme de cauciuc — priveau pînza lucitoare așternută peste parcelă, căutînd să vadă cum scade.

Adus puțin de spate, netezindu-și mustățile cărunte și fața mare, aocheță, cu latul palmei, șeful meconic părea că așteaptă să se întîmple ceva în mărunțaiele motorului. Dar nu spuse decît: „Bun!" și: „Să pregătim schimburile".

Și veni iar noaptea. Pompa vîjîia, aruncînd apa, și lîngă ea, pe marginea canalului astupat, dormita un mecanic.

A doua zi, jumătate de parcelă ieșise de sub inundație. A treia zi, înaintea zorilor, mecanicul de schimb începu să umble prin terenul nămolos care mustea. Plescăi cu cizmele de cauciuc și se opri lîngă sorb, privind vîrtejul care aduna mici valuri spre pompă. Se aplecă și-și afundă mîna în apă. Nu era mai adîncă de o palmă. Își scuturâ mîna, se urcă la loc pe marginea canalului și aținti.

Cînd soarele lumină acea parte a Bărăganului, descoperi un om cu cizmele pline de noroi, înfrigurat de veghea îndelungată și picotind alături de un sorb afundat într-o mică baltă. În aerul rece, se zvîntau trei hectare de căpșuni care aveau să rodească de pe prima oară în vara acestui an.

Cine-l trimitea nopțile, pe locuitorii Bărăganului sub lumina palidă a Carului Mare — nu să șnovuiască în preajma carelor cu cavilții — ci să apese manetele, să vegheze pompele, să aleagă semințele?

Această întrebare — lor, înaintea tuturor — li s-ar părea nefirească. Ar zîmbi de asemenea lirism strecurat în proză, vorbind despre fapte care pentru ei sînt atît de obișnuite. Ca și cum v-ați mira că-și îngrijesc grădinile, că-și repară casele, că-și alintă copiii.

Pentru că ei — mecanicii, cărușașii, plugarii, tractoriștii — sînt stăpînii acestor locuri. Și de aceea, sub lumina palidă a Carului Mare, dinții aprind sute și mii de lumini pe Bărăgan, deasupra lanurilor de grîu, deasupra lanurilor de porumb, deasupra orezăriilor și deasupra livezilor de căpșuni.

Camil BAȚIU

PRINTRE PETROLIȘTI

Text de C. BOZBICI

Fotografii de M. IVANCIU

Unul dintre cele mai noi bazine petrolifere ale patriei noastre este cel al Pitestiului. Această regiune, cunoscută în trecut doar prin cultivarea pomilor fructiferi de tot felul, a început să-și schimbe înfățișarea, schimbîndu-se, în același timp, și viața oamenilor din partea locului. În văi pitorești, s-au înfiripat așezări omenești cu blocuri mari, luminoase, și cu case cochete, proaspăt văruite. Așa sînt așezările de la Leordeni, Valea Caselor etc.

Pentru prima oară în țara noastră, în această regiune petroliferă, datorită noii tehnologii sovietice a forajului cu apă, brigada sondorului Gheorghe Tatu a obținut o viteză comercială de 4602,9 metri granic lună. Din acest moment, zeci de brigăzi de sondori au pornit la o entuziastă întrecere, încercînd să doboare un astfel de record nemaiîntîlnit. Și iată că, într-o bună zi, în toate schelele s-a răspîndit fulgerător o veste uimitoare: brigada lui Ion Mircea a atins la forarea unei sonde o viteză comercială de 7611,42 metri granic lună!

Lupta petroliștilor pitești pentru cucerirea celor mai mari viteze a redus considerabil și numărul zilelor de săpare a unei sonde. Astfel, s-a ajuns ca o sondă de peste o mie de metri adîncime să fie forată în trei zile și cîteva ore, viteza mecanică fiind de 28,4 metri pe oră.

Dar petroliștii din aceste locuri nu se mîndresc numai cu sondori renumiți. Aici lucrează unul dintre cei mai vestiți mutători de turle: Vasile Oproiu. Aproape 700 de turle de sondă a mutat Vasile Oproiu în ultimii ani.

În fotografiile de față vă prezentăm cîteva crîmpeie din munca harnicilor petroliști pitești, care se străduiesc zi de zi să dea patriei cît mai mult petrol.

Iată o metodă practică în transport care folosește camioanele. Sania ce transportă materiale pentru sondă alunecă trasă de puternicul tractor

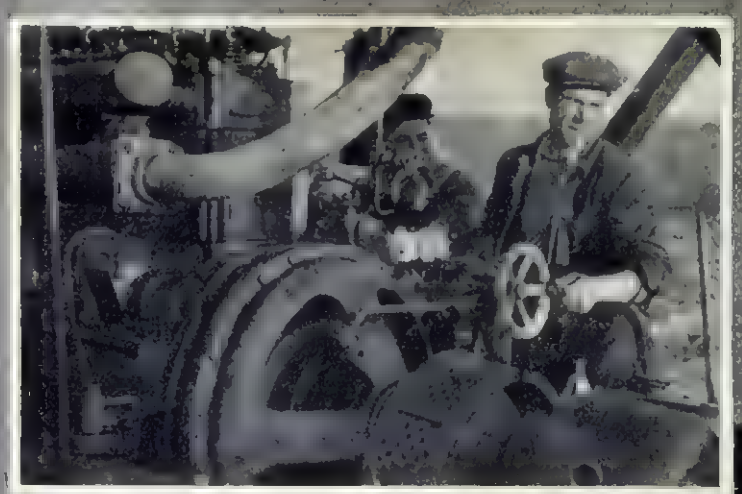

Și cei de la mașină lucrează febril înainte de pornirea noii sonde. Petre Vasilescu, mecanic diesel-ist, urmărește cu atenție comenzile brigadierului.

Turla sondei a fost ancorată. Puternicele tractoare „Kirov" au pornit și turla alunecă ușor pe tălpile saniei metalice, spre un nou zăcământ. Pentru prima oară, în anii puterii populare, s-a pus în practică această metodă sovietică de mutare a sondelor, care reduce efortul și timpul de instalare. Aproape 700 de turle a mutat brigadierul Vasile Oproiu în ultimii 7 ani. El este unul dintre cei mai vestiți muncitori din petrol specializați în cărarea turlelor.

O scurtă consfătuire înainte de a porni sonda în foraj. Brigadierul sondor Ion Soare (dreapta) dă îndrumări sondorilor Ion Răcășanu (mijloc) și Dragomir Drăghici

Locuințele muncitorilor petroliști de la Valea Caselor

Brigada sondorului Ion Soare a introdus sapa în „masa rotary". Peste puțin timp va începe forarea acestui zăcământ

A sosit noaptea... La sonda luminată de zeci de becuri puternice, muncitorii intră în schimb.

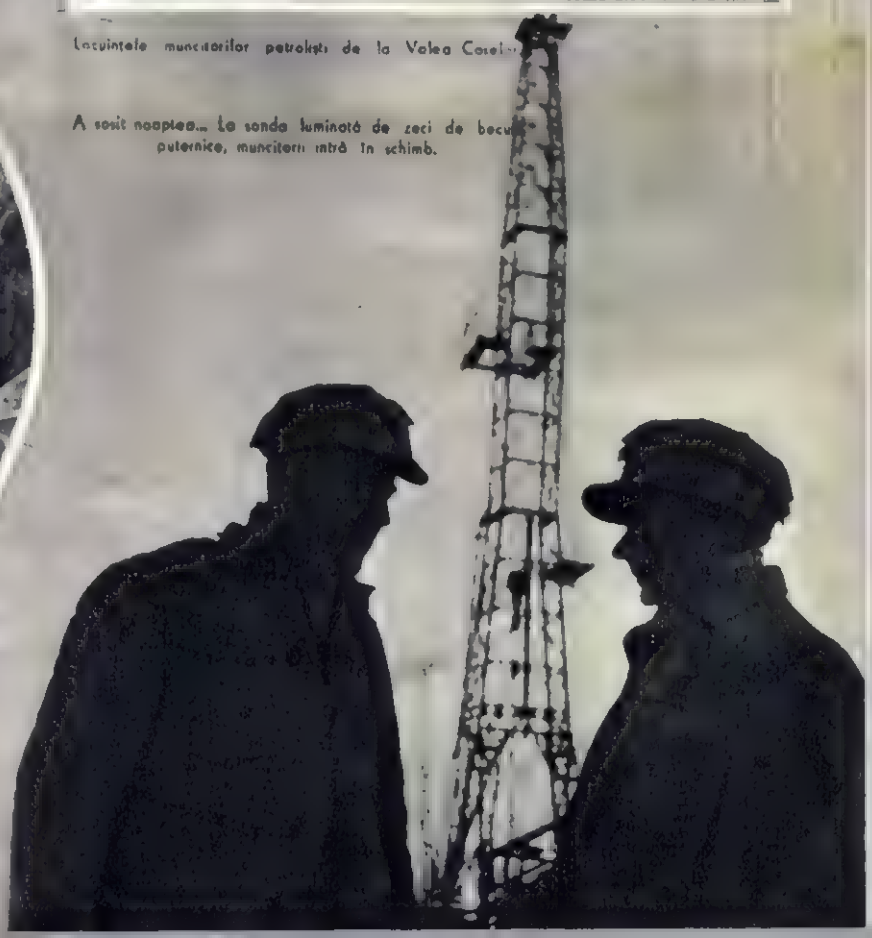

LA A 5-A ANIVERSARE A REVISTEI „NARODNAIA RUMÎNIA"

Acum cinci ani, dintr-una din tipografiile Capitalei noastre ieşeau cele cîteva mii de exemplare ale primului număr al revistei ilustrate „Narodnaia Rumînia" (Romînia Populară). Această revistă urma să prezinte cititorilor de peste hotare, în primul rînd constructorilor comunismului şi popoarelor prietene ale ţărilor democrat-populare, aspecte ale vieţii noi, multilaterale a poporului nostru liber şi harnic, realizările ţării noastre în construirea socialismului. Totodată, în paginile acestei reviste un loc important era rezervat prezentării relaţiilor internaţionale ale ţării noastre, popularizării prestigiului crescînd al ţării noastre în faţa întregii lumi. De asemenea, revista avea să facă cunoscută bogata moştenire culturală a poporului nostru, să facă cunoscute lucrările de reală valoare ale scriitorilor, muzicienilor, artiştilor plastici, clasici şi contemporani.

Acestea sînt cîteva din angajamentele pe care şi le lua redacţia „Narodnaia Rumînia" la începutul activităţii sale. Şi numerele apărute în decursul celor cinci ani dovedesc că revista a izbutit să-şi îndeplinească cu cinste angajamentele luate. Mărturie a acestui lucru stă şi simplul fapt că în această perioadă revista şi-a mărit tirajul de peste zece ori, rezultat al cererilor tot mai numeroase, venite de la cititori. Dar criteriul cel mai semnificativ îl constituie, fără îndoială, înseşi aprecierile cititorilor ei, scrisorile primite la redacţia revistei de la oameni ai muncii din diferite ţări, lucrători în cele mai diferite domenii de activitate. Din Uniunea Sovietică, unde revista şi-a găsit cea mai largă răspîndire, au sosit nenumărate scrisori, dintre care am putea cita pe cea a lui Liubov Kosmodemianskaia, a artistului poporului Mordvinov, a maistrului miner Burlţki din Voroşilovo, a lui Viktor Cijov, elev al şcolii S.F.U. din Moscova, a lui Alexandr Svirin, muncitor din Perovo, regiunea Moscova, care a luat parte la eliberarea oraşului Paşcani şi a cerut să se scrie un material despre transformările petrecute în acest oraş în anii regimului democrat-popular etc.

Iată, spre exemplu, ce scrie un cititor din regiunea Cikalov, Vladimir Baliabkin: „Locuiesc într-un sat pierdut în stepele patriei mele şi citesc cu interes revista „Narodnaia Rumînia". S-a întîmplat ca numărul chestionarelor primite (este vorba de chestionare trimise de redacţia revistei, o dată cu revista, pentru a culege impresii şi sugestii de la cititori-N. R.) să fie mai mic decît cel al cititorilor ce ar dori să vă răspundă. Fac parte dintre aceştia din urmă, dar am hotărît să nu scap prilejul de a vă face cunoscute observaţiile mele."

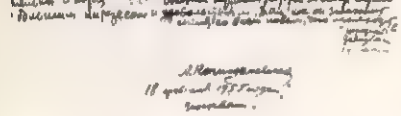

Facsimilul părţii finale a scrisorii pe care Liubov Kosmodemianskaia a trimis-o recent revistei.

Toate aceste scrisori ale nenumăraţilor cititori ai revistei vorbesc despre succesele obţinute de lucrătorii din redacţia „Romînia Populare" în cursul acestor cinci ani de rodnică activitate.

Cu prilejul împlinirii a cinci ani de apariţie, colectivul redacţional al revistei „Flacăra" felicită călduros colectivul revistei „Narodnaia Rumînia" şi-i urează noi succese în munca sa.

Aspect de la adunarea festivă organizată la Casa Ziariştilor cu prilejul celei de a cincea aniversări a revistei „Narodnaia Rumînia".

Don Otto intervine...

— schiţă —
de Lola Villacorta de VIDAURRE
(Guatemala)

Prin ferestrele fără geamuri ale şcolii, satul poate fi văzut pînă departe. Copiii de culoarea ciocolatei intră curioşi în curtea şcolii. Învăţătoarea le-a spus că vor veni la şcoală, miercuri, doi domni din oraş să asiste la examene. Acesta este motivul pentru care copiii, îmbrăcaţi în haine de sărbătoare, aşediază de la şase dimineaţa clădirea sărăcăcioasă a şcolii din sat.

Domnii, conduşi de administratorul moşiei, au sosit şi aşteaptă începerea examenului. Învăţătoarea, care să tot aibă vreo douăzeci de ani, face ultimele pregătiri: pune călimări pe mese, aranjează tocurile şi scoate catalogul pe catedră, la vedere. E o femeie palidă şi slabă; ar putea fi luată drept o fetiţă. Lîngă ea stă băieţaşul ei, în vîrstă de patru ani. Copilul este şi mai palid decît maică-sa şi are un chip bolnăvicios.

Învăţătoarea iese pe coridor şi bate cu o bucată de fier într-o şină agăţată de unul din stîlpii coridorului. Copiii, îndată ce au auzit chemarea, năvălesc în clasă. Înainte de a intra, surprinzînd o privire a învăţătoarei, îşi netezesc părul zbîrlit şi spun cu voci răsunătoare: „Bună ziua!".

Examenul merge repede. Copiii arată ce au învăţat: citesc, scriu şi socotesc. Pe tăbliţele de ardezie ei desenează ce au văzut în timpul anului: avionul care zboară în fiecare dimineaţă la zece peste moşie, vaca lui don Nicholas care stă legată de un stîlp la marginea drumului, cu viţelul alături, şcoala cu steagul alb-albastru pe care l-a făcut învăţătoarea şi l-a înfipt în acoperişul de paie al şcolii, biserica şi cimitirul...

Şcolarii stau aplecaţi deasupra tăbliţelor. Veseli, toţi cei treizeci de copii din clasă desenează.

După examen se duc cu toţii în curtea conacului şi arată domnilor de la oraş straturile micuţe de flori, găinile, cuşca cu iepuraşi. Băieţaşul bucătăresei — un copil tuciuriu, cu burta umflată — fuge înainte să le arate purceluşul pe care îl hrăneşte el cu resturile de la bucătărie. Fuge atît de repede, cu picioruşele lui strîmbe, încît cellalţi abia se ţin după el.

Domnii de la oraş sînt mulţumiţi şi o felicită pe învăţătoare, căreia de emoţie i s-au îmbujorat obrajii.

Unul dintre ei spune:

— În procesul nostru verbal va trebui să aducem laude învăţătoarei. Merită!...

Dar administratorul se apleacă şi şopteşte:

— Să nu faceţi acest lucru!... Să nu-l faceţi!... Moşierul nu vrea ca aceşti copii de tărani săraci să înveţe!... Dacă un învăţător se arată priceput şi prea zelos, îl concediază pe loc!...

Domnii ripostează energic:

— Asta nu ne priveşte!... Munca depusă de această femeie merită toate laudele!... Merită o recompensă oficială!...

Administratorul dă din cap:

— Săraca!... A venit aici bolnavă de malarie... Acum, în sfîrşit, se simte mai bine şi munceşte cu tragere de inimă, ca să poată trăi ea şi copilul ei... Dacă o veţi lăuda, don Otto o va alunga imediat!...

— Asta nu-i cu putinţă... Dacă acest don Otto este un barbar, trebuie să i se atragă atenţia că meritele angajaţilor săi trebuie să fie recunoscute!...

Administratorul aruncă o privire plină de milă învăţătoarei, care nu a auzit nimic din această discuţie şi aranjează liniştită caietele elevilor.

A venit vacanţa. Într-o bună zi soseşte de la oraş don Otto să-şi vadă moşia. E un bărbat cu o faţă roşie, umflată şi cu buze subţiri. Face ocolul moşiei pufăind dintr-o ţigară groasă de foi.

Don Otto întreabă aspru:

— Cum stăm cu şcoala?...

Administratorul îi răspunde:

— Bine!... Totul este în ordine!...

Moşierul mîrîie:

— Dă-mi copia procesului-verbal al examenelor!...

Ia procesul-verbal, şi-l apropie de ochi — căci e miop — şi se adînceşte în citirea lui. Deodată ridică capul şi strigă furios:

— Zdrenţăroşii de copii de indieni au învăţat să citească?... Ce salariu primeşte fata asta?

— Opt peso şi întreţinerea!...

— Cine a fost aici învăţător anul trecut?

— Don Mundo Garcia... Nu vi-l amintiţi?... Primea doisprezece peso şi întreţinerea!... Ajuta în birou şi se prefăcea doar că învaţă copiii. Dar copiii nu-l puteau suferi!... Era leneş... Şi, afară de aceasta, nici nu se pricepea la învăţătură...

— Ce face acum?

— Trîndăveşte prin sat...

— Adu-l înapoi şi dă-i un salariu de cinsprezece peso!...

Vacanţa a trecut. Învăţătoarea se pregătea tocmai să reînceapă lecţiile, cînd a aflat că a fost concediată.

Într-o zi ceţoasă şi umedă, învăţătoarea părăsi şcoala şi moşia, cu copilul bolnav în braţe. Ca să nu moară de foame, ea se angajase spălătoreasă la o moşie învecinată. Cu ochii trişti privi pentru ultima oară şcoala şi steguleţul alb-albastru ce flutura ca şi cum ar vrea să-şi ia rămas bun de la ea...

In romineşte
de Dinu MOISESCU

În fruntea Partidului Comunist din S.U.A. se găsesc luptători neînfricați pentru cauza poporului. În fotografie: cîțiva dintre conducătorii Partidului Comunist, în frunte cu Eugen Dennis (al doilea din stînga), fotografiați înainte de a fi fost arestați. De altfel aproape toți se găsesc azi în închisoare. Dar nici întemnițații și schingiuiții ei nu-și pierd încrederea în dreptatea cauzei lor, în triumful forțelor democrației.

DIN LUPTA COMUNIȘTILOR AMERICANI

Se împlinesc, la 10 iunie, 35 de ani de la înființarea Partidului Comunist din Statele Unite ale Americii, conducătorul neînfricat al luptei poporului american împotriva exploatării capitaliste, împotriva fascizării și militarizării țării, pentru pace și împotriva reacțiunii imperialiste, care tinde să împingă întreaga omenire în prăpastia războiului atomic.

Aniversarea înființării partidului marxist-leninist din S.U.A., care de trei decenii și jumătate apără cu îndrîjire revoluționară cele mai vitale interese ale poporului american, este sărbătorită de către americanii cinstiți în condițiile terorii sălbatice instaurate de imperialiști cu ajutorul gestapoviștilor de la Biroul Federal de Investigații, cu ajutorul Ku-Klux-Klan-ului și al huliganilor mccarthiști.

Cei mai buni fii ai Americii contemporane, conducătorii Partidului Comunist, în frunte cu W. Z. Foster și Eugen Dennis, au fost arestați și întemnițați, iar președintele Eisenhower, sfidînd voința poporului, a semnat rușinosul decret ce prevede scoaterea în afara legii a Partidului Comunist.

Dar nici teroarea polițistă, nici urletele isterice ale mccarthiștilor și nici decretele represive nu au putut frînge elanul de luptă al comuniștilor, hotărîrea lor de a apăra pînă la capăt cauza păcii, democrației și progresului. Oamenii cinstiți din întreaga Americă salută programul Partidului Comunist, care prevede formarea unui larg front democratic al clasei muncitoare, al țărănimii, al populației de culoare, al tuturor celor ce iubesc viața, pentru zădărnicirea monstruosului complot împotriva păcii pus la cale de cercurile agresive fasciste din S.U.A

Nu o dată F.B.I.-ul recurge la serviciile gangsterilor de profesie pentru „lichidorea" comuniștilor din închisori. Unui asemenea bătăuș plătit i-a căzut victimă și Robert Thompson președintele organizației Partidului Comunist din New-York, în timp ce se afla în temniță. În fotografie: Thompson, grav rănit, este transportat, pe targă la spital

O puternică demonstrație a populației new-yorkeze împotriva bombei cu hidrogen și a „politicii de pe poziții de forță", dusă de cercurile cîrmuitoare ale S.U.A.

În lupta grevistă pentru un trai mai bun, pentru pace, comuniștii se află în frunte. În fotografie: un picket de grevă la intrarea uzinei din Chicago a lui „United Steel Corporation".

DRUMUL CELOR DOUĂ AMERICI

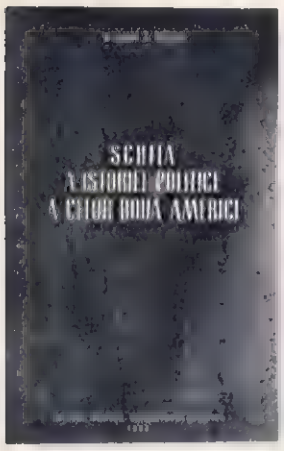

Dacă ne punem întrebarea — care este principala trăsătură a stării de spirit ce domnește în țările capitaliste, nu putem da, pe temeiul tuturor mărturiilor obiective și competente, decît un singur răspuns: în aceste țări stăpînește un adînc și foarte răspîndit pesimism, o stăruitoare și fără de leac neîncredere în posibilitatea orînduirii capitaliste de a organiza economia, în capacitatea protagoniștilor orînduirii capitaliste de a aprecia uriașele schimbări petrecute în lumea în care trăim, și toate consecințele pe care aceste schimbări trebuie să le aducă pentru mersul omenirii. Iar dacă ne întrebăm mai departe, de unde provine această stare de spirit și care este cauza care o produce, trebuie să punem, în fruntea răspunsurilor pe care le putem găsi, următorul: opinia publică a țărilor capitaliste — care își dă seama că aceste țări au ajuns, în mai mare sau mai mică măsură, sub controlul economic și politic al Statelor Unite — nu are și nu poate avea decît o justificată aversiune față de monopolurile americane, născute în aventură și neputînd trăi decît în aventură. Sentimentul acesta predominant de îndîrjită aversiune față de direcția pe care monopolurile americane caută s-o imprime lumii capitaliste, își capătă o adevărată și completă explicație în lumina istoriei politice a continentului american, în lumina cercetării științifice a împrejurărilor istorice care au făcut din Statele Unite principala putere a lumii capitaliste, care au creat dezechilibrul profund dintre forța economică și politică a S.U.A. și a celorlalte țări capitaliste. Este explicabil, de aceea, interesul trezit în rîndurile publicului cititor din țara noastră de analiza serioasă, multilaterală a acestor împrejurări istorice pe care o aduce cartea lui *William Z. Foster*, președintele Comitetului Național al P.C. din S.U.A., intitulată „**Schiță a istoriei politice a celor două Americi**".

Încercat conducător al clasei muncitoare din S.U.A., William Z. Foster se bizuie în expunerea sa pe aplicarea, în condițiile continentului american, a legilor dezvoltării sociale și pe o documentare vastă. Cartea lui William Z. Foster reprezintă o istorie politică generală a numeroaselor popoare ce constituie populația celor două Americi, mai bine zis a celor trei Americi. În această carte, ne este înfățișată istoria emisferei occidentale — trecutul băștinașilor ei, descoperirea și exploatarea ei, dezvoltarea economiei capitaliste și seria neîntreruptă de lupte revoluționare duse de popoarele de aci.

Au trecut 463 de ani de cînd cele două continente americane, cu întinderile lor nesfîrșite, cu vastele și variatele lor bogății, au intrat în orbita istoriei moderne, au devenit o pradă ușoară pentru cuceritorii europeni care purtau deopotrivă sabia și crucea. Subjugarea celor două Americi a constituit una din cele mai îngrozitoare drame din istoria omenirii. Vechea societate și vechea cultură indiană au fost trecute prin foc și sabie, milioane de oameni au fost uciși în chinuri fără nume, o monstruoasă și înspăimîntătoare baie de sînge a însemnat botezul Americii întru „civilizația" vesteuropeană. Un preot catolic, Las Casas, în cartea sa „Distrugerea Indiilor", aprecia numărul indienilor exterminați numai în coloniile spaniole, între 1492 și 1514, la nu mai puțin de 15 milioane.

William Z. Foster

Acest sîngeros certificat de naștere n-a fost dezmințit de atestatele ulterioare ale capitalismului american. Cea mai acută dintre toate problemele cuceritorilor europeni ai emisferei occidentale, problema care avea să se pună secole de-a rîndul, arată W.Z. Foster, a fost aceea de a găsi milioane de muncitori necesari pentru a pune în valoare imensele bogății naturale ale „lumii noi". Oameni roșii, negri și albi, toți cei care nu aveau altceva de vîndut decît forța lor de muncă, au fost jertfiți poftei nesățioase de profituri a stăpînitorilor Americii. Din datele citate de W.Z. Foster, rezultă că numărul total al sclavilor negri aduși din Africa în America a fost de aproximativ 15.000.000; pentru fiecare sclav sosit în emisfera occidentală erau uciși în țara lor de baștină, sau mureau pe drum, alți cinci oameni. Africa a trebuit așadar să jertfească 60.000.000 de oameni pentru dezvoltarea capitalismului american.

Dar clasele exploatatoare americane au folosit forța brutală și în raporturile cu diferite state. Începînd din 1775, Statele Unite au dus, cu scopuri evidente de acaparare economică și de asuprire națională, nu mai puțin de 114 războaie, care au implicat 8900 de bătălii și alte lupte armate. În această socoteală nu intră cele două războaie mondiale, care au pus adevărata temelie a bogăției trusturilor americane și care au schimbat radical raporturile între S.U.A. și restul lumii capitaliste. În cartea sa „*Schiță a istoriei politice a celor două Americi*", William Z. Foster ilustrează constatările de mai sus cu elocvente date statistice.

Primul război mondial a transformat statul yankeu, din debitor, într-un stat al celor mai înavuțite monopoluri din lumea capitalistă. S.U.A. au intrat în război avînd datorii față de vechile țări capitaliste în valoare de 4,5 miliarde dolari și au ieșit din război avînd să primească din partea acelor țări, numai pentru împrumuturi de război, aproximativ 10 miliarde dolari. Din 1914 pînă în 1929 S.U.A. au exportat capitaluri în valoare de 27 miliarde de dolari.

Tendința de deplasare a centrului de greutate al capitalismului mondial înspre Statele Unite s-a accentuat și mai mult ca urmare a celui de al doilea război mondial. În timp ce majoritatea țărilor capitaliste își ruinau economia lor națională, pentru a duce un război îndelungat, costisitor și sîngeros, Statele Unite au profitat de pe urma acestui război pentru a deveni cea mai mare putere industrială și financiară a lumii capitaliste.

Un merit deosebit al cărții lui W.Z. Foster este acela că expunerea sa dovedește, în chipul cel mai convingător, un adevăr de importanță capitală. Hegemonia Statelor Unite, care este un rezultat al crizei generale a capitalismului, este totodată un factor serios al adîncirii acestei crize. Hegemonia Statelor Unite asupra restului lumii capitaliste nu „organizează" și nu „dirijează" economia ei, ci adîncește și mai mult dezordinea și anarhia, îi micșorează posibilitățile de manevrare, adîncește antagonismele dintre țările capitaliste și ridică noi și multe milioane de oameni ai muncii la luptă pentru apărarea drepturilor lor la viață, la independența națională.

S.U.A. și-au afirmat tendințele lor expansioniste în primul rînd împotriva popoarelor din America de Sud. Tocmai de aceea soarta acestor popoare, situația lor economică și politică, prăpastia care s-a căscat din cauza schimbului neechivalent de produse impus de S.U.A. țărilor sudamericane, pot constitui o oglindă a viitorului ce așteaptă țările care au intrat în orbita imperialismului american. Populația totală a țărilor Americii de Sud este ceva mai mare decît aceea a Statelor Unite: 150.000.000 de oameni. Dar produsul social al acestor țări este, din pricina înapoierii în care ele sînt ținute de monopolurile yankee, cu mult mai mic decît cel al S.U.A. Bugetul S.U.A. este aproape de 30 de ori mai mare ca bugetele tuturor țărilor din America Latină. Productivitatea medie anuală în industria țărilor Americii Latine era în 1939 de patru ori mai mică decît în S.U.A. Ca urmare, țările Americii Latine au rămas cu o industrie slab dezvoltată și puțin productivă.

Sistemul latifundiilor, stăpînite în proporții însemnate de societățile străine, înăbușă viața economică a țărilor din America Latină și le condamnă la mizerie și la înapoiere.

În America Latină există, în afară de această acută problemă agrară nerezolvată, și o problemă națională la fel de gravă, mai ales în ce privește populațiile indiene din aceste țări, care au fost supuse timp de secole unei politici perseverente de exterminare.

Toate acestea explică de ce masele populare din țările Americii Latine s-au ridicat de nenumărate ori împotriva regimului marilor latifundiari și a imperialismului yankeu, care este principalul sprijin al acestui regim. Toate acestea explică și instabilitatea guvernelor țărilor Americii Latine, și necontenitele intervenții ale monopoliștilor americani în afacerile interne ale acestor țări, intervenții care iau, de cele mai multe ori, forma de lovituri de stat, „pronunciamentos".

Bolivia a avut 60 de asemenea lovituri de stat în 74 ani, Venezuela — 50 în 70 de ani, Panama — 54 în 50 de ani, Paraguay a cunoscut peste 100 de „pronunciamentos" de cînd i s-a proclamat falsa „independență" etc.

Concluzia la care ajunge W.Z. Foster este aceea că, „*controlul Statelor Unite asupra restului emisferei occidentale se sprijină pe baze foarte șubrede... Situația din emisfera occidentală este încordată la maximum, în special în America Latină. Aici acționează aceleași forțe principale care dau naștere largilor mișcări de eliberare națională din Asia*".

Din întreaga istorie a celor două Americi, reiese că în aceste mișcări de eliberare națională, ca și în lupta pentru satisfacerea revendicărilor economice și politice ale clasei muncitoare și ale popoarelor americane, singura forță consecventă pînă la capăt sînt partidele comuniste. De aceea și întreg aparatul represiv al imperialismului yankeu și al guvernelor reacționare din țările Americii Latine se îndreaptă împotriva acestor partide. Pe întreg cuprinsul Americii, din Canada pînă în Chile și Argentina, partidele comuniste sînt supuse unei crunte terori. Dar nu poate exista nici o îndoială — demonstrează în mod convingător W. Z. Foster—că, atît în țările înapoiate ale Americii Latine, cît și în Statele Unite, ultima mare fortăreață a lumii capitaliste, procesul istoric care a început cu debarcarea lui Cristofor Columb, acum peste 460 de ani, se va termina cu înfrîngerea dominației monopolurilor — care au trăit și mai trăiesc încă prin războaie și pentru războaie, prin profituri și pentru profituri,— se va termina prin instaurarea unui sistem care să-și închine eforturile dezvoltării pașnice a popoarelor.

Dumitru HÎNCU

William Z. Foster: „Schiță a istoriei politice a celor două Americi". — Editura pentru literatură politică, 1954.

Trăiască 1 Iunie

ZIUA INTERNAȚIONALĂ a copilului

Un grup de copilași curați, bucălați, veseli, mergînd pe stradă sau jucîndu-se în parcuri sub atenta supraveghere a cîtorva educatoare; alții, de astă dată mai mărișori, ce se îndreaptă gălăgioși către lăcașurile lor de învățătură; și iar alții, mai gravi, cu cravata lor roșie la gît, mergînd spre Palatul Pionierilor; o mamă ducîndu-și copilul la controlul medical periodic; compartimente în trenuri, pe geamul cărora stă scris: „Rezervat pentru mame și copii"; camerele mamei și copilului din gări și marile magazine — toate acestea sînt aspecte cotidiene, cu care ești de mult familiarizat. Și, totuși, cîte nu ne spun ele! Ele ne vorbesc despre viața fericită a copiilor ce cresc pe meleagurile patriei noastre, despre grija partidului și guvernului, despre grija întregului nostru popor pentru a le face viața cît mai frumoasă, pentru a face din ei cetățeni voinici, sănătoși și instruiți. Acestea, ca și altele, vorbesc despre faptul că în Republica Populară Română grija pentru copii constituie o importantă problemă de stat.

Pentru ca ei să se nască și să crească sănătoși, funcționează astăzi, în sute și sute de orașe și sate ale țării, maternități și spitale, policlinici speciale și puncte sanitare, case de nașteri și dispensare materno-infantile. Numai la sate, unde în trecut nu exista nici o casă de naștere, numărul acestora se ridică acum la peste 1400. Copiilor oamenilor muncii de la orașe și sate le sînt puse la dispoziție de 36 de ori mai multe creșe și de 43 de ori mai multe locuri în cămine de cît în 1944. Pentru educarea tinerei generații, au fost înființate în anii regimului nostru mii de noi școli elementare în limba română și în 15 limbi ale minorităților naționale. Pentru a-și petrece plăcut și folositor timpul lor liber, pionierii au la dispoziție case și palate ale lor, au diferite cercuri științifice, cu terenuri și săli de sport etc. În timpul verii, pentru copii sînt deschise sute de colonii de preșcolari, tabere de pionieri și școlari, în cele mai pitorești regiuni ale țării. Anul trecut, 125 de mii de copii și-au petrecut vacanța de vară la munte sau la mare.

Pe drept cuvînt, putem spune despre copiii noștri: fericiți copii!

„Dar în diferite capitale occidentale de dincolo și dincoace de ocean, cercuri din cele mai agresive uneltesc. Uneltesc împotriva popoarelor ce-și făuresc lor și copiilor lor o viață din ce în ce mai fericită. Planurile lor au însă aceeași soartă pe care o are valul spumegînd ce se îndreaptă către malul stîncos: ele sînt zdrobite de popoare, de milioanele și milioanele de oameni ce luptă pentru ca în nici un oraș din lume să nu se mai petreacă ce s-a petrecut la Hiroshimo.

Sutele de milioane de mame de pe întreg globul pămîntesc vor ca fiii și fiicele lor să trăiască, să se poată dedica muncii constructive, pașnice. Ele își unesc glasurile, arătînd hotărîrea lor nestrămutată de a-și apăra copiii, mici sau mari, de toate nenorocirile pe care le aduc războaiele și pregătirile de război. Congresul mondial al mamelor, ce va avea loc la începutul lunii iulie, va fi tocmai o astfel de manifestare a voinței dîrze a celor care constituie mai bine de o jumătate din populația globului, pentru pace, împotriva războiului.

De Ziua internațională a copilului, ce se desfășoară în acest an sub semnul pregătirilor în vederea Congresului mamelor, poporul nostru, milioanele și milioanele de părinți din patria noastră, își manifestă încă o dată hotărîrea lor de a lupta alături de toate popoarele lagărului democrației și socialismului, în frunte cu puternica Uniune Sovietică, alături de toate popoarele iubitoare de pace din întreaga lume, pentru apărarea cauzei păcii, pentru apărarea vieții copiilor.

Cine este mai harnică? (Imagine de la căminul de zi din cartierul Viitor raionul 1 Mai-București)

București. Cărțile sovietice pentru copii sînt iubite și căutate de micii cititori, care vizitează des raionul cu cărți pentru copii al librăriei „Cartea Rusă"

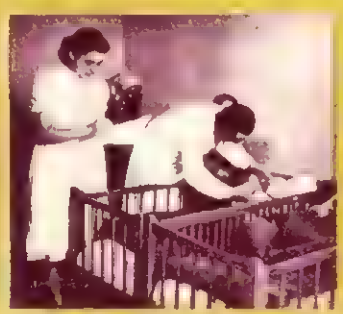

Berveni (regiunea Baia Mare). La staționarul de copii al gospodăriei agricole colective „Înainte" doctorul și sora fac vizita de dimineață.

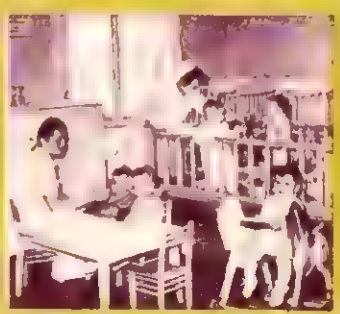

Tg. Mureș. Casa copilului. Cei doi „codași" ar vrea și ei să se joace, ca și copiii harnici la mîncare. Dar pînă nu termină de mîncat totul...

București. Atenție, dar și dragoste pentru profesoara lor, citești în ochii acestor elevi de la Școala de 7 ani nr. 121. Ea este cel mai bun prieten al lor!

În căminul uzinei

O clădire mare, luminoasă, în mijlocul unui teren întins, acoperit cu verdeață. Pe poartă, o tăbliță: Creșa și căminul Uzinelor „23 August". Dar de fapt n-ai nevoie de această tăbliță, nici chiar atunci cînd plouă și curtea e pustie, glasurile vioaie, risetele zglobii ce se aud de dincolo de zidurile căminului — acest zumzet vesel, nu lasă niciodată loc îndoielilor, aici sînt copii.

Dar ce fac ei aici? Cum își petrec timpul? Să-i vizităm.

1 Iată-i cum își încep ziua. Primul grup de copii a intrat la spălător. Îi așteaptă apa călduță, săpunul, prosoapele pe care aproape ți-e milă să le atingi de albe ce sînt și... privirile atente ale educatoarei care e gata să prevină orice încercare de bătaie cu apa.

2 Apoi, tovarășul doctor. Consultînd cu regularitate copiii, el repetă din ce în ce mai des sorei pentru a nota în fișa fiecărui copil: sănătos!

3 Ei, dar după o muncă atît de grea ca spălatul și trecutul pe la nenea doctorul, a venit și rîndul mesei de dimineață. Acum, vara, mîncarea le este servită în chioșcul din curte, recent construit. Cît despre poftă sau despre mîncarea la poftă, nu lipsește nici una, nici alta!...

4 Iar după aceasta, în sfîrșit, joaca mult așteptată. Unii preferă să se joace în camerele special amenajate. Alții, însă, le place să facă puțin „sport" în aer liber, în spațioasa curte a căminului. Aceasta pînă cînd căldura va încinge bine Capitala. Atunci, întregul cămin va pleca în colonie.

5 Încetul cu încetul, copiii încep să obosească. De aceea înainte de prînz ei trebuie să se odihnească. La ora 11, la puțină vreme după ce copiii s-au culcat în pătuțurile lor curate, nu se mai aude nici un zgomot. Doar din cînd în cînd, cu pași ușori, infirmiera de serviciu se duce de la un pat la altul și ore grijă să-i învelească.

6 Visuri fericite îi fac uneori să zîmbească în somn. Odihna dinainte de amiază nu durează însă mult, în curînd cu toții se vor trezi. Programul în cămin continuă cu aceeași grijă pentru cei mici după odihnă urmează masa de prînz, apoi alte ore de joacă, de educație și somnul de după-amiază. Iar pe seară mama, care toată ziua a lucrat la strung, în laborator la registrele contabile va veni să-și ia acasă puișorul.

Așa trec orele și zilele la creșa și căminul de copii ai uzinelor „23 August", lîngă dincolo de gardurile căminului, la numai cîteva sute de metri depărtare, în uriașele hale, în laboratoarele și birourile uzinelor, mamele acestor copii — muncitoare, tehniciene sau funcționare — muncesc liniștite, fără a le purta de grijă, știindu-și pe mîini iubitoare și grijulii. Muncesc pline de elan, de dorința de a face viața copiilor lor tot mai frumoasă, de a întări patria în care trăiesc și cresc acești copii fericiți.

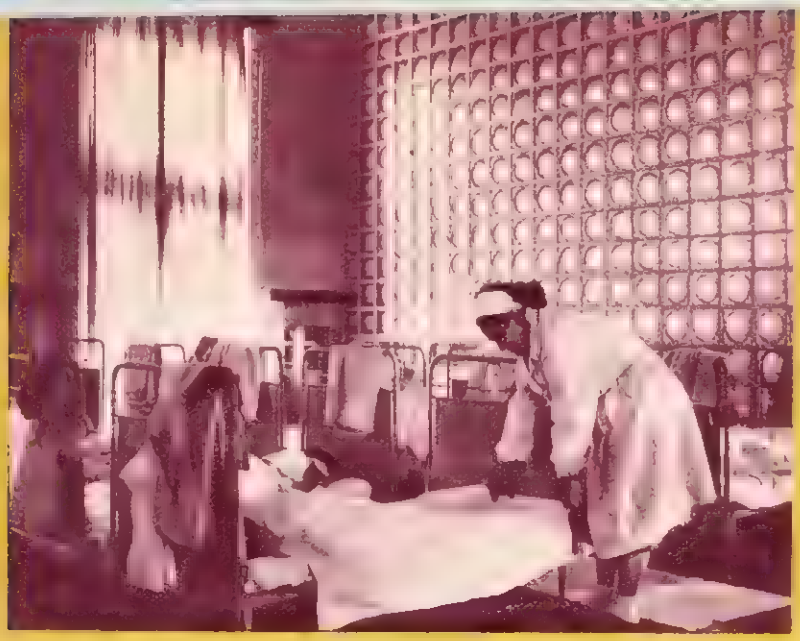

Iat-o pe bobinatoarea fruntaşă Ioana Cajocaru din secţia de întreţinere electrică, al cărei copil, Marian, este şi el la căminul uzinelor.

În timp ce copilul său se joacă liniştit la cămin, frezoarea Stela Lazarovici, din secţia de construcţii mecanice, munceşte cu sîrg pentru depăşirea planului.

Laboranta Elisabeta Bica are doi copii. Şi amîndoi, Elena şi Constantin, sînt la cămin.

Veronica Cucu este miezuitoare la turnătorie. Fetiţa ei, Florica, se află de asemenea la creşa uzinelor.

Şi strungăriţa Hedviga Moisescu, din secţia sculărie generală e liniştită: Steluţa este bine îngrijită în cămin!

În creşa căminului se află şi Dănuţ, copilul funcţionarei Paula Gurban, de la serviciul de lansare al uzinelor.

Craiova. Unele dintre aceste fetițe vor ajunge, desigur, balerine. La Conservatorul de artă populară, ele se pregătesc cu seriozitate.

Tg. Mureș. Comitetul de părinți de pe lîngă Școala elementară nr. 7 s-a strîns la sfat. Aci se acordă mare atenție colaborării dintre pedagogi și părinți.

Zărnești. În mijlocul naturii, în această regiune pitorească din munții Vrancei se află o tabără internațională de pionieri. Plimbările pe lac, excursiile, manifestările artistice, focurile de tabără — toate acestea coastruie farmecul vacanței.

Arad. La Palatul Pionierilor îți poți petrece timpul făcînd sport, cîntînd, jucîndu-te sau învățînd lucruri noi și interesante. Și cum Aradul e un oraș al industriei textile, nu puține sînt pionierele dornice să învețe arta țesutului.

București — raionul 23 August. La căminul cultural pentru copii „Luminița copiilor", echipa de teatru pregătește piesa „Albă ca zăpada și cei șapte pitici".

Sibiu. Cu cît o mai crescut în greutate? La Casa copilului, dezvoltarea celor mici este urmărită cu cea mai mare grijă, atît de personalul sanitar cît și de cel pedagogic.

Bușteni. Cui să dea cățelușul? În nici un caz, educatoarea de la creșa fabricii de hîrtie „1 Septembrie" nu-l va da celui care ține degetele în gură!...

București. Numeroase instituții sanitare, modern utilate, au grijă de sănătatea copiilor noștri. Iată un aspect de la cabinetul de fizioterapie al spitalului de copii „Emilia Irza".

Nu se poate dormi...

Ilustrații de Viorel RADU

— nuvelă —

de H. ROHAN

Casa avea un singur etaj. Era una din acele case lipsite de gust, despre care puteai spune sigur că fusese construită după cerințele nu știu cărui înavuțit dornic de originalitate. Pe afară era vînăt-roșcată, cu pereții drepți, fără nici o podoabă arbitecturală, afară de vinele negre învrîstate de ploaie în carnea zidului, sub fiecare fereastră. Singur gărduleț de fier, pe care se mai vedeau urme de vopsea verde, desena, în partea de jos, niște romburi neregulate. Două porți mari, cu clanțe în formă de șarpe, se deschideau în fața unui fost garaj care, de cîțiva ani, fusese transformat într-un fel de prăvălie, pe geamul căreia scria: „Aici se pun petice la mașină urgent". Dinăuntru se auzeau, cîteva ore dimineața și cîteva spre seară, ciocăniturile înfundate ale pantofarului.

Pe la patru după-amiază, pantofarul, un grăsun cu fața smeadă, cu ochi negri, adumbriți și păr alb, creț, tuns scurt, închidea încet porțile de fier, parcă temîndu-se să nu trezească pe cineva, apoi încerca încă o dată clanța prăvăliei și, urcînd cîteva trepte, dispărea tiptil în dosul ușii de la intrare, pe care o închidea încet, încet. Tot atît de grijuliu urca scara de piatră și pătrunzînd într-un hol mare, semicircular, din care se desfăceau cinci uși albe, se îndrepta în vîrful picioarelor spre apartamentul său, primul din stînga.

Ajuns în fața ușii, răsufla adînc, apăsa clanța cu mare băgare de seamă și fiindcă ușa începea deodată să scîrțîie, tresărea și-și mușca buza de jos.

„Deseară o ung"! — își șoptea el de fiecare dată, parcă cerîndu-și iertare față de cineva. „Aduc niște ulei de la mașina de cusut și o ung". Pe față-i apărea o încordare de om chinuit.

Pășind în casă, călca cu fereală pe pardoseaua de piatră pestriță, căuta în semiîntuneric clanța, pipăind tulburat luciul ușii și, după ce auzea închizătoarea intrînd la locul său cu un pocnet care-l făcea să tresară iar, își desprindea încet mîinile de pe metalul rece, se apleca, își scotea pantofii, își punea niște pîslari cafenii și, dintr-o dată ușurat, alerga ca un copil spre bucătărie, uitînd cu totul de scîrțîitul ușii, de ulei, de pocnetul clanței.

„Sapristi!" — bodogănea în apartamentul vecin, generalul în rezervă Manoilescu, de cîte ori auzea scîrțîitul ușii. Se uita încruntat spre peretele care-l despărțea de pantofar, continuînd să bodogănească încă multă vreme, în timp ce se odihnea, acoperit cu un pled de campanie, într-un fotoliu uzat de piele verzuie.

„Boul ăsta de Artinian!... Bou! Bou!... În fiecare zi îmi strică somnul... Poftim, domnilor, ce înseamnă să trăiești într-un bloc! Și în ce companie! În ce companie!"

Din cînd în cînd, scotea din buzunarul hainei de casă o oglinjoară și-și privea lung obrazul scofîlcit, cu mici pete cafenii, bărbuța albă, tunsă cu îngrijire, părul, alb și el, pieptănat într-o parte, își umfla fălcile să vadă cum ar arăta fără zbîrcituri, apoi strecura oglinjoara înapoi în buzunar, bodogănind întruna și trăgînd de marginile pledului pentru a-și acoperi mai bine genunchii ascuțiți.

Din celălalt apartament, în care locuia profesoara de științe naturale, se auzea un bălăcit ușor. Profesoara nu era acasă, dar de cîteva zile avea în vizită pe fratele ei, popa Proborei, care, pe la ora două, își făcea apariția în capul scării, greoi, transpirat, strîmbîndu-se de durere și, în așteptarea soră-si, după ce intra în casă, se descălța, își vîra picioarele umflate în apă rece, începînd să-și resfire rar barba castanie, cu o expresie de îngîndurare în priviri.

„Iar bodogănește mareșalul — filozofa el în gînd. Are pe necuratul în el. Ba bodogănește, ba se plimbă de colo pînă colo. Parcă l-ar munci cugetul de ceva. Ori moartea-i dă tîrcoale și el se scutură, se scutură, dar degeaba, nu-l scăpare de ce e rînduit".

Apoi, din obișnuință, începea să țină în gînd predici înflăcărate unei mulțimi imaginare: „Au nu stă scris, în evanghelia lui Marcu, că cei păcătos..."

Dar zgomotul unor pași grei, care se auzeau din apartamentul de alături, acum călcînd pe parchetul scîrțîitor, acum țăcănind cu blacheurile pe mozaicul din baie, îi dezlîna predica, îi tîra gîndurile în altă parte.

„Și poetul e muncit..." — cugeta el cu privirea în barbă. „Tot merge, tot caută... Au nu se aseamănă el cu acela din pilda cu slugile, care..."

Iar dincolo, poetul, un bărbat înalt cu ochi negri, sprîncene negre și păr negru, se plimba nervos, cu mîinile în buzunarele pantalonilor, întrebîndu-se intrigat: „Ce dracu' face popa acolo? Își spală ciorapii?" — în timp ce prin minte-i treceau imagini și gînduri despre lume.

Semna Liviu Codrin. Dimineața lucra în redacția unei reviste literare. În jurul orei trei, venea acasă, întotdeauna cu un teanc de cărți sub braț, încruntat și tăcut. Străbătea din trei pași holul cel mare și, înainte de a intra în cameră, încerca dacă butonul difuzorului, rămas acolo încă de pe vremea cînd casa servise drept club, era deschis.

Difuzorul stîrnise multe discuții. Generalul cerea desființarea lui, iar Codrin și vecinul său, motoristul Brezina, care lucra la o uzină din apropiere, țineau să rămînă. Avea fiecare motivele lui... Codrin vorbise cu profesoara de științe naturale pe care existența difuzorului n-o supăra, deoarece în timpul emisiunilor era la școală, iar Brezina vorbise cu pantofarul care nu avea nimic împotrivă fiindcă el atunci lucra, dar „ce-o să zică generalul: Că nu-i dă respectul... și asta... cum să-i explice?... Vezi... mai bine să nici nu spuie că a vorbit cu el... El vrea să trăiască în pace cu toată lumea".

Nevastă-sa? Nu! Ea face ce spune el.

Mai era fiul generalului, Anatolie, inginer de poduri și șosele, dar acesta lipsea cu lunile, așa că de partea bătrînului militar rămînea numai noră-sa, Luciana, funcționară la telefoane, care-l susținea din principiu, fiindcă nici ea nu era acasă în timpul emisiunilor.

Codrin se mai plimbă de cîteva ori cu aceeași încruntare săpată între sprîncene, apoi se așeză la masa de scris și deschise un caiet în care-și nota, ca într-un fel de jurnal, gîndurile și imaginile mai deosebite.

Cînd apropie penița de hîrtie, din apartamentul motoristului Brezina se auziră vag un fel de plescăituri înfundate. Prin pereții foarte subțiri, urechea obișnuită cu zgomotele casei, deslușì sunetele caracteristice ascuțirii briciului, pe care cineva îl mișca ritmic de-a lungul unei fîșii de piele, fixate cu un inel în tocul ușii.

„Brezina are ședință" — remarcă el în treacăt. Și scrise în caiet:

„Ar trebui să scriu o dată un poem despre demnitatea umană. Uite, de pildă, motoristul Brezina, vecinul meu, consideră o impietate să se ducă la ședință nebărbierit. El se consideră om de stat și ca atare trebuie să aibă o înfățișare îngrijită. Un ministru vine șleampăt la ședință? Nu vine! Iată concepția lui Brezina".

„E patru și ica n-a venit" — mormăi Brezina în fața oglinzii, auzindu-l pe panto-

far deschizînd ușa. După asta începu să-și ascută briciul. „Gligore o fi flămînzit. Nu-i nimic, n-o să-l ia naiba. Trebuie să pice și ea acum".

— Radule! — își strigă el băiatul.

— Stai că viu.

— Aprinde focul și pune mîncarea la încălzit, că acuș vine mamă-ta.

— Da' unde-i pistolul? — dădu buzna Radu în baie, privindu-l în oglindă cu însuflețire. Îi plăcea să aprindă focul, fiindcă Brezina montase într-un pistol de alarmă o brichetă cu care-și aprindea țigările. De altfel nu era singurul lucru ciudat din casa lui Brezina. Pe pereți, se puteau vedea sîrme electrice, noaptea în fiecare încăpere ardea cîte un becușor de lanternă, o ușă glisantă banală se deschidea la apăsarea unui buton, un ceas vechi de buzunar anunța orele prin bătăi de gong, dintr-o cutie de țigări se auzeau cîteva acorduri din „Marșul partizanilor" de cîte ori îi deschideai capacul... Dacă vreun musafir se grăbea să plece și Brezina găsea că „nu se face", omul putea să apese de o sută de ori pe clanță și ușa tot nu se deschidea, deși nu era încuiată. Iar Brezina rîdea și-și arăta mîinile goale:

– Zău dacă am făcut ceva...

De la o vreme însă, electricitatea începu să pălească în ochii lui și o nouă pasiune îl prinse

în mreje: energia atomică. Deocamdată nu făcea altceva decît să citească și să viseze.

În oglindă apăru obrazul arămiu, cu mustăcioară roșcată, al lui Gligore, frate mai mare care trăia la țară și care-l vizita acum „cu o treabă".

Gligore deschise gura, dar Brezina îl opri, cu briciul în aer:

— Nu merg, mă.

— Păi ce, am zis eu ceva? — făcu Gligore pe miratul.

Din robinet se scurgea fără zgomot un firicel de apă. Gligore îi privea sclipătul argintiu, preocupat de întrebarea pe care voia să i-o pună „căpățînosului" său frate.

„Cum să-l iau?" — se încruntă el, ciupindu-și mustața cu vîrful degetelor noduroase, cafenii și cu unghii late, crăpate.

De obicei, pe la patru și jumătate se stingeau ultimele zgomote și casa se cufunda în tăcere. Jos, erau birourile unei cooperative al cărei funcționari plecau la ora trei, așa încît nimic nu mai putea tulbura orele de odihnă ale după amiezii. Toți locatarii ajunseră la o înțelegere tacită să respecte aceste ore. Fiecare din alte motive. Codrin era mulțumit, fiindcă putea lucra. Generalul voia să doarmă. Pantofarul Artinian mînca în liniște. Profesoara de științe naturale, cînd era acasă, corecta tezele elevilor. Brezina se întindea în pat și citea sau lucra cu niște unelte minuscule la nu știu ce inovație.

Se întîmplă însă, o dată, ca ordinea aceasta să fie tulburată de două incidente.

După ce generalul adormi, nepotul său de vreo nouă ani ieși tiptil în hol. Peste cîteva minute se deschise încet ușa apartamentului lui Brezina și tot atît de tiptil se strecură afară Radu.

O vreme se jucară liniștiți, pe covorul moale care acoperea tot holul, vorbind în șoaptă. Apoi, nu se știe din ce pricină, Radu se făcu roșu la față și în liniștea adîncă se auzi deodată:

— Capitalistule!

— Dre-eepți! — strigă ascuțit nepotul generalului.

— Moșierule!

— Dre-eepți! N-auzi, soldat!?

— Clasă mucegăită!

Generalul tresări prin somn și se trezi.

„René" — fu primul lui gînd. „Îl bate pe René, tîlharul ăla de copil!".

— Moșierule! — auzi glasul „tîlharului".

„Vai, vai, vai!" — gemu generalul, punîndu-și papucii cu mîini tremurînde.

— Dre-eepți! — auzi ascuțit glasul lui René.

„Vai de mine! Îl omoară!"

Cînd deschise ușa, ștrengarii o zbughiră pe scări în jos și de acolo în stradă.

„Îl strică de tot" — oftă generalul, închizînd ușa. Se întinse în fotoliu, își trase pledul pe genunchi și deodată se indignă. „Poftim, domnilor, ce se învață astăzi în școli! Clase. Moșieri. Capitalism!"

Își scoase ochelarii și se privi. Vîna groasă de la gît i se zbătea tare sub pielea zbîrcită.

„Tot sistemul de învățămînt e pus sub semnul revoluției sociale, al violenței, al dezbinării păturilor... Ce cruzime! Să tulburi mintea fragedă a unor copii. Unde exista asta înainte? Copilul învăța muzica, religia, latina, greaca veche. La istorie se învăța despre Dragoș Vodă și zimbrul, despre Matei Basarab și Vasile Lupu. Istoria avea o poezie a ei... Și acum se descoperă că tot trecutul acestui popor e plin de răscoale și de revoluții. Naiba s-o mai înțeleagă de istorie, dacă poți s-o întorci așa, cu capul în jos. Acum istoria e plină de Doja, de Rakoczi, de Tudor Vladimirescu, de Horia, Cloșca și Crișan și ți se vorbește de ei tot atît de mult ca și despre Ștefan cel Mare sau Mihai Viteazul, acești uriași ai artei militare românești".

Degetele lui subțiri și zbîrcite trăgeau nervos de marginea pledului.

Ceva îl făcu să se mai liniștească. Mînia i se mai potoli și pe față i se întipări o undă de nedumerire, amintindu-și cu un ciudat amestec de bucurie și mîndrie că de curînd, într-un manual pentru cadrele de ofițeri, au fost folosite citate din lucrările lui despre „acești doi uriași ai artei militare românești".

Această întîmplare îl dezorienta ori de cîte ori își amintea de ea, îi zdruncina logica. Nu mai înțelegea nimic. Cum puteau să-l citeze pe el, un general din armata veche? La care, numaidecît, se adăuga altă întrebare: de ce-i dădeau pensie? Asta ascundea probabil ceva.

Anatolie, fiul său, îi explica: „Tu n-ai slujit nici pe Antonescu, nici pe Hitler și asta nu-i puțin lucru. Afară de asta, ești cunoscut ca patriot. Crezi că altfel mi-ar fi dat mie un asemenea post în minister? Cît despre istorie.. Ce vrei, tată, lumea nu stă pe loc. E epoca materialismului, a atomului".

Cînd îl auzea vorbind așa, se înfuria și începea să bodogănească, lipăind nervos, cu papucii lui de pîslă neagră, pe parchetul gol. „Te-ai mutat! — îi striga el. Nu-mi semeni de loc. Cauți explicații: Materialism! Atom! Există o singură lege în viață. Să-ți faci loc spre fericire cu pumnii, cu ghearele, cu dinții. Cînd începe să-ți pese de alții, ești pierdut. Pe cîmpul de luptă, nu mă interesează că dușmanul e om ca și mine. Trebuie să-l nimicesc. Altfel mă nimicește el pe mine. Asta-i legea supremă. Eu sînt prea bătrîn, ca să mai lupt. Dar tu, de-abia ai înflorit. Ce-i muierismul ăsta? Un bărbat e un soldat. M-ai înțeles? Soldat." Nemaigăsind cuvinte, strîngea pumnul pe care se întindea, lucioasă, pielea străvezie, uscată, pătată de boala de ficat:

„Mîm! Mîm!"

Și bătea din picior, străpungîndu-l cu o privire albastră, încețoșată.

După ce se gîndi iar la toate acestea, zîmbi deodată și-și mîngîie visător bărbuța albă.

„René îmi seamănă... Ce ton, domnilor! Ce ton! Dre-eepți! Nepotelul bunicului, viteaz... Dre-eepți! Dre-eepți!..."

Cu acest gînd atipi.

„Un mucos" — se indignă pantofarul Artinian, băgînd o bucată mare de carne în gură. „Un mucos!" — repetă el. Dar nu se hotărî încă cine să fie „mucosul": fiul motoristului, sau nepotul generalului. „Un mucos" — repetă el pentru a treia oară, mestecînd zdravăn bucata de carne cu pîine multă. Apoi își mîji ochii într-un zîmbet. „Al dracului copil! He, he... De unde o fi auzit-o? Copiii din ziua de azi! Le trîntesc cîteodată, de te miri de unde atîta deșteptăciune".

„Hm!" — făcu el admirativ, înfigînd furculița în altă bucată de carne. „Probabil că-l cam strînge pe galonat, dacă a auzit. Să-i spuie așa lu' René al lui, lu' îngerașu' bunicului. He, he"...

Artinian chicoti în sine.

„Nu-i nimic. Prea îi rîzgîie. Nu-i vezi? Gata cu apucături de domn. Dre-eepți!".

„Un mucos!" — se indignă el de-a binelea. „Zi-i mă, dă-l încolo. Las' că și așa te privesc de sus, parcă ar fi nu știu cine. He, he! A fost". (Asta era o vorbă a lui Brezina, care-i plăcea).

Și înfipse zdravăn furculița într-o altă bucată de carne.

Parcă-l răcorea ofensa adusă nepotului de general. „Așa, mă! Să-i ardă la ficați pe boierii ăștia, pe aristocrații ăștia. Pe cucoana lui domnu' inginer o doare la talpă, dacă are brant de pînză. Poftim! Că de ce nu-i pun de piele, dacă-mi plătește atîta. Crede că m-au pricopsit. Și ai dracu', nu pot veni la prăvălie. Trimit servitoarea să mă cheme, să le iau lucrul de acasă. Le pute să vină singuri. He, he... Poetul, cît e el de poet și tot vine, dar ăștia, galonați! Cu nasu-n sus".

Mestecă repede, trimițînd în gură mereu bucăți de carne și multă pîine.

Nevastă-sa strigă ceva din bucătărie. Artinian holbă ochii, îngrozit. Se ridică iute de la masă și, călcînd în vîrfuri picioarele, se apropie de ușa bucătăriei, șuierînd furios:

— Sssst!

Și încă o dată:

— Sssst!

După care adăugă printre dinți:

— Ești nebună?

Cu respirația oprită, ascultă o clipă dacă nu se aude vreun zgomot dinspre peretele generalului și murmură în șoaptă:

— Doarme generalul...

Apoi se așeză din nou la masă și continuă să mănînce.

— He, he... — zîmbi el.

„Căci de acum înainte, de vor fi cinci într-o casă, vor fi dezbinați: trei contra a doi și doi contra a trei"—murmură popa Probozei în barbă, auzind cearta dintre copii. „Va fi bogatul contra săracului și săracul contra bogatului, hainul contra milostivului și milostivul contra hainului, nedreptul contra dreptului și dreptul contra nedreptului".

Își răschiră degetele picioarelor și le privi lung în apă, oftînd.

„Și iată, a venit și veacul acela — cugetă el. Căci azi chiar și acei ce sînt nevîrstnici și neștiutori, trăiesc în învrăjbire. Oamenii s-au înrăit, s-au lepădat de cele sfinte. Odraslele nu și le mai cresc în frica lui dumnezeu, „fiii aceluiași neam se înstrăinează unii de alții".

Dar ca și în alte dăți, simțea ceva șubred în gîndurile acestea. Îl rodea viermele îndoielii. Dintr-o anume clipă a vieții, parcă s-a zămislit în el, în afund, un ochi care din cînd în cînd fulgera în negura cugetului său tulbure, cum fulgeră în noapte ochiul pisicii.

Pînă nu s-au împărțit pămînturile moșierilor, viața lui a fost limpede ca apa de izvor. Și deodată s-a tulburat totul. A pierdut din puterea asupra oamenilor. Lumea în biserică s-a împuținat și glasu-i răsună ca într-o mitropolie...

Ochiul acela zvîcnește cîteodată cu o tresărire de fulger parcă pentru a-l ajuta să vadă limpede, dar tulburarea stîrnită atunci e atît de groasă, de neguroasă, că și lumina lui se tulbură și nu mai înțelege nimic.

După un îndemn lăuntric, simte nevoia să le spună oamenilor cu glas de tunet: „Luați seama! Nu fiți lacomi la bunurile acestei lumi, căci veți pierde viața veșnică".

Dar ochiul cel din afund fulgeră scurt: „Acum, cînd pentru flămînzi se deschid porțile belșugului, nu-i putere să-i oprească".

Iar în predicile de duminică, rostea ca şi în urmă cu douăzeci de ani, cu aceeaşi înflăcărare profesională: „Nu căutaţi bogăţie, căci gheena va mistui în flăcări şi pucioasă pe cel ce se-nfruptă din bunătăţile acestei lumi şi uită de dumnezeu. De-a pururi şi în vecii vecilor va fi supus chinurilor. Amin!"

După care auzea pe unii în drum spre casă, luîndu-l în derîdere:

— Moş Nichita, dumneata o să arzi la scaraoţchi, că prea ai multe zile-muncă...

Dar aşa cum era, Moş Nichita mai aducea cîte-o pulpă de miel înaintea paştilor... nişte prune... o ploscă cu rachiu...

Şi trebuia să se potrivească după viaţă.

„Or acestea toate se petrec întru împlinirea, sfintelor scripturi?"— îşi resfiră el barba, privindu-şi degetele lungi cu unghii albe (încerca o predică „pe înţelesul vremurilor de azi"). „Au nu e evanghelia bună pentru toate veacurile?... Şi nu zice mîntuitorul: „Iubeşte pe aproapele tău, ca pe tine însuţi"? Dar ce fel de *aproape* este pentru muncitor acela care trăieşte în lux şi trîndăvie pe spinarea lui de trudnic? Acela nu îi e aproape, ci fur. Dar pentru trudnicul ţăranei, ce fel de *aproape* poate fi acela care nici nu-şi poate număra avuţiile şi-şi trimite slugile cu biciul să-l bată, şi trimite jăndari să-l omoare? Au pentru bogaţi şi fătarnici propovăduia mîntuitorul? Nu, ci pentru mulţimile cele multe şi obidite".

Ochiul cel din afund fulgeră scurt şi predica se topi. Căci şi el îl slujise pe bogat şi propovăduise de la altar ca săracul să asculte de poruncile asupritorului şi să muncească pentru el. Şi nu înţelegea cum fusese cu putinţă să facă aşa... Înţelegea că venise o vreme de dreptate pentru săraci, dar nu înţelegea „de unde atîta învrăjbire?" Şi iar se înflăcără, ca în faţa unei mulţimi imaginare: „Oare bogatul nu e ca acel neguţător care l-a întrebat pe domnul cum să se poarte ca să moştenească viaţa veşnică şi care gata ar fi fost să facă tot ce-i va cere, dar cînd mîntuitorul l-a spus: „Mergi şi vinde cîte ai şi dă la săraci", el s-a întristat de acest cuvînt şi s-a dus mîhnit, fiindcă avea avuţii multe? Bogatul nu dă de bună voie săracului. De aceea el nu-i e aproape. Dar acuma, cînd el nu mai are avuţii, nu-i este el aproape?"

Se gîndi lung la această descoperire şi încheie în gînd: „Săracul nu-i iartă bogatului, fiindcă s-a lepădat de cele sfinte. A uitat de învăţătura domnului: „Şi iartă tu pe vrăjmaşul tău".

Şi nu zice domnul: „Mulţi dintre cei dintîi vor fi cei de pe urmă şi cei de pe urmă vor fi cei dintîi"? Au nu e azi vremea celor de pe urmă? Acelora care au fost cei dintîi nu li-e îngăduită supărarea. N-a fost proorocit aşa de domnul? Dar de ce se supără aceştia? Fiindcă şi ei s-au lepădat de cele sfinte. Iată, de aici vine izvorul învrăjbirii".

Popa Proboz îşi ridică privirea, inspirat. Într-un tîrziu, obosit şi sătul, înconjurat de linişte, adormi cu capul în piept.

„Bătrîn ipocrit!"—izbucni Codrin, plimbîndu-se cu paşi mari prin toate încăperile. „Iată fructul poveştilor tale cazone. În vinele copilului mai curge încă sînge curat, neştiutor, dar în sufletul lui a şi început să picure otrava spirituală a manoileştilor".

Ochii lui aruncau fulgere. De cîte ori ajungea în dreptul ferestrei, privirea îi aluneca în treacăt pe strada goală. Îşi aştepta nevasta.

„De trei ori ipocrit şi nerušinat! Îi spui „îngeraşule" şi în acelaşi timp îi pervertešti sufletul. Iar mîine „îngeraşul" va otrăvi totul în jur cu concepţia lui despre viaţă. Va călca în picioare tot ce e frumos, va fi cinic şi tiranic şi va semăna în multe privinţe cu un bătrîn maniac şi răutăcios care-l legăna pe genunchi în copilărie, susurîndu-i în ureche tot felul de poveşti neghioabe. Şi va suferi. Va suferi groaznic, fiindcă mîine nu-şi va găsi nicăieri locul. Există oare cruzime mai mare?"

Părea că abia aşteptase un prilej ca să poată izbucni. Îl uşura de un chin mistuitor care ardea tot timpul înlăuntrul său, un chin născut încă din adolescenţă. Era sensibil la cea mai uşoară miasmă a cruzimii, a egoismului şi meschinăriei, a murdăriei morale, a aroganţei şi individualismului, a linguşirii şi fătărniciei. Era ca un cer senin pe care apar deodată nori de păcură şi care-şi dezlănţuie vînturile cele mai aprige, ca să-i alunge, să-i sfîşie, pînă la pieire. I se potriveau foarte bine cîteva versuri pe care le scrisese mai demult:

Să nu mai laşi vreodată cerul
De nori smoliţi să se mînjească,
Spre ei ferí — scoate jungherul!
Cu sînge-o fost spălat el, cerul!
Deci, braţul tău su ţovăiască!

Numai vederea generalului, a părintelui Probozei, a unui fost agent de bursă al cărui nume apărea înainte în toate ziarele şi care acum şi-a deschis o fructărie în colţ, a unui fost industriaş care vinde pe ascuns stofe „aduse din străinătate" şi de pe al cărui chip n-au dispărut încă îmbuibarea şi zîmbetul triumfător al stăpînului, îl revoltau cu o putere de nestăpînit. În schimb, încerca o bucurie răzbunătoare, plină de satisfacţia puterii, cînd îl vedea pe fostul negustor de covoare şi argintărie, ducîndu-se în duminici ploioase cu bocceluţa la Talcioc.

Aceştia erau cei care-l umiliseră şi-l dispreţuiseră, de răceala cărora s-au zdrobit toate elanurile generoase ale tinereţii, toate visurile. Cei care-l ţinuseră la uşi cu inima tremurînd de emoţie şi care trecuseră pe lîngă el fără să-l bage în seamă. Cei care-l batjocoriseră în presă. Ei erau. Iată-i! N-au pierit o dată cu regimul. Trăiesc alături de noi, în aceeaşi casă.

La gîndul acesta revenea adeseori. Şi el îi aducea parcă în nări mirosul aţîţător al luptei, îi smulgea din suflet o şoaptă gîtuită, pătimaşă.

„Da! Pe ruine din care mai iese fum, din care se mai înalţă praful molozului aruncat peste umăr, pe ruinele acestea care abia acum cînd curăţim locul dau la iveală cîte găuri de şerpi şi de vipere ascundea blestemata casă pe care am dărîmat-o, pe ruinele acestea şi nu *alături*, trebuie să muncim şi în acelaşi timp să ne ferim cotul de muşcătura şarpelui".

Paşii lui răsunau apăsat.

„Muncim cu ochii scoşi din orbite, ca să vedem în toate părţile cînd ridicăm mistria şi nu ne îngăduim o singură clipă de răgaz, o singură clipă..."

Codrin se opri.

„Dar e generalul duşman de clasă?"

Era o întrebare pe care nu şi-o pusese pînă atunci.

„Nu ştiu", porni el iar. „Nu pun mîna-n foc. Orice e cu putinţă. În orice caz, nu ne iubeşte. Nu poate exista iubire acolo unde interesele sînt potrivnice. Dar nici nu poţi judeca lupta de clasă raportînd-o la cutare sau cutare individ—se împotrivi ceva în el. Doar nu distrugerea indivizilor o urmărim noi, ci a clasei".

Se opri în faţa ferestrei. Lelia nu se vedea încă.

„De ce o fi întîrziind atîta?"

Lelia era la doctor. Îşi doreau un copil. De ani de zile îl aşteptau, cu înfrigurare şi emoţie. Şi acum se pare...

„Dacă l-am avea..." — îşi spuse el, gîndindu-se cu bucurie cum va arăta casa lor cînd vor avea un copil. De atîtea ori nădăjduise în felul acesta şi tot de atîtea ori deznădăjduise. „De ce nu vine o dată?"

Şi ca orice om care nu are copii, se simţea atras spre copiii altora. Se gîndi iar la René şi la general.

„Păcat că copiii nu pot fi despărţiţi de ei, smulşi din mlaştina lor otrăvită. În orice caz, pe măsură ce vor creşte şi vor deveni stăpîni pe soarta lor, îşi vor da ei singuri seama de adevăr. Dintre aceştia vor mai ieşi şi oameni cumsecade".

Multă vreme se mai auziră paşii lui pe parchetul scîrţîitor şi pe mozaicul din baie, dar popa Probozei dormea...

„Al dracului copil" — mîrîi Brezina, întrerupîndu-se din citit. „Tot ce aude în casă, aia spune".

Stătea pe pat cu o carte în mînă, în timp ce mîna cealaltă se odihnea pe genunchii nevestii care-i cosea un nasture la mînecă.

— Ei şi ce dacă! — şuieră ea arţăgos, dînd din umeri şi trăgînd tare de aţă, pînă zbîrnîi.

Brezina o privi tăcut, puse cartea pe piept, mîna sub cap şi-şi ridică ochii spre tavan.

Dintr-o dată i se făcu cald. Se răsuci cu un fel de îndîrjire ascunsă, ca şi cum ar fi vrut să arunce ceva de pe piept, de pe umeri, de pe braţe.

Dar acel ceva era înlăuntrul lui.

„Adică ce m-am gîndit eu?" — îl trecu o fierbinţeală din tălpi pînă-n creştet. „Să nu-l supere pe jupîn? Adică să tacă? Adică să-l lingă sculpatul?..."

— Da' stai, omule, la un loc şi nu te mai tot trage aşa — îl smuci mîna nevastă-sa, aruncîndu-i o privire supărată.

„Adică asta am vrut?... No-ooo! No-ooo, jupîne..."

Nu asta a vrut. Vorbele au ieşit aşa, de la sine.

„Încă mai sîntem proşti, mă" — gîndi el cu ură. „Adică ce vreau să fac din copii?"

Clătină capul.

„Greu, mă... greu..."

Voia să fie om. Şi în sufletul său mai pîlpîia ceva din umilinţa slugii. Asta îl tulburase. Simţise din care izvor otrăvit ţîşniseră vorbele acelea.

Cînd avea şase ani, copiii boierului l-au poreclit, „varză-acră", fiindcă l-au văzut într-o zi la gardul conacului muşcînd dintr-o jumătate de varză acră. La şcoală, învăţătorul îi spunea: „Bă! varză-acră, bine ţi-a zis cine ţi-a zis. Du-te, bă, la oi, că şcoala nu-i bună".

După asta auzea pe uliţă:

Du-u-te la o-oi
Şcoala nu-i bute-oi...

Taică-său fusese cantaragiu la un morar care avea şi atelier mecanic. Cînd a terminat şcoala, l-a băgat ucenic. Mai erau vreo cinci băieţi.

Morarul venea dimineața în atelier și striga din ușă cu o voce groasă, ca la armată:

— Bună dimineața, băieți!

Iar băieții care unde se găseau, luau poziție și strigau:

— Să trăiți!

Ceva în el se împotrivise acestui „să trăiți"! Morarului nu-i scăpase.

— Bă! Varză-acră! — urlă el într-o dimineață, tu de ce maiu' mă-ti nu saluți? Ești trufaș, bă? Da, bă? Bă! scot eu trufia din tine...

Și-a scos-o. Într-o zi l-a chemat în casă, i-a poruncit să se dezbrace și, gol, l-a adus în fața unor musafiri pe care-i avea la masă, primarul, jandarmul, notarul și încă vreo doi chiaburi, toți sătui și beți.

— Bă, varză-acră! — i-a spus morarul — auzi colea, strigă după mine... Bă! Nu te smuci... strigă, cînd îți spui: „Sînt slugă, să trăiți!"

N-a vrut să strige. Morarul i-a dat o palmă. I-au turnat vin în cap, l-au scuipat. Era totuși un copil. N-a mai putut și printre lacrimi a început să spună:

— Sînt... slugă... să... să... trăiți!

— Înc-o dată!

— Sînt slugă... să... trăiți!

— De o sută de ori să spuie! — a răcnit primarul cu frenezie.

Iar morarul urla, însoțindu-și poruncile cu bătăi din picior:

— Înc-o dată!

— Înc-o dată!

— Înc-o dată!

— Se pune gura! — a strigat el triumfător, pleznindu-l cu bucurie peste pîntecele gol.

— De o sută de ori... de o sută de ori să spuie... — răcnea primarul. Una... a început el să numere. Nu, am greșit. Acu' e una... Nu, nici acu'... Acu'...

— Nu e dom' primar, nu e... — a prins jocul jandarmul. Acu' e una...

— Mai tare, bă! — striga morarul.

Se-nserase și el tot mai spunea cu limba grea, cleioasă, cu ochii injectați:

— Sînt slugă... să ... trăiți...!

De a doua zi a început să strige în rînd cu ceilalți:

— Să trăiți!...

Pînă cînd taică-său s-a îmbolnăvit și a murit din bătaia care s-a iscat la vreo săptămînă între el și morar. Atunci a fugit și s-a angajat în uzină, la motoare. Nu se știe cum, porecla a dus-o cu el. În prima zi, maistrul l-a întrebat:

— Bă, varză-acră, tu știi să te iscălești?

— Știu.

— Ia iscălește-te!

Și i-a întins o mătură cu coada lungă. „A se iscăli" însemna a mătura toată hala de montaj, urmărit de rîsul maistrului care-i spunea în batjocură:

— Punctu' pe i, bă, punctu' pe i...

„Domnule varză-acră — avea obiceiul să-i spună un inginer cînd venea pe la motoare dumneata ai să devii motorist cînd mi-oi pupa eu tăpile. Ha... ha... ha...!

Fără nici un motiv. Numai ca să rîdă ceilalți. După asta îl bătea pe umăr:

— Glumesc... glumesc...

„În zece ani m-au domolit" — povestea el cîteodată cu glas scăzut.

Voia să fie om. O dorință grozavă de a i se prețui munca, de a i se recunoaște agerimea, o foame sfîșietoare de a fi respectat, de a trăi omenește, puseseră stăpînire pe el și viața îi umplea sufletul de dulceața răzbunării pentru tot trecutul lui amar. Voia să fie om. Dar în sufletul lui mai pîlpîia ceva din umilința slugii...

„Adică asta am vrut?" — se întrebă el încă o dată. „No-ooo! jupîne".

Își înălță bărbia și se-ntinse mai bine în pat.

„Da — și ce dacă? Las'că-i bine. O să se supere, n-are decît (se gîndea la general). Pe copii nu trebuie să-i bați decît pentru fapte rele. Dar asta, pe cinstea mea, dacă-i o faptă rea... Las'că-i bine. Să învețe să se descurce singur. Nu să crească în umilință și oricine să-l calce pe coadă. Și pe ălălalt îl vezi? Degeaba îi trimiți la școală pe gratis și-i dai învățătură ca lumea. E lege; ce naște din pisică, șoarece mănîncă. De mic îl învață să ne dușmănească, să se uite la noi ca la slugi. Ei — numai generali, noi — niște ăia, niște pîrliți de soldați proști. Nu ne înghit că stăm în același bloc. Ei care stăteau altădată într-o casă și mai mare ca asta, singuri".

În camera cealaltă, Gligore era culcat pe jos, acoperit cu cojocul de oaie, dar nu dormea. Se uita pe sub cojoc la picioarele numai în ciorapi ale lui frate-său, care se vedea pe pat, prin ușa deschisă și se gîndea cum să-l înduplece. Nu voise în ruptul capului să se culce în pat. Așa era el învățat, de-acasă. Să doarmă pe jos, acoperit cu cojocul.

„A fost. A fost" — își urmă Brezina gîndul.

Se întoarse spre frate-său:

— Gligore!

— Ău!

— Nu merg, mă.

Gligore deschise gura să spună ceva, dar se opri: „Lasă-l acum. O fi visat urît..."

„Copilul, ce-i el vinovat? — gîndi mai departe Brezina. Părinții, rudele, bunicii... Ei strică. Și toate vin de-acolo că nu se lucrează bine cu comitetul părinților. De ce să facă parte din comitet generalul, cu ideile lui învechite și n-ar veni la ședințe inginerul sau nevastă-sa? Doar ei sînt părinții. Ce, ăsta e comitetul bunicilor? Păi, zău așa! Asta—una. Pe urmă, ar trebui făcute niște schimbări pe acolo. Bătrînul Ojac o fi el cumsecade, o avea el „trecut", dar ca președinte e slab. Asta — două. Pe urmă trebuie hotărît o dată ce facem: Makarenko sau Pestalozzi? Prea multe discuții pe chestia asta. Să știm. Asta — trei. Pe urmă, ar trebui schimbată secretara comitetului. Prea e ocupată cu gospodăria ei și prea nu ține la curent scripetele. Și nici să întocmească un proces-verbal ca lumea nu știe... Asta — patru!"

Nevastă-sa rupse ața în dinți, și lăsîndu-i mîna pe pat, se ridică grăbită.

— Mai rupe-l și altă dată că ți-l coase dracu' spuse ea și se ridică în vîrful picioarelor să pună pe dulap piulița de alamă în care ținea nasturii, acele, ața.

Dincolo, Gligore se uita la ciorapii lui frate-său și se întreba dacă cearta copiilor nu i-ar putea sluji cumva să-l înduplece. Să-l ia dinspre partea asta, cu copilul. Să-l aducă pe Radu cu el cînd o veni, să-l mai îngrașe, că-i cam slăbuț...

„Slăbuț, slăbuț — alunecară gîndurile lui, nimic de zis, dar ăsta cînd s-o face mare o să fie leit taică-său. Tot căpătînos și mîndru și otrăvit la limbă. Deștept foc. Ttț! are și de la cine... În neamul nostru toți sînt deștepți... Are. de ce să n-aibă? Vrea să-l facă inginer. Să-l facă. Nimic de zis. De ce să nu-l facă? Ce stă taică-su în casă frumoasă, dar ce-o să stea el!

Și puștiu-ăla, cine-o fi, nepot de general sau ce mă-sa o fi, să nu mi-l ia așa peste gard, că mi-i nepot" — se burzului el sub cojoc.

„Ei, lasă-i că-s copii", răsări de undeva un gînd blînd. „Copii, copii, nimic de zis, dar cînd s-o face mare, ăla să nu i se uite în cap, că acum nu mai e ca înainte: „Să trăiți, domnișorule, cuconașule!". Și „cuconașul", „domnișorul", o scîrbă de asta de nici n-a terminat școala primară, scotea limba la tine, om în toată firea cu copii ca el. Să nu-i croiești una cu sapa în fundul pantalonilor de catefea? Și p-ormă „domnișorul", „cuconașul", țiștea! urlînd la boier. Și te lua boierul la rost:

— Bă! Vită încălțată!

Și jart! îți rupea vreo două. Ba mai înainte, cînd trăia alde tata, îi dădeau nădragii jos, îl întindeau pe o bancă și-l înnegreau cu vergile. Pentru cîte-o spîrcîitură ca asta. Ptiu! Las'să-l atingă nepotu'... vangheia mă-si de moșier. Cînd i-o da una, îi lasă lat..."

Căscă și se scărpină în cap.

„Înghiți-și-ar porunca! Eu am spus: tot răul vine de la trîndăvie și îmbuibare. Din asta se învață și poruncitul. Mă, fă aia... Bă, fă ailaltă... Stai! Drepți! Hai, ce-așteptți? Nimic de zis. Mai e destulă trîndăvie, că nici după ce i-am belit n-au sărăcit ei atîta ca să nu mai trîndăvească. Și mai adună ei și-acuma, știm noi... Ăștia ar trebui strînși toți și trimiși acolo unde se fac pîinea și mălaiul... Să ni-i dea nouă pe mînă, să-i învățăm noi ce-i aia muncă... Atunci o să le iasă o dată cu lenea și poruncitul din ei. Să nu mai fie unul care să nu muncească... vangheia mamii lui..."

Și se gîndi ce muncă îl așteaptă pe el în gospodăria colectivă și ce muncă pe pămîntul de lîngă casă, unde cultiva legume.

„Barem dacă mi-ar repara Constantin motoru' să am cu ce uda — își spuse el. Adică tu te gîndești întîi la grădină?" — parcă-l mustră careva dinăuntru.

Se încurcase rău de tot. Aruncase o vorbă într-o ședință că dacă tot e să vină muncitori la țară, el se face luntre și punte, se duce la București, la partid și-l aduce pe frate-său și acum Constantin nu vrea nici mort.

„Și dacă nu vrea el, nici partidu' nu-l silește. Parcă poți să-i silești pe căpătînoși din ăștia de alde frate-su? Nimic de zis..."

Și totuși simte că va pleca fără Constantin și colectiviștii o să-l judece crunt...

„Vangheia mă-si de motor! Cu ce uzi grădina, mă?"

— Constantine! strigă el de sub cojoc.

„În viață trebuie să știi să te aperi — filozofa Brezina... Iar ca să te aperi, trebuie să știi să organizezi, să pui oamenii potriviți la locul potrivit, să pregătești totul, să alegi momentul și pe urmă să acționezi tare, fără milă..."

— Nu merg, mă — se adresă el lui Gligore. Ți-am spus.

„Să luăm chiar și sfatul popular. Și acolo ar trebui schimbat cîte unul. În locul șefului serviciului comercial care acuma..."

Gligore îl întrerupse tar:

— Nimic de zis, mă, dar ce să fac cu colectiviștii, Constantine?

— Nu merg, mă, ce naiba.

Și-și continuă gîndul:

„Nu prea le plac lor scuturături din astea. Dar numai așa poți să te aperi. Altfel te doboară. Nu vezi ce e în inima lor; dușmănie, boierie. De mici cresc așa. Ei — numai generali, noi soldați proști: Ce dracu' o fi în capul lor? Ei nu văd că s-a schimbat lumea?"

Pe piept, mîinile lui răsuceau în neștire cartea pe toate fețele și în fața ochilor îi apărea mereu titlul ei, tipărit cu alb pe coperta albastră, „Imperialismul atomic"... „Imperialismul atomic"... „Imperialismul atomic..."

— Dacă citești „atomic" pe dos, ce iese? întrebă el pe neașteptate, cu o sclipire copilărească în priviri.

Ica întoarse capul, surprinsă:

— Ce-ți veni?... Ca un copil, zău...

— Ce pierzi, mă tu? — rîse Brezina, la vezi, ce iese?

— Ci-mo-ta — silabisi ea încă nedumerită. (Unde vrea să ajungă?).

— Asta pe ungurește înseamnă odraslă, exclamă Brezina bucuros de cunoștințele sale.

— Da, bună odraslă... de capul dușmanilor!...

— Poa'să fie și odraslă, ce crezi tu? Ce tu crezi că n-o să fie și motoare atomice? Eu m-am gîndit la asta... Mă! — strigă el, adresîndu-se lui Gligore — ai vrea să ari cu tractoare atomice?

— Aș vrea.

— Da' fără tractoare ai vrea?

— Du-te-ncolo...

— Mă, vorbesc serios — rîse Brezina. O să arăm cu unde electrice. Adică fulgerul care e în stare să spintece un stejar, n-ar fi în stare să are pămîntul? Ai? Ce crezi tu?

— Și faci tu fulgere?

— Dacă am centrale atomice, fac cîte fulgere-mi place.

Și rîse.

(Urmare în numărul viitor)

Directoarea

—Pagini dintr-un carnet de creație—

de Alexandru ȘEN

Dintr-un carnet în care-mi notez fapte și întîmplări despre oameni, desprind aceste pagini despre un om al vremii noastre. Le public așa cum le-am surprins, păstrîndu-le caracterul de note care presupun o închegare viitoare. Omul despre care scriu este într-adevăr deosebit și mă tem că o prea grăbită prelucrare a însemnărilor să nu alunece la suprafață.

10 noiembrie

Ora 7 dimineața. Printre vehiculele care se grăbesc în zarva începutului de zi, iată și camioneta aceea mică de culoare verde. Pierdută între masivele autocamicane și autobuse, îmi pare și mai puțintică la trup, o bătaie abia auzită a inimii puternice de oraș mare. Totuși, cînd o văd, milițienii aprind în calea ei culoarea ce deschide drum liber, tramvaiele și autobusele își încetinesc mersul, parcă temătoare să nu-i facă vreun rău, iar pietonul, surprins la jumătatea drumului și silit să se întoarcă, se supune zîmbind. Căci la ferestrele camionetei se ițesc nenumărate căpșoare cu zulufi de aur sau negri ca abanosul, strălucește în ochi nesfîrșita nedumerire a copiilor în fața pasionatei simfonii a vieții.

Iar pe geamul din spate, parcă întregul popor a scris avertismentul pătruns de o părintească prevedere: „Atenție copii!"...

La ora în care oamenii muncii își încep activitatea, zeci de camionete asemănătoare își culeg prețioasa încărcătură din toate colțurile orașului.

Mamele își mai sărută o dată fetița sau băiețașul, apoi îl încredințează însoțitoarei. În curînd vocea lui se va adăuga corului vesel al colegilor și după puțin timp o vor saluta pe aceea care vreme de cîteva ore le va înlocui mama: „Bună dimineața, tovarășă educatoare".

În noianul ocupațiilor de fiecare zi, mașina aceasta cu prețioasa ei încărcătură îmi apărea mereu în față, purtîndu-mi de fiecare dată gîndul, spre minunatele lucrătoare pe tărîmul creșterii oamenilor. Așa mi s-a ivit dorința de a afla unde și cum se formează aceste educatoare.

19 noiembrie

Pe o stradă liniștită din centrul Bucureștiului se află Școala pedagogică de educatoare. Înăuntru, atmosfera de prospețime obișnuită locurilor unde trăiesc mulți oameni tineri. Decor simplu: gazetă de perete, fotografii, vitrine cu diverse obiecte. Cu demnitatea unui adevărat brigadier de serviciu din coloniile lui Makarenko, o elevă cu un clopoțel în mînă mă întreabă ce doresc. A, cu tovarășa directoare? Să aștept o clipă, se duce s-o caute.

În așteptare, mă opresc în fața gazetei de perete. Îmi atrage atenția un articol în care se spune că tovarășa directoare, însoțită de membrele „comisiei sanitare", a făcut un control în dormitorul unuia dintre anii superiori, anchetă care a dat la iveală felul în care elevele din sus pomenitul dormitor înțeleg să respecte curățenia. Cu minuțiozitatea unui statistician autorul enumera tot ce se găsise sub pat, pe mese, pe scaune.

Stînd în fața gazetei de perete mi-am evocat fără să vreau figura necunoscutei directoare, care nu iertă nici cel mai neînsemnat fir de ață uitat pe o cuvertură. Mi-am amintit lecturi vechi și am auzit de departe un zumzet de chei zăngănite cu autoritate. Mi-am închipuit o față severă, o privire tăioasă. În timp ce desfășuram triste încercări de reconstituire, eleva de serviciu a venit să mă anunțe că tovarășa directoare mă roagă s-o aștept în cabinetul ei, unde va veni îndată. Ciudat lucru! Modul în care rostea cuvintele „tovarășa directoare" și acel în care m-a poftit în camera directoarei, mi-au dărîmat de la început presupunerile pesimiste ce le formulasem în fața gazetei de perete. Căci dacă este adevărat că oamenii se reflectă în ceilalți oameni — și de asta sînt încredințat — apoi niciodată o elevă a ipoteticei mele directoare n-ar fi putut rosti cuvinte obișnuite cu atîta căldură.

„Cabinetul" directoarei este o cameră simplă: un birou, dulapuri, nimic deosebit. Dar, sub sticla biroului, nenumărate fotografii de copii și mame tinere.

Peste puțină vreme, intră și tovarășa directoare. Îmbrăcată simplu, legată la cap cu un batic. Ai spune — dac-ai vedea-o în altă parte — că e o țărancă colectivistă. Ochii ei, însă, trăiesc o viață proprie. Uneori sînt plini de o nesfîrșită curiozitate pentru omul care le stă în față, de îndemn de vorbă, de prietenie, de interes. Și alteori par ironici, neîncrezători, sau compătimitori.

Îi spun în cîteva cuvinte ce mă aduce: lucrez la un poem despre educatoare și aș vrea să mă documentez, să aflu cum sînt crescute viitoarele educatoare, să trăiesc o vreme viața școlii.

Am văzut o flăcăruie jucînd în privirile directoarei.

— Vă așteptam de mult, tovarășe! mi-a spus cu simplitate, dar nuanțînd astfel cuvintele ca să le înțeleg sensul mai larg (adică: pe toți scriitorii). Nu m-am pregătit însă pentru asemenea vizită și în afară de asta mai am unele treburi. Dacă vreți să mă așteptați încă puțin, o să putem sta de vorbă.

M-am tras la fereastră dorind să par interesat de peisaj.

Tovarășa Elena Matei, directoarea școlii pedagogice de educatoare, a deschis ușa, chemînd pe cineva. A apărut o elevă, îmbrăcată de drum.

— Vasăzică, știi ce ai de făcut. Fără camioane vom rămîne în frig. Trebuie să obținem neapărat mijloace de transport.

— Dar cărbuni s-au dat? s-a informat eleva ca despre o treabă care o privea personal.

— Da, îi avem mai de mult, i-a răspuns directoarea pe același ton, ca și cum într-adevăr eleva ar fi fost îndreptățită să fie pusă la curent cu o asemenea treabă. Dar n-am avut mijloace de transport.

— Lăsați că nici comisia economică nu s-a omorît cu treaba! — constată eleva cu oarecare asprime la adresa acestei necunoscute „comisii economice".

— Tocmai de aceea te-am ales pe tine să te duci — a zîmbit directoarea. Să vedem ce faci practic la fața locului, că, așa, să dai vina pe comisia economică e ușor. Parcă fetele n-au criticat comisia de ordine-disciplină pentru chestia aceea cu anul III? Și era, totuși, o problemă grea.

Fata lăsă capul în jos cu o expresie vinovată, dovedind astfel oarecare legături cu acea atît de misterioasă „comisie de ordine-disciplină", altă componentă a „guvernului" care se pare că are atîtea rosturi în școala aceasta.

— Atunci să vedem ce treabă faci! a încheiat directoarea. La cooperativă știi ce ai de făcut.

A venit apoi o membră a „comisiei sanitare", care voia să rezolve cu directoarea problema curățirii ghețușului din fața porții și cerea permisiunea să mobilizeze un număr de eleve la lucru: o membră a comisiei administrativ-economice, care cerea instrucțiuni pentru organizarea descărcării cărbunelui; un părinte chemat de directoare pentru a discuta planul de muncă al comitetului de părinți; secretara de U.T.M. Am descoperit că încă nu cunoșteam întreaga componență a „guvernului" local. Din discuția cu o elevă cu cozi înfășurate în jurul capului, am dedus că mai exista o comisie, și încă foarte importantă: comisia de frecvență și învățătură. Fata venise să se sfătuiască privitor la apariția cîtorva note „doi" într-una din clase. Se pare că această tristă întîmplare îngrijorase mai sus-pomenita comisie, care hotărîse că se impuneau măsuri severe. Însă frecvența merge din ce în ce mai bine.

În sfîrșit, tovarășa Elena Matei și-a adus aminte și de mine. I-am repetat, de astă dată mai amănunțit scopul vizitei mele. Am văzut lucind în ochii ei aceeași flăcăruie care mărturisea interes pentru planul meu. A hotărît, cu siguranța unui om obișnuit să organizeze și să planifice.

— Ai nevoie de cel puțin o săptămînă. Să asiști la ore, la Consiliul pedagogic, la practica elevelor. Încearcă să stai de vorbă cu ele, să participi la ședințele comisiilor, să le cunoști. Altfel poți să pățești ca unii dintre colegii dumitale...

Am ridicat o privire mirată, dorind să aflu ce-au pățit acești colegi nefericiți ai mei a căror evocare aprinsese un zîmbet poznaș pe fața Elenei Matei.

— Ei, n-am să dau nume. Pot să-ți spun însă că am citit unele lucrări despre viața de la sate care m-au nedumerit.

Aci, Elena Matei începu să rîdă de-a binelea. Văzînd-o, mi-am lămurit și altă particularitate a ei — rîsul acesta pe care-l ține ascuns nu prea bine și care, fiind mereu gata să izbucnească, trebuie ținut în hățuri. O veselie firească, nesilită, colorează întreaga atitudine a Elenei Matei. Ai spune că, lucrînd 30 de ani cu copiii, a căpătat ceva din voioșia și seninătatea lor.

23 noiembrie

Elena Matei m-a invitat să asist la o oră de pedagogie. S-a aplecat pe orar să aleagă clasa.

— Avem două profesoare de pedagogie în școală, dar nu putem merge decît la una — a spus directoarea. Cealaltă așteaptă un copil și prezența noastră ar emoționa-o

prea tare. Mai bine să-i evităm emoțiile, nu-i așa? Și a zîmbit ca o mamă grijulie.

Tovarășa Elena Matei n-are copii. Și totuși are foarte mulți...

24 noiembrie

Astăzi tovarășa Elena Matei mi-a arătat școala. Populația școlară e mare și spațiul e destul de redus. Peste tot, însă, curățenie și ordine. Clasele, gospodărite cum se poate mai bine. Îi comunic însoțitoarei mele aceste observații.

Directoarea deschide ușa unei clase mici. Elevele ne salută și dau să se strîngă în jurul nostru. Se opresc însă la jumătatea drumului.

Neînțelegînd ce s-a întîmplat, mă uit la tovarășa Elena Matei. Directoarea pare schimbată. Privirea ei trece parcă deasupra elevelor, băncilor, catedrei și se pironește pe tablă, care este plină de mîzgăliturl. Privește fix tabla, ca și cum ar vrea să pătrundă în intimitatea materiei din care e făcută. Deși clasa e plină de eleve, directoarea pare că nu le vede. Mă simt și eu ca într-o cameră goală.

O elevă ia buretele și iese repede din clasă, căutînd să nu ne întîlnească privirile. Directoarea se întoarce. Ieșim din clasă. Nu se aude nici o suflare.

Tovarășa Elena Matei simte nevoia să-mi dea o explicație:

— Probabil te-ai întrebat de ce atîta dramă pentru o tablă murdară. La noi, asemenea lipsuri, care par mărunte, nu sînt niciodată trecute cu vederea. Cu asemenea „mărunțișuri" începe deobicei delăsarea, lipsa de respect față de tine însuți, dezordinea, indisciplina. Sînt gata oricînd să mă arăt înțelegătoare față de greșeli cît de mari (sînt unele situații mai complicate, în care un copil se poate afla uneori fără voia lui). Dar cu lipsuri ca cea pe care ai văzut-o nu sînt indulgentă niciodată. În educație nu există amănunte. Fiecare lucru e important.

— Și acum ce se va întîmpla?

— O să vină comisia sanitară și o să le tragă o mustruluială cum numai fetele mele știu. Apoi o să apară și un articol la gazeta de perete, poate cu propunerea să se desființeze tablele, constatîndu-se că „e greu să fie ținute curate".

26 noiembrie

O prietenă care lucrează în presa pedagogică și care a aflat că mă documentez la școala Elenei Matei n ținut să-mi povestească un episod pe care-l socotesc interesant. La sfîrșitul anului trecut, directoarea Elena Matei și întreg colectivul pedagogic al școlii au trimis scrisori secțiilor de învățămînt ale regiunilor unde fuseseră repartizate absolventele. Îi rugau pe tovarășii din toate colțurile țării să ușureze primii pași în viață ai elevelor pe care le crescuseră patru ani. Trebuind să se despartă de ele, directoarea nu se hotărîse totuși să le părăsească nici dincolo de zidurile școlii.

I-am amintit tovarășei Elena Matei această scrisoare. Mi-a răspuns:

— De seamă nu este faptul că am scris, ci că ni s-a răspuns. Eu cînd m-am dus la post, cu treizeci de ani în urmă, am avut parte de o alt fel de însoțire: un ceferist, pe care l-am rugat să-mi spună cum să iau trenul spre Budăi, m-a întrebat cu compătimire în glas:

— Ce treabă ai la Budăi?

— Sînt dăscăliță.

— Apăi ferește-te fată că acela e un budăi*) fără vin, într-o vale fără apă.

Tovarășa Elena Matei zîmbește amar amintirilor culese în anii petrecuți prin satele lipsite nu de vin, ci de pîine. Elevele ei au astăzi altă soartă.

30 noiembrie

N-am descoperit încă secretul a ceea ce profesorii numesc „procesul instructiv-educativ". După numele său lung și respectabil, mi se părea ceva deosebit de grav, care trebuie să iasă în evidență.

Dar la școala aceasta, ai impresia că nu se întîmplă nimic deosebit. Viața întregii școli se desfășoară armonios și simplu.

Acum, fiind de mai multe zile în școală, observ unele fapte care pot scăpa unui vizitator grăbit. Ca, de pildă, atitudinea personalului de îngrijire.

O elevă din anul I mîzgălea cu degetul geamul de la intrare, vădit amuzată de caligrafia fantastică ce rămînea în urma improvizatului condei pe „fila" aburită.

Am văzut cum s-a apropiat de ea tovarășul care pusese lemne pe foc în biroul directoarei. A privit fără să spună nimic, ba se părea chiar că ia parte la amuzamentul fetei. Apoi i-a pus mîna pe umăr spunîndu-i:

— Acu' trebuie să-l ștergem ca să fie curat.

Fără să se împotrivească, eleva s-a întors cu o cîrpă și a început să șteargă geamul. Treaba nu mergea însă așa cum trebuie.

— Vezi că e greu? a observat cu aceeași voce liniștită tovarășul. Geamul se șterge bine cu hîrtie.

Eleva a plecat iar și s-a întors cu o pagină de ziar. Geamul a fost șters.

— Tovarășă, a spus nu demult bucătăreasa Postolea unei profesoare care întîrziase elevele de la masă, n-ați auzit de regimul pedagogic? Orele de masă trebuie și ele respectate.

*) budăi = butoi în Ardeal.

Tovarășa Elena Matei știe să-și atragă colaboratorii!

1 decembrie

Nu, nu e vorba de noroc. Am aflat că Elena Matei și-a făcut singură norocul. Anume, a organizat cursuri de pedagogie pentru personalul administrativ și de îngrijire. Acolo au aflat paznicul Petre Gheorghe, spălătoreasa Kulcsor Elena și alți tovarăși că și el participă la munca de educare a elevelor.

Inovația aceasta a fost privită la vremea ei cu scepticism chiar de unii profesori. Se vorbea că directoarea caută să fie originală cu orice preț. Dar rezultatele i-au convins și pe cei mai sceptici.

Devine din ce în ce mai limpede o trăsătură esențială a Elenei Matei: respectul față de om, încrederea nemărginită în oameni.

Mi-am amintit de „Poemul pedagogic". În această școală înțelegi că nu se imită nimic. O sămînță bună încolțește într-un pămînt rodnic. Doar atît. Și grădinarul e destoinic.

E uimitor cît de multă lume o cunoaște pe Elena Matei. Activiști de partid și sindicali, foste eleve, studenți, profesori. Și fiecare dintre ei are să-ți povestească despre ea. Dețin o asemenea relatare care mi se pare semnificativă: în 1946, pe timpul secetei, Elena Matei era secretara organizației de bază P.C.R. din Mogoșoaia. Poporul ducea lupta împotriva speculanților care căutau să se îmbogățească din lipsurile celor mulți. Noaptea, care încărcate cu alimente se strecurau prin pădurile de la marginea Bucureștiului, căutînd drumuri ascunse pentru a putea intra în oraș.

Într-o asemenea noapte, în drumul carelor au apărut 3 oameni: o femeie și doi bărbați. Erau membrii biroului organizației P.C.R. din Mogoșoaia. Comunista Elena Matei se hotărîse să iasă în calea corbilor care jefuiau pîinea muncitorilor și țăranilor.

Speculanții au fost siliți să tragă carele la primărie, unde comunista Elena Matei i-a făcut să vîndă populației, toate alimentele la prețurile oficiale.

Gîndindu-mă la Elena Matei în timp ce mi se relatau toate acestea, mi-am imaginat-o de minune, în noaptea pădurii, ținînd calea dușmanului. Cred că nu mi s-ar părea nepotrivită imaginea ei nicăieri unde este vorba de o treabă grea.

15 decembrie

Din tot ce am văzut azi notez numai scurta întîlnire cu Elena Matei pentru cuvintele pe care mi le-a spus.

— Comisia de ordine-disciplină, vrea să sancționeze cîteva eleve care au depășit ora învoirii.

— Și ce veți face?

— Desigur, n-am să mă opun unei ordini pe care am introdus-o. Apoi după o mică pauză: Dar sînt tinere... și, totuși, regimul de internat poate deveni greu de suportat uneori.

A tăcut cîteva clipe.

— La ce vă gîndiți?

— La ziua cînd au întîrziat. Fusese o zi nespus de frumoasă. Credeai că a venit primăvara. Copiii s-au plimbat o jumătate de oră mai mult... Era în glasul ei și duioșie și multă, multă căldură!

17 decembrie

Azi am aflat ceva din ceea ce aș numi tristețile tainice ale pedagogului. Tovarășa Elena Matei mi-a vorbit despre seria care va absolvi.

— Fete bune! Ca mîine zboară și lasă cuibul gol.

— Este o serie mai bună decît altele?

— Nu ți-aș putea răspunde. Totdeauna ultima serie mi se pare cea mai bună. Le crești patru ani și tocmai cînd te-ai apropiat mai mult de ele, cînd începi să le cunoști, te părăsesc. Și așa mereu, în fiecare an...

— Așa este firesc.

— Sigur, știu asta. Nu mi-e nici teamă pentru ele; drumul lor în viață este mult mai ușor decît a fost odinioară al nostru. Și totuși nu mă pot împiedica să mă întristez cînd îmi pleacă fetele.

Ascultînd-o pe tovarășa Elena Matei îmi spuneam că sînt nenumărate asemănări între pedagog și artist. Despărțindu-te de opera ta, ai impresia că pierzi pe cineva drag. Totuși, trăiești, te prelungești oarecum în fiecare operă. După cum tovarășa Elena Matei trăiește în elevele ei. Iar ele i-au dus chipul unele pînă în îndepărtatul Saratov, la Moscova și Leningrad, unde studiază în institutele de învățămînt superior, altele pe băncile școlii de literatură sau ale altor facultăți, altele în zeci și zeci de cămine, grădinițe, școli. Scrisori cu pagini multe, scrise mărunt, grăiesc cu nesfîrșită dragoste către profesoara neuitată.

18 decembrie

La sfîrșitul acestor zile petrecute în Școala pedagogică de educatoare, continui să mă întreb în ce constă forța Elenei Matei.

S-a mai scris despre oameni ai muncii. Erau zidari sau metalurgiști care pășiseră în primele rînduri printr-o biruință pe care o vedea întregul popor. Aici este vorba însă de altceva.

Victoriile Elenei Matei sînt greu de sezisat dintr-o dată. Ele nu au elocvența marilor acte de eroism. Nu sînt însă mai puțin sublime, dacă au devenit fapte de fiecare zi. Cea mai neînsemnată trăsătură pozitivă cu care pedagogul îmbogățește personalitatea educatoarei de mîine va da rod de care se vor bucura generații și generații.

Eugen FRUNZĂ

SUS, PE PUNTE

Sus, pe punte-abia de-l vezi —
Mersul îl învață,
Uite-l: puiul de chinez,
Cît o mogîldeață...

Lungă-i puntea, pasul șui...
El și dacă?! Las' că
Are grijă-n urma lui
Mama, să-l păzească...

Geme riul în zadar,
Tulbure de foame-l;
La examen, temerar,
Trece puiul mamei...

OMUL, iată-l! De pe-acum
Umple universul!
O, vegheați-i primul drum,
Ocrotiți-i mersul!

PRIETENIE

Amicul meu mai are un amic —
Amicul meu e un poet de seamă —
Celalt: amicul său la cateramă,
Dar, ca poet, e mic și e peltic...

Ci iată cum sfîrșește-o melodramă:
Pe-amicul meu l-au criticat, să zic —
Și-a zis atunci amicul său: „Imi strîc...
Ce-mi trebuie asemenea reclamă?"

Să se fi stins văpaia chiar de tot?
N-aș crede, nu. Propun s-avem răbdare
O laudă-i de-ajuns, așa socot,

Și-atunci reînvie focul și mai tare!
Eu însă aș plezni-o peste bot
Pe vulpea-n două labe umblătoare.

Am văzut INSULELE DACEN

de dr. Fritz JENSEN

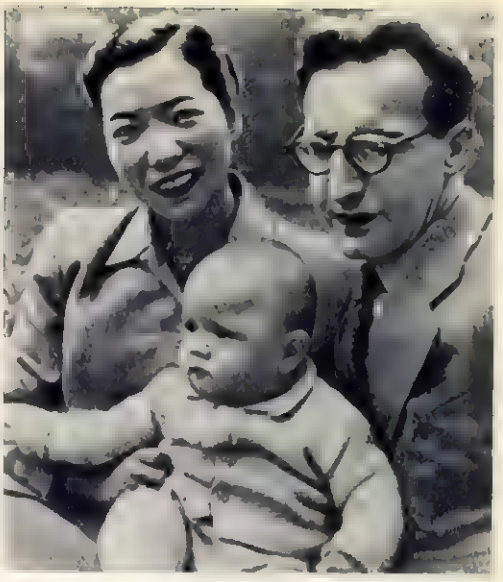

Fritz Jensen, împreună cu copilul și soția sa, fotografiat cu puțin înainte de catastrofa aviatică, provocată de agenții americani și ciankaișiști.

Publicăm în aceste pagini ultimul reportaj scris de eminentul ziarist austriac Fritz Jensen, care a pierit în catastrofa aviatică pusă la cale de agenții spionajului american în ajunul deschiderii Conferinței de la Bandung a țărilor Asiei și Africii.

Se știe că pe bordul avionului indian „Prințesa Kașmirului", care efectua zborul Hongkong — Djakarta, se aflau membri ai delegației R. P. Chineze la Conferința de la Bandung, precum și o serie de ziariști, printre care și F. Jensen, corespondentul ziarelor „Neues Deutschland"-Berlin și „Osterreichische Volksstimme"-Viena.

Născut în 26 decembrie 1904 la Viena, Fritz Jensen a intrat în rîndurile Partidului Comunist Austriac la vîrsta de 26 ani. Munca sa vie, lupta sa plină de abnegație în rîndurile Partidului, au stîrnit furia reacțiunii și nu o dată el a fost arestat și întemnițat.

În 1936 a plecat în Spania, încadrîndu-se ca medic-chirurg în rîndurile Brigăzii Internaționale. Mai tîrziu, împreună cu un grup de medici progresiști, Jensen a plecat în China, unde timp de mai mulți ani, pînă în zilele victoriei istorice din 1949, a servit ca medic în Armata Populară de Eliberare Chineză. Acestei perioade îi corespunde apariția cărții lui F. Jensen: „China învinge".

Republica Populară Chineză a devenit a doua patrie a lui Jensen, care s-a căsătorit aici cu Wu An-wang, o luptătoare dîrză din rîndurile Armatei Populare de Eliberare.

Poet și ziarist pasionat, Fritz Jensen a călătorit în multe regiuni ale Asiei de sud-est, iar în urma popasurilor sale în Vietnamul liber a scris o serie de interesante reportaje, precum și o carte cu impresii din această țară.

El și-a întrerupt lucrul la ultimele capitole ale acestei cărți, pentru a putea vizita, în calitate de corespondent de presă, insulele Dacen, eliberate de forțele armate ale R. P. Chineze.

În reportajul **„Am văzut insulele Dacen"**, Fritz Jensen zugrăvește zguduitoarele orori și distrugeri săvîrșite aci, în retragerea lor rușinoasă, de către bandele ciankaișiste și flota și aviația de război ale S.U.A., înainte de eliberarea insulelor de către forțele armate victorioase ale R. P. Chineze.

Vizitînd insulele Dacen, situate în preajma litoralului provinciei Cekiang, am avut prilejul să văd ceea ce n-aș putea numi altfel decît efectele unui război atomic fără bombe atomice. Aici, pe insulele Dacen, generalii americani au arătat ce se întîmplă cînd, fie și numai timp de o săptămînă, li se lasă libertate să-și facă de cap. Insulele Dacen au acum aspectul unui ținut în care a fost pus în aplicare următorul principiu, produs al ideologiei războiului atomic: *„dacă nu putem subjuga — distrugem!"*

Punctul cel mai important al acestui plan de distrugere este evacuarea forțată a tuturor locuitorilor. Lucrul acesta a mai fost încercat în Coreea de Nord și în Vietnamul de Nord, dar a eșuat în ambele țări, deoarece generalii americani s-au lovit de o dîrză rezistență din partea poporului. În schimb, a reușit pe insulele Dacen, niște insule cu o suprafață mică și cu o populație de circa 17.000 de oameni, care nu au putut să opună rezistență flotei a 7-a a Statelor Unite. Și iată rezultatele puterilor discreționare exercitate timp de o săptămînă de flota a 7-a, pentru care Eisenhower l-a felicitat pe amiralul acestei flote: pe insulele Dacen nu mai există în momentul de față*) aproape nici o vietuitoare; peste tot vezi bărci de pescari distruse cu o cruzime sistematică — și asta într-o regiune maritimă în care mișună peștii — ogoare lăsate în paragină și ruinele afumate ale unor așezări omenești pustiite de foc. Pe lîngă satele rase de pe suprafața pămîntului, pe lîngă depozitele de orez făcute scrum, mai găsești ici, colo, cîte o locuință rămasă în picioare, în care dacă intri vezi masa așezată ca pentru prînz, cu scaune împrejur și resturi de mîncare în cești pentru orez, ca și cum deasupra insulelor s-ar fi abătut deodată cine știe ce urgie, făcîndu-i pe toți cei din case să sară în sus și s-o rupă la fugă. Sau, ca și cum ar fi căzut o bombă atomică.

Ce s-a întîmplat pe insulele Dacen? Istoria evacuării forțate a populației acestui grup de insule, care din vremurile cele mai îndepărtate au fost locuite și cultivate, poate fi pe deplin reconstituită după vestigiile rămase în urma distrugerii, după materialul scriptic și documentele găsite și după mărturiile deținuților politici ai clicii ciankaișiste, care au fost descoperiți pe o insulă învecinată, transformată în lagăr de concentrare, și care au fost, în sfîrșit, eliberați.

*) Autorul se referă la momentul eliberării insulelor. În prezent, datorită măsurilor luate de puterea populară, pe insulele Dacen viața și-a reluat cursul normal. (N. R.)

Statul major al lui „Western-Enterprises"

Insulele Dacen au stat ani de-a rîndul sub dictatura lui „Western-Enterprises" (Întreprinderile apusene). Sub această firmă, serviciul secret american a dus ani de zile un război împotriva provinciei chineze Cekiang, împotriva bărcilor pescărești și a satelor de pe continent. „Western-Enterprises", al cărui cartier general se afla în insulele Dacen, au organizat și sprijinit grupe de pirați care operau în regiunea de coastă a provinciei Cekiang.

Și aceste bărci de pescari au fost socotite de americano-ciankaișiști „obiective militare".

Iată ce a mai rămas din așezările omenești de pe insulele Dacen, după evacuarea forțată organizată sub comanda generalilor yankei.

Unul dintre foștii deținuți politici, proaspăt eliberat, care — după ce fusese înrolat cu sila în rîndurile acestor piraţi — fusese internat în lagărul de concentrare pentru că o dată fluierase, fără să-şi dea seama, un cîntec revoluţionar, a povestit:

— Hrana piraţilor, armele, instructajul, totul a fost pus la dispoziţie de ofiţerii americani din serviciul lui „Western-Enterprises". Ofiţerii aceştia purtau uniforme americane, cu diferenţa că epcile lor erau ca ale trupelor lui Cian Kai-şi. Ei i-au instruit pe piraţi în mînuirea mitralierelor americane, a grenadelor de mînă, a proiectilelor luminoase, şi i-au învăţat tehnica debarcării în secret şi atacării prin surprindere a coastei, cum să folosească bărcile de cauciuc şi materialele explozive şi care este modul de funcţionare al posturilor de emisiune. În timpul expediţiilor piratereşti pe continent, ei stăteau în largul mării, pe vasele de război americane, şi dirijau prin radio operaţiunile de debarcare a bărcilor noastre cu motor, de răpire a pescarilor din apropierea litoralului şi de distrugere a bunurilor. Odată am făcut o încercare nereuşită de a cuceri o mică insulă şi am pierdut, în timpul acestei operaţii, un număr de 200 de oameni. Ofiţerul de la „Western-Enterprises", care ne comandase tot timpul de la o distanţă prudentă, a spus după aceea, cu un aer indiferent, că în definitiv expediţia aceasta ne-a prins bine „ca exerciţiu".

Vastele clădiri ale lui „Western-Enterprises" de pe insulele Dacen, cu toată aparatura lor complicată de război şi spionaj, cu posturile lor de emisiune, încăperile luxoase şi instalaţiile de baie, au fost distruse în modul cel mai sistematic. N-au mai rămas intacte decît tăbliţele care interziceau chinezilor să se apropie şi să atingă ceva. În grămezile de cenuşă am găsit teancuri întregi din formularele în limba engleză pe care orice agent secret era obligat să le completeze după intrarea în serviciu, cuprinzînd: numele real, alături de 3-4 nume fictive, data la care a fost folosit pentru prima oară, profesiunea iniţială — de pildă, comerciant — şi profesiunea în care este utilizat — să zicem pescar; o rubrică era completată cu o serie de litere şi cifre din codul respectivei organizaţii secrete americane.

Washingtonul ordonă evacuarea

Războiul pe care această organizaţie piratească americană instalată pe insulele Dacen l-a purtat timp de trei ani împotriva continentului, a luat sfîrşit în mod brusc. Eliberarea insulei învecinate, Ikiansan, o insulă bine fortificată, cucerită în numai două ore de către forţele armate ale R.P. Chineze, a convins pe cei de la „Western-Enterprises" că nu mai au ce căuta pe insulele Dacen. Washingtonul a ordonat atunci evacuarea.

S-a găsit pe insulele Dacen un ordin în care, la cererea insistentă a lui Cian Kai-şi, se spune că nu mai trebuie să rămînă nici o fiinţă vie pe aceste meleaguri. Chiar şi bătrînii şi bolnavii, care nu sînt în stare să se deplaseze singuri, să fie transportaţi cu tărgile pe vase. Generalul gomindanului se lăuda că pe insule nu vor rămîne decît morţii şi şobolanii.

Imediat după eliberarea insulei Ikiansan, populaţia insulelor Dacen a fost invitată să se prezinte pentru a se înregistra la cele mai apropiate sedii ale autorităţilor.

Singurii care au dat curs acestui ordin au fost latifundiarii fugiţi de pe continent şi funcţionarii legaţi pe viaţă şi pe moarte de aparatul gomindanului, adică numai o mică parte a populaţiei. Pescarii şi ţăranii din Dacen nu s-au prezentat la înregistrare. Încercarea de a da evacuării insulelor cît de cît aparenţa unei măsuri luate cu asentimentul populaţiei, a dat astfel greş cu totul.

Acte abuzive

Gomindanul a înştiinţat atunci pe localnici că înregistrarea nu este obligatorie. În schimb, pentru a-i constrînge să se evacueze, s-a creat un sistem de control în care familiile, împărţite în grupuri de cîte trei, trebuiau să garanteze unele pentru altele. Printre documentele pe jumătate arse, găsite pe insule, s-a dat şi peste un act de garanţie al casei cu nr. 7 din Hoping, pe care se desluşesc amprentele digitale şi sigilul a trei capi de familie, cu menţiunea: subsemnaţii se obligă să se controleze reciproc şi să facă tot ce trebuie pentru descoperirea nesupuşilor.

Fiecărei familii i s-a cerut să depună actele personale ale membrilor săi. Fiecare membru de familie a primit un număr de evacuare. După aceea, locuitorii au fost convocaţi la nişte adunări în cadrul cărora, după ce s-a controlat dacă toată lumea e prezentă, s-a comunicat ordinul de evacuare, fixîndu-se locul şi momentul cînd fiecare grupă trebuia să se prezinte. Nu s-a permis să se ia mai mult de 30 de kg de bagaj. Spre a se evita sinuciderile, nimeni n-avea voie să schimbe cu altcineva din proprie iniţiativă locul ce i s-a fixat pe vapor, nici să aibă prin bagaje vreo foarfecă sau vreun cuţit. Dat fiind că aveau să asiste şi observatori străini, s-au... interzis cu stricteţe lacrimile şi bocetele. S-a ordonat, sub ameninţarea pedepselor pe care urmau să le suporte familiile respective, prezentarea punctuală şi denunţarea oricărui locuitor care ar fi refuzat să părăsească insulele.

Deportarea copiilor

A început apoi teroarea evacuării. Un bătrîn paznic de templu a fost arestat pentru că ar fi declarat: „nu mă duc eu în Taivan; ce să caut în acea insulă, cînd nu ştiu nici cum se cerşeşte acolo". Patru moşnegi care s-au rugat să fie lăsaţi să moară pe Dacen, au fost ameninţaţi că vor fi împuşcaţi pe loc. Iar unei băbuţe care nu voia în ruptul capului să se despartă de pămîntul ei, i s-a spus că dacă nu se supune o să-şi vadă nepoţii ucişi sub ochii ei.

Cînd a sosit flota a 7-a, au fost urcaţi pe vapoare, în primul rînd, copiii de şcoală. „Era noapte şi ploua"—povesteşte unul dintre foştii deţinuţi politici, care a urmărit toată scena dintr-un adăpost fortificat. Copiii ţipau şi plîngeau, în timp ce părinţii alergau în urma lor, jelind în gura mare. Micuţii au fost luaţi cu sila şi, ca să nu se despartă de ei, părinţii au fost nevoiţi să plece şi ei în Taivan.

O raită prin sate ne-a arătat că în ciuda măsurilor de constrîngere, majoritatea locuitorilor nu se pregătiseră de plecare, ci fuseseră ridicaţi cu forţa. Ceştile pe jumătate pline cu orez, de pe mesele din casele rămase în picioare mărturisesc, în mod neîndoios, că poliţia şi armata au pătruns în locuinţe la ora prînzului, cînd familiile se aflau adunate la masă şi l-au escortat pe toţi cei din case pînă la vapoare.

Bandele gomindaniste au dat foc la tot ce au putut, au minat pieţele, străzile, potecile de pe cîmpuri şi terenurile sportive. Pe alocuri, fusese pusă cîte o mină la fiecare jumătate metru pătrat. Din ceea ce au lăsat în urmă, ne putem da seama ce panică a domnit în ultimele zile pe insulele Dacen. Lîngă bărci pescăreşti distruse, zac lăzi pline cu muniţii, stocuri întregi de baionete noi şi grămezi de mine nefolosite. Pescari şi ţărani au fost siliţi să părăsească în colibele lor, bîntuite de o cumplită mizerie, merinde şi diferite obiecte casnice care probabil constituiau singura lor avuţie şi de care se simţeau legaţi cu toată fiinţa lor. Toţi martorii oculari ai terorii au fost lichidaţi, în schimb au rămas unele documente, pe care focul le-a mistuit numai pe jumătate, şi ele povestesc multe. Insulele se înalţă acum severe şi reci, cu stîncile lor golaşe şi cu pămîntul lor sărăcăcios de pe care localnicii n-au mai apucat să strîngă recolta. Pe plajă, năvoadele pescarilor zac rupte, grămezi, grămezi.

Prin eliberarea insulelor Dacen s-a pus capăt unui război sîngeros purtat timp de cinci ani, cu toate mijloacele, împotriva coastelor continentale din această parte a Chinei.

Eliberarea insulelor Dacen a adus, în sfîrşit, pacea pe ţărmul provinciei Cekiang. Dar cu ce preţ! Starea actuală a micului arhipelag Dacen constituie un exemplu plin de tîlc pentru lumea întreagă. Aceste insule, cu desăvîrşire pustii, la data eliberării, inaccesibile atunci din cauza minelor puse de flota a 7-a americană, oglindesc ideologia americană a războiului atomic. Pe Dacen, americanii au făcut în mic, cu mijloace „convenţionale", ceea ce vor să facă în mare cu bombele atomice, dacă lumea nu le va opri braţul.

După plecarea barbarilor, puţinii supravieţuitori ai ororilor americane de la Dacen primesc ajutorul în alimente şi îmbrăcăminte al Crucii Roşii din China.

Gheorghe IVANCENCO

Cartierul Ferentari (acuarelă).

Traian SFINȚESCU

Teatrul de vară „23 August" (acuarelă).

Confuzie

— schiță umoristică —

de Emil ROBOV

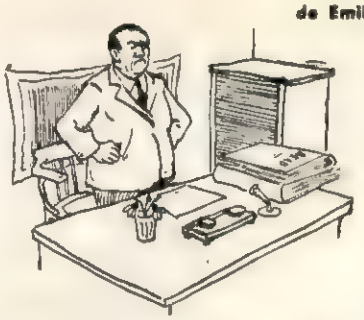

Azi dimineață, funcționarul Ivan Simeonov, de la Ministerul de Finanțe, s-a trezit rău dispus. Nu-i venea să se scoale, dar nici să doarmă nu mai avea poftă și dracu' știe ce voia și ce îl apăsa pe inimă. Din obișnuință, își plecă urechea spre peretele în dosul căruia locuia o tînără pereche, ascultă, oftă și se uită cu jale la peretii goi ai camerei sale de celibatar. Dar se vede că tic-tacul ceasornicului îi aminti de ceva și el începu să se grăbească. Se lovi cu coatele de rama de fier a patului și începu să înjure patul, și meșterul care l-a făcut, ba chiar și pe acela care l-a învățat pe meșter să facă asemenea paturi. Bărbierindu-se, se tăie în două locuri, își puse cămașa pe dos și, voind s-o dezbrace, rupse un nasture și iar începu să înjure. Apoi, începu să arunce hainele în toate părțile, pînă găsi un ac. Puse ață în ac și își cusu nasturele.

Ivan Simeonov sosi cu întîrziere la minister, întunecat și prost dispus, dar încă de la intrare simți că îl așteaptă ceva deosebit, plăcut. Funcționarul de la autorizații, un bătrîn zbîrcit și mereu supărat, care pînă ieri abia răspundea la salut, de data aceasta, cum îl văzu, se ridică și, zîmbind, își scoase capul prin ghișeu:

— Tovarășe Simeonov, tovarășe Simeonov, să-ți fie de bine!

Simeonov îi făcu un semn cu mîna, destul de mirat de această atenție, și se grăbi spre biroul său.

— Simeonov! — fugi pe scări după el un coleg — oprește-te nițel, dă-mi voie să-ți strîng mîna! Uitați-vă la el ce important este astăzi! Ai și de ce! Ai și de ce!...

Simeonov făcu o grimasă amabilă și-i dădu mîna, dar tot nu înțelese nimic.

În birou la el, îl aștepta o nouă surpriză — masa lui era aranjată cu grijă, călimara ștearsă, în loc o peniță nouă, sugativa înlocuită cu una nouă și lîngă ea, într-un pahar cu apă, un buchețel de ghiocei.

„Dar ce s-a întîmplat? — se miră Simeonov. De ce această atenție pentru el, un simplu funcționar?" Privi întrebător spre masa din față, dar tovarășul său era plecat undeva.

Telefonul sună. Simeonov ridică receptorul.

— Felicitările mele, tovarășe Simeonov! — îi sună în ureche o voce cunoscută. Eu sînt, dragă. Tencio de la administrativ... Vezi, să nu mă uiți, sînt doar omul tău!

Simeonov își dădu deodată seama. Păi, se înțelege! Cum de nu i-a venit îndată în minte?! Desigur că a fost avansat, altfel de ce toate aceste politeți și floricele... De mult se vorbește că va fi ridicat un om ca șef al secției administrative și, desigur, norocul a căzut pe el.

— Bine, bine! — îi răspunse grăbit Simeonov lui Tencio, și închise aparatul.

„Ah, cine-mi ești tu! răsuflă el. Ieri m-ai frecat două ore pentru o testea de hîrtie, iar azi vii să mi te dai ca om al meu... Și numai tu? Ăla de jos era gata să dărîme șandramaua cînd m-a văzut. Vladimirov era să-și scrîntească picioarele pe trepte, ca să mă ajungă... Altădată, nu m-ar fi văzut chiar dacă i-aș fi băgat degetele în ochi... Dar nu e nimic!... Alergați, lingușiți-vă, Simeonov a fost avansat!"

— Tovarășe Simeonov, pot să intru? — întrebă o voce feminină, plăcută, din coridor. Și, înainte ca el să răspundă, ușa se deschise ușor și în cadrul ei se ivi simpatica dactilografă Magda. Simeonov o privi bănuitor și se încruntă. „Asta pînă ieri purta ciorapi de bumbac, iar astăzi i-a pus pe cei de nylon?! Desigur că și asta tot cu ocazia avansării mele. Noul șef e celibatar, s-o fi gîndit ea, așa că... Oho, le știm noi pe astea".

Magda își așeză mașina pe masă.

„Uite, acum îmi cade în brațe!" — își zise el și se grăbi să-și șteargă de pantaloni mîna umedă.

— Felicitările mele! — îi zise ea, întinzîndu-i mîna, și se așeză la mașină, în fața lui. Ieri mi-ați cerut să vin cît pot mai devreme, voiați să-mi dictați ceva urgent. Toți șefii se grăbesc, dar dvs. aveți precădere astăzi! — spuse Magda cu glasul ei subțirel, cîntător, și îi zîmbi.

„Toți șefii... repetă în gînd Simeonov. Toți șefii... Cît de frumos sună! — dar imediat se încruntă și privi cu ostilitate către ciorapii de nylon. Astăzi s-a grăbit, îmi dă întîietatea, dar înainte cu cîteva zile mă duceam s-o rog de zece ori și tot nu venea. Se ducea la directorul Danailov... Lingușitoarea! Dar la mine nu le merge cu de-alde astea. Am să le dau o lecție bună!"

— Nu, nu! — răspunse Simeonov cu răceală, privind fix către călimară. Astăzi n-am nevoie de dumneata! Du-te la Danailov, el o să se bucure văzîndu-te.

Magda se înroși și își împinse afară mașina, pe măsuța ei cu rotile. Simeonov o urmări cu coada ochiului.

„Ce oameni! Suflete mici! Burghezi!"

Telefonul sună cu insistență.

„Nu te grăbi, frățioare, ai tot timpul să mi te lingușești", clătină din cap Simeonov și nici nu atinse receptorul.

După puțină vreme, în birou năvăli directorul Danailov.

— De ce nu răspunzi, bre, la telefon!? — strigă el supărat, dar Simeonov observă după zbîrciturile de lîngă nas, că zîmbea. De un ceas te sun!

Și pe neașteptate îl apucă de ureche.

— Felicitările mele, să îmbătrînești și să albești ca munții Balcani!... Ia te uită, a și început să-ți ningă în cap...

Simeonov își liberă cu demnitate urechea și căută cu trufie înspre director.

„He, he — își zise el în gînd — la te uită la el cum se grăbește să se împrietenească cu mine! A venit la mine în birou, e „pertu" cu mine și mă și apucă de urechi. Ar vrea să zică, noi amîndoi sîntem șefi, așa că... Așa este, frățioare! Simeonov nu mai este un oarecare, Simeonov este avansat!...

— A cîta onomastică îți serbezi astăzi? — îl întrebă rîzînd directorul.

— Ceeeee?

Simeonov căscă gura, zăpăcit, și privi în gol.

— Ești un flăcău zdravăn! — îi împunse cu degetul directorul. E timpul să te însurăm...

Simeonov mișcă buzele, dar nu putu răspunde nimic — gîtul îi era uscat. Directorul mai stătu puțin cu el și apoi se duse.

„Așadar, nici o avansare, ci numai onomastica" — înghiți cu greu Simeonov și privi întunecat în jurul său. Pentru asta au fost toate, iar el, prostul, ce și-a închipuit!

Îl venea să plîngă: să se bucure atît și la urmă, nimic.

Dar?!... Simeonov sări speriat de pe scaun. Dar el ce a făcut?! De ce nu s-a arătat mai amabil față de Tencio, de ce a fost brutal cu dactilografa, iar cu directorul s-a purtat urît?... Ce o să creadă toți aceștia despre el? Hai să spunem, colegii, colegi. Dar directorul!... A venit omul la mine în birou să mă felicite, iar eu... Doamne, dar asta e groaznic!... Nu, nu, trebuie să se ducă imediat la el să se scuze, să-l lămurească, să spună că nu prea se simte bine, că are temperatură, că n-a dormit toată noaptea de dureri de burtă... Da, da, imediat, imediat!...

Și Simeonov o porni în fugă spre biroul directorului.

Ia comineste de **S. SCHREIBER**
(din „Stirjel" — Sofia)

Dan SOLOMON

NEMURIRE

Desen de Constantin BACIU

Prin geamul oblonit raza de soare
A săgetat tenebrele-ncăperii
Și-n ea pornesc fire de praf puzderii —
Un danț, cinstind această sărbătoare.

De ce poetul, pradă disperării,
Astupă ochiul de lumină oare?
El scrie azi comori nemuritoare
Și se vrea rupt de ale vieții mici mizerii.
. . . . . .

„Lin mă cufund în apele visării —
Nu văd nici umbră, nici lumină-n zare,
Nu-i nici o undă, nici o frămîntare
Oricît privesc în cerul depărtării.

Măleștrii codri sînt în fundul mării,
O ceracatiță la pîndă crezi că-i floare —
Și-auzi? Orchestre de privighetoare
Îmi cîntă simfoniile tăcerii.

Pe fundul apei nu-i nici o cărare...
Comorile sînt date-ncet uitării!
În legănarea blîndă-a nemișcării,
Nu simt nici timpul stingerind cum moare..."
. . . . . .

Se lasă milul lin, fără-ncetare,
Peste poet... Sorții e nemuririi!
Cîndva l-or dezgropa mirați minerii,
Fosilă într-un strat steril mai mare...

POEMUL ȘI BASMUL

În trapul calului, jongleria cere mai multă artă, mai multă atenție și precizie o mișcării. Lidia Krateyl, amazoană de înaltă ținută, se dovedește și un indiscutabil jongler.

Luminile circului s-au stins una cîte una. Peste arenă s-a lăsat întunericul. Liniștea mi s-a părut cu atît mai adîncă și grea, cu cît ea s-a întins dintr-o dată, violentînd parcă peisajul acela alcătuit din rotunzimi și sfere strălucitoare: manej și cupolă, loji așezate în cerc perfect, staluri și galerii conformate aceleiași geometrii euclidiene. Fiindcă nimic nu e mai nefiresc decît liniștea circului după spectacol. Așa cum scoicile adună în pîlnia lor de sidef vuietul neistovit al furtunilor mării, (chiar cînd marea e departe), în scoica uriașă a circului, după spectacol urechea e îndemnată să vibreze încă la furtunile de aplauze și la cascadele de rîs.

...La vremea copilăriei, oricăruia dintre noi, circul a însemnat totdeauna o lume feerică. Strigătele recomandierului: „Ce-i afară zugrăvit, înăuntru e viu și natural", confereau arenei tulburătoarea strălucire a basmelor orientale din „O mie și una de nopți". Mi-amintesc că pentru copilul ce eram cu ani în urmă n-a fost altă descoperire mai amară și mai surprinzătoare ca acea a „sirenei" false, pe care, după executarea numărului „senzațional" în arena cu rumeguș de lemn, am văzut-o pregătind o mîncare de cartofi într-o căsuță pe roate, la o lampă de gătit cu petrol. Pe urmă, am înțeles că lumea corturilor de pînză și scînduri era tot atît de îndepărtată de lumea celor „o mie și una de nopți", pe cît nopțile acestea de realitate. La sosirea unui nou circ în piața din orășelul natal, sute de copii ne adunam în preajma stivelor de scînduri umede, a căruțelor și a baloturilor care ascundeau pentru noi închipuita lume de atît de atît de minuni. Vedeam niște oameni îmbrăcați în maiouri decolorate, lovind cu baroasele în țăruși ce aveau să susțină uriașa ciuperci de pînză cu mirifica ei cupolă. Și întrebam: „Artiștii n-au venit încă?" Nu ne-am fi dus nici în ruptul capului cu gîndul că salahorii aceia, leoarcă de năduș și lihniți de foame la care răcnea „directorul" și „administratorul", puteau să fie îndrăzneții icarieni, gimnaștii cutezători ori hazliii comici.

Copilul de cauciuc și clovnii muzicali, gimnaștii la trapez și grațioasele amazoane trăiau la întunecata periferie a societății, ca țiganii nomazi. Buletinele lor de populație, cu consemnarea în cerneală violetă a orașelor prin care treceau, erau de fapt expresia telegrafică dar grăitoare a lipsei unui domiciliu stabil, a lipsei căminului intim și cald. Sub masca clovnului se ascundea însă totdeauna un OM și în rîsul lui, ca un stigmat, un rictus amar, de îndelungate febre și neistovite triste ți.

...Socot că nu sînt împotriviri la afirmația că există o poezie a circului. Dar abia acum cîtăva vreme poemul acesta a fost reintegrat și la noi basmului și realității. În piața Bălcescu, în spatele unui șir de cofetării, librării și tutungerii, întîiul Circ de Stat a început să primească seară de seară valuri de spectatori. Echipe numeroase de zidari și electricieni, mecanici și instalatori mai lucrau la înfățișarea cea nouă a circului. Seara, spectatorii pătrundeau în lojile tapisate cu pluș, ori în staluri, pășind printre stive de cărămizi, albii cu mortar și scînduri amirosind proaspăt a rășină și pădure. O vreme, intrarea era de șantier, după cum înăuntru impresia era de febrilă întinerire și surprinzătoare schimbare, ca într-o lume a basmelor.

★

Ce se petrece aici ziua, cînd reflectoarele circului stau cu pleoapele lăsate jos? Ești îndemnat să întrebi ca în anii copilăriei:

„Artiștii n-au venit încă?"

Cititorule, te iau de mînă: urmează-mă în lumea care abia acuma trăiește, la înalta tensiune a basmului, scînteietoarea viață a realității.

...Pe lîngă mine și tine, cititorule, trece gălăgios un stol de copii. Par să fie elevi de școală. Au ghiozdane ca toți școlarii; unii au cravate roșii pionierești. Ți se pare că pe fetița de colo ai văzut-o aseară nu în stal, între sutele de oameni, ci sus, în cerul rotund al cupolei, ca pe o originală și adolescentă constelație vie. Dar, trecînd pe lîngă tine, o auzi vorbind despre o problemă de școală, despre matematici și geografie. Cu toate acestea nu te-ai înșelat. În manej, o vezi urcînd, cu agilitatea unei veverițe, o scară marinărească de frînghie. Și-a lăsat ghiozdanul în fotoliul unei loji, alături de ghiozdanele celorlalți elevi. Școala pe care o urmează în oraș, ca toți copiii de vîrsta ei, e prelungită aici firesc de o altă școală, acea a curajului. De jos, maestrul ei îi explică mișcarea în volute și, sub cupola înaltă, trupul parcă își adaugă îndrăznelii noi și aripi de prigorie.

Cutezătoarea gimnastă e Iidiko, iar de jos o privesc prietenele ei de școală: Maricica și Cecilia, Lidia și Aurica. Alături de ele, în pauza dintre două repetiții, părinții lor — și ei gimnaști — vorbesc despre lucruri obișnuite. Au la ei sacoșe cu cumpărături și discută despre casa lor. Într-un cartier li s-au ridicat acestor foști nomazi cîteva locuințe prefabricate, provizorii. Glicinele și mușcatele s-au și apucat să zîmbească în ferestrele noi, ca niște semne neîndoielnice ale căldurii domestice, stabile, nesupuse marilor și răscolitoarelor vînturi ale pribegiilor de pînă mai ieri.

Însă pragul tinerelor locuințe nu alcătuiește singurul și cel mai edificator semn al vieții lor noi. Acei care pe nedrept au fost socotiți odinioară doar niște saltimbanci, au cîștigat acuma un început

Sub mîna dresorului Toth, ursulețul Popi e ca un adevărat copil cuminte...

După primele momente de emoție, rîsul micilor spectatori izbucnește puternic și molipsitor.

CELOR CURAJOȘI

de adîncă prețuire. Slujitorii acestui sector al Thaliei, considerat în trecut ca o cenușăreasă a artei, simt astăzi gustul nou al demnității și al prețuirii, cu care sînt înconjurați.

Oameni — dintre care unii, pînă nu de mult, nu cunoșteau din literele alfabetului decît pe acele care închegau numele lor — zăbovesc astăzi ore întregi asupra paginilor „Cursului scurt de istorie a P.C.U.S." Vagabonzii de odinioară studiază astăzi învățătura lui Stanislavski și încep să deslușească limpede, cu mîndrie, miezul adînc și marea frumusețe a artei lor. La cursurile în care se dezbat problemele specifice ale artei circului, ei află despre uimitoarele realizări ale artiștilor circului sovietic și se frămîntă pentru a ridica și ei calitatea artei lor.

Într-o clădire din spatele circului, s-a amenajat o sală spațioasă de gimnastică, înzestrată cu toată aparatura necesară. La această originală bază sportivă, noile generații de artiști învață, în condiții

Duet pe biciclete (soții Lupescu).

nevisate de înaintașii lor, cu profesori adevărați și după un orar de școală adevărată.

Toate acestea ar putea fi exprimate, laconic, într-o singură frază, așa cum este poate trecută în planul de activitate a Circului nostru de Stat: „Ridicarea nivelului ideologic, cultural și profesional al colectivului."

Dar în spatele acestor cîteva cuvinte se deschide, largă și luminoasă, perspectiva dezvoltării Circului nostru, drumul drept, greu poate, dar înălțător, de la nomadul chinuit și disprețuit de ieri, la artistul cult, avînd conștiința meniri artei sale.

...Și iată-ne la repetiții. Ridicați cu zece metri deasupra pămîntului, icarienii nu-și adaugă aripi de ceară ca Icar, miticul zburător și slăvitul lor înaintaș. Dar zborul zvîcnit de la un trapez la altul, complicat cu un salt răsucit ca o elice, conferă parcă acestor îndrăzneți cuceritori ai spațiului aerian atribute noi și totuși vechi de poezie epică și de basm. Îi vezi, înainte de repetiții ori după spectacol, îmbrăcați în haine obișnuite ca mine ori ca tine. Se numesc simplu: Paul și Maria Mastacan, Ganea Traian, Petrache Carolina... Dacă i-ai vedea, ca în trecut, umblînd cu farfurioara de la om la om, basmul ar fi sfîșiat cu amară cruzime și dezamăgirea ar fi adîncă. Dar așa, basmul cîștigă un adaos de neîntrecută mîndrie și de autenticitate. Și asta tocmai prin dovada concretă că icarienii din cupola circului de azi sînt oameni ca și noi, oameni liberi și demni.

La Curtea Veche a domnilor, ale cărei ruine se mai văd undeva prin actuala stradă Covaci, ori în temeliile caselor de pe strada 30 Decembrie, istoria spune că erau aduse la scumpele zaifeturi nu numai molatice dănțuitoare indiene, ci și jongleuri înzestrați cu agilitatea felinelor și cu repeziciunea păstrăvilor din apele reci ale munților. Și atunci cînd îl vezi pe Ovidiu Bocan, jonglînd cu un pumn de bile ori cu cercuțele fosforescente, parcă aevea răsună, alături de suspinul alăutelor arăpești și al tamburelor orientale la demult cotropita, în iederă și colb, Curte Veche, ritmul sacadat, îndrăcit, cu care își acompaniau arta străbunii jongleurilor de azi.

Gimnaștii cocoțați pe bicicletele lor înalte de cîțiva metri ne amintesc vremea apusă a trăsurii cu imperială ca o casă cu etaj pe roate, vremea întîielor folosiri a roții, nu numai la chesoanele de tunuri, ci racordată cu pedale la curioasele velocipede. Tocmai sus, la nivelul unei streșine de case, cuplul Lupașcu pedalează vehicule ciudate, cu o singură roată, într-un echilibru perfect, aproape statuar.

Ceea ce nu se poate trece cu vederea e faptul că în circ specialitățile se împart pe familii, se învață și se moștenesc din tată-n fiu. Tradiția cîștigă în aceste împrejurări caracteristicile unei originale universități, deopotrivă de artă și de sport. Familia Augustin e neîntrecută în numere de echilibristică la catargul ținut pe umăr ori la scara rezemată pe tălpile picioarelor. Familia Maximilian, la aparatul bazat pe mecanica simplă a pîrghiei basculante, se prinde, din salturi, pe umeri, cu ușurința cu care noi trecem de pe un trotuar pe altul. Familia Krateyl învață cai, poneyi și cămilele să-și transforme pașii obișnuiți în mișcări de balet, ca într-o lume a fabulei, unde animalele necuvîntătoare capătă înțelepciune.

În aceeași atmosferă de fabulă și basm ne duce lumea vietăților fără grai. Ca într-o modernă arcă stau în grajdurile din spatele circului, într-o uimitoare bună vecinătate, cele mai felurite viețuitoare: cămilele care-ți sugerează toridele și înfricoșatoarele mări de nisip (cămile ce se numesc, paradoxal, Fetița și Mititica); cai, „repezi ca vîntul și iuți ca gîndul", ursuleții și poneyi coborîți parcă din vitrinele magazinelor de jucării, porumbeii, cîinii și vulpile, caprele și măgărușii cu urechile lor de sensibilă catifea. Aici, legile care guvernează zoologia par să fie nesocotite, ca și legile fabulei, așa cum le-am învățat din cărțile de școală. Porumbeii se dau în „roata lumii" și în scrînciob, iar ursuleții, după ce-și beau cu biberonul porția de lapte, se dau pe tobogan ca oricare copii duși de părinți la parcul de odihnă și cultură. Capra Hedy își are locul în iesle lîngă măgărușul Rigolo. Dacă o muți mai încolo, plînge și nu se oprește pînă nu o aduci iar lîngă prietenul ei.

Chiar și într-un poem în proză — cum pretinde a fi acesta — există un „dar" și un „însă". Condeiul poetului are și ascuțimea unui vîrf de săgeată, iar cerneala, în chimia ei, pe lîngă trandafir are și usturimile urzicii. Unele din numerele întîiului spectacol au oferit încă lipsurile începutului. Cu tot talentul lor, de pildă, clovnii Tonino, Ciacanica, Georgică nu pot da tot ce le stă în puteri din pricina lipsei de texte satirico-umoristice valoroase, mulțumindu-se a repeta aceleași și aceleași „bancuri albe", destul de ieftine, cunoscute de atîta amar de vreme. Indemnul se adresează, așadar, în aceeași măsură și scriitorilor. Miile de spectatori așteaptă să aplaude zeci de glume sclipitoare, momente comice și satirice cu conținut și interpretate la un înalt nivel artistic.

Același lucru se poate spune și despre textele de satiră și umor din „Carnavalul Circului", cel de-al doilea spectacol, care marchează, totuși, un progres vădit.

Pe manejul așternut cu rumeguș de lemn și sub cupola cu trapeze, o artă milenară începe a fi și la noi reintegrată poeziei și basmului...

Petru VINTILĂ

Un grațios monument viu: familia Augustin — mama și cele trei fetițe.

Răspundem cititorilor

ABHAZIA SOVIETICĂ

Suhumi, capitala Abhaziei, este în acelaşi timp port maritim şi o minunată staţiune balneo-climaterică

Tovarăşul Stelian I. Ceampuru din Alexandria ne scrie că ar dori să cităască în „Flacăra" un material documentar despre Abhazia Sovietică.

Cuprinsă între masivul principal al munţilor Caucaz şi Marea Neagră, cu o suprafaţă totală de 8.700 km². Republica Sovietică Socialistă Autonomă Abhază face parte din R.S.S. Gruzină şi este situată în partea de nord-vest a acestei republici.

Diversitatea reliefului şi a climei, varietatea faunei, nesecmuita bogăţie a florei, peisajele încîntătoare fac din Abhazia una dintre cele mai bogate şi mai pitoreşti regiuni ale Uniunii Sovietice, preferată de turişti şi oameni ai muncii aflaţi la odihnă.

În timp ce crestele Caucazului, atingînd aici pînă la 4000 m înălţime, sînt acoperite de ghetari şi zăpezi veşnice, jos, pe litoral, cresc eucaliptul şi palmierul, se coc mandarine şi lămîi.

Acest pămînt binecuvîntat de natură a avut un trecut zbuciumat. Ameninţată de sultanii turci, care rîvneau de secole cucerirea şi subjugarea ei, Abhazia a cerut încă din 1810 alipirea la Rusia. Adevărata ei viaţă liberă începe însă abia la 4 martie 1921, cînd intră în marea familie a republicilor sovietice frăteşti. La 17 aprilie 1930, Abhazia a devenit republică autonomă (în cadrul R.S.S. Gruzine).

În anii Puterii Sovietice Abhazia cunoaşte o mare dezvoltare economică şi culturală, devenind şi o importantă regiune de culturi subtropicale.

O dată cu dezvoltarea plantaţiilor de tutun — singurele care existau şi înainte — locul paiştilor l-au luat plantaţiile întinse de ceai, plante citrice, plante producătoare de uleiuri eterice, arborele tung, vii cu struguri rubinii sau de culoarea chihlimbarului şi livezi înmiresmate în care, sub razele fierbinţi ale soarelui sudic, se pîrguiesc cele mai variate fructe: mere, pere, prune, gutui, piersici, rodii, smochine, migdale şi altele.

Pe restul suprafeţei arabile este cultivat porumbul.

Un rol important îl ocupă creşterea vitelor, predominînd vitele cornute mari. Au căpătat o mare dezvoltare agricultura şi sericicultura.

Agricultura fiind strîns legată de dezvoltarea industriei, în anii cincinalelor au fost create fabrici şi uzine de prelucrare a ceaiului şi tutunului, de conserve de fructe şi peşte, fabrici de uleiuri eterice şi altele.

Pădurile dese, cu esenţe dintre cele mai variate, care îmbracă din belşug coastele de jos ale munţilor, au dat naştere industriei de prelucrare a lemnului, iar exploatarea bogatelor zăcăminte de cărbuni — în regiunea Tkvarceli — industriei extractive.

Creşterea economiei a creat necesitatea construcţiilor de termo-centrale şi a unei hidrocentrale, izvoarele principale de energie fiind riurile şi cărbunii.

O uriaşă importanţă pentru economia ţării a avut-o construcţia Căii Ferate Transcaucaziene, care străbate Abhazia, înainte vreme lipsită de linii ferate.

De unde înaintea Marii Revoluţii Socialiste din Octombrie în Abhazia nu au existat decît două instituţii de învăţămînt mediu, azi funcţionează o reţea întinsă de instituţii de învăţămînt şi culturale. Au luat fiinţă institute de cercetări ştiinţifice în domeniul biologiei şi al culturilor subtropicale.

Literatura abhază a cunoscut de asemenea o înflorire fără seamăn. Fondatorul literaturii abhaze este poetul popular abhaz D. I. Guila, care cu atîta măiestrie a ştiut să folosească folclorul abhaz în poeziile sale. Fiul său, G. D. Guila, scriitor sovietic, este autorul povestirii „Primăvara la Saken", pentru care i s-a decernat Premiul Stalin.

Cei care au văzut versiunea cinematografică a acestei povestiri au avut ocazia să admire natura pitorească a Abhaziei, ţară plină de soare, cu vegetaţia luxuriantă, scăldată de mare şi străjuită de zidul uriaş al munţilor, unde riurile repezi curg înspumate printre stînci abrupte, iar lacurile alpine, de o rară frumuseţe, au culoarea cerului.

Cu drept cuvînt, Abhazia poate fi numită ţara staţiunilor climaterice. Pînă şi capitala ei, Suhumi, important centru industrial şi cultural, este în acelaşi timp o vestită staţiune climaterică. Pe întinsul republicii sînt presărate peste 80 de izvoare de ape minerale, cu minunat efect terapeutic. Oameni ai muncii din cele mai îndepărtate părţi ale U.R.S.S. vin aici să se bucure de bogăţiile naturii. Numărul sanatoriilor şi al caselor de odihnă, elegante şi confortabile, creşte mereu.

Puterea Sovietică a transformat ţara înapoiată de odinioară într-o republică înfloritoare în continuă dezvoltare.

CUM SĂ ÎNŢELEGEM MUZICA

În cadrul consfătuirii cu cititorii noştri din Ploieşti, ca şi prin numeroase scrisori primite la redacţie, mulţi iubitori ai muzicii ne-au arătat că simt o anumită greutate în urmărirea şi înţelegerea muzicii simfonice, de cameră sau de operă — numită de unii „grea" — care adesea îi derutează prin amploarea şi complexitatea procedeelor folosite de compozitori. Pentru a veni în ajutorul acestor cititori ai noştri, publicăm, începînd cu numărul de faţă, o serie de materiale consacrate prezentării celor mai importante laturi ale limbajului muzical. Materialele sînt redactate de criticul muzical George Bălan.

Despre motiv şi temă

Se vorbeşte adesea despre *acţiunea muzicală*. Mulţi au comparat sonata cu o *dramă instrumentală*. Muzicologii cercetează în lucrările lor *dramaturgia muzicală* a unei simfonii. Asemenea aluzii la genul dramatic nu sînt de loc întîmplătoare în analizele muzicale; ele izvorăsc dintr-o asemănare reală care există între o compoziţie muzicală şi o piesă de teatru. La un spectacol dramatic, urmărim cum evoluează pe scenă diferite personaje, fiecare avînd un caracter individual, un destin propriu. Urmărirea procesului de devenire a acestor personaje şi a multiplelor raporturi care se stabilesc între ele — iată ce interesează în cel mai înalt grad pe spectatorul unei drame de Gorki sau al unei tragedii de Shakespeare.

Ascultînd o simfonie sau un concert instrumental, aţi observat, desigur, frecvenţa cu care anumite idei muzicale reveneau în forme mai mult sau mai puţin schimbate, alternînd, suprapunîndu-se sau ciocnindu-se cu alte idei muzicale, întocmai ca nişte personaje vii, cu caracterele şi destinele lor. Aceste idei muzicale care stau la baza unei compoziţii, tot aşa cum şi personajele stau la baza unei piese de teatru, sînt motivul şi tema despre care cititi, destul de des, în programele de concerte.

Vă aduceţi, desigur, aminte de acel cunoscut crîmpei melodic care se aude obsedant atît la începutul cît şi pe parcursul simfoniei a V-a de Beethoven, sunînd ca o forţă ameninţătoare căreia omul îi va opune irezistibila sa hotărîre de a lupta şi a învinge. Acesta este ceea ce în muzică se numeşte motiv. Deşi se caracterizează printr-o extremă concizione (motivul amintit din Beethoven nu însumează decît patru sunete), el este capabil să sugereze o idee, un sentiment; s-a putut vedea cum la Beethoven el contribuia chiar la exprimarea unei idei filozofice. Începutul cunoscutei simfonii a II-a de Haciaturian este de asemenea marcat de un laconic motiv al clopotelor, imagine a chemării, plină de îndurerată măreţie, la lupta pentru apărarea patriei. Motivul este, aşadar, cea mai mică unitate expresivă ce poate avea o semnificaţie de sine stătătoare într-o operă muzicală.

Structura foarte concisă pe care o are motivul muzical limitează desigur, posibilităţile de expresie ale acestuia. Caracterizarea adîncită a stărilor sufleteşti revine temei — idee muzicală mai largă, mai dezvoltată — care coincide într-o foarte mare măsură cu ceea ce, în mod obişnuit, se numeşte melodie. Tema muzicală exprimă starea sufletească într-un mod mai nuanţat, mai amplu; să ne gîndim la tema marşului funebru din simfonia „Eroica" de Beethoven, sau la patetica temă a finalului din Concertul nr. 2 pentru pian de Rahmaninov, în care compozitorii ne dezvăluie nuanţe sufleteşti atît de adînci.

Uneori, o temă poate exprima chiar stări sufleteşti deosebite: în tema iniţială a Sonatei în do minor pentru pian de Mozart motivul dur, în care sunetele înaintează aspru şi ameninţător, alternează cu motive ce exprimă implorare, suspine. Exemplul acesta mai dovedeşte însă şi altceva: între motiv şi temă există o strînsă legătură, temele fiind de cele mai multe ori alcătuite din motive pregnante care, deşi adesea fiecare din ele posedă o individualitate expresivă, se încheagă într-o imagine complexă, unitară. Analizînd, bunăoară, tema care-i caracterizează pe Manfred în simfonia cu acelaşi nume de Ceaikovski, cercetătorul sesizează cu uşurinţă cîteva motive cu un sens emoţional foarte clar: motivul suferinţei şi singurătăţii, intonat amenintător de fagoţi şi clarinet-bas, motivul deznădejdii, exprimat printr-o linie melodică coborîtoare ce se opreşte la un moment dat într-o prelungă nemişcare; motivul suspinului, constînd din scurte elanuri melodice care se frîng; motivul revoltei, caracteristic prin profilul său energic, prin mersul său ascendent. Aceste motive se leagă organic într-o temă pe care ascultătorul o percepe ca pe un tot unitar şi în a cărei repetare (integrală sau parţială) el va recunoaşte oricînd prezenţa eroului. Iată, aşadar, că printr-o temă muzicală se poate contura portretul sufletesc complex al unui erou.

Tot aşa cum acţiunea unei opere dramatice se bazează pe un număr limitat de personaje, desfăşurarea muzicală a unei compoziţii are la baza sa cîteva teme, dintre care unele au o însemnătate primordială, iar altele un rol secund. Relaţiile care se stabilesc între aceste teme sînt determinate de conţinutul de idei pe care compozitorul urmăreşte a-l înfrucbipa. Între principalele două teme pe care este clădită fantezia „Romeo şi Julieta" de Ceaikovski, tema colţuroasă a urii şi tema luminoasă a dragostei, există un puternic *conflict*. Alteori, însă, deosebirea dintre teme îmbracă caracterul unui simplu *contrast*, în cadrul cărora temele, deşi diferite, nu se opun una alteia, ci se întregesc, contribuind la realizarea unei imagini unitare; în prima parte a concertului pentru vioară de Kabalevski, închinat comsomoliştilor, tema întîia exprimă latura impetuoasă, agitată, a sufletului de tînăr, în timp ce celelalte te fac să te gîndeşti mai ales la aspiraţiile avîntate, la puritatea morală a acestuia.

Între temele unei compoziţii muzicale poate exista o evidentă înrudire, exprimată de obicei printr-unul sau mai multe motive care reapar aproape neschimbate în diferitele teme ce stau la baza lucrării. (Aşa se întîmplă în temele simfoniei de Franck şi ale simfoniei a patra de Ceaikovski). O astfel de înrudire tematică pune cu deosebită pregnanţă în lumină unitatea conţinutului ideologic al lucrării şi realizează totodată o remarcabilă unitate de stil şi expresie muzicală.

Sfera temelor unei creaţii cuprinde doar *în germene* conţinutul de idei şi sentimente al acesteia. Numai *procesul dezvoltării tematice*, care ne permite să vedem temele de acţiune, pune în lumină acest conţinut, făcînd ca germenele să se transforme în stejarul falnic cu care s-ar putea asemui marile capodopere ale muzicii simfonice sau de cameră. Acestei probleme îi va fi consacrat articolul următor.

DESPRE ULTIMA IARNĂ

Prin acest material răspundem tov. Ghiţă Tenenhaus din Buşteni, care ne-a rugat să arătăm care sînt particularităţile ultimei ierni şi care sînt cauzele lor.

După iarna excepţională din 1953-1954, în care straturile de zăpadă au atins înălţimi rar întîlnite în ţara noastră, am aşteptat iarna lui 1954-1955, luînd măsuri de prevenire a unor noi „surprize" neplăcute. Dar iarna lui 1954-1955 ne-a jucat un renghi — ca să spunem aşa — nouă, celor care trăim în fundul oceanului aerian. A fost cu totul alt fel decît ne aşteptaşă. Prin ce s-a caracterizat în fond această perioadă? A fost o iarnă timpurie, dar blîndă, care, însă, s-a prelungit mult în primele două luni ale primăverii. Din această cauză primăvara a avut un pronunţat caracter rece. Să ne amintim: noiembrie 1954 a fost în general umed şi ceţos, bogat în precipitaţii. După data de 17, temperatura a scăzut brusc,

Originea şi direcţia curenţilor calzi şi reci, ce pătrund mai frecvent în ţara noastră.

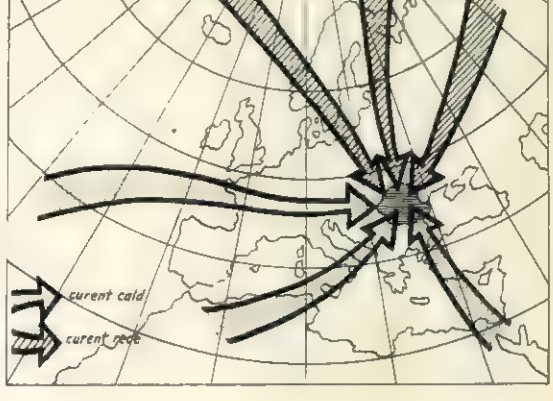

au început să cadă lapoviță și ninsoare. Decembrie a fost o lună caldă dar posomorîtă, umedă și cețoasă. În unele localități, temperaturile cele mai ridicate au atins și +17°. Nici ianuarie nu a fost aprig la noi. Dacă în prima parte a lunii, țările din Europa apuseană au fost bîntuite de cicloni, de ploi și zăpezi abundente care au pricinuit mari pagube, apoi la noi vremea a fost în general caldă și au căzut precipitații chiar sub formă de ploaie. Deși februarie a prezentat două intervale reci, a fost totuși o lună caldă, avînd perioade cînd temperaturile au atins ziua și 22° peste zero, în cîmpia Dunării.

Primele două luni de primăvară au fost și ele neobișnuite. Cu excepția anumitor perioade de încălzire, martie a rămas o lună friguroasă, cu ninsoare, lapoviță și viscol moderat. Timpul rece, cu ploi dese, foarte abundente și lapoviță, a continuat și în primele 21 zile ale lunii aprilie.

Așa s-a prezentat — foarte pe scurt — vremea, în perioada de care vorbim. Care cauze se datoresc aceste anomalii sau abateri în mersul vremii, care, în treacăt fie spus, nu constituie de loc o excepție, avînd în vedere datele scriptice despre multe ierni din trecut care au prezentat asemenea caracteristici?

Ele se datoresc circulației generale atmosferice, care permite uneori să pătrundă în regiunile noastre aer rece din regiunile nordice, iar alteori, aer cald din regiunile sudice sau vestice.

Pînă aci, am arătat felul în care s-au prezentat diferitele luni din perioada ce ne interesează. Să arătăm acum de ce s-au prezentat astfel. Să luăm, bunăoară, noiembrie. Faptul că prima jumătate a lunii a fost caldă și ploioasă se explică prin pătrunderea la noi a unor curenți de aer cald și umed veniți din Oceanul Atlantic și din Marea Mediterană; răcirea dintr-a doua jumătate a lunii s-a datorit unei invazii de aer rece din rectunile siberiene. Să luăm și aprilie. După 20 martie, se produsese o încălzire simțitoare; vremea avea aspectul de vară; temperatura se ridicase pînă la +27° în cîmpia Dunării. Și deodată temperatura scăzu; între 15 și 16-21 aprilie, în locul maselor de aer cald existentă năvăliră mase de aer rece.

De unde veneau ele? Curentul de aer rece a pornit din nordul Canadei, a trecut peste mările polare înghețate și peste ghețarii Groenlandei, a pătruns în Europa prin peninsula Scandinavică, a măturat partea de mijloc a Europei și, după ce a trecut peste țara noastră și peste peninsula Balcanică, a ajuns pînă în Marea Mediterană.

Cunoscînd aceste lucruri, ne putem da acum ușor seama de ce am găzduit în aprilie, iarna. Cu toate acestea, căderea zăpezii în această lună de primăvară nu e de loc excepțională. Statisticile meteorologice arată că în 1902 a nins la București la 30 aprilie, iar în 1909 a căzut lapoviță în ziua de 7 mai.

ISTORICUL FILATELIEI

Tov. Mircea Pop și Ion Murgulescu, tehnicieni la fabrica de bere „Grivița" din București, doresc să cunoască începuturile filateliei.

Transmiterea regulată a corespondenței își are începuturile în secolul al XV-lea. La începutul secolului al XVII-lea se utilizează, din inițiativa academicianului francez Jean Renouard Villayer, „biletul de porto plătit", strămoșul timbrului poștal de astăzi.

Multiple reforme sînt încercate în diferitele sisteme poștale, toate tinzînd la o simplificare a încasării taxelor pentru transportul corespondențelor. Încercările unui piemontez anonim la 1818, mai tîrziu ale suedezului Traffenberg, în 1836 ale slovenului Lovrene Kosir, rămîn însă numai încercări.

Paternitatea primului timbru poștal este atribuită lui Rowland Hill, un modest învățător englez, care în 1835 pornește o acțiune împotriva tarifelor poștale exagerat de ridicate, preconizînd o taxă unică redusă pentru toate corespondențele ce au greutatea de mai puțin de ½ ounce (5 gr.). Propunerea acceptată duce la o creștere apreciabilă a traficului poștal, care face necesară introducerea timbrelor poștale, creația aceluiași R. Hill.

Și astfel la 6 mai 1840 apare în Anglia primul timbru poștal.

În primii 10 ani următori abia 47 timbre văzură lumina zilei: între 1850-59 numărul lor se ridică la 778; între 1860-69 apar 1851 timbre; iar între 1870-79 apar 2616 timbre noi.

Între 1900-1910 apar 20.628 timbre, iar de atunci și pînă astăzi cîteva sute de mii.[1])

Nașterea filateliei, (philos = amic și ateleia = francare — din vechea limbă greacă), adică a colecționării și studiului timbrelor poștale, coincide cu nașterea primului timbru.

În 1852 are loc prima expoziție filatelică la Bruxelles, după ce cu 3-4 ani înainte în revistele și ziarele belgiene, engleze și franceze apăruseră anunțuri de cumpărări, vînzări și schimburi de timbre.

În 1861 apare prima listă de timbre, începuturile unui catalog, tipărită în 12 pagini, cu 973 numere, editată de un colecționar, Oscar Berger-Levrault din Strassbourg.

La Liverpool apare în 1862 prima revistă filatelică. În același an apare la Bruxelles prima lucrare filatelică, un studiu despre falsuri în filatelie, al lui I. B. Moens. Tot în 1862 apare primul catalog filatelic în Franța, editat de E. de Lolande, Berger și Potiquet. Primul album filatelic, apărut în 1863, aparține francezului Justin Lollier. În anul 1856 la Iași la Nevers, prima societate filatelică de schimburi, iar prima licitație filatelică are loc în 1865, la Paris.

În Rusia primul timbru a apărut în 1857, valoarea de 10 kopeici, culoarea brun și albastru, înfățișînd stema țaristă și o goarnă poștală, într-un format oval. În total în Rusia țaristă s-au emis 128 de timbre diferite.

În afară de timbrele statului, în Rusia au circulat multe emisiuni cu valabilitate locală, care au servit pentru francarea corespondențelor în interiorul regiunilor. Există 2427 asemenea timbre ce au circulat în 164 regiuni. Între anii 1866-1877 se menționează și existența timbrelor telegrafice.

Secția filatelică a Muzeului „A. S. Popov" din Leningrad, înființată în 1885; este unică prin proporțiile și varietatea timbrelor sale. Astăzi ea depășește chiar colecția Muzeului Filatelic al Uniunii Poștale Universale.

Prima revistă filatelică din Rusia, „Marki", apare în 1896.

Primul timbru sovietic a apărut în 1921 și a fost imprimat prin sistemul gravurii în oțel. În același an s-au emis timbre și în Armenia Sovietică, iar Gruzia Sovietică emite primul timbru în 1922.

Emisiunile de timbre sovietice, nu numai că au egalat dar au depășit cu mult prin conținutul lor educativ, prin desenul lor, prin coloritul lor minunat și execuția lor artistică impecabilă, cele mai frumoase timbre ale țărilor cu un trecut filatelic îndelungat.

Nici o țară de pe glob nu a reușit să redea pe timbre cu mai multă artă și putere de sugestie marile înfăptuiri ale omului.

După un an de la apariția primului timbru în Rusia, se emit și în țara noastră, în Moldova, primele timbre poștale (1-13 iulie 1858). Cele patru valori ale acestei prime emisiuni, 27, 54, 81 și 108 parale, sînt cunoscute în istoria filateliei sub numele de „cap de zimbru" sau „cap de bou" și constituie unele din cele mai rare și valoroase piese filatelice din lume, stînd cu cinste alături de celelalte rarități mondiale ca: Guiana-Engleză, Mauritius, 3 sk (galben) Suedia etc.

Viața filatelică pătrunde încet și pe meleagurile noastre. Astfel, în 1881, apare la București „Timbrophilo-jurnal philatelistic romîn". Cu zece ani mai tîrziu, în aprilie 1891, la ființă, sub denumirea de „Societatea Română de Timbrologie", prima asociație filatelică la București. În același an, la 6 mai, în casa lui Butculescu, unul din primii filateliști din țara noastră, se deschide prima expoziție filatelică.

Din acea epocă se mai cunoaște existența societății filatelice din Iași, care în 1893 edita revista „Rominia filatelică"; și alte două grupări filatelice la Focșani: „Moldova" și „Mercur", care în 1895 editau revista „Ecoul Mărcilor".

Deși nu are o vechime mai mare de un secol, totuși filatelia a cunoscut în acest timp o largă dezvoltare, timbrele poștale constituind astăzi obiectul de colecționare și cercetare a milioane de filateliști.

„Cap de zimbru", primul timbru apărut în țara noastră.

[1]) N. R. Cifrele de timbre indicate reprezintă tipuri diferite, nu bucățile imprimate.

BOGĂȚIILE DELTEI DUNĂRII

La întrebarea tov. Chivu Gheorghe din Caracal despre flora, fauna și alte bogății ale Deltei Dunării, ne răspunde tov. prof. univ. Raul Călinescu.

Navigînd cu vaporul pe Dunăre la vale, și trecînd de Isaccea, ajungem curînd la „ceatalul" sau „furca" Chiliei. Aici fluviul se bifurcă, iar brațele sale se îndepărtează unul de altul, închizînd la mijloc o suprafață triunghiulară, care, amintind de litera greacească delta, a primit acest nume. Brațul nordic se numește Chilia — iar cel sudic, Tulcea. Puțin mai jos de orășelul Tulcea, brațul cu același nume se desparte în două noi brațe: Sulina și Sf. Gheorghe. Toate duc apele Dunării la mare.

Aceste brațe, ca și grîiele ce traversează delta în lung și în lat, curg între maluri teșite, de aluviuni, numite grinduri. Pe grindurile fluviale cresc zăvoaie de sălcii și plopi, iar pe marile grinduri maritime Letea și Caraorman, păduri amestecate de stejari, frasini și plopi, pe care se cațără perdele de liane ca vița sălbatică, curpenul, periploca etc. Tot pe grinduri aflăm așezările omenești, culturile și pășunile.

Restul deltei, dincolo de grinduri, îl constituie o baltă imensă, care provine dintr-un vechi golf al Mării Negre. Ea este acoperită, în cea mai mare parte de o saltea de stuf plutitor, numit „plaur", ce crește începînd de la marginea grindurilor, de care e fixat. Bucăți rupte de plaur formează insule plutitoare, ce sînt purtate de vînt în toate direcțiile pe luciurile de apă — ochiuri de baltă neacoperite de salteaua de plaur, numite de localnici ghioluri.

De pe grindurile umbrite de sălcii pletoase, aceste luciuri de apă ale ghiolurilor și grîielor deltei se zăresc sclipind în depărtări, ca niște cioburi de sticlă în marea de stuf.

Animalele deltei sînt variate și de mare importanță econo-

Pelicani în Deltă.

mică. Aici găsim cele mai prielnice condiții de viață pentru păsări și îndeosebi pentru cele de baltă. Sînt atît de multe și de variate, încît delta apare ca un adevărat domeniu al lor, ceea ce a făcut pe unii scriitori să o numească „paradisul păsărilor". Pe sub zborul tuturor gîngăniilor mărunte de baltă, sub țipătul ascuțit ori ciritul păsărelelor din stuf, alunecă lin pe apă pelicani și lebede albe, iar pe crengile copacilor se zbat cormorani negri, în timp ce pe grinduri pîndesc nemișcați stîrci de diferite soluri.

Delta Dunării, cu brațele și grîielele ei, precum și cu băltile și lacurile situate la miazăzi de ea, constituie un izvor nesecat pentru producția piscicolă. La gurile Dunării se face un pescuit intens de specii migratoare, care pătrund din mare în Dunăre, pentru reproducere. Așa sînt sturionii (morunul, nisetrul, păstruga) și scrumbiile de Dunăre, precum și speciile de pești care pătrund din mare în lacuri, pentru hrană, cum sînt îndeosebi chefalii.

Aici, la gurile Dunării, se pescuiesc anual 90 la sută din sturioni; aici se prepară 90 la sută din icrele negre și tot aici se pescuiesc 80 la sută din scrumbiile de Dunăre care se prind în apele teritoriale ale Mării Negre.

Tăcută și părăsită Delta de ieri a devenit azi un uriaș șantier al muncii. La Tulcea s-a amenajat în anii regimului nostru o fabrică de stuf (plăci izolatoare făcute din stuf), un șantier de reparat vase pescărești, instalații de frigorifere pentru industria alimentară și, îndeosebi, pentru produsele de pescărie, un combinat alimentar de conserve de pește cu o fabrică pentru extragerea unturii de pește, pentru prepararea făinii furajere de pește, (hrană pentru unele animale domestice etc.). Delta Dunării este o sursă nesecată de bogății. Și poporul nostru muncitor, astăzi stăpîn pe soarta sa, o valorifică în măsură din ce în ce mai mare.

CUM DECURG PREGĂTIRILE PENTRU CEA DE A XVI-a OLIMPIADĂ

Tov. Maria Șerbănescu, membră a colectivului sportiv I.T.B. Dudești din București, dorește să știe cum decurg pregătirile pentru cea de a XVI-a Olimpiadă.

Presa de specialitate din diferite țări relatează cu îngrijorare faptul că pregătirile pentru cea de a XVI-a Olimpiadă, ce va avea loc în 1956 la Melbourne, merg greu, deoarece Australia nu posedă experiența în organizarea unei competiții de mare amploare.

Într-adevăr sarcina luată de orașul Melbourne este uriașă. Întregul continent australian are o populație de numai 9 milioane de locuitori și va avea sarcina de a primi între 22 noiembrie și 8 decembrie 1956 aproape 6.000 de sportivi din 83 de țări. De pe acum, presa australiană își exprimă teama în ce privește reușita organizării.

Cele mai mari greutăți constau în încartiruirea turiștilor care vor sosi la Olimpiadă. Organizatorii au de gînd ca turiștii să fie cazați pe vapoarele special amenajate, care vor staționa în rada portului Melbourne. Sportivii, în schimb, vor fi cazați în satul olimpic care se va construi special pentru aceasta, în cartierul Heidelberg. Satul olimpic se va afla la o distanță de 10 km de stadionul pe care se vor desfășura principalele competiții. Trebuie să se reconstruiască în întregime stadionul „Melbourne Cricket Ground", care se află așezat în apropierea centrului orașului. Aici, vor avea loc solemnitățile de deschidere și închidere a Jocurilor Olimpice, vor avea loc întrecerile de atletism, semifinalele și finala turneului de hochei pe iarbă, meciurile de fotbal. În apropierea stadionului urmează să se construiască „Parcul Olimpic" în interiorul căruia se vor afla velodromul, bazinul de natație și o hală de sport.

În clădirea „Exhibition Building" (Hala Expoziției), se vor desfășura meciurile de box și întrecerile la gimnastică. În sălile clubului sportiv „Town Hill", din cartierul St. Kild, se vor desfășura întrecerile de scrimă, iar în golful Filip, aflat în imediata apropiere, se vor desfășura întrecerile de regate. Întrecerile de canotaj vor avea loc pe lacul Leatmouth de lîngă localitatea Ballarat. În localitatea Williamstowne vor avea loc întrecerile de tir.

Alte competiții urmau să aibă loc pe Stadionul de Est. Iată însă că la 24 ianuarie 1955 stadionul, construit din lemn, a ars în întregime. Urmarea: s-a hotărît ca, pe locul vechiului stadion, să se construiască un „Palat al Sporturilor", tot din... lemn.

Sînt însă multe lucruri care se cam încurcă. Astfel, deoarece legile statului Victoria interzic intrarea cetățenilor străini cu arme și muniții, trăgătorii ori vor accepta armele ce le vor fi puse la dispoziție aci, ori se vor întrece în altă parte. O altă încurcătură este cea privitoare la pista de ciclism care, în conformitate cu regulamentul olimpic, ar trebui să fie de ciment. Or, organizatorii vor s-o construiască din lemn. Dacă regulamentul va fi respectat, și această competiție va trebui să se desfășoare în altă parte.

Se pare că aceste lucruri nu-i deranjează prea mult pe organizatori, care și-au făcut planul ca, în primul rînd, să se aleagă cu beneficii grase. Ei au și tipărit bilete a căror vînzare ar urma să le aducă o sumă aproape de două ori mai mare decît cea mai costisitoare dintre investiții: reconstruirea stadionului „Melbourne Cricket Ground".

De asemenea după Olimpiadă, casele din „satul olimpic" vor fi vîndute la licitație, astfel că organizatorii vor avea cîștig destul de frumușel. Și aceasta este cel mai important lucru: pentru ei, problema financiară joacă un rol mai mare decît întrecerile sportive.

Jucătorul cu nr. 13

— ÎNSEMNĂRILE UNUI ZIARIST —

„Ah, cît e de fanatic!" M-am răsucit pe locul meu, mirat de aceste cuvinte rostite în franceză și pe care, ca spectator obișnuit al jocurilor de rugbi de la noi, nu le mai auzisem niciodată. Aveam în față două fete cu ten curat, atrăgător, cu dantura albă și ochi mari, care rîdeau deopotrivă de tinerește. De atunci, aveam să le întîlnesc cu regularitate în tribuna stadionului Dinamo cînd se juca rugbi, deși tentațiile Bucureștiului celui de al IV-lea Festival Mondial al Tineretului ar fi putut să le atragă cine știe unde în altă parte. Și cum publicul de la rugbi formează o familie de entuziaști, am legat repede prietenie cu aceste tinere. Astfel, am ajuns să aflu că sînt olandeze și studiază în Franța, și că „fanaticul" despre care le auzisem vorbind era jucătorul cu nr.13 din echipa țării noastre, maestrul sportului Dumitru Ghiuzelea.

„Am vrea să-l cunoaștem pe fanaticul dv.", îmi spuseră ele într-una din zilele în care pe teren se aflau din nou față în față două echipe de rugbi.

...Alergînd cu trunchiul mult aplecat în față, cu gîtul bine întins și dinții încleștați, cu toate fibrele mușchiulare încordate în plin efort, cu ochiul mereu ager, căutînd locul liber pe unde să se poată strecura, Ghiuzelea își depășea adversarii, unul cîte unul, și, atunci cînd se părea că va fi prins, el scăpa totuși, ferindu-se într-o parte. Drumul spre terenul de țintă al echipei adverse era acum liber și Ghiuzelea înscrise nestingherit. Publicul aplaudă, iar el reveni în terenul de joc alergînd relaxat și-și reluă locul obișnuit dincolo de linia de centru.

De cîte ori am văzut scena aceasta? N-aș putea ține minte. Rar este meci în care Ghiuzelea să nu înscrie măcar o dată. Sînt impresionante, într-adevăr, decizia acțiunilor sale, dîrzenia cu care luptă să-și depășească adversarul, felul admirabil în care forța lui fizică, viteza în alergare și curajul sînt dirijate în mod conștient pentru a-i da posibilitatea să-și sfîrșească cu bine acțiunea începută. Cum de a ajuns oare aici?

Preludiul...

Vorbind despre una dintre cele mai rapide și mai eficace aripi la rugbi din Europa, este de așteptat poate să spui cum a debutat în acest post. Printre colegii săi de școală, el se distinsese mai ales prin curajul și forța sa, și postul care i-a fost încredințat în echipa de rugbi a fost acela de pilier.

Ei, veți spune, desigur că a fost o greșeală explicabilă pentru un început. Doar se vede cît de colo ce calități teribile are băiatul acesta pentru jocul de trei sferturi aripă! Dar n-a fost o greșeală. Ca junior și, mai apoi, ca membru al unei echipe de categoria „onoare", Dumitru Ghiuzelea își menține același post de înaintaș, înfruntînd cu curaj adversari direcți mult mai rutinați și mai puternici. A venit însă și momentul în care avea să părăsească acest post, ingrat pentru calitățile lui, și să se lanseze în atacurile vertiginoase ale trei-sferturilor.

Într-o zi, în urma indisponibilității unui jucător din linia trei-sferturi, Ghiuzelea primește sarcina de a trece, într-un meci important, în postul de aripă. Tinerețea lui a determinat hotărîrea căpitanului de echipă și, dacă-l întrebi astăzi, Ghiuzelea îți mărturisește cu sinceritate că nici măcar nu știa unde să stea pe teren. Totuși, un balon i-a ajuns pînă în cele din urmă și el l-a dus dincolo de linia de țintă a adversarilor, înscriind prima sa victorie ca aripă și aducînd totodată victoria echipei sale. Mai apoi, acest succes este urmat de selecționarea în lotul național, dar, spre mirarea dvs. (poate și a lui), tot în calitate de înaintaș.

Și consacrarea!

Dacă Ghiuzelea a beneficiat de dezvoltarea generală a sportului în anii de după 23 August 1944, cunoscînd chiar de pe băncile școlii frumusețile și binefacerile acestuia, el a atins însă trepte mai înalte ale măiestriei de-abia mai tîrziu, după intrarea sa în armată și, mai apoi, ca membru al asociației Dinamo. Aci, fostul funcționar al C.A.M.-ului întîlnește o viață sportivă dezvoltată și organizată pe baze științifice, și condiții de practicare a rugbiului dintre cele mai bune. Aci se specializează el în postul de trei-sferturi aripă, pe care nu-l mai părăsește, jucînd, în cei șapte ani de cînd apără culorile asociației Dinamo, în toate meciurile echipei sale, în afară de unul. De aci, este selecționat în echipa reprezentativă a țării și, o dată cu colegii săi, în 1952 primește titlul de maestru al sportului, răsplată a muncii sale pe tărîm sportiv.

Dar, o dată cu galoanele definitivei sale consacrări sportive, D. Ghiuzelea le primește și pe acelea ale carierii militare pe care a îmbrățișat-o. Sublocotenent în 1951 el este avansat locotenent în același an, pentru ca în 1953 să mai primească un grad, iar la 23 August 1954 să poarte steluțele de căpitan.

Apărînd culorile patriei

Din 1949 Dumitru Ghiuzelea nu a mai lipsit din lotul echipei noastre naționale de rugbi și din formația reprezentativă.

Totuși, emoția primului meci internațional fusese consumată de Ghiuzelea încă din 1948, însă doar în parte, atunci cînd el jucase în echipa Constructorul, în meciul cu L.T.C.-Praga. Spun „în parte", deoarece D. Ghiuzelea ține să ne încredințeze că o întîlnire a echipei reprezentative nu se poate compara cu nici un fel de meci al unei asociații, chiar dacă este vorba de un joc internațional.

„Cum aș putea să uit meciul cu F.S.G.T. (Franța), cînd acesta a fost debutul meu în echipa de rugbi a țării? Cum aș putea să uit nopțile care au precedat acest joc? Oare nu atunci am simțit cea mai mare emoție din viața mea sportivă și oare nu în acele nopți mi-am făurit cele mai îndrăznețe vise? Doream, ca și mulți dintre colegii mei din echipa națională, o verificare serioasă a posibilităților noastre, a valorii rugbiului practicat la noi. Și un examen în compania formației franceze putea fi considerat elocvent. Din păcate, după toate succesele obținute, teama antrenorilor noștri de a ne pune în fața unor adversari din ce în ce mai puternici ne-a ținut mult în loc. Jocul cu Italia, pe care l-am terminat învinși la limită, a demonstrat totuși forța de luptă a echipei noastre, avansatele sale cunoștințe tehnice.

Comitetul pentru Cultură Fizică și Sport a apreciat foarte just cauzele rezultatului nostru, dar și perspectivele rugbiului romînesc, și de atunci programul internațional s-a îmbogățit cu numeroase întîlniri cu formații cunoscute ca: U.A.S Perpignan, P.U.C. din Paris și Swansea (Țara Galilor)".

Ghiuzelea nu pomenește nimic de aprecierile pe care le-au făcut despre el străinii care l-au văzut jucînd. Iubitorii de sport din țara noastră le cunosc, însă. Iar astăzi, maestrul sportului D. Ghiuzelea este cunoscut în toată Europa și apreciat ca unul dintre cei mai valoroși jucători de rugbi în postul de trei-sferturi aripă. Au dat acest verdict și vechiul internațional francez Robert Baran, și antrenorul echipei Italiei, și arbitrul internațional Roger Taddei, și conducătorii cluburilor U.A.S. Perpignan, P.U.C., Swansea, ca și adversarii săi direcți, celebrii Zuliani, Morgan Philips și Gerosa.

De curînd în meciul disputat între selecționatele București și Paris, Ghiuzelea a fost unul dintre animatorii reprezentativei noastre.

Cum se pregătește

Desigur că talentul, deși necesar, nu este totuși suficient pentru a permite însușirea unei măiestrii ca cea atinsă de Ghiuzelea, mai ales într-un sport atît de pretențios ca rugbiul. De aci munca intensă și îndelungată pe care maestrul sportului D. Ghiuzelea o depune, încă și astăzi, în vederea menținerii și dezvoltării valorii sale. Dacă-l întrebi cum se pregătește, el îți răspunde cu modestie, și într-un mod foarte natural, ca despre lucruri de la sine înțelese, că face gimnastică la sală pentru forță, rezistență și suplețe, că aleargă kilometri întregi, că iarna parcurge alte distanțe pe schiuri, că în timpul sezonului este preocupat de viteză și mai ales de pornirile rapide de pe loc, de oprirele bruște, schimbări de direcție în plină alergare și... așa mai departe. Parcă nici nu este vorba de efort, parcă nu cade nici un strop de sudoare de pe fruntea celui care execută un asemenea program...

Ceea ce am uitat

Poate nu veți crede că atîtea gînduri și amintiri pot fi stîrnite doar de o fază minunată din timpul unui meci de rugbi. Totuși, așa s-a întîmplat, fiindcă în fața mea, atunci cînd mi-am amintit toate acestea, stătea Dumitru Ghiuzelea, cu fața strălucind de transpirație, cu răsuflarea puțin întretăiată, așteptînd să vadă de ce l-am chemat. Alături, cele două tinere olandeze păreau să-și fi schimbat părerea despre jucătorul cu nr. 13.

Îmi făcui totuși datoria: „Vă prezint pe „fanaticul" nostru!"

Em. VALERIU

Trei adversari de la U.D.A.-Praga privesc cum D. Ghiuzelea (x) înscrie o nouă încercare pentru echipa sa

DEZLEGĂRILE JOCURILOR PUBLICATE ÎN CADRUL CONCURSULUI NOSTRU

SERIA I

BIROCRATUL

ORIZONTAL: 1) Birocrat — Parafă. 2) Atace — Si — E — Aramă. 3) L — Marcă — Fr — Revin. 4) Ab — Reînvoiți — Onu. 5) Mapă — Caricaturat. 6) Ani — Catalog — Fiță. 7) Datat — Fel — T — Z — T. 8) Pe — Înre — T — Posac. 9) Ară — Ți — Toc — Ci — Rs. 10) Condica — N — Lignit. 11) Al — Leru — Cutiuța. 12) Leite — Act — Calmi. 13) I — Vino mîine — Iacă. 14) Tu — Registratură.

VERTICAL: 1) Balama — Păcălit. 2) It — Banderole — U. 3) Ram — Pia — An — Iv. 4) Ocară — Ți — D — Tir. 5) Cere — Cantilene. 6) R — Cicatrice — Og. 7) Asanat — E Arămi. 8) Ti — Vraf — T — Ucis. 9) Foileton — Tit. 10) Pericol — C — C — Nr. 11) A — Tag — P — Lucea. 12) Rărit — Tocită — T. 13) Are — Uf — Sigiliu. 14) Favoriza — Număr. 15) Aminat — Critica. 16) Anulat — Stă — A.

VERTICAL LA FEL: 1) Nasirapa. 2) Astragal. 3) Străduță. 4) Traforat. 5) Radomiru. 6) Aguridar. 7) Paturama. 8) Alăturat.

CARTE DE VIZITĂ: Revista „Flacăra" vă dorește la mulți ani, pe anul 1955. OMONIM: Colț. MONOVERB: Îndoială. CRIPTOGRAFIE: În fiecare zi ninge.

PROBLEMĂ FEROVIARĂ

Locomotiva merge în punctul 1, de aici în punctul 2 și împinge cisterna pe podețul 3. O lasă acolo, vine în punctul 1, apoi în 5, și de acolo în 4. Împinge vagonul (4) pînă la podeț, îl cuplează cu cisterna, apoi le trage pe amîndouă în punctul 6. Pleacă numai cu vagonul în punctul 5, trece cu el în bot prin punctul 4 și-l duce pe podeț. Îl lasă acolo. Vine în punctul 5, apoi în 6, la cisterna în bot, o duce în punctul 5, și de aici în 4, la depozitul de benzină. O lasă acolo, merge în punctul 5, de aici în 1, trece apoi prin punctul 2 pînă la podeț, cuplează vagonul și-l aduce la depozitul de marfă.

Din acest punct, locomotiva poate pleca singură.

SERIA a II-a

PENTRU PACE

ORIZONTAL: 1) La — Luptă — Activă. 2) Pentru — Apărarea. 3) Păcii — Nesupărați. 4) Aro — Li — Tacit — F — A. 5) Rană — Aton — Tas — T. 6) Atomică — Arătător. 7) Domina — Lidice. 8) Arici — Ivi — P. 9) Cam — Seceră. 10) Os — Las — T — Igor. 11) Rase — Oprimat — Aba. 12) Ată — Anuală — Afle. 13) Durăm — Ți — Păimași. 14) Glama — Răsărit — Om. 15) U — Cadrele — Modena. 16) Raimonde Dien — V — S.

VERTICAL: 1) L — Paradă — Oradour. 2) Apărător — Sătui — A. 3) Economic — Săraci. 4) Lni — Amicale — Amam 5) Util — Inimă — Amado. 6) Pr — Iacă — Son — Rn. 7) Tun — Ta — Putred. 8) A — Eto — Raiate. 9) Asana — Îi — Sed. 10) Apuc — R — Mapă — I. 11) Capitalistă — Arme. 12) Tratative — Talion. 13) Iar — Sadici — F.M.T.D. 14) Vraf — Ți — Egală — Ev. 15) Act — Toc — Robeson. 16) Ata — Repara — Imaș.

MONOVERB — Poștaș

VERSURI ASCUNSE:

Asta-s eu! și sînt voinică!
Cine-a zis că eu sînt mică?
Uite zău, acum iau seama,
Că-mi stă bine-n cap năframa,
Și ce fată frumușică
Are mama!

Coșbuc

ROMB GEOGRAFIC: M — Cap — Caraș — Caracal — Maramureș — Păcurar — Sărat — Ler — S.

METAGRAMĂ: Kara-Kum; Kara-Kul. ȘARADĂ: Bîrsei. RECONSTITUIRE: Eminescu.

SERIA a III-a

AUTORI ȘI OPERE

ORIZONTAL: 1) M —Ușakov — Krilov. 2) Ok — Trubaciov — Li. 3) Tatăl — Ile — Zadie. 4) La — Nep — Saianov. 5) Enisei — Panov — O. 6) Iman — Rusanov — Gl. 7) L — I — Berte — V — Ire. 8) Fa — Volkova — Ilia. 9) Gherman — Galin. 10) Dauria — Oparin — N. 11) Fiș — Snuvos — Nara.

VERTICAL: 1) Motl — Ilf — Df. 2) Kanem — Agai. 3) U — T — Nai — Rus. 4) Stanin — Ver. 5) Arles — Boris. 6) Ku — Perelman. 7) Obi — Iurka — O. 8) Vals — Stonov. 9) Ceapaev — Po. 10) Ki — Ian — Agas. 11) Rozanov — Ar. 12) Ivanov — Ilin. 13) L — Dov — Ilina. 14) Oliv-Griu — R. 15) Vic — Olea — Na.

ROZETA

1—2 Tihov — 3—4 Peron — 5—6 Cesiu — 7—8 Polen — 9—10 Narin — 11—12 Gater — 13—14 Carat — 15—16 Senin — 17—18 Țăruș — 19—20 Femur — 21—22 Motor — 23—24 Copac — 25—26 Laiș — 27—28 Vanea — 29—30 Tartu — 31—32 Tenor — 33—34 Kanev — 35—36 Popov — 1—30 Tonou — 3—32 Piper — 5—34 Cehov — 7—36 Perov — 9—2 Nosov — 11—4 Galin — 13—6 Careu — 15—8 Satin — 17—10 Teren — 19—12 Fanar — 21—14 Merit — 23—16 Comun — 25—18 Lotus — 27—20 Vapor — 29—22 Tătar — 31—24 Tanic — 33—26 Keres — 35—28 Pantă.

MONOVERB TEATRAL: Comic. MONOVERB: Albie. REBUS GRAFIC: Una bună, zece rele. CRIPTOGRAFIE TEATRALĂ: De partea cealaltă. LIGAMENTE: Craiova, București, Slănic, Bacău. POTPURI: 1. Luceafărul — M. Eminescu 2. Nunta Zamfirei — G. Coșbuc 3. Și dacă... — M. Eminescu 4. Bunica — St. O. Iosif 5. Lunca din Mirceștl — V. Alecsandri 6. Ce dor... — Al. Vlahuță 7. Pe lîngă plopii fără soț — M. Eminescu

DINTR-UN PĂTRAT

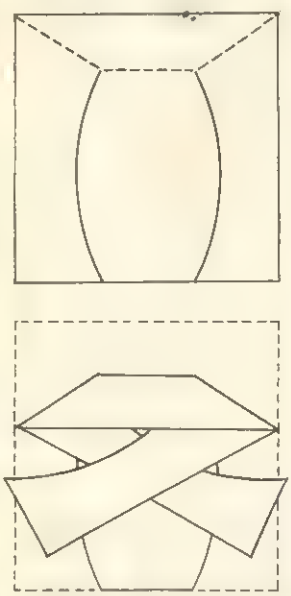

SERIA a IV-a

TOT MAI MULTE BUNURI PENTRU OAMENII MUNCII

ORIZONTAL: 1). Productivitate. 2) Remunera — Naval. 3) Operațiuni — Ar. 4) Dană — Ie — Utilaj. 5) Urîți — Rană — O. 6) Străduință — Nai. 7) Ii — Or — Uitase. 8) Fz — Piață — Ivăre. 9) Rami — Releva — Al. 10) U — Izbit — Menaja. 11) Normă — Rta — Și — S. 12) Tp — Alior — Tăiat. 13) Ate — O — Durități. 14) S — Întrecere — Ac.

VERTICAL: 1) Produs — Fruntaș. 2) Repartiza — Opt. 3) Omeniri — Mir — Ei 4) Durată — Pizmă — N. 5) Una — Idol — Balot. 6) Cetl — Urări — I — R. 7) Trieri — Tetrode. 8) Iau — Anual — Truc. 9) V — Nunți — Ema — Re. 10) Inițiative — Tir. 11) Ta It — Avansate. 12) Avalanșă — Alia. 13) Tară — Aeraj — Ață. 14) Ei — Joi — Elastic.

MONOVERB: Cabinet. MONOVERB ANAGRAMAT: Produs. REBO CU DOUĂ SOLUȚII: Carat — Calcar. GOLF DE CUVINTE: Paris, Păros, Baros, Baron, Bacon, Băcan, Bacău.

SERIA a V-a

INCURSIUNE SILABICĂ ÎN GEOGRAFIE

ORIZONTAL. 1) Madera — Me — Europa. 2) Filată — India — Siria. 3) Liga — Antrenamente — Apă. 4) Pi — Mendoza — Dărăci — Hi. 5) Nera — Rarița — Serenadă. 6) Vaca — Tetuan — Suva. 7) Inșirare — Atica — Rază. 8) Do — Caspica — Morison — Ko. 9) China — Catalonia — Clipă. 10) Natale — Teuca — Romane. 11) Samara — Le — Urmate.

VERTICAL: 1) Filipine — Indochina. 2) Malaga — Răvașe — Natașa. 3) Deta — Men — Caracas — Lema. 4) Ra — Andora — Repica — Ra. 5) Intrezărite — Catate. 6) Medina — Tatua — Loule. 7) Amendă — Antimonică. 8) Eu — Terase — Caria — Ur. 9) Roși — Cireșu — Son — Roma. 10) Paria — Navara — Climate. 11) Apahida — Zakopane.

MONOVERB: Apăsare. JOCUL CHEILOR: Flacăra. MONOVERB MUZICAL: Farandola.

CRIPTOGRAFIE: Întors de la munte. MONOVERB: Negreșit (neîntors).

CALCULENIGMISTIC 84 : 21 = 4
+ — +
9 × 11 = 99
93 + 10 = 103

SERIA a VI-a

PE ÎNTINSUL APELOR

ORIZONTAL: 1) Nahimov — Matelot. 2) Amarat — Timonier. 3) Valurile Dunării. 4) Azu — E — Taină — A — R. 5) Ocean — M — Dju — Me. 6) Inimă — Vala — Siam. 7) J — Nil — A — Depărta. 8) Galbenă N — Kir. 9) Cet (Ket) — Argus — Bogat. 10) Orie — Motonavă — O. 11) Piesă — Y — Cor — Tar. 12) Ac — Algesiras — Mp. 13) Sai — Orna — D — Țapi. 14) Tunari — Ll — Canal. 15) Iliu — Pataratină. 16) Etravă — Inspirat.

VERTICAL: 1) Navă — Ij — Copastie. 2) Amazon — Gericault. 3) Halucinație — Inar. 4) Iru — Emil — Esa — Aua. 5) Marea Albă — Alor — V. 6) Oti — N — Erm — Gripă. 7) V — Lt — Van Goyen — A. 8) Teamă — Aui — Salți. 9) Midi — Ld — Soci — Lan. 10) Amundsen — Nord — Rs. 11) Tonaj — P — Bară — Cap. 12) Ena — Ușakov — Stați. 13) Liră — Irigat — Anir. 14) Oei — Matra — Ampana. 15) Triremă — Torpilat.

MIC CAREU DE CUVINTE ÎNCRUCIȘATE

ORIZONTAL: 1) Oaie — Scară. 2) Ataşat — Dom. 3) Lan — Căruța. 4) E — Do — Tinăr. 5) Ra — Țipari. 6) Oo — Prost — T. 7) Scalen — As. 8) Tatonat — C. 9) Adăpa — Ecos. 10) Saci — Miere.

VERTICAL: 1) Oale — Ostaș. 2) Ață — Rocadă. 3) Ianda — Atac. 4) Es — O — Piopi. 5) Ac — Trenă. 6) Staționa — M. 7) C — Rîps — Tei. 8) Adunată — Ce. 9) Rotar — Scor. 10) Amărît — Se.

PE DOUĂ COLOANE: A+A') Faguri B+B') Talent C+C') Fărîme D+D') Rafală E+E') Zețari F+F') Stabil G+G') Repara. A — G: Fata fără zestre.

★

Foarte mulți dezlegători au semnalat că jocul „Problemă de aritmetică", apărut în seria a IV-a a concursului, are extrem de multe soluții. Unii dintre ei ne-au trimis cea mai mare parte a acestor soluții, iar alții au subliniat că, deși cunosc mai multe dezlegări, trimit totuși numai una.

Pentru a nu nedreptăți pe cei care au trimis o singură soluție — și aceștia constituie majoritatea participanților la concurs — scoatem acest joc din calculația rezultatelor. În același timp, însă, pentru a răsplăti eforturile acelor dezlegători care s-au străduit să găsească cît mai multe soluții la acest joc, celor ce au depășit 200 soluții li se acordă suplimentar, peste premiile prevăzute, cîte o mențiune constînd în abonamente pe trei luni la „Flacăra".

★

La redacție a sosit un mare număr de dezlegări, a căror triere nu a putut fi încă terminată. Din această pricină sîntem nevoiți să amînăm publicarea rezultatelor concursului. Aceste rezultate vor fi publicate într-unul din numerele apropiate ale revistei.

CRITICĂ UNOR POEȚI

Nemărginita putere de creație artistică a poporului nostru este dovedită din plin de cîntecele și versurile populare, de legendele și dansurile naționale, de sculpturile în lemn și de neîntrecutele cusături naționale. Acestei creații populare aparține, desigur, „amintirea" înscrisă în 1949, de doi țărani muncitori din raionul Tg. Jiu, pe coaja unui falnic fag, dintr-una din pădurile ocolului silvic Tismana. Iat-o:

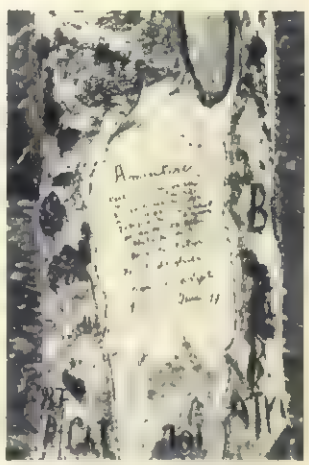

„N-am în ce să reazim capul,
Cînd voiesc puțin să dorm,
Fii bună de-mi împrumută
Chiar de ești în mare zor,
Mîinile care sărută
Spicele de pe ogor".

Conținutul poeziei, ritmul ei, precum și imaginile poetice pe care le cuprinde vădesc o remarcabilă putere de creație. Ce bine ar fi fost, însă, dacă „Amintirea" ar fi fost scrisă pe o foaie de hîrtie și nu pe coaja bietului arbore, care pe lîngă aceste versuri mai poartă alte zeci de inscripții, săgeți și... inimi rănite. Căci dacă poeții sînt mîndri de versurile create și scrise pe coaja răzuită, arborele în schimb este condamnat la uscare prin încrustările și răzuirile făcute. Versurile și diferitele însemnări aparent nevinovate dăunează direct sănătății și vitalității lui. Răzuirile și încrustările în scoarță pînă la zona cambială — acea zonă vitală dintre coajă și lemn care fabrică inelele anuale — înlesnesc pătrunderea ciupercilor și bacteriilor, care — în cele din urmă — provoacă uscarea lui.

Așa încît decît să scriem versuri pe coaja arborilor e mai bine să le așternem pe hîrtie. Lăsînd arborii în pace, la maturitate, din lemnul lor, se pot scoate sute de kilograme de hîrtie, pe care se pot scrie sau tipări volume întregi de poezii...

Dr. I. P. ZELETIN

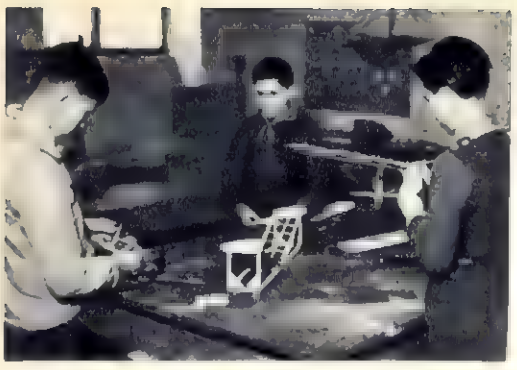

Pentru ca modelul să plutească în aer, fiecare bucăţică de placaj trebuie să fie bine aranjată.

TINERII AEROMODELIŞTI

Ţi se întîmplă uneori ca, mergînd pe stradă, să te trezeşti că-ţi fuge prin faţă o bucată de hîrtie, îndoită într-un anumit fel, vrînd să semene cît mai mult cu un avion. Te întorci, priveşti în sus şi la etajul doi sau trei vezi un obraz zîmbind, vesel de „festa" pe care ţi-a făcut-o.

Aşa începe dragostea pentru aviaţie. La început, micuţii arată cu degetul către înaltul cerului, spre un avion care îşi urmează mîndru şi nestînjenit calea. Mai tîrziu, tatăl sau fratele mai mare le arată cum se fac minusculele avioane de hîrtie, al căror zbor provoacă nespusă plăcere copiilor. Iar unii dintre ei, ajungînd mai mari, se hotărăsc să ajungă aviatori... Dacă sînt pionieri şi frecventează regulat cercul de aeromodelism al Palatului Pionierilor, pot avea siguranţa că o dată şi o dată vor ajunge acolo, sus, unde numai cei îndrăzneţi pot ajunge.

La cercul de aeromodelism al Palatului Pionierilor din Timişoara vin zilnic mulţi copii, fiecare avînd ambiţia de a deveni cel mai temerar aviator sau cel mai celebru constructor de avioane. Strunguri, mese de lucru, afişe pe care sînt desenate avioane în zboruri îndrăzneţe şi, bineînţeles, nenumărate şi felurite machete, reprezentînd cele mai variate genuri şi tipuri de aeromodele, micromodele, avioane etc., iată ce vei vedea în atelierul cercului. Şi, bineînţeles, mulţi pionieri, fiecare trebăluind în jurul strungului său modificînd pentru a nu ştiu cîta oară un model uşor ca un fulg.

Ca să ajungi să realizezi ceva, îţi trebuie multă răbdare, îndemînare şi perseverenţă, şi deseori trebuie să refaci un model de cîteva ori, pentru a-l face să plutească... un minut. Totuşi, viitorii aviatori nu se descurajează. Costel Marinescu, de pildă, în afara faptului că este un foarte bun elev, e şi un îndrăgostit şi tenace constructor de micromodele. Pînă acum nu a reuşit să construiască decît un model primar, de faza I, care, însă, în ciuda sfaturilor lui şi a sfaturilor tatălui său (bineînţeles devenit ad-hoc cunoscător şi în aceste probleme, deşi este tesător de sîrmă la fabrica Tehnometal), nu reuşeşte să se menţină în aer prea mult. Marina Marius construieşte de trei ani. De-abia anul acesta a reuşit să se afirme, clasîndu-se al treilea pe ţară la un concurs de micromodele pentru pionieri, disputat la Tg.Mureş.

Pionierii din Timişoara sînt însă fericiţi că pot să-şi încerce şi să-şi dezvolte posibilităţile. Ei muncesc neobosiţi, studiază, construiesc, avînd credinţa că numai astfel îşi pot îndeplini dorinţa.

D. STÂNCULESCU
corespondent-Timişoara

Marina Marius explică colegilor mai „tineri" modul în care a construit modelul, caracteristicile lui şi performanţa (în înălţime şi durată) pe care speră să o obţină.

Jocuri distractive

OPERE ŞI OPERETE

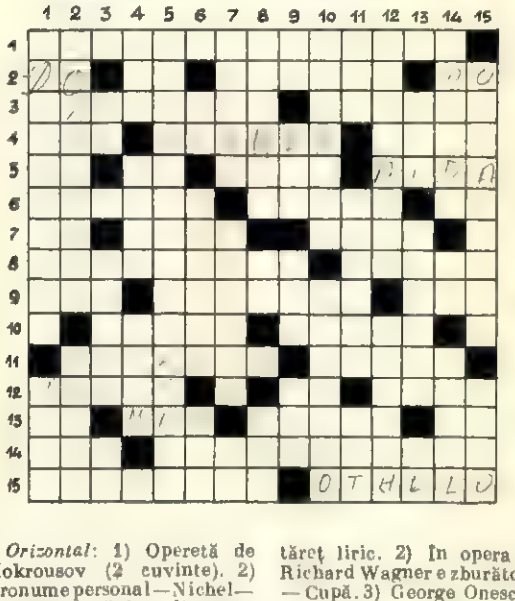

Orizontal: 1) Operetă de Mokrousov (2 cuvinte). 2) Pronume personal — Nichel — A observa — Prima din gama muzicală. 3) Celebru compozitor şi violonist, eroul unei operete de Lehar — Unul dintre cele două roluri titulare ale unei opere de Saint-Saëns. 4) Oraş finlandez — Instrument muzical cu coarde — Pronumele eroului principal al unei opere de Glinka. 5) Republică democrată — Odinioară (abr.) —...Haciaturian, autorul baletului „Gayanch" — Operă de Verdi. 6) Muzică în trei — Apar pe neaşteptate (mold.) — Maestru. 7) Comună în Franţa — Avînt — Zis. 8) Nu e uşoară şi e în titlul unei opere de Mascagni! — Rege scandinav. 9) Particulă de refren oltenesc — Compozitor italian, autorul operelor „Norma", „Somnambula" etc. — Teatru din Moscova. 10) Tînăr compozitor romîn, autorul poemului „Mierla lui Ilie Pintilie" — Mai mare peste o sută. 11) Ceea ce face regele în piesa lui Victor Hugo, care a servit ca libret operei „Rigolleto" de Verdi — Operă de Massenet. 12) Spectacol coregrafic — Notă muzicală — Acel al Nibelungilor e titlul tetralogiei wagneriene, compusă din „Aurul Rinului," „Walkyria", „Siegfried" şi „Amurgul zeilor". 13) Exclamaţie admirativă — Cel roşu este un balet de R. M. Glier. — Locul unde se petrece acţiunea unei opere de Mozart sau a „Fîntînii din Bacciserai" — Prepoziţie. 14) Tipul retrogradului! — Operă de I. Meitus (2 cuv.). 15) Componente ale decorurilor — Cîntăreţ popular.

Vertical: 1) Lista spectacolelor unei stagiuni — Cîntăreţ liric. 2) În opera lui Richard Wagner e zburător... — Cupă. 3) George Onescu — Cunoscut atlet romîn, campion la proba de 400 m garduri — Simbolul calciului. 4) Eroina operetei lui Filaret Barbu — „Opera" fermenţilor acetici. — În plus (lat.). 5) Operetă de Dunaevski (3 cuv.). 6) Două baghete! — Precede ridicarea cortinei! — Terci moldovenesc. 7) Au existat mai multe cu muzică, dar cea mai frumoasă e a lui Chirculescu! — Fantomă, ca vasul dintr-o operă wagneriană — Notă din gama orientală. 8) Alegeri — În inel — Invitaţie la vals!... 9) În umbră... — Livadă (tr.). — Partea doua a operei „Thais!" — Largo. 10) Personaj din opera „Aida" — Unu, doi sau trei... 11) Cureluşă de mes'nă — Prost grimată... — Fiica lui Olenos. 12) Operetă de Johan Strauss — Insufleţeau. 13) A apare în scenă — Al doilea rol titular al operei lui Saint-Saëns — Artă fără început şi fără sfîrşit! 14) Cadenţă melodică... se găseşte şi la cofetărie!... — A vui — Personaj feminin din opera „Paiaţe" de Leoncavallo. 15) Cîntăreaţă de la Teatrul de operetă — Personaj shakespearian.

Cuvinte mai rare: Zago. Eno, Ega, Oz.

DEZLEGAREA JOCULUI „CU UNDIŢA", APĂRUT ÎN NUMĂRUL TRECUT

ORIZONTAL: 1) Caracudă—Lint. 2) Aterină—Caras. 3) Lestriţă — Bart. 4) Clean — A — Sanie. 5) Aim—Ac—Bani—T. 6) N—NB —Apă—Iaşi. 7) Saramură—Na 8) Batog—Icre—Rr. 9) Ic M A—A—Ladă. 10) Zacuscă—Rever 11) Eteră—Prăvale. 12) Tipari —Brates.

VERTICAL: 1) Calcan — Bihet. 2) Atoli—Sărăţi. 3) Resemnat —Cep. 4) Artă—Bromură. 5) Cîrnă—Ag—Sar. 6) Unt — Cam Ac—I. 7) Dată—Pui—Ap. 8) A —A—Barcă — Rb. 9) C—Sa— Ar - - Rar. 10) Labani — Elevă 11) Iranian—Avat. 12) Nări— Sardele 13) Isteţi—Rareş.

ŞAH — ŞAH — ŞAH

STUDIU
de H. MATTISON

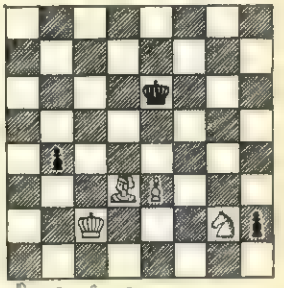

Alb câştigă

(Controlul poziţiei. Alb: Rc2, Nd3. Cg2. Pe3, Negru: Rb6, Pp. b4, a2)

Albul deţine o mare superioritate materială, dar negrul ameninţă să transforme pionul „h" în damă, după care cîştigul pentru alb n-ar mai fi posibil. Transformarea acestui pion poate fi însă împiedicată printr-o manevră subtilă, prin care cele două piese albe îşi asigură controlul asupra punctului h1.

COMBINAŢII DE MAT

Sfîrşitul partidei de faţă a fost jucat de Furman împotriva lui Keres în cel de-al XXII-lea campionat al U. R. S. S.

Negru: P. KERES

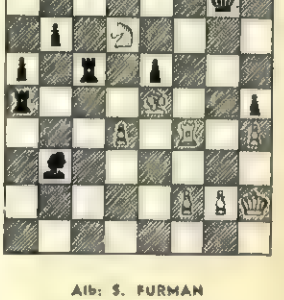

Alb: S. FURMAN

(Controlul poziţiei. Alb: Rh2, Tf4, Ne5, Cd7, Pp. d4, f2, g2, h4 Negru. Rg8, Ta5, Tc6, Nb3, Pp a6, b7, e6, h6)

Poziţia din diagramă a survenit după mutarea 42-a a negrului, cînd partida s-a întrerupt. Deşi albul are calitatea (cal pentru turn) mai puţin, totuşi poziţia expusă a regelui negru îi permite să continue atacul, folosind ca armă principală ameninţarea directă de mat. A urmat: **43. Tf8 + Rh7 44. Tf7 + Rg6** (Dacă 44... Rg8, atunci 45. Tg7 + Rh8 46. Tg5 + Rh7 47. Cf6 + Rh8 48. Tg8 mat) **45. Tg7 + Rh6** (45...Rf6 46. f3! T:e5 47. Rg3 urmat de Tg5 mat) **46. Cf8** (Ameninţă 47. Th7 sau Tg6 mat) **46...Nc2 47. Nf6!** (Ameninţă 48. Tg5 T:g5 49. h:g5 mat) **47...e5** (Negrul n-are altă apărare) **48. d:e5 Te4 49 Tg8** (Ameninţă 50. Th8 mat) **49...T:f6** (Negrul dă calitatea înapoi, dar finalul care rezultă este pierdut) **50. e:f6 Th4 + 51. Rg3 Te4** (Nu 51... Tg4 + 52. T:g4 h:g4 53. R:g4, apoi 54. Rh4 şi h2 - h4 - h5 mat!) **52. f4!** (Din nou ameninţă mat prin Th8) **52...Tc7 53 Th8 + Nh7 54. Ce6 Tc3 + 55 Rh4 Rg6 56. f7 R : f7 57. Cg5 + Rg6 58 T:h7** şi, cu o figură în plus, albul a cîştigat.

REDACŢIA: BUCUREŞTI Căsuţa Poştală 7 PIAŢA SCÎNTEII Tel. 7.60.10 Int. 1788

ABONAMENTE: la toate oficiile poştale din ţară şi la factorii poştali şi difuzorii voluntari din întreprinderi şi instituţii.

PREŢUL ABONAMENTELOR 3 luni: 9 lei 6 luni: 18 lei un an: 36 lei

Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin". — Planşele în culori tipărite la Întreprinderea Poligrafică nr. 4.

Iași. Teiul lui EMINESCU

Fotografie de N. VASILE

FLACĂRA
Nr. 11 (60) — 1 iunie 1958

Preţul 1,60

FLACĂRA

Nr. 12 (81) — 15 IUNIE 1955

Prevesteau scribii imperialiști că se vor prăbuși fabricile noastre fără conducerea capitaliștilor. Și iată că au trecut 7 ani de la actul revoluționar al naționalizării principalelor mijloace de producție și zi de zi, se dovedește că muncitorii știu să conducă uzinele și fabricile, mai bine decît capitaliștii și împotriva capitaliștilor. Ei se bazează pe ajutorul neprecupețit al colectivului, pe îndrumarea organizației de partid, garanția succesului lor. In fotografie: tovarășul Constantin Putinică, directorul uzinelor „23 August" din Capitală, discutînd cu secretarul comitetului de partid, tov. Lazăr Cornel, și cu un grup de muncitori, asupra cuțitului strungului carusel realizat în uzină.

COPERTA I: „P.S.N. — 6", o nouă mașină pentru întreținerea culturilor, fabricată în R. D. Germană, lucrînd pe tarlalele G.A.C. „30 Decembrie" din comuna Ștefănești, raionul Lehliu. Împrăștiind anumite substanțe chimice, mașina distruge rapița din lanurile de grîu.

Fotografie de A. LOVINESCU

COPERTA a IV-a: Ultimele pregătiri ale lotului R.P.R. de volei în vederea Campionatelor europene.

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

REVISTĂ BILUNARĂ SOCIAL — POLITICĂ ȘI LITERAR — ARTISTICĂ

Nr. 12 (61)–15 iunie 1955

În tribună: N. S. Hruşciov, N. A. Bulganin, A. I. Mikoian şi ceilalţi oaspeţi, alături de conducătorii partidului şi guvernului R. P. R.

Sute de mii de oameni ai muncii din Capitală s-au adunat în Piaţa Victoriei pentru a-i saluta pe oaspeţii dragi şi a le asculta cuvîntul.

O VIZ

Sînt întesate de oameni drumurile care duc spre Piața Victoriei; e o alee de oameni șoseaua care duce spre aeroport. Vremea însorită, hainele de vară, rumoarea reținută, totul îți sugerează atmosfera dinaintea unei sărbători naționale. Mai mult ca la 1 Mai, ca la 23 August, oamenii sînt nerăbdători, comentează, cercetează cerul: poate vor vedea avionul oaspeților.

...Aeroportul e împodobit cu steaguri sovietice și românești, care fîlfîie ușor. Vîntul mișcă petalele florilor albe din mîinile pionierilor.

Puțin după ora 18, în dreptul perdelei de nori, se profilează silueta argintie a avionului. El aterizează pe pista de beton și conducătorii

Sîmbătă 4 iunie, aeroportul Băneasa. Avionul cu delegația guvernamentală sovietică a aterizat. La coborîrea din avion, oaspeții dragi sînt întîmpinați de tovarășii Gheorghe Gheorghiu-Dej, președintele Consiliului de Miniștri, dr. Petru Groza, președintele Prezidiului Marii Adunări Naționale și Gheorghe Apostol, prim-secretar al Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Român.

Tovarășul Gh. Gheorghiu-Dej salută călduros pe tovarășul N. A. Bulganin, președintele Consiliului de Miniștri al U.R.S.S.

Oaspeții, însoțiți de conducătorii partidului și guvernului nostru, părăsesc aeroportul.

ITĂ DE NEUITAT

partidului și guvernului nostru, oameni de știință și cultură se îndreaptă în întîmpinarea oaspeților.

Se așază scara, ușa avionului se deschide și, în uralele mulțimii, coboară tovarășii N. S. Hrușciov, N. A. Bulganin, A. I. Mikoian. Tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej strînge călduros mîna oaspeților sovietici, apoi ei sînt salutați de ceilalți conducători ai partidului și guvernului. Fanfara intonează imnurile de stat ale U.R.S.S. și R.P.R. Oaspeții, împreună cu tovarășii Gh. Gheorghiu-Dej, dr. Petru Groza, Gh. Apostol, trec în revistă compania de onoare.

Pionierii vin să ofere flori — îmbujorați de bucurie și emoție — și, înainte de a părăsi aerodromul, oaspeții primesc defilarea companiei de onoare și a fanfarei militare.

...Și iată, chiar în momentul în care soarele a spart norii vineții, dinspre aerodrom apare delegația sovietică. Oamenii izbucnesc în urale, flutură batistele. „Sînt ei, chiar ei", șoptește cineva. Atît de aproape, atît de simpli, oaspeții salută cu căldură poporul gazdă.

Mașinile se opresc în fața muzeului „Lenin-Stalin". După cîteva clipe, delegația guvernamentală sovietică depune o coroană de flori la Monumentul Eroilor Sovietici. Apoi, în aclamațiile nesfîrșite ale cetățenilor adunați în Piața Victoriei, urcă la tribuna ridicată în fața monumentului. Ce poate fi mai simbolic pentru eliberarea patriei noastre, decît imaginea ostașului sovietic care, în urmă cu 11 ani, și-a vărsat sîngele pentru noi? Și în fața lui, în tribună, conducătorii poporului care ne trimite mașini și tehnicieni, care a împiedicat amestecul imperialiștilor în treburile noastre interne și ne-a ajutat să devenim, din „eminamente agricolă", o țară care va folosi curînd energia atomică în scopuri pașnice.

Monumentele sînt simboluri ale treptelor istoriei; oamenii sînt istoria vie. Oamenii adunați aci, în piață, ridicîndu-se în vîrful picioarelor pentru a vedea mai bine, pionierii întorși de la aeroport, unde, de emoție, nu i-au mai înmînat buchetele de flori tovarășului Bulganin, ci aproape l-au acoperit cu ele. Muncitori, delegați ai rafinăriilor de petrol de pe Valea Prahovei, mineri din abatajele de la Filipeștii de Pădure, țărani colectiviști din regiunea Stalin, constructori de tractoare, textiliști sosiți tocmai de la Mediaș. Și tribuna: conducătorii partidului și guvernului sovietic; alături, conducătorii partidului și guvernului nostru, precum și oaspeții maghiari și cehoslovaci, tovarășii Mátyás Rákosi și András Hegedüs, Antonin Novotny și Jiri Hendrich.

Trei sute de mii de oameni ascultă cuvîntarea tovarășul Gh. Gheorghiu-Dej, care exprimă bucuria poporului nostru pentru sosirea la noi în țară a oaspeților sovietici. Tovarășul Gh. Gheorghiu-Dej arată că prezența delegației guvernamentale sovietice în Capitala patriei noastre e o mărturie a prieteniei de nezdruncinat dintre Republica Populară Romînă și marea Uniune Sovietică. Vorbește apoi de rolul hotărîtor al lagărului socialismului în opera de apărare a păcii în întreaga lume și salută cu bucurie rezultatele tratativelor sovieto-iugoslave.

La cuvîntul tovarășul N. S. Hrușciov, care salută poporul nostru și îi urează, în numele poporului sovietic, noi succese în construirea socialismului. Tovarășul Hrușciov vorbește apoi despre tratativele sovieto-iugoslave, încheiate prin Declarația guvernelor Uniunii Sovietice și R.P.F. Iugoslavia. În Declarație, se face bilanțul rezultatelor în problema relațiilor dintre Uniunea Sovietică și R.P.F. Iugoslavia, a căror soluționare corespunde intereselor păcii și socialismului.

La fiecare frază aproape, tovarășul Hrușciov trebuie să se întrerupă, căci, minute de-a rîndul, mulțimea scandează: „U-R-S-S-ba-stion-al-pă-cii-e... U-R-S-S-..."

Pacea lumii va fi apărată pentru că, în primul rînd, ea se bizuie pe acest bastion de neclintit: Uniunea Sovietică. Și oamenii simt asta, cunosc asta, de aceea aclamațiile lor sînt atît de puternice, de năvalnice, de fierbinți. Și după miting, piața mai răsună vreme îndelungată de chiuiturile celor prinși în hore.

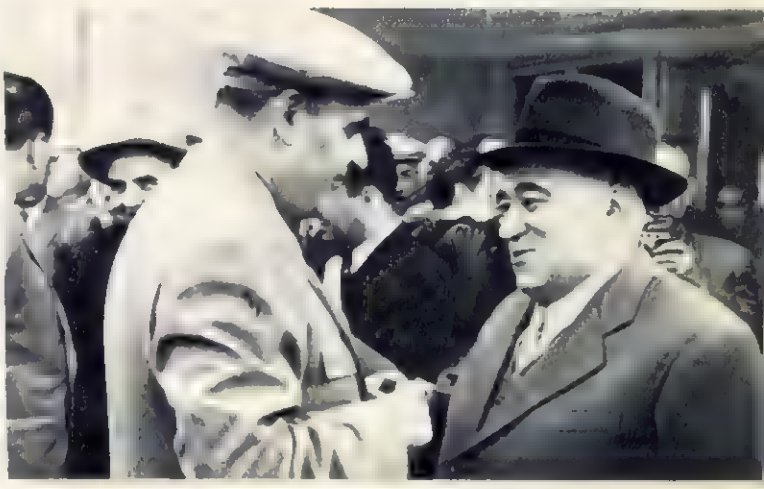

Tovarășul Gh. Gheorghiu-Dej întîmpinîndu-se pe aeroport cu tovarășul Mátyás Rákosi, prim-secretar al Comitetului Central al Partidului celor ce muncesc din Ungaria.

Tovarășii Antonin Novotny, prim-secretar al Comitetului Central al Partidului Comunist din Cehoslovacia, și Jiri Hendrich, secretar al C. C. al Partidului Comunist din Cehoslovacia, împreună cu tovarășul C. Pîrvulescu pe aeroportul Băneasa.

Tovarășii N. S. Hrușciov, N. A. Bulganin, A. I. Mikoian, întîmpinați de tovarășii Gh. Gheorghiu-Dej, dr. Petru Groza și Gh. Apostol, trec în revistă compania de onoare.

Membrii corpului diplomatic au sosit pe aeroport, în întîmpinarea delegației guvernamentale a Uniunii Sovietice.

Tovarășul N. S. Hrușciov împreună cu tovarășul Gh. Gheorghiu-Dej, în drum spre Piața Victoriei

Tovarășul N. A. Bulganin răspunde aclamațiilor cu care e întîmpinată pe parcurs delegația sovietică.

Delegația guvernamentală sovietică a fost condusă la plecare de conducătorii partidului și guvernului, de ceilalți oaspeți de peste hotare, de membri ai corpului diplomatic, precum și de o imensă mulțime de oameni ai muncii din Capitală.

Duminică dimineața. Camioane împodobite cu steaguri se îndreaptă spre lacuri, trec spre aeroport. Pare că Bucureștiul întreg a pornit într-o nemaivăzută excursie, chiuind, cîntînd, acordînd viori. Un șirag nesfîrșit de autocamioane cu oameni ai muncii îmbrăcați în haine de duminică, cu muncitori venind direct din schimbul de noapte, cu tarafuri și echipe de jocuri. Cetățenii Capitalei se îndreaptă spre aeroport pentru a-și conduce oaspeții.

Valuri de oameni umplu șoseaua, înconjoară aerogara, se revarsă spre pista de beton.

Intrarea pe aeroport a tovarășilor Hrușciov, Bulganin, Mikoian e întîmpinată de uralele puternice ale cetățenilor Capitalei. Delegația guvernamentală sovietică e însoțită de conducătorii partidului și guvernului nostru, de oaspeții maghiari și cehoslovaci. Sînt de față membri ai corpului diplomatic.

Comandantul companiei de onoare dă raportul, apoi fanfara intonează imnurile de stat ale U.R.S.S. și R.P.R., iar un grup de pionieri oferă flori oaspeților.

Tovarășii Hrușciov, Bulganin, Mikoian schimbă calde strîngeri de mînă cu conducătorii partidului și guvernului nostru, în timp ce aerodromul vuiește de urale. Apoi urcă în avion.

Pasărea metalică a decolat, dar uralele încă se aud. Ea se înalță mereu mai sus, urmărită de privirile oamenilor care, prin saluturi calde și urale prelungite, își manifestă marea dragoste pentru poporul sovietic, prietenia de nezdruncinat a popoarelor noastre.

În ziua plecării din Capitală. Zeci de mii de oameni ai muncii au venit să conducă pe oaspeții iubiți.

DOCHERII

Autostivuitor încărcînd butoaie de măsline

reportaj de Camil BACIU

Fotografii de Marin IVANCIU

Orașul avea străzile atît de drepte și perpendiculare, încît le-ai fi putut defini numerotîndu-le și numindu-le „căi" pe cele îndreptate de la est la vest și „bulevarde" pe cele îndreptate de la nord la sud—ceea ce îi da un aer american, de provincie. Orașul acesta avea case cu „sacnacsî-uri" — balcoane cu trei fațete, închise, și cu ferestre — ceea ce îi da un aer romantic și oriental. Orașul avea ulițe, coborînd repede spre mare, și pe țărm vile albe pe care spuma irizată, purtată de vînt, le înconjura de o veșnică briză.

Pe cheiul cazinoului, se plimbau ofițeri pomădați și doamne îmbrăcate în mătăsuri vorbind o franceză coruptă, de Levant, și cînd pe coastă un turc călărea un măgăruș, trecînd printre copacii rotați, te-ai fi crezut în sud.

Orașul acesta cu străzi drepte, cu sacnacsî-uri, cu doamne învelite în mătăsuri și vile învelite în brize, avea cele mai multe baruri, tripouri, taverne și case de toleranță din țară.

Se plătea în valută, se calcula în lire și dolari, și ceea ce amintea sudul mai mult decît bietul turc urcat pe măgăruș era harapnicul vătafilor care păzea mesele de baccara întinse noaptea în preajma mării. Desfrîul, aurul, exploatarea, se lăfăiau ca trei curtezane crude și nerușinate, ca trei curtezane lascive și violente, umplînd țărmul, umplînd orașul de pocnetele sticlelor de șampanie, de giftuitul jucătorilor de ruletă, de gemetele muncitorilor bătuți, hăituiți, uneori împușcați. Ceea ce da aci un aer de sud mai mult decît sărmanii copaci rotați și coasta albită de soare, erau cartierele de chirpici, îngropate în pămînt, era lăcomia exploatatorilor. Ca în preajma unor zăcăminte de aur, ca pe plantațiile de cacao, ei se îmbogățeau peste noapte, petreceau și jecmăneau, făceau să răsune cazinoul de hohotele lor de brute sătule, arătau creasta valurilor — care noaptea e mai gingașă decît o aripă de porumbel — cu mîna lor încărcată de ghiuluri, și se înveseleau numind orașul „California".

Și totul, totul — de la străzile drepte și îngrijite, de la orientalele sacnacsî-uri și pînă la ruletă, pînă la mîna plină de ghiuluri, pînă la hobotul pofticios și grosolan — totul se rezema, se ridica, se lăfăia, se umfla sugînd avuția unei mine unice, unei mine fără subteran, unei mine groaznice, chinuitoare. Minerii ei erau sclavi, aleși la piață după mușchi și lărgimea umerilor. Erau sclavi biciuiți de vătafi, erau sclavi lucrînd ca în urmă cu două mii de ani; și urau asemeni sclavilor cu o ură adîncă, violentă, așteptînd să frîngă harapnicul stăpînilor minei.

Mîna aceasta era portul.

★

Irizîndu-se deasupra țărmului, spuma înconjoară casele, creșele, spitalele, cu o năframă răcoroasă. Ulițe înguste urcă spre oraș, urcă drumuri, în largi volute. Apoi urmează străzi drepte, perpendiculare unele pe altele, care par foarte noi și gospodărite, chiar dacă sfatul popular le mai uită cîteodată.

În sacnacsî-uri se mai văd capete de bătrîne, capete uscate, reci, prăfuite, care suspină după orașul-Californie, în sacnacsî-uri se mai văd soții de prefecți și senatori, soții de vătafi, soțiile patronilor de tripouri, care suspină după orașul-Californie. Fie ca unele să rămînă, să se păstreze și să fie trecute într-o secție aparte a muzeului oceanografic din Agigea.

Capetele astea uscate și casele noi; vătafii siliți să lucreze, pentru a-și cîștiga existența, și creșele— pretutindeni, vezi murind vechea Constanță, vezi născîndu-se noua Constanță.

Există mai ales un loc — nu departe de țărmul pe care medita poetul exilat de Roma, nu departe de statuia lui Eminescu — un loc unde noul izbucnește cu o vigoare de necrezut, cu vigoarea metalului, a energiei electrice; există un loc unde forța mașinilor face totul să duduie, să tremure; un loc unde omul, liberat de povara sacului, îndreptat de mijloc, stăpînește mașina.

Aci nu poți doar să-ți „amintești" de trecut. Nu sînt decît șase ani de cînd acest loc de muncă a devenit sector socialist. În șase ani, nu se șterg urmele de palme ale vătafilor. Aici nu poți doar să-ți „amintești" de trecut:

Un om cărînd în spate cu samarul, ca măgarii, trei sute de kilograme;

un om dormind iarna sub țevile de eșapament ale uzinei;

un om bătut, alungat cu sfîrcul biciului.

Șiraguri lungi de docheri încovoiați sub sac, șiraguri mînate în pas alergător, șiraguri de docheri urcînd pe schele, deasupra mării, o sută douăzeci de trepte, șiraguri învîrtindu-se în cerc închis: lasă sacul... ia sacul... lasă sacul... ia sacul... Două sute de drumuri pe zi: douăzeci de mii de kilograme cărate cu spinarea. Pîntecele strîns în brîu, vătămat, spinarea jupuită, creștetul ciocănit de lăzi, nările pline de pulberea grînelor, picioarele tremurînd împleticite.

Să „înțelegi" doar aci noul?

Un om conducînd un autostivuitor, o automacara, un Stalinet;

un om îmbrăcîndu-și pijamaua în acea elegantă vilă numită „sanatoriu de noapte";

un om decorat cu Medalia Muncii.

Noul e privirea ta pe care n-o mai îneacă sudoarea, sînt vinele tale care nu se mai zgîrcesc sub povară, e inima ta care bate în voie. Aici nu se poate, nu se mai poate fără nou. Nu-l „înțelegi" doar — îl simți, îl respiri.

Există un loc pe țărm, la dreapta

Pavel Constantin, șeful echipei 2 vaporen

marelui dig, un loc de pe care talazuri cumplite au măturat puterea vătafilor, puterea patronilor, purtînd pe coama lor, enormă și vijelioasă, luntrea foștilor sclavi, luntrea noilor stăpîni.

Acest loc e portul.

★

Un autobus trece agale prin dreptul marii estacade cenușii. Se duce să-i ia la cantină pe docherii din danele îndepărtate.

Autobusul care-i duce pe docheri la cantină... Ați auzit, vreodată, de nea Derviș? Dar de nea Porneală? Ei veneau cu cotiugile pe chei, cu un căzănel pus pe cărbuni, cu strachini de pămînt, castroane de metal. Nea Derviș vindea ciorbă de burtă și paceà[1]). Porneală avea fasole și ciorbă de pește. Ce fel de pește? Aterină — adică ce poate să fie mai mic, mai fără carne, mai ieftin. Băga cl. peeala[2]) în apă, lîngă mal, clătea puțin aterina, o băga în cazan. „La rînd, la rînd, la rînd". Cu umărul jupuit, zdrențuit, așezat pe chei, sub estacadă, ferindu-se de ploaie, docherul sorbea din castron — iute, pentru că alții așteptau rîndul. „Hei, piftele, paceà, ciberec[3]), fasole, aterină". Și era frig, era vînt, ploua...

Autobusul oprește în fața cantinei, acolo unde patronii se pregăteau să mute bursa, și oamenii urcă treptele spre marea sală luminoasă, cu lustre metalice. Unii trec mai departe—cei care locuiesc și mănîncă, în luna aceasta, la sanatoriul de noapte—și se grăbesc pentru ca înaintea mesei să poată face o baie caldă. O cameră îngustă: cada, dușul, oglinda, grătarul de lemn, ștergarul, apa șuroind; un om, un docher, spălîndu-se. Apa caldă vine pe țevi calde. Țevile astea nu-ți amintesc nimic? Omul se spală, pufnește pe nări, își săpunește pieptul mușchiulos, își umple palmele căuș cu apa care bolborosește prin țevile calde. Țevile astea — spune, vaporeanule! — țevile nu-ți amintesc nimic?

Jos, în port, în dreptul estacadei, la un capăt al ei, se află uzina. Țevile de eșapament ale motoarelor se răcesc în niște exterioare, niște adînci de peste un metru, late și lungi de vreo doi: „bombele". Lipsiți de adăpost, o parte a „cocorilor"[4]), cei mai puțin în stare să rabde duritatea muncii, și vagabonzii dormeau ani sub țevi. Dormeau iarna, aci, avînd dedesubt cimentul și deasupra țeava fierbinte, acoperindu-se cu petice, rogojini, ziare, dormeau umăr la umăr, țepeni din pricina înghesuielii, ferindu-și doar fața de ninsoarea ce se topea. Ieșeau numai după mîncare, bălăbănindu-și o tinichea la brîu, agățînd novici ca să-i jecmănească, cerșind uneori de lucru vătafilor. Nu se spălau niciodată: erau prea puține petice între pielea lor și frigul de-afară.

O baie caldă la sanatoriul de noapte... Cînd Seladim Bairam a intrat aici pentru prima dată și și-a îmbrăcat pijamaua, cînd a pășit pe covoarele groase, cînd, după baie, a simțit răcoarea plăcută a camerei, și-a lipit palmele a închinăciune: „E nemaipomenit de minunat!". Și a rămas pe loc închizînd ochii. Pentru minuni îți trebuie o deosebită gingășie.

Pe scurt, destine

Zile de-a rîndul, am colindat danele împreună cu Ștefan Șeica. împreună cu Tudorache Rusu. Primul e un om de statură mijlocie, roșcovan, cu umeri largi și ceafă solidă. A lucrat și la Aurel Negulescu — vătaful liberal ajuns senator, cel care-și flutura mîna plină de ghiuluri ca să izbească muncitorii peste față; a cunoscut toată liota lui Dobrică Radu, Fane Portofel, Neagu Chioru. A fost „cocor", drept care i se încercau mușchii la picior înainte de a fi trecut în „poștă[5])", a cărat case de bani cu spatele în „cartierul caselor de bani" — și de la atîta cunoaștere a vătafilor, i-a rămas o ură surdă, neostoită, împotriva lor.

— În '50, '51, încă mai erau aici. Erau și în partid, tovarășe! — spune el. Și fața lui roșcovană, gîtul lui puternic se împurpurează de ciudă.—Și credeți că n-au încă aici cozi de topor? Au.

Nemulțumit de unele măsuri administrative, Șeica izbucnește uneori. E un om simplu, deschis, chibzuit, dar pătimaș. Îl indignează toate micile matrapazlîcuri și nu poate să rabde: ia cuvîntul în ședință, se duce la comitetul de partid orășenesc, scrie la București. Și perseverează masiv, cu o energie clocotitoare gata să izbucnească. De aceea datorită pasiunii lui pentru onestitate, oamenii îl iubesc și vin să se sfătuiască cu el.

Celălalt, Rusu Tudorache, secretarul unei organizații de bază a vaporenilor, pare un profesor încîntat de succesele elevilor săi. N-ai spune că și-a dus viața sub sac. Ras proaspăt, cu haina neagră periată, cu cravată, cu ochelari, ascultă cu luare aminte, și gîndește mult pînă răspunde. De curînd el a făcut o inovație și unul din atelierele portului a executat-o: o pîlnie dublă, uriașă, care încarcă cu superfosfat un vagon prin ambele uși. Un vagon încărcat în cincisprezece minute — scurtînd astfel timpul de lucru de trei-patru ori. Dar din drepturile de inovator n-a luat decît un aconto.

— De ce nu te-ai interesat să capeți și restul?

— De ce? Mi-a venit oarecum...

— E dreptul dumitale.

— Este, totuși nu era să mă duc...

„Totuși"? Totuși dacă cei care conduc biroul de inovații de aci s-ar interesa mai mult de inovatori...

— Dar de superfosfat n-a spus totul — adăugă Șeica, și după voce îmi dau seama că dacă ar putea ar tuna să se audă pînă departe — la priviți aici.

Prin dreptul danei douăzeci și patru, îmi arată movile peste movile de superfosfat care se degradează. „N-a venit nimeni să-i ridice. S-a spus că e „mai mult" decît s-a plănuit".

Înțelegeți? Mai mult! Ogoarele noastre sînt îngrășate palmă cu palmă cu gunoi; săptămîni și luni, oră de oră, țăranii sînt învățați cum să prețuiască îngrășămîntul chimic, se fac experiențe, probe, demonstrații — și aci superfosfatul e aruncat. Măcar dacă cei care răspund de asta ar putea fi acum în fața lui, a lui Ștefan Șeica! Și el rămîne un moment tăcut, nedecis, în vreme ce Rusu clatină din cap.

— Și vedeți cum se lucrează? Noi l-am mutat cît ai bate din palme, numai să-l ceară cineva.

Trec șiruri de tractoare cu remorci, trec automacarale clătinîndu-și „fleșa"[6]) metalică, trec autostivuitoare, purtînd pe cele două brațe din față saci. Coles, Hanomag, Ross, Skoda, Zetor, Stalinet, Abus, Molotov. Din Uniunea Sovietică, din democrațiile populare, din alte țări, zeci de mașini, sute.

Șeica se împurpurează din nou. Ar fi trebuit să anunțe comitetul orășenesc, ministerul, Bucureștiul... Aci e vorba de economia națională, nu numai de munca de port!

Iar el, fostul „cocor", azi dispecer, știe că răspunde și pentru economia națională.

★

Hacic Manachian s-a întors de la ciurul cimentului și se scutură. Își scutură sprîncenele groase, cărunte, își șterge fața și se așează la masă.

E liniște în cabana vîrstnicilor și Hacic, așezat în fața lui Sava Gheorghe-trei (Sava Gheorghe-unu

Ali Tarif, Pantelimon Buhăniță, Tudorache Rusu, „moș" Ioniță — numai foști „cocori", azi șefi de echipă, șefi de secție, dispeceri. Iar în planul doi, ciocurile „Abus"-urilor abia montate, în dana reconstruită.

[1]) Piftie.
[2]) Soi de plasă.
[3]) Plăcintă turcească cu carne.
[4]) Muncitor flotant.
[5]) Un fel de echipă nepermanentă, condusă de vătaf.
[6]) Săgeata.

Coloană de autostivuitoare îndreptîndu-se spre locul de muncă. Platforma glisantă din față ridică, transportă și așază cîte un „braț" de materiale cîntărind cîteva tone.

și doi au murit, Sava Gheorghe-patru e la lucru) mănîncă în tăcere pîinea cu salam — suplimentul gratuit pentru cei care lucrează în praf. El, Hacic, e pensionar acum, și cu cît mai la ciuruit, ajunge aproape la o mie de lei pe lună. Dînșii, cei mai vîrstnici, constituiți într-o echipă specială, au numai jumătate de normă și muncă mai ușoară — aleg sacii de ciment sparți, îi ciuruie, îi reumplu, îi cîntăresc.

Pe pereți, atîrnă coșarci făcute din bîrtie groasă, cu mînere de sfoară, pentru păstrarea mîncării aduse de acasă, a schimburilor. Mesele lungi de lemn, negeluite, sînt curate și pe bănci dormitează cîțiva docheri.

— Și înainte cei mai vîrstnici cum lucrau?

— Cum lucrau?

Hacic Manachian rîde, dar numai cu ochii. În cei aproape patruzeci de ani petrecuți în portul vătafilor, a uitat să zîmbească cu buzele, să hohotească. Hacic a cărat cu samarul baloturi de bumbac, pînă la trei sute de kilograme; cum vreți să rîdă cu gura pînă la urechi?

— Înainte nu lucram. Armenii dați afară eram. Turcii dați afară eram. Tătarii dați afară eram. Dacă mai slabi, dați afară eram. Înainte nu lucram. Muream.

Și Hacic mestecă mai departe suplimentul pentru cei care lucrează în praf, și pe fața lui înnegrită, pergamentată, serioasă, plutește o mare liniște și o mare încredere. Are și pensie, și normă acum, Hacic Manachian.

În fața lui, Sava Gheorghe-trei, cu nasul puțin adus, cu bărbia scoasă în afară, șugubăț, caustic, generos, amintește de un Voltaire ce-și împletește filozofia rațională cu o dantelă de glume de port.

— Dar dumneata ai să scrii acolo tot ce spun, nu?

— Nu chiar tot.

— Am văzut că ai notat că-l știu pe Eminescu, dar că l-am citit și pe Sherlock Holmes.

— Asta n-am scris.

— Nici nu trebuie. Ce, treabă-i de membru de partid bătrîn să-și amintească de fascicole de astea? Și apoi, nu scrie „tîlhar", cum zic, pune „vătaf", e mai cu lustru. Și jegul dacă are lustru e mai frumos. Dar spuneți-mi ceva: de ce nu-l retipărește pe Eugeniu Botez cu povestirile?

— Păi, au apărut...

— Cele marine? Alea erau adevărate povestiri marinărești — să simți marea, să simți talazul. Ca să-ți spun drept, eu nu le-am văzut, dar le știu pe toate...

În fața lui, Hacic, și mai departe alți doi vîrstnici, îl sorb din ochi: „Ia auzi cum le-nvîrtește Sava-trei, ăsta. Și ziaristului i-a luat piuitul".

Coșarci cu lucruri, mese curate, mîncare, docheri dornici să se înveselească — totul în cabana anume pentru ei făcută. Și „înainte nu lucram. Muream". Noul îl respiri, ești una cu ei, nu se poate, nu se mai poate fără el.

★

Iani Papamanopol — zis Iani Rusu — e un om slăbuț, adus de spate, roșu la față, cu buze groase. Oamenii îl cunosc mai toți pentru că înainte venea iarna la lucru în bluză și tricou. Acum Iani e responsabil cu asigurările sociale în echipa lui Pantelimon Buhăniță — echipă fără întîrzieri și fără lipsuri — și cum termină lucrul fuge să se intereseze de cei bolnavi, îi duce salariul la spital lui Șefchet și e supărat că Ibrișim încă n-a căpătat casă și nici direcția, nici sindicatul nu l-au ajutat. Povestind, Iani trece de la un om la altul, vorbește repede, repede, și-și rotește în cap ochii — la fel de repede — cercetîndu-i pe cei din jur dacă îl ascultă.

— Dar de ce nu te odihnești, Iani Papamanopol, după lucru? Sau poate mai ai ceva treabă pe lîngă casă?

—Să mă odihnesc? Înainte, la noi, cînd era cineva rănit sau murea, mergeam cu farfuria după bani. Nevasta plîngea pe chei în genunchi. Da'eu răspund acum de asigurări.

Și înșiră: casele de odihnă, dispensarul, spitalul, medicamentele. Dînsul propune, cere, aleargă pentru cei care pleacă în concediu, pentru bolnavi, pentru cei care n-au locuință bună. El, Iani Papamanopol, cunoscut în port sub numele de Iani Rusu, care niciodată n-a avut haine omenești. Așa că întrebarea a fost cu totul de prisos și în sufletul său dînsul a socotit-o drept o glumă.

★

În luna aprilie, în concediu, Petru Țața, macaragiul, a reparat zidurile casei, ferestrele, și direcția a trimis oameni să-i „tragă" și podeaua, muncă pe care el a plătit-o în rate. În locul unei dărîmături cu șoareci, Petru Țața și-a făcut casă. A pus zgură sub podea (i-a dat întreprinderea autocamion s-o ducă), și-a tras canalizare, iar apă a căpătat montînd un robinet în T, ca astfel să aibă amîndoi cișmele — și vecina croitoreasă, și el. Azi își trage lumină.

La Tuzla, n-a avut niciodată așa ceva în casa lui de chirpici. A fost tare sărac, iar nevasta lui, groaznic de sărac. Azi își trage lumină și e necăjit că n-a avut timp să se ducă după becuri. E prima zi de cînd s-a mutat aci cu nevasta și copiii, venind definitiv de la Tuzla. Să călătorești la serviciu cu trenul, să te întorci acasă cu trenul, asta-i treabă? Înțeleg, dacă nu vrei să rămîi în Constanța, dacă vrei să lucrezi vreun petic de pămînt acasă — dar așa? Petru Țața și-a vîndut căsuța din chirpici, vaca și cele cîteva oi și a cumpărat, pe numele lui și al nevestei sale, curtea asta plină — pînă de curînd — de dărîmături. A reparat, a văruit, a curățit; i-a mai rămas să-și facă bucătăria și beciul. Va fi și o grădină aci — o grădiniță cu flori și cu legume — iar copiii vor învăța s-o stropească.

Cumva credeți că asta se face de azi pe mîine? Nu, Petru Țața a așteptat mulți ani; sute de nopți a socotit cum să împace lucrurile. De mic, el se arătase a fi elev bun — învățătorul din Techirghiol îl ținea pe lîngă băiatul lui ca și acesta să prindă gust de carte — și ar fi vrut grozav să urmeze mai departe. Atunci n-a putut, și iată, i s-a propus nu demult să plece la facultatea muncitorească. Petru Țața a refuzat; voia întîi să scape de căsuța cu chirpici. A refuzat, dar nopți întregi numai la asta s-a gîndit: cum ar mai pleca la facultatea muncitorească, cum ar pleca acum, cînd visul mutatului s-a împlinit! Din păcate, nu poți face totul o dată.

De aceea s-a frămîntat și înainte de a pleca la S.M.T., la Albești. S-a frămîntat chinuitor. În jur erau elevii lui, cei pe care el îi calificase — unii mai în vîrstă ca el. „Dacă nu mă duc, ce-o să spună ei, cei calificați de mine?" Frămîntările chinuitoare sînt alambicate numai în mintea unor intelectuali, a anumitor intelectuali. Țața s-a hotărît pe loc: casa să aștepte (el așteptase casa asta ani de zile), iar nevasta, gata să nască, o să fie bine îngrijită (în anul trecut, noaptea, la telefonul dat de soția sa, mașina întreprinderii a venit la Tuzla și i-a dus la spital fetița îmbolnăvită subit). A plecat la S.M.T. și a muncit cu rîvnă, cu acea rîvnă în care se amesteca un soi de răbdare țărănească cu conștiinciozitatea muncitorului calificat, rîvna omului modest, harnic, tăcut. A cules douăzeci și șase de șasiuri risipite, le-a reparat, le-a pus pe tractoare.

Cînd s-a întors — mai negru decît la plecare, parcă mai uscățiv și mai tînăr—s-a apucat iar de casă. Și acum trage lumina, iar becuri a uitat să cumpere pentru că acolo, la Tuzla, n-a avut nicio-

Pe stadionul portului. Nu se poate spune că domnește o totală sincronizare a mișcărilor. Dar toți vor să se destindă, instructorul mai trece cu vederea — și, afară de fotoreporter, nu-i vede nimeni.

Ora prînzului. S-au oprit brațele uriașelor macarale; s-au oprit autostivuitoarele, bigile, rutierele. Muncitorii se îndreaptă spre cantină.

TINERE CONDEIE

R Î M A

— fabulă —

Se-naltă ciocîrlie din ogoare,
Voioasă, ciripind, spre mîndrul soare.
Mai sus și tot mai sus, spre-albastre zări,
Se urcă viersul gingașei cîntări.
Și-n urma ei, departe, în țărînă,
Printre tulpini s-a-ncolăcit o rîmă.
Privind către voioasa ciocîrlie,
Gîndește: „Zborul ăsta-i o prostie!
Ce-i trebuie văzduhu-n piept să-l soarbă?
Mai bine e aici, pe-un fir de iarbă.
De ce să urci spre soare și spre slavă?
Ia uite ce priveliște grozavă
Mi se deschide-aicea, pe pămînt:
Sînt gîndăcei, sînt flori și brusturi sînt,
Și raze se strecoar-aici din crug;
Și-n plus ai și răcoare din belșug.
Și unde pui că, sus, poți și să cazi,
Să te lovești de crestele de brazi
Sau să te-nhațe vulturul în clanță.
Aicea ești măcar în siguranță!"
Dar n-apucă să-și zică vorba toată,
Că a văzut-o cioara... și-a mîncat-o.
MORALA:
La naiba orizontul mic-burghez!
Avîntă-te în zbor spre-naltul crez.
În glod te vor strivi... Numai în soare
E forța de viață dătătoare!

C. SEBASTIAN
(Cenaclul literar „13 Iunie 1916" Galați)

dată așa ceva și, iacă, i-au ieșit din minte.

— Acum pot să cer și candidatura de partid — spune el. Acum mă organizez cum vreau. Cînd eram călător spre Tuzla, tot la douăzeci și patru de ore, însemna să lipsesc de la ședințe, să nu fac nici o sarcină.

— Păi, ți-ai fi plătit cotizația regulat, mai luai cuvîntul cîteodată...

— Dar asta înseamnă să nu fiu cinstit — spune dînsul. Pentru ce să nu fiu cinstit cu partidul? Și nu poate să facă asta, pentru că prea a fost sărac, prea a tras din greu, iar acum are casă; noaptea, mașina i-a dus fetița la spital; i s-a tras podeaua, va merge poate la facultatea muncitorească, e fruntaș în muncă, a fost fruntaș și la S.M.T. Pe cine să păcălească? În folosul cui?

— Acum sînt aci, am să capăt sarcini. Pot să le îndeplinesc cum trebuie.

Viitorul lui e simplu, e limpede. Și înainte de toate, e un viitor la care te poți gîndi limpede, în voie, cu plăcere.

L-am mai văzut o dată, certîndu-se. Se certa cu o echipă de vaporeni. Cățărat în afara cabinei automacaralei, își învăța ajutorul să conducă, iar vaporenii țipau pentru că din cauza lui întîrziau. Petru Țața zîmbea și-i domolea, explicîndu-le că Osman Sabri, ajutorul, trebuie să fie calificat cît mai repede. El, Țața, nu-i ținuse nici o clipă doar la unsul și curățatul mașinii. De la început îl băgase în cabină, la manete și comandă.

— Vira, virra... ai să pocnești cu fleșa în cap pe cineva... schimbă viteza... schimb-o... schimb-o...

După o lună, Osman conducea singur și azi, poate, știe și „marșul" — adică se poate deplasa cu automacaraua dintr-un loc într-altul fără să bălăbănească fleșa, fără s-o izbească de ceva.

— Ce te grăbești așa, mă Țața? Dacă-l înveți, ți-i ia. Treci tu în cabină la comenzi.

— Nu vedeți mai departe de lungul nasului — a mormăit el și a rămas cățărat pe automacara, supraveghindu-și ajutorul

★

Cînd se sting luminile cazinoului, cînd marea e străbătută de înșelătoare și fosforescente creste de spumă, portul continuă să vuiască. Se aud scîrțîiturile automacaralelor, duduitul eșapamentelor tractoarelor; ca niște enorme ciocuri de pasăre, brațele „Abus"-urilor stau gata să se rotească; săltînd repede, ca niște pinguini, „Molotov"-urile trec purtînd stive de cherestea.

Sînt lumini peste estacadă, peste siloz, peste șantierul naval, peste punctul pescăresc. Schimbul de noapte intrat la ora opt va ieși de la lucru o dată cu zorii. Atunci, o imensă dîră purpurie va lega zarea de port și deasupra ei, deasupra farurilor, deasupra navelor, sidefii în această lumină, vor zbura pescărușii. Pînă la începerea celuilalt schimb, nu se vor auzi decît chemările lor ascuțite, fluierăturile locomotivelor de manevră și sporovăiala docherilor ce vor urca spre oraș. Se cheamă atunci că portul se odihnește.

Trecînd de marele far, vasul ocolește geamandura de la intrarea în port. Fără stop și fără milițian, legea circulației marine e respectată cu strictețe.

Nikolai Aleksandrovici Bulganin, președintele Consiliului de Miniștri al U.R.S.S., a împlinit 60 de ani.

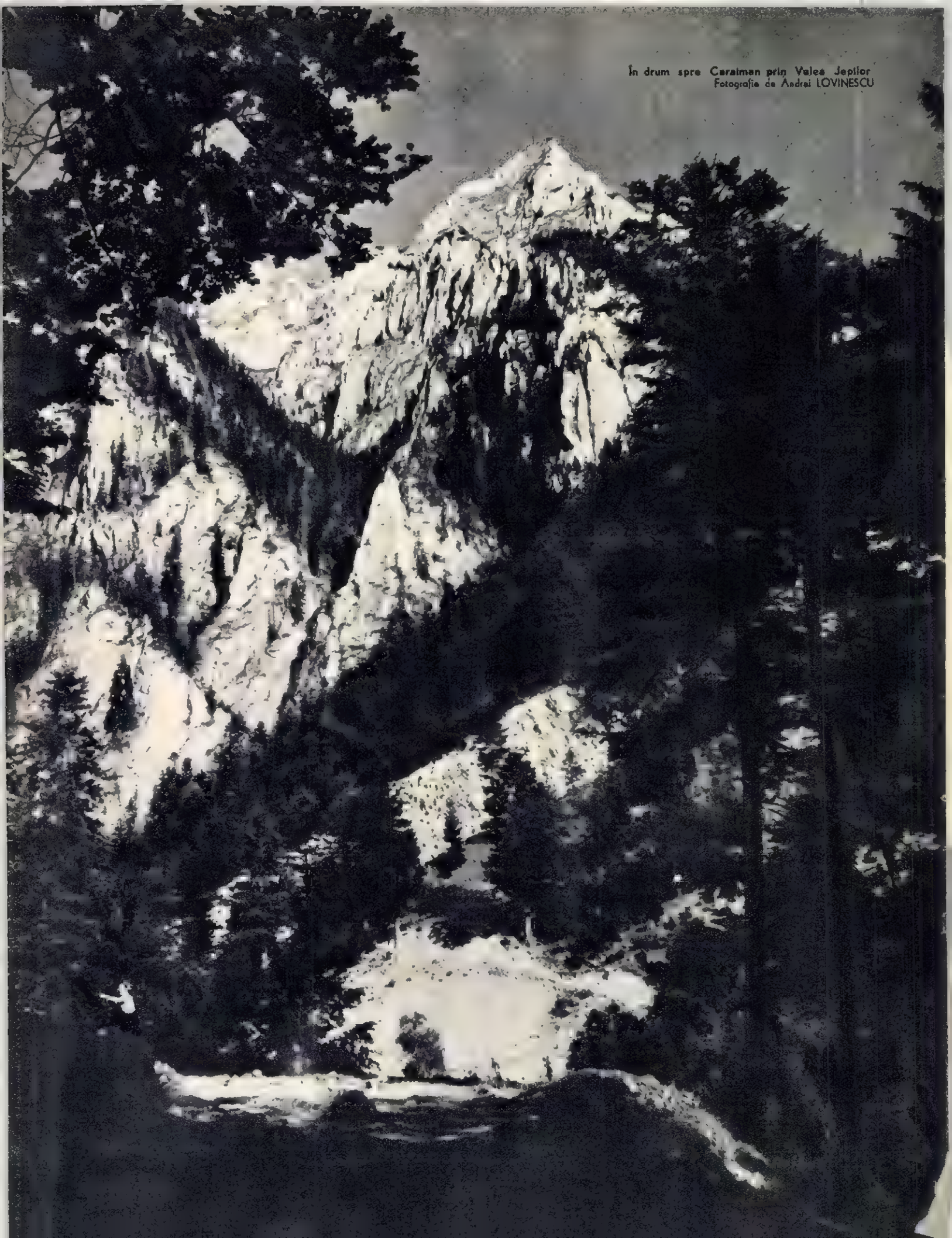

În drum spre Caraiman prin Valea Jepilor
Fotografie de Andrei LOVINESCU

Olga Lepeşinskaia şi Vladimir Levaşov într-o scenă din „Macul Roşu".

GÎNDURI DESPRE ARTA MEA

de Olga LEPEŞINSKAIA
artistă a poporului din U.R.S.S., de patru ori laureată a Premiului Stalin.

Dragi cititori ai revistei „Flacăra",

Revista voastră mi-a cerut să vă povestesc cîteva dintre impresiile pe care mi le-au lăsat vizita în Bucureşti, întîlnirile mele cu oamenii de artă romîni, în sfîrşit, să vă spun cîte ceva despre mine.

Dacă despre minunatul dv. oraş vorbesc adesea şi cu plăcere, atît cu prietenii mei, cît şi în paginile ziarelor, pentru că sînt zece ani de cînd păstrez, într-un colţişor al inimii, amintirea bulevardelor şi a parcurilor sale parfumate, a lacului în a cărui apă străvezie cerul se oglindeşte ca într-o uriaşă cupă, a nesfîrşitelor şiruri de trandafiri ce mărginesc bulevardul Stalin; dacă despre întîlnirile mele cu coregrafii romîni povestesc cu şi mai mult drag, pentru că ele mi-au adus o adîncă şi adevărată bucurie creatoare, despre mine, însă, îmi vine foarte greu să vorbesc.

Viaţa mea este viaţa unui simplu om sovietic, căruia statul sovietic i-a oferit toate condiţiile posibile pentru împlinirea sa artistică. Cam aceasta este tot ceea ce pot spune despre mine.

Întrucît sîntem oaspeţii unor gazde atît de ospitaliere, grijulii şi inimoase, iar ele îmi cer să povestesc mai amănunţit despre viaţa mea în artă, n-ar fi frumos din partea mea să nu le îndeplinesc rugămintea.

Aşadar, sînt balerină. Adeseori am fost întrebată cînd am simţit pentru întîia oară chemarea artei.

...Un constructor de vase îmi povestea odată că, de cînd se ştie, construieşte vapoare. La început, a construit vapoare de hîrtie, apoi din carton, de lemn, iar acum... acum este unul din marii noştri ingineri constructori de vase, laureat al Premiului Stalin.

Cam aşa s-a întîmplat şi cu mine. Mama îmi spunea că de cum am început să mă ţin pe picioare, am prins a dansa. La început, mişcările schiţate erau spontane, pornite din nelămuritul impuls lăuntric al unui copil; apoi, cînd a împlinit 9 ani, copilul a fost dat la şcoala de balet, unde a învăţat dansul clasic, de caracter, istoric, mimica, muzica, arta machiajului şi şi-a însuşit cunoştinţe de cultură generală. După opt ani de studii, copilul a fost primit ca solist pe scena Teatrului Mare Academic din Moscova, scenă pe care — fără a mai avea cu copilăria altă contingenţă decît cea a amintirii — dansez şi astăzi. În linii mari, cam aceasta e totul.

Născută în ajunul Marii Revoluţii Socialiste din Octombrie, n-am avut nevoie să-mi cuceresc dreptul la viaţă, la muncă. Pentru aceasta luptaseră bunicii, părinţii noştri, fraţii mai mari. Concepţia despre viaţă a generaţiei mele se forma într-o perioadă foarte interesantă, de mare însemnătate istorică: epoca marilor transformări revoluţionare, a primelor cincinale, a avîntului construcţiei socialiste.

În pas cu anii tinereţii mele, se lărgea şi se înfrumuseţa Moscova. Mi-aduc aminte de primele troleibuse ale Capitalei, de palatele subterane din marmură ale primei linii de metrou, de plantarea teilor care înfloresc astăzi năvalnic pe strada Maxim Gorki. Şi, de bună seamă, din cea mai fragedă copilărie, îmi amintesc şi iubesc Teatrul Mare, care a fost din totdeauna pentru mine un sanctuar al artei înalte.

Pentru noi, zidurile încărunţite ale Kremlinului, cupolele răsucite în spirală ale catedralei Vasili Blajenîi, galeria Tretiakov, Universitatea, teatrele noastre — Mare, Mic, Academic — însemnau însăşi Moscova, însăşi viaţa şi arta noastră. Căci Moscova a atras în jurul ei, chiar din primii ani ai existenţei sale, forţele vii, creatoare, ale poporului rus, devenind un centru al ştiinţei şi culturii, al tehnicii şi artei.

Cunoaştem din istoria Teatrului Mare faptul că el îşi datorează apariţia iniţiativei oamenilor progresişti ai vremii. El se năştea la sfîrşitul secolului al XVIII-lea o dată cu Universitatea din Moscova şi Academia de Ştiinţe, cînd marele Lomonosov îşi scria lucrările ştiinţifice, în secolul lui Derjavin şi Sumarokov, al lui Radişcev şi Fonvizin, al lui Uşakov şi Suvorov...

Sîntem mîndri de teatrul nostru nu numai pentru strălucirea rară a cristalelor candelabrelor sale şi a aurului ce poleieşte lojile, şi nu numai pentru că ni se pare că sub bolta plafonului său împodobit cu graţioase muze, melodiile nemuritoare ale lui Glinka, Musorgski, Borodin, Ceaikovski, au o rezonanţă de un farmec deosebit. Ci, mai ales, pentru că pe scena Teatrului Mare, se afirmă astăzi din plin arta noastră sovietică multinaţională, păstrătoare a celor mai valoroase tradiţii patriotice, care răscoleşte atît de adînc inima omului prin sinceritatea şi autenticitatea ei.

★

Arta coregrafiei, avînd un limbaj de expresie mai greu accesibil, mai greu de pătruns şi însuşit, întîmpină firesti obstacole în transpunerea artistică a realităţilor vieţii. Procesul de creaţie al unui spectacol de balet inspirat din actualitatea vie este greu şi spinos, dar compozitorii şi coregrafii sovietici muncesc cu tenacitate la rezolvarea sa. Opera lui R.M. Glier, „Macul Roşu", constituie pe această linie unul din marile noastre succese.

Baletul acesta ocupă în viaţa mea de artistă un loc deosebit. Am dansat pentru întîia oară în „Macul Roşu", copil fiind încă.

...Îmi amintesc şi acum o întîmplare din acea vreme: eram elevă a şcolii de balet; întruchipam în actul doi o floare de mac şi aşteptam în scenă, împreună cu alţi „maci", să începem dansul. Privirea îmi rămăsese pironită la Tai-Ho, pe care o interpreta marea noastră artistă Ekaterina Vasilievna Gheltser; eram atît de absorbită în contemplaţie, încît pur şi simplu am uitat să încep dansul; mă podidiseră lacrimile. A doua zi, profesoara mi-a tras o straşnică săpuneală pentru această ispravă. Am înţeles însă din acea zi cît este de important pentru artist să-şi păstreze pe scenă deplina stăpînire de sine şi atenţia încordată asupra rolului.

După mulţi ani, Teatrul Mare a montat din nou „Macul Roşu". De data aceasta, Tai-Ho eram eu. În 1950, pentru acest rol mi s-a decernat Premiul Stalin.

★

Şi iată-mă, astăzi, la 26 mai 1955, dansînd pentru prima oară „Macul Roşu" pe scena Teatrului de Operă şi Balet din Bucureşti, alături de tovarăşii mei I. Gofman şi V. Levaşov, artişti ai Teatrului Mare din Moscova. A fost una din cele mai frumoase zile din viaţa mea. Nu numai pentru că am simţit că însemnam o părticică organic contopită cu colectivul teatrului, cu care vorbeam aceeaşi limbă — a artei realismului socialist — ci şi pentru că spectatorul romîn înţelege şi iubeşte şi el această limbă.

Îmi place să joc rolul lui Tai-Ho, dansatoarea chineză care-şi jertfeşte viaţa pentru triumful adevărului celui mare, pentru viitorul celor mulţi. În această operă, se conturează limpede conţinutul uman-dramatic al faptelor istorice, se străvede firul unei acţiuni cu bogate semnificaţii sociale şi omeneşti, se simte clar suprasarcina textului. Eroina piere; însă murind, ea ştie că adevărul va în-

Continuare în pag. 32)

Olga Lepeşinskaia în rolul Paraşei

UNITATEA, HOTĂRÎREA

Călătoream deunăzi prin părțile Bîrladului. Era duminică, zi de odihnă. Și, dornic de a cunoaște gîndurile oamenilor acestui oraș în plină înflorire, am sunat la primul apartament al unui bloc recent clădit. Mi-a deschis un copil cît o șchioapă, bălai și grăsuț, căruia probabil că i-am inspirat încredere, deoarece m-a invitat de îndată în casă. Aici, am găsit familia muncitorului metalurgist Silav. Tatăl și fiica lucrează la una din fabricile orașului, iar restul numeroasei familii — care se afla strînsă în jurul mamei — era compus din copii de școală. Am intrat în vorbă cu locatarii care m-au primit prietenos, așa cum știu s-o facă moldovenii. Discuția a fost îndelungată și s-a purtat pe cele mai diverse planuri, începînd de la problemele gospodărești și terminînd cu probleme de politică internațională.

Familia era numeroasă, mai avea multe greutăți — „copiii cer multe, n-ai ce să-i faci", mi-a spus parcă scuzîndu-se capul familiei — dar oamenii erau bucuroși de traiul lor, de locuința lor nouă, de posibilitățile largi ale copiilor și, mai ales, erau plini de încredere în viitor. Și dacă îmi amintesc astăzi de această întîlnire, este pentru că nu pot să uit cîteva cuvinte pe care stăpîna casei le-a rostit, ca un oftat, spre sfîrșitul discuției noastre: „dacă îmi pare rău de ceva, tovarășe, — spunea femeia — este că regimul ăsta n-a venit cu vreo douăzeci de ani mai devreme" și ca o explicație: „nu de alta, să mai fi apucat și eu în tinerețe mai mulți ani dintr-ăștia".

Cîteva zile mai tîrziu, umblam pe tarlalele gospodăriei colective din comuna Corod, raionul Tecuci, însoțit fiind de țăranul colectivist Fotache Andrei. Era tocmai în zilele Conferinței de la Varșovia și evenimentul semnării Tratatului era viu comentat în comună. Cu atît mai mult cu cît chiaburii avuseseră grijă să răspîndească știrile emise de o anume otrăvită „voce", în legătură cu nerușinata cerere a unor cercuri din S.U.A., precum ca în țările democratice să fie readuse odioasele regimuri ale moșierilor și capitaliștilor. Însoțitorul meu, un om ca la vreo 45 de ani, cam obosit de drum — vizitasem și stînile gospodăriei, și creșcătoria de porci, și șantierul noului cămin cultural — se bucura ca un copil de grîul gospodăriei care se înălțase pînă peste genunchi. După multe zile ploioase și reci, soarele ieșise mărinimos și cald, iar din cînd în cînd trecea pe deasupra lanului — făcîndu-l să tresară înfiorat — o pală de vînt ce aducea din depărtări miresme dulci de salcîm. Fotache se opri un moment să-și mai tragă sufletul, își șterse ceafa leoarcă de sudoare, și apoi, urmînd parcă un gînd ce nu-i da pace, zise cu aerul omului care a rezolvat de mult problema:

— Și dumnealor gîndesc oare cu adevărat ce spun la radio? Ori nu-s cumva teferi? Și, urmîndu-și firul gîndului, continuă batjocoritor:

— Al dracului! Să și-i ție acolo pînă li s-o stinge neamul blestemat, că noi de moșieri sîntem sătui ca de mere acre! Ori cred cumva că le-am uitat pe toate cîte le-am pătimit?

N-a așteptat să-i răspund — se vede că nici nu simțea nevoia răspunsului — și a pornit-o mai departe. Dar după vreo zece pași, Fotache se opri iar.

— Vezi, tovarășe, d-aia-i bine că s-a semnat Tratatul de la Varșovia. Tîlharu'— tîlhar rămîne. Se dă la om numai cînd îl vede singur și e rost de jecmăneală. Dar cînd simte că omu' nu-i de lepădat, că nu e singur, și că dacă se dă la el se poate alege cu niscai chelfăneală, o lasă mai încet și stă să socoată mai acătări. Și Fotache continuă triumfător:

— D-aia zic că-i bine că s-a semnat! Și nu știu drept cum am putea noi face să afle dumnealor, domnii aceia, cărora le umblă gîndul numai după jafuri, că de fapt toți punem cu sufletu-n semnătura noastră alături de cea a tovarășului Dej.

De aceste două întîlniri mi-am amintit ades în cele două zile de dezbateri ale ultimei sesiuni a Marii Adunări Naționale, pe a cărei ordine de zi se aflau — precum este cunoscut — ratificarea Tratatului de la Varșovia, Bugetul de Stat pe 1955 și altele.

...Rotonda Marii Adunări Naționale e plină. Deputații — printre care recunosc numeroși muncitori vestiți, țărani, savanți, ofițeri și generali — și-au ocupat locurile. Balcoanele sînt și ele pline de invitați: muncitori, mulți ziariști romîni și străini, diplomați.

Ușile laterale se deschid și, în aplauzele furtunoase ale celor prezenți, intră conducătorii partidului și guvernului. Urmează procedura punerii la vot a ordinii de zi, după care președintele Marii Adunări Naționale dă cuvîntul tovarășului Gheorghe Gheorghiu-Dej. Aplauze prelungite fac să răsune sala. Deputații îl întîmpină cu dragoste pe conducătorul iubit al poporului. Apoi totul e cuprins de o liniște întreruptă doar de țăcănitul aparatelor de fotografiat și de zumzetul uniform al aparatelor de filmat. În sală, răsună glasul calm, sobru și convingător al conducătorului, care prezintă rezultatele Conferinței de la Varșovia. Tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej desfășoară, în fața deputaților, tabloul clar al situației internaționale, cauzele care au determinat necesitatea Tratatului, conținutul și scopurile acestuia, sarcinile ce ne revin în lupta pentru consolidarea păcii și securității lumii. El subliniază faptul că Tratatul este un tratat cu adevărat pașnic și defensiv, care nu amenință pe nimeni și care urmărește întărirea păcii și securității în Europa. Președintele Consiliului de Miniștri face, apoi, o amplă analiză asupra deosebirii fundamentale dintre Tratatul încheiat de țările iubitoare de pace și tratatele imperialiste de tipul celui nord-atlantic, al căror caracter agresiv a devenit de mult clar pentru toată lumea.

Deputații și invitații ascultă în continuare cu atenție expunerea și în fața lor se perindă imaginile triste ale vechii Romînii burghezo-moșierești, obiect de tîrguială în mîinile puterilor imperialiste, întotdeauna expusă presiuni-

Aspect din timpul sesiunii Marii Adunări Naționale. La tribună, tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej

TĂRIA NOASTRĂ

lor și atacurilor acestora. Aducînd exemple vii din imaginea acestui trecut amar, tovarășul Gheorghiu-Dej arată că tratatele de alianță cu puterile imperialiste nu însemnau pentru Romînia altceva decît procedura prin care ea urma să fie înrobită de aceste puteri, procedura prin care ea le punea la dispoziție bogățiile și mîna de lucru ieftină a țăranilor și muncitorilor. Și nici nu se putea da un exemplu mai bun de asemenea relații, decît cel dat de tovarășul Gheorghiu-Dej care citează din practicile de azi ale S.U.A. în relațiile cu „aliații" vest-europeni din blocul Atlanticului de Nord.

Tovarășul Dej amintește, în continuare, de agitația din ultimele zile a unor cercuri din S. U. A., care încearcă să reînvie vechile timpuri cînd poporul romîn se afla la cheremul lor. Tuturor acestora, tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej le dă un răspuns scurt și concis, demn și hotărît: *„Poporul romîn, liber și stăpîn pe soarta sa, respinge în mod hotărît această nouă încercare imperialistă a S.U.A. de imixtiune în treburile sale interne. Chestiunea regimului de stat al Rominiei a fost hotărîtă o dată pentru totdeauna de poporul romîn conform voinței și intereselor sale și nici un fel de putere străină n-are căderea s-o pună în discuție".* Cine are urechi să audă! Și în aplauzele prelungite ale deputaților, recunosc voința, vocea întregului nostru popor, a metalurgistului Silav și a colectivistului Fotache, a sutelor și sutelor de oameni, de diferite profesii și de diferite naționalități, pe care i-am întîlnit în diferitele mele călătorii și care — fericiți c-au scuturat pentru totdeauna jugul imperialiștilor — răspund azi conducătorului lor: Da, tovarășe Gheorghiu-Dej, niciodată nu se vor mai întoarce asemenea timpuri pentru noi! Aprobăm din inimă Tratatul! El reprezintă voința noastră! Și alături de semnătura primului ministru al țării, sîntem gata să subscriem cu munca noastră și la nevoie chiar cu sîngele nostru Tratatul ce apără patria și pacea în lume. Fiecare dintre noi — spun parcă aplauzele — muncitor, țăran sau intelectual, se consideră el însuși parte contractantă la acest Tratat!

Și parcă răspunzînd acestui glas, tovarășul Gheorghiu-Dej arată calea pe care partidul și guvernul o deschid întregului popor. Aceasta este calea muncii eroice pentru întărirea și înflorirea patriei, pentru sporirea capacității ei de apărare, este calea educării în spiritul patriotismului și internaționalismului, în spiritul vigilenței și al fermității față de dușmani, calea desfășurării pe mai departe a luptei pentru preîntîmpinarea războiului, pentru consolidarea păcii.

După expunerea îndelung aplaudată a tovarășului Gheorghiu-Dej, urmează la cuvînt numeroși deputați, reprezentînd alegătorii din cele mai diferite colțuri de țară, deputați de diferite naționalități, bărbați și femei, ofițeri, generali. Aceeași imagine luminoasă a poporului întreg adusă în planisfera Marii Adunări Naționale. Fiecare exprimă în felul său gîndurile celor ce l-au ales. Deputatul Florian Dănălache, de pildă, vorbește despre marile realizări ale oamenilor muncii din Capitală și necesitatea de a le dezvolta și apăra. Deputatul Emil Balaci descrie, în cuvinte de un realism înfricoșător, viața năpăstuită în trecut a țăranilor muncitori și bucuria lor de a trăi în libertate. „Azi nu ne mai spetim pentru boieri" — spune el plin de bucurie, și după ce enumeră realizările țăranilor din circumscripția sa electorală, încheie arătînd că aceștia, care au avut de suferit de pe urma celor două războaie dezlănțuite de imperialismul german și care au luptat în două rînduri cu arma în mînă împotriva lui, sînt gata să facă totul pentru a împiedica o nouă agresiune. Aceeași idee o reia deputata Victoria Cioflingă care, vorbind în numele alegătorilor ei, răspunde simplu și clar pretendenților imperialiști la dominație, că niciodată muncitoarele de la fabrica „Țesătura Iași" sau din oricare altă fabrică de pe întinsul patriei noastre nu vor permite să se întoarcă timpurile cînd lucrau cîte 14-16 ore pe zi și cîștigau doar atît cît să nu moară de foame, că niciodată ele nu vor lăsa să se desființeze creșele și căminele, nu vor lăsa să li se ia dreptul de a naște în maternități și case de naștere sau de a avea concediu înainte și după naștere.

Academicianul Traian Săvulescu adresează un emoționant apel oamenilor de știință și cultură de peste hotare, chemîndu-i să facă din mintea și inima lor pavăză omenirii și păcii, iar numeroși alți deputați, printre care C. Paraschivescu-Bălăceanu, Bányai Ladislau, Farcaș Luiza, Lotar Rădăceanu, Mihai Mujic, C. I. Parhon, își exprimă aderiunea la Tratat și hotărîrea alegătorilor lor de a munci pentru îndeplinirea obligațiilor ce revin țării noastre în cadrul Tratatului. Dintre aceste cuvîntări, aș vrea să mai subliniez impresia profundă pe care a făcut-o cuvîntarea deputatului general-locotenent Mircea Haupt, care arată satisfacția și bucuria cu care au primit militarii forțelor noastre armate Tratatul, crearea comandamentului unificat al forțelor armate și numirea în funcția de comandant suprem al forțelor armate unificate a mareșalului Uniunii Sovietice Konev, bine cunoscut poporului romîn care-și amintește de importantul său aport la lupta împotriva hitlerismului. Deputații aplaudă cuvintele în care vorbitorul asigură poporul că sarcinile ce revin militarilor forțelor armate ale țării noastre în cadrul Comandamentului Unificat vor fi îndeplinite așa cum se cuvine: întocmai și la timp.

Cu aplauze puternice este întîmpinată cuvîntarea președintelui Prezidiului Marii Adunări Naționale, dr. Petru Groza, după care se dă citire textului Tratatului și a proiectului de lege pentru ratificarea lui. Se trece la vot și președintele Marii Adunări Naționale face apoi cunoscut rezultatul votului: în unanimitate, Marea Adunare Națională a votat pentru ratificare. Toată lumea salută, în picioare, cu aplauze furtunoase acest istoric act care — așa cum a arătat tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej — reprezintă o garanție atît de sigură și de puternică a securității poporului nostru, a independenței și suveranității sale de stat, cum n-a avut niciodată poporul nostru în decursul istoriei sale.

★

După pauză, ministrul Finanțelor, tov. Dumitru Petrescu, a prezentat printr-o amplă expunere proiectul Bugetului de Stat pe anul 1955. Discuțiile ce urmează par la prima vedere a fi cu totul diferite de cele anterioare. Dar asta numai în aparență. Într-adevăr acum este vorba de date și cifre, de procente de plan și preț de cost, de productivitate, acumulări, economii etc.. etc. Se rostesc cifre de miliarde și alături de ele se aduc exemple în lei și chiar bani. Se arată realizări meritorii și se critică aspru lipsurile, începînd cu cele ale ministerelor. Grijă multă, grijă deosebită simți aci pentru fiecare bănuț al poporului, pentru cele mai mici amănunte privind lupta pentru asigurarea îndeplinirii planurilor. Și, deși aparent ai de-a face cu lucruri diferite, îți dai repede seama că ele fac corp comun cu ampla discuție asupra primului punct din ordinea de zi. Este vorba aci de măsurile concrete ce trebuie luate pentru îndeplinirea planului cincinal, pentru dezvoltarea pe mai departe a industriei grele, pentru grăbirea ritmului de ridicare a agriculturii și sporirea necontenită a producției mărfurilor de consum popular. Este vorba de aceeași năzuință, de aceeași luptă pentru îmbunătățirea permanentă a traiului oamenilor muncii, înflorirea patriei, asigurarea capacității ei de apărare.

Cu deosebit interes și vii aplauze este primită cuvîntarea tovarășului Chivu Stoica care arată, în mod concret, realizări și slăbiciuni ale diferitelor ministere și instituții, precum și sarcinile ce se cer a fi grabnic împlinite în scopul dezvoltării economiei și culturii țării, în scopul realizării creșterii bunăstării poporului muncitor.

Bugetul de Stat este votat în unanimitate de către deputați.

...Și reporterul pleacă din clădirea Marii Adunări, ducînd cu el imaginea unității de nezdruncinat dintre partid, guvern și popor, a țării și hotărîrii poporului, care tot timpul și-au făcut ascultat glasul puternic în cea de a șasea sesiune a Marii Adunări Naționale.

M. RADIAN

POTEMKINIȘTII azi

de colonel I. PONOMAREV

La 27 iunie, se împlinesc 50 de ani de cînd a izbucnit răscoala armată pe crucișătorul „Potemkin".

În ajunul glorioasei aniversări, Comandamentul flotei maritime sovietice, Arhiva centrală a flotei maritime militare și Muzeul central naval militar sovietic au desfășurat o intensă activitate pentru găsirea acelor participanți la răscoala de pe „Potemkin" care au rămas în viață pînă în zilele noastre. În arhivele flotei, se păstrase tabelul echipajului, în care se menționează locul de naștere al fiecărui marinar. S-a stabilit că mai sînt și azi în viață peste șaptezeci de eroi ai legendarului crucișător.

În cele ce urmează, vă vom povesti despre cîțiva dintre ei.

Să începem cu I. A. Lîcev și I. P. Șestidesiatîi. Ei au fost membri ai comisiei de navă, aleși de echipaj pentru conducerea răscoalei.

Ivan Akimovici Lîcev, născut în comuna Obșarovka de pe Volga, a fost recrutat în flotă în anul 1902. La Sevastopol, el a făcut cunoștință cu subofițerul de artilerie Grigori Nikitici Vakulenciuk, conducătorul organizației social-democrate de pe crucișătorul „Potemkin". În anul 1904, Lîcev a devenit membru al P.M.S.D.R.

În timpul răscoalei, mecanicul auxiliar minier Lîcev, prin hotărîrea comisiei navei, a mînuit aparatele lansatoare de mine și dinamurile crucișătorului.

Ivan Akimovici s-a înapoiat în Rusia, în toamna anului 1917, și imediat a fost repartizat pentru muncă în ținuturile natale, pe Volga. În anul 1923, el a fost ales secretar al comitetului gubernial de partid din Samara. Timp de mai bine de douăzeci de ani, el a avut munci de răspundere în aparatul de partid și de stat. Astăzi, Ivan Akimovici este pensionar și locuiește în împrejurimile Moscovei.

Ilarion Pavlovici Șestidesiatîi a îndeplinit pe „Potemkin" funcția de mecanic minier. Împreună cu unul dintre conducătorii răscoalei, Afanasi Matiușenko, a procedat la arestarea ofițerilor de pe cuirasatul „Gheorghi Pobedonoseț". El a reușit să se întoarcă în patrie abia în anul 1923. Timp de 13 ani, a lucrat la atelierul de modelărie al uzinei de automobile „I. V. Stalin" din Moscova. Astăzi, el este pensionar și locuiește la fiica sa, medic la spitalul raional din localitatea Antoninî, regiunea Hmelnițki.

Lîcev și Șestidesiatîi au început în același timp serviciul în flotă, au făcut stagiul pe nava-școală „Berezan", amîndoi au continuat apoi slujba pe „Potemkin". Și unul, și celălalt au fost aleși în comisia navei. Ei s-au despărțit în anul 1908 și mult timp n-au mai știut nimic unul de celălalt.

În vara anului trecut, Ivan Akimovici a venit în vizită la Șestidesiatîi. Aici, el l-a întîlnit și pe fostul matroz major de pe crucișătorul „Potemkin", Adolf Dominikovici Voițehovski. (fotografia nr. 1 îi arată pe toți trei în timpul acestei întîlniri. De la stînga la dreapta: I. P. Șestidesiatîi, I. A. Lîcev, A. D. Voițehovski.)

Înainte de a face serviciul pe „Potemkin", A. D. Voițehovski

1

2

lucrase pe un alt vas vestit al flotei ruse — crucișătorul „Variag". Anul trecut — în zilele festivităților ce au avut loc cu ocazia sărbătoririi celei de a 50-a aniversări a eroicelor fapte ale marinarilor de pe „Variag" — Adolf Dominikovici s-a întîlnit cu un alt prieten, Petr Egorovici Polikov, care de asemenea făcuse serviciul pe „Potemkin". Pentru curajul și vitejia de care au dat dovadă, A. D. Voițehovski și P. E. Polikov au fost decorați de către Prezidiul Sovietului Suprem al Uniunii Sovietice cu medalia „Pentru vitejie".

Petr Egorovici s-a înapoiat din Romînia în anul 1917 și timp de peste 27 de ani a lucrat ca lăcătuș în laboratorul termic din Elektrogorsk, regiunea Moscova.

La Moscova, au luptat pentru victoria Revoluției din Octombrie și mecanicii potemkiniști F. T. Burmistrov și L. I. Letucev.

După înapoierea sa din Romînia, Fedor Timofeevici Burmistrov a intrat la uzina „Motor". În timpul luptelor de stradă, cu gărzile albe și iunkerii, în anul 1917, el a făcut parte din statul major al Gărzii Roșii din subraionul Danilovsk, iar în anii războiului civil se găsea pe frontul răsăritean.

Leonti Ivanovici Letucev (fotografia nr. 2 din stînga, în 1905; cea din dreapta, în 1954) a lucrat din anul 1914 la uzina electrică centrală de tramvaie din Zamoskvorecie (astăzi Hidrocentrala electrică nr. 2). În zilele Marelui Octombrie, Leonti Ivanovici a fost în fruntea unui detașament al Gărzii Roșii din uzină. Sub focul neîntrerupt al iunkerilor, el a lucrat la instalarea rețelei telefonice care lega uzina electrică de statul major al Gărzii Roșii din

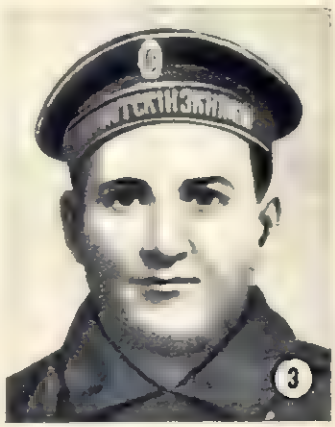
3

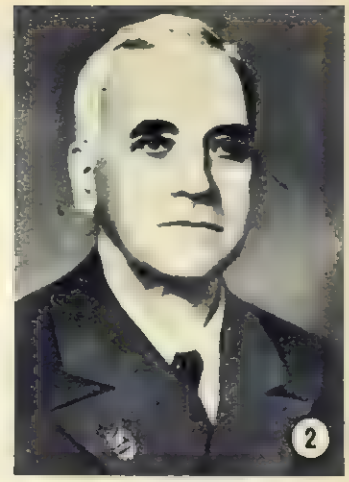
2

Zamoskvorecie. Timp de patruzeci de ani, a lucrat potemkinistul în această uzină. Pentru munca lui îndelungată și ireproșabilă, el a fost decorat cu ordinul „Lenin".

Pe mecanicul potemkinist F. I. Koșughin, Revoluția din Octombrie l-a găsit în gara Magdagaci, astăzi în regiunea Amur. În actul de acuzare al potemkiniștilor arestați aci, citim: „Feodosi Koșughin a fost printre primii care s-au înarmat cu o pușcă și s-a aflat printre acei care au început răscoala". Instanțele judecătorești țariste l-au condamnat pe Koșughin la 12 ani muncă silnică, pedeapsă pe care el a executat-o în regiunea Amur. În prezent, locuiește la Kirovograd și pînă în ultima vreme a lucrat în comitetul raional sătesc de partid.

În ciuda vîrstei lor înaintate, mulți potemkiniști continuă să muncească plini de elan. Încă din 1917, fochistul Zinovi Ignatievici Fișkov lucrează la una din uzinele din Odesa. De 25 de ani, matrozul Maxim Danilovici Danilov (fotografia nr. 3 din stînga, în 1905; cea din dreapta, în 1954) muncește la combinatul de carne din Nikolsk. La Tiraspol, se găsește și astăzi, într-o muncă administrativă, fostul mecanic de pe

3

„Potemkin", Aleksei Fedorovici Țarev, decorat cu ordinul „Steagul Roșu al Muncii".

Pretutindeni, eroii de pe „Potemkin" sînt înconjurați de grijă și atenție. Ei sînt oaspeți doriți fie la focurile de tabără ale pionierilor, fie în mijlocul elevilor Școlii navale „Amiral Nahimov", la cluburile muncitorești și colhoznice etc.

(Text prescurtat din „Ogoniok")

Nu se poate dormi...

Ilustrații de Viorel RADU

nuvelă de H. ROHAN

(Urmare din numărul trecut)

Trecu vreo jumătate de ceas. Copiii se jucau undeva la colțul străzii pietruite cu bolovani de rîu, acoperiți ici-colo cu mușchi verde. Casa era cufundată într-o liniște deplină. O liniște din aceea în care cel mai mic zgomot pare ecoul unei catastrofe nevăzute. În această liniște, se auzi deodată o voce puternică, izbindu-se de pereții holului, pătrunzînd prin lemnul ușilor, prin porii zidurilor, răscolind toate încăperile pînă în cele mai mici unghere:

— Atențiune! Atențiune! se zguduia casa de sunetele ei groase care pătrundeau în sînge, în mușchi, în oase, în fiecare părticică de om.

— Atențiune! Atențiune! Vorbește stația locală de radioficare.

Era o voce de bărbat, împlinită, grea, sobră, din adîncul căreia răzbătea emoția.

Brezina se ridică în capul oaselor, cu auzul încordat. Gligore scoase capul de sub cojoc și se uită holbat spre ușă. Codrin rămase nemișcat. Popa tresări și-și făcu cruce. Generalul se trezi buimăcit și, vrînd să se ridice, se încurcă în pledul de campanie. Artinian deschise încet ușa. Lîngă el apăru, palidă, nevastă-sa.

Vocea bătea în timpane:

„În prezent anumite guverne se pregătesc să dezlănțuie un război atomic" — se auzea ca bubuitul adînc al unei furtuni în difuzor.

„Sapristi!" — bodogăni generalul, izbutind să-și scoată picioarele de sub pătură și punîndu-și papucii. „Blestemat difuzor! Poftim, domnilor! Poftim! Dovada!"

Artinian se scărpină în cap, încrețindu-și fruntea.

— Ce le-o fi venit azi la patru jumătate?

— S-o fi schimbat programul? întrebă și nevastă-sa, uitîndu-se la el.

Iar holul bubui:

„Folosirea armei atomice ar duce la un război de exterminare".

Codrin asculta țeapăn, palid, neîndrăznind parcă să se miște. Nu era ceva nou ceea ce auzea, dar acum, aici în casă, vocea aceasta...

„Declarăm că guvernul care va dezlănțui războiul atomic — tuna vocea — va pierde încrederea poporului său și va fi condamnat de toate popoarele".

Brezina își ridică privirea gînditoare spre nevastă-sa, care-l privea cu ochii mari, își întipări în minte obrazul ei tînăr, numai la colțurile ochilor cu cîteva cute fine, îi privi trupul frumos, picioarele goale, se uită la parchetul lustruit, apoi văzu fereastra prin care se zărea cerul acoperit de nori albi, fumul negru al uzinei ridicîndu-se în suluri moi, alături de fereastră pe o măsuță un vas cu flori de munte, lîngă dulap un scaun pe care stăteau haina lui și o batistă proaspăt călcată, într-un colț o mandolină, lîngă ea ghiozdanul copilului, pe perete ceasul de buzunar cu instalația lui de gonguri, caloriferul, patul pe care stătea și apoi văzu becușoarele de pe pereți.

„Cînd le cumperi — gîndi, le înfășori în batistă să nu se spargă..."

— Noi am semnat azi, spuse nevastă-sa încet și trecu tăcută în cealaltă încăpere, care servea și de bucătărie, și de sufragerie, pășind peste picioarele lui Gligore.

Brezina o urmări cu privirea.

„Ea e liniștită că a semnat — cugetă el. Adică să nu fie liniștită?"

Se uită iar la becușoare.

„Da, mă, le-ai înfășori să nu se spargă și poate să vie o bombă să facă praf din tot. Uzină, țară, oraș, nevastă, copil, tot, tot. Asta ți-o spui numai ție, mă Constantine — își mărturisi el, să n-audă nimeni. De-abia cînd știi ce putere e în bomba asta, te gîndești că nu-i destul doar să-ți pui semnătura.., Asta e ca la bătaie. Treci liniștit pe stradă. Pașnic, cu gîndul la toate cîte le ai de făcut în viață. Și i se năzare unuia să se lege de tine: «Mă, de ce calci pe scuipatul meu?». Vrea bătaie cu tot dinadinsul. Asta-i e meseria. Dacă-ți arde de bătaie, îți pierzi cumpătul și gata, te bați.

Da' nu-ți arde de loc de bătaie. Nu-ți stă nici în fire, nu ai nimic cu nimeni — și pe urmă, ai atîtea de făcut, atîtea idei îți umblă prin cap! Dacă ești tare, îi spui: «Bă, eu nu ți-am făcut nimic. Să nu ridici mîna, că e de rău. Cînd ți-oi da una, nu te mai scoli». Aici e-aici. Dacă e numai vorba de tine, te-ai ars. Ce, se uită ăla la vorbă? Se uită la tine. Dacă ești pirpiriu, îi pasă lui de vorbă! Taman cît unei pisici de-un șoarece".

Deodată îl cuprinse o veselie neașteptată.

„Să se uite! — rîse el în sine. Dar să se uite bine. Și dacă și după asta o să le mai ardă de bătaie să nu mai zică nimic cînd nu s-or mai scula. Adică ce să mai zică. N-o să mai aibă cine..."

Dar veselia-i trecu tot așa cum venise.

Să lăsăm gluma la o parte — păru să-i spună o voce lăuntrică. Ei au forțe mari. Noi trebuie să le avem și mai mari. Numai așa n-o să îndrăznească să se atingă măcar de un singur fir de iarbă din grădina noastră. Ei au ratificat acordurile de la Paris, reînvie Wehrmachtul, dar toate acestea nu înseamnă nimic, dacă noi sîntem tari. Capacitate de apărare nu înseamnă numai armament, înseamnă și oameni bine hrăniți, înseamnă rezerve de grîne în hambarele statului.

Se-ntoarse cu fața în jos. „Trebuie să te duci, mă!" — se îndemnă el în sine.

Dar asta... nici asta nu putea să și-o spună decît lui. „Mă, m-aș duce... știi cum m-aș duce?"

Și s-ar fi dus, dacă nu și-ar fi simțit inima grea. Dar nu credea încă. Nu credea că e mai mare nevoie de el acolo, decît aici. Adică cum: un plug reparat face mai mult decît un motor nou? Și ce, asta e treabă: să repari pluguri sau semănătoare? Alții s-au dus în semeteuri. Mersi. Acolo barem lucrezi la motoare.

Dar nici asta nu-i era pe plac. „Și acolo, mare brînză".

Gîndul că el, muncitor de uzină, ar ajunge să lucreze într-un atelier de reparații nu-l atrăgea de loc. „Cine știe peste ce utilaj dai?"

Numai că toate acestea erau fleacuri. Secretarul doar îi propusese să se ducă la un centru mecanic unde era într-adevăr nevoie de un motorist bun. Adevărul era că-l scîrbeau reparațiile. Și el în scîrbă nu putea să lucreze. Și tocmai fiindcă era conștient că umblă cu lumînarea după noduri în papură, își simțea acum inima grea. Nu credea, fiindcă nu voia să creadă.

Și fiindcă nu credea, nu găsea nici destulă tărie să se despartă de casă, de nevastă.

„O fi de rușine, nu zic... eu zic chiar că e... dar cum mă... de zece ani sîntem luați... o zi nu ne-am despărțit... o fi de rușine... dar ce să fac? Eu dacă n-am inima ușoară, nu mai sînt bun de nimic. Să mă duc degeaba? Gligore crede că trebuie să se ție de capul meu... Dar nu m-am dus eu cînd mi-a spus secretarul..."

„De ce la club?" se indignă el deodată, devenind atent la vocea care se auzea din hol. „De ce nu la sala sporturilor? Unde-o să încapă atîta lume?"

„Ce puțin și ce mult ne cere această oră", reflecta Codrin. Vocea, care continua să răsune încă în fiecare fibră a casei, îl tulbura. „Ce puțin în aparență și ce mult în fond..."

Profesoara de științe naturale veni acasă să se odihnească și să-și schimbe pantofii. Mobilizase cetățenii de pe strada ei. O singură casă mai avea. Casa lor.

Generalul bodogănea, lipăind cu papucii lui negri pe parchetul gol.

„De aproape un secol fierbem ca într-un cazan. Trei războaie, e prea mult, domnilor. Chiar și pentru un militar. Prea mult."

Popa Probozei își resfira arar barba, murmurînd ceva nedeslușit.

„Apocalipsa"! — strigă el, cînd o văzu pe soră-sa intrînd.

Iar Artinian stătea prăbușit într-un scaun și se gîndea: „La șase o să vie bătrînul Ojac după bocanci..."

Căuta o justificare față de conștiința sa, ca să nu se ducă la adunare. Dar în același timp își spunea cu o nesfîrșită tristețe în ochii lui adumbriți: „Pentru ce muncim? Pentru ce ne zbatem?"

Și se gîndea la viața lui, a nevestei lui, căutînd un răspuns la această întrebare. Au muncit toată viața, și-au rupt de la gură ca să-l crească pe Ovanes. Și cînd Ovanes s-a făcut bărbat, înalt și frumos, cu păr negru, ondulat, și gene lungi, atît de frumos că ți se topea inima uitîndu-te la el, a murit. Da. A murit Ovanes. L-a strivit un tanc pe front.

Ochii lui Artinian se umplură de lacrimi.

După un timp se ridică grăbit și-și puse pantofii. „La șase o să vie bătrînul Ojac după bocanci..."

Iar într-o altă latură a gîndului, mai în adînc, își făcea o socoteală pe care o simțea primejdioasă, dar de care nu putea să scape: „He, he... Cine poate să știe ce va fi mîine... Mîine... De asta trebuie să trăiești bine cu toată lumea... Mîine... Politica e schimbătoare ca o muiere... Ce poți să știi?... Nimeni nu poate să știe... Cioc! Cioc! Cioc! auzi într-o noapte. Aici stă Artin Artinian? Poftește cu noi. Unde, domnule? Hai, hai, nu te mai preface. Avem dovezi. Scrie aici: Artin Artinian?"

De obicei începea lucrul pe la cinci și jumătate, dar acum coborî mai devreme. La adunare, o să piardă cel puțin vreo oră. Trebuie să lucreze acum, ca să n-o piardă.

În timp ce deschidea ușa prăvăliei, hotărî tainic: „Am să iscălesc indescifrabil..." Ingeniozitatea acestei idei îl bucură și-l ridică în proprii săi ochi. „Nu e chiar atît de prost Artinian, șerifilor".

Pe urmă însă, bătînd într-o talpă cuie albe de lemn pe care le smulgea cu două degete din gură, se răfui cu „șerifii": „Ei și dacă am iscălit, ce? Dumneata nu vrei pace? Da' ce, am semnat pentru război? Eu comunist? Ha, ha... greșești, domnule. Întreabă-l pe generalul Manolescu. Din toată casa, cine-i purta respectul cel mai mare?"

Apoi, pe neașteptate, prin cine știe ce asociație, se gîndi la zilele în care casa lui e plină de lume, cînd vin frații lui mai tineri, nepoții și nepoatele, cînd se beau cafele, se mănîncă șaslîc, se rîde, se cîntă și se vorbește mult. Asta îi umple viața. După moartea lui Ovanes, în sufletul său s-a născut o disperată dorință de risipire a acelei afecțiuni mari și unice pe care o purtase singurului său fiu. Între cei care-i veneau în casă, era și logodnica lui Ovanes. Ea l-a plîns cîțiva ani, apoi s-a măritat. Artinian o invita întotdeauna împreună cu bărbatul ei. De cîte ori îi privea, se înduioșa...

Se opri cu ciocanul în aer: „Dacă nu mă duc, ce o să se spună despre mine?"

Și primul om la care se gîndi, fu Brezina. Asta coloră dintr-o dată gîndurile lui, așa cum picătura de sînge colorează apa dintr-un pahar și-i trece o parte din căldura ei... Brezina e un om. Un om adevărat. Cu el niciodată nu te pierzi. Da, da... De ce se gîndea la Brezina? Ce ajutor putea să-i dea Brezina? N-ar fi putut să spună. Și nici de ce se simți dintr-o dată cuprins de călduri și de ce începu să zbîrnîie în el ceva nedeslușit, ca un mîrîit.

„Așa scrie? Artin Artinian? Da! Așa scrie! Da! Cu mîna asta am iscălit! Cu mîna asta care ține ciocanul!".

Ridică ochii spre fereastră.

„Dar las'că n-ajungeți voi ziua aia, șerifilor" — gîndi el.

Apoi începu să bată cuiele din ce în ce mai iute, răsuflînd întretăiat, de parcă ar fi alergat.

Și în minte îi apăru Ovanes la 16 ani, plîngînd amarnic și el lovindu-l cu o curea lată și urlînd cu furie sălbatică: „Na, zvastică! Na, legionari!" După asta văzu parcă alevea soldați hitleriști fugind prin stepă, în retragere, cu groaza morții în ochi, aruncîndu-se unii peste alții în căruțe și autocamioane, tăind mîinile romînilor care se agățau de ele, văzu parcă alevea un tanc cu zvastică trecînd peste trupul lui Ovanes, zvîrlit în colbul drumului dintr-un furgon hitlerist, cu o baionetă în piept, și gemu.

Iar ciocanul înfunda din ce în ce mai iute cuiele de lemn în talpă.

„Asta nu-i privește pe militari — bodogăni generalul enervat. Nu se poate dormi, domnilor, în casa asta! Nu se poate dormi! Nu vedeți?"

Se plimba de colo pînă colo cu mîinile la spate, izbindu-le din cînd în cînd una de alta.

„Militarul e militar... Blestemat difuzor! Îți urlă în cap ca o canonadă. Bu-bu-bu-bu!... anumite guverne... exterminare în masă... Ce-i asta?".

Vorbele crainicului îl enervau, fiindcă-i sileau să se gîndească la ceva neplăcut. Se opri în fața ferestrei. Bărbuța albă îi tremura.

„Sînt pur și simplu cinici! Cinici ca niște negustori".

Pe chipul lui era întipărită o mare tulburare.

„Un Lewis Strauss, contraamiral de rezervă! Ce probă mai eclatantă că s-a renunțat la conștiința militară, la onoarea armelor?"

Cunoștea limba engleză și urmărea la radio toate schimbările ce se produceau în armata americană, cunoștea opinia militarilor în problema folosirii armelor nucleare și aceasta îl făcea să sufere mult. Îl tulbura imaginea frumoasă pe care și-o făcuse din totdeauna despre această „armată a civilizației", cum îi plăcea s-o numească.

„Se întîmplă ceva acolo, dacă negustorii devin peste noapte generali, iar generalii președinți de trusturi. Arta militară, domnilor, ca orice artă, presupune sentiment. Iar negustorii nu au suflet, domnilor. Asta se știe".

Ideea exterminării populației i se părea cea mai mare cruzime. El era pentru lupta dreaptă dintre armate. Deodată, ceva parcă se frînse în el, îi mușcă inima. „René!"

A văzut atîția morți în război... i-a văzut însă de departe... de cele mai multe ori de la postul de comandă... pe hîrtie... Un război cu René? Gîndul acesta parcă îl asurzi.

„O strategie de lași".

Grozav îl durea constatarea aceasta. Cu atît mai mult cu cît atingea și o altă fibră sensibilă. Își dădea seama că admirația lui pentru armata americană se întemeiase pe faptul că o știa departe, că nu-și închipuise niciodată o ciocnire cu ea. Iar acum... acum, ea dă semne de agresiune...

Și în ciuda logicii, simțea în el vibrînd impulsul de apărare... Iar calamități?

„Bodogăne, bodogăne mareșalul" — își spuse popa Probozei.

— Cum rabzi, surioară, acel măcinat de alături? — se întoarse el spre ușa care dădea în camera de dormit a profesoarei.

— Hai, Veniamine, încalță-te — auzi glasul plictisit al soră-si.

„Parcă pot să rabd?" — își spuse profesoara, punîndu-și niște șosete roșii.

„Un bătrîn scîrbos și obraznic".

Nu putea să-l sufere pe general și nici el pe ea. Nu-și vorbeau niciodată. Cînd nu se puteau evita, se salutau scurt, rece, căutînd să dispară cît mai repede unul din fața celuilalt. Cauze erau multe. Una din ele era și bodogănitul acesta care nu înceta decît tîrziu după miezul nopții. Iar acum trebuia să vorbească cu el! Ceva mai neplăcut decît asta nici nu i se putea cere. Atunci îi veni ideea să-l trimită pe Veniamin... (Se cunoscuseră și în fiecare zi stăteau de vorbă). El, ca popă, ar avea mai multă autoritate față de acest bătrîn înapoiat. Și trebuie neapărat să-l aducă pe general. Se bucură de multă trecere la anumiți cetățeni din cartier.

— Dar ce-i, surioară? — se miră Veniamin, auzind de încălțat. Se simțea atît de bine!

Cînd îi spuse despre ce e vorba, se scărpină în cap, își privi picioarele albe, ridică o clipă ochii spre ea, își desfăcu încurcat agrafa de la gît și începu să-i explice împleticit, cu citate din evanghelia lui Ioan, că nu se cade pentru el...

Toate stăruințele fură zadarnice.

— Atunci ai să te încalți și ai să mergi cu mine! îi strigă ea, întinzînd amenințător spre el arătătorul. Și tremurînd de indignare ieși și bătu zgomotos în ușa generalului.

Generalul o privi surprins prin crăpătura ușii.

— Ce doriți, doamnă? întrebă el tăios, cu o ușoară roșeață în obraji.

Profesoara păli.

— Doresc să vă vorbesc, răspunse ea pe același ton și făcu o sforțare să-l privească drept în ochi.

Bătrînul îngustă crăpătura ușii și întrebă apăsat:

— În ce chestiune, doamnă?

— Într-o chestiune vitală.

Trecură cîteva clipe încordate. Apoi generalul dădu din umeri, bodogăni ceva nedeslușit și-i făcu loc să intre.

— Nu! îl opri ea țeapănă. Putem vorbi și aici.

— Poftiți, poftiți, făcu generalul plictisit și se întoarse tîrșindu-și papucii. Ușa rămase deschisă.

După ce o ascultă, generalul rosti scurt:

— Asta nu-i privește pe militari.

— De ce? Militarii sînt din principiu pentru război? — întrebă profesoara repede.

— Nu, doamnă — ripostă generalul înțepat. Militarii îndeplinesc o misiune pașnică în societate: o apără.

— Mi se pare că asta depinde de concepția despre război a militarilor, nu?

Generalul întinse gîtul, răutăcios:

— Îmi luați un interogatoriu?

— Nu. Vreau să știu ce fel de vecini am. Poate că trebuie să mă feresc de ei...

— De ce? Fiindcă nu vă împărtășesc părerile? Dacă ați venit să mă jigniți, atunci, doamnă, v-ați atins scopul.

Roșie ca focul, profesoara îl privi alarmată, neștiind ce trebuie să facă.

— Cît despre semnătură — aruncă el cuvintele cu o sfidare provocatoare — e mai bine ca militarii să se abțină de la treburile politice.

Și o privi răzbunător. În fond el era hotărît să semneze, dar căutase o răutate care s-o facă să sufere cît mai mult și i se păruse că ceva mai crunt decît asta nu-i putea spune. Ce-ai căutat, ai găsit! — păreau să spună răutăcios ochii lui albaștri, încețoșați.

Iar în sine fierbea. „Ce spuneți, domnilor, de această dăscăliță umanitaristă? Îmi rade barba, mă tunde în cap și începe să mă dădăcească: „elevul Manoilescu, ce părere ai despre război?"

„Întîrzie" — murmura Codrin în fața ferestrei cu o ușoară clătinare a capului. „Întîrzie" — repeta ei în neștire.

Dar peste încordarea așteptării, în minte i se rostogoleau imagini care-l făceau să treacă de la teamă la revoltă, de la deznădejde la speranță.

...Oceanul Pacific ridicîndu-se în trombe pînă la cer, peste Japonia abătîndu-se boli ciudate, născîndu-se monștri, cineva cu un obraz nelămurit, spunînd calm: „Nu-i nimic. O vom repopula cu americani". O pisică strivită pe un zid de suflul unei bombe... o sală albă în care se aude mersul regulat al unei turbine, cineva spunînd în rusește: „Acesta e reactorul atomic". O bilă de metal cu o verigă pe care Lelia o agață într-un cui și în casă se face cald, afară e viscol și nămeți, nămeți uriași, iar bila încălzește toată casa...

„Întîrzie..."

Strada, pînă atunci pustie, începu să se însuflețească. Din curtea de peste drum ieșiră două femei, urmate de un băiat înalt și subțire, cu o privire sfioasă. Apoi, venind din cealaltă stradă, apăru un grup gălăgios de tineri care mergeau cînd pe trotuar, cînd prin mijlocul drumului, ca într-un joc ciudat, vorbind tare. Doi bătrîni, unul cu o pipă scurtă, știrb, care vorbea făcînd mereu cu ochiul, și celălalt, roșu la față, mai mărunt și încovoiat, făceau cîțiva pași, se opreau, își demonstrau ceva unul altuia, apoi porneau mai departe. Un bărbat cu un obraz palid, cu ochelari de aur, drept și spătos, mergea în urma lor cu o expresie de îngîndurare pe față.

„Noi vom fi ultimii" — își spuse Codrin.

În clipa aceea o văzu pe Lelia apărînd în colțul străzii. Cînd îi deschise ușa, ea se aruncă plîngînd la pieptul lui.

— Dragul meu... — hohoti ea, strîngîndu-i brațul. Dragul meu...

Codrin clipi des. Așadar, nici acum... Își îngropă obrazul în părul ei. Abia atunci își mărturisi că nu se aștepta să fie alt fel. Prea ar fi fost frumos.

— Nu-i nimic — șopti el înăbușit. Nu-i nimic.

Lelia ridică brusc capul. Gîfîia.

— Cum? strigă ea, cu o strălucire de triumf în ochi. N-ai înțeles? Dragule... N-ai înțeles? Nu înțelegi?... Noi...

Rîdea și plîngea. Codrin deveni alb.

În prima clipă, îi veni să-și strige cu voce tare „Prost... prost... prost..." și s-o strîngă pe Lelia în brațe, să-i ciufulească părul, s-o sărute, s-o sărute. Dar prima clipă trecu și deodată rămase nemișcat dîndu-și seama cu spaimă că nu simțea acea bucurie pe care o visase de atîtea ori. Rămase numai undeva în afund o fierbere, o emoție care părea că va izbucni pătimaș în clipa următoare, dar ceva greu, ca un bolovan greu, o apăsa.

Lelia îi prinse obrazul în palme și-l privi cu o lucire febrilă în pupile.

— Nu te bucuri?

Codrin tresări.

— Ba da, ba da, cum poți să întrebi asta?

O atrase spre sine și îi mîngîie părul cu mișcări dezordonate. Simțea că vorbele lui spun și adevărul, dar au și o notă falsă. Un gînd nesăbuit îi trecuse prin minte:

„În asemenea clipe, n-ar fi mai bine să renunțăm?..."

Un gînd ca un bolovan negru.

Și sufletul lui, în stare să treacă brusc de la contemplare lirică la revoltă activă, se răzvrăti. „Atîția ani l-ai așteptat! Atîția ani l-ai visat! Ia seama! Ar fi o crimă de neiertat".

O conduse în dormitor, îi scoase pantofii și o culcă ușurel în pat.

— Odihnește-te puțin — șopti el. Stai puțin liniștită, aș vrea... vreau să pun ceva pe hîrtie...

Simțea nevoia să acționeze, să facă ceva ca să scape de povara aceea din suflet ca un bolovan negru.

Se așeză la masă în fața caietului deschis, incapabil să scrie, măcinînd multă vreme unul și același gînd: „Ce puțin ni se cere și ce mult trebuie să dăm".

„Trebuie să te duci, mă" — se îndemna Brezina, simțind că de atunci înainte nu-și va mai găsi liniștea dacă nu se va duce. Altfel însemna să se mintă și mereu să-l munceacă gîndul care-i apăruse acum atît de limpede: „se uită la tine".

„Hei! Mai multă hotărîre, bătrîne!" se mustră, el străbătut de un val de energie. Gîndul că va avea de înfrînt greutăți îl înviora.

Sări din pat și începu să se încalțe grăbit.

„Ău?" — tresări Gligore cînd crainicul chemă lumea să semneze Apelul. „Nimic de zis. N-are socoteli cu ei. Nici ei să n-aibă cu el. Că-l mo-

meşte pe frate-su să-i repare motorul, ce-i doare pe ei? Nu pe degeaba. O să-i taie în fiecare zi o găină, o să-i dea o vadră, două, de ţuică".

Văzînd că picioarele în ciorapi ale lui frate-su dispar după pat, se alarmă:

— Constantine, eu ce fac?

— Ţi-am spus, mă.

— Nu, mă, nu aia, cu semnatu'?

— Păi, vii şi semnezi.

— Aicea la voi?

— Aicea.

— Păi, atuncea să mă scot.

— Păi, scoală-te.

— Mă, tu ştii ce se spune la noi despre bomba asta?

— Nu ştiu.

— Să-ţi spui? Vrei?

— Vreau.

Dar Gligore tăcu.

Brezina apăru în pragul uşii, trăgîndu-şi peste cap o flanea galbenă,

— Parcă ziceai că spui?

Gligore făcu o mişcare ca şi cum ar fi alungat ceva.

— Aiurea, prostii... Altceva, mă — făcu el fără să ridice privirea.

Şi urmărind un gînd al lui, pe care-l cîntărea încă în minte, rosti ca pentru sine:

— Aştia vor să piardă lumea, mă...

Brezina îi cercetă înfăţişarea:

— Păi, mergi aşa, nespălat, neţesălat? îl mustră el. Treci, mă, la baie şi rade-te.

Dar Gligore veni încet spre el, trăgîndu-şi nădragii şi se apropie de obrazul lui, urmărind acelaşi gînd. (Brezina era cu un cap mai înalt).

— Mă... — spuse el cu glasul scăzut. Da' cu pămîntu' tu crezi c-o fi adevărat?

La ultimul cuvînt, îi apăru în ochi un fel de tulbureală, o aşteptare grea.

— Ce e cu pămîntul?

Gligore îl privi la fel de tulburat.

— Mă, tu-mi eşti frate... — căută el cuvintele — nu te mai preface... Te-am văzut că citeşti cărţi din alea...

Brezina se uită nedumerit la nevastă-sa.

— Văz că tot eu trebuie să spui! — se supără Gligore.

— Ce e, mă?

— E adevărat că unde cade se strică pămîntul? E adevărat, mă? Pămîntu', mă... pămîntu'... tu-nţelegi?

Ochii i se înroşiră.

Brezina îl privi pieziş:

— Mă, tu faci pe prostul sau eşti prost de-adevăratelea? Ce să caute bomba-n cîmp? Tu crezi că ăsta e gîndul lor? Să prăpădească, aşa, bombe, de florile mărului? Ăsta — una. Şi p-ormă tu ce păzeşti? Nu-i lăsa să-l strice! Sucşte-le mîna la spate, înainte de a da în tine. Poţi să faci tu asta? Poţi! Vezi bine că poţi. Ăsta — două.

Gligore îşi trecu uşurel palma pe ceafa arămie, se poeni tare de cîteva ori şi-şi încreţi fruntea. Tăcea.

— Mă duc să mă rad, mă — spuse el după un timp, cu un ton ciudat.

„Poţi să faci tu asta? Poţi!" — îşi spuse el în faţa oglinzii şi-i făcu cu ochiul chipului ars de soare care-l privea din luciul argintiu şi care tocmai îşi trecea palma peste barba ţepoasă, roşcată. Iar acela, făcu şi el cu ochiul... „Păi, ţăranul orice-ar fi şi cum i-ai zice, zi-i mijlocaş, zi-i întovărăşit, zi-i individual, ce o fi, totuna, mă: din pămînt trăieşte... din ţară..."

Potriveala aceasta de cuvinte îl încălzi... „Din pămînt trăieşte... din ţară..." în clipa aceea simţi o mare stimă pentru sine. Crescu parcă dintr-o dată peste toate lucrurile şi chiar globul pămîntesc i se păru că s-ar lăsa într-o parte dacă el ar mişca numai piciorul...

„Signatura asta e o treabă lumească" — îşi aminti popa Probozei de nişte vorbe ale părintelui Chesarie, cu care nu se avea prea bine. „Slujitorul bisericii n-are ce să se bage. El signează certificate de botez, de înmormîntare. Alta, nimic."

Îşi şterse picioarele cu un şervet de pînză de ţară, tivit la capete cu inişor roşu în cruciuliţe. „De ce n-ai lăsa pe un biet bătrîn în ale lui, surioară?" — se milogi el în barbă. „Zău! Mare pomană ţi-ai face".

„Mahomedanul ăsta de cizmar e un meşteşugar de mîna întîi. Chiar şi un mitropolit şi-ar putea lucra la el. Ia uite, o talpă" — ciocăni el cu degetul îndoit talpa bocancilor reparaţi de Artinian. „Văleu, picioarele mele. Ce fericire, doamne, să stai cu talpele în apă rece!... Ei şi ce-i dacă-i lumească, părinte Chesarie? Au nu e lumesc să umbli cu cădelniţul şi să pui pitacii în anteriu pe dedesubt? Au nu trebuie păstorul să-şi mîie turma pe calea cea bună? Şi nu e în a sa datorie să propovăduiască pacea şi buna învoire între oameni? De bună seamă, părinte Chesarie, făţarnice, unei feţe bisericeşti, aşa purtare i se cuvine. Au de sufletul meu cine mi-e mie mai aproape, oiţele domnului ori jivina cea sălbatică? Făţarnice, tu porţi numai anteriul sfintei religii, dar pe dedesubt te-am prinde spion. Eu aşa am bănuială".

Făcu cîţiva paşi, strîmbîndu-se de durere. „Acum e vremea aceea, făţarnice, cum a fost şi cînd domnul le-a zis apostolilor: „Cînd v-am trimis fără pungă, şi fără traistă, şi fără încălţăminte, avut-aţi lipsă de ceva?" Şi ei au răspuns: „De nimic". De ce a fost aşa? Fiindcă ei pacea şi buna învoire o împărţeau. Aşa şi noi, cu gînduri paşnice ne îndreptăm turma. Iar tu, făţarnice, spui: „Asta-i treabă lumească". Apoi cuvîntă iar lăuntric, unei mulţimi imaginare: „Iar dacă — doamne păzeşte — va veni vremea, şi fariseii se vor năpusti asupră-ne, atunci se va spune cu cuvintele mîntuitorului : „Acum însă cel ce are pungă să o ia, asemenea şi traistă, iar cel ce nu are să-şi vîndă haina şi să cumpere sabie."

„Nu-i nimic de făcut cu acest bătrîn încăpăţînat" — deznădăjdui profesoara. Îşi dădea seama că ar fi trebuit să răspundă, să-i spună că n-a venit să-l „lămurească", că s-a gîndit pur şi simplu... Nici ea singură nu mai ştie la ce s-a gîndit. Era atît de tulburată şi atît de neajutorată în clipa aceea, încît simţea că dacă va mai sta puţin în faţa acestui bătrîn fără suflet, ca o şcolăriţă prinsă cu fotografia unui licean în caiet, va izbucni în plînş. Fără un cuvînt, se întoarse şi se îndreptă spre ieşire.

Generalul privi intrigat pe urma ei.

„Sapristi!" — şuieră el, păşind iute spre uşă s-o închidă. „Mi se pare că plînge..."

Dar în uşă, profesoara se întoarse deodată şi-i strigă cu o patimă nereţinută:

— Căutaţi pretexte? Vreţi să vă aruncaţi răspunderea de pe umeri ca pe o haină veche, să vă spălaţi pe mîini ca Pilat din Pont? Dar asta înseamnă că sînteţi pentru război! Şi oricît vă veţi spăla mîinile, petele de sînge tot nu se vor şterge.

Generalul rămase înmărmurit. Îşi simţi gura uscată şi mîna care trebuia să trîntească uşa în nasul acestei blestemate profesoare, parcă nu mai voi să-l asculte, parcă înlemnise pe clanţă, iar în obrajii uscăţivi, pătaţi de boala de ficat, parcă-l împungeau zeci de ace înroşite.

Atraşi de strigăte, ceilalţi ieşiră să vadă ce s-a întîmplat. Patru uşi se deschiseră aproape în acelaşi timp şi în pragurile lor apărură Brezina, nevastă-sa, Gligore, Codrin, popa Probozei, nevasta lui Artinian.

Privirile lor se încrucişară grăbite cu cele ale profesoarei, se opriră întrebătoare asupra generalului, se căutară unele pe altele şi din nou se opriră stăruitoare asupra celor doi.

Nu rosti nimeni nici o vorbă. În asemenea clipe însă, privirile spun mai mult decît vorbele. Şi în casa aceasta limbajul privirilor era înţeles de toţi. În cei patru ani de cînd convieţuiau sub acelaşi acoperămînt, ajunseseră să se cunoască destul de bine.

Totul nu ţinu decît cîteva clipe. Cînd se deschiseră uşile, generalul tresări şi încetă să mai clipească.

„Ce-aţi ieşit? Ce vreţi?" — părură să spună ochii săi, îndreptaţi deodată cu mînie asupra celor ce-l surprinseseră într-o clipă de slăbiciune. „Mă zbucium eu şi-aşa destul cu problema asta. Ce mai vreţi şi voi? Nu se poate aşa! Nu se poate, domnilor! La naiba! La naiba!"

Bărbuţa îi tremura.

„Dar cum să nu fi ieşit? — ridică a mirare colţoasă sprîncenele Brezina. Cum, spadă ruginită? Dar care om cinstit ar putea sta liniştit în patul lui cînd ar auzi că unul ca tine ar vrea războiul? Că noi te cunoaştem pe tine şi bănuim că oricît de al dracului ai fi, totuşi nu poţi fi pentru război, asta-i altă socoteală. Dar să te miri că am sărit cu toţii?"

În clipa următoare, însă, de pe chipul lui dispăru îndîrjirea şi, clătinînd capul, îi aruncă o privire încărcată de imputări: „Ţi-am mai spus eu dumitale că suferi de mania persecuţiei. În orice, vezi o înţepătură, orice te calcă pe coadă. Ţi-am mai spus-o eu: noi nu persecutăm pe nimeni. Dar dumneata nu-ţi dai seama că trecutul pe care l-ai slujit te trage cu el în prăbuşire şi că, de fapt, dacă e cineva care mai salvează ce e bun în dumneata, apoi aceia sîntem noi?"

Generalul păru să înţeleagă acest reproş fiindcă îndată chipul său luă altă înfăţişare, de îmbufnare copilărească. Părea că s-ar fi pregătit să spună: „V-aţi deranjat degeaba. Nu-i nimic de văzut".

Profesoara crezu că mirarea mustrătoare apărută pe faţa lui Brezina o privea pe ea şi ridicînd semeaţă capul păru să spună sfidător: „Degeaba te uiţi aşa la mine. E un diavol bătrîn, încăpăţînat şi retrograd. Iar eu n-am să-i iert nimănui, niciodată, pasivitatea în problema asta!".

Chipul lui Codrin era de nepătruns. Privea scena şi se gîndea că generalul are păcatele lui, dar că n-ar fi în stare să doreaască un război atomic. Îşi aminti ceea ce îi spusese o dată, în toamna trecută, cînd în presă apăruse o ştire în legătură cu un îndemn al lui Montgomery de a se folosi arma atomică. „E nebun! El nu-şi dă seama că prima victimă ar fi chiar Anglia, cu teritoriul ei atît de mic şi cu populaţia ei atît de densă?"

De altfel părerea despre armele nucleare i-o cunoştea din lungile lor discuţii, în care adeseori îl auzise spunînd în felul lui bătrînesc şi cu destulă prudenţă că arma atomică nu e o armă de apărare, ci una de agresiune. „Armă tipică de dosul frontului — clipea el cu înţeles. Noi militarii ştim la ce foloseşte o armă cu o rază de distrugere atît de largă. Dacă aş fi poet (*ca dumneata* — sublinia el maliţios), aş spune că ea nu conţine atît atomi dezagregabili, cît ideea războiului total a lui Hitler".

Nevasta lui Artinian, văzînd că nu se întîmplă nimic, că în hol sînt vecinii ei din totdeauna, clătină capul supărată, trînti uşa cu zgomot şi se îndreptă grăbită spre baie să închidă robinetul pe care-l lăsase deschis.

Popa Probozei nu înţelegea nimic. Se uita numai cu teamă la soră-sa, aşteptîndu-se din clipă în clipă s-o vadă iar repezindu-se la general.

Gligore îl judeca pe acesta în gînd: „Ei, coşare, coşare, să-mi pici tu mie în mînă, să te dezbăr eu de război".

Brezina îşi aţintă privirea asupra profesoarei. „Ca întotdeauna, exagerezi, îi reproşa ei în gînd. Nu trebuie să te iei după tot ce-ţi spune omul la supărare. Mai vezi şi ce-i în sufletul lui. Dar asta e, că dumneata nu poţi să vezi fiindcă prea îţi sare iute ţandăra".

Generalul urmări privirea lui Brezina şi, cu ascuţimea pe care o dau întotdeauna clipele de mare tensiune, îi prinse dintr-o dată sensul, ceea ce duse la o bruscă schimbare a stării lui de spirit.

El simţi în privirea de reproş adresată profesoarei acea înţelegere foarte pătrunzătoare a lucrurilor, care obligă mai mult decît orice, fiindcă solicită pe deasupra oricăror împrejurări mărunte şi trecătoare, însăşi conştiinţa.

Acelaşi lucru îl simţi şi profesoara. Nemaiputînd îndura tăcerea şi încordarea, ea izbucni într-un plînş tăcut şi cu ochii înotînd în lacrimi trecu vijelios pe lîngă popa Probozei, care stătea în uşă, privind cu milă creştinească şi nedumerire la aceste biete fiinţe neştiutoare.

Generalul se prefăcu a nu lua în seamă ce se petrecuse. Îşi plimbă iute privirile de la Codrin la Brezina, făcu o mişcare să închidă uşa (pe care nu o sfîrşi) şi înălţă bătăios capul. Starea aceea de spirit care-l cuprinsese înainte îl împingea să le strige acestor oameni: „Naiba s-o ia de profesoară pisăloagă... aveţi dreptate... Şi eu am spus din totdeauna că exagerea-

zăă... doar... ce naiba!... Nu trebuie să mă-nveţe ea pe mine..."

Dar nervozitatea lui de om bătrîn, mîndria lui de militar, îl împiedicară să rostească aceste vorbe şi în clipa cînd în tăcerea ce domnea, răsună deodată, sonoră şi mîngîietoare, vocea părintelui Probozei: „Pace vouă, mieii lui dumnezeu!" închise mînios uşa.

Codrin îl privi pe popă amuzat. Brezina se uită cu înţeles la el şi zîmbind intră în casă. Uşile se închiseră încet la loc.

Generalul îşi reluă furios plimbarea.

„Poftim, domnilor, ce e-n stare o femeie! Blestem! De o mie de ori, blestem! Parcă eu singur nu ştiu ce trebuie să fac. Mîm! Mîm!" lovi el cu piciorul în pămînt.

— Ce?... nimic, nimic..., — răspunse Codrin la întrebarea Leliei, aşezîndu-se din nou la masa de lucru. Îţi spun eu... Îţi spun mai tîrziu.

Era încordat ca un arc.

Încet, încet, totul în jur pieri ca într-un abur, pieri fără să piară, înfăţişarea şi sunetele obişnuite ale vieţii se îndepărtară, deveni surd şi orb, surd şi orb auzind distinct sunete pe care nu le-a mai auzit nimeni pînă atunci, văzînd ceea ce n-a mai văzut nimeni, lumini şi umbre se mişcară ca nori albi noaptea pe cer, se desfăcură, dezveliră licărul stelelor şi cuvinte cunoscute se alăturară chinuitor în sensuri noi, trecînd fugar dintr-un cap în altul al versului, de la mijloc la început, unele pierind, altele luîndu-le locul, pînă cînd imaginea se desprinse din jocul luminilor şi umbrelor şi apăru limpede în ritmul nou al sîngelui care pulsa larg şi grav în fiecare silabă:

În grădina, în care stau îngropaţi tata şi mama...
Bunicii, şi străbunicii, şi toţi ai lor,
Şi surorile, şi unchii, şi mătuşile.

Peniţa alerga pe hîrtie în salturi nervoase. Firul ud al scrisului izvora parcă gros din bolovanul cel negru din piept care se topea... Fierberea din adînc creştea ca o cascadă, „Şi viaţa va fi, călăi!" — răsări subteran un vers îndîrjit. Pe stradă treceau mereu oameni. Le auzea paşii. Şi nu-şi mai dădu seama: paşii împrumutau versului cadenţa lor sau el îi percepea în cadenţa versului.

În grădină:

Vrem să semănăm flori roşii,
Maci şi garoafe.
Grădina-i a noastră
Şi nimănui de dat socoteală n-avem!

Inima bate tare... o imagine a mersului lumii... după ea reflecţie filozofică... leit motivul se alătură firesc... sună ca un gong de aramă... şi deodată ţîşneşte dramatică invocaţia lirică intensă:

Ce aceste gînduri mi-am întîmpinat eu fiul
Ameninţat de moarte, deşi nici nu-i născut încă.
Şi-n clipa aceasta din pana-mi vreau flăcări să iasă!
Vreau inima-mi ca Danco din piept să mi-o smulg
Şi-n flăcări s-o port prin mulţime!
Să străbat pămînturile şi oceanele
Şi oamenii să spună:
„Am văzut un om cu inima pălii în mînă!"

Inima bate, bate, umple tot pieptul...

Scrise totul dintr-o suflare. Degetele-i zvîcneau. Apoi se ridică de la masă şi trecu cu paşi uşori spre dormitor. Şi totul în jur reveni din pieire şi auzi şi văzu iar ca toţi oamenii. Ştia că nu făcuse altceva decît să schiţeze poemul, dar se simţea luminos, uşor şi plin de tinereţe. Se aşeză pe pat, lîngă Lelia.

— Hai — şopti el, mîngîind-o pe obraji cu vîrfurile degetelor. Lelia se plînse:

— Vai ce obosită sînt!

— Lelia... — şopti el. Ce nume o să-i dăm?

Pe stradă treceau mereu oameni. Paşii lor îi auzea acum în cadenţa versului: „Şi viaţa va fi, călăi! Şi viaţa va fi... Şi viaţa va fi"...

Sînt asemenea versuri care te obsedează.

— Cizmele! — strigă generalul, deschizînd uşa bucătăriei. Unde sînt cizmele mele? Ce faci aici? Acum ţi-ai găsit să te speli la cap? Hai, termină mai iute. Peria de haine unde e?

Se întoarse, bodogănind, în camera cea mare şi începu iar să lipăie nervos.

„Poftim, domnilor! Acum trebuie să aştept pînă se gătească dumneaei. Să mai ţii servantă în ziua de azi! Ţara arde şi baba se piaptănă".

Îşi puse o tunică simplă, se privi cu atenţie multă vreme în oglinjoară, netezind nişte fire rebele din bărbuţa albă, îşi puse cizmele şi tocmai se pregătea să-i ceară servantei să i le mai lustruiască, cînd auzi voci din hol. (Era Brezina şi încă cineva, parcă Codrin şi încă o voce). Cu totul neobişnuit la el, se lăsă păgubaş. Apucă din cuier paltonul cel negru, i-l dădu fetei să i-l ţină, îl îmbrăcă, îşi puse un fular alb de mătase şi pălăria neagră cu boruri tari şi ieşi grăbit.

Generalul era văzut destul de rar. Se salutară politicos şi toţi simţiră atunci, cu oarecare nedumerire, că în hol plutea parcă o uşoară vibraţie solemnă.

Încercînd grijuliu clanţa uşii, generalul întîrzie puţin, lăsîndu-i pe ceilalţi s-o ia înainte.

Dar îndată coborî rigid în urma lor. Nu voia să dea ochi cu profesoara. Îi auzise vocea în dosul uşii:

— Hai, Veniamine, iar te-ai descălţat?...

În faţa lui, Codrin cobora încet, ţinînd-o pe Lelia de umeri. Primul, cobora un ţăran cu un cojoc de oaie. Brezina, din spate, îl strigă.

— Gligore!

— Au! — răspunse ţăranul fără să se întoarcă.

Brezina îl lovi cu palma între omoplaţi, peste cojoc.

— Merg, mă!

La care ţăranul întoarse un obraz luminat de o bucurie neaşteptată, îşi desfăcu braţele şi deschise gura să strige ceva plin de patimă („Bravo, mă!" sau aşa ceva). Brezina adăugă însă rîzînd:

— Da' nu la voi, mă... ha! ha! ha!

Şi ţăranul rămase cu gura căscată, nedumerit în timp ce Brezina rîdea, arătîndu-şi dinţii laţi, ca nişte lopăţele de fildeş.

— Păi, la voi, ce?... — hohoti el. Pluguri? Joarse? Eu, mă? Eu, la asta? Ha, ha, ha! Mie motoare, mă!... motoare...

— Şi unde?... — începu Gligore.

— La centru, mă! — îl izbi încă o dată Brezina în spinare. La centrul mecanic... Ai? Ai zis ceva? Ha! ha! ha!

Artinian îl văzu prin fereastra prăvăliei, îşi scoase şorţul, încuie uşa şi porni după ei.

Se mistuiră toţi în mulţimea ce trecea mereu pe stradă.

CÎTEVA TABLOURI ALE PICTORILOR REVOLUŢIONARI DE LA 1848

de Acad. prof. Gh. OPRESCU

Opera pictorilor noştri de la 1848 constituie nu numai unul din momentele importante ale artei noastre din punctul de vedere al măiestriei execuţiei, ci şi un exemplu tipic de felul cum o concepţie social-politică revoluţionară poate determina o nouă direcţie şi în concepţia despre artă, în rolul social al artiştilor. În epoca anterioară momentului de la 1848, s-a făcut la noi artă laică, după ce secole de-a rîndul se făcuse artă religioasă. Este drept că astăzi avem dovezi că rădăcinile artei laice sînt cu mult mai vechi decît se crezuse, că imagini ale omului şi scene din viaţa înconjurătoare pătrunseseră pînă şi în arta religioasă, cu mult mai înainte, şi că, uneori, întîlnim chiar în picturile murale din biserici compoziţii, în care se recunosc aspecte ale frămîntărilor sociale. Totuşi, ceea ce se pictează la noi la începutul secolului al XIX-lea, înainte de operele revoluţionarilor, sînt mai ales portrete, fără excepţie zugrăvite conform preceptelor academice ale neoclasicismului. Iar dacă această doctrină, comparată cu tipicul din erminiile cărora trebuiau să se supună zugravii de icoane şi de scene religioase, reprezintă un progres, în sensul că obligă pe artist la o observaţie mai atentă şi mai precisă a modelului viu, deci constituie un pas înainte spre realism, ea impune însă un ideal convenţional, care stînjeneşte şi sentimentul, şi execuţia, şi răspîndeşte o supărătoare uniformitate de aspect asupra tuturor operelor, o lipsă de adevărată caracterizare a diferitelor personalităţi portretizate.

Pictorii de la 1848 îşi dau cei dintîi la noi seama că prinderea şi redarea trăsăturilor psihologice într-un portret sînt tot atît de importante ca prinderea şi redarea trăsăturilor fizice, cele care creează asemănarea cu modelul. Trăsăturile psihologice constituind adevărata personalitate a modelului, atîta timp cît ele nu pot fi sugerate, portretul rămîne incomplet. De aceea, prima grijă a pictorilor revoluţionari, atunci cînd execută un portret, este să caute a sugera privitorului însuşirile ce caracterizează pe omul pe care îl propun atenţiei acestui privitor. Este însuşirea de căpetenie ce ne întîmpină atunci cînd privim portretul lui Bălcescu, fruntea lui de gînditor, ochiul pătrunzător, energia calmă ce se desprinde din ansamblul trăsăturilor lui. La fel, atunci cînd privim portretul lui Nicolae Golescu. În acesta, costumul romantic, care era caracteristic pentru unii şefi revoluţionari, adaugă nota de avînt tineresc şi de imaginaţie caracteristică oamenilor ce conduceau mişcarea. Eşarfa, nuanţa de roşu din gluga ce completează costumul sever, impresionant, de un negru absolut, pălăria de o formă ciudată nu sînt simple note pitoreşti, ci detalii care lămuresc atît personalitatea psihică a lui Golescu, cît şi pe cea a lui Iscovescu, autorul portretului.

Dar această adîncire a psihologiei modelului în portretele celor de la 1848 nu constituie singura lor însemnată contribuţie la lărgirea domeniului picturii din acea vreme. Lor se datoreşte apariţia unui gen nou, deosebit de însemnat, capabil să înflăcăreze masele privitorilor, portretul alegoric şi alegoria. Alegoria, cum este „Romînia rupîndu-şi cătuşele" a lui C.D. Rosenthal, este întruchiparea pe înţelesul tuturor a idealului nutrit de marile mulţimi, a unor aspiraţii profunde care umplu sufletul celor mulţi şi nedreptăţiţi. Mai elocventă este încă „Romînia revoluţionară", de data aceasta un portret alegoric, de vreme ce femeia eroică, purtătoarea steagului, reprezintă chiar chipul soţiei lui C.A. Rosetti. Privirea energică, care se armonizează atît de bine cu atitudinea trupului, cu gestul mîinilor şi chiar cu fondul de peisaj dramatic al tabloului, fac din acesta una din operele capitale ale epocii în care a fost pictat.

Constantin DANIEL ROSENTHAL

Romînia rupîndu-şi cătuşele pe Cîmpia Libertăţii
— Expus în Galeria Naţională a Muzeului de Artă al R. P. R. —

Constantin DANIEL ROSENTHAL

Romînia revoluționară

— Expus în Galeria Națională a Muzeului de Artă al R. P. R. —

Ion NEGULICI

Portretul lui Nicolae Bălcescu

— Expus în Galeria Națională a Muzeului de Artă al R. P. R. —

Barbu ISCOVESCU

Portretul lui Nicolae Golescu
— Expus în Galeria Națională a Muzeului de Artă al R. P. R. —

Bistrița în floare

...În urmă cu cîțiva ani, atunci cînd sus, pe dealul Cetății, s-a ridicat poarta pe care s-a scris numele stațiunii, puțini au fost țăranii muncitori care au înțeles și s-au încrezut în vorbele inginerilor despre soiuri noi de pomi, despre hibridări sexuate, vegetative și alte lucruri „ciudate". Țăranii de prin partea locului știau că sub cerul lor capricios crește numai anumite soiuri de fructe care țin deopotrivă la ger și la secetă. Bunăoară în privința mărului, care e specia cea mai răspîndită de pe valea Bistriței, știau că crește zdravăn, mai întîi și mai întîi Pătulul cel gălbior-înflăcărat, Apoi, Poinicul cel zămos și dulce, pe care îl păstrează în ferești, pînă iarna tîrziu. Și, la fel, Tare de Ghinda, crincen de nu-l poate sfărîma uneori în mîini nici voinicul satului. „Alți meri nu pot crește la noi — spuneau ei — pentru că nici pămîntul și nici cerul nostru nu le dau voie să crească"

Înarmați însă cu neînvinsul crez al lui Miciurin despre smulgerea binefacerilor naturii și cu metodele sale concrete de dirijare a organismelor vegetale, inginerii stațiunii au dovedit localnicilor — de cele mai multe ori chiar cu ajutorul lor — că sub cerul și din pămîntul Bistriței pot crește și alți meri, și alți pomi, decît cei cunoscuți acolo de veacuri. Iar azi, țăranii neîncrezutori de ieri nu numai că nu se mai îndoiesc de aceasta, dar, lucrînd în livezile stațiunii, au devenit maeștri ai hibridarilor.

Acum, în livezile întinse ale stațiunii e forfotă mare.

Parcă te poți hotărî unde să-ți arunci mai întîi ochii? Patruzeci și patru de hectare sînt numai livezile pe rod, rînduite în cea mai perfectă alinieire. Douăzeci de hectare sînt plantațiile tinere, născute și crescute în anii din urmă. Ele cuprind 440 de hibrizi care vor intra în curînd pe rod și care au fost plantați în primăvara aceasta la locurile definitive, o colecție formată din 200 soiuri de măr, 54 de păr, 80 de prun, 70 de piersic și alte specii.

Pomii de pe primele 44 hectare folosesc ca material pentru hibridarea sexuală și pentru diferite experiențe de agrotehnică, cu privire la administrarea îngrășămintelor, la tăiere etc.

Poate că ar fi bine de aici să o pornim. Oare ce face fetișcana aceea de cincisprezece primăveri (foto. 1) care, cocoțată pe scară în mărul alb, nu se deosebește de vreo floare a lui decît prin aceea că e mai mare?

— Facem polenizarea la florile astea — îți răspunde cu seriozitatea aceea greu de descris, care-ți arată parcă trecerea din bîjbîiala empirismului multor generații la limpezimea unor fapte și numiri științifice primite pentru întîiași dată.

— Aplicăm în acest caz — o ajută ing. Modoran, directorul stațiunii — unul dintre cele mai importante principii miciuriniste cu privire la hibridarea sexuată: încrucișarea unui soi din cultură, cu un soi dintr-o specie mai îndepărtată (geografic și genetic). Soiul de cultură este...

— Yonatan! — intervine fata, cu accentul ei maghiar, ascunzîndu-și capul după ramura înfloritâ

— Da, soiul de cultură e Yonatan-ul... E pomul acesta... mama viitorului hibrid... Celălalt părinte e Malus Prunifolia, Chitaica, sau marul chinezesc, cu care Miciurin a realizat cei mai valoroși hibrizi. Primul soi, Yonatan-ul, are fructe cu calități superioare dar pomul nu are rezistență la condițiile noastre climatice. Celălalt, Chitaica, nu are calitățile Yonatanului, dar e rezistent la ger, secetă și boli... Am folosit o specie îndepărtată în această hibridare, bazîndu-ne pe învățătura lui Miciurin că hibrizii dintre specii îndepărtate prezintă în general mai multe caractere și însușiri noi decît alți hibrizi. Se adaptează mai ușor la condițiile noi create, se lasă mai ușor educați.

Directorul dă apoi cîteva cifre de la înființarea stațiunii și pînă astăzi, au fost făcute peste 100.000 hibridări sexuate, din care au rezultat peste 10.000 puieți hibrizi. Apoi arată cîte hibridări s-au făcut la meri, peri, cireși, și la sfîrșit povestește că pe baza acestei metode miciuriniste a hibridării sexuate se stabilește acum pe cale experimentală optimul polenizator pentru soiul de măr Pătul, cel mai frecvent și mai potrivit pentru partea de nord a țării.

...Mii de sîmburi și semințe de fructe provenite din hibridare sexuată au fost semănate în stațiune. Și la fiecare semănat s-a ținut seama cu cea mai mare grijă de învățătura miciuriniștă cu privire la asigurarea din vreme a unui agrofond superior. În ce privește alegerea terenului — unul din factorii cei mai importanți ai agrofondului superior — s-a căutat totdeauna ca acești puieți hibrizi, scoși în viață la școala de semințe, să găsească aici un sol nu prea gras sau de aluviune, ci un sol specific regiunii — solul Podzolic pentru care au fost creați. S-a reușit astfel să se realizeze cu succes indicația lui Miciurin asupra creșterii „spartane" a puieților hibrizi, în scopul obișnuirii lor cu condițiile climatice aspre pentru care au fost realizați. În general, agrofondul superior a fost asigurat prin numeroase și diferite lucrări agrotehnice, printre care, în anumite cazuri, și anume la puieții hibrizi din specii îndepărtate, adminis-

trarea de îngrăşăminte. În cazul de faţă (foto. 2) se dă superfosfat unor asemenea hibrizi.

Laboratorul de biochimie şi tehnologie pomicolă e un sector foarte important al staţiunii. Dotat cu aparatura şi cu reactivii necesari — ce apar într-un puternic contrast cu aspectul bucolic al nesfîrşitelor livezi — acest laborator execută diferitele analize fizice şi chimice ale fructelor produse în staţiune, ale fructelor de la hibrizii noi creaţi şi ale celor din soiuri menite să devină părinţii unor noi hibrizi care, aşa cum a arătat Miciurin, trebuie riguros ştiinţific cunoscuţi. Căci una e să spui „mărul ăsta e foarte gustos" — şi alta e să spui: „mărul ăsta deţine din punct de vedere chimic aceste calităţi". Gusturile sînt subiective. Foarte subiective uneori. Analizele chimice însă nu mai pot da nici un drept la apel: atîta conţinut de apă, atîta de substanţă uscată, de zahăr etc. Numai deţinînd excepţionale „referinţe" din partea inginerului Gherghi, şeful laboratorului (foto. 4), şi a colaboratorilor săi, poate să fie luat în seamă un fruct, la staţiunea de la Bistriţa, poate să fie cules din pom şi poate spera să devină părinte de hibrid...

Laboratorul de biologie şi creerea soiurilor noi reprezintă, fără doar şi poate, însăşi esenţa muncii din staţiune. Căci numai cunoscînd viaţa şi dezvoltarea pomului, îi poţi cunoaşte calităţile şi cusururile şi poţi interveni pentru a crea din el soiuri mai valoroase. Aici, în acest laborator, toţi pomii îşi au fişa „individuală", pe care inginerul Ivan Ion şi colaboratorii săi le-o întocmesc încă de la naştere, adică din momentul cînd sînt pomi numai în închipuirea de viitor, pentru că în realitate sînt doar flori polenizate cu o clipă înainte de eliberarea solemnului „certificat". Înainte de hibridare, pentru controlul puterii de germinaţie a polenului, acesta este însămînţat într-o soluţie de zahăr. Se întîmplă uneori ca grăuncele de polen să nu încolţească în timpul acestei probe vitale. Atunci, în laboratorul de biologie, în faţa microscopului care nu arată decît ceea ce „vede", se pun fel de fel de întrebări: „Substanţa e de vină?" „Polenul e de vină?" În orice caz, lucrurile trebuie rezolvate extrem de repede: florile nu aşteaptă, primăvara nu stă pe loc. Dar pînă la lămurirea întrebării, inginerul Ivan trece prin clipe atît de frămîntate... (foto. 3).

...În ciuda aspectului de pregătire a unei serbări de sfîrşit de an şcolar, printre flori şi raze de soare, tinerele acestea îndeplinesc aici o muncă de mare răspundere: recoltează polenul necesar pentru hibridare, de pe staminele florilor diferitelor soiuri şi specii de pomi (foto. 5). O singură neatenţie, cîteva grăunţe de polen puse într-alt vas decît cel destinat, pot compromite o experienţă interesantă, de o mare valoare practică.

Aceştia (foto. 6) sînt cîţiva dintre hibrizii plantaţi în primăvara aceasta la locurile definitive. De acum înainte, ei au intrat, după cum a arătat cîndva Miciurin, în cea de a doua perioadă a vieţii în care îşi formează caracterele de fructificare. Nu va trece mult şi vor intra pe rod. Dar pînă atunci — ca şi de atunci încolo — trebuie continuată cu perseverenţă munca de îngrijire şi educare a lor prin diferite metode. Una dintre acestea e aceea a ruperii scoarţei pămîntului, de cîte ori se formează. Tractoristul, se vede, îşi face conştiincios datoria: tractorul e urmat de cultivator şi de grapă.

...Nu numai oamenii luptă să învingă greutăţile din viaţa, ci şi pomii. Şi, ca şi oamenii, unii sînt puternici, ştiu să reziste, au tăria să învingă, iar alţii se lasă copleşiţi, sînt neputincioşi, devin nişte înfrînţi. Principiile miciuriniste asupra selecţiei celor mai buni hibrizi — selecţie care începe încă din şcoala de seminţe — se bazează tocmai pe aprecierea acelor calităţi şi însuşiri ale lor, care i-au consacrat victorioşi.

Unul dintre principiile selecţiei se referă la rezistenţa la ger, la considerarea mărimii porţiunii tulpinii care a îngheţat. Puieţii din fotografie (7) sînt hibrizi de gutui. Primul, al treilea şi al patrulea au îngheţat. Ei sînt eliminaţi, sînt condamnaţi. Al cincilea puiet e puţin îngheţat. El va fi oprit şi urmărit îndeaproape. Al doilea puiet a rezistat voinicește gerului. El e un hibrid valoros.

Puietul hibrid de măr (foto. 8) — pe care îl cercetează cu satisfacţie directorul staţiunii (stînga) şi inginerul I. Dumitrache, deputat în sfatul popular regional — a trecut în mod excepţional prin toate examenele aspre la care a fost supus. El a fost declarat „hibrid elită".

...Acum cinci ani, s-a înfiinţat în staţiune o cultură de căpşuni şi tot în acel an au fost hibridate mai multe soiuri dintre ele. De-a lungul repetatelor selecţionări ce au avut loc au rămas ca valabile doar două plante hibride. Ele au dat în vara lui 1954 prima producţie. Hibridul nr. 1 şi-a întrecut colegul. El a dat o producţie de căpşuni de două ori mai mare şi calitativ mai bună decît soiurile părinţi. Anul acesta se vor înregistra din nou, în cultură de concurs, producţia şi calitatea pe care o va da faţă de părinţi. În fotografie: (9) se face a treia prăşilă la hibrizii de căpşuni.

...Staţiunea experimentală pomicolă Bistriţa e un adevărat focar de răspîndire, în sînul gospodăriilor de stat şi colective şi în rîndurile ţăranilor muncitori din împrejurimi, a metodelor înaintate de lucru în pomicultură, bazate pe învăţătura miciuristă, pe agrotehnica avansată. Printre cei ce vizitează mai des staţiunea pentru a cunoaşte diferite metode ştiinţifice de lucru sînt muncitorii agricoli de la Gostat „I. V. Miciurin" din localitate. Iată pe doi din ei, stînd de vorbă cu Margareta Oancea, de la laboratorul de protecţia plantelor din cadrul staţiunii. Această tînără ingineră are datoria de a avertiza toate unităţile pomicole din raion asupra apariţiei diferiţilor dăunători. În primăvara aceasta, datorită faptului că i-a vestit din timp pe tovarăşii de la Gostat „I. V. Miciurin" asupra apariţiei primejdioasei gărgăriţe a mărului, ei au putut lua cu succes toate măsurile de prevenire a atacului. Acum, (foto. 10) inginera arată celor doi brigadieri pomicoli ai gospodăriei cum se prezintă florile atacate de dăunător şi le dă sfaturi pentru viitor. În felul acesta, prin contactul permanent şi nemijlocit pe care-l are staţiunea cu diferitele unităţi socialiste şi cu ţăranii muncitori, agrotehnica înaintată şi minunata învăţătură miciuristă pătrund tot mai adînc în mase.

SCRIITORI ȘI CĂRȚI

DRUMUL LUI THOMAS MANN

Celebrul scriitor Thomas Mann a împlinit de curînd 80 de ani. Pentru cititorul nostru, studierea operei și evoluției lui Thomas Mann prezintă un deosebit interes, cu atît mai mult, cu cît dezvoltarea lui constituie un fenomen tipic pentru evoluția multor intelectuali germani ai vremii noastre.

Primul său roman de mari proporții, „Buddenbrooks", avînd ca subtitlu „Declinul unei familii", apărut în 1901, l-a făcut cunoscut în lumea întreagă. De atunci, pînă la ultimele sale romane: „Dr. Faustus" — care conține o cuprinzătoare analiză critică a descompunerii culturii burgheze germane și degenerării ei în fascism — și „Alesul", cărți care au fost publicate în 1949 și 1951, el a dat o seamă de romane, nuvele, eseuri. În nuvela „Tonio Kroeger" (1903) este oglindită drama artistului cinstit în societatea capitalistă; „Moartea la Veneția" (1913) cuprinde o critică a așa-zisei „elite intelectuale" din Germania; „Muntele magic" (1924) zugrăvește lupta dintre ideologia fascistă și cea democratică, prevăzînd cu intuiția sa de mare artist realist, ciocnirile de mai tîrziu dintre forțele progresiste și fascismul hitlerist; în trilogia „Joseph și frații săi", Mann dă temelor biblice o interpretare umanistă și lasă să se întrevadă soluția problemei relațiilor dintre individ și societate în cadrul democrației socialiste; nuvela „Mario și vrăjitorul" (1930) este un puternic avertisment față de pericolul fascist.

Romanele și eseurile lui Thomas Mann constituie o frescă realistă a Germaniei din prima jumătate a secolului nostru. Eroii scrierilor sale sînt îndeobște germanii din rîndurile burgheziei, frămîntați de problemele care se puneau clasei lor, de la sfîrșitul secolului trecut și pînă după cel de al doilea război mondial.

Opera sa continuă și îmbogățește nobila tradiție a umanismului german, mișcarea culturală de la sfîrșitul secolului al XVIII-lea, al cărei strălucit reprezentanți au fost Lessing, Herder, Goethe. Dintre aceștia, Goethe a avut asupra lui Thomas Mann cea mai puternică influență în ceea ce privește însușirea concepției dialectice despre viață, înțelegerea rolului scriitorului în societate.

Un alt factor important, care a contribuit la dezvoltarea lui ca scriitor, îl constituie înrîurirea puternică pe care a exercitat-o asupra sa literatura rusă, și cu deosebire L. Tolstoi. Despre opera genialului autor al romanului „Război și Pace", Thomas Mann a scris cuvinte pline de admirație: „Puterea artei sale nu are egal. Orice contact cu dînsul acordă talentului în stare să-l înțeleagă torente de forță, de sănătate, de prospețime naturală... Asemenea acelui Anteu care, la fiecare contact cu pămîntul din care s-a născut, sorbea uimitoarea sa forță, noi o sorbim pe a noastră în contact cu opera sa atît de puternică, lipsită de orice artificiu..."

În scrierile lui Thomas Mann, revine ca un leitmotiv ideea preluării creatoare a măiestriei marilor artiști. El se ridică împotriva imitării mecanice a modelelor de creație ale marilor maeștri ai literaturii. „Nu este vorba să-l imiți (pe Tolstoi-n.n.). Oare poate fi imitat izvorul forței? Adevărații discipoli nu se manifestă aproape niciodată direct. Sub influența unui maestru ca Tolstoi, se pot crea opere de artă care nu se vor asemăna nici prin spiritul, nici prin forma lor și mai cu seamă nu vor semăna cu opera lui Tolstoi însăși. Citirea cărților sale... ne readuce la izvoarele firești și sănătoase, ne învață să le găsim în noi înșine. Exemplul lui Tolstoi învață pe scriitor că datoria sa este să caute cinstit adevărul, fără să se depărteze de popor și ajutînd poporul".

Perioada istorică în care a trăit și trăiește Thomas Mann se caracterizează, între altele, și prin trecerea de partea clasei muncitoare a celor mai înaintați reprezentanți ai intelectualității provenite din rîndurile burgheziei, prin adoptarea concepțiilor ideologice ale proletariatului. Acest proces istoric greu și îndelungat cuprinde numeroase faze. Analiza realistă a lumii burgheze căreia îi aparțin a determinat detașarea acestor intelectuali de mediul, de pozițiile ideologice ale burgheziei. Totuși, tradiționalismul său burghez l-a împiedicat, pînă în prezent, pe Thomas Mann să păşească pe drumul care merge de la umanismul burghez la cel socialist.

În 1933, Thomas Mann se exilează din Germania nazistă plecînd mai întîi în Elveția, apoi în S. U. A., de unde s-a adresat prin radio concetățenilor săi, luptînd împotriva fascismului cu cuvîntul și condeiul, cu luciditate și curaj în numele democrației, pe care n-a încetat s-o apere. În 1936, hitleriștii i-au retras drepturile de cetățean german. În 1939, cînd fascismul hitlerist se pregătește de război, Thomas Mann publică romanul „Lotte la Weimar", a cărui figură centrală este Goethe. Denunțînd pericolul imens pe care îl prezintă nazismul pentru germani, Thomas Mann rostește prin gura eroului său un aspru rechizitoriu împotriva ideilor rasiste de dominație asupra altor națiuni și arată: „Germanilor ar trebui să le fiu eu imagine și exemplu: receptivi față de toată lumea și dăruindu-se întregii lumi cu inimile larg deschise oricărei admirații fecunde, mari prin rațiune și iubire, prin comuniune, prin spirit... Aceasta ar trebui să fie mentirea lor și nu să se îngîmfeze ca națiune originală, nu să se imbecilizeze în autocontemplare și autoglorificare stupidă, și astfel să domine lumea în imbecilitate și prin imbecilitate... Toate acestea nu se pot sfîrși cu bine, fiindcă nu vor să se înțeleagă pe ei înșiși și orice neînțelegere a propriei firi stîrnește nu numai rîsul, dar și ura lumii și aduce cu sine cele mai mari primejdii".

După cel de al doilea război mondial, fascizarea crescîndă a S.U.A. îl alungă pe Thomas Mann din această țară — ca și pe Charlie Chaplin, Stephan Heym și alți mari creatori — și el se stabilește în Elveția.

În 1949, cu prilejul „Anului Goethe", Thomas Mann a plecat în Germania, la Frankfurt (orașul natal al lui Goethe) și la Weimar, unde autorul lui „Faust" și-a petrecut cea mai mare parte a vieții. „Eu nu cunosc nici un fel de zone", a declarat el atunci, exprimîndu-și în acest fel dezaprobarea față de politica imperialistă de scindare a Germaniei.

Și în anul acesta, el a vizitat atît Germania occidentală cît și Republica Democrată Germană, cu prilejul celei de a 150-a aniversări de la moartea lui Schiller. Atitudinea lui Thomas Mann, care refuză să accepte scindarea Germaniei și să ignoreze sau să calomnieze Republica Democrată Germană, atitudinea sa față de remilitarizare, l-au atras atacurile violente ale cercurilor reacționare din Germania occidentală. Fasciștii nu pot uita că Thomas Mann a numit anticomunismul „die Grundtorheit unseres Jahrhunderts" (nerozia de căpetenie a veacului nostru). Cu atît mai mare este ura imperialiștilor față de marele scriitor, cu cît în ultima vreme acesta a luat poziție hotărîtă față de provocatorii la război, împotriva folosirii armelor atomice. Astfel nu demult, răspunzînd corespondentului ziarului italian „Unita" la întrebarea — dacă este îndreptățită lupta dusă de popoare împotriva armelor atomice, Thomas Mann i-a răspuns: „Da, este cît se poate de legitimă și fiecare om ar trebui să contribuie cu ceva la succesul ei. E nepermis să lăsăm lupta pentru pace numai pe umerii comuniștilor... Consider că e de datoria fiecărui om, dar mai ales a fiecărui intelectual, să facă tot ce-i stă în putință pentru ca fricțiunile să fie atenuate și să se poată ajunge la ceea ce în limba germană se numește „Entspannung" (destindere).

În numele acestei lupte a popoarelor, și ca o contribuție a sa la această luptă, și-a luat Thomas Mann, nu de mult, sarcina de a scrie o prefață la un volum de scrisori de adio ale luptătorilor antifasciști, condamnați la moarte în diferite țări europene, în perioada fascismului.

Prin operele sale de profundă oglindire realistă a descompunerii societății burgheze, prin scrierile sale în care a preluat tot ce e valoros în umanismul clasic german, prin atitudinea consecvent democratică de luptător hotărît împotriva remilitarizării și războiului, împotriva fascismului și pentru unificarea pașnică a Germaniei, Thomas Mann se împotrivește imperialismului — care vrea să-și salveze privilegiile dezlănțuind un nou măcel — și se apropie de concepțiile ideologice și politice ale celei mai avansate părți a poporului german, care va salva patria sa de catastrofa războiului atomic și o va purta spre viitorul luminos al socialismului.

Lia BRAUN

Din vitrinele librăriilor

„PAVEL DOGARU" DE DAN COSTESCU

Romanul scriitorului Dan Costescu, recent apărut în Editura C.C.S., prezintă procesul deosebit de interesant al evoluției unui tînăr din regiunile muntoase ale patriei noastre, în anii regimului de democrație populară. Pavel Dogaru, hotărît să-și schimbe condițiile de viață, pleacă din satul său și se angajează muncitor la oraș, într-o fabrică producătoare de vagoane. Dar drumul tînărului nu va fi de loc lipsit de greutăți. Elemente corupte, dușmănoase, bandiți înrăiți vor căuta să-l abată de la calea pe care el trebuie să păşească, vrînd să-l folosească uneori ca o unealtă. Pavel Dogaru, încă influențat de rămășițele unei mentalități egoiste, străine, nu va reuși să înțeleagă ușor sensul marilor transformări petrecute la fabrică și în oamenii ei noi.

Dar datorită influenței exercitate de colectiv asupra lui, datorită ajutorului pe care i-l dau tovarășii săi de muncă, Pavel Dogaru devine muncitor calificat, apoi fruntaș în producție și, în cele din urmă, este trimis să urmeze cursurile unei facultăți muncitorești.

În roman, mai trăiesc și alte personaje, realizate cu multă pricepere de autor. Printre ele, remarcăm figura tinerei Lucia și a bătrînului inginer Codarcea.

Romanul lui Dan Costescu, inspirat din clocotul zilelor noastre, cucerește atenția cititorului.

„SATIRE" de N. TAȚOMIR

Poetul ieșean Nicolae Țațomir a publicat de curînd un volum de versuri satirice interesante. Primul ciclu din volum este rezervat „figurilor de ieri", exponenți odioși ai regimului de jaf și exploatare burghezo-moșieresc. Sînt satirizați aici fără milă „Domnul Primar", „Domnul Avocat", „Domnul Senator A. I.", „Domnul șef de post", fichele dezgustătoare din vremurile apuse pentru totdeauna.

Dar poetul nu iartă nici pe cei care prin atitudinea lor reprobabilă de astăzi pun piedici mersului nostru înainte spre socialism. Și în ciclul „Figuri de azi" sînt demascate figurile birocraților, îngîmfaților, lingușitorilor, ale celor lipsiți de vigilență etc.

Volumul se încheie cu un ciclu de patru fabule miniaturale.

„Satirele" poetului N. Țațomir se citesc cu o deosebită plăcere și joacă un rol eficace în lupta împotriva vechiului.

UN CÎNTĂREȚ AL BUCURIEI DE A TRĂI...

Era în zilele unui început de primăvară, la Iași, în 1944...

Știrile despre înaintarea vertiginoasă a oștilor sovietice căpătau o fericită confirmare prin zgomotul duelului de artilerie care, în tăcerea nopților, putea fi auzit deslușit de fiecare. Creștea speranța în suflete și începea, după atîția ani de amar, să înflorească un zîmbet pe fețele încruntate. Descreștirea fiecărei cute însemna un salut vieții noi spre care atîția năzuiam.

Atunci, într-o zi de duminică, pe cînd pavajul străzilor răsuna de huruitul sinistru al tancurilor nemțești în derută, de zgomotul camioanelor militare în care fugarii hitlerișți se înghesuiau cu mutre descompuse, în sala Teatrului Național din Iași — nu înțeleg nici azi prin ce întîmplare — poposea, prezentînd un spectacol, o trupă din Capitală. Se juca „Steaua fără nume" de Mihail Sebastian, prezentată — în acele vremuri de restriște — sub semnătura unui necunoscut.

Poate niciodată alții, mai bine ca tăcuții și înflăcărații spectatori din acea sală, n-au desprins mai profund calda năzuință spre zorii unei alte vieți pe care o comunicau replicile profesorului Miroiu. Apăsarea unei vieți pînă atunci lipsite de orizont, strălucirea acelei stele ascunse, al cărei licăr îl simțeai parcă aevea palpitînd în suflet, erau la fel de prezente pentru fiecare. Era ca un mesaj — încă confuz dar pătrunzător — pe care, pe căile artei, îl primeam în acel timp, ca o întărire a credinței în ștergerea unui trecut întunecat și în biruința unei lumini de viață adevărată.

Din acea zi de duminică, prietenilor — atît de numeroși și pînă atunci — ai lui Mihail Sebastian, li s-au mai adăugat alte sute, printre care mă număr. Am rămas de atunci consecvent acestei prietenii și adîncirea cunoștinței mele — pe calea operei — cu Mihail Sebastian nu mi-a dezmințit încrederea și simpatia pe care i le purtam.

★

Au trecut de atunci mai mult de zece ani, și acum s-a împlinit un deceniu de cînd un accident, pe cît de năprasnic pe atît de stupid, a pus capăt vieții lui Mihail Sebastian. Autorul atît de apreciatei comedii „Ultima oră" se îndrepta tocmai spre universitate, unde cursurile Universității Populare urmau să fie inaugurate cu o prelegere a sa despre Balzac. Nu împlinise încă 38 de ani. Activitatea lui îl situase însă, chiar și pînă la acea vîrstă, printre fruntașii literaturii și publicisticii noastre.

Mihail Sebastian

Tînărul — care în ziua de 18 octombrie a frămîntatului an 1907 a văzut lumina zilei la Brăila, „orașul cu salcîmi"—și-a început de timpuriu îndeletnicirea cu ale scrisului. Încă elev la liceu fiind, colabora regulat la diverse ziare și reviste din Capitală sau provincie, cu articole de critică literară, eseuri, tălmăciri de poezii. În 1927, cînd vine în București să urmeze cursurile Facultății de Drept, adolescentul brăilean are deja un trecut de viață grea, plină de grija nevoilor materiale, de mizeria și cenușiul vieții de provincie. Ecoul acelor ani petrecuți pe meleagurile tîrgului dunărean, cu peisajul moborît al străzilor, cu tipurile prăfuite de profesori, pe vremuri și ei tineri plini de elanuri și vise, dar înecați apoi în cenușiul vieții cotidiene lipsite de orizont, se regăsește mai în toate lucrările lui Sebastian. Dar tot în ele se află și căldura, și dragostea cu care creatorul unor tipuri ca Miroiu sau Alexandru Andronic, unor femei ca Magda Minu, Corina sau Mona, a dat viață acestor personaje. Ele exprimau — fiecare în formula și limitele sale — un protest împotriva unei așezări nedrepte a lucrurilor, o năzuință limpede și cinstită pentru o altă viață.

Așa cum se întîmplă îndeobște, operele creatorilor autentici vorbesc prin paginile lor mai bine și mai complet despre viața, faptele și gîndurile autorilor lor, decît ar face-o cea mai detaliată biografie. Lufnd în special lucrările dramatice ale lui Mihail Sebastian — genul în care el și-a afirmat cel mai complet însușirile creatoare — poate fi urmărit îndeaproape drumul scriitorului, dibuirile și apoi limpezirea continuă care îl aduce tot mai aproape de marile adevăruri ale vieții.

Descins mai întîi din rafturi de bibliotecă — primele foiletoane le intitulase „Semne pe un dulap cu cărți" — Sebastian își petrece, cu tot mai multă pasiune, orele de răgaz între lecturi, participînd din ce în ce mai intens la viața din jur. E de altfel, în mare parte din ceea ce a scris, o oglindă a acestei încrucișări între ficțiunea unei așa-zise vieți desprinse dintr-o literatură ruptă de realitate și faptul viu de viață, care se impune atenției scriitorului și îi solicită tot mai imperios o tălmăcire artistică. Faptul este vizibil pînă și în urmărirea cronologică a creației pieselor sale. Mai întîi „Jocul de-a vacanța", apoi „Steaua fără nume", apoi „Ultima oră".

Din cabana izolată în munți a pensiunii Weber, unde-și desfășoară „Jocul de-a vacanța" eroi ca Ștefan Valeriu, Corina, domnul Bogoiu sau adolescentul Jef, „Steaua fără nume" ne aduce mai aproape de „pămînt", în inima unui tîrgușor de provincie. Aici, tabloul e mai complex, forestrele aspirațiilor spre o altă viață mai larg deschise, atitudinea protestatară față de meschinul și îngustul existenței oamenilor, în condițiile sufocante ale unei vieți lipsite de perspectivă, mai clară și mai categorică.

Desigur însă, că de la „Steaua fără nume" la „Ultima oră" mai era drum lung. De la reflectarea tristeții și sărăciei vieții unor eroi ca Miroiu, Udrea sau domnișoara Cucu, și pînă la afirmarea explicită a cauzelor care o determină, poteca duce șerpuind prin mulțimea evenimentelor și întîmplărilor răscolitoare ale anilor 1938—1944, evenimente și întîmplări față de care Mihail Sebastian n-a rămas pasiv. Procesul de cristalizare a concepțiilor viitorului autor al „Ultimei ore" ținea pas cu zguduirile prin care trecea omenirea în acei ani. Locul unei atitudini generale de dezgust și respingere a sistemului social burghez în ansamblul lui, îl ia ura deschisă și de astă dată bine conturată împotriva principalului vinovat: marele capital și întreaga conjurație în frunteo căreia se afla acesta.

Idealurilor de virtute, eroism și cinste ale lui Andronic, concretizate în posiunea acestuia pentru legendara figură a lui Alexandru cel Mare, li se contrapun, într-un contrast violent și plin de semnificație, venalitatea, josnicia, lipsa de scrupule, cupiditatea și necinstea unui Grigore Bucșan. Și cu toate că e încă insuficient luminat asupra concepției despre lume a clasei muncitoare, și în consecință nereușind să adncă soluția cea mai potrivită pentru personaje de categoria lui Andronic sau Magda Minu, Mihail Sebastian reușește să ne dea un tablou al descompunerii și caracterului muribund al capitalismului, de o vigoare care face ca valoarea acestei piese să nu fie cu nimic alterată nici pînă în zilele noastre. În forța ei demascatoare, în caracterul fără echivoc al urii pe care o sădește împotriva dușmanilor unei vieți frumoase și fericite, rezidă rădăcinile necurmatului ei succes pe scenele românești și peste hotare. De la formulele de evadare, fie în „Joc", fie în „Steaua fără nume", ajungem în „Ultima oră" la dezvăluirea cauzelor adînci ale răului.

Dar acesta este însuși drumul străbătut de autor, care în perioada fascizării țării ia o atitudine mereu mai clară și mai curajoasă în toate problemele care au mobilizat atunci conștiința intelectualilor cinstiți. Articolele sale împotriva hitlerismului, a fascismului italian, a Spaniei franchiste, stau mărturie a îndrăznelii și consecvenței atitudinii sale progresiste.

Tot mai mult își dădea seama Mihail Sebastian că, în fața asasinatului pe scară mondială pe care-l dezlănțuiseră dușmanii culturii și ai omenirii, se cere o poziție combativă, categorică, de înregimentare în rîndul acelor forțe organizate patriotice și antifasciste, adevărate purtătoare de steag al libertăților și valorilor umane. Așa a ajuns Sebastian, după ocolișuri și limpeziri, să lupte cu pana lui în rîndurile colaboratorilor „Românîei libere" ilegale, așa a ajuns el, făcîndu-se interpretul entuziasmului popular pentru victoriile oștilor sovietice, să scrie broșura „Vine Armata Roșie".

Curmarea timpurie a vieții acestui talentat scriitor și militant pentru un viitor fericit al poporului său, a fost regretată atunci de mii de cititori și prieteni. Dar numărul prietenilor și cititorilor lui Mihail Sebastian s-a însutit în acești ani de libertate ai patriei noastre, cînd, trăind acele „zile cu soare" la care visau eroii lui, generații noi pot lua, deschis și pe deplin, contact cu acea parte însemnată a operei sale, care înalță un cînt dragostei de viață, bucuriei de a trăi fericit și liber.

M. GHIMPU

Pe scena Teatrului de Satiră din Moscova, cu concursul celor mai buni artiști ai teatrului, a fost reprezentată cu mult succes piesa lui Mihail Sebastian „Ultima oră". În fotografie: scenă din actul al II-lea, interpretată de V. K. Vasilieva, artistă emerită a R.S.F.S.R. (Magda), G. I. Dore, artist emerit al R.S.F.S.R. (Borcea), și O. P. Solius, artist emerit al R.S.S. Tadjică (Andronic).

ÎN ȚARA PIRAMIDELOR

– NOTE DE DRUM –

de Mircea BUCIU
artist emerit al R.P.R., laureat al Premiului de Stat

Huruitul avionului nostru sfredelea la înălțimi amețitoare bezna înconjurătoare. Nu știam de cîtă vreme începuserăm să zburăm pe deasupra pămîntului egiptean. Deodată, în pîcla plumburie a zorilor, se ivi jos o panglică lată, șerpuitoare. Era Nilul, fluviul legendar, aducător de belșug.

Era prima imagine pe care ne-o oferea Egiptul, această țară pe care cei mai mulți dintre componenții ansamblului nostru — format din 20 de membri ai orchestrei de muzică populară „Barbu Lăutaru" a Filarmonicii de Stat din București — nu o cunoșteau decît din cărți, albume, legende, și pe care acum, cu prilejul turneului nostru, aveau s-o cunoască în toată realitatea ei: minarete și piramide milenare, grădini minunate și nesfîrșita întindere de nisip a pustiului, femei în costume specific orientale și bărbați tuciurii, călătorind pe cămile, oameni, lucruri, ținuturi pe care eram cu toții nerăbdători să le cunoaștem.

Cairo, orașul contrastelor

Cînd am ajuns la Cairo, se luminase de ziuă. În fața noastră, se deschidea panorama largă a capitalei Egiptului.

Cairo este un fiu credincios al orientului. Străzile, piețele, micile sale prăvălioare pitorești și zgomotoase sînt pline de însuflețirea caracteristică lumii musulmane. Turnurile minaretelor se îndreaptă, ca niște săgeți, spre cerul albastru. Palmierii își leagănă mîndri coroanele de-a lungul străzilor moderne.

Ceea ce te frapează cel mai mult la Cairo, ca de altfel și în celelalte orașe egiptene, e contrastul ce-l întîlnești la tot pasul.

E de ajuns pentru aceasta să treci, cum am trecut noi, dincolo de porțile elegantului hotel „Ghezireh Palace", unde am fost găzduiți. Iată-ne în stradă unde gonesc mașini ultramoderne de cele mai diferite mărci. Alături, în pas tacticos puțin legănat, pășește cămila sacagiului care, cu voce răgușită, își strigă marfa în zgomotul asurzitor al claxoanelor de automobil. Marile magazine, luxoase, cu vitrine uriașe, expun ultimele „noutăți" sosite din Franța, Anglia, Statele Unite. Cîțiva pași mai încolo, negustorii de antichități te îmbie să intri în dughenele lor strîmte din bazarul „Hanhalil" sau „Bazarul de aur", cum i se mai spune, unde mîini dibace și sprintene confecționează, cu măiestrie, podoabe de o neîntrecută frumusețe orientală.

În restaurantele mari, și de tip european, bărbați și femei elegante intră și ies necontenit pe ușile turnante. În fața aceluiași restaurant, un arab îți oferă fructele castanii ale palmierului de cocos. Are obrazul ars de soare, ochii ca tăciunele; vîrsta nu i-o poți ghici: ar putea să aibă 50 de ani, dar tot atît de bine ar putea să aibă doar 25. Poartă haina tradițională a egipteanului, galabi-ul, acea cămașă de pînză lungă pînă la glezne.

Toate aceste contraste, atît de vii, imprimă orașului un anumit specific pe care cuvintele nu-l pot reda.

Mărturii ale unei civilizații străvechi

În imediata apropiere a orașului Cairo, acolo unde începe împărăția nisipurilor, se ridică — mărturie tăcută a unei civilizații milenare, dar și a sudorei și sîngelui vărsat de generații de robi — profilurile uriașe de piatră ale piramidelor. Printre ele se găsește și piramida lui Cheops, cea mai mare din tot Egiptul. Am vizitat și eu acest monument, ridicat în urmă cu 3.700 de ani ca lăcaș al rămășițelor pămîntești ale faraonului Cheops. Dimensiunile sale (înălțimea ei este de 147 metri și lungimea unei laturi este de 240 metri) îți permit s-o vezi încă din depărtare. Cînd te apropii, distingi uriașele blocuri de piatră puse unele peste altele într-o construcție arhitectonică ciudată și impresionantă. Sînt blocuri de granit de Mokatan, smulse dealului cu același nume care se ridică de cealaltă parte a Nilului. Zece ani de muncă și mii de vieți omenești a costat numai construirea drumului pe care au fost transportate aceste blocuri. Alți 20 de ani a durat construcția propriu-zisă a piramidei.

Am vizitat piramida în împrejurări foarte interesante. Arheologii descoperiseră tocmai așazisa „corabie solară" a faraonului. Potrivit vechii religii egiptene, faraonul, spre a-și asigura imortalitatea, trebuia să urmeze soarele prin cele 12 porți ale morții (simbolizate de noapte) și prin cele 12 porți ale vieții (simbolizate de zi). În vederea acestei călătorii pe urmele soarelui, corpul îmbălsămat al faraonului era depus în așa-numita „corabie solară", care nu era altceva decît o excavație de forma pîntecului unei corăbii, săpată în piatră. „Corabia" era împodobită cu ornamente de tot felul și înzestrată cu toate instrumentele de navigație ale vremii. În ea, se găseau provizii în cantități uriașe, precum și averea defunctului. La început, o dată cu moartea faraonului, se sinucideau și soția lui,

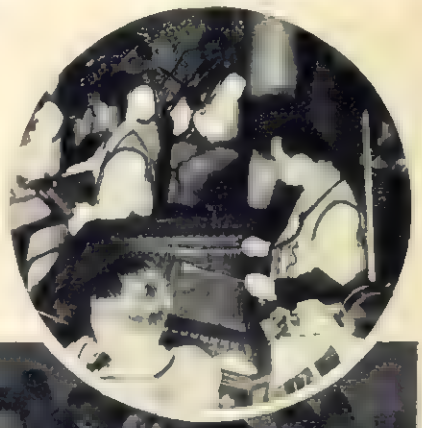

Concertul de gală dat de orchestra „Barbu Lăutaru" în sala Micului Palat Ghezireh din Cairo. Jos: asistența în timpul concertului. În medalion: o parte din orchestră.

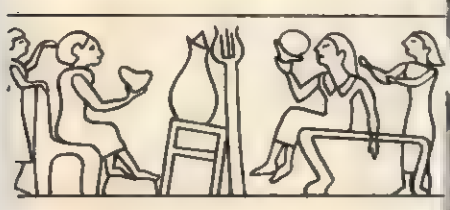

slugile cele mai credincioase și războinicii cei mai destoinici, pentru a-l însoți astfel în lunga călătorie. Mai tîrziu însă, numai marinarii care trebuiau să mînuiască lungile lopeți ale corăbiei.

Descoperirea aceasta, ne-a explicat însoțitorul nostru, este cu atît mai interesantă, cu cît „corabia solară" a lui Cheops a fost găsită intactă. Se pare, că în general aceste morminte au fost prădate cu mii și sute de ani în urmă de așa-numiții pirați ai deșertului, care se lăcomeau la imensele bogății pe care le cuprindea un astfel de mormînt. Iată de ce faraonii, pentru a-și asigura secretul, lăsau să se construiască un labirint de coridoare, în care locul exact al mormîntului era aproape imposibil de găsit. Mai mult decît atît, sclavii, care participaseră la construcția acestor galerii secrete, erau ulterior omorîți.

Alături de piramida lui Cheops, se ridică altele mai mici: sînt ale rudelor celor mai apropiate, ale sfetnicilor și colaboratorilor celor mai devotați ai faraonului.

Am vizitat, de asemenea, Sfinxul, acest uriaș în piatră, cu cap de femeie și trup de leu, care se înalță tot în apropierea piramidei lui Cheops. Relicvele trecutului îndepărtat le-am regăsit din nou la Muzeul de istorie antică din Cairo. Aici, au fost adunate la un loc obiectele găsite în temple și în piramide, în cadrul nenumăratelor săpături arheologice din Egipt. Dar multe dintre obiectele de mare valoare lipsesc: au luat drumul muzeelor din occident.

Sarcofagii și mumii, inscripții hieroglifice și cupe de aur, podoabe de pietre nestemate și vechi unelte de muncă, toate vorbesc despre unul și același lucru: o minunată civilizație seculară, întemeiată pe multă muncă, pricepere, știință și dragoste pentru frumos.

Pe malurile Nilului

Mașina ne ducea în viteză spre barajele Nilului. Am lăsat în urmă orașul Cairo și acum treceam printr-o serie de sate egiptene. Țăranii — felahii, cum li se zice în Egipt — erau la cîmp. Munceau în acel moment pentru prima din cele trei recolte ale anului. Și, alături de mașini agricole moderne, se putea vedea încă plugul de lemn, tras de bivoli, aidoma acelui ce fusese folosit cu vreo 3000 de ani în urmă de strămoșii felahilor de azi.

Casele din sate îți trezeau curiozitatea. Mai lîngă fiecare, se ridică cîte un turnuleț, rotund cu deschizături ce seamănă cu ambrazurele unei fortărețe.

— Ce sînt acelea? — întrebai pe însoțitorul nostru.

— Au un scop cum nu se poate mai pașnic, zîmbi acesta. În ele, trăiesc porumbeii pe care mai toți țăranii egipteni îi cresc pe lîngă casă. Sînt păsări foarte folositoare felahilor: gunoiul de porumbel reprezintă una din îngrășămintele principale ale pămîntului, iar carnea de porumbel o duc în piață sau o mănîncă. Trebuie să fi gustat din pilaful de porumbel preparat de țărancele egiptene, pentru a-ți da seama ce feluri delicioase se pot găti cu această carne.

Ne apropiem de baraje. În curînd aveam să văd de aproape fluviul care, ca mărime, e al doilea de pe glob și care de veacuri dă viață și rod pămîntului egiptean. Într-adevăr, valea Nilului este o uriașă oază ce contrastează puternic cu nisipurile galbene din jur. Lățimea ei variază. Pe alocuri e îngustă de 2-3 km, în altele, atinge 20 de kilometri. Dar abia la nord de Cairo se întinde, la amploare, se lărgește pînă la 245 de kilometri, formînd o deltă tăiată de nenumărate canale de irigație.

În acea perioadă a anului cînd ne aflam în Egipt, Nilul se găsea retras, majestuos și calm, în matcă. Dar cu cîteva luni în urmă, ca în fiecare an, din vremi imemorabile încoace, apele sale întunecate se revărsaseră, aducînd viață și rod pămînturilor dimprejur, transformînd nisipurile pustiului în grădini înfloritoare.

„Cînd apele Nilului ating nivelul cel mai înalt — povestea însoțitorul nostru — pe mal se adună sute de mii de egipteni pentru a prăznui evenimentul. În timpuri străvechi, cu prilejul acestor sărbători, Nilul primea o jertfă omenească: marele preot arunca în apa înspumată fata cea mai frumoasă, pentu a fi sfîșiată de crocodili. Astăzi, ca simbol al jertfei egiptenilor din secolul al XX-lea, se aruncă în apele străvechiului fluviu doar o păpușă împodobită"...

În fața noastră, Nilul curgea alene, mîndru biruitor al pustiului, martor al trecutei puteri a faraonilor, al unei civilizații și culturi milenare, al marii răbdări, al dragostei de muncă și de libertate a oamenilor simpli din Egipt.

„Viva Romania!"

A fost un strigăt care ne-a întîmpinat adesea în cursul ședorii noastre în Egipt. L-am auzit pe stradă, la hotel, la ieșirea de la concert. L-am auzit cu nespusă plăcere; simțeam în el simpatia oamenilor simpli din Egipt față de țara noastră, admirația lor față de poporul nostru care și-a dobîndit adevărata libertate. În sălile unde aveau loc concertele noastre, ropotele de aplauze exprimau admirația egiptenilor față de muzica noastră populară; la ieșirea din sală, acei care nu-și puteau permite luxul unui bilet ne întîmpinau cu urale. Am întîlnit romîni pe care, nu o dată, i-am văzut plîngînd de emoție la auzul sunetelor naiului nostru sau la acordurile unei doine. Am stat de vorbă cu unii dintre ei. Plecaseră din țară de peste 30 de ani, goniți de lipsuri, de asupriri. Îi copleșea acum un dor nespus.

În pauze, în culise, spectatorii veneau să stea de vorbă cu noi, să ne întrebe de condițiile de viață, de dezvoltarea culturală din țara noastră.

„Ce minunat lucru să ai o orchestră populară cum este acea care poartă numele lui Barbu Lăutaru — a exclamat un student de la Institutul superior de muzică arabă. De am avea și noi măcar o singură formație asemănătoare".

Am aflat o serie de lucruri despre viața culturală și, mai ales, despre cea muzicală din Egipt. Astfel, de pildă, la Cairo, localul Operei, unde pe vremuri a fost montată premiera mondială a „Aidei" de Verdi, comandată special de un rege egiptean, nu servește astăzi decît diverselor trupe străine în turneu.

Ne-am întreținut, fie la concertele noastre, fie la recepțiile oferite în cinstea noastră, fie la hotel, unde ne-au vizitat, cu personalități marcante din viața culturală a Egiptului, cu compozitori și muzicieni ca Mohamed El Kasabgui, Mohamed Hasan El Sogay, Abdel Wahab, Hamid Abdel Rahman și alții, compozitori care se străduiesc să popularizeze comorile culturii muzicale universale și să descopere și să prelucreze folclorul național. Toți ne-au întîmpinat cu deosebită căldură. Am fost solicitați să facem numeroase imprimări la radio. Am primit buchete de flori. Dar am rămas deosebit de impresionat mai ales de unele întîmplări, banale poate, dar atît de grăitoare. Într-o seară, trecînd pe lîngă un restaurant, am fost recunoscuți de un grup de egipteni care se aflau la o masă. S-au ridicat, ne-au poftit la masa lor și ne-au înconjurat cu atîta prietenie, încît îmi venea să-i îmbrățișez.

La Alexandria

Din cele nouă concerte pe care le-am dat în Egipt, unul a avut loc în Alexandria, la Teatrul „Mohomed Aly", cea mai mare sală de spectacole din oraș.

Alexandria este o mare bază maritimă, militară și comercială la Marea Mediterană. Din timpuri străvechi, acest port a fost numit „poarta Orientului". Numele și l-a păstrat pînă astăzi.

La Alexandria, ca și la Cairo, întîlnești nenumărați străini, în cea mai mare parte englezi și americani. Îi vezi în chip de misionari, de arheologi, de turiști, de businessmeni și de militari. Între reprezentanții imperialismului englez și ai celui american se dă o luptă surdă în Egipt. Englezi vor să-și mențină pozițiile cucerite în această țară, americanii vor să le smulgă. Lupta aceasta cu aspecte din cele mai variate răbufnește în toate domeniile.

Mi s-au povestit, de pildă, unele lucruri ridicole, dar deosebit de semnificative. În ultimii doi, trei ani, faimoasa băutură americană „Coca-cola" a inundat piața egipteană. Pretutindeni, chiar și în pustiu, au apărut reclamele ei stridente.

Pentru a-și asigura clientela, yankeii au recurs la o strategemă: ei au adus mari cantități de cocacola, distribuindu-le gratuit populației timp de un an. O dată ce stupefiantul pe care-l conține această băutură și-a făcut efectul asupra băutorilor, adică le-a obișnuit organismul pînă la viciu, „Coca-cola" nu s-a mai dat gratuit, ci la prețuri în continuă creștere. Desigur că aceasta a pus într-o situație grea firmele engleze concurente care se ocupă cu vînzarea băuturilor răcoritoare. La început, englezii nu știau ce să facă pentru a se opune puternicei reclame americane. În sfîrșit, a apărut, simultan în cîteva ziare egiptene, o știre senzațională cu litere de-o șchioapă: „Secretul a fost descoperit: „Coca-cola" se prepară pe pe baza unturii de porc". Știrea a fost desigur ticluită de englezi; în Egipt 90 la sută din populație este compusă din musulmani, cărora coranul le interzice să mănînce carne de porc!

Asemenea manifestări ale rivalității anglo-americane nu sînt rare.

■

Am părăsit Egiptul cu frumoase amintiri în suflet: amintirea unor locuri fîncîntătoare, a unor priveliști de neuitat, a unui popor harnic și muncitor care ne-a primit cu dragoste. Sînt zile, sînt imagini nesfîrșit de multe, pe care nici ca om, nici ca artist, nu le pot uita. Mai ales că turneul nostru în țara piramidelor a avut nobila misiune de a aduce încă o contribuție la prietenia dintre poporul romîn și cel egiptean, la dezvoltarea legăturilor culturale dintre țările noastre.

Ruinele Templului din Luxor.

DELEGAȚIA PARLAMENTARĂ INDIANĂ LA MOSCOVA

Recenta vizită a delegației membrilor parlamentului indian în U. R. S. S. a constituit încă un pas înainte pe drumul întăririi relațiilor sovieto-indiene și totodată o nouă contribuție la lupta pentru pace și colaborare internațională.

În fotografie: un aspect de la întîlnirea membrilor delegației parlamentului indian cu A. P. Volkov, președintele Sovietului Uniunii al Sovietului Suprem al U. R. S. S., și V. T. Lațis, președintele Sovietului Naționalităților al Sovietului Suprem al U. R. S. S.

VICTORIA GREVIȘTILOR DE LA GENOVA

După o luptă dîrză, care a durat mai bine de patru luni, muncitorii greviști din portul Genova (Italia) au obținut satisfacerea revendicărilor lor drepte și, ca urmare, au reluat lucrul.

În fotografie: un aspect din zilele grevei. În medalion: carabinierii îmbarcați în autocamioane trimiși contra greviștilor n-au putut frînge rezistența muncitorilor care pînă la urmă au biruit.

VIZITA PREMIERULUI INDONEZIAN ÎN R. P. CHINEZĂ

La invitația guvernului popular central al R. P. Chineze, primul ministru al Republicii Indonezia, Ali Sastroamidjojo, a sosit la Pekin unde a avut întrevederi cordiale cu conducătorii Chinei populare.

Ca și în timpul conferinței de la Bandung, întrevederile de la Pekin s-au desfășurat sub semnul năzuințelor de pace și colaborare între cele două țări.

În fotografie: premierul indonezian (dreapta) alături de Cu En-lai, premierul Consiliului de Stat și ministru al Afacerilor Externe al R. P. Chineze, la Bandung, în timpul conferinței țărilor Asiei și Africii.

TINERII FRANCEZI ȘI GERMANI NU VOR RĂZBOI

„Este mai bine să ne batem cu confetti, decît cu ghiulelele de tun". Cu aceste cuvinte au salutat pe prietenii lor din Germania, tinerii iubitori de pace din Franța adunați într-un congres pentru pace la Paris. Paralel cu această reuniune, a avut loc la Dresda, în R. D. Germană, un congres pentru pace și securitate, unde tineretul german a manifestat la rîndul său împotriva unui nou război.

ÎN VIETNAMUL DE SUD

După o scurtă perioadă de așa-zisă acalmie, în Vietnamul de sud luptele dintre trupele lui Ngo Dinh Diem, protejate de S.U.A., și detașamentele înarmate ale sectelor religioase, susținute de colonialiștii francezi, au fost reluate cu furie.

Aceste ciocniri sîngeroase, care degenerează într-un adevărat război civil, marchează o nouă ascuțire a contradicțiilor franco-americane în Vietnamul de sud. Fotografia prezintă unul din sutele de polițiști înarmați ai „guvernului" sudvietnamez, care au misiunea de a menține „ordinea" la Saigon

Cu arma

P. NAZARIE
Al»

— Însemnări pe marginea expoziției „Caricatura în lupta pentru pace" —

S-ar putea afirma, glumind de bună seamă, că titlul recentei expoziții de caricaturi constituie un pleonasm. Într-adevăr, activitatea, mai ales cea din ultimii ani, a caricaturiștilor noștri a dovedit, atît în paginile presei cît și în expoziții, o combativitate crescîndă în demascarea atițătorilor la război și a slugilor lor de tot felul, încît lupta pentru pace ar putea intra în însăși definiția caricaturii noastre militante de după 23 August. Acest caracter al plasticei noastre satirice apare cu toată puterea în expoziția deschisă de curînd în sala Dalles, expoziție care reunește cel mai mare număr de caricaturi expuse pînă astăzi, ca și cel mai mare număr de artiști expozanți.

Cele mai acute probleme de politică externă au fost atacate în cele 180 de caricaturi în felurite chipuri, țintuind la stîlpul infamiei pe cei care, la Paris sau la Ankara, la Bonn sau în Taivan, încearcă să arunce omenirea într-un nou măcel, ascultînd de ordinele trusturilor de peste ocean. Astfel, expoziția „Caricatura în lupta pentru pace" apare ca un viu și bogat comentariu al situației internaționale din acest sfîrșit de primăvară a anului 1955, constituind, așa cum titlul subliniază, un aport însemnat în marea luptă care atrage de partea vieții mereu mai mulți, mereu mai înflăcărați luptători. Ne întăresc în această credință rîsul sănătos, însemnările și comentariile miilor de oameni ai muncii, vizitatori și critici în același timp.

Dacă succesul acestei expoziții este rezultatul muncii depuse de caricaturiștii noștri de-a lungul anilor pentru creșterea lor politică, pentru perfecționarea măiestriei lor, nu putem uita o clipă că această muncă a fost încontinuu luminată de marea experiență a satirei politice sovietice. Exemplul unor maeștri ca: Kukrîniksî, Boris Efimov, I. Ganf, Brodatî și alții a fost și este chezășia orientării sigure a caricaturiștilor noștri pe drumul realismului socialist. Avînd în față acest far, cei mai buni dintre desenatorii satirei noastre s-au situat prin arta lor pe o hotărîtă poziție de clasă, militînd pentru o artă combatantă și fiind, la rîndul lor, exemple pentru tinerii care-i urmează și care nu se sfiesc să se ia la întrecere cu ei.

Alături de vechi și prețuiți caricaturiști ca Cik Damadian, Eugen Taru, I. Ross, Ion Doru, Adrian Lucaci, Nell Cobar, N. Jurăscu, Mihail Gion și H. Leru, cărora li s-a alăturat de curînd forța și măiestria cunoscutului pictor și grafician J. Perahim, întîlnim în această expoziție un număr mare de tineri, dintre care unii se prezintă la o înaltă ținută artistică, ca Val Munteanu, I. Negrea, L. Darian și alții care, fără a atinge același nivel, aduc și ei o prețioasă contribuție și promisiuni sigure pentru dezvoltarea lor.

Această manifestare cuprinzătoare a caricaturii romînești prilejuiește discutarea unor probleme organice legate de dezvoltarea și mai puternică a genului. Dintre acestea, problema măiestriei artistice constituie, mi se pare, o realitate concretă, o izbîndă a acestei expoziții, pe baza căreia se pot discuta cu succes și alte probleme. Nu stă în sarcina acestor rînduri de a le dezvolta, totuși punerea și confruntarea lor cu alte păreri sînt necesare.

Un bogat conținut de idei, îmbrăcat în forme înalte care subliniază și valorifică acest conținut, iată ce au realizat mulți dintre caricaturiștii noștri, iată dovezi grăitoare ale măiestriei artistice. În lucrări ca „Plata", „Rockefeller" sau „Unde dai și unde crapă" de J. Perahim, „Ghimpele", „Picătura chinezească" sau „Baodai" de Cik Damadian, „Cian Kai-și", „Neutralitate" sau „Acorduri" de Eugen Taru, „Apolitismul lui Krupp" de I. Ross, „Oradour" sau „Poziție de forță" de Adrian Lucaci, „Al nouălea val" de N. Jurăscu, „Punct de vedere" de Gion Mihail, pentru a aminti numai cîteva din cele mai izbutite lucrări, sînt exemple de adîncă gîndire și înțelegere politică, exprimate plastic la un înalt nivel. Acestea sînt cîteva din roadele frămîntărilor celor mai buni caricaturiști pentru creșterea lor politică, pentru perfecționarea meșteșugului lor, pentru îmbinarea acestora în opere de adevărată măiestrie.

Datorită acestor frămîntări, se poate afirma că alături de J. Perahim și I. Ross, artiști ca Cik Damadian și Eugen Taru au atins o maturitate creatoare, iar alții, ca Adrian Lucaci, Ion

Cik DAMADIAN
Ghimpele

Eug. TARU
„Neutralitatea" autorităților elvețiene:

N. JURĂSCU
Al nouălea val

...satirei...

J. PERAHIM — Ohne uns!

Doru, N. Jurăscu, Gion Mihail, Nell Cobar sau H. Leru se apropie cu paşi siguri de ea. Adrian Lucaci, în mod special, vădeşte o preocupare mai adîncă pentru măiestria sa, realizînd lucrări ca „Li-sîn-manie" sau „Şi totuşi se mişcă", care alături de cele citate mai sus constituie un pas mare înainte pe care l-a făcut artistul. Nu vreau să înţeleg prin această maturitate o treaptă care nu se mai poate depăşi. Dimpotrivă. Alături de realizarea unor opere care sînt gata să înfrunte viitorul, maturitatea creatoare presupune o înţelegere temeinică a problemelor, a sarcinilor pe care comandamentul social le pune mereu în faţa artistului şi dezvoltarea artei sale depinde de adîncimea acestei înţelegeri. Adîncimea acestei înţelegeri diferenţiază valorile în cadrul maturităţii lor.

★

O problemă des frămîntată în mijlocul caricaturiştilor este aceea a unei insuficiente diferenţieri între ei, a lipsei unei puternice amprente personale. Şi în această direcţie, expoziţia reflectă un pas înainte. Într-adevăr, caricaturişti ca: Nell Cobar, Eugen Taru, Cik Damadian, I. Ross, H. Leru imprimă desenelor lor un stil propriu care de data aceasta îi deosebeşte categoric, pentru a nu mai vorbi de Jules Perahim care, prin desenele sale expuse aici, face dovada unei puternice personalităţi creatoare. Desenul impetuos, profund caricatural, al lui Cobar e departe de cel frămîntat, studiat cu grijă al lui Cik Damadian, după cum culoarea căreia Eugen Taru îi acordă o mare atenţie în sublinierea conţinutului nu seamănă cu culoarea desenelor lui I. Ross sau I. Doru, unde linia desenului explică în cea mai mare parte ideea conţinutului.

Din păcate, această problemă a unui stil propriu rămîne deschisă încă multora şi mai ales tinerilor. Cu toate deosebirile lor temperamentale, cunoscute însă într-un cerc închis, aceştia nu reuşesc încă să-şi compună şi să-şi desăvîrşească desenele eliberaţi de influenţa unor caricaturişti mai vîrstnici. De asemenea, ceea ce e mai grav, unii tineri nu acordă o atenţie deosebită studiului desenului. Un exemplu concludent îl oferă V. Vasiliu. Desenator cu oarecare stagiu, V. Vasiliu, care a făcut de nenumărate ori dovada unei gîndiri adînci şi a unei remarcabile inventivităţi, nu dovedeşte în desenele sale o preocupare crescîndă pentru îmbunătăţirea meşteşugului. O idee plină de haz, ca aceea intitulată: „Nu o dau" — „Ba o dai", nu e servită de un desen studiat cu grijă.

De asemenea Gh. Chiriac, deşi în progres faţă de trecut, trebuie să acorde mai multă atenţie şi muncă desenului. Dintre caricaturile sale, se desprinde, prin umorul care înfăţişează cu exactitate o situaţie de fapt, cea intitulată „Domnul Churchill a părăsit scena politică". Mai tînăr ca V. Vasiliu sau Gh. Chiriac, L. Darian oferă un bun exemplu în această direcţie şi e de remarcat desenul său „Schimb de vederi franco-german".

I. Davidescu, pînă mai ieri muncitor tipograf, dovedeşte reale calităţi în caricatura sa „Săriţi, m-atacă!", ca de altfel în întreaga sa muncă de proaspăt caricaturist.

În această ordine de idei, cred că talentatul şi vechiul caricaturist Nell Cobar, care aduce în această expoziţie lucrări în care hazul puternic e pus în slujba unor importante idei, dovedeşte o preocupare mai serioasă în studiul desenului. Cu păstrarea şi accentuarea acestei preocupări, spontaneitatea sa, viziunea sa adînc caricaturală vor căpăta o bază şi mai solidă pentru continua dezvoltare a preţuitei sale caricaturi.

Încercatul caricaturist Ion Doru, după ce a trecut un serios examen în problema caricaturii pe teme interne, apare în această expoziţie cu cîteva lucrări care, dacă nu pot reflecta pe deplin valoarea şi posibilităţile sale, constituie totuşi un progres faţă de caricaturile din Expoziţia Anuală de Stat.

Dovada unui ascuţit spirit politic o face şi N. Jurăscu, care atacă probleme din cele mai variate şi le rezolvă cu o mare atenţie pentru subliniereа esenţialului; caricatura sa se distinge astfel printr-o expunere plastică directă.

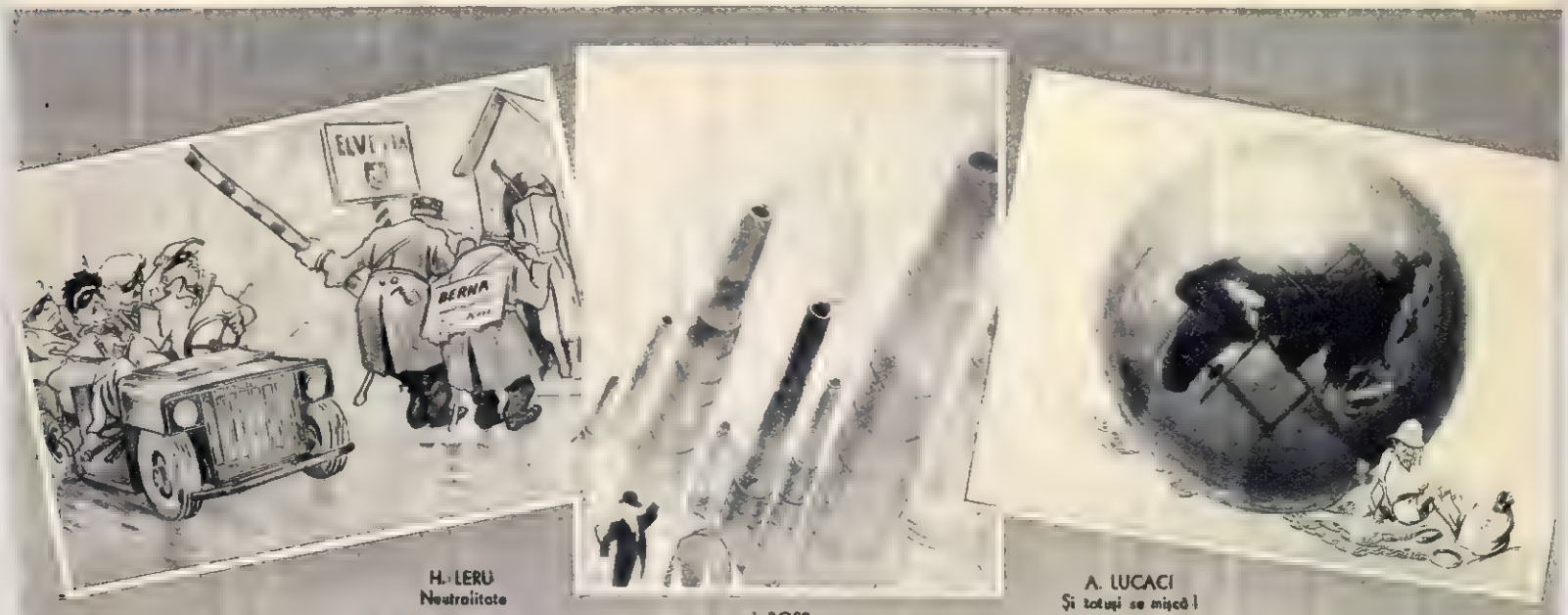

H. LERU
Neutralitate

I. ROSS
Apolitismul lui Krupp.
Gest von Klass, autorul biografiei familiei Krupp.

A. LUCACI
Şi totuşi se mişcă!

I. DORU
Hollywoodul „educă"

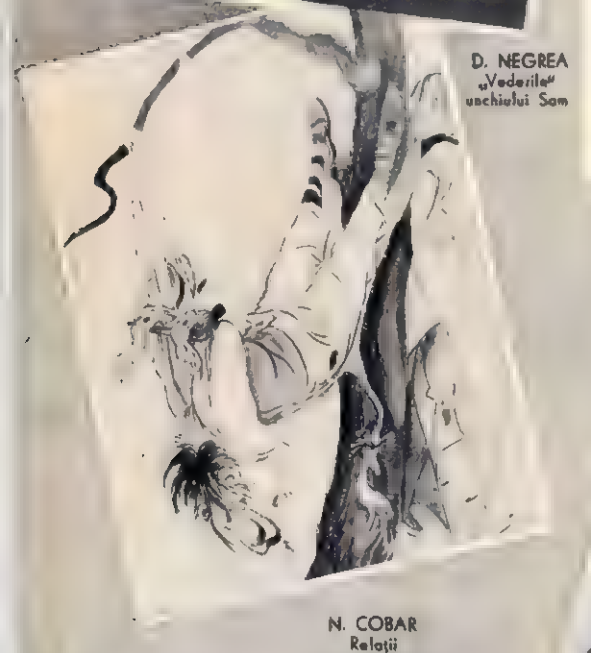

D. NEGREA
„Vederile" unchiului Sam

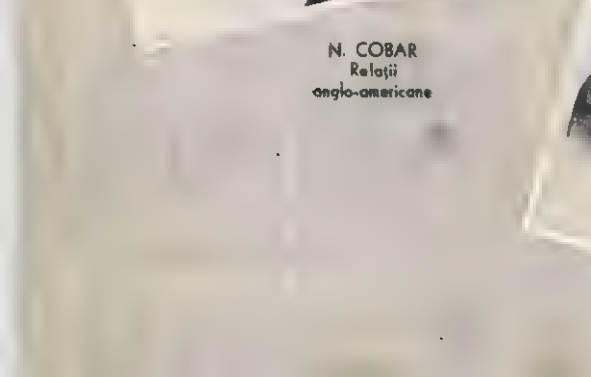

N. COBAR
Relații anglo-americane

„Centrala de spionaj de la Berna", „Al nouălea val" și altele sînt exemple concludente în această privință.

Progrese însemnate în activitatea sa realizează Val. Munteanu, cu deosebire în ingenioasa și puternica caricatură „Bundestagul a ratificat". „Portretul atomistului" ilustrează căutarea artistului pentru noi forme de expresie, străduința sa în aprofundarea desenului.

Un umor de bună calitate constituie trăsătura esențială a caricaturilor lui H. Leru. „Frontiera mobilă" și „Neutralitate" se numără printre cele mai reușite lucrări ale expoziției. În portretele expuse însă, artistul, urmărind doar umorul, nu adîncește suficient psihologiile respective, nereușind astfel să sublinieze caracterele odioase ale slugilor Wall-Street-ului. Această lipsă nu aparține numai lui H. Leru și o discuție mai cuprinzătoare asupra exagerării conștiente, discuție care ar atinge în fond problema realismului în caricatură, se impune ca foarte necesară. Exagerarea conștientă nu presupune urîțirea pur și simplu, de dragul rîsului, ci scoaterea la suprafață a acelor trăsături care definesc plastic caracterul personajului caricaturizat. A. Lucaci îl face mai puțin hidos pe Li Sîn Man în caricatura sa „Li-sîn-manie" decît Leru în caricatura „Mă simt bine numai de la 38° în sus". Totuși isteria belicoasă, josnicia de slugoi apar mai evidente în prima caricatură decît în a doua, care transformă neveridic personajul într-o păpușă caraghioasă. Înțelegerii acestei probleme se datoresc cele mai reușite portrete ale expoziției, din care se impun „Rockefeller" de Jules Perahim, „Cian Kai-și" de Eugen Taru sau „Bao-Dai" de Cik Damadian.

Există părerea că o bună caricatură nu trebuie să aibă nevoie de text, de legendă. Socot această părere greșită. Desigur că pot fi, și sînt, caricaturi care vorbesc limpede, spun totul fără ajutorul textului, dar aceasta nu poate genera o atare opinie. Textul constituie, de cele mai multe ori, un comentariu absolut necesar, uneori chiar tîlcul desenului. Iată, de pildă, imaginea în care magnatul american cu un rînjet odios, poartă pe piept în loc de cravată un om, un asiatic legat fedeleș, simbolul dorințelor sale în Asia. Cuvintele sale, „Vă port la pieptul meu, popoare ale Asiei", exprimă ipocrizia odioasei politici colonialiste și vin în contradicție (desigur la modul figurat) cu imaginea plastică. Conținutul acestei caricaturi nu poate fi lipsit de text. Mi se pare că acele caricaturi care exprimă clar o idee fără ajutorul legendei sînt tocmai acelea care, oglindind un moment important, pot constitui afișele satirice politice. Acest lucru îl face, de altfel, tot J. Perahim în lucrarea „Unde dai și unde crapă". Poate că tocmai acestei neînțelegeri se datorește lipsa afișului satiric la noi în țară. Caricaturi ca „Picătura chinezească" a lui Cik Damadian, „Nu" a lui Ross, „Cuib legionar" a lui Cobar sau „Își vor frînge gîtul" și „Al nouălea val" ale lui Jurăscu ar fi putut astfel constitui remarcabile afișe caricaturale în această expoziție, dar mai ales în larga agitație vizuală pe care o îndeplinește afișul tipărit.

Această sarcină au încercat s-o îndeplinească pentru prima oară graficienii colectivului Dralco, ca și P. Nazarie, S. Liberman și alții. Demnă de salut, această inițiativă ne pune în fața unor realizări de preț, dintre care se remarcă afișul „Bandung" al colectivului Dralco și cel al lui P. Nazarie intitulat „Să demascăm pe dușmanii păcii".

Fotomontajele lui B. Polak, prin fanteziа și temele lor, se încadrează organic în această expoziție, opunînd — cu ajutorul fotografiilor — realitățile fundamental deosebite ale celor două lagăre.

★

Și dacă rîndurile de mai sus se adresează deopotrivă artiștilor, ca și publicului, dă-mi voie acum să mă adresez numai ție, drag vizitator. Vreau să știi că noi toți care muncim cot la cot cu tine, de la tine așteptăm sfaturi și critica cea mai de preț. Tu ne-ai încurajat în munca noastră, din critica ta am învățat mult și sîntem siguri că vom mai învăța. Ție, care lupți pentru aceeași pace căreia și noi i-am dedicat forțele, ție vreau să-ți mulțumesc, în numele meu și al tovarășilor mei, pentru dragostea și interesul pe care ni-l arăți. Îți mulțumim și-ți promitem, drag vizitator, că alături de tine ne vom încorda și mai mult puterile, pentru a face din arta noastră o contribuție mereu mai puternică în apărarea păcii și pentru un viitor luminos și fericit.

Rik AUERBACH

GH. MARINESCU
Bruderschaft

I. DAVIDESCU
Trust-manul:
— „Sănii, m-atacă !"

„Nunta lui Figaro"

Povestea scînteietorului Figaro, al cărui rîs batjocoritor a răsunat prevestitor în preajma revoluției burgheze din Franța, cunoaște acum, pe scena Teatrului Armatei, o nouă montare.

Pentru a putea fi reprezentată în epoca în care a fost scrisă, autorul a trebuit să aștepte șase ani: din 1778 pînă în 1784. Și „Nunta lui Figaro" a fost reprezentată totuși atunci, deși Ludovic al XVI-lea, monarhul absolut al Franței răscolite de suflul revoluției, se pronunțase solemn și categoric. *„Piesa aceasta nu va fi jucată niciodată. Ar trebui să distrugi Bastilia, pentru ca reprezentarea acestei piese să nu fie o inconsecvență primejdioasă"*.

Piesa lui Pierre Augustin Caron de Beaumarchais a văzut totuși luminile rampei „Comediei Franceze" cu doi ani înainte de căderea Bastiliei. Dar a trebuit să aștepte zeci de decenii, și prăbușirea zidurilor a nenumăratelor alte Bastilii din lume, pentru ca Figaro, acel reprezentant plin de strălucitoare vervă al maselor populare, să-și capete autenticul său profil social și artistic, văzut din perspectiva istorică a desfășurării revoluției burgheze din Franța.

Nineta Gusti și Florin Scărlătescu într-o scenă din piesa „Nunta lui Figaro".

Un tînăr regizor al Teatrului Armatei, Vlad Mugur, a îndrumat un colectiv talentat în transpunerea scenică a spumoasei povestiri dramatice a lui Beaumarchais. Și ceea ce e valabil în montarea sa e tocmai faptul că, realizînd un spectacol plin de vervă, a pus accentele interpretării, ale regiei, ale decorurilor, tocmai asupra esenței ideologice a piesei. Spectacolul respiră protestul, rostit cu un neiertător zîmbet pe buze, al oamenilor din popor, împotriva decrepitei feudalități ce-și trăia agonia. Biruința lui Figaro asupra contelui de Almaviva depășește simpla anecdotică a unui valet ce izbutește să-și salveze logodnica de poftele nesățioase ale unui senior imoral. Ea are semnificația adîncă și profetică a biruinței pe care, peste cîțiva ani numai, o vor repurta masele revoluționare asupra orînduirii feudale. Munca de creație a interpretului lui Figaro, Florin Scărlătescu, a fost îndrumată spre conturarea unui caracter complex, în care sclipirea spiritului să se împletească organic cu gîndirea protestatară. Contribuția personală a actorului nu a fost însă corespunzătoare concepției rolului: Florin Scărlătescu a realizat un Figaro destul de greoi ca spirit și comportare fizică, ale cărui năstrușnice isprăvi par forțate și a cărui filozofie neconformistă și combativă are nuanțe prea insistent subliniate de tragism.

Cu totul alt fel ne apare logodnica sa, șăgalnica subretă Suzanna, căreia Nineta Gusti i-a dat viață cu temperament. Folosind bogate și variate mijloace actoricești, Nineta Gusti creează imaginea fetei din popor, cu un umor sănătos și un bun simț specifice, evidente în renghiurile pe care le joacă, împreună sau alături de Figaro, stăpînului lor, contele de Almaviva.

C. Brezeanu s-a străduit să redea, printr-un joc superior calitativ unor anterioare realizări ale sale, egoismul agresiv al trufașului dar găunosului conte de Almaviva, fără a reuși, totuși, întotdeauna, să inspire spectatorului antipatie și dezgust pentru acțiunile sale. În schimb, Rosina, soția sa, de obîrșie mai modestă, a căpătat în interpretarea actriței Migri Avram Nicolau finețe psihologică, grație și expresivitate.

Notița aceasta, care nu face decît să semnaleze cititorului unele aspecte ale spectacolului, nu poate trece totuși peste creația Margaretei Butuc-Codrescu care, în rolul micului paj Chérubin, dovedește gama largă a posibilităților ei actoricești, care merge de la roluri complexe de tragedie, la roluri de sprințară comedie, ca cel al lui Chérubin.

„Nunta lui Figaro" e unul din spectacolele de succes ale stagiunii.

Sanda FAUR

Un nou gen de expoziții

Cine nu-și aduce aminte de „galeriile" improvizate odinioară în ganguri, în care se etala repertoriul picturii de tarabă, de la portretele de țigănci, cu zîmbete și salbe stereotipe, la motanii pufoși rostogolind un ghem, și de la nudurile roze la feliile de pepeni din tablourile pentru agățat în sufragerie? Nici o autoritate culturală nu încerca să împiedice această profanare a artei și a gustului trecătorului care-i servea de public. „Mecenații" ignorau foamea de frumos a poporului, cum ignorau și foamea cea-laltă. Omul simplu, necălăuzit, cădea uneori în mrejele saltimbancilor de la periferia artei, care îi speculau nepriceperea. „Gangurile" traduceau în limbaj trivial ideologia burgheză a artei.

Artiștii noștri au asanat urmele lăsate de această „educație". Și statul dă sprijin tuturor acțiunilor menite a contribui la educarea artistică a maselor.

Expoziția, care a fost deschisă într-o sală a clubului C. F. R. din cartierul Griviței Roșie, a constituit introducerea la un vast plan de popularizare a artei și artiștilor plastici în rîndul oamenilor muncii. O nouă expoziție îi va urma curînd la uzinele „23 August". Caravane ale Fondului Plastic vor purta prin sate expoziții volante. Pictorii noștri se vor duce printre muncitori să le vorbească despre arta lor și să le audă părerile. Înlesniri anume fac cu putință ca tablourile să fie cumpărate de orice om al muncii.

La expoziția din Griviței Roșie au contribuit mulți dintre cei mai cunoscuți pictori ai noștri. Peisajul a predominat, ca număr și ca valoare artistică. Dacă ne gîndim că aceste tablouri sînt destinate interiorului casnic, disproporția dintre peisaj și alte teme, deși supărătoare, nu ne surprinde: e greu de realizat, în dimensiuni adecvate scopului, o compoziție complexă și chiar o scenă de gen. Desigur, însă, că pictorii noștri ar putea să redea realitatea socială și prin imaginea cîte unui singur personaj, surprins într-un moment caracteristic vieții sau muncii lui. Asemenea tablouri au lipsit aproape cu totul. Absența lor a fost compensată prin prezentarea unor lucrări ample, care au figurat în ultimele expoziții anuale de stat.

În proporțiile și inspirația lor modestă, unele tablouri au adus suflul artei autentice, accesibilă și cuceritoare prin sensibilitate și meșteșug. Lucrările lui Eugen Popa, cu știuta sa înțelegere pentru peisaj, izbutesc să evoce bucuria respirației în aer liber. Liniștea din peisajul „În Mureș", culorile exuberante din „Cișmigiu", vigoarea „Stejarului" în care gîlgîie seva, descriu curba unui mereu treaz sentiment al naturii. La fel de sugestivă este „Strada din Sighișoara" (V. Demetrescu), îmbibată de farmecul vechiului burg ardelenesc. Peisajul limpede și bogat al lui Lucian Grigorescu, alături de peisajul poetic al lui C. Paulet, „Iarna" lui I. Pacea, purtînd cu mohorîtă demnitate straiul de zăpadă sfîșiat de umblet, alături de colțișorul de grădină în care domnește coroana galbenă a pomului tomnatic întinerit de soare (M. Dinu), ofereau o suită bogată de imagini.

Cîteva gravuri și desene semnate de Perahim, Ivancenco și Kazar au adus figuri expresive de muncitori.

Din puținele lucrări care înfățișau omul, viața și munca lui, cele mai multe erau lipsite de vigoare. „Culesul bumbacului" (Rodica Maniu) prezenta două țărance încremenite în gestul culesului, ca niște marionete cu articulațiile anchilozate, dintr-o pastă roză inertă. „Pionierii" pictați de Rhea Silvia Radu erau lipsiți de caracter copilăresc, de vlagă și de perspective. În „Peisajul agricol" al lui Dan Băjenaru, un tractor se profila static, ca uitat, pe un cîmp cu vegetație fără identitate. Asemenea lucrări, din care suflul vieții lipsește, nu pot izbuti să stabilească legătura între pictură și privitor. În ele, se manifesta insuficienta forță, adesea semnalată în cronicile plastice, de a reda în artă noul din viață.

„Nu e mare de ales!" par a spune privitorii

Sculptura a fost sărac reprezentată, trădînd slaba preocupare de a crea lucrări potrivite — ca idee artistică și ca dimensiuni — unui interior de locuință.

Cu toate greșelile începutului, inițiativa Fondului Plastic deschide încă o poartă de pătrundere a artei în viața omului. Ridicînd ochii de pe o carte preferată, în ceasurile de tihnă petrecute acasă, acesta va întîlni cu privirea tabloul drag, ales după potrivirea de idei și de simțire care-l apropie pe om de un artist sau de altul. Expoziția de față și cele care-i vor urma au de sădit această năzuință.

Anca ARGHIR

Văpaia INFERNALĂ

de I. EFREMOV

Ilustrații de V. ARȚEULOV

La capătul de nord al deșertului Gipson (Australia), se întindea un lanț mohorît de dealuri din gresie roșie. La răsărit, orizontul era mai senin și acolo, foarte departe, abia zărindu-se din mijlocul mării de nisip, străbătea prin ceața albăstruie vîrful ascuțit al muntelui Destructive. Spre apus, prin ceața plumburie a văzduhului plin de praf, se întrezăreau pe neașteptate contururile puternice ale unor clădiri și construcții din oțel. Noaptea, priveliștea era și mai uimitoare. În beznă, ardeau, ca niște stele mari, luminile vii ale turnurilor de pază și, de pretutindeni, se revărsa strălucirea clădirilor iluminate, a atelierelor și a șantierelor de construcție...

Zulusul Intzenga, strîngînd cu grijă ultimele fire din tutunul atît de prețios, își umplea luleaua pe care și-o lucrase singur. Stătea culcat alături de tovarășul lui chiar pe marginea estradei de lemn, sub un acoperiș jos, fără pereți. Acesta era locul pentru odihna de noapte a sute de muncitori. Becurile puternice, montate pe niște stîlpi înalți, aruncau o lumină vie în întunericul adînc al nopții deșertului. Undeva, în dreapta, împrejmuirea de sîrmă ghimpată, se auzeau pașii leneși ai santinelei. Cine știe din ce motive, pe tot teritoriul șantierului, se aflau multe posturi de pază, deși o evadare din lagăr în deșertul înconjurător ar fi fost egală, pur și simplu, cu o condamnare la spînzurătoare.

Adierea slabă a vîntului abia dacă putea să răcorească trupurile lor goale. Zulusul și indianul erau înfășurați, peste șolduri numai, cu o fîșie de pînză. Pielea neagră și cea arămie străluceau la fel sub lumina lanternelor purtate de santinele și care cădea pe marginea estradei. Aurobindo își freca mîinile care se transformaseră în niște labe grosolane pline de bătături și cu unghiile zdrobite. Cîndva, foarte demult, visase cele mai fine operații de chirurgie neurologică. Zîmbi amarnic, imaginîndu-și o operație de acest gen, efectuată cu labele sale. Intzenga își aprinse luleaua și, ghicind parcă gîndurile indianului, spuse:

— E amuzant să te gîndești că aici, în acest pustiu nelocuit de oameni, stau culcați doi studenți, care au lucrat nouă luni de zile ca săpători de pămînt și zdrobitori de piatră. Se vede că lumea este prea bogată în medici și hidrogeologi...

★

Aurobindo își întoarse involuntar capul spre stînga, în direcția de unde se auzea zgomotul uniform și monoton al uzinei electrice și se revărsa în întuneric strălucirea becurilor electrice. Acolo, se ridicau uriașe masive de beton, acoperite cu plăci groase de oțel — construcții ciudate și monstruoase, cu o destinație necunoscută. La o oarecare depărtare, se aflau niște case albe, demontabile — locuințele unor oameni gravi, care sosiseră de curînd, îmbrăcați în costume albe, impecabile, ce păreau că nu-și găsesc locul aici, în deșertul fără oameni. Mai erau și niște clădiri joase, fără ferestre, înconjurate de un șanț, care păreau izolate ermetic de lumea înconjurătoare. Dădeau impresia că într-însele se făuresc lucrări misterioase, ferite de lumina zilei și de privirea omului.

Intzenga și Aurobindo încercaseră pînă acum de multe ori să ghicească destinația acestor clădiri misterioase, construite atît de grabnic, într-un loc îndepărtat de toată lumea și neindicat pentru o viață obișnuită. Înțelegeau că numai un mare secret și, în același timp, o mare primejdie putuseră determina un stat, ce cîntărea fiecare penny al economiei sale care după război șchiopăta de ambele picioare, să efectueze o astfel de lucrare în inima deșertului.

Zulusul își exprimă bănuiala că era posibil ca banii să fi fost dați de o altă țară, care nu sărăcise, ci, dimpotrivă, se îmbogățise de pe urma acestui groaznic război. Probabil că această bănuială era justificată — deoarece Aurobindo auzise fragmente din conversațiile necunoscuților ce sosiseră cu cîtva timp înainte. Aceștia vorbeau cu accent american ușor de sezisat.

Dacă cei doi studenți condamnați ar fi putut lua parte la lucrările ce aveau loc în misterioasele clădiri, platforme și tuneluri, atunci și-ar fi putut da seama mai bine de rostul lor. Dar imediat ce clădirile fuseseră terminate la roșu, muncitorii de culoare pierduseră orice drept de acces în incinta orășelului. Acum, nu mai aveau nici o treabă acolo. Alaltăieri, majoritatea lucrătorilor plecaseră spre apus, către un golf izolat pe coastă, la marginea nisipurilor sterpe. Acolo, după cum aflaseră de la detașamentul de condamnați venit de la fața locului, construiseră piloni înalți de radioemisie.

Studenților le mai rămîneau vreo trei luni de muncă silnică. Ce fusese mai groaznic rămăsese în urmă și ei trecuseră cu bine prin toate încercările. Cîndva, mult mai tîrziu, aveau poate să povestească cît îi costase eforturile făcute pentru a fi niște robi ireproșabili și răbdători, care să suporte în tăcere orice jignire din partea oamenilor ce aveau dreptul să le comande — spre a nu reduce cumva la zero, printr-o izbucnire imprudentă, toate eforturile făcute pentru eliberarea cît mai grabnică.

...Inginerul-șef al șantierului dăduse ordine să se aleagă patruzeci de lucrători, dintre cei mai buni, pentru o călătorie îndepărtată pe mare. Aurobindo și Intzenga făceau și ei parte din acest grup, evitînd astfel în chip obiectiv transferarea lor la construcția căii ferate și căpătară trei zile de odihnă neașteptată. Mîine, trebuiau să părăsească lagărul, care acum devenise pustiu, și să plece cu camioanele la „Mila 80", pe țărm, unde trebuiau să se îmbarce pe vapor.

Intzenga își terminase demult luleaua. Tutun nu mai avea și zulusul sugea melancolic mușticul gol. Prietenii dormiseră aproape încontinuu timp de două zile și acum, creierul care se eliberase de ceața oboselii, cerea activitate. Intzenga se întinse și se așeză, strîngîndu-și picioarele sub el.

— Am tras cu urechea și-am auzit cîte ceva din discuția celor doi ingineri nou sosiți. În a treia zi, m-au trimis să le spăl mașina... începu el gînditor.

— Au vorbit față de tine?—se îndoi Aurobindo.

— Da, așa s-a-ntîmplat. Inginerii americani nu și-au putut închipui că un negru murdar și ignorant ar putea pricepe ceva din discuția lor. Nu e vina lor. Ha! ha! ha! — rîse zulusul — de unde să știe ei că acest negru nu mai avea mult pînă să primească titlul universitar și că, numai datorită concetățenilor săi „culți", s-a întors la starea de sălbăticie de mai înainte. Englezii au perfectă dreptate...

— În ce privință? — întrebă nerăbdător Aurobindo.

— Au dreptate cînd spun că sălbaticii sînt mai liniștiți. Le este mai ușor să se simtă dumnezei albi... Infailibili și de neînțeles...

— Ajunge cu glumele... Ce anume ai auzit de la acești „dumnezei"?

— Unul a spus: „aici am isprăvit înainte de termen". Iar celălalt a răspuns: „a rămas numai poligonul de pe recifui Nimfelor..."

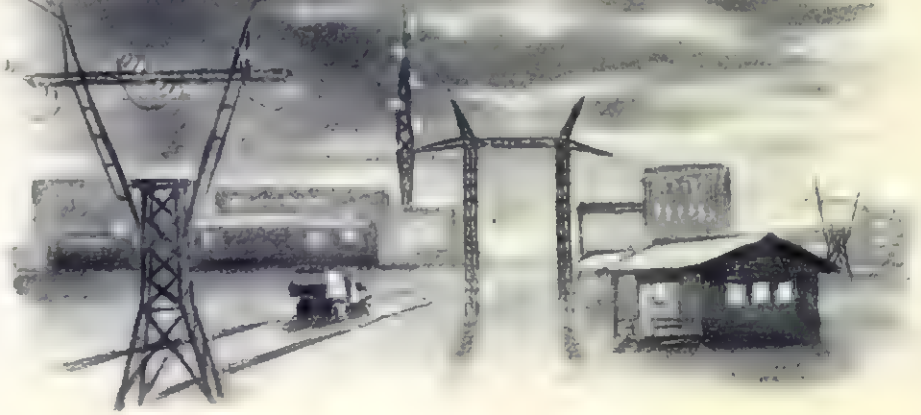

— Poligonul? — exclamă Aurobindo.

— Mai încet. Da, poligonul, am auzit bine... Dar unde o fi recifui acesta al Nimfelor?

— Nu știu. E vorba, probabil, de niște insulițe mici în ocean...

Zulusul luă din nou luleaua goală, rozînd cu înverșunare mușticul. Fața lui energică se încordă, maxilarele tari i se contractară puternic.

— Într-adevăr, ai reușit să auzi ce este mai important — spuse Aurobindo, după cîteva minute de chibzuire. — Va să zică asta e destinația călătoriei noastre...

Intzenga nu răspunse. Nările îi fremătau de mînie. Se străduia să-și imagineze tabloul general al întregii construcții, reintegrîndu-i în minte din părțile la a căror construire luase parte și după informațiile fragmentare obținute de la alți deținuți ce veniseră în detașamentul său de la secțiile învecinate. Uriașele subterane, căptușite cu oțel și beton și care se continuau cu doi pereți groși, fuseseră orientate spre nord-vest. Drumul către litoral, care străbătea pustiul, se îndrepta tot spre nord-vest... Departe, în deșert, se desfășurau două șiruri paralele de piloni de oțel, prevăzuți cu antene. Se îndreptau tot spre nord-vest și, probabil, ajungeau pînă la litoral. Da, toate se îndreptau spre nord-vest, în direcția recifului Nimfelor, în direcția poligonului. Zulusul tresări. I se păru că ghicise misterul acestor ciudate lucrări. Grăbindu-se, parcă temîndu-se să nu-i scape dezlegarea enigmei, Intzenga începu să șoptească la urechea indianului rezultatul meditațiilor sale. Aurobindo strînse puternic mîna prietenului său.

— Ai dreptate, dragul meu. De-aici vor să tragă cu ceva în acest recif. Și cu ce altceva, dacă nu cu rachete? Dar dacă de aici și pînă la litoral sînt aproape o mie de mile, plus cît o mai fi pînă la insule, rezultă că avem de-a face cu un poligon neobișnuit ca lungime, de peste o mie de mile. Despre astfel de rachete n-am auzit încă: cred că trebuie să fie rachete atomice. Am aflat un lucru extrem de interesant... Va să zică ăsta este motivul pentru care, aici, într-un loc ascuns de toată lumea, se face o construcție atît de scumpă...

— Stt!... Vine cineva — șopti zulusul, auzind niște pași care se apropiau.

Cei doi foști studenți se întinseră repede pe platformă. O siluetă întunecată trecu încet la vreo douăzeci de metri de marginea platformei Era una dintre santinelele ce păzeau, ziua și noaptea, împrejurimile șantierului.

★

De după dunele roșii de nisip, albastrul mării se lumină. Aurobindo tresări. După îndelungata ședere în pustiu, mireasma mării era deosebit de înviorătoare, umedă și proaspătă, extrem de promițătoare. Într-adevăr, întoarcerea la mare constitula pentru Aurobindo speranța grabnicei eliberări. Ea nu semăna nici pe departe cu plecarea din Capetown. Atunci, îmbarcarea avusese loc pe un timp urît și fuseseră nevoiți să călătorească în cala de mărfuri a vasului, umedă și înăbușitoare. Atunci, marea nu făgăduia nimic, ci numai grelele încercări ce-i așteptau într-o țară îndepărtată și o existență chinuită și înjositoare.

Camioanele se opriră. Oamenii coborîră, scuturîndu-se de praful gros și îndreptîndu-și oasele. Sergentul, care comanda detașamentul de lucru, începu să vorbească ceva cu ofițerul care se apropiase într-o mașină albă, militară. Apoi, echipa de lucrători deținuți porni în pas rapid pe drumul ce ducea spre port. Abia reușiră deținuții aduși să se instaleze, ocupînd aproape toate încăperile micului vapor, că vasul și porni la drum. După cum se vedea lucrările de pe insulă erau foarte urgente... Către sfîrșitul celei de a doua zile, judecînd după agitația care domnea pe punte, deținuții ghiciră că se apropiau de țintă. Motorul vasului se opri și, apoi, se auzi huruitul lanțului ancorei. Era spre amurg, cînd becurile slabe ale calei începură să arunce o lumină palidă în jurul orificiului întunecat al chepengului deschis. Detașamentul de muncă fu scos pe punte abia spre dimineață. Valurile cenușii se loveau de bordurile vasului și se rostogoleau spre țărm. Zorile tropicelor se ridicau deasupra recifului în toată puterea lor. Primele raze străpunseră pe neașteptate pîcla umedă și tulbure, iar astrul solar apăru deodată, inundînd totul într-o lumină roșietică, vie. O ușoară ceață argintie apăru deasupra recifului și aceasta începu să strălucească în unde sidefii ca pereții nesfîrșiți ai unei scoici monstruoase. La stînga, în marea deschisă, se pierdea un promontoriu larg ca o platformă joasă și stîncoasă, nivelată de flux. În partea de vest a promontoriului, la o distanță de două mile, se vedea linia albă a valurilor, izbindu-se de stînci. În fundul unui mic golf, chiar în fața prorei vasului, se înălța un mic masiv muntos. Povîrnișurile lui stîncoase și dezgolite coborau pînă în dreptul tufișurilor de mangrove, care colorau în tonuri întunecate poalele muntelui. În dreapta, se întindea fîșia roșietică și lată a plajei.

Deținuții începură să descarce vasul. Stînd în apă pînă la brîu, clătinîndu-se sub izbiturile valurilor pe nisipul care le fugea de sub picioare, oamenii descărcară din șalupe, pe bancul de nisip de pe litoral, lăzi grele și saci, bare de fier și mosoare mari de cabluri. În dimineața următoare, munca fu reluată pe întuneric, înainte de ivirea zorilor. Așa a ținut trei zile de-a rîndul, pînă cînd, în sfîrșit, fură așezate pe țărm ultimele lăzi și butoaie cu benzină, în fața muntelui de materiale aranjate în rînduri drepte.

În tot timpul acesta, nici o ființă omenească nu se apropiase de locul unde se efectua descărcarea — insula era complet nelocuită. Liniștea aceasta preistorică era tulburată numai de zgomotul macaralelor și de strigătele neîntrerupte ale oamenilor care mînuiau greutăți, acompaniat de țipetele stridente ale păsărilor de mare și de talazurile jucăușe ale mării.

După munca neînchipuit de grea din deșertul arzător, deținuții răsuflară aici mai în voie. Li se părea ca o libertate și faptul că aici nu existau santinelele înarmate cu automate, grenate și revolvere care însoțeau cu insistență, în deșert, fiecare grup de muncitori. În curînd însă, Intzenga și Aurobindo înțeleseră cauza acestei „încrederi" față de deținuți...

Cei doi prieteni primiseră sarcina să fixeze un stîlp solid de fier, chiar pe marginea recifului, acolo, unde suprafața netezită de valuri a coralilor se acoperea cu aproape un metru de apă în timpul fluxului. O echipă de muncitori cărase un butoiaș cu ciment, stîlpul, piroane de fier și un ciocan și, lăsîndu-l pe zulus împreună cu Aurobindo, se îndreptară spre altă suprafață netedă a recifului. Prietenii găuriră cu îndîrjire piatra, schimbîndu-se pe rînd la ciocan. Stîlpul trebuia pus și cimentat pînă la flux, și deținuții se grăbiră din toate puterile.

Găurirea stîncii se apropia de sfîrșit. Vrînd să se răcorească, Intzenga și Aurobindo se duseră spre marginea recifului, să facă o baie la cel mult două sute de picioare de stîlp. Limita recifului se întrerupea brusc în apa transparentă și adîncă de vreo 20 de picioare. Chiar și prin mișcarea valurilor se zărea clar fundul argintiu de nisip. Dar înainte să ajungă la povîrniș, cei doi prieteni se opriră deodată înspăimîntați. La ei priveau o mulțime de ochi, lipsiți de orice expresie, dar cu o insistență înfricoșătoare. Erau rechinii, cu cozile lor oblice, aripioarele dorsale ascuțite și boturile conice, cu gurile colțurate, căscate într-atît, încît li se vedeau foarte bine dinții înspăimîntători.

Aurobindo știa din geografie despre abundența uimitoare a rechinilor în apele Australiei, dar tabloul real care i se înfățișa înaintea ochilor fi umplu de groază. Trupurile gigantice, de cîte zece metri, ale acestor răpitori de culoarea cenușie a plumbului, forfoteau pretutindeni.

— Ce mîrșăvie mai este și asta, în numele tuturor dracilor! — exclamă zulusul.

— Așa numiții rechini albi, sau rechini antropofagi, cea mai teribilă specie — răspunse melancolic indianul — iată cine sînt adevărații noștri păzitori. Încearcă să evadezi de aici cu o plută sau cu o șalupă! O răstoarnă imediat și te sfîșie în bucăți. Nici nu poate fi vorba să mai înoți... Acum e de înțeles de ce șefii noștri s-au scăldat numai pe plaja udată de apă mlcă, chiar lîngă mal!...

Două oribile creaturi își ridicară deasupra apei boturile enorme și urmăreau cu atenție mișcările oamenilor, legănîndu-și cozile. Zulusul se înfurie pe neașteptate. Rupse, apăsînd cu piciorul, o bucată mare de coral și-o aruncă cu putere în capul rechinului. Piatra lovi monstrul lîngă ochi, dar rechinul nu-i dădu nici o atenție; în schimb, altul care înota sub apă, se întoarse cît ai clipi din ochi și înșfăcă „obuzul" care cădea la fund, aruncat în mod inutil de Intzenga.

Zulusul scuipă în ciudă și se întoarse.

Prietenii lucrară pînă la venirea fluxului și numai cînd primele lui valuri loviră în recif, reușiră, ca, în cele din urmă, să fixeze stîlpul vertical. Nu le mai rămînea altceva de făcut decît doar să-l cimenteze. Aurobindo scotea grăbit apa din gropiță, în timp ce zulusul amesteca cimentul de Portland. Un strigăt năprasnic izbucni atunci din pieptul lui Intzenga. Fluxul se ridica încet și pe suprafața malului stîncos se și afla cam un sfert de metru de apă; numai o mică proeminență, unde lucrau prietenii noștri, rămăsese neinundată ca o insuliță. Un rechin de vreo zece metri înotă pînă la marginea abruptă a recifului, sări din mers pe marginea lui, se răsturnă greoi într-o rînă și apoi se tîrî, legănîndu-se cînd într-o parte, cînd în alta, șerpuindu-și tot trupul în direcția stîlpului. Părul indianului se făcu măciucă. Își apucă prietenul de mînă și se smuci către mal. Dar acum era prea tîrziu. Între țărm și marginea recifului, suprafața coralilor avea o mică adîncitură, cam vreo jumătate de metru, nu mai mult. Rechinului îi fu de ajuns și atît. Monstrul se rostogoli în adîncitură și începu să se miște și mai repede. O secundă și se află între țărm și cei doi prieteni. Ei se opriră... Intzenga sări îndărăt, spre stîlp și apucă ciocanul greu.

(Continuarea în numărul viitor.)

Îmbarcarea în avion, în vederea saltului de la 1000 metri.

← Vînt potrivit, cinci metri pe secundă...

GATA, SALT!

...Întîi a sărit cu parașuta un profesor de istorie, apoi o fetiță de vreo 16 ani, apoi un director de școală, și iar o fetiță de vreo 15 ani și jumătate, și încă un băiat, și încă un profesor... și așa, pînă ce din cîteva avioane a sărit... o școală întreagă. Nu elevii și profesorii unei școli de parașutism, ci elevii și profesorii unei școli medii, care numai din sportivitate fac parașutism.

Povestea acestor săritori cu parașuta e deosebit de interesantă. Eroii ei trăiesc într-un modest tîrg de provincie: Medgidia. Noi am aflat-o spre sfîrșitul acestei primăveri, pe un aeroport sportiv din jurul Capitalei. În acea zi, cerul era de azur; vîntul bătea ușor: 5 metri pe secundă. Cîteva avioane cu bîzîit de libelule se-nvîrteau pe sus, în zbor de antrenament. Apoi totul s-a liniștit, pînă ce un avion mare se îndreptă spre aeroport, sumțăind puternic din cele trei motoare ale sale. Aparatul, la vreo mie de metri înălțime, execută un viraj și, parcă atîrnat deasupra cîmpului verde, lăsă să alunece din el o mulțime de puncte. În cîteva clipe, punctele luară altă înfățișare, transformîndu-se mai întîi în niște umbrele și apoi în cupole multicolore. Tinerii din Medgidia coborau cu parașutele...

Cine sînt acești cuceritori ai înălțimilor?

...În 1952, pe lîngă Școala medie mixtă din Medgidia, s-a constituit un grup de parașutiști sportivi. Nimic deosebit. Dar inițiativa n-a fost luată de profesorul de educație fizică, ci de un profesor de istorie. Pe profesor îl cheamă Constantin Olteanu, iar vîrsta lui de 42 ani depășise de mult anii ceruți parașutiștilor sportivi. Nici al doilea membru al grupului nu îndeplinea condițiile de vîrstă. De data aceasta era vorba de elevul Iliescu Romeo, din clasa a X-a, în etate de 15 ani și jumătate. Al treilea a fost instructorul superior de pionieri Tudor Cristescu. Fusese deci nevoie ca pentru doi dintre ei să se obțină dispensă de vîrstă, lucru cam greu, dar care pînă la urmă s-a rezolvat. Entuziasmul lor pentru acest sport a fost garanția care face să se treacă uneori de granițele unui barem. Profesorul de istorie și elevul reprezentau două generații; aveau însă aceeași pasiune — parașutismul. Și astfel, pentru prima oară, în 1952, ei au sărit cu parașutele la Constanța. Apoi și-au luat brevetele.

Deci, la început au fost trei...

...În 1954, în același avion din care săriseră cu doi ani în urmă primii trei, deasupra aceluiași aeroport de la Constanța, stăteau pe bănci alți tineri, tot de la Școala medie mixtă din Medgidia, și așteptau cu emoție clipa lansării.

De cînd așteptau momentul acesta! Profesorul Olteanu și ceilalți tovarăși le vorbiseră de multe ori despre frumusețea saltului. Vor fi oare la înălțimea așteptărilor?

De data aceasta, cel care s-a avîntat primul nu a mai fost profesorul de istorie, ci profesorul de romînă, Gheorghe Dumitrescu, directorul școlii. Apoi au sărit: profesorul Gheorghe Răuță, contabilul Marcel Lozneanu, secretarele Ana Foca și Georgeta Paraschiv și, la urmă, elevii fruntași în învățătură!

Prima, a doua și a treia lansare cu parașuta au decurs bine și 38 sportivi au obținut brevetele de parașutiști sportivi. Aceasta a fost a doua serie...

Primăvara lui 1955. Aeroportul sportiv din București a găzduit timp de aproape două săptămîni pe o bună parte dintre elevii și profesorii din Medgidia. De data aceasta, erau 147. Au venit

Parașutistul a ajuns cu bine pe pămînt. Tovarășii îl ajută să-și desfacă suspantele...

Instructorul N. Popescu dă explicații elevilor asupra pieselor unui motor de avion. Tinerii parașutiști sportivi se inițiază astfel și în tainele mecanicei.

aici să-și ia a treia serie de brevete, în decurs de trei ani. Aproape nici unul dintre elevi nu avea prea mult de 17 ani. Și toți au reușit. Primul a sărit iarăși profesorul de istorie, care acum are 45 ani. Apoi, cel de română, care în ziua aceea împlinise 28 ani. Aceștia au fost urmați de încă cinci profesori și 140 de elevi, printre care 60 de fete... A sărit și administratorul internatului, Stan Matacă. Cît de dîrz se opusese el acestui sport, o știu cu toții, și elevii, și profesorii. Pînă la urmă, a ajuns și el parașutist sportiv.

Omer Muvegel, tătăroaica din Murfatlar (Basarabi), raionul Medgidia, este elevă în clasa a IX-a. N-a împlinit vîrsta de 16 ani, dar încă din toamna trecută poartă în buzunarul de la piept brevetul de parașutist sportiv. De atunci, sare mereu cu parașuta, și la Constanța, și la București.

Cît n-a plîns Muvegel pînă i s-a permis să sară pentru prima oară!... Nu împlinise încă vîrsta legală. Și cît de mîndră era mai apoi, cînd, la Constanța, a executat primele salturi și a obținut brevetul! Dacă nu i s-ar fi dat dispensa de vîrstă, s-ar fi considerat nefericită. Cînd profesorul Dumitrescu a intrat în clasa ei și a întrebat cine se înscrie în cercul de parașutiști sportivi, toți cei 42 de elevi și eleve au înscris. Același lucru s-a întîmplat și în clasa a IX-a B; la fel și în a X-a. Pe deasupra, au mai aderat și douăzeci de elevi de la școala metalurgică. Ar fi putut răbda micuța tătăroaică să fie ținută încă un an sau doi departe de sportul atît de iubit?...

...Gorobei Victor, din clasa a IX-a medie, e fiul unei deputate în Marea Adunare Națională, iar Nedelcu Maria, din aceeași clasă, e fiica unui colectivist din Siliștea. Amîndoi erau emoționați de bucurie după ce, împreună, au sărit a doua oară de la o mie de metri. La al treilea salt — ultimul cu acel prilej — erau fericiți. Le era asigurat brevetul de parașutist sportiv.

*

Vreți să știți poate care sînt planurile de viitor ale acestor eroi ai văzduhului? Ce vor face după terminarea învățăturii la școală? Micuța tătăroaică, Omer Muvegel, ai cărei părinți sînt țărani colectiviști, dorește să devină tractoristă. Oprea Maria visează să devină aviatoare, Feisula Fahredin are același ideal, iar Gorobei Victor vrea să fie medic.

Aceasta este povestea adevărată a unui colectiv de tineri care, îndrăgind una din cele mai interesante ramuri ale sportului, au devenit parașutiști sportivi.

F. URSEANU

Înainte de îmbarcare, eleva tătăroaică Omer Muveghel este ajutată să-și fixeze parașuta. Peste cîteva clipe, ea se va lansa de la o mie de metri.

Cu cîteva minute înainte de îmbarcare, prof. Gh. Dumitrescu, directorul școlii, și C. Olteanu, profesorul de istorie, discută asupra „saltului la liber" pe care-l vor executa pentru prima oară.

PURTĂTORI AI S

CE AVEM NOI DE APĂRAT

Am întîlnit-o pe Draghina Curtu, președinta gospodăriei agricole colective din comuna Șemlac, regiunea Arad, nu pe cîmp, cercetînd starea semănăturilor, sau la sediul gospodăriei, punînd în ordine treburile, ci la București. Președinta de colectivă venise aci ca delegată la Adunarea reprezentanților mișcării pentru apărarea păcii din țara noastră. Și iată că, la sfîrșitul lucrărilor Adunării, ea a fost aleasă în delegația poporului nostru la Adunarea mondială a forțelor iubitoare de pace care va avea loc la Helsinki. Am reținut-o din mijlocul unui grup numeros în care se discuta cu aprindere, tocmai pentru a afla părerea ei despre marea întîlnire pentru pace.

„Am să mă întîlnesc acolo cu luptători pentru pace din toată lumea — ne spune Draghina Curtu. Și tuturor le voi spune ce avem noi de apărat. Iacă-tă, bunăoară, eu, ca și mulți alții din gospodăria noastră, n-am avut înainte vreme nici un fel de avere. Iar acum, fiecare din cele o mie de suflete ale gospodăriei noastre este stăpînul a peste 1.100 de hectare, cît se întinde gospodăria. Sau cele trei sute de mame din colectivă, cele o mie de mame din comună n-au de apărat, ca și mine, viața copiilor lor? Acum, și mai cu seamă după Conferința de la Varșovia și încheierea Tratatului, toate aceste bunuri ale noastre, viața copiilor noștri au apărători de nădejde. La Helsinki, ne vom strădui cu toții, reprezentanți ai milioanelor de oameni, să găsim noi mijloace pentru a împiedica dezlănțuirea unui război, pentru a găsi drumul care să ducă la înțelegerea între popoare."

I. CIOARĂ

MAMA — EROINĂ

Acum zece ani și mai bine, într-un bordei dărăpănat de la marginea Bucureștiului, o femeie tînără năștea cel de-al șaselea copil. Femeia se numea Aurelia Voican. Soțul său, vatman la tramvaie, bolnav și cu o leafă de mizerie, trebuia așadar să susțină șapte guri flămînde. Era iarnă. Focul murise de mult în vatră, fără speranțe de a se mai aprinde. Nou născut venise pe lume pentru a mări necazurile și lipsurile celor ai casei.

Mama-eroină Aurelia Voican, în mijlocul familiei sale.

Am vizitat-o pe Aurelia Voican acum cîteva zile. Locuiește într-un minunat bloc muncitoresc, în cartierul Tei, ridicat de întreprinderea I.T.B. Bătatul născut în acea zi de iarnă era ultimul copil pe care atunci soții Voican mai doreau să-l aducă pe lume. Eliberarea patriei noastre a însemnat însă începerea unei vieți noi și pentru vatmanul Pendele Voican și familia sa. De atunci, Aurelia Voican a mai născut încă cinci copii, astfel încît ea se poate lăuda azi cu opt băieți și trei fete.

Pe lîngă locuința spațioasă pe care soții Voican au căpătat-o în zilele noastre, statul nostru se îngrijește ca toți copiii ei să poată urma gratuit școlile.

— La Helsinki, voi purta mereu fotografia celor 11 copii ai mei — mi-a spus mama-eroină Aurelia. Iată pentru cine trăiesc și pentru cine îmi voi spune cuvîntul de pace. Cînd aveam doisprezece ani, tatăl meu a murit în război. Nu, nu mai vreau ca și cei 11 copii ai mei să rămînă orfani. După cum nu vreau ca ei să-și piardă viața în război. La Helsinki, vor veni mame din lumea întreagă. Și ele vor veni mînate de aceleași gînduri și dorințe ca și mine. Va trebui să ne unim cu toate și să formăm un zid viu în fața atițătorilor la război, în apărarea copiilor noștri dragi.

Liviu MAIOR

IN APĂRAREA TEZAURULUI ARTISTIC

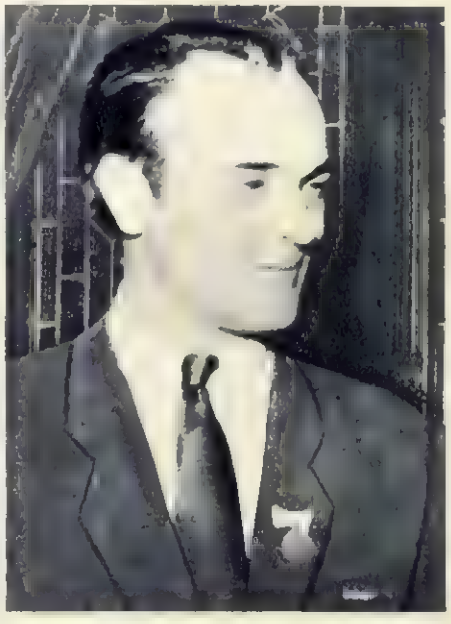

E o oră nepotrivită pentru vizită. Mă gîndesc tot timpul la lucrul acesta, în timp ce mă îndrept spre hotelul în care locuiește cunoscutul nostru sculptor Csorvassy. Din hol, obțin legătura cu camera sa. La celălalt capăt al firului, o voce amabilă și prietenoasă mă roagă să poftesc de îndată sus. Apoi adaugă:

— Poate doriți mai bine să cobor eu în hol?

Mă așteaptă în fața liftului și, luîndu-mă de braț, mă conduce spre camera sa.

— Am să vă rețin doar trei minute — continui eu să mă scuz.

Rămînem cu toate acestea mai bine de trei ore, căci autorul „Răscoalei lui Dozsa" găsește mereu să-mi spună cîte ceva interesant. Sculptorul Ștefan Csorvassy, laureat al Premiului de Stat, distins cu Medalia de Aur a Păcii, a păstrat simplitatea tîmplarului Csorvassy de ieri, cel fără diplome și onoruri.

Din toate cuvintele și activitatea sa, se desprinde ușor trăsătura sa cea mai caracteristică: setea continuă de învățătură, dorința uriașă de a cunoaște, de a acumula neîncetat. Chiar și vorbele sale de acum mărturisesc în continuare același lucru:

— Conferința de la Varșovia și încheierea Tratatului de prietenie, colaborare și asistență mutuală dau o ripostă puternică imperialismului cotropitor, dovedind lumii întregi dorința de pace a lagărului socialismului și hotărîrea fermă pe care țările lui au arătat-o în organizarea unei apărări colective. El va prilejui o și mai strînsă legătură între oamenii muncii din țările noastre prietene, deci și între oamenii de artă, lucru atît de necesar promovării tezaurului artistic.

În legătură cu plecarea sa la Helsinki, tovarășul Csorvassy a declarat:

— La Helsinki, vor veni iubitori de pace din lumea întreagă. Vom putea să ne cunoaștem, să învățăm unii de la alții. Dar în primul rînd, să ne organizăm toată munca și eforturile noastre într-o luptă comună împotriva atițătorilor la un nou război. În ce mă privește, eu pregătesc în clipa de față cea mai importantă lucrare a carierii mele, inspirată din măreața luptă a popoarelor pentru pace.

Ilarie MURGU

OLIEI DE PACE

Eroul Muncii Socialiste Haidu Iuliu stînd de vorbă, într-una din pauzele lucrărilor Adunării, cu comandorul francez G. Jouneau, invitat la lucrările Adunării reprezentanților mișcării pentru apărarea păcii din R.P.R.

DELEGATUL BRIGĂZII PĂCII

Pe reverul hainei, îi strălucește steaua de Erou al Muncii Socialiste. Iar alături de ea, o insignă mai mică, ce te vestește că cel ce o poartă e un luptător pentru biruința vieții, pentru biruința muncii pașnice. În fața-mi, se află atît de cunoscutul miner fruntaș din țara noastră, delegat la Adunarea reprezentanților mișcării pentru apărarea păcii din R.P.R., Iuliu Haidu. De cîteva minute a aflat că va face parte din delegația ce va duce cuvîntul de pace al poporului nostru la Helsinki. „Mă bucur tare că fac parte din delegație. Și s-or bucura și ortacii din brigadă, din brigada noastră, a păcii, cum am numit-o noi. Cînd am venit aci la Adunare, am adus cu mine vestea unui succes de seamă al brigăzii noastre în lupta mai mică, ce te vestește că cel ce pentru pace, pentru întărirea țării noastre: am început să lucrăm în contul anului 1959. Iar în cinstea Adunării de la Helsinki, brigada noastră își ia angajamentul să termine pînă la sfîrșitul acestui an și sarcinile de plan pentru 1959. Așa înțelegem noi, minerii, să slujim cauza păcii".

În cuvintele acestui harnic miner simți vibrînd hotărîrea întregului nostru popor muncitor de a-și întări patria, de a apăra și dezvolta construcțiile socialismului, de a apăra pacea.

C. BÂRBULESCU

CUNOSCÎND FĂRĂDELEGILE MILITARIȘTILOR

„...Fratele meu era rabinul orașului Auschwitz cînd hitleriștii și-au făcut acolo apariția. Nu mai există nici el, nici întreaga sa familie... Cît despre mine, ce să spun: lagăre, schingiuiri..."

Un om povestește despre suferințele îndurate de el și familia sa, despre suferințele a milioane de semeni ai săi de pe urma militariștilor hitleriști. Iar apoi scoate din bibliotecă o carte și mi-o întinde. Din filele ei, se desprinde

sîngeroasa istorie a ghetto-ului din Varșovia. Mă lasă s-o răsfoiesc și apoi continuă:

„Noi, cei ce-am plătit un tribut de sînge și lacrimi atît de greu în ultimul război mondial, cei care am simțit pe propria noastră piele cruzimea militarismului german, cei care astăzi ne bucurăm de egalitate în drepturi în Republica Populară Română și avem asigurate cele mai depline libertăți, vom ști să alăturăm efortul nostru la cel al poporului român și al minorităților naționale, spre a împiedica ca mîinile pătate de sîngele familiilor noastre să se ridice din nou amenințătoare".

Cel care îmi comunică această credință nestrămutată a sa în victoria forțelor păcii este unul din sutele de delegați la Adunarea reprezentanților mișcării pentru apărarea păcii din țara noastră, dr. Mozes Rosen, șef-rabinul cultului mozaic. Iar acolo, la Adunare, delegații l-au ales printre cei ce vor duce la Helsinki cuvîntul poporului nostru pașnic.

B. COMAN

REAZEM DE PREȚ AL ARTEI

Ioana Nicola s-a urcat pe scenă în anul în care s-a născut Republica noastră. De atunci, mulți spectatori au văzut-o și au aplaudat-o. În mintea celor care i-au ascultat vocea caldă, ea capătă pe rînd chipul uneia sau alteia dintre eroine. Dar cîți știu că în viața Ioana Nicola a avut odinioară de interpretat un alt rol, pe care voia să ceară vieții să i-l schimbe, să i-l dea pe cel pentru care se știa născută: artistă. Dar războiul o țintuia departe de scenă, privighetoare cu aripile legate. S-a

zbătut și a pornit să zboare spre artă. Curînd după aceea, a venit eliberarea și a deschis oamenilor toate porțile. Cînd în 1947 a pornit din conservator spre scenă, Ioana Nicola a cunoscut din plin sprijinul și încurajarea partidului și guvernului. Și a înțeles ,laolaltă cu atîți oameni ai muncii din țara noastră, că viața cea nouă îi este prietenă și aliată și că trebuie să lupte pentru viață ca pentru cel mai prețios lucru.

Ioana Nicola s-a împiedicat o dată de războiul care i se pusese de-a curmezișul drumului. E cel mai de temut dușman pe care și-l cunoaște. Acum, cînd popoarele se unesc să-l stîrpească, în numele vieții, Ioana Nicola va fi printre cei care vor afirma la Helsinki voința noastră de pace.

Anca ARGHIR

UN INSTRUMENT EFICACE

La Adunarea reprezentanților mișcării pentru apărarea păcii din R.P.R., s-a dovedit, o dată mai mult, unitatea în gînduri și simțiri a poporului nostru iubitor de pace. Și aci este vorba numai de cele peste 11 milioane și jumătate de semnături strînse în țara noastră pe Apelul Păcii. Această unitate constituie o forță a cărei sursă rezidă în însăși orînduirea noastră socială și de stat.

Totodată, la Adunare s-a îmbinat hotărîrea poporului nostru de a apăra pacea, cu hotărîrea de a-și apăra libertatea cucerită cu atît de grele sacrificii. Oamenii care au suferit de lipsa de libertate și care acum trăiesc în deplină libertate o iubesc din adîncul ființei lor și înțeleg să facă totul ca să o apere. Din acest punct de vedere, un aport deosebit îl aduce Tratatul încheiat la Conferința de la Varșovia pe care îl consider nu numai ca fără precedent, dar și ca bază a unei uriașe forțe puse în slujba păcii și libertății.

În ceea ce privește Adunarea mondială a reprezentanților forțelor iubitoare de pace ce va avea loc la Helsinki, și la care voi avea cinstea să particip ca membru al delegației poporului nostru, ea va fi un îndreptar și un sprijin în lupta popoarelor pentru pace, un instrument eficace pe plan internațional în lupta pentru destinderea încordării internaționale, pentru rezolvarea problemelor internaționale pe calea tratativelor, pe baza încrederii reciproce.

C. PARASCHIVESCU-BĂLĂCEANU
jurist, vicepreședinte al Asociației Juriștilor din R. P. R.

(Continuare din pag. 9)

vinge, că dreptatea va triumfa. În moartea lui Tai-Ho este cuprins însuşi înţelesul adînc al dragostei de viaţă.

Cred că rolurile în care se manifestă din plin optimismul şi dragostea de viaţă îmi sînt cele mai apropiate.

Eroine ca Svetlana, Janna, Assol, m-au atras întotdeauna prin vitalitatea şi robusteţea lor psihică.

★

Le-am citit tovarăşilor mei ceea ce am scris pînă aici şi au fost şi ei de părere că n-am izbutit să dau o imagine limpede a artei noastre coregrafice, a semnificaţiei ei.

De altfel, o mărturisesc, nici nu-mi pot lua asupra mea sarcina grea de a o defini.

Pot spune numai ceea ce simt şi anume că, atunci cînd este sinceră şi autentică, arta baletului înnobilează sufletul omului şi-l umple de adîncă bucurie.

Pentru noi, slujitorii acestei arte, ea are nebănuite taine, care aşteaptă să le dezlegăm, pe care aspirăm să le dezlegăm.

A şti să înţelegi şi să redai ideea din miezul operei, concepţia ei, să te contopeşti în chip organic cu muzica, să stăpîneşti pe deplin tehnica dansului, acestea sînt însuşirile care se cer maeştrilor artei coregrafice.

Se ştie că talentul înseamnă, mai ales, muncă necontenită. Aş putea spune că orice artă, şi mai ales baletul, cere o muncă tenace, neobosită, de zi cu zi. Această muncă trebuie să devină o necesitate pentru artist; numai atunci ea se poate transforma într-o creaţie inspirată, fecundă în bucurii.

Cred că şi colegii mei romîni au înţeles acest adevăr, căci am văzut, atît la repetiţii cît şi în timpul spectacolelor, cu cîtă abnegaţie şi cu cît devotament se dăruieşte colectivul muncii sale.

Noi nu vom uita acestea niciodată.

Oare poţi uita cum, în cadrul unor simple repetiţii de lucru, colegii noştri romîni s-au machiat şi şi-au îmbrăcat costumele pentru ca noi să ne familiarizăm cu spectacolul în care urma să colaborăm, pentru a intra în stilul spectacolului? Sau cum orchestra repeta de multe ori pasaje întregi, obositoare, dacă aceasta ne era necesară nouă? Putem uita oare cum maestrul de balet Bela Balogh, pentru a ne putea ajuta mai mult în timpul spectacolului, s-a machiat şi a intrat în corpul de balet, fapt care nu intra de loc în obligaţiile sale? Sau cum dirijorul Robert Rosensteck folosea orice moment, în sală sau pe culoarul teatrului, la noi la hotel sau la restaurantul „Pescăruş", unde am luat o dată masa împreună, pentru a-şi preciza unele ritmuri ale dansului nostru, noi pentru el? Toate acestea nu se pot uita.

Nu ştiu dacă îşi vor aminti de noi, cu vreo vorbă bună, aceşti oameni minunaţi, devotaţi artei lor, pe care i-am cunoscut în ţara dvs. Dar noi vom păstra pentru totdeauna în inimile noastre amintiri calde despre munca noastră comună, care ne-a adus atîta bucurie creatoare.

Olga LEPEŞINSKAIA

REZULTATELE CELUI DE AL TREILEA CONCURS DE JOCURI DISTRACTIVE AL REVISTEI „FLACĂRA"

Verificîndu-se dezlegările trimise în cadrul concursului, s-a constatat că unii participanţi au totalizat acelaşi număr de puncte. Ca urmare, procedîndu-se prin tragere la sorţi, premiile au fost repartizate astfel:

Premiul I. 202 puncte (o bicicletă) — Papuc Alexandru, electrician, Bucureşti.
Premiul II. 202 puncte (un aparat de radio) — Kuperman Matilda, laborantă, Bucureşti.
Premiul III. 199 puncte (un aparat de radio) — Pavica Victor, ofiţer, Constanţa.
Premiul IV. 199 puncte (un joc de tenis de masă) — Dima Sorin, asistent universitar, Bucureşti.

PREMII ÎN CĂRŢI

Popescu Magdalena, casnică, Bucureşti, 199 puncte; Ionescu Iordan, desenator proiectant, Bucureşti, 199 puncte; Mosor Nicolae, proiectant, Bucureşti, 199 puncte; Val. Moraru, maior, Bucureşti, 197 puncte; Rusescu Marcel, inginer, Bucureşti, 196 puncte.

ABONAMENTE LA REVISTA „FLACĂRA" PE UN AN

Rotaru Liviu, student, Bucureşti, 196 puncte; Silviu Karsfeld, asistent universitar, Bucureşti, 194 puncte; Iacob Venus, inginer, Bucureşti, 192 puncte; Păunescu Viorel, Bucureşti, 189 puncte; Liviu Baicu, ofiţer, Constanţa, 189 puncte; Mărgărit Ioan, student, Bucureşti, 189 puncte; Iancu Gheorghe, impiegat de mişcare, comuna Conţeşti, reg. Bucureşti, 187 puncte; Nicolae Goni, tehnician, Tecuci, 187 puncte; Spiridon Eugen, funcţionar, Bucureşti, 187 puncte; Predeţeanu Traian, profesor, Bucureşti, 187 puncte.

ABONAMENTE LA REVISTA „FLACĂRA" PE 6 LUNI

V. Vasilescu, asistent de cercetare I.C.E.I.L., Bucureşti, 187 puncte; Bîrsan Mircea, inspector cadre, Bucureşti, 187 puncte; Susanu Matei, inginer, Bucureşti, 184 puncte; Florina Popescu, inginer, Bucureşti, 184 puncte; Bojneag Silvia, studentă, Bucureşti, 184 puncte; Simion Ştefan, student, Bucureşti, 184 puncte; Bedighian Ohanes, profesor, Bucureşti, 184 puncte; Lupescu Alexandru, funcţionar, Bucureşti, 184 puncte; Zamfiratu Mihai, Bucureşti, 183 puncte; Nicolae Andrei, medic, Zimnicea, reg. Bucureşti, 183 puncte.

ABONAMENTE LA REVISTA „FLACĂRA" PE 3 LUNI

Gîrlişteanu Eliza, studentă, Timişoara, 182 puncte; Elisabeta Andrei, funcţionară, Bucureşti, 181 puncte; Gheorghe Andrei, arhitect, Bucureşti, 181 puncte; Dobrotă Ion, chimist, Turda, 181 puncte; Silviu Oişovici, funcţionar, Bucureşti, 180 puncte; Dumitrescu Valeriu, militar, Timişoara, 179 puncte; Gheorghe I. Gheorghe, topometru, Chitila, reg. Bucureşti, 178 puncte; Ionescu Mihai, student, Bucureşti, 178 puncte; Filipovici Silviu, funcţionar, Bucureşti, 177 puncte; Stoicescu Alice, dactilografă, Bucureşti, 177 puncte.

MENŢIUNI PENTRU JOCUL „PROBLEMĂ ARITMETICĂ"

(abonamente la revista „Flacăra" pe 3 luni)

Tănase Dumitru, elev, Bucureşti; Grigoriu Gheorghe, planificator, Roman; Negrea Melania, profesoară, Cluj.

REZULTATELE CONCURSULUI NOSTRU DE FOTOGRAFII

Examinîndu-se fotografiile prezentate în cadrul concursului fotografic organizat de revista noastră, comisia de atribuire a premiilor a decernat următoarele premii:

Premiul II, de lei 1200, a fost obţinut de tovarăşul Mircea Novac, din Bucureşti, pentru fotografiile: „Muzeul Doftana", „Copilărie fericită" şi aspecte de la „Grădina Botanică" din Cluj;

Premiul III, de lei 500, a fost obţinut de tovarăşul Sîrbu Gheorghe, din Iaşi, pentru fotografiile: „Povestea cu balaurul", „La pescuit" şi „Studiu".

Au obţinut menţiuni, a cîte un abonament pe un an la revista „Flacăra", tovarăşii:

Bonifaciu Sebastian, Bucureşti; Schmidt Ludovic, Timişoara; Tepordei Valentin, Bucureşti; Seewaldt Herman, Oraşul Stalin; Coman Aurel, Oraşul Stalin.

Trei zile emoţionante

Urmărind plutonul cicliştilor, am văzut Bulgaria din goana maşinii, dar imaginile persistă puternic în memorie, iar peisajul colorat al ţării de la sudul Dunării, cu oamenii săi harnici şi primitori, nu-l vom putea uita multă vreme. Peripeţiile primei curse cicliste Bucureşti-Sofia pot fi descrise pe zeci de pagini. Din toate se desprinde însă prietenia sinceră dintre cicliştii celor două ţări şi căldura cu care poporul bulgar i-a primit pe sportivii romîni.

De la Bucureşti pînă în portul dunărean Giurgiu plutonul celor 30 de cicliştii romîni şi bulgari a trecut ca o vijelie acoperind 60 km. în mai puţin de o oră şi jumătate, ceea ce înseamnă „gustarea de dimineaţă" pentru alergătorii de distanţe lungi. Podul prieteniei, magistrala de oţel care leagă malul romîn de malul bulgar, primeşte coloana cicliştilor care trec înşiraţi în fir indian pe sub coloanele sale uriaşe.

De la Ruse la Gabrovo e cale lungă: peste 170 km. Şoseaua albă pietruită, şerpuieşte spre sud printre cîmpii şi livezi roditoare încinse cu un brîu roşu de maci. După 70 km. de drum, începe să urce, deodată aproape că nu se mai sfîrşesc. Trecem prin Tîrnovo, străvechea capitală bulgară. În mijlocul oraşului şoseaua se înalţă brusc ca pe vîrful unui munte. Apoi coborîm spre bariera de sud, acolo unde linia ferată iese de sub oraş. Cînd priveşti înapoi, Tîrnovo îţi lasă o impresie uluitoare. Casele cu acoperişuri multicolore, cocoţate pe trepte de piatră, una deasupra alteia, pe terasele săpate în stîncă de rîul Iantra, apar ca într-un fantastic decor de teatru. În zare, se văd munţii Stara Planina cu crestele stîncoase şi desoădurite. Pînă la Gabrovo, mai sînt mulţi kilometri. Proviziile s-au terminat şi apa din bidoane e pe sfîrşite. Pe feţele cicliştilor, au început să apară semnele oboselii. Ogneski împarte cu Sebe ultimul sendviş pe care îl avea în buzunarul tricoului, iar Mokeanu îi dă să bea din bidonul său lui Iliev care avea buzele arse de sete. Între timp Dumitrescu şi Dimov au dispărut din raza privirilor noastre. Ei pedalează întins spre Gabrovo, marele centru textil al Bulgariei. În acest frumos oraş aşezat la poalele munţilor avem o surpriză plăcută: seara la teatrul din localitate se prezintă piesa marelui nostru clasic I. L. Caragiale, „O noapte furtunoasă".

Plovdiv, oraşul tutunului şi al tîrgurilor internaţionale de mostre, răscrucea drumurilor între orient şi occident, este aşezat pe şapte coline într-o poziţie foarte pitorească. Din depărtare, vedem casele înalte de piatră, cupole mari orientale şi turnurile minaretelor ascuţite ca nişte săgeţi. Pe străzi e atîta lume încît după sosirea primului pluton, ceilalţi cicliştii cu greu se strecor pînă la sosire.

Cu cîtă nerăbdare au aşteptat locuitorii Sofiei sosirea cicliştilor în prima cursă a prieteniei. Încă din zori, cu mulţi kilometri înainte de intrarea în oraş, şoseaua este înţesată de un public entuziast. Pînă la stadionul Vasil Leviski trecem printr-un adevărat coridor viu. O ploaie caldă de vară stropeşte şoseaua încinsă de arşiţă. Se încearcă ultimele eforturi dar roţile alunecă şi Dumitrescu nu poate să răpească cele 31 de secunde care îl despart de Dimov. Cei doi mari animatori ai cursei ajung împreună la Sofia, frumoasa capitală bulgară dominată de muntele Vitoşa. Cursa prieteniei romîno-bulgară a luat sfîrşit. La anul viitor din acelaşi oraş cicliştii vor porni spre Bucureşti, în această competiţie care va deveni tradiţională.

I. GOGA

Constantin Dumitrescu dînd un autograf.

REDACŢIA: BUCUREŞTI, Căsuţa Poştală 7, PIAŢA SCÎNTEII, Tel. 7.60.10 int. 1788

ABONAMENTE: la toate oficiile poştale din ţară şi la factorii poştali şi difuzorii voluntari din întreprinderi şi instituţii.

PREŢUL ABONAMENTELOR: 3 luni: 9 lei; 6 luni: 18 lei; un an: 36 lei

Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin". — Reproducerile în culori tipărite la Întreprinderea Poligrafică - Sibiu.

FLACĂRA

Nr. 12 (61) — 15 iunie 1955

Prețul 1,50 lei

Carnet extern

CÎND PLEDEZI PENTRU O CAUZĂ PIERDUTĂ

Domnul John Foster Dulles e avocat de meserie. În îndelungata-i carieră, a reușit să „apere" și să scoată chiar basma curată numeroși gangsteri iluștri, escroci, afaceriști internaționali și asasini monstruoși. Dar de cîțiva ani încoace, i s-a încredințat spre apărare o cauză foarte complicată: cea a politicii externe a S. U. A.

Și, ca să fim drepți, nu-i prea ușoară sarcina. Nu-i ușor să prostești o lume, să convingi popoarele că uneltirile războinice sînt totuna cu dorința de pace, că ocupația militară e totuna cu libertatea, jaful cu generozitatea, coca-cola cu cultura și mai ales e greu să-ți convingi

propriul popor să înghită cu plăcere sărăcia, chiar dacă i-o oferi în ambalaj lucios de nylon. Nu-i de loc ușor, și chiar obositor, am putea spune noi. Domnul Dulles nu e tînăr, se căznește din greu și... lumea-i rea; nu-l crede. De aceea, probabil, mister Dulles și-a ieșit deunăzi din pepeni și, ținînd una din numeroasele cuvîntări televizate, de astă dată la o școală de iezuiți, și-a spus ofu pe de-a dreptul: pacea, a filozofat secretarul departamentului de stat, nu e bună oricum, ci numai în felul în care-i place dumnealui. Și decît o pace care nu-i place dumnealui, mai bine război. Prea multă dragoste de pace strică — a adăugat mister Dulles — dovedește lașitate. Iar noi — a încheiat el — trebuie să fim viteji.

Din cele de mai sus, se poate deduce că sutele de milioane de semnături de pe Apelul Consiliului Mondial al Păcii provoacă neliniștea anumitor persoane de pe malul Potomaculul. Dar, ce să-i faci? Așa e viața: cu cît mister Dulles și amicii săi devin mai „viteji" în discursuri, cu atît rămîn ei mai singuri. Deoarece, cam în același timp cu televizarea discursului domnului Dulles în mijlocul cucernicilor iezuiți, au apărut și niște statistici care vorbesc în alt fel despre asemenea vitejie și despre părerea poporului american cu privire la filozofia dullesiană.

Din 1949 pînă în 1954, procentul de militari care se reangajează în forțele terestre americane a scăzut de la 41,2% la 11,6%. Cu marinarii e și mai rău: de la 66%, la 8,1%. Cum scrie redactorul lui „U. S. News and World Report": „Cariera de militar începe să-și piardă din farmec pentru tineretul american".

Dar nu numai atît. În aviație, ofițerii refuză să se califice. Pentru obținerea brevetelor de specializare, s-au înscris numai 6%, iar în marină numai 3,4% din totalul ofițerilor nebrevetați. Ofițeri de carieră, specialiști cu înaltă calificare, părăsesc armata și își caută alte îndeletniciri.

„Numărul demisiilor — continuă „U. S. News and World Report" — a depășit nivelul obișnuit. Numărul crescînd de militari de profesie care părăsesc cadrele armatei costă serviciile noastre armate sume de miliarde de dolari". (E vorba de cheltuielile necesitate pentru pregătirea celor care trebuie să-i înlocuiască pe cei ce demisionează).

Precum se vede, „vitejia" e mai la modă la Pentagon și la departamentul de stat decît în masa tineretului american, care preferă o viață pașnică, ororilor războiului. Și Pentagonul, ingenios ca de obicei, a găsit leacul: a hotărît ca soldele în armată să fie ridicate în medie cu 12%.

Precum se vede și de astă dată, faptele — despre care, în treacăt fie zis, știm că sînt cam încăpățînate — nu pot să ușureze misiunea lui Dulles. Ele dovedesc dimpotrivă că oricît s-ar opinti bătrînul avocat și alți războinici imperialiști, cauza pe care o apără este pierdută, fiind încă de pe acum condamnată de popoarele lumii și de poporul american însuși. Iar sentința va fi definitivă: fără drept de apel.

C. PAVEL

„LIBERTĂȚI" AMERICANE

Primul exemplu

Libertatea nu cunoaște nici un fel de îngrădiri în presa americană. Atunci, bineînțeles, cînd slujește interesele stăpînilor Americii — și nu cumva pe ale poporului. De acest lucru s-a convins nu demult și un tînăr muzician francez care a avut nenorocul să cîștige premiul pentru compoziție acordat de un juriu englez. Premiul obținut pentru o lucrare care descria drept lume... ideală, acea lume în care nu vor mai avea loc accidente de circulație. Și, drept urmare a premierii, tînărul francez s-a ales cu un voiaj în Statele Unite...

Faptele ni le relatează ziarul elvețian „Voix Ouvriére". Ele nu sînt prea multe: tînărul francez s-a plimbat prin „țara tuturor posibilităților", a văzut zgîrienorii și cele mai mari reclame luminoase de „Cocacola" și țigări „Camel" (între noi fie vorba: le găsea tot atît de sicîitoare și la ei acasă!), accidente de circulație menite a-i inspira noi compoziții muzicale și multe alte lucruri demne de văzut în S.U.A. Pînă la urmă, a fost condus și în localul unui mare ziar, pentru a vedea cum se scrie și se imprimă zilnic un vagon de minciuni.

Întîmplarea a făcut ca tînărul compozitor cu pricina să fie catolic de religie. Și încă un catolic fervent. Și din această pricină, în timp ce vizita tipografia, citind una din paginile pregătite pentru numărul din ziua următoare a ziarului, a fost gata să leșine. Pasămi-te, pagina cu pricina purta un titlu cît toate zilele: „Papa a încetat din viață astă-noapte". Și, bineînțeles, fotografia înaltului pontif, datele buletinului medical care-i anunța decesul, necrologul și celelalte lucruri cuvenite în asemenea împrejurări.

Lacrimile să fi fost oare pricina pentru care tînărul compozitor nu înțelegea lămuririle pe care i le dădea ghidul său? Durerea nesfîrșită ce l-a cuprins la aflarea năprasnicei morți a papei? Se pare că nici una, nici alta. Spirit european „învechit", el a înțeles cu foarte mare greutate că, de fapt, papa nu murise, nici nu avea încă de gînd să moară pentru a lăsa liber scaunul roman pentru nerăbdătorul cardinal Spellman; că pagina aceea de ziar nu era decît o măsură de prevedere a redacției ziarului american care, pentru a-și desființa orice concurent, trebuie să fie totdeauna pregătit.

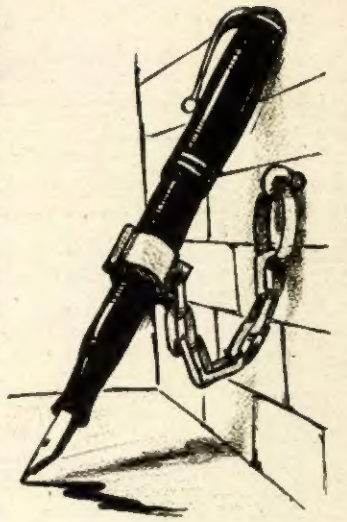

Este și aceasta un soi de libertate pe care și-o iau ziarele americane...

Al doilea exemplu

Din nefericire, însă, cazul de libertate a presei relatat mai sus nu este decît unul minor și aproape inofensiv. Cea mai deplină libertate a presei și-o acordă ziarele burgheze americane atunci cînd este vorba de a scrie minciuni și calomnii împotriva Uniunii Sovietice și a țărilor de democrație populară, de a calomnia clasa muncitoare și partidul ei, de a șantaja și amenința pe toți acei ce nutresc idei cîtuși de puțin progresiste. Iar ziariștilor care nu le sînt pe placi, autoritățile ce-și camuflează activitatea în umbra statuii libertății își iau libertatea de a le răpi orice libertate.

Tocmai de aceea — după cum relatează „Le Journaliste Democratique", organul Organizației Internaționale a Ziariștilor — doi soți americani, ambii ziariști, au trebuit să-și părăsească patria și să emigreze departe de hotarele ei. E vorba de Joseph de Silva și soția sa, Rheda Miller de Silva, care au părăsit acum cîțiva ani Statele Unite, găsindu-și azil în Ceylon. Ei n-au plecat în îndepărtata insulă din Oceanul Indian de dragul exotismului, ci pentru că în patria lor nu mai puteau trăi. Motivele sînt două: culoarea pielii lui Joseph de Silva e neagră, iar conștiința ambilor soți atît de curată (și — vai! — la cîți dintre marii ziariști americani lucrurile nu stau invers!...) încît au preferat să emigreze, decît să scrie ceea ce în zilele noastre i se cere unui ziarist din presa burgheză americană să scrie.

La șiragul acestor „crime" incalificabile, soții de Silva au adăugat altele. În loc să se mulțumească că au ajuns într-o insulă în care domină numericește cei cu pielea „colorată" și, deci, că din acest punct de vedere vor avea mai puține de suferit, ei s-au apucat să mai facă și gazetărie. Gazetărie cinstită. Rheda Miller de Silva a publicat o serie de articole în care arăta „modul de viață american", așa cum poate fi el văzut dincolo de fațada spoită cu minciuni a presei și filmelor trustului, și, mai ales, o carte privitoare la calvarul și eroismul soților Rosenberg.

Desigur că atari „crime" nu pot fi iertate. Și reprezentanții libertăților americane au găsit ac pentru un asemenea cojoc. Comportîndu-se într-o țară străină ca în plin Texas, ei au pătruns cu forța în locuința soților de Silva, au răpit-o pe Rheda Miller de Silva, după metodele brevetate de gangsterii din Chicago, au urcat-o într-un avion dinainte pregătit și au expediat-o în Statele Unite. Întreaga operațiune s-a executat sub girul diplomatico-gangsteresc al ambasadei Statelor Unite din Ceylon.

Bineînțeles că în S.U.A. Rheda Miller de Silva a ajuns pe mîna diferitelor comisii de „anchetă", care știu cum trebuie aplicată „libertatea presei".

Această situație desigur că nu scandalizează marile ziare de scandal din S.U.A. Ba, dimpotrivă, în jurul cazului celor doi ziariști cinstiți s-a închegat conspirația tăcerii.

Marile rotative new-yorkeze au altceva mai bun de făcut: să tămîieze o asemenea „libertate". Și să mintă. Să mintă cît le ține... cerneala.

V. SAVIN